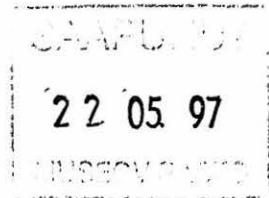

ARKEOL. OS. 376/10.12.2008

Hilkka Oksala

MUONIO

Arkeologinen inventointi 18.4.1995-17.2.1996

MUONION ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 1995

Kunta: Muonio

Löydöt: KM 29483 - KM 29531

Diat: Oulun yliopisto/MUONIO 1995 INVENTOINTI N:o:t 1-92

Negatiivit: Oulun yliopisto/MUONIO 1995 INVENTOINTI N:o:t 1-6

Sisältö:

539	sivua tekstiä
88	karttaa
1	perus- ja topografikarttaindeksi
1	kohdekaavake (liite i)
1	dialuettelo (liite iii)
1	muistitietoluettelo (liite ii)
92	diaa
6	negatiivia
1	löytöluettelo

Oulussa 14.5.1997

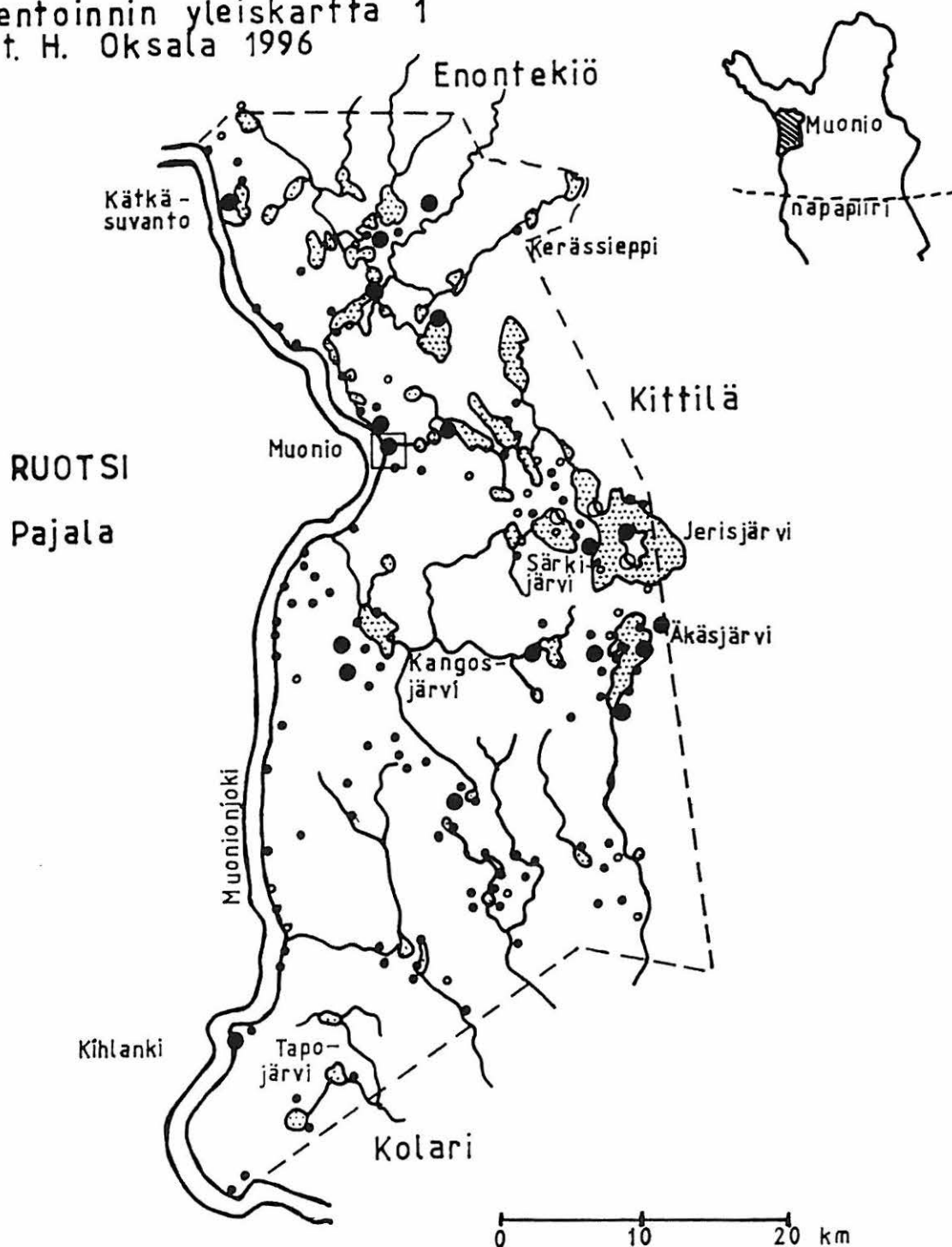
Hilikka Oksala, tutkija

SISÄLTÖ

sivu

Inventoinnin yleiskartta	1
Löytökohteiden perus- ja topografikarttaindeksi	i-vi
Karttasymbolit	vii
Johdanto	1
Löytökohteet MUONIO 1 - 220	20
Epävarmat tarkastetut kohteet	530
Lähdeluettelo	540
LIITTEET i-iv	

MUONIO
H. OKSALA 1995
inventoinnin yleiskartta 1
piirt. H. Oksala 1996

○ kohteet 1-52 (-1995)

● kohteet 53-219 (1995-96)

○ ● $2 \leq$ kohdetta

LÖYTÖKOhteiden PERUS- JA TOPOGRAFIKARTTAINDEXSI

Kartta no.	Ks. s.
2713 06 AAREA	
Kohde MUONIO	
54 Aarea, Karkosenkangas, Mukkaskoski	147
2713 09 ÄKÄSJOKISUU	
Kohde MUONIO	
53 Luntanginkangas, Siekkijoen suu	144
2714 04+07 TAPOJÄRVI	
Kohteet MUONIO	
55 Tapojärvi, Valkeavaara	149
56 Tapojärvi, Välijoki, Lompolovaara	151
57 Tapojärvi, Valkeajärvi	153
59 Vanha-Kihlanki, Haavisto	157
60 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo I	159
61 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo II	161
62 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo III	163
2714 05+08 KIHHLANKI	
Kohteet MUONIO	
13 Käkinivanniska, Kaarnelaki	47
14 Suukoskenvaara, Pakamukka	49
32 Suukoskenvaara, Pakajoen suu	88
63 Kihlanki, Naapanginkoski	165
65 Karimellänvaara	170
66 Pakajoki, Kumpu W	171
68 Pakajoki N	175
69 Muonionjoki, Karhakkamaa W	181
2714 11 PAKASAIVO	
Kohteet MUONIO	
1 Myllypalo	21
10 Pakasaivo	38
10a Kihlanki, Kirkkopahta	41
71 Jokijärvi W	185
72 Jokijärvi W	187
74 Myllypalo, Salmijoki	191
76 Jokijärvi E	195
77 Kihlanki, Valkeajoki	197
78 Pakasaivo N	200
80 Pakasaivo S, Valkeajoen latvasuu	204
81 Kuerjoki E	206
2732 02 ÄKÄSLOMPOLO	
Kohteet MUONIO	
33 Äkäsjoki, Kukaslompolo, Tieva	91
91 Kukaslompolonvaara I	228
107 Kukaslompolonvaara II	107
2714 06+09 SAITAVAARA	
Kohteet MUONIO	
29 Saitavaara	83
75 Reponiemi, Porovaara	193

Kartta no.

Ks. s.

2714 06+09 SAITAVAARA (jatkoa)

Kohteet MUONIO

82	Peuralaki	208
83	Saivoharju, Saivo	210
84	Vittikkopalo	212
85	Saijanjärvi	214

2714 12 SUOPPAMANSELKÄ

Kohteet MUONIO

86	Salmijärvi, Frimanin kenttä	216
87	Ahvenkielinen, Pikkuahvenjärvi	219
88	Ahvenkielinen, Rumajärvi NE	221
89	Ahvenkielinen, Iso Ahvenjärvi	223
90	Särkiselkä, Särkilahti	225
93	Ahvenkielinen, Löyttyjärvi I	232
94	Ahvenkielinen, Löyttyjärvi II	235
95	Ahvenkielinen, Löyttyjärvi III	237
96	Ahvenkielinen, Löyttyjärvi IV	239
97	Alinen Löytty SW, Löyttyjärvi SE	241
98	Ahvenkielinen, Löyttyjärvi NW	243
100	Vitajärvi	248
101	Ahvenkielinen, Vitajärvi SE, Löyttyoja	250
102	Ahvenkielinen, Löyttyoja II	252
103	Ahvenkielinen, Löyttyoja III	254
104	Särkiselkä, Särkijärvi	256
105	Ahvenkielinen, Rumajärvi	258
106	Ahvenkielinen, Salmijärvi	261

2732 03 ÄKÄSKERO

Kohteet MUONIO

34	Äkässaivo	93
35	Tiuramatala	96
50	Äkäsjärvi E, Ruonankaula	135
92	Tiurajärvi	230
99	Äkäsjoki W	245
108	Jassanmaa	265
113	Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti I	275
114	Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti II	277
115	Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti III	279
116	Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti IV	281
117	Äkäskeron reitti V	284
118	Äkäskeron reitti VI	287

2723 04+07 KANGOSJÄRVI

Kohteet MUONIO

30	Ankkuriniemi, Mäntylä	85
67	Kangosjärvi	173
70	Kangosjärvi	183
138	Iso Harjujärvi N	335
139	Harjujärvet I	338
140	Kangosjärvi N, Kenttäniemi	340
141	Harjujärvet II	342
142	Iso Harjujärvi SE	344
143	Pieni Harjujärvi	347
144	Muonionjoki, Poroaitavaara SW	349

Kartta no.

Ks. s.

2723 04+07 KANGOSJÄRVI (jatkoa)

Kohteet MUONIO

145 Muonionjoki, Majavakoski I	351
147 Kangosjärvi SE, Yrjölä	355
152 Muonionjoki E, Puristakoski	365
153 Kangosvaara SW	368
155 Muonionjoki, Majavakoski II	372
219 Kangosjärvi NW, Koivuranta	525

2723 10 NIVUNKITUNTURI

Kohteet MUONIO

132 Nivunkijärvi SE	321
134 Nivunkijoki NE	326
135 Nivunkijärvi NW I	328
136 Nivunkijärvi NW II	330
137 Kenttäjärvi	333

2741 01 ÄKÄSJÄRVI

Kohteet MUONIO

18 Äkäsjärvi W, Pitkänieniemi	58
109 Äkäsjärvi SE, Äkäslinkka	267
110 Äkäsjärvi E	269
111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemi	271
112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi	273
119 Metsä-Ruonajärvi, Oloksen - Äkäslompolon reitti	290
121 Äkäsjärvi W, Kevätieniemi	294
122 Äkäsjärvi E, Sappisalmi	297
123 Äkäsjärvi W, Hietaniemi	302
124 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW I	304
125 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW II	306
126 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW III	308
127 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW IV	310
128 Äkäsjärvi, Leustolahti	313
129 Kaakkurijärvi	315
130 Kolvakero NW	317
131 Äkäsjärvi E, Ruonavaara S, Kolvalahti	319
133 Äkäsjärvi W, Kevätlahdenniemi	323

2723 08+05 PAHTONEN

Kohteet MUONIO

79 Lompolo- tai Pahtakurunvuoma (?)	202
146 Muonionjoki E	353
148 Valkeajärvenharju	356
149 Muonionjoki E, Äijäkoski	358
150 Valkeajärvi S	361
151 Oustajärvi	363
154 Alamuonio, Jalkosenharju/Kaltiojänkkä	370
156 Jalkosenharju, Valkeajärvi NW	374

2723 11 OLOSTUNTURI

Kohteet MUONIO

7 Kalkinrova (Kalliorova)	32
22 Särkijärvi, Tervakuru	66
25 Särkijärvi, Karhunoja	75

Kartta no.

Ks. s.

2723 11 OLOSTUNTURI (jatkoa)

Kohteet MUONIO

38	Särkijärvi, Vanhankentänmaa	104
39	Särkijärvi, Vanhakenttä	106
40	Särkijärvi, Siepinlahti	108
41	Särkijärvi, Manalaisenniemi, Passisenkenttä	110
42	Särkijärvi, Keskinensaari	112
43	Särkijärvi, Siepinkuru	114
49	Särkijärvi, Särkijoki	133
165	Särkilompolo SE	399
167	Särkijärvi, Rajavartioisto	403
176	Munarimpi, Särkijärven - Pallaksen tie	423

2741 02 JERISJÄRVI

Kohteet MUONIO

3	Jerissaari, Luonnonhoitometsä	24
4	Jerisjärvi, Haltioletto (= Kittilä 49)	26
5	Jerissaari, Luonnonhoitometsä	28
6	Jerisjärvi, Keimiöniemi	30
15	Jerissaari, Jerisjärven tila	51
17	Jerisjärvi, Keimiöniemi	56
23	Jerissaari, Martinniemi	69
26	Muotkavaara, Äkäsjärvi N	76
28	Jerisjärvi S, Seitaniemi	82
37	Jerissaari, Saari	101
47	Jerisjärvi, Muuraissaaren "Mulkku"	128
52	Jerisjärvi, Keimiöniemi, Kalakenttä/Kenttäranta	140
157	Jerisjärvi, Särkilahti	376
158	Kemiläinen SE, Kemiläisenjärvi N	381
159	Jerisjärvi W, Hietaranta	385
160	Jerisjärvi, Heinäniemi I	387
161	Jerisjärvi, Heinäniemi II	389
162	Jerisjärvi, Heinäniemi, Vaattovaara	391
163	Jerisjärvi, Kalasatama	394
164	Jerisjärvi, Junkonniemi, Ulkuvaara S	397
166	Särkijärvi E, Kropiovaara W	401
168	Jerisjärvi, Muuraissaari S	405
169	Jerissaari N, Kotilahti	407
170	Jerissaari N, Kokkosenlahti	409
171	Jerissaari N, Luonnonhoitometsä	411
172	Keimiötunturi SE, Jerisjärvi N, Vintturinniemi	413
173	Keimiötunturi SE, Jerisjärvi N, Matoniemi	415

2723 06+09 MUONIO

Kohteet MUONIO

9	PAJALA, Muoniovaara (Ruotsi)	37
11	Kirkonkylä, Niemenpää, Mäki	43
12	Kirkonkylä, Niemenpää, Niemi	45
16	Kirkonkylä, Kunnantalo (ent. Pappila, Kolström)	54
19	Kirkonkylä, Niemenpää, Paja	60

Kartta no.

Ks. s.

2724 07 KAJANKI (jatkoa)

Kohteet MUONIO

195 Kajanki, Muorijärvi SW, Taapurinvuori	470
196 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharju SW	473
197 Kajanki, Muorijärvi	476
198 Kajanki, Tervojänkä	478
199 Liepimäjärvi N	480
200 Liepimäjärvi N II	482
201 Liepimäjärvi	484
204 Kajanki, Ylinen Utkujärvi NE, Kaarnestieva SW	491
205 Ylinen Utkujärvi NE, Kajangin Tieva	494
206 Kajanki, Alalompolo SE, Kaarnestieva	497
207 Kajanki, Kaarnesjoki NE, Kaarnestieva	499
208 Kajanki, Muorijärvi E, Muorintytär	501
209 Kajanki, Muorijärvi SE	503
210 Kajanki, Juutilaisenjärvi SE	505
211 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi E	508
212 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi NE	510
218 Kajanki, Muorinharju	523

2724 10 KERÄS-SIEPPI

Kohteet MUONIO

201 Liepimäjärvi	484
202 Keräs-Sieppi, Sieppimaja	487
220 Liepimäjärvi II	528

2724 05 SONKAMUOTKA

Kohteet MUONIO

8 Kaarantojärvi, Seitaniemi	34
51 Kätkäsuvento, Sonkajoki	137
213 Kätkäsuvento, Vuopionpalo SW, Kätkäjärvi N	513
214 Kätkäsuvento, Vuopionpalo	515
217 Kätkäsuvento, Sonkamuotka, Myllykorva	521

Kartta no.

Ks. s.

v

2723 06+09 MUONIO (jatkoa)

Kohteet MUONIO

20	Kirkonkylä, Kirkonmäki, Kestikievari	62
21	Kirkonkylä, Niemenpää, Pietikäinen	64
31	Kirkonkylä, Putaanranta, Aleksintie	86
36	Ylinenvaara W	99
45	Ylimuonio, Utkujärvi SE, Sokkapora	45-121
48	Kirkonkylä, Pappila, Jakokunnan venevaja	130
58	Nulusjärvi	155
64	Ylimuonio, Visanto, Alinenkoski, Leirikeskus	168
73	Kirkonkylä, Kunnantalo E	189
179	Kirkonkylä, Vanhan postitalon ranta	430
180	Kirkonkylä, Suukoskenpalo, Kittiläntie S	432
181	Kirkonkylä, Kirkonmäki, Regina	435
182	Kirkonkylä, Reuhalanmaa	437
183	Pellivuoma, Kilpisjärven tie SW	443
184	Törmä	445
185	Putaanranta, Juhontörmä	447
186	Putaanranta, Pallokenttä NW	449
190	Jerisjoki S, Oloskoskenpalo	458
191	Jerisjoki SE, Oloskoskenpalo W, Juurikka	461
192	Ylimuonio, Autioniemi	463
201	Liepimäjärvi	484

2723 12 TORAS-SIEPPI

Kohteet MUONIO

27	Kutuniva, Törmäslompolo, Seitaniemi	79
44	Toras-Sieppi, Loma-Pallas, Leirintäalue	117
177	Torasjärvi, Kenttä, Kalkinmukka	426
178	Olosjärvi W, Lompolorova N	428
187	Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa	451
188	Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa	453
189	Vuontisjoki W, Uusipalo	455
201	Liepimäjärvi	484

2741 03 SAMMALTUNTURI

Kohde MUONIO

175	Jerisjärvi NW, Kutuniva, (Toivoniemi)	421
-----	---------------------------------------	-----

2724 04 KÄTKÄSUVANTO

Kohteet MUONIO

193	Muonionjoki, Koskenpalo, Ylinen Visantokoski	465
203	Mielmukkajärvi SW	489
215	Kätkäsuvanto, Kätkäjärvi W	517
216	Kätkäsuvanto, Kätkäjärvi	519

2724 07 KAJANKI

Kohteet MUONIO

24	Kajanki, Akanjärvi	72
46	Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Ruottojoensuu	124
174	Kajanki, Könkäsenjärvi SE	417
194	Ylinen Utkujärvi W	465

Karttasymbolit

- Kivikautinen/esihistoriallinen asuinpaikka
- Kivikautinen irtolöytö
- ▲ Asuin- tai pyyntikenttä
- △ Seita- tai palvontapaikka
- Ⓟ Pyyntikuoppakohde
- Ⓛ Vaadinten lypsypaikka
- Ⓟ Porokaare, poronhoitorakennelma
- Ⓟ Pato
- + Kalmisto/hautapaikka
- Ⓜ Metalliesineen löytöpaikka
- Ⓛi Liedensija
- Kiviraunio
- Tervahauta
- Nelinurkkaisen rakennuksen tai tuvan pohja
- Purnu
- Ⓜ Louhos
- Vaihteleva, vähälukuinen
- ⌘ Lapin sodan jäännös 1944-45

Johdanto

A. Lähtökohdat

Muonion arkeologisten muinaisjäännösten inventointityön taustalla on ollut toisaalta työllistymistarpeet ja toisaalta tutkimuksellinen kiinnostus itäisen Tornion- ja Muonionjokilaakson esihistoriaan. Muonion ja Kolarin yhteinen kuntakohtainen inventointisuunnitelma esiteltiin kunnille ja työvoimaviranomaisille ensimmäisen kerran kesällä 1994, jolloin nämä alueet Kittilän ohella olivat jäämässä viimeisiksi arkeologisesti lähes tuntemattomiksi seuduiksi Lapissa samalla, kun muissa ympäristökunnissa (Pello, Pajala, Enontekiö) sekä Pohjoiskalotilla yleensä esihistorian tutkimus oli jatkuvasti vilkastumassa. Erityisesti Pajalan Kolarin inventointi v. 1992 osoitti vastaavien muinaisjäännöstyyppien tuntemuksen puuttuvan lähes täysin Suomen alueen vastaavista osista, rajajokien itäpuolelta (ks. Oksala 1994: 229-239).

Inventoinnin välttämättömyyteen näillä seuduilla oli muitakin painavia syitä, kuten että muinaismuistolain (1963/295) edellyttämä muinaismuistojen rauhoitus ja suojelu käytännössä voi toteutua vasta, kun muinaismuistokohteet tunnetaan. Siten jokaisen maankäyttösuunnitelman yhteydessä onkin ennakoitava rauhoitettujen muinaismuistojen mahdollisuus maankäyttöä rajoittavana seikkana. Inventoinnin perimmäisenä tarkoituksena on ollut myös osoittaa esihistoriallisten kohteiden tuntemuksen ja tutkimuksen mielekkyys paikallisia elinkeinoja ja kulttuurielämää vilkastuttavana tekijänä. Allekirjoittaneen lisäksi inventointi työllisti kaksi avustajaa kunnasta. Tulevaisuudessa muinaismuistoja voidaan tutkimuksen, maankäytön ja kaavoituksen suunnittelun ohella hyödyntää erityisesti luonto-, erä- ja kulttuurimatkailun ohjelmalveluiden kehittämisessä sekä paikallisissa sivistys-, koulutus-, näyttely- ja virkistyspalveluissa.

Työn rahoitus tapahtui tukityöllisyysvaroin sekä Muonion kunnan avustuksella. H. Oksalan osalta toimeksiantajana ja palkanmaksajana toimi Oulun yliopisto, kun taas työssä avustaneet kulttuurityöntekijät palkattiin kunnan koulu- ja sivistystoimen palvelukseen. Kenttäkauden ajo- ja tarvikekustannuksiin käytettiin kunnan vapaa-ajanlautakunnan myöntämä 12 500 mk:n määräraha. Raportointia varten lautakunta edelleen myönsi 1300 mk:n lisämäärärahan tarvikekustannuksia varten syksyllä 1996. Ennen vuodenvaihdetta summasta ehdittiin käyttää 572.52 mk. Inventoinnin työpiste sijaitsi kunnan koulutoimistossa kansalaisopiston tiloissa 25.4.1995-17.2.1996. Kulttuurityöntekijä Janne Muotkan työpanos sijoittui aikavälille 12.6.-31.7.1995, ja Mika Poutun osuus jaksolle 10.7.-30.9.1995. Kohdetietojen puhtaaksikirjoituksessa syksyllä 1995 avustivat ajoittain Heikki Aura sekä Riitta Salmi. H. Oksalan määrääaikainen työsuhte toteutui 18.4.1995-17.2.1996, jonka jälkeen raportointityötä jatkettiin iltaisin palkatta, aluksi Muonion kirjaston varastossa 28.6.96 saakka, sen jälkeen Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa 4.10.96 saakka, ja edelleen H. Oksalan yksityisasunnossa, runsaat 620 henkilötyötuntia

19.2.96-14.5.97 välisenä aikana.

Työn eteneminen

Kenttätöön suunnitteluvaiheen (18.4.-9.6.1995) ensimmäinen viikko toteutettiin Turussa, Helsingissä ja Oulussa kirjasto-, arkisto- ja varustehankintatyössä. Muu tieteellinen suunnittelu käsitti karttojen hankinnan, työalueiden topografista analysointia, esihistoriallisen vertailumateriaalin tutkimusta, paikallishistorianteoksiin tutustumista, todennäköisimpien muinaismuistotyyppien ennakoivaa määrittystä, dokumentointikaavakkeiden suunnittelua, aiemman löytöaineiston järjestämistä, kontaktien ottamista informanteihin ja muihin avainhenkilöihin sekä kenttäkoulutusvaiheen suunnittelua. Käytännön suunnittelu käsitti työ- ja asuintilojen hankinnan, julkisen tiedottamisen tulevasta maastotyöstä kunnan alueella sekä lehtien kautta että esim. Muonion messuilla erillisen esitteen muodossa. Loppuun sijoittui kulttuurityöntekijöiden valinta sekä muiden työvälineiden hankinta.

Kenttätöövaihe kulttuurityöntekijöiden avustamana sijoittui aikavälille 12.6.-29.9.95, H. Oksalan osalta kausi jatkui 4.10.95 saakka. Työ alkoi kulttuurityöntekijöiden perehdyttämällä kenttätööhön sekä teoriassa että käytännössä retkillä kolmen päivän ajan sekä varsinaisessa työssä H. Oksalan opastamana kaksi ensimmäistä viikkoa, jonka jälkeen kunkin päivittäiset reitit olivat erilliset. Kulttuurityöntekijöiden viikoittaiset löydökset tarkastettiin yhdessä perjantaisin. Suunnitteluvaiheessa oli laadittu opasmoniste, joka sisälsi kuvaukset n. 29 eri muinaisjäännöstyyppistä aiempien löytöjen sekä kirjallisuuden pohjalta eri esihistorian periodeilta. Päivittäinen kenttärutiini käsitti kohteiden etsintää, havainnointia, tulkintaa, pintapoimintaa, mittausta, kirjallista dokumentointia, kartoitusta, näytekairausta, informanttien haastatteluja, luettelointia ja valokuvausta. Menetelmistä ja kriteereistä lisää kohdassa D.. Eri aloja edustaneiden kulttuurityöntekijöiden (rakennus- ja autonasennusalat) oppiminen oli nopeaa ja motivaatio kasvoi jatkuvasti työn itsenäisyyden ja vaihtelevuuden tuloksena. Kunnan laajuuden vuoksi päivittäiset ajomatkat venyivät pisimmillään 158 km:iin, ja maastoajojen vuoksi edestakaiset ajoreitit toimistolta käsin saattoivat vaatia parikin tuntia päivittäisestä työajasta, joka oli 85 % (6 h 48 min) kokopäivätyöstä. Ajoaikojen pituudet eivät kuitenkaan vaikuttaneet löytöhavaintojen määriin, jotka runsaudessaan tuottivat lievän yllätyksen. Ajokilometrejä kertyi kaikkiaan 7334 km, kun koko kunnan laajuus on 1854 km². Kenttätöön osalta tavoitteisiin päästiin kiitettävästi. Elokuussa Muonion kotiseutumuseolle rakennettiin myös pienimuotoinen kahden vitriinin näyttely inventoinnin tuottamista kiviesineistä esitteineen. Muinaisjäännöksiä esiteltiin myös useille retkikunnille, kuten Oulun, Helsingin ja Uumajan yliopistojen arkeologeille sekä Länsi-Lapin ammattioppilaitoksen luonto-opasopiskelijoille.

Jälkitöiden palkallinen osuus asettui aikavälille 5.10.95-17.2.96 jääden lähes kokonaan allekirjoittaneen vastuulle. Työ sisälsi kerätyn aineiston luetteloinnin, kenttämuistiinpanojen

puhtaaksikirjoittamisen, tietojen tarkistukset, kivilajianalyysin neljästä näytteestä Geologian tutkimuskeskuksessa Rovaniemellä, esineellisen löydöstön valokuvaamisen, karttaotteiden tuottamisen sekä erillisilmoituksia ja -neuvotteluja maankäyttösuunnitelmien alaisista muinaismuistokohteista. Tällaisia oli neljä tapausta: Karimellänvaaran kaavoitusalue (kohde MUONIO 65), Oloksen vesijohto (kohteet MUONIO 45, 46, 182, 204, 205), sekä Suukoskenpalon (MUONIO 180) ja Jerisjärven Kemiläisen (kohde MUONIO 158) kaavat. Loppuun kuuluivat luonnollisesti tämän selosteen laadinta, taittotyö, oikoluku, tulostus sekä muu toimistotyö, tulosten arviointi ja esittely.

Ongelmaksi muodostui palkallisen työajan riittämättömyys. Projektin alkaessa esitettyä vaatimusta kulttuurityöntekijöiden osallistumisesta täysipainoisesti jälkityöhön ei pystytty toteuttamaan, mikä olennaisesti vaikutti työn pitkittymiseen. Vaihtoehtoisiaakaan rahoituskeinoja työsuhteen jatkamiseksi ei tuolloin vielä tunnettu.

B. Inventointi tutkimuksena: sisällöllinen tarkoitus ja tavoitteet

Inventoinnin tarkoituksena on siis etsiä ja tallentaa tiedot kunnan alueen muinaismuistokannasta, jotta saataisiin kattava yleiskatsaus Muonion esihistoriaan ja arkeologiseen menneisyyteen liittyvästä aineistosta niin tutkimuksen, muinaismuistojen suojelun, maankäytön suunnittelun kuin kulttuuripalveluidenkin tarpeisiin. Työ perustuu sekä arkisto-, kirjallisuus-, kartta-, haastattelu- että maastotutkimukseen, samoin empiirisen aineiston ja näytteiden keruuseen, ja ennen kaikkea kiinteiden kohteiden dokumentointiin. Työn välittömät tulokset raportoidaan julkisena luettelona, joka tulee nähtäväksi ja säilytettäväksi ainakin kunnanvirastoon, Oulun yliopiston arkeologian laboratorioon Linnanmaalle sekä Museoviraston Arkeologian osastoon (Nervanderinkatu 13, Helsinki).

Työn syvällisempi tarkoitusperä on saavuttaa käsitys alueen materiaalisesti säilyneen menneisyyden ominaispiirteistä aina jääkauden jälkeiseltä kivilaudelta lähes meidän aikaamme saakka. Maastosta pyritään löytämään merkkejä menneisyyden ihmisten kulttuurisesta toiminnasta, kuten asumisesta, hautaamisesta, elinkeinoista, kulkureiteistä, uskomuksista, taiteesta ja kaikesta muustakin fyysisestä, sosiaalisesta ja henkisestä elämästä. Tarkoituksena on muinaismuistolain rauhoitusvelvoitteiden pohjalta säilyttää ja suojella ensisijaisesti kaikkein vanhimmat, nykyisin enää hyvinkin hankalasti maaperässä havaittavat muinaisten ihmisten kulttuurisen toiminnan jäänteet mm. rajun maankäytön aiheuttamalta tuholta. Tämä seikka on ristiriidassa nykyajan taloudellisten arvojen kanssa, mikä merkitsee jatkuvaa henkistä valmentautumista neuvottelutilanteita ja oikeudenmukaisia maankäyttöratkaisuja varten. Muinaismuistoihin liittyvä paikallinen kulttuuritieto on tutkimuksen kautta erinomaista ainesta matkailuelinkeinon ohjelmalveluille, viime kädessä osana syvälle luotaavaa kansainvälistä kulttuurivaihtoa ja

vuorovaikutusta. Tieto meitä ympäröivään maaperään kätkeytyvästä inhimillisestä menneisyydestä on tärkeää siksi, että oppisimme ymmärtämään ja kunnioittamaan eri ihmisten ja ihmisryhmien kulttuureita ja perinteitä pitkällä aikavälillä muuttuvassa maailmassamme.

C. Kysymyksenasettelut ja tutkimusstrategiat

Inventoinnissa keskeisimmäksi ongelmaksi muodostuu muinaismuiston tai -jäänteiden käsite. Minimikriteerinä voidaan pitää muinaismuistolain määritelmää, joka kuitenkin kenttäkäytännössä usein osoittautuu riittämättömäksi. Toisaalta maastossa havaittavien, ihmisten aiheuttamien rakenteiden määrät saattavat nousta niin mittaviksi, että työaikataloudesta johtuen on suoritettava karsintaa tietentyypisten kohteiden rekisteröinnissä tietyn systemaattisin perustein.

Muinaismuistolaissa (1963: pykälät 1-2, 4) kiinteät muinaisjäännökset ovat

- *rauhoitettuja muistoja Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta, kuten
- *maa- ja kivikumpuja, röykkiöitä, kivikehiä ja muita kiveyksiä ja kivilatomuksia, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
- *pakanuuden aikaisia hautoja ja kalmistoja, myös ilman maan pintaan näkyviä merkkejä;
- *kiviä ja kalliopintoja, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;
- *uhrilähteitä ja -puita, -kiviä sekä muita palvontapaikkoja ja muinaisia käräjäpaikkoja;
- *asumusten jäännöksiä sekä asuin- ja työpaikkoja sekä muodostumia, jotka ovat syntyneet sellaisten paikkojen käyttämisestä;
- *hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappelien, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
- *kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin muut sellaiset muistomerkit;
- *muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotulien ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset;
- *kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

Lyhyemmin ja laajemmin ilmaistuna muinaisjäännökset ja -esineet ovat aineellisia jäänteitä menneisyyden ihmisten toiminnasta osoituksina mm. asumisesta, hautaamisesta, elinkeinoista, uskomuksista, taiteesta sekä muusta fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta elämästä. Kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu lisäksi maa-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi sekä jäännöksen laadun ja merkityksen

kannalta välttämättömän tilan varaamiseksi sen ympärille, ts. vähintään kaksi metriä jäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista. Muinaismuistolaista puuttuu muinaisuuden käsitteen täsmennys kiinteiden jäänteiden osalta. Tämä on kuitenkin kenttätöön yhteydessä määriteltävä.

Kentällä inventoija nimittäin törmää muinaismuiston määritysongelmiin myös haastateltavien informanttien muinaisuutta koskevien käsitysten kautta: arkeologin oletettiin Muoniossa tutkivan ensisijaisesti 1500-luvun lopulla alkanutta talonpoikaiskulttuurin menneisyyttä, sillä ennen sitä ei Muoniossa arveltu olevan juuri mitään tutkimisen arvoista - lukuunottamatta joitakin "vähäisiä" lappalaisten jäänteitä (ks. Oksala 1996: 161). Siten muinaisjäännöksi Muoniossa ymmärrettiin pitkälti esim. vanhat rakennukset Keimiöniemen Kalakentän (MUONIO 52) esimerkin mukaisesti. Ongelmaksi muodostui se, missä määrin rakennus tai rakennusta vastaava kohde on muinaismuisto? Päädyttiin ratkaisuun, että muinaismuistoinventointi ei koske rakennuksia, sillä vanhat rakennukset liittyvät niitä varten erikseen säädetyn rakennussuojelulain (1985) sekä rakennushistorian - ei ensisijaisesti arkeologian - piiriin. Kaikissa tapauksissa tässä periaatteessa ei pysytty, ja uuteenkin aineistoon pääsi joitakin lähinnä rakennussuojelun puolelle liittyviä kohteita, kuten Kalkinmukan tukkiränni eli 'Suezin kanava' vuodelta 1946 (MUONIO 177).

Kuten sanottu, lainsäädännössä kiinteiden muinaismuistojen muinaisuudelle ei ole asetettu ikärajoja. Siksi määritimme muinaismuistokohteen seuraavin kenttäkriteerein: Muinaismuiston tulee olla luonteeltaan arkeologinen, ja kohteiden karsintatilanne tulee aloittaa nuorimmasta päästä. Kohteen arkeologisuuden tuli täyttää seuraavat kriteerit:

- *Kiinteän löydöksen tulee olla ainakin osittain maaton ja/tai raunioitunut;
- *Löytökohteen käyttötraditio on päätynyt niin, että kohdetta ei enää voida suoraan palauttaa, korjata tai entisöidä alkuperäiskäyttönsä.

Myös irtaimet muinaisesineet kuuluvat inventoinnin piiriin. Lain mukaan (Muinaismuistolaki 1963: 2 luku) ne ovat rahoja, aseita, työkaluja, koristeita, astioita, kulkuvälineitä tai muita sellaisia esineitä tai esineiden osia, joiden omistajaa ei tiedetä ja jotka voidaan olettaa vähintään sata vuotta vanhoiksi. Tällainen esine voi löytyä suosta tai syvemmältä maasta tahi kiinteästä muinaisjäännöksestä, esim. asuinpaikasta tai kalmistosta. Inventoinnin yhteydessä usein monien irtainten esineiden tai niiden katkelmien muodostamat keskittymät määrittäytyvät kiinteiksi muinaisjäännöksi, uudempien asuinpaikoiksi tai kalmistoiksi materiaalin luonteesta riippuen. Yksittäiset muinaisesinelöydöt muodostavat ns. irt- tai hajalöytöpaikkoja. Toisaalta tietyn tyyppiset yhtenäiset esinerykelmät voivat myös muodostaa ns. kätkölöytöjä, joihin esineiden voidaan arvella asetetun yhdellä kertaa (ns. suljettu löytö).

Kolmas laaja ongelma kentällä on se, millaiset havainnot

maastossa todella kertovat muinaisen ihmisen toiminnasta, ja kuinka nämä erottuvat luonnonilmiöistä? Joskus tällainen raja on hyvinkin epäselvä. Yleissääntönä voidaan pitää sitä, että useantyyppisten kulttuuriseen toimintaan viittaavien anomalioiden ja piirteiden muodostamat keskittymät ja ryppäät todennäköisimmin voivat kertoa ihmisen toiminnasta ao. paikalla. Tällöin on huomioitava kohteen topografinen sijainti sekä muiden havaintojen luonne: esim. hiiliesiintymät, palaneen maan tai palaneiden kivien esiintymät, ts. kulttuuristen anomaliaesiintymien lajit ja lukumäärät, sekä niiden asettuminen aiempaa tutkimustraditiota vasten. Päättelyn tulee olla ao. määritystilanteessa jatkuvasti lähdekriittistä: myös luonnonvoimien aiheuttamien vastaavanlaisten ilmiöiden mahdollisuus on huomioitava - tai sitten päättelyn avulla eliminointava tapauskohtaisesti.

D. Menetelmät

Maastotyö aloitettiin ennen varsinaista lähtöä määrittämällä todennäköisimpiä löytökohteita aiemman arkeologisen tutkimustradition pohjalta. Käytännössä työ alkoi luokittelemalla ja merkitsemällä kartoille aiemmin kunnasta tavatut löytökohteet Museoviraston arkistotiedoista. Toiseksi tutustuttiin paikkakunnan menneisyyttä käsittelevään kirjallisuuteen, josta poimittiin arkeologisesti merkittäviä tietoja ja mainintoja. Lisäksi tutkittiin muuta koko Pohjoiskalotin muinaismuistoja ja materiaalisia kulttuuriperinteitä käsittelevää kirjallisuutta alueelle tyypillisten muinaismuistojen kartoittamiseksi. Neljäs lähestymistapa oli informanttien haastattelemisen, jolla kerättiin elävää muisti- ja perinnetietoa paikkakunnan maastokohteisiin liittyvistä vanhoista tarinoista ja tiedoista. Haastattelujen kautta pyrittiin myös keräämään mahdollisia paikkakuntalaisten tekemiä muinaisesinelöytöjä yhteystietoineen.

Seuraava vaihe oli perus- tai topografikarttojen sekä kallio- ja maaperäkarttojen analysointi. Reittisuunnitelmat pohjautuivat kartoilla näkyviin topografisiin piirteisiin, jotka suhteutettiin kohteiden löytymisen maastollisiin todennäköisyysarvioihin sekä yllä mainitun aineiston pohjalta suoritettuun ennakoointiin. Käytännössä kartta-analyysi alkoi paikannimien tarkastelulla, sillä alkuperältään ne voivat olla hyvinkin vanhoja (Vahtola 1990: 8-12; 1991: 186 ff.; vrt. Wahlberg 1963), ja ne voivat kertoa paikan aiemmasta käytöstä ja merkityksestä: eläinten nimet voivat viitata pyyntipaikkoihin, saamelaisperäiset nimet vanhaan lappalaiskulttuuriin jne. Muoniosta tällaisia esimerkkejä tarjoavat mm. Saijanvaaran seitakivi, saivopaikat tarinoineen, tai asuinpaikkoihin viittaavat 'kenttä'-nimet. Sen jälkeen kartalta arvioitiin ainakin vanhimman esihistoriallisen, ts. kivikautisen toiminnan kannalta topografisesti edullisimmat löytöalueet pinnanmuodostuksen sekä nyky- että muinaisvesistöjen suhteen. Tällaista ennakoivaa asuinpaikka-analyysia täydennettiin määrittämällä varsinkin vesistöjen solmukohdissa ja jänkien reunoilla sijaitsevia hietikoita ja moreeneja maaperäkartalta. Kallioperäkartta tarkistettiin vielä mahdollisten kivityökalujen raaka-ainelähteiden ja peräti

louhosten sekä kalliotaiteelle sopivien paljastumien löytymiseksi.

Maastotyöskentely eteni seuraavin periaattein: Reitti oli valittu topografiseen ja historialliseen traditiotietoon pohjautuvan suunnitelman mukaan. Ensimmäisenä tehtävänä maastossa oli kohteen tunnistaminen a) ihmisen tekemäksi ja b) luokitus tiettyyn muinaismuistokategoriaan, joita oli harjoitteluvaiheessa käyty läpi. Työntekijöillä oli mukanaan maastokansiot muinaismuistokuvauksia sisältävine opasmonisteineen. Kohteen tunnistus eteni seuraavaan tapaan:

1) Luonnonmaisemasta poikkeava anomalia oli todennettava kulttuurijäänteeksi maastossa esiintyneiden arkeologisten ja rakenteellisten tunnusmerkkien, esim. vallien, kiveysten, kuoppien, maa-, kivi- tai luuaineksen palaneisuuden, hiilen ja esineellisten (yleisimmin kvartsi-iskosten) esiintymien sekä kaikkien näiden muodostamien yhdistelmien pohjalta. Maaperään liittyviä havaintoja pyrittiin tekemään aiemmista maaleikkauksista pelkkoja käyttäen, sillä varsinaiseen koekuopitukseen aika ei riittänyt, vaikka käytettävissä oli Museoviraston myöntämä tutkimuslupa. Lisäksi periaatteena oli toteuttaa mahdollisimman paljon muinaismuistoja säästävää dokumentointia.

2) Kohteen ikä pyrittiin arvioimaan karkeasti joko kivikautiseksi, esihistorialliseksi yleensä, saamelaisaikaiseksi tai historialliseksi toisaalta kohteiden typologisten ominaisuuksien pohjalta tai toisaalta esinelöytöjen perusteella, tai kairaamalla rakenteesta kevyellä kenttäkairalla maannosnäytteitä. Kairanäytteen osoittaman maaperän värien kerrostuneisuuteen pohjautuvan havumetsäpodsolin maannosanalyysin perusteella voitiin karkeasti todeta rakenteen monisatavuotinen iäkkäys, mikäli päällimmäisenä esiintyi normaali metsäpodsoliprofiili: karike, humus, huuhtoutumiskerros, oranssinruskea rikastumiskerros sekä alinna vaaleankellertävä pohjahiekka. Vallirakenteet voitiin todeta muinoin kaivetuiksi kaksoispodsolihavaintojen perusteella (ks. Korteniemi 1992: 44-48, 129-131; 1995: 10-14; Manner - Tervo 1988: 41). Kairauksen osoittama maan sekoittuneisuus tulkittiin tapausittain moderniksi resanttisyydeksi, mikä saattoi johtaa kohteen muinaismuistostatuksen hylkäämiseen, ellei olosuhteista voitu päätellä todennäköisen alkuperältään esihistoriallisen kohteen osittaista tuhoutuneisuutta. Suomalaiset hinnaltaan edulliset maatalous- ja puutarhakäyttöön tarkoitettut kevytmetallikairat osoittautuvat muuten soveltuviksi myös arkeologisen inventoinnin apuvälineiksi metsämaastoonkin, mutta vain 30 cm:n mittainen kouru oli liian lyhyt kattavien näytepalkkien esiinnostamiseksi. Lisäksi kairan käyttöikä rajoittui yhteen kenttäkauteen metalliseoksen pehmeiden johdosta. Kohteiden kulttuurisuudesta ja iästä pyrittiin tekemään päätelmiä myös rakenteiden maatuneisuuden ja kasvillisuuspeitteen pohjalta: mitä iäkkäämpi rakenne podsolimaannoksen perusteella, sitä vähemmän sen pintakasvillisuus näytti poikkeavan ympäristöstään, kun taas nuoremmassa kohteissa usein erottui poikkeavaa kasvillisuutta: esim. MUONIO 68 Pakajoki: mesimarjaa; MUONIO 107

Kukaslompolonvaara II:n karjakenttä: kultapiiskua; tervahautakohteissa esiintyi usein nuorta tiheää havupuustoa ja koivu-/pajuvesaikkaa. Vanhimmissa kohteissa myös rakenteiden pyöristyneisyys ja sulautuminen maisemaan osoitti sortumisprosessin päättyneen lepokulmiinsa.

Myös jäkälien perusteella yritettiin arvioida kivirakennelmien mahdollista ikää, mutta jäkälättömyyden tai nuorten kirkasväristen (punaisten) jäkälien pohjalta voitiin korkeintaan eliminoida kohteiden muinaisjäännösluonne. Myös iäkkäimpien harmaajäkälien nojalla tehdyt päätelmät itse rakenteen iästä ovat epäluotettavia, kun ei tiedetä varmasti, onko rakennelmaan käytetty jo ennestään jäkälöityneitä kiviä, vai ovatko mahdolliset ihmisen kasaamat kivet todella jäkälöityneet satojen vuosien paikallaanolon tuloksena. Poikkeuksen muodostanevat liesikivet, joiden pintojen voidaan olettaa palaneen. Tällöin kivien pintojen harmaajäkälät viitannevat kulttuurisen rakenteen pitkäaikaseen paikallaanoloon.

3) Kohteen dokumentointi suoritettiin mittaamalla askelin ja kompassisuuntien avulla jäänteiden näkyvät ominaispiirteet sekä kuvailemalla nämä kirjallisesti muistiinpanoihin Museoviraston inventointikaavakkeesta muotoiltujen periaatteiden mukaisesti (ks. LIITE i). Sen jälkeen muinaisjäännös paikannettiin suhteessa maastomerkkeihin ja maaston muotoihin sekä moderneihin rakennettuihin kiintopisteisiin nähden, ja merkittiin topografi- tai peruskarttakopioihin. Apuna suunnistuksessa käytettiin myös ulkoilukarttoja 1:50 000 sekä maantiekarttaa GT 16 (1:200 000).

Kustakin kiinteästä muinaisjäännöskohteesta pyrittiin tallentamaan seuraavat vähimmäistiedot: Kiinteän rakenteen havaittujen ulkoreunojen pituus x leveys x syvyys/korkeus, (horisontaalinen) muoto, pituusakselin kompassisuunta, kiveysten rakenteet (reunakehät, sisäkiveykset, kylmämuuraus jne.), kivien keskimääräiset koot, mahdollinen palaneisuus, havaittavat värierot mittoineen, sisärakenteiden mitat (pit. x lev. x syv./kork.), useita eri rakenteita sisältävän alueen havaittujen tai arvioitujen ulkorajojen mitat ja suunta, rakenteiden keskinäiset etäisyydet ja suunnat toisiinsa nähden. Mittoja voitiin ilmaista aina sentin tarkkuuteen saakka. Muinaisjäännöksen pintakasvilajit dokumentoitiin, samoin niiden tiheyksistä ja ikäsuhteista, kuten puunrunkojen paksuuksista esitettiin arviot ja mitat. Myös topografiset tunnusmerkit, kuten vesistöt ja maamerkit kirjattiin, samoin ympäristön kasvillisuustyypit (kangas tai sekametsä, jänkä, niitty, koivikko tms.) sekä maaperän raekoko (kallioisuus, kivisyys, moreeni, hietikko). Hyväksytyt muinaisjäännöskohteet merkittiin lopuksi juoksevin numeroin, joiden keskinäiset sijaintisuhteet määräytyivät löytöhavaintojen esiintymisalojen luonnollisten rajojen, kuten topografian tai kuulo/näköetäisyyksien mukaan. Kohteittaisiin yleiskarttapiirroksiin ei jäänyt aikaa, sen sijaan kustakin muinaisjäännösalueesta tuotettiin 'karttakuva' kirjallisesti yllä esitellyin periaattein.

Esineelliset löydöt koottiin pelkästään pintapoimintana ja tallennettiin pusseihin löytötietoineen luettelointia varten.

Kvartsin lisäksi jonkin verran tallennettiin luuta, samoin näytteitä palaneista kivistä ja keittokivistä, milloin se kontekstin kulttuurisuuden arvioimiseksi katsottiin välttämättömäksi.

Kohteita valokuvattiin dioille. Tavoitteena oli tallentaa kukin muinaisjäännöstyyppi edustavimmillaan erityisesti opetus- ja näyttelytarkoituksia sekä tutkimusta varten. Maastossa käytetty kamera oli Arkeologian laboratorion Canon aF, joka valitettavasti osoittautui vialliseksi tuhoten useita filmejä. Siksi tavoitteeseen ei täysin päästy. Esinelöydöt kuvattiin H. Oksalan Nikon F-801s:llä käyttäen objektiivia AF Nikkor 28-85 mm/1:3.5-4.5. Kohtalaisen onnistuneita dioja saatiin yhteensä 92 kpl sarjaa kohden, joita on kaksi: toinen Muonion kuntaa varten ja toinen Oulun yliopiston Arkeologian laboratorion käyttöön, jonka arkistokäytännön mukaisesti (LIITE iii) kuvat on luetteloitu.

Inventointi suoritettiin kahdenkymmenen topografikartan ja kahden peruskartan kattamalla alueella otosluonteisesti edellä selvitetyn löytymistodennäköisyyden pohjalta. Aikataloudesta johtuen tavoitteena oli tarkastaa keskimäärin yhden kartan tärkeimmät osa-alueet viikossa, edeten kunnan eteläosasta kohti pohjoista sekä lännestä itään. Näin maastotyö toteutettiin vajaan neljän kuukauden pituisena jaksona kahden hengen työvoimapanoksella kerrallaan. Kenttämuistiinpanoihin laadittiin vielä luettelo sellaisista inventoinnin kannalta topografisesti kiinnostavista alueista, joilla ei ehditty käydä. Edelleen työn aikana tehtiin luetteloa kirjallisuudessa mainituista historiallisista maastokohteista kuntalaisten esittämien muistitietojen lisäksi. Vain viimeksi mainittu löytyy liitteenä (LIITE ii) inventointikertomuksen lopusta.

E. Muonion topografia

Muonio on pohjoisen havumetsä- ja tunturivyöhykkeen vaihettumisaluetta, jolle ovat tyypillisiä moreeni- ja hiekkaselänteiden havupuumetsät ja mäntykankaat sekä sekametsissä kasvavat tunturikoivut. Ominaisia ovat myös pyöreät tunturit ja korkeat vaarat, joiden väleissä olevia avaria laaksoja halkovat lukuisat joet, järvet ja aapajängät. Useimmat vedet laskevat länteen Muonionjoen väylään, joka etelämpänä Kolarissa yhtyy Perämereen laskevaan Tornionjokeen.

Kallioperä on erilaisten liuskeiden ja jähmettyneiden kivilajien seosta. Graniitit lävistävät massoina liuskeita pitäjän itä- ja eteläosissa. Liuskeet ovat pääosaksi kvartsiitteja, jotka muodostavat enimmät kohoumat.

Muonion korkein vuori on kirkolta linnuntietä 18 km itään sijaitseva Keimiötunturi (n. 640 m) Länsi-Lapin suurimman järven, Jerisjärven pohjoisrannalla, ja alin kohta Muonionjoen pinta vaihdellen 155-248.5 m mpy. Suurimmat järviolueet (mm. Kangos-, Äkä-, Särki-, Jeris-, Liepimä-, Köngäsen-, Mielmukka-, Utku- ja Kätkäjärvet) sijoittuvat kunnan keski- ja pohjoisosiin.

Esihistoriallisten asutusjäänteiden havaitsemisen kannalta strategisia harjumuodostumia on levinnyt jokseenkin tasaisesti yli pitäjän. Silmäänpistävimpiä ovat Utku- ja Kängäsenjärvien (Kajangan), Harjujärvien, Pahtosen - Saarikoskenvaaran ja Miasjärven ympäristöt hiekkakerrostumiseen. Etelässä harjut esiintyvät muutamina selväpiirteisinä jaksoina, jotka paikoin laajenevat kankaiksi. Myös pohjoisessa Kätöksuvannon seudulla on jokivarrella tapahtunut huomattavaa hienojen maalajien kerrostumista (Suomenmaa 1931: 238-241; vrt. Saarnisto 1991; Pallas - Olos 1993; Ylläs - Levi 1993; Maaperäkartta 1964; Kivilajikartta 1977).

F. Tutkimushistoriaa

Vanhimmat tiedot Muonion esihistoriasta esiintyvät kansakoulunopettaja Lauri W. Pääkkösen kertomuksessa muinais- ja kansatieteelliseltä keräysmatkalta Tornion- ja Muonionlaaksoon v. 1901. Nykyisen Muonion alueelta matka tuotti ainakin kolme kiviesineiden löytöpaikkaa, joista runsaslöytöisin oli kirkolla sijaitseva "Kestikievarin vainioma". Ilmeisesti metallia olleiden puukon ja tikarin löytöpaikka puolestaan merkittiin Kangosjärveltä. Esineelliset löydöt Pääkkönen toimitti Oulun museoon. Kiinteä muinaismuisto oli kolmen haudan tai "Lapin pakopirttien" muodostama kohde Myllypalossa n. 1.5 km kirkolta (MUONIO 1 ?).

Kansallismuseon kokoelmiin ensimmäinen löytö Muoniosta kirjattiin v. 1904 (KM 4435). Kyseessä oli kivinen tasataltta Muonion - Enontekiön tietyömaalta. Esineistön kertymisessä Kansallismuseoon oli pitkiä, jopa 20 vuoden pituisia taukoja, kuten vv. 1919-30, 1940-60 ja 1963-78. Ensimmäisen varsinaisen arkeologisen tarkastusmatkan Muonioon suoritti Nils Cleve lokakuussa 1947 yllä esitellylle Kestikievarin vainiolle (MUONIO 20) mainiten olevansa "melkein vakuutettu" paikan kivikautisesta asutuksesta. Vuonna 1956 Oula Näkkäläjärvi kartoitti Sonkajoen pyyntikuoppajärjestelmän (MUONIO 51), ja Aarni Erä-Esko inventoi kunnasta kaikkiaan 25 kohdetta kesinä 1961-62. Keimiöniemen kalakentän (MUONIO 52) otti Markku Torvinen muinaismuistorekisteriin vuosien 1978 ja 1983 tarkastuskäyntien pohjalta (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 99). Ylläs-alueen inventoinnin yhteydessä v. 1988 Hannu Kotivuori tarkasti kohteita Äkäsjärven eteläosista ja Äkäsjoen yläuomalta, ja seuraavana kesänä Aki Arponen inventoi kunnasta yhteensä 10 kohdetta Särkijärven, Toras-Siepin sekä Utkujärven alueilta (MUONIO 38-46, 49). Samalla kenttäkaudella Muonion ensimmäiset kaivaukset toteutti Esa Hintikainen apureineen Särkijärven Tervakurun tuurakätkön löytöpaikalla (MUONIO 22), joka osoittautui suhteellisen harvalöytöiseksi kvartsikohteeksi. Näin inventoinnin alkaessa keväällä 1995 Muonion rekisteröityjen muinaismuistojen kokonaismäärä oli 52 kpl (ks. yleiskartta 1).

G. Tuloksia: Muonion muinaisjäännöskannan yleispiirteet

Vuoden 1995 inventoinnin yhteydessä muinaismuistokohteita kirjattiin lisää 168 kpl. Numeroita jätettiin neljä

tarkastettua kohdetta, joiden kulttuurinen muinaismuistoluonne tulkittiin epävarmaksi (ks. 'Epävarmat tarkastetut kohteet'). Traditio- ja muistitietoa-aineistoon luetteloidtiin n. 107 kohdetta, joissa ei ehditty käydä (LIITE ii). Perus- ja topografikarttaotteille merkittiin numeroitta myös kaikki tavatut yksittäiset tervahaudat (yhteensä 81 havaintoa) sekä ilmeisesti historiallisen ajan hirsikehyksiset rakennusten (tupien tai kotien) pohjat (54 kpl) symbolimerkein (ks. karttasymbolit, s. vii).

Kivikausi (8000 - 2000/1000 e.Kr.):

Ennen vuoden 1995 inventointia Muoniosta tunnettiin 25 kivikautista löytöpaikkaa, joista kaikista oli tallennettu kivityökaluja ja/tai kvartsi-iskoksia. Jonkinlaisina asuin-, leiri- tai oleskelupaikkoina voidaan näistä pitää 15 kohdetta, loput olivat yksittäisiä irtolöytöjä. Tämä Kansallismuseossa säilytettävä aineisto käsittää kiviesineitä, kuten talttoja, kirveitä, tuuria, veitsiä tai kvartsiteriä ja -iskoksia.

Varhaisimmat ihmiset ovat voineet saapua Muonioon pian jääkauden jälkeen, ehkä jo 8000-6000 e.Kr., jolloin maaperä muotoutui asumiskelpoiseksi. Teoriassa varhaisimmat asuttajat ovat voineet seurata jo mannerjään reunaa nopeasti laskevan Muonion jääjärven itäosiin, ainakin 40 m nykyisen Jerisjärven pintaa ylempänä sijaitseville muinaisrannoille (257.6 - 297.6 m mpy). Tunnetut kivikauden löytökorkeudet Muoniossa vaihtelevat 190 - 300 m mpy. Rannikko-Suomessa käytettävä kivikauden asutuksen rannansiirtymisajojen ei Muoniossa juurikaan ole mahdollinen, koska topografia täällä asettui nykyiselleen hyvin nopeasti jääkauden jälkeen, ja yhteys muinaisen Itämeren Ancylius-järvivaiheeseenkin jäi hyvin lyhytaikaiseksi (vrt. Saarnisto 1991: 24). Aivan alussa järvi on saattanut hipoa kunnan eteläosia korkeintaan Käkinivanvaaran ympäristöön saakka, ehkä muodostaen rantoja Valkea- ja Tapojärvien sekä Kihlangin seuduilla. Kuitenkin heti vuoden 7000 e.Kr. jälkeen Muonion perustopografia alkoi muistuttaa jo nykyistä maisemaa tarjoten tukevaa maapohjaa asutukselle. Erona nykyisen ja kivikautisen maiseman välillä lienevät jänkien kohdalla virranneet muinaisvesistöt, muuttuneet uomat sekä ilmastovaihteluista johtuneet kasvillisuuserot. Kohteiden ajoittaminen kivikautiseksi onnistuu tässä vaiheessa vain esineellisten eli typologisten sekä topografisten sijaintien ja jossain määrin kulttuurista kerrostuneisuutta eli stratigrafiaa koskevien havaintojen pohjalta. Radiohiiliajoitusnäytteitä Muoniosta ei vielä koottu, mutta myöhemmin niillä on vielä mahdollisuus tarjota tarkempia ajoitusmahdollisuuksia.

Hannu Kotivuori (1988) on kirjoittanut paikallisesta kivikautisesta elämänmuodosta, että alueen asuttajat olivat todennäköisimmin suhteellisen liikkuvaa pyyntiväkeä, joka hyödynsi vesistöjä kulkuväylinään. Kalaisat kōnkāat muodostuivat toistuvasti käytetyiksi pyyntimiljöiksi. Muonionjokea pitkin yhteydet ulottuivat aina Jäämerelle asti, ja Kilpisjärveltä edelleen Tromssan suuntaan. Toisaalta Muonionjoelta pääsi Jerisjoen ja -järven sekä Kulkujärven ja -joen kautta Ounasjoelle (Huurre 1983: 61).

Kivikaudentyyppisissä löytöpaikoissa orgaaninen aines on yleensä maatunut kokonaan pois, ja jäljellä on vain epäorgaaninen aines, sekin usein vajavaisina kivisinä löydöksinä ainoina viitteinä muinaisihmisen toiminnasta. Asuinpaikoilla on yleensä kivisten teräkalujen työstöjätteitä eli kvartsi-, kvartsiitti- tai liuskeiskoksia. Nahan, puun, luun ja muun orgaanisen aineen käsittely oli pyyntiväestön päivittäisrutiinia lukuisine työkaluineen. Alueen yleisimmästä kivityökalumateriaalista, kvartsista, valmistettiin kaapimia, uurtimia, poria, naskaleita, leikkuuteriä tai nuolenkärkiä. Ruokailuun ovat liittyneet saaliseläinten palanut luuaines liesien jäänteistä. Leiripaikat lienevät olleet enemmän tai vähemmän tilapäisluonteisia (Kotivuori 1988).

Löytöjen typologisten piirteiden perusteella Muonion vanhin asutus näyttäisi todellakin sijainneen Jerisjärvellä, josta tunnetaan jo mesoliittiseen kivikauteen ajoittuvia käyräselkäisiä kourutalttoja sekä ns. alkeellinen kirves Jerissaaresta. Myös Muonion kirkon ja Kangosjärven seudut lienee asutettu jo tällöin alkeellisten talttalöytöjen perusteella (Huurre 1983: 87, 120; KM 20474).

Nuoremmalla kivikaudella (alk. n. 4200 e.Kr.) Muonio näyttää lukeutuvan ns. keramiikattomaan Länsipohjaan (Huurre 1983: 177; Kostet 1982), jota ruotsalaisittain kutsutaan myös peräpohjalaiseksi kivikauden kulttuuriksi (Moberg 1955). Sen tunnusmerkkinä on vihreäkiviin kuuluvan sädekiviliuskeen käyttö suurikokoisissa talttoissa, kirveissä ja ennen kaikkea tuurissa eli Rovaniemen hakuissa. Niiden raaka-aine ja tietty iskentäteknikka otettiin käyttöön varsin pian sen jälkeen, kun varhaisimmat mesoliittiset Suomenselän tyyppin kiviesineiden käyttäjät olivat asettuneet paikkakunnalle. Muoniosta suurin löytöryhmä ovat kirveet, joita ennen kesää 1995 oli laskettu ainakin seitsemän, ja inventointi tuotti niitä kaksi lisää. Peräpohjalaisille työkaluille on ominaista usein niiden löytyminen rykelminä eli kätköinä (vrt. Koivunen 1991: 111). Tällainen kolmen pohjalaisen kirveen löytö paljastui Särkijärven Tervakurusta (MUONIO 22) vuonna 1961. Kohteen koekaivaus suoritettiin vasta vuonna 1989 tuottaen paikalta vain 22 kvartsi-iskosta ja yhden esineen katkelman (Hintikainen 1989). Tuuria Muoniosta oli ennen inventointia rekisteröity vain neljä, ja inventointi tuotti tietoa kolmesta muusta tuuralöydöstä, joista kaksi jäi löytäjiensä haltuun (MUONIO 157 ja 182). Yksi luovutettiin Kansallismuseon kokoelmiin Jerissaaresta (MUONIO 23). Suomessa tähän peräpohjalaiseen kulttuuripiiriin on yhdistetty myös myöhäisemmän skandinaavisen liuskekulttuurin vaikutus n. vuodesta 3400 e.Kr. alkaen (Huurre 1983: 101, 177 ff., 181). Tästä kertovat Kölin punaliuskeesta valmistetut esineet, kuten Liikavainion Pajan (MUONIO 19) väkäsellinen keihäänkärki (KM 12436) sekä käyrä liuskeveitsi Muonionjoen Pakamukasta (MUONIO 14; KM 6064:1; ks. Koivunen 1991: 117; Huurre 1983: 181, 184; Kotivuori - Torvinen 1993: 106 (A)).

Uusia kivikaudentyyppisiä kohteita inventointi tuotti n. 75 kpl, joten kokonaismäärä nousee 100:aan muodostaen n. 45 % koko rekisteröidystä aineistosta. Osassa näistä kohteista esiintyi

tosin tyypiltään myöhäisempääkin aineistoa, mikä viittaa joidenkin kohteiden hyvin pitkään käyttöikään ehkä aina jääkauden lopulta nykyaikaan saakka, kuten Keimiöniemen kalakenttä (MUONIO 52). Kivikauden muinaisjäännöstyypit Muoniossa näyttävät luokittuvan seuraavasti:

- *kvartsi-iskoskohteet (joskus hieman kvartsiittiakin)
- *muotoiltujen kiviesineiden löytöpaikat
- *asuinvallipainanteet
- *liedensijat
- *asuinpaikkakuopat
- *palaneiden kivien keskittymät
- *louhintapaikat
- *osa pyyntikuoppalöydöistä
- *yksi hautapaikka? (MUONIO 182)

Nämä voivat muodostaa myös yhdistelmiä sekä ryhmiä.

Ruotsin Merasjärven alueen (ks. Algotsson 1994) sekä alemman Tornionlaakson havaintojen pohjalta ennakoitavissa ollut uusi kivikaudentyypinen löytöryhmä Muoniossa ovat asuinvallipainanteet (ruots. boplatstvallar), joita rekisteröitiin kaikkiaan 30 paikasta. Puolet näistä esiintyy yksittäin ja loput yleensä 2-4 painanteen ryhminä, mutta suurimmassa ryhmässä Äkäsjärven itärannan Sappisalmessa (MUONIO 122) oli kahdeksan pyöreänsoikeata vallipainannetta. Näin Äkäsjärven seutu muidenkin havaintojen perusteella näyttää inventoinnin johdosta kehkeytyneen aiemmin tunnettujen kirkonkylän sekä Jeris- ja Särkijärvien rinnalle kivikautiseksi asutuskeskittymäksi. Muita vastaavia tihentymiä paljastui myös Kätkäsuvannon ja Kajangin hiekkapohjaisilta kankailta. Luonteeltaan Muonion painanteet näyttäisivät hieman poikkeavan esim. eteläisemmistä Tengeliön seudun tai Pajalan kirkonkylän lähialueiden havainnoista, joissa rakenteet vaikuttavat laajemmilta ja muodoiltaan joskus suorakaidemaisilta esiintyen myös suurempina ryhminä. Eroavuuden taustalla saattaa olla mm. ympäristötekijät kivikautisen sisämaan ja Litorinameren muinaisrannikon välillä. Asuinvallipainanteiden lisätutkimukset ovat tulevaisuudessa välttämättömiä koko Tornion-/Muonionlaakson kivikauden asutuksen tarkemman ajoittamisen sekä yhteisöllisen luonteen selvittämiseksi (vrt. Muinaistutkija 1/1996). Tosin muutkin muinaisjäännöstyypit kaipaavat omia erillistutkimuksia lähikartoituksesta alkaen.

Suurin osa Muoniosta tallennetusta esineellisestä aineistosta on kvartsia. Iskos- ja työkalulöytöjä tallennettiin yhteensä 45 kohteesta. Joissakin kivikatkelmissa on vain viitteenomaisia merkkejä ihmisen käytön aiheuttamista jäljistä. Tällaisia kappaleita tallennettiin niiden kulttuuristen löytöyhteyksien vuoksi ja mahdollisten kulutus- ja työstöjälkien tarkempia tutkimuksia varten. Maininnan arvoisia perinteisiä esinelöytöjä tuottaneita kohteita ovat Jerissaaren MUONIO 15 huolellisesti viimeisteltyine sädekiviliuske-esineineen ja piikaapimineen, Jerisjärven Särkilahden (MUONIO 157) kvartsilöytökokoelma tuurankatkelmineen sekä runsaat 'avolöytöpaikat', kuten Särkiselän Särkijärven kohde MUONIO 90 ja kattava kvartsityökalusarja Kätkäjärveltä (MUONIO 215).

Eräänlaisia puutteita Muonion kivikauden löytöaineistossa ovat luulöytöjen vähäisyys sekä keramiikan ja kalliotaiteen puuttuminen. Erityisesti jälkimmäistä pyrittiin etsimään aktiivisesti kalliopalajastumia kartoilta ja maastosta jäljittämällä. Myöskään Muonionjoen länsipuolelta tunnettuja keittokuoppia ei löytynyt Muoniosta.

Metallikaudet (2000/1500 e.Kr. - 1500 j.Kr.)

Siirtymistä kivikaudelta varhaismetallikauteen Pohjoiskalotilla luonnehtivat tietyt muutokset materiaalisessa kulttuurissa. Uutuuksia saapui ensisijaisesti idästä ja ne koostuivat asbestikeramiikasta, jota Länsi-Lapissa tunnetaan ainakin Ylitorniolta ja Enontekiöltä, tasakantaaisista kvartsi-, kvartsiitti- tai piinuolenkärjistä sekä pronssinvalutaidosta. Myöhemminkin sekä metsä- että tunturiseutujen toimeentulomuotona tunnettu peuranpyynti tehostuu tänä aikana, jota pidetään ratkaisevana saamelaisuuden muotoutumisen kannalta (ks. mm. Korteniemi 1990: 208 ff.; Carpelan 1994: 33-37, 41-42; Halinen 1995: 100; Olsen 1994; Huurre 1986).

Näin Muonionkin metallikautisten löytöjen voidaan arvella kytkeytyvän lähinnä saamelaisperäiseen traditioon, ja toisaalta 'lappalaisina' tunnettujen muinaisjäännostien alkuperä tarkempien tutkimusten toistaiseksi puuttuessa voidaan olettaa kytkeytyvän jo metallikausiin, joiden katsotaan Pohjois-Ruotsissa ja -Norjassa alkavan jo n. 2000 e.Kr. (Baudou 1992; Olsen 1994), Pohjois-Suomessa vasta n. 1600 e.Kr. (ks. Huurre 1983: 7; 1986: 51; vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 8). Suoraan tällaiseen varhaismetallikautiseen saamelaisperäiseen traditioon on yhdistetty Liepimajärveltä suolöytönä talletettu ns. botninen suksi (MUONIO 220), jollaisten käyttö on ajoitettu aina pronssikaudelta (alk. n. 1500 e.Kr.) keskiajalle saakka (Huurre 1983: 295). Aikaisintaan pronssikauden lopulle (n. 500 e.Kr.) ajoittunee myös Kangosjärveltä (MUONIO 67) tehty suolöytö, puinen reen jalas (ks. Itkonen 1947: 50-52; Kostet 1982: 23-24; Huurre 1983: 295; Koivunen 1991: 134), jollaisia tunnetaan myös Ruotsista. Samoin Kangosjärveltä rekisteröitiin jo Pääkkösen (1901) talteenottamien puukon ja tikarin löytöpaikka (MUONIO 70).

Tässä yhteydessä voidaan mainita myös kolmas suolöytö (MUONIO 79), kaksi toisiinsa limittyvää, taidokkaasti veistettyä osaa pienestä puurasiasta. Ajoitus on epävarma, mutta löytö on tehty Lompolo- tai Pahtakurunvuomasta kirkonkylän itäpuolelta.

Esihistoriallisia metalliesineitä Muoniosta oli ennestään rekisteröity neljästä irtolöytökohteesta, ja ne ajoittuvat vasta viikinki- ja ristiretkiajoille (800-1300 j.Kr.). Esineet ovat kirveitä sekä puukko ja nuoli. Löytöpaikat sijaitsevat Kajangissa (MUONIO 24), Särkijärvellä (MUONIO 25) ja Jerissaassa (MUONIO 23), kukin jo varhaisemman esihistoriallisen asutuksen läheisyydestä. Löytöjen tyyllilliset yhteydet viittaavat pohjoiseen Skandinaviaan (ks. Huurre 1983: 374, 376, 378, 380, 500; Koivunen 1991: 133).

Metallikausien kiinteitä muinaisjäännöstyypppejä Muoniossa ovat lähinnä

* pyyntikuoppajärjestelmät	(28 kpl)
* seidat	(n. 13 kpl)
* saivot	(8 kpl)
* kotaliedensijat	(15 kpl)
* kodansijat	(3 kpl)
* hautapaikat	(5 kpl)
* kenttäasuinpaikat	(14 kpl)
* purnut	(2 kpl)
* kivilatomukset	(3 kpl)

Ennen tätä inventointia Muoniosta tunnettiin pyyntikuopparyhmiä vain kahdesta kohteesta, nimittäin Kätkäsuannon Sonkajoelta (MUONIO 51 sekä Särkijärven Siepinkurusta (MUONIO 43). Inventointi tuotti 26 uutta pyyntikuoppakohdetta, jotka kaikki muodostavat huomattavasti suppeampia 1-12 kuopan ryhmiä verrattuna aiemmin löytyneisiin kohteisiin. Laajimmat kuopastot näyttäisivät sijaitsevan kunnan pohjoisosissa lähinnä tunturipeuratokkien aluetta, kun taas yksittäiset ja pienet kuopparyhmät näyttäivät sijoittuvan etelämmäksi metsäseudulle. Osa kuopista sijaitsee muiden asuinjäänteiden yhteydessä. Muonion naapurialueilta, kuten Enontekiöltä, intensiivisin peurojen kuoppapyyntivaihe on ajoitettu epineoliittiseksi eli varhaismetallikautiseksi (Halinen 1995: 99-101), ja Tengeliön vesistöistä aikavälille 1000 e.Kr. - 1000 j.Kr. (Korteniemi 1992). Seidat, saivovedet, kotaliedensijat, pyöreähköt kodansijat sekä ilmeiset purnut liittyvät varsin selkeästi alueen lappalaiseen eli muinaissaamelaiseen traditioon (vrt. Paulaharju 1932; Itkonen I 1948/84: 216-217; II: 316-321). Ennen vuoden 1995 inventointia Muoniosta oli rekisteröity 11 seita- tai palvoskiven paikkaa (vrt. Paulaharju 1932: 45-49; Museovirasto, Arkeologian os., top. ark.). Harvinaisuutena inventointi näyttää tuottaneen ainakin kaksi suhteellisen varmalta vaikuttavaa puuseita- tai palvospuupaikkaa. Tiurajärven kohde (MUONIO 92) vaikuttaisi olevan 'kalapatsas' uhrikoloineen ja Kemiläiseltä (MUONIO 158) löytynyt irralleen sahattu, kuusisärmäiseksi veistetty kelopölkky viittaa samoin Muonion muinaissaamelaisten pyyntiseitojen palvontatraditioihin (vrt. Itkonen II 1948/84: 317; Leppäaho 1935: 40). Vahvaa lappalaistraditiota näyttäisi Muoniossa kytkeytyvän myös tietoihin ikivanhoista hauta- ja kenttäasuinpaikoista. Jälkimmäisillä esiintyy usein myös kivikaudentyyppeistä löydöstä, kuten kvartsiesineitä ja -iskoksia, esim. Utkujärvellä (MUONIO 205) tai Naapanginkoskella Muonionjoen rannalla (MUONIO 63). Useimmat tällaiset kohteet sijaitsevat veden äärellä tasaisella mäntykankaalla tai hiekkaharjanteella. Useimmat säilyneet poronhoitorakennelmat lienevät suhteellisen nuoria ja peräisin historialliselta ajalta, sillä useissa ovat puurakenteet säilyneet. Näin Muonion rekisteröidyistä muinaismuistokohteista n. 40 % on kytkettävissä ainakin osittain muinaissaamelaiseen traditioon, joskin osa näistä liittyy useaan aikakauteen kivikauden ja historiallisen vaiheen välillä.

Muinaissaamelainen esihistoria ja metallikausi voitaneen arkeologian tutkimusperinnettä noudattaen katsoa Muoniossakin

päättäväksi ensimmäisten historiallisten lähteiden ilmaantumiseen aluksi kertoen Tornion/Ylitornion/Pellon talonpoikien kalajärvistä 1550-luvulla (Lundholm 1991: 283; Kivinen 1982: 9; Sippola - Rauhala 1992), jolloin jo kunnan suurimmat järvet oli vallattu tällaiseen kausikalastukseen. Lapin ja Lannan välistä rajaa koskeva asiakirja vuodelta 1584 mainitsee Sonkamuotkan talonpoikaisasutuksen pohjoisrajana (Vahtola 1991 c: 258). Näihin aikoihin, eli mahdollisesti 1500-luvun jälkipuolelle voisi ajoittua Itkosen (I 1948/84: 110, 114) tieto Muonion "Kilpamellassa" (nyk. Kilpimella) käydystä saamelaisten ja suomalaisten välisestä taistelusta ilmeisen uudisasutuspaineen tai kalastusriidan johdosta (vrt. Oksala 1996: 161). Kunnan ensimmäisinä asuttajina pidetään kuitenkin armassaarelaisia Olli-nimisiä lapinvouteja ja pirkkalaisia, jotka vaikuttivat aikavälillä 1550-1600 (Vahtola 1991 b: 253; vrt. Kivinen 1982: 10). Olli Ollinpoika Tulkin asuinpaikkana 1600-luvun alussa olisi ollut kirkonkylässä Ollinmäkenä tunnettu nykyisen ala-asteen alue. Kuitenkin ensimmäiset tiedot pysyvistä talonpoikaistaloista ovat vasta 1640-luvulta, jolloin kunnassa olisi Vahtolan (1991 b: 229) mukaan ollut vasta kaksi taloa.

Joka tapauksessa uudisasutuksen jälkeenkin Muonioon asettui porolappalaisia uudelleen ainakin 1700-luvun lopulta lähtien pian kuitenkin talonpoikaistuen ja suomalaistuen viimeistään kuluva vuosisadan alkuun mennessä (Paulaharju 1922: 70-89; Oksala 1996: 161). Muonion saamelaista muinaisuutta koskevia peruskysymyksiä ovat:

- *Keitä Muonion 'lappalaiset' olivat ennen uudisasutusta?
- *Kuinka he olivat organisoineet yhteisönsä?
- *Kuinka heidän asutuskuvionsa rinnastuu muualta naapurialueilta tunnettuihin lapinkyläjärjestelmiin? Ilmeisesti heillä on ollut (esi-)historialliset yhteydet ainakin viimeksi Ruotsin Muonion lapinkylän asukkaina tunnettuihin raitiometsäsaamelaisiin (Manker 1968: 158-159), samoin ehkä Kittilään.
- *Kuinka Muonion saamelaismuistot oikeastaan ajoittuvat? Osa nykyisin tunnetuista kohteista lienee vanhempia kuin Paulaharjun kirjaamat viimeiset metsälappalaiset osin tunturisaamelaisine juurineen. Hehän eivät enää olleet peuranpyytäjiä, vaan poronhoitajia. Osa kohteista taas on peräisin uudisasutuksen ajalta, erityisesti poronhoitorakennelmat, joista on säilynyt puuosia.

Historiallinen aika (n. 1550-)

Kuten edellä ilmeni, Muonion historia näyttäisi alkavan pikku hiljaa 1500-luvun puolivälissä. Ajan materiaalisia piirteitä luonnehtivat pyyntitalonpoikauskulttuurin jäänteet. Inventoinnin periaatteena oli rekisteröidä eli numeroida aikakauden kohteista ainoastaan sellaiset havainnot, jotka esiintyvät usean rakenteen muodostamina komplekseina. Muut yksittäiset maastohavainnot merkittiin pelkästään kartoille, sillä runsaudessaan tämän nuorimman jakson jäänteet helposti jättivät varjoonsa arkeologian ensisijaisen tutkimuskohteen, esihistorian. Tilanne kuvastaa näiden nuorimpien jäänteiden säilyneisyyttä ja havaittavuutta maisemassa suhteessa vanhempiin jäänteisiin, ja ilmeisesti myös talonpoikauskulttuurin entistä näkyvämpää maankäytön

intensiivisyyttä. Seuraavassa luettelossa olen hahmotellut historiallisen ajan jäänteiden karkeaa kronologista järjestystä:

Ilmeisesti vanhimmantyyppistä rakennuskantaa edustavat nelinurkkaisten kiuastupien pohjat, joista usein on säilynyt pari sammaloitunutta, lahonnutta hirsikertaa sekä kylmämuurattu kiuasmainen liesi tai uuni nurkassa. Nämä saattavat edustaa osin varhaisimpia talonpoikaiskalastajien kausiasumuksia, kalakotia eli 'kömmänöitä'. Esimerkkeinä ovat Valkeajoella sijaitseva kompleks MUONIO 77 tai Jerisjärven Särkilahdessa sijaitseva MUONIO 157 jo kivikauteen ulottuvassa miljöössä, tai Paulaharjun valokuva Torassiepin etelärannan kalakodasta vuodelta 1932 (ks. Vahtola 1991 a: 189).

Historialliselta ajalta lienevät varmasti useimmat puiset käytöstä jääneet, vanhakantaiset poronhoitorakennelmien jäänteet, kuten vaadinten lypsy- ja porokaarteet, joiden useimmiten kuulee kytkeytyvän paikkakunnan viimeisiin lappalaisiin (esim. kohteet MUONIO 96 ja 98 Löyttyjärvellä).

Tervahautaperinteeseen liittynevät myös multa- ja turvekotien pohjat, jollaisia löytyy esim. Äkäskeron reitiltä (MUONIO 116), Pakajoelta (MUONIO 68) tai Siekkijoen suusta (MUONIO 53). Vieno Aidantaustalta saadun tiedon mukaan (ks. LIITE ii: 8) Muonion pääasiallinen tervanpolttokausi alkoi vasta 1800-luvulla, joskin Paulaharju (esim. 1923: 132) mainitsee tervanpolton Tornionjoella olleen yksi pääelinkeinoja jo 1600-luvulla. Kannattavaa tervan poltto oli toiseen maailmansotaan saakka, jonka jälkeen tervaa on enää poltettu kotitarpeiksi (Sippola - Rauhala 1992: 62) aina kuluvalle vuosikymmenelle saakka ainakin Liepimäjärvellä (Henni ja Esko Lapinniemi).

Viime vuosisadalta alkaen lienevät peräisin myös useat tammien eli patojen jäänteet, joista monet ovat suhteellisen hyvin säilyneitä, esim. Nivunkijoella (MUONIO 134) tai Pakasaivolla (MUONIO 80). Ilmeisesti vesiä säännösteltiin lähinnä niittyheinän kasvattamista ja keruuta varten karjan rehuksi. Toisaalta varsinkin Muonionjokeen laskeviin sivujokiin rakennettiin myös tukinuittotammia (Lehtimäki - Matti 1991: 20). Viime vuosisadalta Muoniosta tunnetaan myös ns. hurrikaspuita, useimmiten kaiverrettuja mäntyjä, jollaisia rekisteröitiin Vuontisjoen Uusipalosta (MUONIO 189) ja Jerisjärven Matoniemestä (MUONIO 173).

Merkittäviä savottakämppien komplekseja rekisteröitiin Pakajoelta (MUONIO 68), jossa vielä n. 50 vuotta sitten eli 1940-luvulla kämppien lisäksi tiedetään olleen saunat, tallit, muut huoltorakennukset sekä kauppa (tieto Eero Naapanki). Jo nyt alue oli raunioitunut selvästi arkeologiseksi jäänteeksi - ilmeisesti rakennukset on purettu käyttönsä jälkeen. Joka tapauksessa paikalla on merkkejä jo varhaisemmastakin toiminnasta, kuten tervanpoltosta ja saamelaisasutuksesta. Tätä vanhempaa savottatraditiota edustanevat Löyttyjoen tukkikämpät (MUONIO 103), jotka on rakennettu mahtavista hirsistä. Kalevi Frimanin mukaan nämä saattavat olla peräisin jo viime vuosisadan puolelta, ja Muonionjoen uittojen mainitaankin alkaneen 1870-luvulla

(Lehtimäki - Matti 1991: 11). Puutavarayhtiöiden savottojen väitetään kuitenkin alkaneen vasta kuluvan vuosisadan alussa, ja varsinaisten suursavotoiden sijoittuneen viime sodan jälkeiseen aikaan (Sippola - Rauhala 1992: 62-64). Mikäli näin on, niin Löyttyöjan kämppien rakennusmateriaali osoittaa alkuperäisen puuston tuhoutuneen täysin n. sadassa vuodessa metsienhakkuun seurauksena. - Tukinuittoon liittynyt rakennelma rekisteröitiin Kalkinmukasta (MUONIO 177), tukkiränni eli Suezin kanava vuodelta 1946, joka kuitenkin säilyneisyytensä vuoksi on lähinnä rakennushistoriallinen kohde.

Muita historiallisen ajan arkeologisiksi kohteiksi määriteltyjä jäänteitä olivat muutamat muut rakennusten perustat, kivikellarit, useat niittylatojen rauniot sekä yksittäinen, lähinnä kolarilaiseen perinteeseen kytkeytyvä kalkinpolttouuni Äkässaivolla (MUONIO 34), tai Pallaksen tien rakentamisen yhteydessä syntyneet rakkakuopat (MUONIO 176). Myöhäistä vaihetta edustavat myös toisen maailmansodan jäänteet maastossa, kuten poterot, sirpalesuojat ja pommikuopat, jollaisia tallennettiin useimmiten vanhemmantiyyppisten jäänteiden läheisyydestä (esim. MUONIO 45, 180 ja 182). Myllynpaikkoja ei tällä kertaa ehditty ottaa rekisteriin, mutta useista on mainintoja muistitietoluettelossa.

Historiallisen ajan asutusmerkkejä hyvin usein liittyy samoihin löytöpaikkoihin muinaissaamelaisten havaintojen kanssa. Tällaisia tapauksia näyttäisi esiintyvän ainakin 120 rekisteröidyssä kohteessa, joka siis käsittää 55% koko aineistosta. Toisella tavalla, puhtaasti historiallista vaihetta edustavia laajoja kohteita hyväksyttiin mukaan 16 % koko aineistosta.

Tulevaisuudessa olisi historiallisten kohteiden osalta huomioitava puurakenteiden säilyminen: metsissä on maatumassa hyvin tuhoaltista puuarkkitehtuuria. Eniten puurakenteita on säilynyt vanhakantaisissa poronhoitorakennelmissa, tukkikämpissä ja tammissa, niittyladoissa sekä puuseidoissa. Näiden osalle tulisi laatia jonkinlainen systemaattinen säilyttämisen- ja hoitosuunnitelma.

G. Yhteenvedo: Inventoinnin merkityksiä

Lähes jokaisella asutulla maankolkalla on oma arkeologinen taustansa, niin myös Muoniolla. Inventoinnin tarkoituksena on ollut avata tietä Muonion esihistorian ja arkeologisen historian tuntemukseen. Tulos on kuitenkin vasta ensimmäinen askel kohti arkeologisen menneisyyden tutkimusta, vaikka inventoinnillakin voidaan hahmottaa karkeaa kuvaa jo kivikauden varhaisimman asutuksen piirteistä, muinaissaamelaisesta perinnöstä ja viimeksi talonpoikien sekä tukkisavotoiden aineellisista jäänteistä. Näin arkeologiset kohteet kertovat paikallisen kulttuurisen menneisyyden ominaispiirteistä pitkällä aikavälillä, ts. Muoniossakin lähes 10 000 vuoden pituiselta ajalta. Ennen kaikkea muinaismuistot kertovat inhimillisen menneisyyden erilaisuudesta suhteessa meidän aikaamme ja meidän

kulttuureihimme.

Inventoinnin tarkoituksena on myös tehdä mahdolliseksi maaperässä säilyneen, inhimillistä menneisyyttä koskevan tiedon säilyminen ja suojelu, sillä kaikki muinaista materiaalista kulttuuria koskeva tieto on ainutlaatuista. Jokaisella jäänteellä on oma yksilöllinen ympäristönsä ja tarinansa. Tämän tiedon säilyminen onnistuu parhaiten silloin, kun kohteet ja niiden sijainti tunnetaan, vaikkakaan kaikkia kohteita ei mahdollisesti koskaan löydetä. Muinaismuistoja koskeva tieto on siten julkista, jotta sitä voitaisiin hyödyntää myös maankäytön ja rakentamistoiminnan suunnittelussa, sillä näiden toimenpiteiden yhteydessä aina on huomioitava muinaismuistojen lakisääteinen rauhoitus, joka on maanomistussuhteista riippumaton. Muinaismuistot Suomessa ymmärretään yhteisenä kansallisena kulttuuriperintönä, mikä merkitsee sitäkin, että jokaisella on oikeus muokata käsitystään ihmiskunnan tai asuinseutunsa muinaisuudesta arkeologisten primaarilähteiden, ts. sekä kiinteiden muinaismuistojen että museoissa säilytettävän irtaimen löydöstön perusteella lakisääteisillä ehdoin. Näin arkeologinen aineisto voi antaa virikkeitä paikalliselle kulttuuri- ja sivistystyölle sekä mahdollisuuksia esihistoriankirjoituksen kytkemiselle myös paikallisen matkailuelinkeinon ohjelmajärjestelyiden kehittämiseen osaksi syvälle luotaavaa kansainvälistä vuorovaikutusta ja kulttuurivaihtoa.

I. Kiitokset

Työ mahdollistui seuraavien tahojen edesauttamana:

Muonion työvoimatoimisto: Riitta Tolvanen ja Kaisa Mäkelin;
 koulutoimisto: Kaija Hiilivirta, Liisa Lindgren, Riitta Salmi,
 Meeri Niemelä, Janne Heikkinen, Anna-Liisa Töyrä;
 kansalaisopisto: Jouko Laalo;
 liikuntatoimisto: Heikki Aura, Heikki Kivinen;
 tekninen toimisto: Leena Iivari;
 vapaa-ajanlautakunta: Kari Liikavainio;
 kirjasto: Elli Kangosjärvi;
 kunnan johto: Aulikki Heinonen;
 siivoustoimi: Henni Lapinniemi;
 huolto: Raimo Ylivirta;
 vapaa-aika: Hilka Ukkola, Kirsti Helander-Alahuhta, Elsa Pietikäinen, kansalaisopiston saamen ryhmä;
 mutta ennen kaikkea kulttuurityöntekijät Janne Muotka ja Mika Pouttu sekä kaikki informantit (ks. LIITE ii), kuten mm. Vieno Aidantausta, Väinö Suosilmä, Erkki Vuollo ja Urpo Kinnunen;
Oulun yliopisto: Heli Heinäaho, Pentti Koivunen, Milton Nunez, Merja Makkonen, Jari Okkonen.

Löytökohteet MUONIO 1 - 220

MUONIO 1 Myllypalo

-Lapinkenttä

Luokka: II (?)

Ajoitus: Saamelaisaika

Laji: kuoppia ja asumuksenpohjia

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968) tai 2723 05 + 08
PAHTONEN (1984)

x= 7508 - 7509 - y= 497 - 498 - z= 245 - 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 34 km Muonion kirkosta SE
tai 1.5 km "Muonion kirkolta Myllypalossa" (Pääkkönen 1901).

Hoito ja kunto

A B C D E F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata (?) / Metsähalitus Puhelin: 9695-512 021
Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: A. Erä-Esko 1962: arkistomaininta. Museovirasto,
arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Äyräpää 1931: Suomenmaa IX:2: 244: "Maakuoppia, joita arvellaan
lappalaisten asumusten jätteiksi, on Myllypalossa ..."

Pääkkönen 1901: Kolme hautaa tai "Lapin pakopirttejä" "1 1/2 km.
Muonion kirkolta Myllypalossa".

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta, ks. kohde 76.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms.,
ympäristön kasvillisuus)

Kyseessä ilmeisesti Jokijärven E-puolella ja Ulkujärven N-
puolella oleva kangas. Alueen pikkujärvet lienevät olleet
kalaisia, ja useat joet haaroineen ovat tarjonneet hyviä
kulkureittejä. Myös maasto asumisen kannalta on useissa kohdissa
loivasti kumpuilevaa mäntykangasta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa,
tietyössä tms.)

Kohdetta ei tiettävästi ole vielä maastossa löytynyt, sillä
Ulkujärven N-puolen alueille ei vuoden 1995 inventoinnin
yhteydessä ennätetty.

Lähilöytöjä: On pohdittava sitä, millä tavoin etenkin Jokijärven
E-puolen löydökset mahdollisesti ovat liittyneet mainittuun
Myllypalon asutukseen. Jokijärveen laskevan Salmijoen rannalta

löytyi useita tuvanpohjia, jotka saattavat kytkeytyä vanhaan lappalaisasutukseenkin. Selvästi saamelaistyyppisiä ovat kohteen 74 kotaliesiä muistuttavat tulisijat. Selviä kodanpohjia, joskin tyypiltään ja miljööltään jo kivikautisiakin, puolestaan ovat kohteen 76 (Jokijärvi E) asuinvallipainanteet.

Jatkotoimenpiteitä: Ulkujärven N-ranta ja sen N-puolinen kangas tulisi tutkia mainitun asutuksen löytämiseksi.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kyseessä ei ilmeisestikään ole Ulkujärven N-puolinen Myllypalo, vaan kirkonkylän lähellä sijaitseva toinen Myllypalo, jota koskeva viittaus Pääkköseen (1901) havaittiin vasta 22.4.1997. N. 2 km kirkolta S nykykartan mukaan sijaitsevat Myllykorva ja Myllyoja -nimiset paikat.

MUONIO 2 Ruoppavaara (KITILÄ)

- "Kuoppia ja asumuksen pohjia"

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Sijaintitiedot

Kohdetta ei löydy inventoinnissa käytetyiltä topografi-, ulkoilu- eikä maantiekartoilta.

Aiemmat tiedot:

Aarni Erä-Eskon Muonion kohdeluettelo (1 - 25). Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Aarne Äyräpää: Muinaismuistoja. Suomenmaa IX:2. Porvoo 1931. 244-245.

Aiemmat löydöt: Ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastuksen aihe:

Kohdetta ei tarkastettu, koska sitä ei löytynyt nykyisiltä kartoilta Muonion alueelta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kohde mainittu Äyräpään luettelossa v. 1931 (Suomenmaa IX:2, s. 244).

Luokitusehdotus perusteluineen:

II-luokkaa ehdotettu museoviraston luettelossa ilmeisesti perustuen tiedossa olevaan kohteen luonteeseen.

Havaintomahdollisuudet: Ei havaintoa.

Jatkotoimenpiteitä:Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Näyttää pohjautuvan lappalaista muinaisasutusta koskeneeseen perimätietoon. Muoniolaisen Tapio Ojan (35 - 40 v.) mukaan Ruoppavaara sijaitsee Kittilän länsiosassa Tiurajärvestä ja Linkukerosta E, jossakin Kolkuttaman tienoilla (tieto 17.4.1996).

MUONIO 3 Jerissaari, Luonnonhoitometsä, (Saarenlahti (?))

- "Kuoppia ja asumuksen pohjia"

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

x= 7534 34 y= 505 50 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 20 km Muonion kirkosta ESE.

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtio/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:

Muinaisjäännösluettelo Muonio. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Aiemmat löydöt: Kuoppia ja asumuksen pohjia.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei ehditty tarkastaa v. 1995 hankalan tavoitettavuuden vuoksi.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Karttojen mukaan alueella kasvaa kuusia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kartan perusteella kohde sijaitsee saaren SE-niemekkeessä olevalla tasanteella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Martinniemen tilalta paikalle on n. 1540 m ENE, ja Saaren tilalta n. 1100 m NE.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Museoviraston dokumenteista ei ilmene, mistä tieto tästä kohteesta on peräisin.

Luokitusehdotus perusteluineen: II Museoviraston ehdotuksen mukaan.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

Lähilöytöjä: MUONIO 15 Jerissaari SW, Saari: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1100 m SW; MUONIO 23 Jerissaari SW, Martinniemi: esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1580 m WSW; MUONIO 37 Jerissaari SW: esihistoriallinen/saamenaikainen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 1140 m SW.

MUONIO 4 Jerisjärvi, Haltioletto = KITILÄ 49

-Uhripaikka ja kalmisto

Luokka: I - II

Ajoitus: Saamelaisaika

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: Halk. n. 20 m

x= 7535 78 y= 506 85 z= 257.2 - 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 21 km Muonion kirkosta ESE.

Tila ja omistaja

Omistaja: ?

Aiemmat tiedot:

Pääkkönen 1901: Kohta 2) f): "Lapin seitoja tai asumasijoja:" "Jerisjärven rannalla Haltialehdossa "Lapin hautoja", joista löydetty useita kiviaseita."

Muonioniskan piirin nimismies 1916: Oulun läänin Herra Kuvernöörille. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki. Kirje.

Äyräpää 1931: Suomenmaa IX:2: 245.

Paulaharju 1932: 48.

Aiemmat löydöt:

"... useita kiviaseita." (Pääkkönen 1901).

Saaresta kerrotaan 1850-luvulla löytyneen saviruukun, jossa oli jonkinlainen kierteinen tulppa, ja täynnä väkevää viinantapaista nestettä. "Vanhat ihmiset ovat kertoneet, että tuollaisia astioita olisi muinaisaikoina asetettu ruumiiden viereen hautoihin." (Muonioniskan nimismies 1916).

TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 ajan puutteen vuoksi ja koska kohde nykyisin sijaitsee Kittilän puolella.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Paikkaa on pidetty muinaiskansan hautausmaana ja uhripaikkana. Hautoihin on sanotaan liittyneen paljon vanhoja tarinoita. Muonion nimismies piti ao. hautoja asuntojäännöksinä (Muonion nimismies 1916).

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Halkaisijaltaan n. 20 m oleva pyöreä saari Jerisjärvessä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kierrekorkkiastian oli 1850-luvun puolivälissä löytänyt maasta Jerissaaressa v. 1916 asuneen 55-vuotiaan Juho Saaren isä ja eräs englantilainen.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; tarinaperinteen vuoksi saari sopisi I-luokkaan; kohde lienee edelleen arkeologisesti tarkastamaton (?).

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko saari

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Lähilöytöjä: Kittilän puolella Koivarovassa ja Rauhalassa kivikautisia asuinpaikkoja. Muoniossa Jerissaaren muinaisasutus: Lähinnä MUONIO 171 Jerissaari N, Luonnonhoitometsän asuinvalipainannealue sijaitsee täältä n. 2.02 km W; MUONIO 5 Jerissaari, mahdollinen seitapaikka sijainnee saaren keskellä (?) n. 2.01 km WSW; MUONIO 3 Jerissaari, Saarenlahti: asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1.96 km SW.

MUONIO 5 Jerissaari Luonnonhoitometsä

-Seita

Luokka: II
Ajoitus: Saamelaisaika
Lukumäärä: 1 kpl

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

x= 7534 34

y= 505 50

z= 260 (?)

Koordinaatit merkitty tässä samoiksi kuin kohteessa MUONIO 3, jossa viitataan näiden kahden jäännöksen läheisyyteen toisiinsa nähden.

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 20 km Muonion kirkosta ESE.

Tila ja omistaja

Omistaja: Luonnonhoitometsää/Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Suomenmaa IX:2:244-245.

Paulaharju 1932: 48.

Erä-Esko 1962: Luettelotieto. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Tarkastuslöydöt**TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:

Kartat:

Muut liitteet: Ote top. kartasta ks. kohde 171

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 ajanpuutteen sekä hankalan pääsyn vuoksi paikalle.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohde sijainnee Jerissaaren SE-osassa Saarenlahden tuntumassa olevalla ja kuusta kasvavalla metsätasanteella tai jossakin sen läheisyydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde on ennestään luokitettu; sopii tähän luokkaan, kunnes kohteen tarkempi luonne on selvillä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Sijaitsee luonnonhoitometsässä.

Lähilöytöjä: MUONIO 3 Jerissaari: asuinpaikkajäänteet sijainnevat aivan lähistöllä.

MUONIO 6 Jerisjärvi, Keimiöniemi

-Seitakivi

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaikainen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 5.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 7 x 6.5 m (SW-NE)

x= 7537 68 y= 502 18 z= 265

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E1 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Äyräpää, Aarne 1931: Lapin kihlakunta. Muonio. Muinaismuistoja. Suomenmaa. Maantieteellis-taloudellinen ja historiallinen tietokirja. IX:2. Toim. J. E. Rosberg, Kaarlo Hildén ja Erkki Mikkola. Porvoo. (245).

Aiemmat löydöt: Maininta kiinteästä muinaisjäännöksestä ao. paikalla.

Tarkastuslöydöt: Ao. seitakivi, kiinteä muinaisjäännö.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164

Tarkastuksen aihe: Aiemman tiedon tarkistus maastossa inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Seitakivi, kolmion tai pikemminkin norjalaisen troolarin muotoinen, 7 x 6.5 x 2 - 3 m (SW-NE). Yläosassa on portaita. SW-nurkalla on iso haljennut kivenkappale, joka nojaa itse seitakiveen muodostaen alle luolan - mahdollisesti uhrিতarkoitukseen?

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Harmaaajäkälä, sammal, heinät.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti SE viettävän rinteeseen yläosaa, koivuvaltaista sekametsää kasvava tasanne pellon (SE) ja metsän (NW) rajalla. SE/S/SW-puolta ympäröivään Jerisjärveen on täältä matkaa 50 - 100 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Uudehkoon omakotitaloon (SSW) paikalta on matkaa n. 50 m.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Aiemman arkistotiedon sekä mainitusta talosta suullisesti annetun viitteen perusteella inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; luokiteltu ennen inventointia, eikä tarkastustapahtuma antanut aihetta muutokseen.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kiven ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii ehkä opastusta, sillä kohde on jonkin verran metsikön pimennossa, ja lähialueella on muitakin pystyssä olevia kiviä.

Opas: Läheisen omakotitalon emäntä (suullisesti); H. Oksala, Mika Pouttu.

Lähilöytöjä: MUONIO 52 Keimiöniemen kalakenttä ja kivikautinen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 100-200 m N; MUONIO 17 Keimiöniemi: kivisen poikkikirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 200 m SE; MUONIO 157 Jerisjärvi NW, Särkilahti: esihistoriallinen pyynti- ja asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1500 m WSW järven W-puolella; MUONIO 158 Kemiläinen SE, Kemiläisenjärvi NE: mahdollinen lappalaisten kalmisto/puuseitakarsikko ja latomus, sijaitsevat täältä n. 1600 m W.

MUONIO 7 Kalkinrova (= Kalliorova)

-Seitapaikka

Luokka: II-III

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: kiviseita 1 kpl (trad.); puuseita 1 kpl (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 1.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: n. 4 m²

x= 7539 38 y= 493 45 z= 360 (?)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 7 (5?) km Muonion kirkosta E.

Hoito ja kunto

A1/5 B1/4 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Pääkkönen, Lauri W. 1901: Matkakertomus Muinais- ja kansatieteelliseltä keräysmatkalta kesällä 1901 Tornion, Muonion ja Ounas sekä Kemin jokivarsilla. Museovirasto, Ark. os. top. arkisto:

"Lapin seita neljällä aluskivellä. Samanlainen Kalliorovassa 5 km Muonion kirkolta itään käsin."

Äyräpää 1931: Lapin kihlakunta. Muonio. Muinaismuistoja. Suomenmaa. Maantieteellis-taloudellinen ja historiallinen tietokirja IX:2. Toim. J. E. Rosberg, Kaarlo Hildén, Erkki Mikkola. Porvoo. 244-245:

"Seitapaikkoina pidetään - - Kalliorovaa kirkolta itään - -".

Aiemmat löydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännöksestä, neljällä aluskivellä seisovasta seitakivestä.

Tarkastuslöydöt: Puuseitaa muistuttava kelokanto.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 7

Tarkastuksen aihe: Aiemman seitapaikkaa koskevan tiedon tarkistaminen inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,

leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kohdetta tarkastettaessa pohjatietona oli ainoastaan Äyräpään maininta seitapaikasta sekä museoviraston arkistotieto. Pääkkösen alkuperäismaininta neljällä aluskivellä seisovasta seidasta löytyi vasta myöhemmin. Siksi ei varta vasten osattu kuvatonlaista kivistä rakennelmaa etsiä. Mikäli sellainen kuitenkin olisi ollut jäljellä, olisi se ehkä havaittu. Se mitä havaittiin oli

puuseita (?), kierteinen kelokanto, korkeudeltaan 2 m, paksuudeltaan n. 0.4 m. Kyljessä oli kirveen jälkiä, ja päätä oli jonkin verran muotoiltu. Mahdollinen uhrikolo on ollut kelon SE-kyljellä, jota oli myös veistetty. Vastakappaleesta ei tehty huomioita.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Vaaran huipulla, maisemapaikalla, joka on harvaa mäntyä kasvavaa, avohakkuuksi aurattua moreenikangasta. Paikalla esiintyi myös kalliopaljastumia.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäautotie (S-N) sijaitsee alueelta 0.5 - 1 km SE.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä vanhan tiedon pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; puuseita epävarmahko; kiviseita mahdollisesti tuhoutunut.

Ehdotus suoja-alueeksi: Ainakin puuseidan lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Puuseidan kohdalla hyvät, sillä se erottuu ympäröivästä maisemastaan.

Opas: Hilikka Oksala, Mika Pouttu.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Karkeat metsänhoitotoimenpiteet tuhoavat muinaisjäänteet varmuudella.

Lähilöytöjä: MUONIO 25 Särkijärvi, Karhunoja: rautakirveen löytöpaikka sijaitsee seitavaaralta n. 4600 m SE.

MUONIO 8 Kaarantojärvi, Seitaniemi

-Seita ja asuinkenttä

Luokka: II

Ajoitus: Saamelainen/historiallinen aika

Lukumäärä: 1 palvoskivi, 1 kaiverruskivi, 1 kalakuoppa, useita asuinkenttiä (?), joissa useita kuoppia.

Tarkastaja: Samuli Paulaharju

Tarkastusaika: 1922/32 (?)

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 05 SONKAMUOTKA (1969)

x= 7565 33 **y=** 474 24 **z=** n. 245

ilmeisin seitakiven paikka (?)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 27.3 km Muonion kirkosta NNW.

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Paulaharju 1977/1922: 141:

"Kätkäsuvannon takamailla, Kaarantojärven Seitalahden pohjukassa, palvoivat kalamiehet sileää rantakiveä."

Paulaharju 1932: 45 - 46:

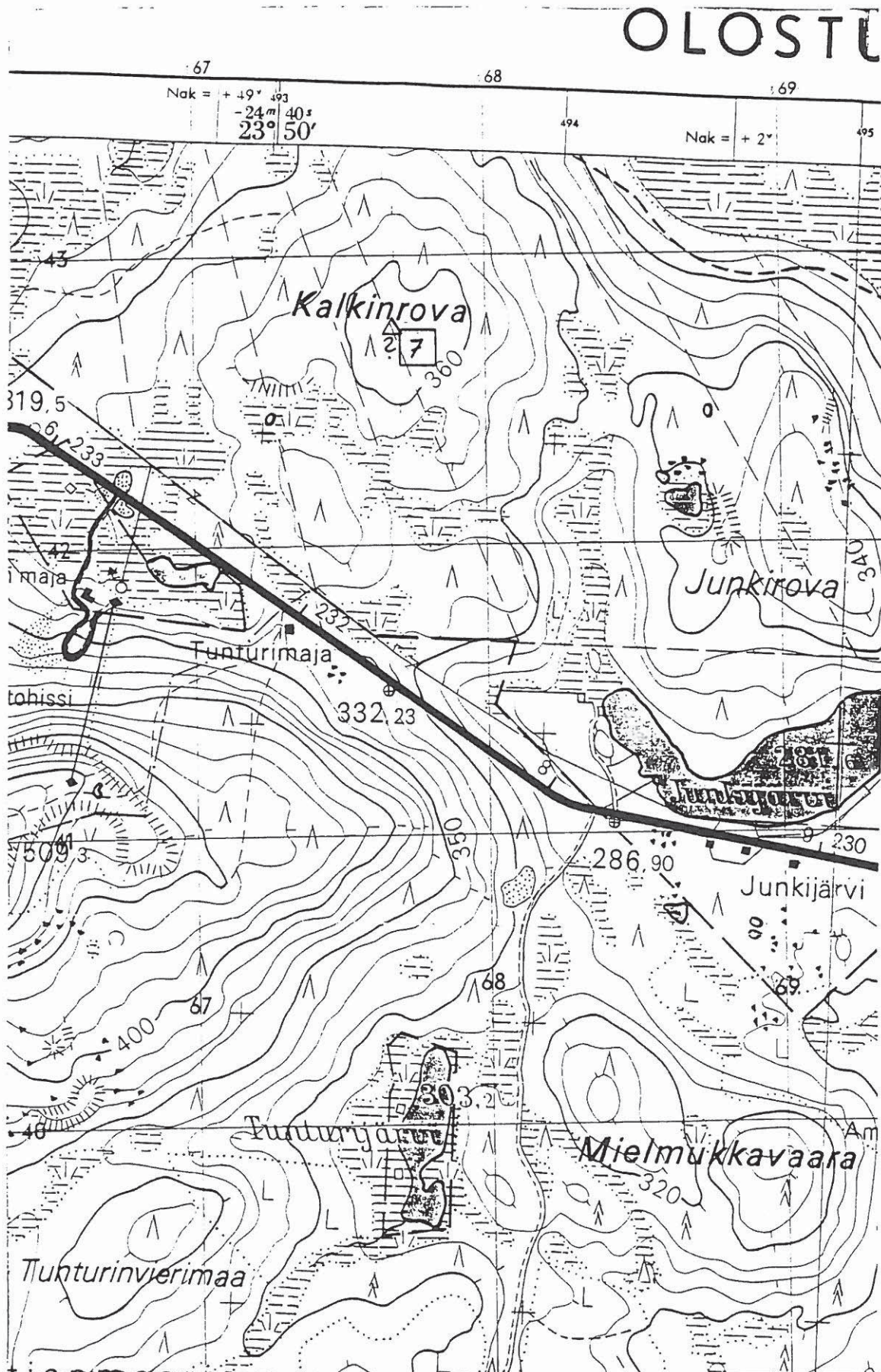
"Kaarantojärven seita. Muonion luoteiskulmassa, Enontekiön rajalla on pieni Kaarantojärvi, parin neljänneksen päässä Muonionjoen ja maantien varrella olevasta Myllykorvasta. Järven pohjoisrannalla on Seitaniemi ja sen vieressä Seitalahti. Seitaniemen rannassa on aivan veden rajassa n. metrin korkuinen pyöreähkö kivi, ja samalla kohtaa järvessä - tulvan aikana vedenpinnan alla - on kolme suurta kiveä. Rannalla olevaa kiveä ovat kalamiehet palvelleet, vieneet sille kaloja, kun ovat hyvin saaneet. Kaikenlaisia luita on kiven juurella nähty aina viime aikoihin asti. -- Palvoskiven luona, Seitalahden pohjassa on vanhoja asutokenttiä, ja Seitakiven lähimailla on kuoppa, jota luullaan entiseksi kalakuopaksi. Asutokenttien luona on useita kuoppia. Muistelukset kertovat, että Isonvihan aikana muuan pakomatalla ollut Suomen pappi (Johan Wegelius?) olisi jonkin aikaa oleskellut Kaarantojärven kentällä. Seitakivessä näkyy merkki W. Toinen kivi on lähellä, ja siinä on A:n näköinen merkki."

Aiemmat löydöt: Paulaharjun kuvaus alueella sijaitsevista kiinteistä muinaisjäännöksistä: seitakivestä, kaiverretusta kivestä sekä kuopanteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 8.

Ote top. kartasta 2723 11 OLOSTUNTURI

Kohde MUONIO 7

Muut liitteet: LIITE I/8: Paulaharju 1932: Kuva 26.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei voitu tarkastaa yrityksistä huolimatta maaston jänkäisyyden sekä ohuen jään vuoksi lokakuun alussa 1995. Parhaiten kohteeseen pääsisi sulan aikana veneellä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Ks. Paulaharjun kuvaus yllä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kartassa ei esiinny Seitaniemeä ja -lahtea paikanniminä. Siksi tiedustelin kohteen tarkkaa sijaintia Kätkäsuvaanossa Onni Vanhapihalta (50 - 60 v.) sekä Myllykorvan isännältä (Niemelä) (50 - 60 v.). Miesten kartalta neuvomat paikat poikkesivat toisistaan n. 600 m. Oletan kohteen sijaitsevan järven NW-osassa olevan ojan sekä Karkijoen välisellä niemellä ja sen E-puolella olevassa lahdessa, johon on merkitty männikköä ja sen E-puolelle edelleen koivikkoa. Ympäristö on varsin jänkäistä ja kosteaa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kunnanraja Enontekiön ja Muonion välillä (W-E) sijaitsee yllä mainitulta paikalta n. 400 m N. Järven SW- ja SE-osissa on kesämökkejä, joihin mainituilta suunnilta johtavat metsäautotiet.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Paulaharjun muistiinmerkitsemä 1920-luvulla, jolloin hän jo lienee käynyt paikalla (ks. Paulaharju 1977/22: 141; 1932: 46: Kuva 26).

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; I-luokka, sillä kohde lienee hyvin säilynyt paikan vaikeapääsyisyyden vuoksi. Lisäksi harvinainen yhdistelmä on kenttäasuinpaikan ja seidan selkeä yhteys. Luokka II on annettu kohteelle entuudestaan, mikä puoltaa paikkaansa, koska kohdetta ei ole arkeologisesti päästy tarkastamaan.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimialue.

Havaintomahdollisuudet: Parhaiten paikalle pääsee veneellä.

Opas: Tarvittaessa Myllykorvan isäntä Kalevi Niemelä (?), Myllykorva, 99300 MUONIO, puh. 9696-538 732 tai Onni Vanhapiha (?), Kätkäsuva, 99300 MUONIO, puh. 9696-538 748 tai Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Järven rannan kesämökkiasukkaat saattavat käyttää aluetta retkikohteena (?), mikä ei rasittane alueen muinaisjäännösluonnetta. Tosin mökkiasutuksen laajeneminen

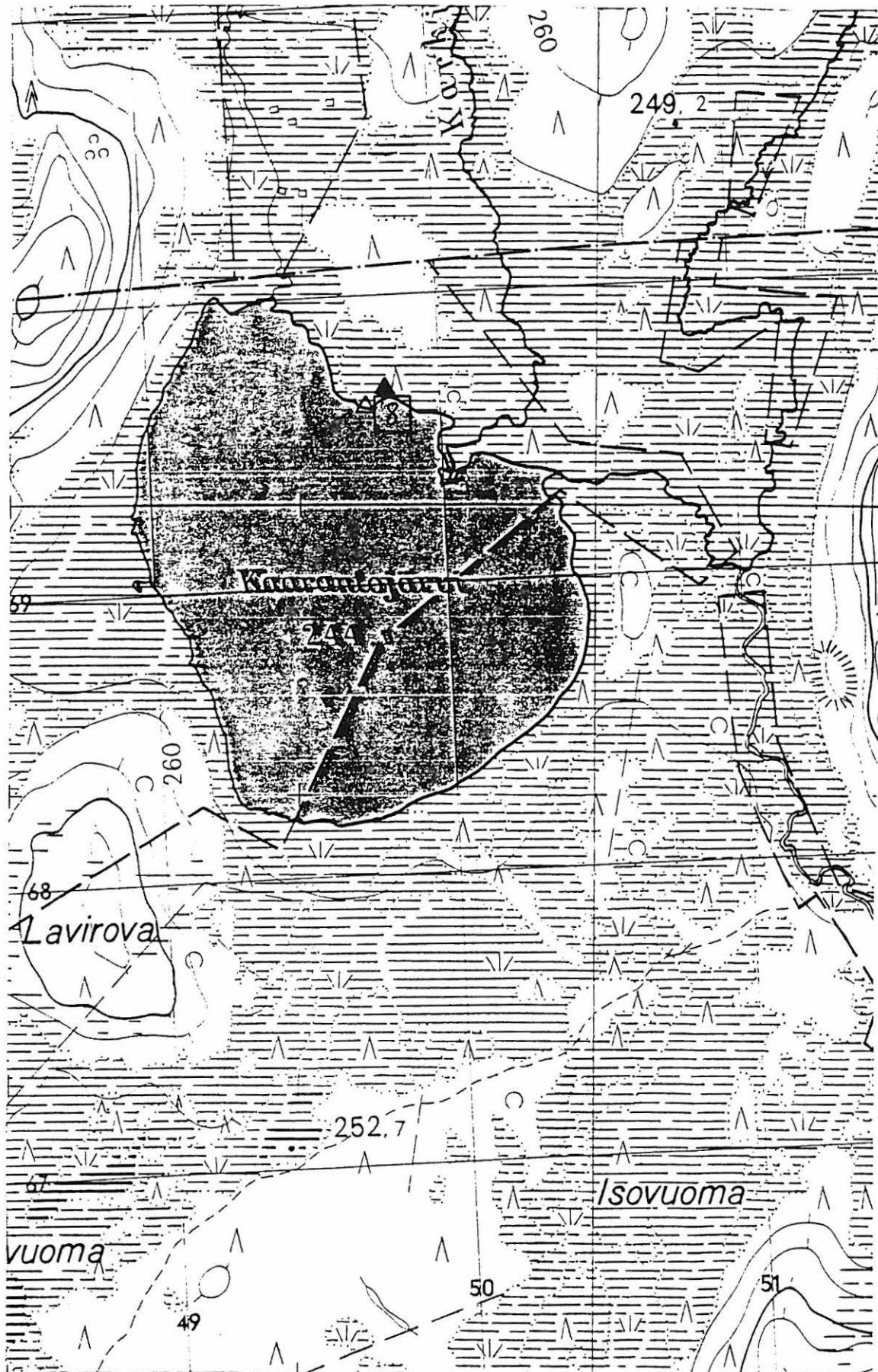
mahdollisesti tänne saattaa aiheuttaa vaaratilanteen kohteen säilymiselle. Siksi sen tarkka sijainti tulisi selvittää mahdollisimman pian.

Lähilöytöjä: MUONIO 51 Kätkäsuvento, Sonkajoki: pyyntikuopparyhmä sijaitsee tältä 3100 - 3200 m SW; MUONIO 217 Kätkäsuvento, Myllykorva: asuinvallipainanne sijaitsee tältä n. 4100 m SW. Kohteessa MUONIO 214 Kätkäsuvento, Vuopionpalo oleva asuinvallipainanteeksi tulkittu kohde sijaitsee tältä n. 4350 m SSW.

Kuva 26. Kaarantojärven kalaseita. Muonio.

Ote top. kartasta 2724 05 SONKAMUOTKA

Kohde MUONIO 8

MUONIO 9 PAJALA, Muoniovaara (Ruotsi)

-Seita

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 06 + 2723 09 MUONIO (1984)

x= 7540 66 y= 2483 52 z= 339 vaaran laki

Peruskartalle on myös merkitty Seitakivenmaa sekä sinne irtolohkare, jonne johtaa polku. Tämän koordinaatit ovat

x= 7540 81 y= 2482 16 z= 270 - 280

Lieneekö kyseessä todella kaksi eri seita? Toinen lienee Pajalan käärmekivi 1800-luvulta.

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 2800 m Muonion kirkosta W.

Tila ja omistaja

Kylä: Muoniovaara

Aiemmat tiedot:

Aarni Erä-Esko: Maininta museoviraston arkeologian osaston top. arkistossa.

TARKASTUSKERTOMUSTarkastuksen aihe:

Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 johtuen kohteen sijainnista valtakunnanrajan ulkopuolella.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; seitakivet näyttävät useimmiten ryhmitetyn tähän luokkaan.

Lähilöytöjä: MUONION kirkonkylän Niemenpään ja Kirkonmäen kivilautiset kohteet, mm. 11, 12, 19 - 21 ja 181 sijaitsevat täältä 2.3 - 3.6 - 4.3 km E. Saivojärvi sijaitsee Seitakivenmaasta n. 2.23 km N. Akamellan keskiaikainen/varhaishistoriallinen kalmisto sijaitsee täältä n. 5 km N. Myös Peter Keskitalon (Muodosmineral) mukaan jossakin Naankijärven rannalla on kivilaudentyypinen vallipainanneasuinpaikka, n. 3.1 km Seitakivenmaasta W.

MUONIO 10 Pakasaivo

-Saivojärvi, palvontapaikka

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaikainen

Lukumäärä: 1 saivojärvi, uhriluolia (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 13.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

x= 7502 25 - 7503 36 y= 491 06 - 38 z= 210

Pinta-ala: 1060 x 150 m (S-N)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 37 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1(?) B1 C6 D2,3 E5 F3(?) G5

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Kihlanki (?)

Omistaja: Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Paulaharju 1932: 47-49; 1977/1922: 169-170

Metsähallitus 1991: 10-11

Kotivuori - Torvinen 1993: 91

Tarkastuslöydöt: Havainnot traditiopaikan luonteesta; uhriluolia (?)

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 80

Muut liitteet: LIITE I/10

Diat: OY Ark. lab. 12, 13

Tarkastuksen aihe: Aiemmat tiedot merkittävästä muinaispalvonnasta kohteesta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Saivojärvi, pitkä, kapea, jyrkkäreunainen rotko, seinämät kallioiset, mitat n. 1060 x 150 x 50 - 70/130 m (pit. x lev. x syv.) (S - N). Järven N-pää pyöreähkö, muodostaa Suomen suurimman hiidenkirnun (Metsähallitus 1991: 10), syvyys vedenpinnasta 60 m, pahtaseinät lisäksi 50-70 m korkeat. Ainakin saivon E-rannalla on pienehköjä luolamaisia koloja, mahdollisia

uhriluolia (?) (max tilavuus n. 0.5 x 1 x 1 m)

kallionkielekkeellä n. 5 x 5 m laajalla alueella (uhriluolista ks. esim. Vorren - Eriksen 1993: 34, 124-129, 161-163; tai Itkonen 1984 II: 320). Uhreja luolissa ei kuitenkaan havaittu tarkastuksen yhteydessä. - Pakasaivo on ilmeisesti nk. meromiktinen järvi, jossa pohja- ja pintavedet eivät koskaan sekoitu keskenään. Pakasaivossa n. 12.5 m:n syvyydellä on ns. harppauskerros, jonka alla vesi on hapetonta ja rikkivetytypitoisuus kohoa voimakkaasti. Rikkivetyvedessä säilyvät muuttumattomina kaikki Pakasaivoon vuosituhansien aikana mahdollisesti uponneet veneet ja esineet (Metsähallitus 1991: 11).

Saivon alue olisi erinomaista seutua kalliotaiteen etsinnän kannalta veneestä käsin alueen pystyjen ja korkeiden kallioseinämien perusteella. Myös alueen kytkeytyminen jo sinänsä saamelaiseen uskomusmaailmaan lisää kalliotaiteen löytymisen mahdollisuutta.

Myös peurojen ajopyynti alas kielekkeiltä on saattanut olla mahdollista täällä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

W-rannalla kuivaa mäntykangasta, S-osassa pajukkoa, lepikkoa, vaivaiskoivua, varpuja, kaislikkoa, sammalikkoa; SE-rannalla kuivaa jäkäläpohjaista mäntykangasta, samoin NE-osassa. E-osassa sekametsää, "uhriluolan" kohdalla koivua ja kuusta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Ks. yllä; "uhriluolat" sijaitsevat saivon E-rannalla, N-pään hiidenkirnun yläreunalla, josta rantaviivaan on 1-2 m kohti W. Siitä on äkkijyrkkä n. 30 m syvä pudotus alas veteen. Paikka sijaitsee n. 20 m W kapeasta puroputouksesta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsähallituksen kotakahvio sekä pitkospuita, puistoteitä ja portaikkoja on rakennettu alueen NE-osaan. "Uhriluolat" sijaitsevat näköalapaikalla n. 1.5 m portaikosta W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Näköalakohdissa kasvillisuus on paikoin kokonaan kulunut pois maaperän pinnalta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt kirjallisuudessa esitetyn tradition perusteella - varhaisin kävijä tutkijana lienee Paulaharju (1922?).

Laajuuden arviointiperuste: Topografinen kokonaisuus.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; luonnonkaunis kohde, johon liittyy vahva traditio.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko miljöön järven ympäristössä.

Havaintomahdollisuudet: Erinomaiset.

Opas: Mika Pouttu sekä Kalervo Uttu eli Uttu-Kalle.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Metsähallituksen hoitama matkailukohde.

Lähilöytöjä:

MUONIO 10 a Valkeajoki, Kirkkopahta, seitakivi sijaitsee saivosta n. 2500 m SE. Pakajärvelle, josta tunnetaan entisiä lappalaisten asuinsijoja, on täältä matkaa n. 500 m W. MUONIO 80 Pakasaivo, Valkeajoen latvasuun patorakennelma sijaitsee aivan järven S-päässä.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Alli Ohenoja, matkailuyrittäjä Toras-Siepiä, kertoi 11.10.1995 Pakasaivon pohjalta sukeltetun myös ihmisen luita. Raimo Ylivirta, harrastajasukeltaja Muoniosta, kertoi toukokuussa 1995, että Pakasaivon järven pinnan alla on puuveneen hylky kallion kielekkeellä.

Kuva 29. Pakasaivo. Muonio.

MUONIO 10a Kihlanki, Kirkkopahta

-Seitakivi

Luokka: I

Ajoitus: Esihistoria/saamelaisaika

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 12.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

Pinta-ala: 30x30 m

x= 7501 22 y= 493 22 z= 230

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 39.1 km Muonion kirkosta SSSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D3? E5 F3 G5 edempänä tiellä;
taulusta puuttuu teksti

Aiemmat tiedot:

Paulaharju 1932: 48

"Pakasaivon takana neljänneksen päässä jäkäläisellä mantykankaalla on Seitapahta, lappalaisten vanha palvoskivi. Se on yksinäinen suuri kallionlohkare, yli kaksi metriä korkea ja noin kuusi metriä leveä. Etelän puolelta kivi on jyrkkä, mutta pohjoisen puolella se nousee porrasmaisesti, lännen puolella on kiven alla suuri kopero. Petäjiköstä kivi pohottaa kuin metsänasunto, eikä muuta kiveä ole koko kankaalla."

Ks. myös Aapala 1989: 15; Kotivuori - Torvinen 1993: 91

Tarkastuslöydöt: KM 29483:1 kvartsimursketta 5 kpl; paikalla todettiin myös kolme modernia kolikkoa: 1 mk/1989, 10 p/1991 ja 10 Ruotsin äyriä/1984.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 77.

Muut liitteet: LIITE I/10a: Kuvakopio Paulaharju 1932: k. 28.

Diat: OY n:o 11

Tarkastuksen aihe: Ennestään tunnetun kohteen inventointi tarkoituksena opastaa kulttuurityöntekijää muinaisjäännösten dokumentointiin.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Seitakivi, 8 x 8 x 2 m; kiven NW-laidalla on kolomainen

syvennys, noin puolet kiven ympärysmittasta. Pieni onkalo myös kiven NE-päässä. NE-puolella porrasmaisia tasanteita 2 kpl. Päältä laakea. Päällä merkkejä tulen pidosta, mm. hiiltä. N-päässä kaksi laakeaa kiveä 4 x 2 x 0.35 m. Ympäristössä siellä täällä muitakin suurehkoja kiviä n. 0.5 - 1.0 m. Löydöt seitakiven päältä. Kiven pinnalla kvartsijuoni josta mahdollisesti irroitettu työkaluraaka-ainetta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Sammalta, ruohoa, jäkälää, puolukkaa, mustikkaa, koivu paksuus 20 cm ja männyntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus): Loivasti kohti W viettävä laakea, harvaa männikköä kasvava hiekkapohjainen jäkäläkangas, jonka keskellä kivi sijaitsee.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.): Pakasaivoon johtavalle tielle (S-N) on n. 100 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni): Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.): Paulaharjun (1932) muistiin merkitsemä.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; merkittävä muistomerkki saamelaisten muinaisuskonnosta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko kiveä ympäröivä kangasmetsätasanne.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät

Opas: Tarvittaessa Mika Pouttu, Muonio, H. Oksala

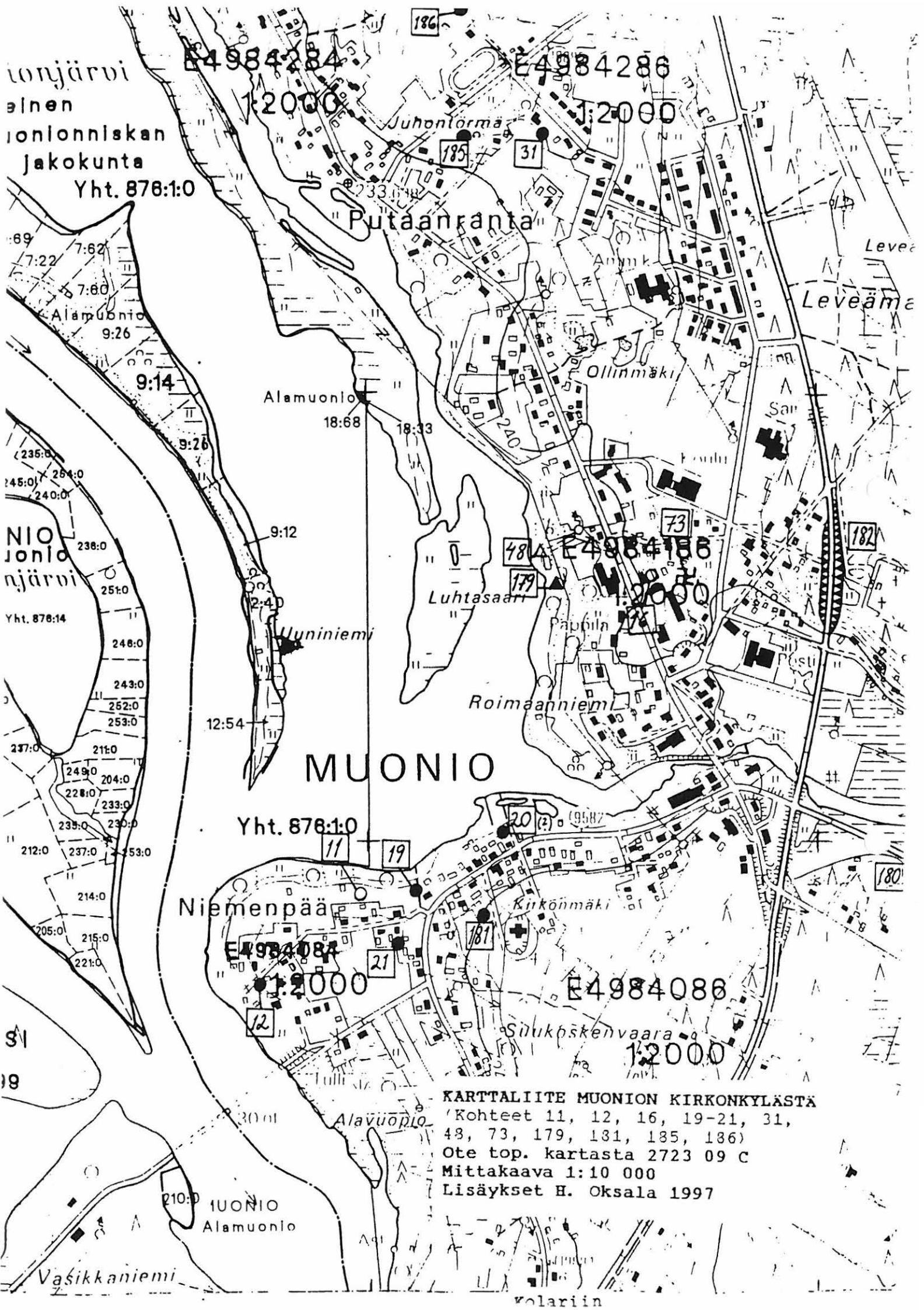
Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Metsähallitus merkinnyt kohteen maastoon. Merkitty myös top. kartalle.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Turismi kuluttaa ympäristöä kesäisin.

Lähilöytöjä: MUONIO 10 Pakasaivo: saivojärvi n. 3 km NW.

Kuva 28. Pakajärven Seitapahta. Muonio.

KARTTALIITE MUONION KIRKONKYLÄSTÄ
(Kohteet 11, 12, 16, 19-21, 31,
48, 73, 179, 181, 185, 186)
Ote top. kartasta 2723 09 C
Mittakaava 1:10 000
Lisäykset H. Oksala 1997

MUONIO 11 Kirkonkylä, Niemenpää, Mäki

-Kivitaltan löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 hajalöytö

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

x= 7540 86 y= 486 00 z= 235 - 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 230 m Muonion kirkosta WNW.

Hoito ja kunto

A4? B4? C7 D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: Mäen tl.

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat löydöt: KM 4435 tasataltta

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000

Tarkastuksen aihe: Kivikautisen asutuksen toteaminen kiviesineen löytöpaikalta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Tasataltan löytöpaikka, esine ruskeanharmaata kiveä.

Tarkastus ei tuottanut uusia havaintoja esihistoriallisesta asutuksesta, joka lienee jäänyt nykyasutuksen alle. Löytöpaikkojen MUONIO 11, 19 ja 21 voidaan arvella kytkeytyvän yhteiseksi asuinpaikaksi, sillä löydöt on tehty alle 100 metrin säteellä toisistaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Peltoheinää, koivuja, perunamaita, pihanurmea ja puutarhakasveja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, erittäin loivasti kohti jokien yhtymäkohtaa (N), laskevaa peltoa ja asutusaluetta - yllättävän matalaa kivikautiselle asutukselle suhteessa nykyiseen rantaviivaan.

Muonionjärven S-rantaa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Niemenpääntien (E-W) ja rannan välistä peltoa ja asutusaluetta, jota määrittää kolme asuintaloa NW:ssa, S:ssä ja NE:ssa. - Mäen talon niittyä, maantien sivuojaa (v. 1904).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytösyvyys 0.5 m.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt kesällä 1904 "kaivettaessa sivuojaa rakennuksen alaisella Muonion - Enontekiön maantierakennuksella."

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit etenkin ym. kahden muun löytöpaikan kanssa yhdessä (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Löytöalue MUONIO 11, 19 ja 21 yhdessä n. 280 x 160 m (W-E).

Havaintomahdollisuudet: Itse jäänteistä ei näy enää jälkeäkään.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue tavanomaisessa asutustoiminnan, pienimuotoisen viljelyn (peruna, kasvimaat, vähän heinää?) ja puutarhanhoidon käytössä. Todennäköisesti myös kunnallistekniikan kuormittamaa aluetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 19 Kirkonkylä, Niemenpää, Paja (Liikavainio): kivistinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 100 m E; MUONIO 21 Kirkonkylä, Niemenpää, Pietikäinen: kivistinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 80 m SSE.

MUONIO 12 Kirkonkylä, Niemenpää, Niemi

-Kivikautisen tuuran löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Esineellistä aineistoa 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 11.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: 150 - 80 m (SE-NW) (?)

x= 7540 65 y= 2485 80 z= 230

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 520 m Muonion kirkosta WSW.

Hoito ja kunto

A4 B4? C5? D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: Niemen tl.

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat löydöt: KM 5711 tuura

Tarkastuslöydöt: KM 29484:1 palanutta luuta 1 kpl

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000 ks. kohde 11.

Negatiivit: OY n:o 93

Tarkastuksen aihe: Vuosisadan alkupuolella löytyneen kiviesineen löytöpaikka ja sieltä muiden mahdollisten esihistorialliseen ihmisasutukseen liittyvien viitteiden etsintä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Ei selkeitä havaintoja kivikauden asuinpaikasta, pelkästään tienpinnasta löytynyt palaneen luun kappale, joka kuvauksen perusteella löytyi samalta tasolta kuin tuurakin. Alue lienee ollut ihanteellista kivikautisen asutuksen kannalta, mutta se on saattanut tuhoutua myöhemmän asutuksen alta. Kivikauden asutus saattaa edelleen piillä nykyisen pintakasvillisuuden alla.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Korkea heinä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Löytöpaikan ympäristö on nykyisin tiheästi ja korkeaa heinää kasvavaa rantaa ja loivasti kohti jokea (SW) viettävää peltoa. Alueen E-puolella sijaitsee asuinrakennuksia (ks. alla) ja niiden pihoja. Sekä tuura että nyttemmin palaneen luun kappale ovat löytyneet n. 70 metrin etäisyydellä rantaviivasta NE, jossa sijaitsee ylemmän ja alemman terassitasanteen välinen taitekohta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tuuran löytöpaikka oli Niemen talon pellon oja, 70 m talosta S ja "Muonionjoesta riihtä kohti samoin 70 m." Alueella nykyisin sijaitseva vanhakantainen suuri asuinrakennus ja aitta saattavat olla edellä referoidussa luettelotekstissä tarkoitettuja rakennuksia. Vieressä (S-puolella) on 1960-70-luvun tyylinen tasakattoinen keltatiilitalo (Ritva Oja). Tarkastuskohteena oli näiden ja joen välissä sijaitseva peltoalue. Luulöytö talletettiin alueen NW-osasta, ts. Niemenpääntien (SW-NE) SW-päästä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Tuura löytynyt pellon ojasta, luu soratien pinnasta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Tuura löytynyt ojasta n. 85 vuotta sitten, luun pala inventoinnin yhteydessä 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää juuri luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko talojen ja rannan välinen peltoalue.

Havaintomahdollisuudet: Vaativat.

Opas: H. Oksala; taloista tulisi vielä kysellä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella tavanomaista asutus- ja virkistystoimintaa, ehkä jonkin verran myös maanmuokkausta.

Lähilöytöjä: MUONIO 21 Kirkonkylä, Niemenpää, Pietikäinen: tunnettu kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 260 m ENE. MUONIO 11 Kirkonkylä, Niemenpää, Mäki: kivitaltan löytöpaikka, sijaitsee täältä edelleen n. 260 m NE, ja MUONIO 19 Kirkonkylä, Niemenpää, Paja (Liikavainio): kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 360 m NE.

MUONIO 13 Käkinivanniska, Kaarnelaki

-Kivitaltan löytöpaikka ja tervahautoja

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/hist. aika

Lukumäärä: 1 kiviesine, 2 tervahautaa

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko

Tarkastusaika: 1962

Hilkka Oksala

5.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 + 08 KIHHLANKI (1969)

Pinta-ala: N. 120 X 80 m

x= 7505 63 y= 480 65 z= 190 - 200

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 34 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1? B1 C7 D E1,5 F G

Tila ja omistaja:

Omistaja: Yksityinen?

Aiemmat tiedot: Museoviraston arkeologian osaston top. arkisto: "pelikortti" sekä luettelotiedot KM 5802 (1911).

Aiemmat löydöt: KM 5802 tasataltta.

Tarkastuslöydöt: Kaksi tervahautaa.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 65 ja 69

Tarkastuksen aihe: Kivikautisen asuinpaikan etsintä kivitaltan löytöpaikalta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Kivitaltan löytöpaikka, n. 5 m jokirannasta, aiemman kuvauksen perusteella (v. 1911) niittyraiviota. Paikalla on edelleenkin rantaniittyä, josta ei kuitenkaan v. 1995 tehty mitään uusia suoraan esihistorialliseen kulttuuriin viittaavia havaintoja. Täältä n. 150 m E, ylärinteestä alkavan pellon SW-kulmalla on myös alue, joka soveltuisi kivikautiseen asutukseen. Tänne on Erä-Eskon mukaan (virheellisesti) merkitty ao. taltan löytöpaikka. Tämän NW-puolella pellon reunassa, alarinteen metsikössä on

b) kaksi suurta tervahautaa, joita ei sateen vuoksi voitu mitata.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) Niittykasveja, ilmeisesti pääosin peräisin kuluvalta vuosisadalta. Ylärinteen pellolla kasvaa heinää ja niittykasveja, kuten mäkitervakkoa, niittyleinikkiä ja mesimarjaa. N. 50 m karttamerkintäpaikasta N on pyöreähkö kasvillisuuskeskittymä, joka koostuu tiheästä hiirenvirnakasvustosta.

Alueella on runsaasti kulttuurua indikoivia niittykasveja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a) Jokirantaniittyä n. 200 x 40 m (S-N), joka W:ssä päättyy jyrkästi jokeen laskevaan silttipohjaiseen töyrääseen. Ylempi terassitasanne E:ssä päättyy loivasti kohti SSE/S/SSW viettävän pellon SW-reunaan, jonka W-puolelta alkaa kosteahko havupuuvaltainen rinne. Tämä edelleen viettää jokeen n. 150 m W. Ylempi pelto on kovapohjainen heinäniittyä kasvava kumpare.
b) Pellon reunaa kohti jokea (W) johtavan alarinteen metsikössä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ylätasanteella olevan pellon N-reunalla on vanha lato.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Rannassa silttipohja; tervahaudat pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

V. 1911 löytynyt taltta havaittiin niittymaata raivattaessa. Tervahaudat v. 1995 löytyivät aluetta tarkastettaessa inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Aiemmat tiedot ja uudet havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; maaperässä saattaa olla kivilautisia löytöjä. Tervahaudat ovat suuret ja hyvin säilyneet.

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä kuvailtu alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka

Lähilöytöjä: MUONIO 14 Pakamukka, liuskeveitsen löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1900 m SSE. MUONIO 32 Pakajoen suun kvartsilöytö- ja pyyntikuoppakohde sijaitsee täältä n. 2080 m SSE.

MUONIO 14 Suukoskenvaara, Pakamukka

-Liuskeveitsen löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko Tarkastusaika: 17.8.1962

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 + 08 KIHHLANKI (1969)

x= 7504 12

y= 481 12 ?

z= 175

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 36 km Muonion kirkosta SSW.

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen ?

Aiemmat tiedot: A. Erä-Esko 1962: Tarkastuskertomus (?)
Museovirasto, Ark. os. top. arkisto. Helsinki.

Aiemmat löydöt: KM 6064:1 skandinaavinen käyrä punaliuskeveitsi.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 63 ja 69.

Negatiivit: 16:1 (Erä-Esko 1962)

Tarkastuksen aihe: Paikka jäi tarkastamatta 1995, koska arveltiin löydön olleen Ruotsin puolelta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojen pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Löytöpaikan on alkuperäiskuvauksen (1912) perusteella sijoituttava jonnekin Kaarnekosken alapuolelle Suukoskenvaaran ja Pakamukan väliselle alueelle. Löytö on nostettu joen rantavedestä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Löytynyt joen suvannosta, rantavedestä. Joen ranta on siltä kohdalta kangasmaata.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytösyv. 1 jalka (vettä), hiekkapohja, rannassa osaksi kivi- ja savipohjaa. Joen törmä vierivää.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löydetty kesäkuussa 1911 hirsiä lantatessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde vaatii edelleenkin uuden tarkastuksen.

Opas: A. Erä-Esko (?); Löytäjän Eelis Kutunivan jälkeläiset (?)

Lähilöytöjä: MUONIO 32 Pakajoen suu, kivikautinen asuin- ja pyyntipaikka (?) sijaitsee täältä n. 500 m SE. MUONIO 13 Käkinivanniska, Kaarnelaki, kiviesineen ja kahden tervahaudan löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1500 SSE.

Jatkotoimenpiteitä: Paikka tarkastettava ensitilassa.

pohjalaistaltoa.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171; peitepiirroksat Erä-Eskon - Hintikaisen kartasta 1962/1989 ja V. Tannerin kartasta 1919: ks. KARTTALIITTEET MUONIO 15/I-II.

Diat: OY n:o 84

Negatiivit: OY n:o 94

Tarkastuksen aihe: Lisäyksiä aiempiin tietoihin inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Kivikautiset asuinpaikkalöydöt: Tallennetut uudet löydöt ovat kaikki perunapellosta (15 x 30 m (WNW-ESE)) Kinnusen/Nätyngin piha-alueelta. Kinnusen mukaan myös rantavedestä on joskus tehty löytöjä perkaustöiden yhteydessä, mutta näiden kohtalosta ei ole tietoa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Peruna, juurekset ja vihannekset.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Saaren SW-osassa sijaitsevan lahden rantaa, joka loivasti viettää kohti järveä (n. 10 m SW), pelloksi muokattu terassitasanne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Piha- ja ranta-alueella sijaitseva pelto. Tilan päärakennus on perunapellon löytöalueelta 10 - 30 m NE. Venevalkama ja -vaja ovat täältä n. 30 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Perunamaassa peltomultaa n. 25 cm, alla rikastumiskerros: oranssi hieno hiekka. Tässä esiintyy punertavanrusehtavia likamaaraitoja sekä hiilijuova. Kinnusen mukaan useimmat löydöt ovat tulleet juuri tästä kerroksesta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Vanhin rekisteröity löytö, kourutaltoa KM 7018, on löytynyt uutispeltotyötä tehtäessä v. 1916. Kuitenkin tätäkin aikaisemmin, jo n. v. 1890, löytyi KM 7651, vihreäliuskeinen kirves tai taltta Saaren talon läheltä. KM 25 259:1-4 ovat löytyneet inventoinnin yhteydessä, ja viimeisimmät Kinnusen löydöt perunapeltoa muokatessa ja inventoinnin yhteydessä peltoon

kaivetusta koekuopasta. Piikaavin KM 29485:2 on U. Kinnusen äidin Anni Nätyngin (n. 80 v.) v. 92-93 löytämä, ja sädekiviliuskeinen sukkula KM 29485:1 Urpo Kinnusen oma löytö samalta paikalta. Ilmeisesti alkukesän 1996 toukotöiden yhteydessä on vielä löytynyt tuuran katkelma U. Kinnusen kertoman mukaan (29.6.1996).

Luokitusehdotus perusteluineen: II; perunapelto toimii tietynlaisena rasitteena kohteen autenttisen säilymisen suhteen.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Opastettaessa hyvät.

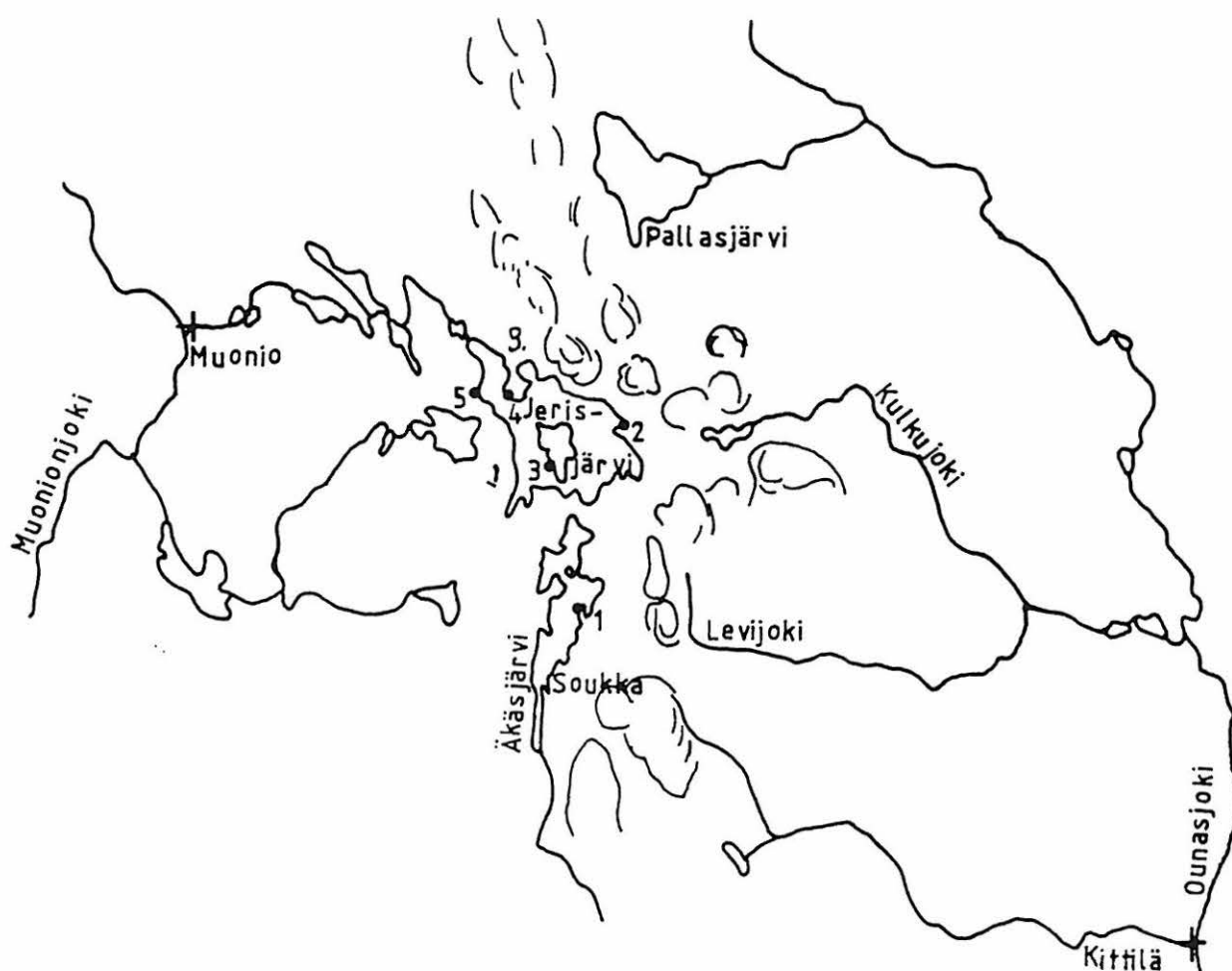
Opas: Urpo Kinnunen

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohteen funktio perunapeltona pysynyt samana jo vuosikymmeniä.

Lähilöytöjä: MUONIO 23 Jerissaari, Martinniemi: esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 640 m WNW. MUONIO 37 Jerissaari: esihistoriallinen löytö- ja kotapaikka sijaitsee täältä n. 300 m SE.

KARTTALIITE MUONIO 15/I
V. TANNER 1919
Peitepiirros H. Oksala 1996

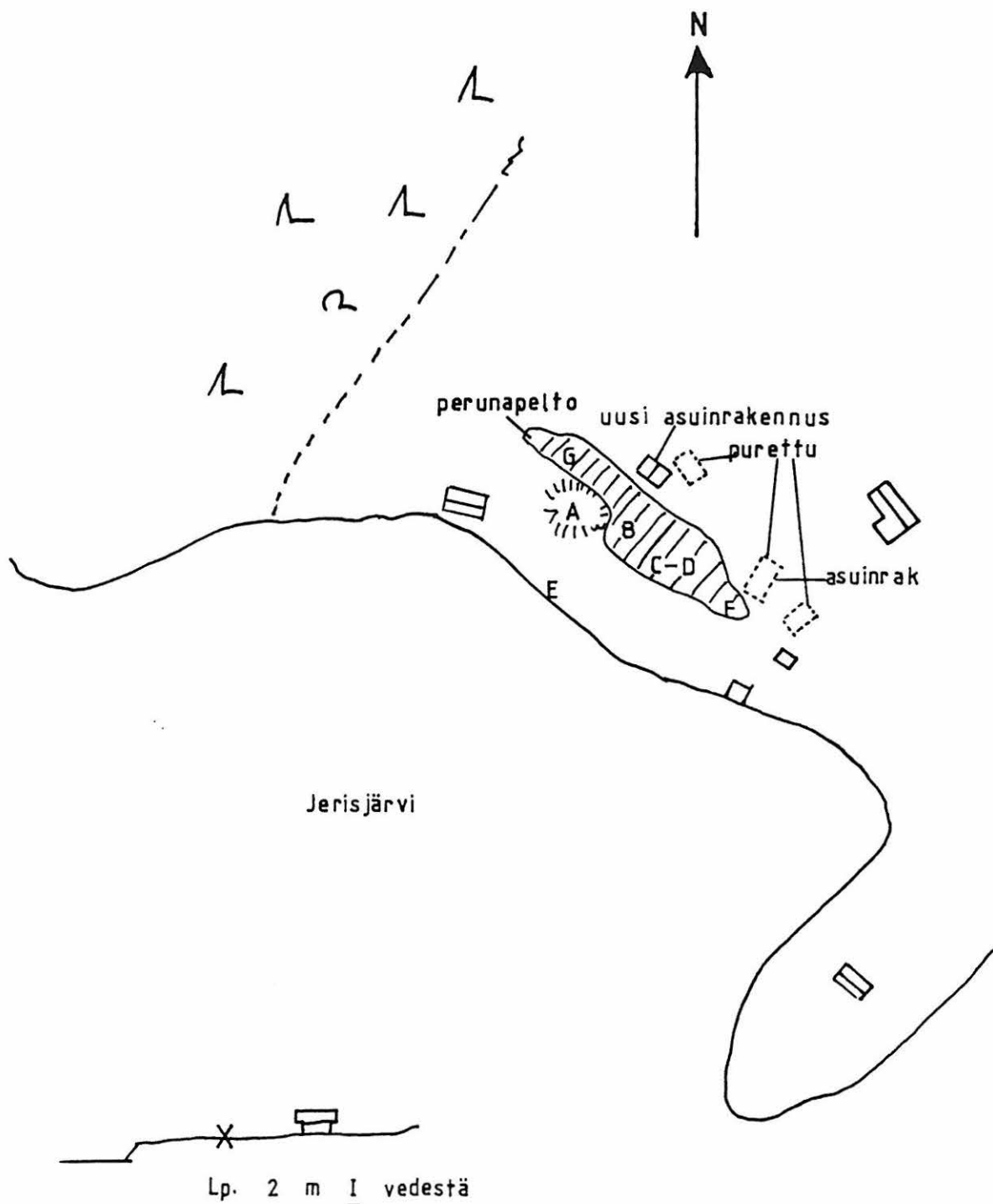

1. Linkuniemi (MUONIO 112)
2. "Fetin torppa"
3. Saari (MUONIO 15, 23, 37)
4. Keimiöniemi (MUONIO 6, 17, 52)
5. Kemiläinen (MUONIO 158)

KARTTALIITE MUONIO 15/II

ERÄ-ESKO 1962 - HINTIKAINEN 1989 - OKSALA 1995

Täydennetty peitepiirros H. Oksala 1996

A) Kellarin pohjasta suuri honka, poltettu keskeltä "ruuheksi"

B) Kourutalitti

C-D) 2 muuta esinettä

E) Sädekiviliuskeen kappale

F) Taltan (?) löytöpaikka, kvartsi-iskokset ja palaneet luut perunapelloilta

G) Piikaavin, liuske-esine ja palanutta luuta (1995)

MUONIO 16 Kirkonkylä, Kunnantalo

(ent. Pappila, Kolström)

-Kivikirveen löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Kohteen laji: Hajalöytö

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 13.9.1995

Aarni Erä-Esko

1962

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

x= 7542 59 y= 2486 65 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 800 m Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A4? B4? C D E1 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Muonion kunta

Osoite: PL 25

Postitmp: 99301 MUONIO

Aiemmat tiedot:Erä-Esko, Aarni 1962: Asemapiirros. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.Aiemmat löydöt: KM 7651:1 kivikirves.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000 ks. kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Aiemman löytökohteen tarkastus ja kivikauden asutusjäänteiden etsintä kivikirveen löytöpaikalta.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Kivikirveen löytöpaikka. Ks. alla.Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti jokea (n. 300 m W) laskevaa rakennettua männikkö- ja peltorinnettä. "Joen ja löytöpaikan välillä lienee notkelma." (Löytökuvaus vuodelta 1919).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kuvauksen perusteella kirves olisi löytynyt nykyisen kunnantalon pihapiiristä, joka saattaisi hyvinkin olla kivikauden asutukselle edullista maisemaa. Erä-Eskon asemapiirroksen mukaan kirves näyttäisi kuitenkin löytyneen vanhan postitalon ja joen väliseltä alueelta, mikä ei täsmällisesti pitäne paikkaansa. Sen sijaan Erä-Eskon asemapiirroksen palokunnaksi merkitty pihapiiri alkuperäisen kuvauksen perusteella olisi oikeampi löytöympäristö. Kunnantalo nimittäin nykyisin toimii entisen palokunnan tiloissa. Alkuperäisen kuvauksen mukaan kirves löytyi "talon pellon aidan takaa."

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytynyt maan pinnalta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt n. v. 1907.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; kivikauden asutus todennäköisesti tuhoutunut nykyisten rakennusten alta.

Havaintomahdollisuudet: Huonohkot johtuen aiemmasta kovasta maankäytöstä ja löytötietojen epäselvyyksistä sekä maisemanmuutoksista.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kirkonkylän keskusta-asutus kuluttaa mahdollisia muinaisjäännöksiä alueella.

Lähilöytöjä: MUONIO 179 Kirkonkylä, Vanhan postitalon rannan asutusjäänteet (saamelaisaika?) sijaitsevat täältä n. 200 m W. MUONIO 48 Kirkonkylä, Pappila, Jakokunnan venevaja: seita- ja uhripaikka sijaitsee täältä n. 240 m WNW.

MUONIO 17 Jerisjärvi, Keimiöniemi

-Kivikirveen löytöpaikka

Luokka: II - III

Ajoitus: Kivikausi

Kohteen laji: Hajalöytö (?) Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 5.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

x= 7537 51

y= 502 35

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16 km Muonion kirkosta ESE.

Tila ja omistaja

Tila: Keimiöniemi

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Kysymyslehti koskeva maasta löydettyjä muinaiskaluja/Kustaava Keimiöniemi 6.8.1920. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto.

Aiemmat löydöt: KM 7750 poikkikirves.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kasrtasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Aiemman esinelöytöpaikan tarkastus inventoinnin yhteydessä mahdollisen asuinpaikan tunnistamiseksi samalla paikalla. Tarkastettu kohde lienee valittu virheellisesti kivikirveen löytöpaikan sijainnin kannalta, sillä käynti tapahtui pelkän karttamerkinnän perusteella. K. Keimiöniemen kuvaus löytöpaikasta poikkesi jonkin verran arkistotiedoissa esiintyneiden karttakoordinaattien lukemasta.

Pintakasvillisuus: Heinäpeltoa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti W-S-E viettävä niemi, avointa pelto- ja pihamaata.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

K. Keimiöniemen kertomuksen perusteella kirves oli löytynyt Keimiöniemen talosta n. 150 m E, jonne ei siis tarkastuskerralla arvattu mennä arkistomateriaalin puuttuessa itse maastokäynniltä, ja jossa mukana oli vain virheellinen karttamerkintä. Nykyisellään löytöpaikka sijoittuisi lähelle talon E-puolitse kulkevan tien (SE-NW/SW-NNE) reunaa. Joka tapauksessa

Keimiöniemen talokin sijaitsee myös kivikautiselle asutukselle ihanteellisella tasanteella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kirveen löytösyvyys n. 10 cm, maa oli ollut kivistä, tasoitettua kenttää.

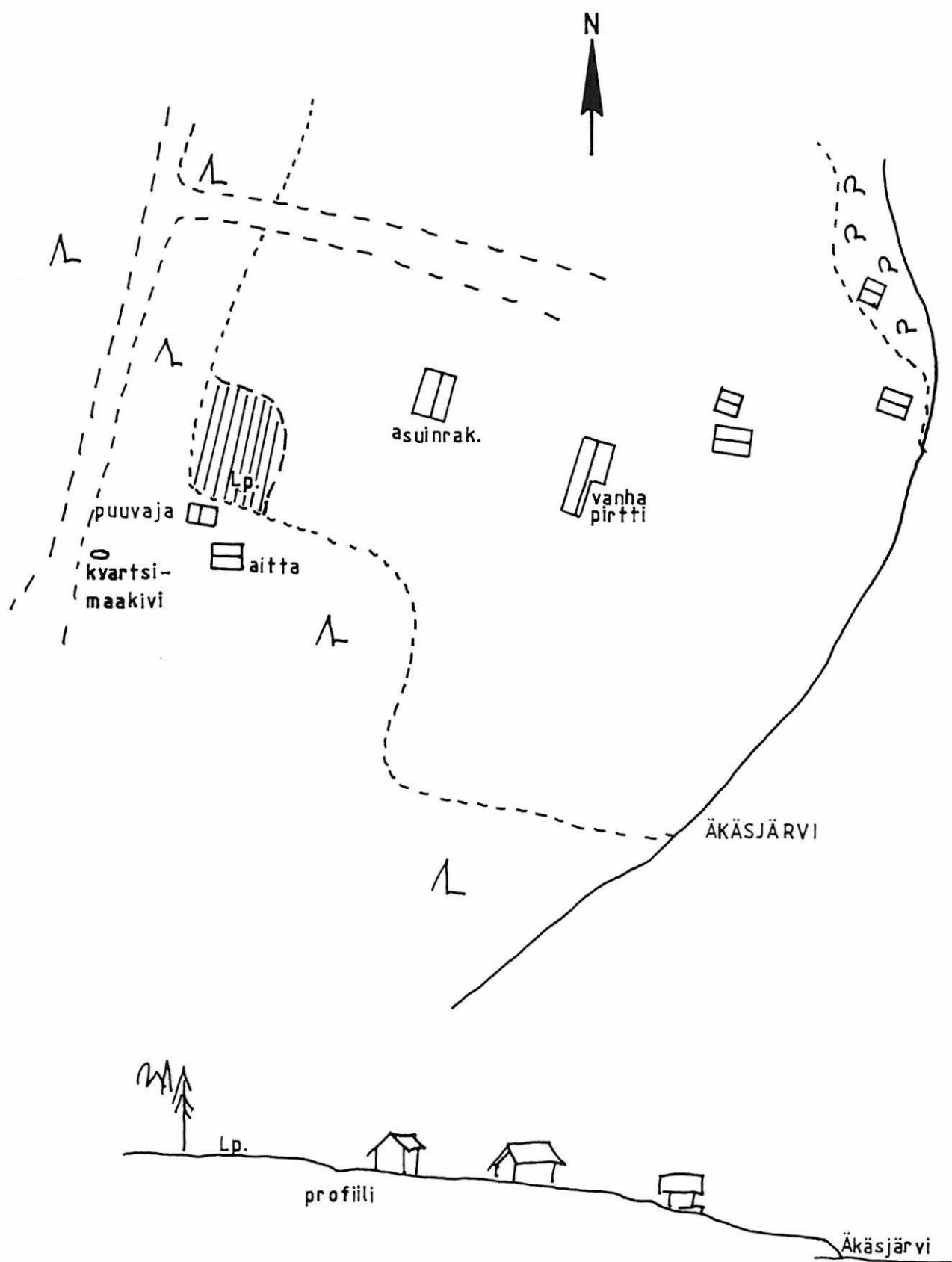
Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Peltotyössä nurmea kääntäessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; vaatii uusintakäynnin mahdollisen asuinpaikan toteamiseksi.

Lähilöytöjä: MUONIO 6 Jerisjärvi, Keimiöniemi: seitakivi sijaitsee kirveen löytöpaikasta n. 200 m NW. MUONIO 52 Jerisjärvi, Keimiöniemi, Kalakenttä/Kenttäranta: kalatuvat ja kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 300 m NW.

KARTTALIITE MUONIO 18/I
ERÄ-ESKO 1962 – OKSALA 1995
Täydennetty peitepiirros H. Oksala 1996

MUONIO 18 Äkäsjärvi W, Pitkänieni

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Muutamia palaneiden kivien keskittymiä, kiinteä kvartsimateriaalikappale 1 kpl.

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko Tarkastusaika: 15.8.1962
Hilikka Oksala 10.8.1995

Si j'aintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 20 X 20 m

x= 7529 31

$$y = 504 \quad 78$$

z= n. 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.5 km Muonion kirkosta
ESE.

Hoito ja kunto

A4 B4? osittain C5? D E1,5 F3? G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Osoite: Äkäsjärvi, Pitkänieni Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Luettelotieto KM 9424 tuuran teelmästä vuodelta 1931.

Kotivuori - Torvinen 1993: 92

Aiemmat löydöt: KM 9424 tuuran teelmä ja pitkulainen tulisija (1931).

Tarkastuslöydöt: Palaneiden kivien keskittymiä kvartsinen louhinkivi (?)

TARKASTUSKERTOMUS

Litteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133; KARTTALIITE MUONIO 18/I.

Tarkastuksen aihe: Ennestään tunnetun löytöpaikan tilanne; uusien havaintojen etsintä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Vuosisadan alkupuolella raivatusista pelloista nousseen tuuran löytöpaikalla tarkastushetkellä 1995 sijaitti edelleenkin tiheästi kasvava pottupelto. Siksi jouduttiin tarkkailemaan

välittömästi pellon vieressä (W-puolella) kulkevan tilustien ja pellon S-puolella sijaitsevan puuaitan ympäristöä ja maaperää, jossa huomattiin siellä täällä yksittäisiä palaneita kiviä sekä niiden muodostamia keskittymiä tien pintaan painuneina. N. 20 m aitasta W oli myös sammaloitunut kvartsinen maakivi, josta näytti isketyn iskoksia. Näitä ei kuitenkaan havaittu pintamaassa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Peruna; sammal; heinät; paljas maa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Löytöpaikalla tasaista peltoa sekä perunamaata talon pihapiirissä; löytöpaikan SW-puoli on tasaista, mustikkapohjaista ja mäntyvaltaista sekämetsäkangasta, joka loivasti viettää järveen, lähimpänä n. 50 m N.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Iäkäs asuinrakennus sijaitsee n. 30 m pottupellosta NE, pellon SW-puolta sivuaa tilustie (SSW-NNE). Perunapellosta 5 - 20 m S on kaksi puuvajaa sekä vanha leikkimökki.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; vuosisadan alkupuolella peltoa kaivettaessa tuuran löytöpaikalla esiintyi aluksi "valkeata hietaa ja syvemmällä punaista multaa"; kivikierroksen ympäröimässä tulensijassa maa oli punaiseksi palanutta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Peltoa kuokittaessa joskus 1910-luvulla.

Laajuuden arviointiperuste: Aiemmat kertomukset sekä nyt tehdyt havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen alue havaintojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Vaativat tarkkuutta.

Lähilöytöjä: MUONIO 121 Äkäsjärvi W, Kevätniemi: Historiallisen ajan kalakenttä sijaitsee täältä n. 1700 m SSE. MUONIO 133 Äkäsjärvi W, Kevätlahdenniemen taltan löytöpaikka on täältä n. 2710 m S. MUONIO 130 Kolvakero NW, Soukantie: poroaidan jäänteet sijaitsevat täältä n. 3300 m ENE.

MUONIO 19 Kirkonkylä, Niemenpää, Paja (Liikavainio)

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 2 kiviesinettä

Tarkastaja: Nils Cleve
Hilkka Oksala

Tarkastusaika: 13.10.1947
11.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

x= 7540 90 y= 486 12 z= 230 - 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 220 m Muonion kirkosta WNW.

Hoito ja kunto

A4? B4? C7 D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: Pajan tl. 10:5 (tieto v:lta 1940)

Omistaja: Yksityinen (Liikavainio?)

Aiemmat tiedot:

Nils Cleve 1947: Muonio Kirkonkylä (Alamuonio).
Tarkastuskertomus. Museovirasto, arkeologian osasto, top.
arkisto. Helsinki.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 93.

Aiemmat löydöt: KM 11236:1-2 väkäsellinen skandinaavinen
liuskekeihäänkärki ja "tasataltta"/alkeellinen kirves?

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000 ks.
kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Kivikautisen asutuksen toteaminen
kiviesineiden löytöpaikalta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:
leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat,
kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,
leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet,
kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kivikautinen asuinpaikka - kahden kiviesineen löytöpaikka.

Tarkastus ei tuottanut uusia havaintoja esihistoriallisesta
asutuksesta, joka lienee jäänyt nykyasutuksen alle.
Löytöpaikkojen MUONIO 11, 19 ja 21 voidaan arvella kytkeytyvän

yhteiseksi asuinpaikaksi, sillä löydöt on tehty alle 100 metrin säteellä toisistaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Peltoheinää, koivuja, perunamaita, pihanurmea ja puutarhakasveja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, erittäin loivasti kohti jokien yhtymäkohtaa (N), laskevaa peltoa ja asutusaluetta - yllättävän matalaa kivistä kivikautiselle asutukselle suhteessa nykyiseen rantaviivaan. Muonionjärven S-rantaa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Niemenpääntien (E-W) ja rannan välistä peltoa ja asutusaluetta, jota määrittää kolme asuintaloa NW:ssa, S:ssä ja NE:ssä. - Löydöt tulivat Pajan tilan ojasta (1940-l.).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytösyvyys 40 cm.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Esineet lienevät löytyneet joko 1930-luvun lopulla tai kesällä 1940 ojaa kaivettaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit etenkin kahden muun mainitun löytöpaikan kanssa yhdessä (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Löytöalue MUONIO 11, 19 ja 21 yhdessä n. 280 x 160 m (W-E).

Havaintomahdollisuudet: Jäänteistä ei näy jälkeäkään.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue tavanomaisessa asutustoiminnan, pienimuotoisen viljelyn (peruna, kasvimaat, vähän heinää?) ja puutarhanhoidon käytössä. Todennäköisesti myös kunnallistekniikan kuormittamaa aluetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 21 Kirkonkylä, Niemenpää, Pietikäinen: kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 120 m SSW; MUONIO 11 Kirkonkylä, Niemenpää, Mäki: kivikautisen tasataltan löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 100 m W; MUONIO 20 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Kestikievari: kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 280 m E. MUONIO 181 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Regina: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä 180 m ESE. MUONIO 179 Kirkonkylä, Vanha postitalo: kodansija (?) ja MUONIO 16 Kunnantalo: kivistä kivikautisen löytöpaikka, sijaitsevat täältä n. 800 m NNE.

MUONIO 20 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Kestikievari

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Kiviesineitä 4 kpl

Tarkastaja: Nils Cleve

Hilkka Oksala

Tarkastusaika: 13.10.1947

11.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 06 + 09 MUONIO (1984)

x= 7540 95 y= 486 37 z= 230 - 240

Museoviraston koordinaattimerkintä on peräisin A. Erä-Eskon asemapiirroksista v. 1962 (?).

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 130 m Muonion kirkosta NE.

Hoito ja kunto

A4? B4? C D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Kortteli/tontti/palsta: Kestikievarin vainiomaa (v. 1947)

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Lauri W. Pääkkönen 1901: Matkakertomus. Muinais- ja kansatieteelliseltä keräysmatkalta kesällä 1901 Tornion, Muonion ja Ounas sekä Kemijokivarsoilla. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Nils Cleve 1947: Muonio Kirkonkylä (Alamuonio). Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

-Cleve on olettanut kohteiden 19 ja 20 löytöjen kuuluvan yhteen, sillä hän oli saanut selville, että "kestikievarin vainiomaa" on sijainnut silloisen maantien NW-puolella Liikavainion (kohde 19) talon tuntumassa. Siten nykyinen Museoviraston kohdetta 20 koskeva koordinaattitieto poikkeaa merkittävästi ko. löytöpaikasta (lähes 270 m).

A. Erä-Esko 1962: Asemapiirros kohteista MUONIO 11, 12 ja 19-21. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 93.

Aiemmat löydöt: PPM 334/1065 keskiosa kaksipäisestä oikokirveestä, PPM 340/1091 kehdonjalaskuokan puolikas, PPM 988/1107 kehdonjalaskuokan kärki; PPM 1066 keskiosa veitsestä.

Tarkastuslöydöt: Ei uusia havaintoja kivikautisesta asutuksesta.

TARKASTUSKERTOMUS

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000 ks. kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Kivikautisen asutuksen merkkien etsintä aiemmin tunnetulta löytöpaikalta inventoinnin yhteydessä. Tarkastus perustui museoviraston koordinaattitietoon.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Perunaa, nurmikkaa, puutarhakasvillisuutta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kyläkumpare, joka jyrkähkösti, mutta terasseittain laskee kohti järveä/jokisuistoa NNW. Tarkastushetkellä oletin löytöalueen olevan nykyisin rinteessä sijaitsevaa perunapeltoa. Paikalta on hieno näkyvyys vesistöön ja kylämaisemaa kohti. N. Cleven oletuksen perusteella kuitenkin kohde 20 onkin saattanut sijaita nykyisinkin alimmalla rantatasanteella tien ja rannan välissä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tarkastuksessa oletettu löytöpaikka sijaitsee n. 20 m S asuinrakennuksesta perunapellon tuntumassa välittömästi Örnintien E-puolella. Kylä-, piha- ja peltomiljöötä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Alatasanteella sora, ylempänä moreeni.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Lauri Pääkkösen stipendiaattimatalla v. 1901 keräämiä esineitä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteen tarkka sijainti epäselvä, mutta löydöstön runsaus selvästi viittaa asuinpaikkaan.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko kirkonkylän keskusta (??!!), kirkonmäkeä ja löytöjä välittömästi ympäröivät maa-alueet.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kirkonkylän rakennettua keskustaa, jossa jatkuvasti harjoitettaneen jonkinasteista maankäyttöä.

Lähilöytöjä: MUONIO 181 Kirkonkylä, Regina: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 120 m SW; MUONIO 11, 19 ja 21 kivikautiset löytöpaikat ja -asuinpaikka sijaitsee täältä n. 150 m W.

MUONIO 21 Kirkonkylä, Niemenpää, Pietikäinen

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 2 - 3 kiviesinettä

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

x= 7540 80 y= 486 04 z= 230 - 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 240 m Muonion kirkosta W.

Hoito ja kunto

A4? B4? C7 D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: Pietikäisen tl. (tieto v:lta 1904-05).

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat löydöt: Hämeen Museo 105:1-3 tasataltta,
liuskekeihäänkärki, suippokärkinen kiviase.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000 ks. kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Kivikautisen asutuksen toteaminen kiviesineiden löytöpaikalta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kolmen kiviesineen löytöpaikka - kivikautinen asuinpaikka.

Tarkastus ei tuottanut uusia havaintoja esihistoriallisesta asutuksesta, joka lienee jäänyt nykyasutuksen alle. Löytöpaikkojen MUONIO 11, 19 ja 21 voidaan arvella kytkeytyvän yhteiseksi asuinpaikaksi, sillä löydöt on tehty n. 100 metrin säteellä toisistaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Peltoheinää, koivuja, perunamaita, pihanurmea ja puutarhakasveja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, erittäin loivasti kohti jokien yhtymäkohtaa (N), laskevaa peltoa ja asutusaluetta - yllättävän matalaa kivistä kivikautiselle asutukselle suhteessa nykyiseen rantaviivaan. Löytöajankohtana 1904-05 paikalla oli "kumpumaata".

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Niemenpääntien (E-W) S-puolella sijaitsevan talon pihamaata. Löytöajankohtana vuosisadan alussa paikalle kaivettiin peltoa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kumpu- ja peltomaasta. Alue on sorapohjaista.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tiettyssä tms.)

"löydetty peltoa kaivettaessa v. 1904-05".

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit etenkin kahden muun mainitun löytöpaikan kanssa yhdessä (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Löytöalue MUONIO 11, 19 ja 21 yhdessä n. 280 x 160 m (W-E).

Havaintomahdollisuudet: Jäänteistä ei näy jälkeäkään.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue tavanomaisessa asutustoiminnan, pienimuotoisen viljelyn (peruna, kasvimaat, vähän heinää?) ja puutarhanhoidon käytössä. Todennäköisesti myös kunnallistekniikan kuormittamaa aluetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 11 Kirkonkylä, Niemenpää, Mäki: kivikautisen tasataltan löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 90 m NNW; MUONIO 20 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Kestikievari: kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 340 m ENE. MUONIO 19 Kirkonkylä, Niemenpää, Paja: kivikautinen asuin- ja löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 95 m NE; MUONIO 181 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Regina: kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 240 m E. MUONIO 12 Kirkonkylä, Niemenpää, Niemi: kivitueuran löytöpaikka sijaitsee täältä n. 240 SW.

MUONIO 22 Särkijärvi, Tervakuru

-Kivikautinen asuin- ja kätkölöytöpaikka.

Luokka: I - II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Kätkölöytö 1 kpl (useita esineitä), kvartsi-iskosesiintymä 1 kpl

Tarkastaja: A. Erä-Esko

Tarkastusaika: 4.9.1961

Kaivaus: Esa Hintikainen

10.-14.7.1989

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: 36 m²

x= 7535 21 **y=** 497 77 **z=** 262

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.7 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A2 B C D E4? F G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Särkijärvi

Tila/Rno/nimi: Metsola Rn:o 78

Omistaja: Antti Metsola

Puhelin: 9696-529 106

Osoite: Särkijärvi

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Lapin Kansa 29.7.1961

A. Erä-Esko 1961: Tarkastuskertomus 4.9.1961. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto.

Esa Hintikainen 1989: Muonio 22 Särkijärvi Tervakuru. Kivikautisen löytöpaikan koekaivaus 1989. Museovirasto, Esihist. tsto 60/31.1.1990. Arkeologian osasto, top. arkisto.

Ks. myös Muonion kairoilta 1987: 46 ja Kotivuori - Torvinen 1993: 93.

Aiemmat löydöt: KM 15193: 1-3 kolme pohjalaista kirvestä; KM 24850:1-15 kvartsi-iskoksia.

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176; LIITE I/22 yleiskartta 1989

Muut liitteet: LIITE I/22 (valokuva)

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 varsin tuoreen kenttätutkimuksen ja projektin ajankäyttöprioriteetin vuoksi. Aluetta tulisi kuitenkin tulevaisuudessa tarkastaa seuraavista syistä:

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Vuonna 1961 alueelta löytyi kolmen pohjalaisen kiviesineen muodostama kätkölöytö n. 40 cm:n syvyydeltä, ja edelleen 80 cm:n syvyydellä kaivaja havaitsi suurehkon kiven vieressä jäänteitä tulenkäytöstä, ts. hiilensiruja. Lisäksi alueella oli kaksi n. 10 m:n laajuista puutonta aluetta, joita epäiltiin joko haudoiksi tai asumusten pohjiksi.

Hintikainen (1989) koekaivauksen perusteella ei pitänyt aluetta esihistoriallisena asuinpaikkana kaivauslöytöjen yksipuolisuuden ja vähäisyyden sekä maaperän häiriöttömyyden perusteella, sillä kaivetuilta alueilta ei tavattu hiiltä, nokea, palaneita kiviä tai likamaaläikkiä tunnusomaisina piirteinä esihistoriallisesta asutuksesta. Kaivauslöydöt käsittivät yhden kvartsiytimen, 22 iskosta sekä yhden suurehkon kvartsikappaleen.

Kuitenkin vuoden 1961 dokumenttien perusteella tulisi huomioida se, että tuolloin kätkölöydön yhteydessä hiiltä esiintyi, samoin niemikkeessä oli kaksi mahdollista asuinpainannetta, joiden suhde vuoden 1989 kaivausalueeseen ei selviä kaivauskertomuksesta. Mahdollisesti kaivaus ei myöskään ole ulottunut yhtä syvälle kuin vuoden 1961 löydöt, sillä kaivauskertomuksen mukaan alueelta olisi kaivettu vain kolme 10 cm:n paksuista kerrosta pintamaata. Kolmanneksi Erä-Esko oli havainnut alueella punaiseksi värjäytyneen laikun v. 1961. Neljänneksi on huomioitava se, että vähäisilläkin selvästi esihistorialliseen ihmistoimintaan yhdistettävillä löydöillä, myös kvartseilla, on aina jokin merkityksensä, joka tulee suhteuttaa muihin lähiympäristön löytöihin ja esihistoriallisiin piirteisiin.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Koivu- ja mäntyvaltaista sekametsää, pihanurmikkoa sekä varpukasvillisuutta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Särkijärven S-rannalla, suhteellisen tasaista metsämaastoa jota suot paikoin rajoittavat.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

N. 300 m Muoniosta Kittilään vievältä tieltä N. Rakennettua pihapiiriä, jota rajoittavat asuin- ja ulkorakennukset.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pohjalaiset esineet löytyivät 40 cm:n syvyydeltä, ja 80 cm:n syvyydellä havaittiin suurehkon kiven vieressä hiilensiruja v. 1961. Mahdolliset kaksi kodanpohjaa olivat kasvillisuusanomalian perusteella tehtyjä havaintoja esiintyen pyöreinä puuttomina laikkuina maan pinnalla. Erä-Eskon kertomuksesta ilmeni punaiseksi palaneen maan muodostama, 5 - 30 cm paksu kerros.

Koekaivauksen maksimikaivaussyvyys lienee ollut n. 35 cm. Maaperä on ollut podsoloitunutta, jossa turve oli paksuudeltaan 5 - 10 cm, huuhtoumiskerros n. 5 cm sekä rikastumishorisontti n. 20 cm.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Uudisrakennukselle perustaa kaivettaessa v. 1961.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Opas: E. Hintikainen, Helsinki; A. Metsola, Särkijärvi.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Jatkuva rakennustoiminta kuluttaa aluetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 49 Särkilompolo, Särkijoki: historiallisen ajan pato sijaitsee täältä n. 1000 m WNW; MUONIO 25 Särkijärvi, Karhunojan rautakirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1200 m NW. MUONIO 42 Särkijärvi, Keskinensaari: historiallisen ajan kenttä, sijaitsee täältä n. 1950 m E, ja MUONIO 165 Särkilompolo SE: esihistoriallinen painanneasuinpaikka ja ppyntikuoppajärjestelmä sijaitsee täältä n. 2350 m SW.

MUONIO 22 SÄRKIJÄRVI TERVAKURU
E.HINTIKAINEN 1989

YLEISKARTTA

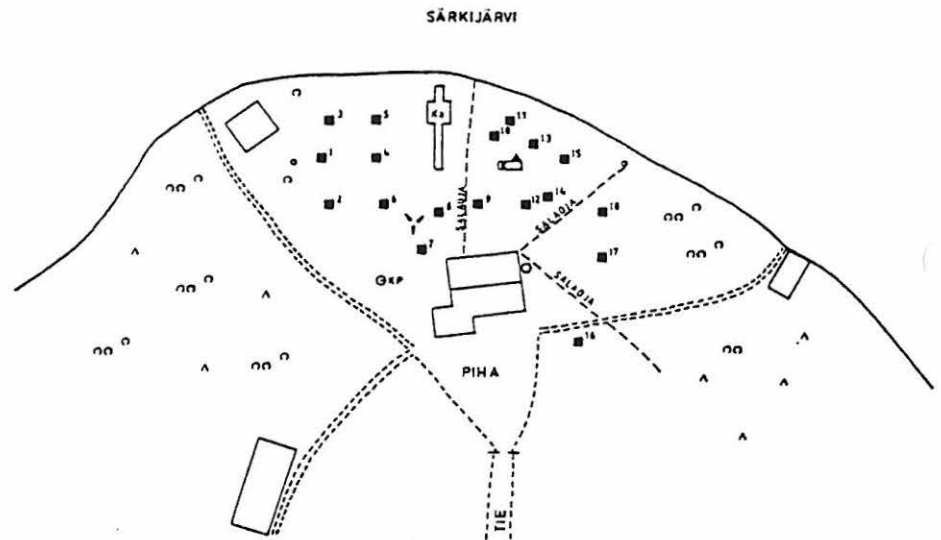
KP 263,31 m mpy

KONE 100

MK 1:500

PIIRT. LISKIERKA - HINTIKAINEN

- POLKU
- ▲ KONEENPAIKKA
- KIINTOPISTE
- KOEKUOPPA
- KAIVAUSALUE
- KOEKUOPAN LAAJENNOS
- ▨ ASUINRAKENNUS
- ULKORAKENNUS
- RANTAVIIIVA
- MAASTOON SÄTETTY PAALU
- ▲ KIVITALTTOJEN LÖYTÖPAIKKA
- KVARTSI YDIN

Antti Metsolan löytämiä kivikauden esineitä Särkijärveltä.

MUONIO 23 Jerissaari, Martinniemi

7-Esihistoriallinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi, esihistoria, saamelaisaika

Lukumäärä: Esinelöytöjä n. 5 kpl

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko
Hilkka Oksala

Hilkka Oksala 2.9.1995

Si j'aintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: Halk. n. 200 m (?)

x= 7533 85 **y=** 503 98 **z=** 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A? B? C D E1 F2? G

Tila ja omistaja

Omistaja: Jouko Saari Puhelin: 9696-538 524

Osoite: Jerissaari, Martinniemi

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Aarni Erä-Esko 1962: Muonio, Muotkavaara, Martinniemi.
Löytöluettelo ja asemapiirros. Museovirasto, arkeologian osasto,
top. arkisto. Helsinki: "Martinniemi on "vanha lappalaisten
asuinpaikka"". Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 93.

Aiemmat löydöt: KM 9631 rautaveitsi, KM 15726: 1 - 2 kourutaltta ja poikkikirves; T. I. Itkoselle annettu terrakottapikari v. 1916.

Tarkastuslöydöt: Jouko Saaren lahjoittama suorateräinen tuura,
KM 29486:1.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171; KARTTALIITE MUONIO 23/I.
Diat: OY n:o 87

Tarkastuksen aihe: Ennestään tunnettuun löytöympäristöön tutustuminen inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Esihistoriallinen asuinpaikka, josta aiemmin oli löytynyt kourutaltta ja poikkikirves (ks. Erä-Eskon asemapiirros v. 1962). Samalta paikalta myöhemmin 1950-luvulla Saaren mukaan oli löytynyt myös nyt luovutettu kapea ja siro, mutta pinnalta karstoittunut tuura (ALUE I).

Metallikauteen viittaavat rautaveitsi- ja terrakottapikarilöydöt on puolestaan havaittu edellisestä

n. 40 m WSW ja n. 60 m SW (Erä-Eskon asemapiirroksen A ja D; ALUE II).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kynnöspeltoa - perunaa? sekä heinää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Terassimainen tasanne laajassa niemessä, joka laskee kohti loivaa lahden rantaa n. 40 m WNW. Heinää kasvavaa pelto- ja piha-aluetta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

LÖYTÖALUE (I) on tilan päärakennuksesta n. 40 m NNW sijaitsevan aitan NW-puolella. Saaren mukaan löytöpaikka on ollut välittömästi mainitun aitan WNW-nurkan takana.

Koko miljöö liittyy Martinniemen tilan pihapiiriin.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintalöytöjä peltomullasta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Peltotyössä 1910-, 30- ja 50-luvuilla.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; alueen muinaisasutuksen materiaaalinen luonne vaatii lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko niemeke?

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset; rakenteellisia yksityiskohtia maastossa ei ollut aikaa havainnoida.

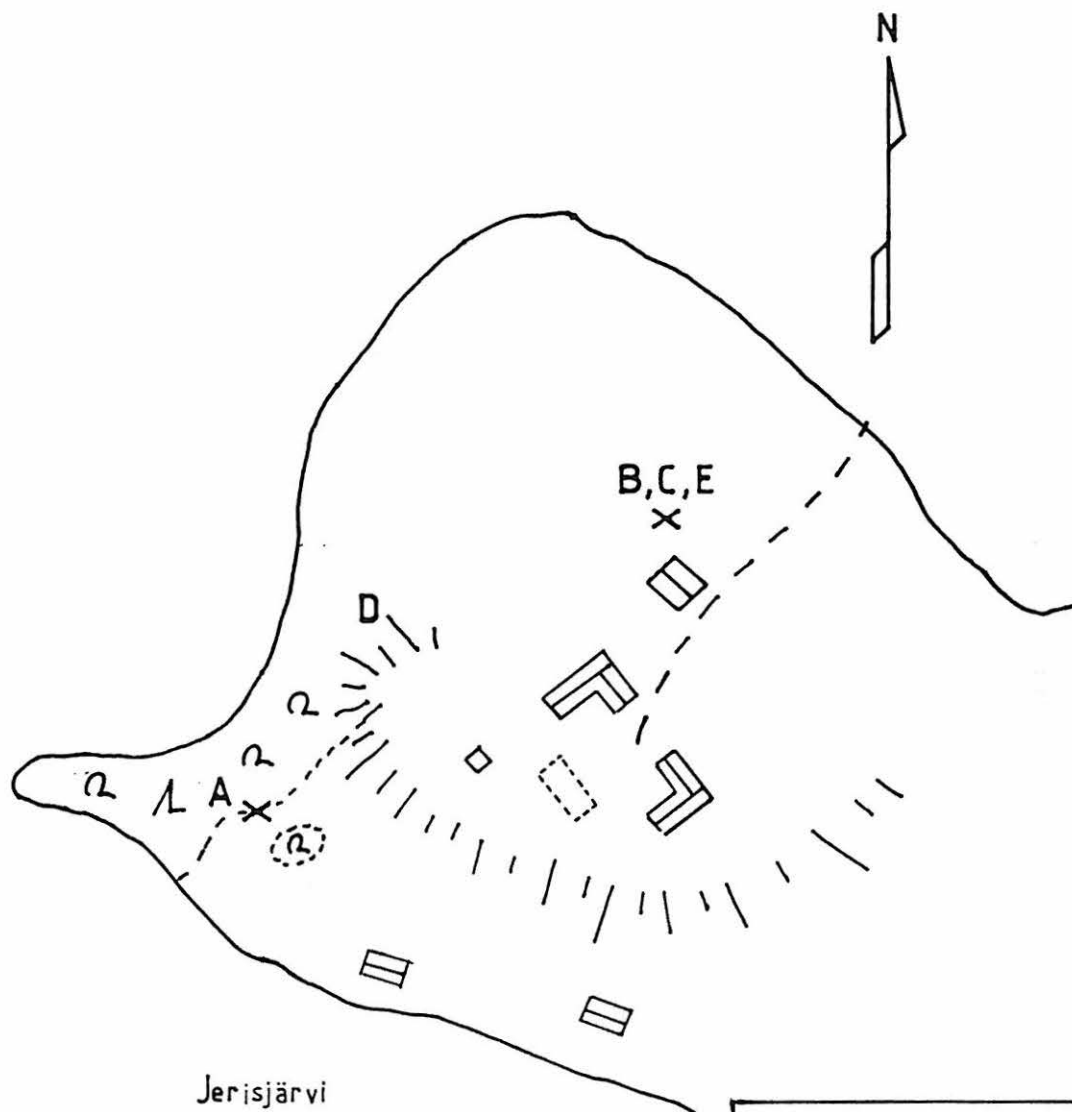
Opas: Jouko Saari, Jerissaari, Muonio.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

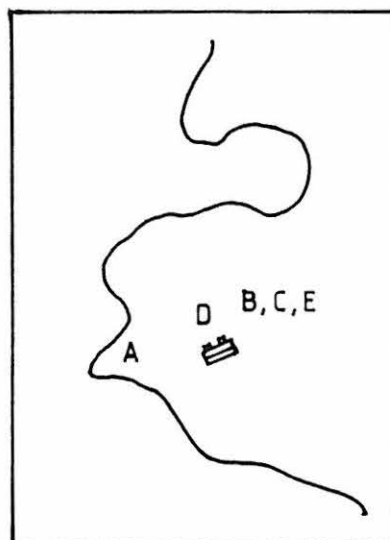
Löytöalue I lienee ollut lähinnä perunalla jo vuosikymmeniä.

Lähilöytöjä: Alueen N-puolella on laaja Kotalahti, josta ei kuitenkaan tunneta toistaiseksi merkkejä esim. kodansijoista. MUONIO 168 Jerisjärvi, Muuraissaari S: kodan- ja liedensijakohde sijaitsee täältä n. 800 m WSW; MUONIO 47 Muuraissaaren "Mulkun"

KARTTALIITE MUONIO 23/I
 Erä-Esko 1962 – Oksala 1995
 Täydennetty peitepiirros H. Oksala 1996

- A) Rautaveitsi
- B) Kourutaltta KM 15726:1
- C) Sädekiviliuske KM 15726:2
- D) "Pikari terrakottaa"
- E) Tuura KM 29486:1

kesähautapaikka sijaitsee täältä n.
450 m WSW. MUONIO 15 Jerissaari, Saari: kivikautinen
asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 460 m ESE. MUONIO 3 Jerissaari:
muinaissaamelainen asuinpaikka (?) sijaitsee täältä n. 1600 m
ENE. MUONIO 169 Jerissaari N, Kotilahti: pyynti- tai
asuinpainannealue sijaitsee täältä n. 1470 m NNE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Jouko Saaren mukaan (2.9.1995) alueella on runsaasti traditiota
lappalaisasutuksesta: Martinniemi -paikannimi tulee Martti -
nimisestä lappalaisesta, joka asui alueella. Viereinenkin niemi
(NW?) lienee ollut Pekanniemi Pekka -nimisen lappalaisasukkaan
mukaan.

MUONIO 24 Kajanki, Akanjärvi

-Rautakirveen löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Rautakausi: viikinki-/saamelaisaika

Kohteen laji: Hajalöytö Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko Tarkastusaika: 13.6.1956
Hilkka Oksala 22.9.1995Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

x= 7555 30 y= 483 34 z= 235 - 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15 km Muonion kirkosta
N/NNW.Hoito ja kunto

A B4 C D E1 F1 G

Tila ja omistaja

Tila/nimi: Kajanki

Omistaja: Kajangan sisarukset

Osoite: Kajanki Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:Museovirasto 1937: Luettelotieto KM 10662. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.Aarni Erä-Esko 1956: Muonio, Kajanki kl. Akkalanjärvi lp. Tarkastuskertomus. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.Liisa Erä-Esko 1978: Suomen Lapin rautakauden esineet. Pro gradu-tutkielma Suomen ja Skandinavian arkeologian laudatur-arvosanaa varten 17.4.1978. Helsingin yliopiston arkeologian laitos.Matti Huurre 1983: Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria. Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia I. Kuusamo. Sivut 376, 379, 501:"...kirveen korvakkeet ovat kolmiomaiset ja joskin siinä on yksilöllisiä piirteitä, se muistuttaa norjalaisia viikiniajan E-tyypin kirveitä²²⁴⁾. Myös löytöpaikka viittaa norjalaiseen alkuperään." Kyseessä on ns. partakirves.Aiemmat löydöt: KM 10662 rautakirves.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218

Tarkastuksen aihe: Asutusjäänteiden etsintä kirveen

löytöpaikalta; löytöpaikan tarkka määrittäminen.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojen pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Viikinkiaikaisen partakirveen hajalöytöpaikka.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Niitettyä peltoheinää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pihapiirin S-osassa sijaitsevan pellon reunaa, joka loivasti laskee kohti Akanjärveä, n. 100 m SSE. Hiekkapohjaisen, alueen N-puolella sijaitsevan kangasmetsän rajaama kylälaukea. Paikka on täynnä salmia, jokia ja järviä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kajangin talon pihapiirin S-osassa sijaitsevan pellon reunaa. Hellin Kajangin mukaan, - joka sanoi olleensa löytötilanteessa mukana - löytöpaikka on välittömästi nykyisen autotallin E-puolella, päärakennuksesta 60 - 100 m SSW, Kajangin kyläalueella. "Läheiset rinteet, joilla asumukset nyk. sijaitsevat, vaikuttavat soveliailta paikoilta rautakaut. asutukselle." (Erä-Esko 1956). Koko kylän keskusalueen voisi edelleenkin kuvitella muistuttavan (peräti lounaissuomalaisytyypistä) rautakauden miljöötä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytösyvyys 60 cm, suomutaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytäjä uutisviljelijä Valte Kajanki, esine löytyi uutispeltoa suosta kuokittaessa keväällä 1937.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; löytöön mahdollisesti liittyvä asutus jäänyt nykyasutuksen alle.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue löytökohdan ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät opastettuna.

Opas: Hellin Kajanki, Kajanki, 99300 MUONIO

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Normaali pellon kyntö mahdollisesti.

Lähilöytöjä: Kajangin sisarusten mukaan Akanjärven rannalla on kodansijoja, joita etsittiinkin inventoinnin yhteydessä järven S-puolelta, mutta tuloksetta. Lähimmät havaitut löytökohteet ovat MUONIO 195 Kajanki, Muorijärvi SW, Taapurivuori: MUONIO mahdollisia pyynti- tai asuinpaikkakuoppia sekä historiallisen

ajan perunakuoppia; MUONIO 197 Muorijärven saivovesi, n. 440 m kirveen löytöpaikalta ESE; MUONIO 198 Kajanki, Tervonjäangan liesialue/asuinpaikka sijaitsee täältä n. 800 m NNW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Alueen kiinteillä muinaisjäännöksillä on saamelaistyyppinen leima: Uskomuksiin liittyviä paikannimiä, kuten Akanjärvi, Muorijärvi, Muorintytär sekä pyyntikuoppia.

MUONIO 25 Särkijärvi, Karhunoja

-Rautakautinen löytöpaikka

Luokka: II

Lukumäärä: 1 irtolöytö

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko

Tarkastusaika: 16.8.1962

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

x= 7536 10

y= 496 50

z= 260 - 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.3 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A5? B4 C D E F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Aarni Erä-Esko 1962: Yleiskartta alueesta 16.8.62 (Muonio, Särkijärvi). Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto.

Matti Huurre 1983: Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia I/esihistoria. Kuusamo. S. 439.

Aiemmat löydöt: KM 13900 rautakirves.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 167; KARTTALIITE 25/I.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei ehditty tarkastaa 1995 aikastrategian ja virheellisen karttamerkinnän vuoksi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Irtolöytö (?), jonka löytöympäristön maaston luonne tulisi edelleenkin tarkistaa mahdollisten asutusjäänteiden löytymisen näkökulmasta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Löytöpaikka sijaitsee Jäkälätieva-nimisen harjun läheisyydessä; Särkijärven W-pään lahteen löytöpaikalta on n. 500 m ESE, ja Särkilompolon rantaan n. 300 m SSW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löydetty Muonion ja Kittilän väliseltä maantieltä, mainitusta harjasta ajetusta maasta, n. 350 m Särkijärveltä Pallakselle kääntyvästä tienhaarasta NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Harjussa olvista kuopista ajettua tien pohjamaata, hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt 1950-luvun alkupuolella tiekarhun nostamana.

Laajuuden arviointiperuste: Kuvailut löytöolosuhteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10) ja lähiympäristö kaipaa lisätutkimusta.

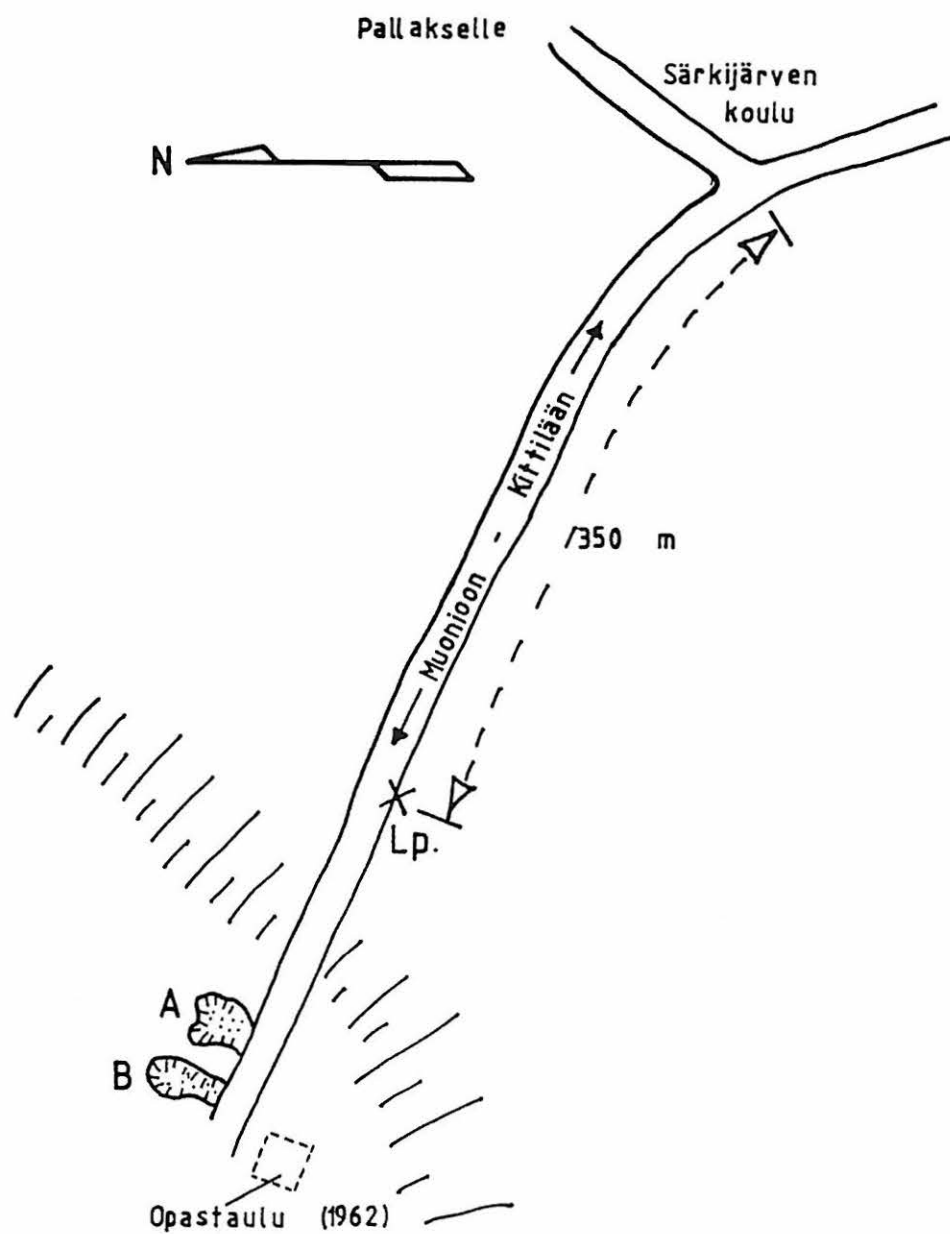
Ehdotus suoja-alueeksi: Suoja-alueen määrittäminen vaatisi kiinteän jäänteiden havaintoa lähiympäristössä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tien muokkaustyöt saattavat vaikuttaa löytöympäristöön.

Lähilöytöjä: MUONIO 49 Särkilompolo, Särkijoki: historiallisen ajan pato sijaitsee täältä n. 770 m SE. MUONIO 167 Särkijärvi W, Rajavartiosto: yksittäisen kvartsiittiytimen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1070 m E.

KARTTALIITE MUONIO 25/I
Erä-Esko 1962
Peitepiirros H. Oksala 1997

A, B Hiekkakuoppia
Lp. Löytöpaikka

MUONIO 26 Muotkavaara, Äkäsjärvi N

-Kivikautinen asuinpaikka (?)

Luokka: II (?)

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 kpl/2 esinettä.

Tarkastaja: Aarni Erä-Esko

Hilkka Oksala

Tarkastusaika: 1962 (?)

30.8.1995 (?)

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 02 JERISJÄRVI (1968)

x= 7530 - y= 504 - z= 260 - 300

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: Muonion kirkosta 21 - 22 km ESE
(?).

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Muonion kunta (?)

Puhelin: 9696-534 111

Aiemmat tiedot:

Eero Koponen 1962: Kirje Kansallismuseoon Helsinkiin 12.10.1962, merkitty saapuneeksi 30.10.1962. Museovirasto, Ark. os., top. arkisto.

Aarni Erä-Esko 1962: Mainintoja alueen tarkastuksesta (?). Kertomus puuttuu Museoviraston ark. osaston top. arkistosta.

Aiemmat löydöt: Kaksi Eero Koposen v. 1962 Kansallismuseoon lähettämää kivitalttaa. Löytökirjanpito puuttuu.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 28.

Muut liitteet:

Negatiivit:

Diat:

Tarkastuksen aihe: Aiempaan tietoon liittynyt kohteen tarkastusyritys inventoinnin yhteydessä. Kohdetta ei varmuudella löytynyt.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Aiemman tiedon (Koponen 1962) mukaan taltat olivat löytyneet Muotkavaaran kyläryhmän laidasta Äkäsjärven ja Jerisjärven väliseltä kannakselta, jossa lienee 1960-luvun alkupuolella ollut näkyvissä muitakin, ilmeisesti kivikautisia asuinsijoja. Näiden

tietojen pohjalta tarkastus päätettiin aloittaa Muotkavaaran koulun maastosta, joka kartografisen analyysin perusteella vaikutti lähinnä todennäköiseltä kivikautisen asutuksen löytöpaikalta. Suoria havaintoja kivikautisesta asutuksesta ei kuitenkaan tehty, vaikka maastollisesti alue hyvinkin olisi sopinut kivikauden tyyppin asumiseen alla kuvailluin perustein. Sen sijaan maastossa esiintyi kyllä tuoreempia ihmistoiminnan jälkiä, kuten kiviaitaa sekä kasvimaan/kompostin jäänteitä aivan resanttien rakenteiden lisäksi.

Kasvillisuus:

Paikoin rehevästi kasvavaa sekametsää, jossa muutamia suuria ja paksurunkoisia (halk. n. 40 cm) kuusia ja mäntyjä. Ylempänä pihakasvillisuutta, kuten nurmikkaa ja pensaita, mm. pihlajaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Moreenikumpareita ja -terasseja kohti Äkäsjärveä (S) viettävällä rinteellä. Yläterassi (N) tasaista, voimakkaasti muokattua piha-aluetta. Maastollisesti myös Äkäsjärven NE-osa lienee kivikautiseen asutukseen soveltuvaa selännettä, mutta ajankäyttövalintojen vuoksi paikalla ei ehditty käydä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Koulutalot ja pelikenttä yläterassilla, jonka piha-alueella ja/tai S-puoleisella metsäisellä rinteellä on hyvinkin voinut esiintyä kivikautista asutusta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Koposen (1962) mukaan isompi taltta oli löytynyt n. 40 cm:n syvyydestä hiekkamaasta, ja "pienempi noin 50 cm syvältä kuopan pohjalta hiilikasalta."

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Taltat ovat ilmoituksen mukaan (Koponen 1962) löytyneet jonkinlaisen kaivuutyön yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde vaatii lisäetsintöjä ja -selvityksiä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue, kunhan löytöpaikka on tunnistettu täsmällisemmin.

Havaintomahdollisuudet: Melko vaativat.

Opas: Nimismies Eero Koponen (v. 1962) (?)

Eläkeläinen, FT Aarni Erä-Esko, Helsinki (?)

Lähilöytöjä: MUONIO 18 Äkäsjärvi W, Pitkäniemi: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1000 m S; MUONIO 15 Jerissaari, Saari: kivikautinen asuinpaikka sekä MUONIO 37 Jerissaari: kodanpohja, sijaitsevat täältä n. 3400 m N.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Asiaa tiedusteltaessa Muonion kunnanvirkailijoilta (Anneli Uusitalo, Elli Rauhala) ilmeni, että löytäjä Väinö Kangosjärvi on kuollut n. 10 vuotta sitten.

MUONIO 27 Kutuniva, Törmäslompolo, Seitaniemi

-Seitapaikka

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 6.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

x= 7540 63 y= 499 90 z= 256.5 - 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 13.3 km Muonion kirkosta E.

Hoito ja kunto

A5? B4 C3,5,6 D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9596-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:Samuli Paulaharju 1932: Seitoja ja Seidanpalvontaa. Suomi

V:15. Helsinki. (47):

"Törmäslompolon seita. Jierisjärven luoteiskulmassa, Kutunivan talon luona järven luusuassa, on pieni Törmäslompolo. Lompoloon pistäytyy etelärannalta pieni niemi, Seitaniemi, ja niemellä on ennen ollut lappalaisten seita. Sanotaan, että vielä 50 - 60 vuotta takaperin siinä on palvottu. Poronsarvia - tai peuran - on paljon ollut siinä ennen, mutta niistä on osa lahonnut, osa painunut niemen pounikkomaahan. - - Jos kaivaa pounikkoa, nousee siitä sarvia."

Samuli Paulaharju 1977/1922: Lapin muisteluksia. Porvoo. (141):

"Jierisjärven luoteiskolkassa on pienoinen Törmäslompolo, jonka Seitaniemellä, matalalla pounikkokentällä, vielä noin viisikymmentä vuotta sitten kohosi kala- ja peuramiesten jumala, noin metrin korkuinen suippopäinen kivipatsas, suuren sarviröykkiön ympäröimänä. Vaikka jumala jo onkin hävinnyt, sarvet lahonneet ja painuneet pounikkoon, asuu paikalla vieläkin sen vanha haltija. Joskus on kentältä nähty nousevan savua, ja kun Kutunivan muori kerran pisti niemeen tulen, jotta se paremmin kasvattaisi ruohoa lampaille, tuli vanha naavainen lapinäijä yöllä kieltämään: -Ei saa polttaa minun maatani!"

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 94.

Aiemmat löydöt: Sarvia?

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 27.

Muut liitteet: LIITE 27/I (Paulaharju 1932: 47, k. 27).

Tarkastuksen aihe: Paulaharjun ja muun perimätiedon tarkastus inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Seitapaikka. Paikalla ei nykyisin näy viitteitä seidasta tai sen palvonnasta. Kuitenkin kohdetta koskeva traditio on vahvaa, sillä paikalla väitetään palvotun vielä 1870 - 1880-luvuilla (Paulaharju 1932: 47). Myös paikannimi vahvistaa palvonnan todennäköisyyttä paikalla. Koekaivuuta ei voitu suorittaa paikalla paksun turpeen vuoksi, jonka työstämiseen soveltuva välineistö ei kuulunut keveään inventointivarustukseen (lasta ja kaira).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Vaivais- ja tunturikoivuvaltainen jänkävarpu- ja turvekasvillisuus.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Matala, pitkä, jänkäinen ja kapea niemi (S-N), joka pistää lompoloon S:stä käsin.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Niemelle johtaa kiviastein suljettu metsäautotie (SE-N), joka alkaa Särkijärven - Pallaksen maantien W-laidasta, n. 100 m Törmäslompolon sillasta ja pysäköintialueesta SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Turvetta moreenimaan pinnalla.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kohde esiintyy perimätiedossa, jonka Paulaharju on tallentanut.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; alkuperäisen rakenteen tuhoutumisen vuoksi luokka voisi olla II varsinkin siihen saakka, kunnes mahdollisessa koekaivauksessa todetaan esim. mainittuja uhrisarvia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Niemen pyöreä kärkiosa, jossa seita lienee ollut.

Havaintomahdollisuudet: Varsin selkeät, joskin alkuperäisrakenne puuttune. Merkitty top. kartalle muinaisjäännöksenä.

Opas: H. Oksala mm.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Niemeen rakennettu tie osoittaa uhkaa muinaisjäännöksen säilymiselle; tien sulku kivillä estää kuitenkin liiemmän häirinnän maitse. Tien on kuulemma raivannut läheisen poronlihamyymälän Tunturiporo Oy:n omistaja aikeenaan rakentaa huvila Seitaniemen kärkeen. Hanketta ovat olleet vastustamassa ja estämässä Heikki ja Olli Kivinen.

Lähilöytöjä: MUONIO 175 Jerisjärvi NW, Kutuniva (Toivoniemi): kivirakennelmia ja tervahauta sijaitsevat täältä n. 850 m ESE. MUONIO 44 Toras-Sieppi, Loma-Pallas: kivilautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 3050 m E.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Toivoniemessä asuva Väinö Suosilmä, n. 75 v. (Kutuniva, Toivoniemi), kertoi Abiel-enonsa puhuneen Seitaniemestä hautapaikkana, josta joskus nousee tulta ja savua. Paulaharjun mainitsemaa Luikolahti -nimistä paikkaa Suosilmä sen sijaan ei tunne Törmäslompolosta.

MUONIO 28 Jerisjärvi S, Seitaniemi

-Seita

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

x= 7532 -

y=

z= n. 260

Aiemmat tiedot:

Paulaharju 1932: 47:

"Seijanniemen seita. Jerisjärven eteläpäässä on Seijanniemi. Siinä on noin metriä korkea, pitkä suipokas kivi väännetty pystyyn. "Tekivät sille ennen kunniaa kalanpyytäjät ja toivat sille kalan saalista."

Aiemmat löydöt: Itse seitakivi, ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. seuraava sivu.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995, sillä sen sijainti on epäselvä: Nykykartoissa ei esiinny ao. nientä Jerisjärven eteläosassa. Asiaa tiedusteltiin myös rva Kangosjärveltä Jerissaaren Kotilahdesta (ikä 70 - 80 v.), joka on lähes koko ikänsä asunut seudulla, eikä hän tuntenut ko. paikannimeä eikä seitaa. Sen sijaan hänellä oli tiedossa muuntyyppisiä jäänteitä, kuten asumusten pohjia niemien kärjistä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Paulaharjun mainitsema v. 1932.

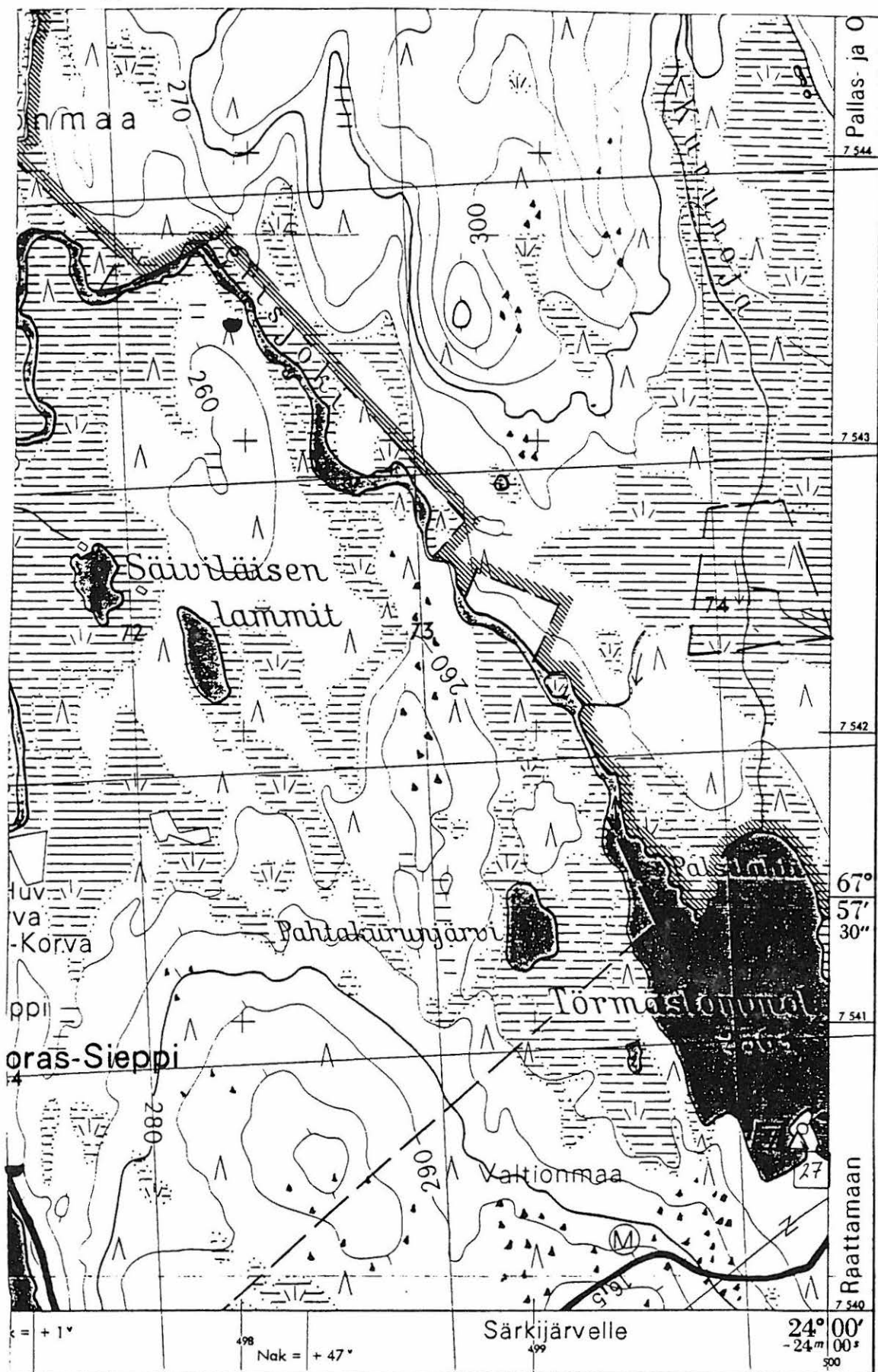
Luokitusehdotus perusteluineen: I -luokitus annettu kohteelle aiemmin museovirastossa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue, kun kohteen sijainti selviää.

Havaintomahdollisuudet: Jerisjärven eteläosan niemiä olisi paras haravoida järveltä käsin veneellä.

Lähilöytöjä: Jerisjärven saarten löytöpaikat.

Ote top. kartasta 2723 12 TORAS-SIEPPI

Kohde MUONIO 27 ja kaksi tervahautaa

MUONIO 29 Saitavaara

-Seitakivi

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 18.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 06 + 09 SAITAVAARA (1969)

x= 7516 94

y= 480 18

z= 367

Pinta-ala: Halk. n. 100 m

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24.4 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1? B1(?) C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtion maata?

Aiemmat tiedot: Paulaharju 1932: 48Aiemmat löydöt: Havainnot seitakivestäTarkastuslöydöt: Havainnot Paulaharjun (1932: 48) mainitsemasta kiinteästä muinaisjäännöksestä.

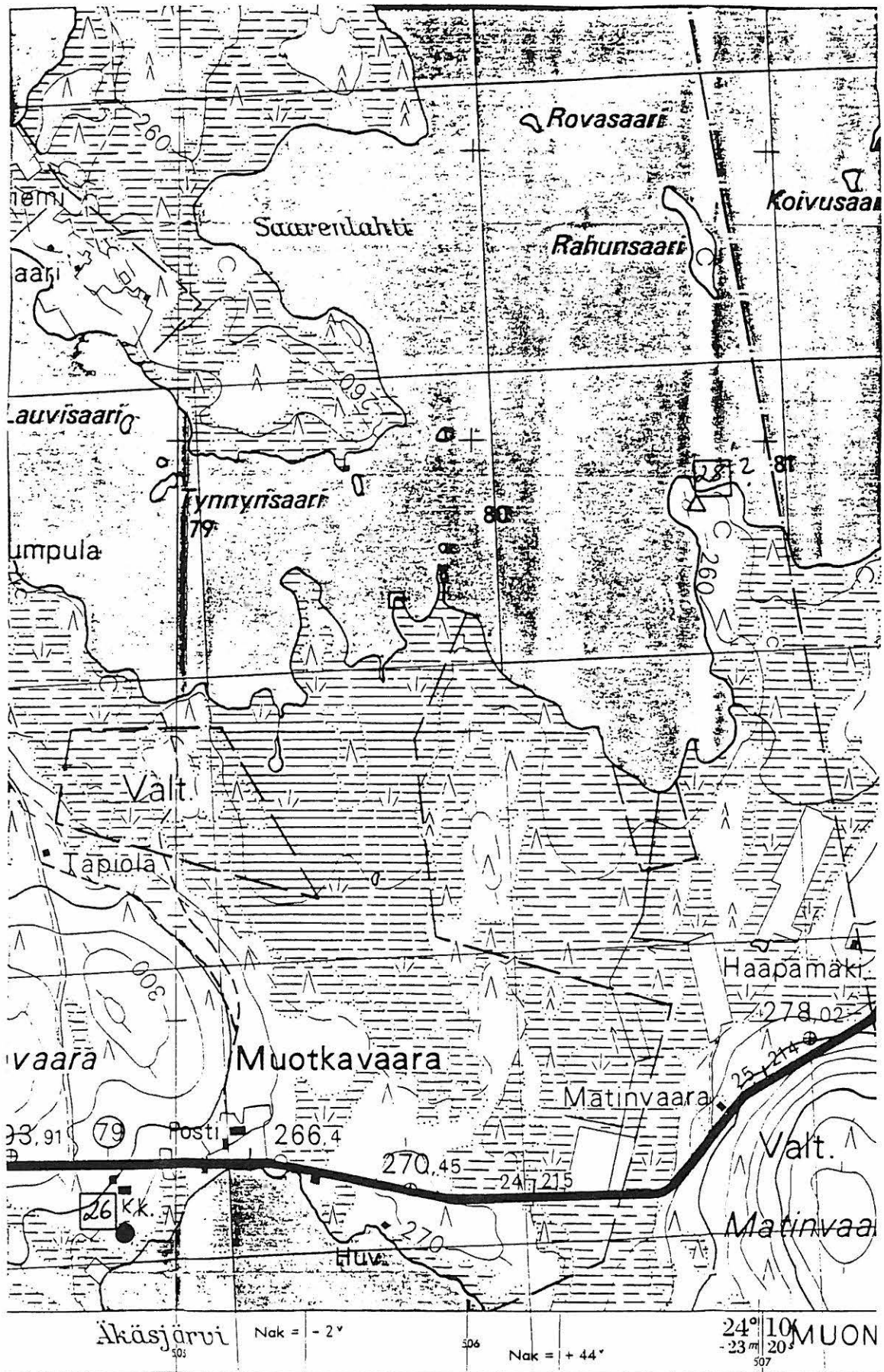
TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. seur. sivu.

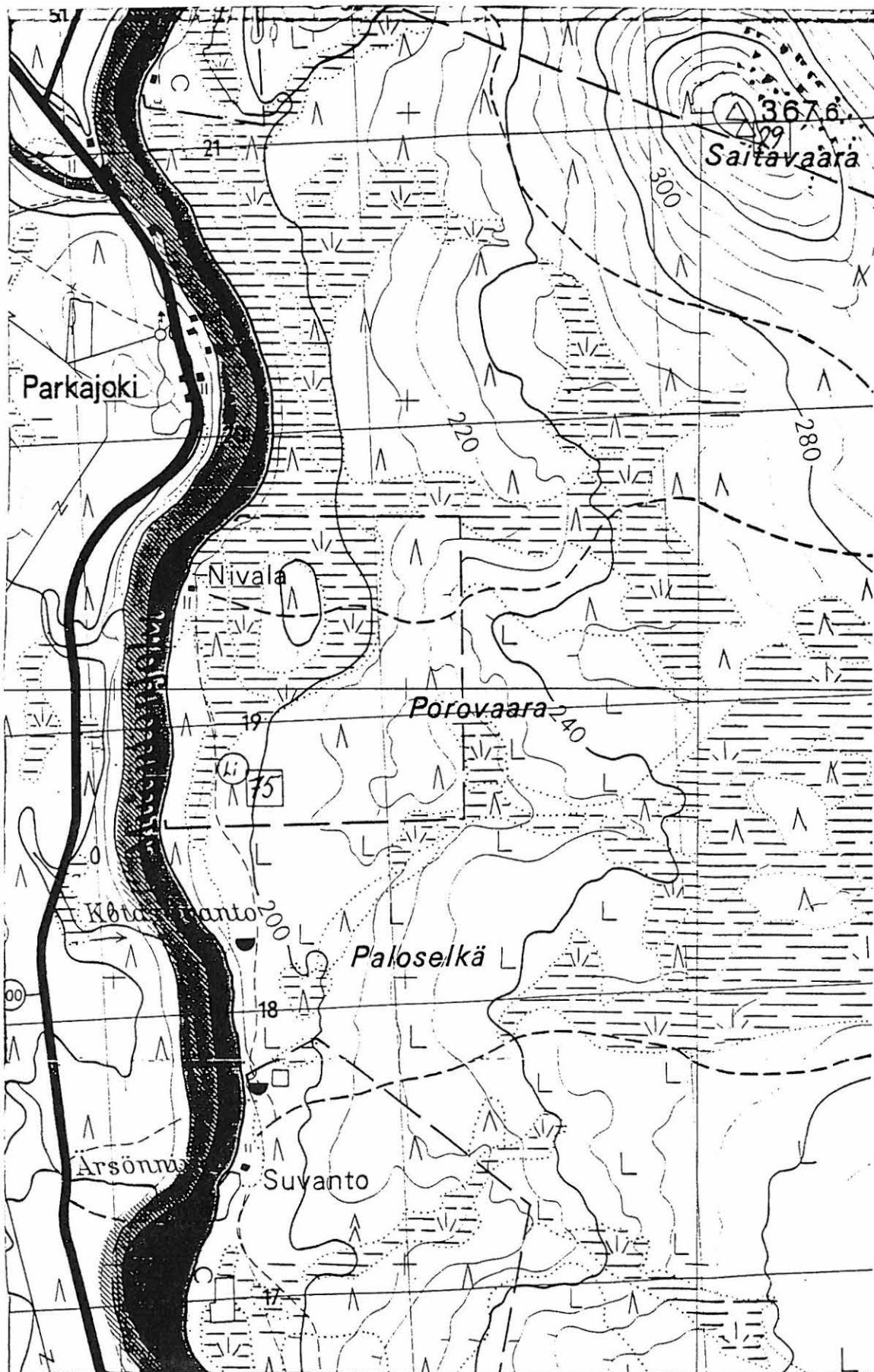
Tarkastuksen aihe: Seitakiven etsintä inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Seitakivi, pystyssä oleva levymäinen kivilaaka, halk. n. 1 m, paksuus n. 5 cm. E- ja W-puolilta kivi on tuettu parillakymmenellä pienemmällä kivellä, kooltaan 0.2 - 0.3 m. Ladelman NW-puolella on kaksi laakeaa kiintokiveä, joiden halkaisijat ovat n. 2 m.Muinaisjäännökseen pintakasvillisuus: Kivet harmaajäkäläisiä, laakeilla kiintokivillä sammalta.

Ote top. kartasta 2741 02 JERISJARVI

Kohteet MUONIO 26 ja 28 (?) sekä tuvanpohja

Ote top. kartasta 2714 06+09 SAITAVAARA

Kohteet MUONIO 29 ja 75 sekä kaksi tervahautaa ja tuvanpohja

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Vaaran lakitasanteen S-laita, jossa on harvaa mustikkapohjaista sekametsää (mänty, koivu, kuusi). Laki muodostaa tasaisehkon aukion, jonka keskellä seisoo toteemipaalua muistuttava kelomänty. Vaaran S-rinteellä on myös suuri laakea kiintokivi, jonka halk. on 5 m ja korkeus n. 1 m - myös tämä sopisi hyvin palvoskiveksi. Vaaran SW-rinteellä on suuri pirunpelto, joka topografiseen karttaan näyttäisi virheellisesti merkityn vaaran E-rinteelle.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

N. 700 m vaaran laelta S on vaaralle johtavan metsäautotien käänköpaikka. N. 50 m seitakivestä NNW oli maassa havaittavissa vanhan kolmiomittaustornin puisia, lähes maatuneita jäänteitä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja - moreenipohja (?)

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Paulaharjun paikallistraditioon pohjautuva ilmoitus v. 1932; v. 1995 kohde löytyi Paulaharjun (1932) ja museoviraston informaation perusteella.

Laajuuden arviointiperuste:

Ympäröivä luonnonmiljöö; tunnelmaltaan koko laki vaikuttaa vanhalta saamelaiselta palvontapaikalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: I: hieno käyntikohde.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko vaaran laki.

Havaintomahdollisuudet: Vaaralle jyrkähkö nousu; laella erittäin hyvät.

Opas: Hilikka Oksala

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Paikka tulisi ehdottomasti rauhoittaa vähintään koko vaaranlaen osalta.

Lähilöytöjä: MUONIO 75 Porovaara, lapinkotaliesi sijaitsee täältä n. 2.5 km SW, ja MUONIO 82 Peuralaki, mahdollinen purnualue, sijaitsee täältä n. 3.8 km SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Lienevätkö Saitavaaran ympäristön saamelaistyyppiset jäänteet peräisin Vettaisten suvulta, johon kuulunut Olli (1826-97) perusti Väylän rantaan Reponiemen talon. Suku oli alunperin Savosta, mutta oli sittemmin saamelaistui 1700-luvun lopulla (Paulaharju 1977/1922: 72).

MUONIO 30 Ankkuriniemi, Mäntylä

-Kivikautinen löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 hajalöytö

Tarkastaja: Markku Torvinen

Hilkka Oksala

Tarkastusaika: 30.9.1978

15.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

x= 7526 16

y= 487 62

z= 218 - 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14.5 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A4? B C5? D E1 F2 G

Tila ja omistaja

Kortteli/tontti/palsta: Mäntylä

Omistaja: Hille Kangosjärvi

Puhelin: 9696-538 829

Osoite: Ankkuriniemi

Postitmp: 99360 KANGOSJÄRVI

Aiemmat tiedot:

Torvinen 1978: Muonio, Kangosjärvi, Mäntylä. Taltan KM 20474 löytöpaikan tarkastus 30.9.1978. Esihist. tsto 145/19.12.1979. Museovirasto, Arkeologian osasto, top., arkisto.

Aiemmat löydöt: Liusketalta KM 20474.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 147.

Tarkastuksen aihe: V. 1963 löytyneen liusketalta löytöpaikan ja muiden siihen mahdollisesti liittyneiden asutusjäänteiden etsintä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Ankkuriniemen ja Pellikan kumpareet maaston puolesta soveltuvat kivikautiseen asutukseen, mutta siihen viittaavat merkit lienevät jääneet tiheään nykyasutuksen alle. Taltan löytöpaikalla oli piha- ja puutarhamaata sekä pensoittuvaa niittypeltoa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Ruohikkoa, heinikkoa, pensaita, mäntyjä, puutarhakasveja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasaista kylätannerta, joka loivasti johtaa kohti järveä n. 100 m W.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kangosjärven talo sijaitsee löytöpaikasta n. 20 m SW. Löytöpaikan E-puolta sivuaa S-N -suuntainen kylätie. Naapuritalo sijaitsee täältä n. 60 m N.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintalöytö karjan polkemasta laitumesta. Maaperä on karkeaa moreenia, joka rantaa kohden muuttuu tasajakoiseksi hiekaksi. N-ranta varsin kivikkoista, hiekka silttipohjaista.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Peltotyö (?)

Laajuuden arviointiperuste:

Topografisen soveltuvuuden lisäksi ei muita havaintoja esihistoriallisesta asutuksesta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; paikalla tarvittaisiin koekuopitusta mahdollisten kivikauden löytöjen paljastamiseksi.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue löytöpaikan ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset; alue tiheään nykyasutuksen ympäröimää.

Opas: Hille Kangosjärvi ?

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue jatkuvassa asutuskäytössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 147 Kangosjärvi SE, Yrjölä: kvartsilöytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1140 m SSW.

MUONIO 31 Kirkonkylä, Putaanranta, Aleksintie

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 kpl; esineellisiä löytöjä n. 4 kpl sekä palaneita kiviä.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 14.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

x= 7542 57 y= 2486 40 z= 260 - 265

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 1780 m Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A B4? C7 D E1 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Osoite: Aleksintie

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat löydöt: KM 21929 hioimen kappale

Tarkastuslöydöt: KM 29487:1-4 kvartsikaavin ja -iskoksia.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta, ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000, ks. kohde 11.

Negatiivit: OY n:o 95

Tarkastuksen aihe: Kiviesineen löytöpaikan tarkistus mahdollisen esihistoriallisen asutuksen toteamiseksi inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kivikautinen asuinpaikka, josta aiemmin on tehty yllä mainittu kvartsiittihioinlöytö. Asuinpaikaksi kohdetta esitetään tarkastuksen yhteydessä löytyneiden kvartsi-iskosten sekä muutamien hajanaisten palaneiden kivien perusteella. Uutta materiaalia havaittiin alueella olevan tilustien pinnassa n. 30 x 5 m (WSW-ENE) laajalla alueella.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Peltöheinää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Peltomaata ja tilustien pintaa loivasti kohti jokea (n. 200 m SW) viettävän rinteen yläosassa, omakotiasutuksen ympäröimänä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löytöalue 1995 on paikalla sijaitsevan mustan tiilitalon SE-puolitse (etäisyys n. 25 m) kulkevan tilustien (WSW-ENE) pintaa. Rva Anttilan tiedonannon mukaan kvartsiittihioin löytyi n. 100 m:n säteellä ao. tiilitalosta kohti S, pellon yläaidalta aidan vierestä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Peltomultaa ja savensekaista soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytäjä Yrjö Anttila poimi esineen peltokynnöksestä omakotitonttimaan myynnin yhteydessä. Esine on lahjoitettu Kansallismuseon kokoelmiin v. 1983.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; alue vaatii lisätutkimuksia, jotta sen luonne tulisi selville.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue yllä mainitun alan vähimmäispuitteissa.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset; vielä paremmat mahdollisen opastuksen yhteydessä.

Opas: Yrjö Anttila ?, Muonio; H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 185 Putaanranta, Juhontörmä: kivilatomusalue sijaitsee täältä n. 100 m W; MUONIO 186 Putaanranta, ent. urheilukenttä: kvartsin ja punamullan esiintymä sijaitsee täältä n. 300 m NW.

MUONIO 32 Suukoskenvaara, Pakajoen suu

-Kivikautinen asuinpaikka; pyyntikuoppa (?)

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 iskoslöytökeskittymä, 1 mahd. pyyntikuoppa

Tarkastaja: Markku Torvinen Tarkastusaika: 29.6.1988

Hilkka Oksala 3.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05+08 KIHHLANKI (1969)

Pinta-ala: n. 80 x 200 m

x= 7503 67-84 y= 481 49-57 z= 190

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 35.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C D E1,5 F3 G

Omistaja

Omistaja: Kemi Oy.

Aiemmat tiedot: Torvinen 1989: top. arkistoaineisto.

Museovirasto, Arkeologian osaston top. arkisto. Helsinki.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 94.

Aiemmat löydöt: KM 24663 kvartsiittikaavin ja kvartsi-iskoksia 6 kpl

Tarkastuslöydöt: Mahdollinen pyyntikuoppa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 63 ja 69.

Tarkastuksen aihe: Uudet havainnot aiemmin tarkastetussa kohteessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Kvartsilöytökeskittymä, jonka Torvinen on tarkastanut v. 1989. Mainitulla paikalla ei v. 1995 havaittu uusia esineellisiä eikä kiinteitä löytöjä.

Sen sijaan n. 140 m a):sta N havaittiin mahdollinen

b) pyyntikuoppa, mahdollisesti reunoilta tuhottu, hieman

kolmiomainen. Halk. n. 3 m, syv. 0.3 - 1.3 m, ei vallia. Alhaalla jokirannassa pienehkö kalliopaljastuma, jota tulisi tarkastella mahdollisten kalliopiiirrosten näkökulmasta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

b) Sammal, puolukka, variksenmarja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a) Jyrkästi kohti SE laskevan vaaran sorapohjaisen tasanteen reuna ja rantatörmä, melko kivinen. Tuvan piha- ja ranta-alueita suuren (S-N) ja pienen joen (SW-NE) koskisessa yhtymäkohdassa.

b) Jyrkästi kohti jokea (n. 40 m WSW) terasseittain laskeva havupuuvaltainen rinne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kemi Oy:n kämppä sijaitsee b):stä n. 50 m S, tontin paalutettu raja (SE-NW) sijaitsee b):stä n. 11 m SW. Polku (E-W) sivuuttaa kuopanteen sen S-puolelta. Polku johtaa jokirantaan venevalkaman kalliopaljastumille.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pohjalla podsolimaannos, reunat sekoittuneet.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste:

Aiemmat ja uudet havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; luokittelu Torvisen (1989).

Ehdotus suoja-alueeksi: Löytöpisteitä a) ja b) välittömästi ympäröivät alueet, sekä rannassa oleva kallio.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: H. Oksala, Markku Torvinen

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mökin pihassa oli rakennustarvikkeita ilmeisesti lisärakentamista varten.

Lähilöytöjä: Liesialue (sateen vuoksi dokumentoimaton) max n. 600 m löytökohteesta 32 SW, jokirannassa nykyisellä leiriytymispaikalla. Muonio 63 Kihlanki, Naapanginkoski, esihistoriallisen asuinpaikan NE-pää sijaitsee täältä n. 1 km SW. Kohde 13 Käkinivanniska, Kaarnelaki, tasataltan löytöpaikka ja tervahauta-alue, sijaitsee täältä n. 2 km NW. Kohde 14 Muonionjoki, Pakamukka, skandinaavisen käyrän liuskeveitsen löytöpaikka, sijaitsee täältä suoraan läntisellä vastarannalla Ruotsin puolella, pyyntikuopasta n. 260 m W.

MUONIO 33 Äkäsjoki, Kukaslompolo, Tieva

-Kalakenttä

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: Kalatuvan pohja 1 kpl sekä seipäitä.

Tarkastaja: Hannu Kotivuori Tarkastusaika: 1988

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 02 ÄKÄSLOMPOLO (1968)

Pinta-ala:

x= 7507 58 y= 2507 93 z= 238

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 38 km Muonion kirkosta SE.

Tila ja omistaja

Omistaja: Salme Niska

Puhelin: 9695-69 247

Postitmp: 95970 ÄKÄSLOMPOLO

Aiemmat tiedot:

Kotivuori, Hannu 1988: Tarkastuskertomus Muonio 33 Äkäsjoki Kukaslompolo. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 95.

Aiemmat löydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännöksestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 107.

Tarkastuksen aihe: Aluetta ei tarkastettu v. 1995 johtuen edellisen tarkastuksen tuoreudesta ja ajankäytön rajoituksista.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

"Nenäkkeen kaakkoisreunassa on vielä jäljellä pienen kalatuvan alinta hirsikertaa ja ruovikkoisessa rantamättäikössä seisoo turpeesen uppoutuneita seipäitä säännöllisissä muodostumissa. On varsin ilmeistä, että ne ovat vanhojen kalapatojen jäänteitä, sillä mitään karjanhoitoon tai heinäkoruuseen viittaavia rakenteita tällaisella alueella ei voi olettaa löytyvän. Kentän ajoitus, käyttöaika tai mahdollinen esihistoriallisuus ovat arvoituksia, joihin ei liene vastausta saatavissa." (Kotivuori 1988: 29).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Ruovikkoista rantamättäikköä, turvetta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

"Kukastunturin länsipuolella olevan rotkomaisen jokiuoman kulku muodostaa joukon suvantoja, joista suurin on pitkänomainen Kukaslompolo. Sen pohjoispäässä on kapea ja tyvestään korkeapiirteinen harjanne, joka kapenee ja alavoituu etelään päin luonnonkauniiksi niemeksi. Aivan niemen kärjessä on lähes ainoa mahdollinen vesillä liikkujan levähdyspaikka koko lompolossa. Niinpä niemessä onkin ollut vanha kalakenttä, jonka nuorimpia muistoja on yhä nähtävissä." "Topografisten pakotteiden perusteella maastokohta on ainoa, johon muinaiset kulkijat ovat saattaneet pysähtyä." (Kotivuori 1988: 29).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Seipäät uppoutuneet turpeeseen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä - vesiltä käsin ?

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttäneen luokan yleiskriteerit.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi.

Havaintomahdollisuudet: Vesiltä käsin hyvät niemen kärjessä?

Opas: H. Kotivuori

Lähilöytöjä: Äkäslompolon löytöalue Kolarissa sijaitsee täältä 5 - 6 km S. MUONIO 34 Äkässaivo ja seitapahta sijaitsevat täältä n. 4.5 km NNW.

ugrilaisille pakanauskomuksille tyypillisiä vanhan ukon kasvoja eri suunnista tarkasteltuna (vrt. esim. Paulaharju 1932: 5-6).
N. 50 m A:sta kohti E:ää on

B) Äkässaivo, pyöreähkö, kirkasvetinen ja jyrkkien harju- ja kallioseinämien ympäröimä uloke joessa, pinta-alaltaan n. 100 x 80 m, yhtyy jokeen SE:ssä. Vanhoihin lappalaisuskomuksiin ja -tarinoiniin liittyvä vesi, pyhä paikka ja luonnonkohde, joka yhdessä seitakiven kanssa muodostaa rituaalisen kokonaisuuden (ks. Paulaharju 1977/1922: 169).

N. 100 m A:sta SSW (pitkospuuta pitkin) on

C) kalkkiuuni, suorakaide, liuskekilvillaoista (15 - 50 cm) kylmämuurauksella kivetty sokkelimuuri, jonka korkeus on 1.2 m ja leveys 1.2 m. Osa kivistä on valkeaa betonimaista hiekkakiveä - ilmeisesti kalkkikiveä. Raunion ulkomitat 3 x 4 m (SW-NE) ja sisämitat 2 x 3 m (ESE-WNW), syvyys 1.2 m. SE-sivu sortunut avoimeksi - kohdalla lienee ollut uunin suu. Myös pohjalle on sortunut suuria kiviä, joilla muuri ilmeisesti on ollut katettu. Sisällä ja ympärillä on jäljellä muutamia tukihirsiä. Rakennelman takaseinä (N) tukeutuu kallioharjanteeseen. Kalkkipolttu on ollut erityisen yleistä Kolarin kalkkimaille Äkäsjoen suun, Mannajärven ja Muonionjoen välisellä alueella. Tämä latomus on kuitenkin ainoa Muonion puolelta löytynyt, mutta alue hyvinkin kytkeytyy mainittuun Paulaharjun (1923: 141) kuvailemaan esiintymään. Puhelussa Hilda Pietikäiselle (80 v.) Tiurajärvelle 23.11.1995 ilmeni, että hänen appiukkonsa Antti Pietikäinen, Kiuruvedeltä lähtöisin, on aikanaan polttanut kalkkia juuri tässä uunissa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Päällä ohut kasvipeite: jäkäliä, sammalta ja ohuehkoja mäntyjä.

C) Tyypillisiä kalkkimaiden kasveja, jotka poikkeavat selvästi muusta ympäristön kasvillisuudesta: vanamo, lillukka, heinää. sammalta, yksi ohut koivu.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Saivon rantaan (E) on n. 50 m. Seita sijaitsee jokihaarukassa olevassa kalliokurussa, jonka pohjalla on jänkäkasvillisuus.

B) Pyöreähkö kirkasvetinen uloke joessa, johon se yhtyy SE:ssä. E:ssä vesi on korkean harjanteen ympäröimä. NE:stä saivoon virtaa puro.

C) Korkean harjanteen (SSW-NNE) juurella kapeassa ja louhikkoisessa kurussa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) ja B): Kuruun johtaa Metsähallituksen merkitty pitkospuureitti (n. 1.5 km yhteen suuntaan), joka alkaa Kittilän tieltä no. 940, Äkäsjoen sillan luota. Seidalla on Metsähallituksen portaat, leiripaikka sekä ulkokäymälä. Alue on siis varustettu virkistyskäyttöön.

C) Äkässaivolta tulevat pitkospuut (SSW-NNE) sijaitsevat välittömästi uunin ESE-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Alueen N-osaa rajoittaa sorapohjainen moreenikangas, itse kuru on kalliolouhikkoista, seidan ja saivon välisen alueen pohjalla on jänkäturvetta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Ennestään tunnettu kohde, joka tarkastettiin inventoinnin yhteydessä 1995.

Laajuuden arviointiperuste:

Näkyvät jäänteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; merkittävä maisema- ja kulttuurikohde.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko metsähallituksen reitin ympäristö, jossa esiintyy myös muita muinaisjäännöskohteita.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala, Ismo Korteniemi

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Alue merkitty, mutta kaikki muinaisjäännöskohteet reitillä eivät ole yleisesti tunnettuja myöskään reitin ylläpitäjille.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Matkailijat ja kalastajat kuluttavat ympäristöä jonkin verran.

Lähilöytöjä: Tukkikämpän pohja seidasta (A) n. 300 m W; MUONIO 99 Äkäsjoki W, kivikaudentyyppejä asuinpaikanteita 2-3 kpl seitapahdalta (A) n. 900 m NW.

MUONIO 35 Tiuramatala

-Kivikautinen kvartsisiasuinpaikka, lapinkotaliesi, pato/silta (?),
tervahauta, tuvanpohja

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: Asuinpainanteita 1 kpl (?), kvartsi-iskosten löytöpaikkoja 2 kpl, lapinkotaliesi 1 kpl, padon tai sillan jäänteitä (Oksala 1995); kvartsilöytöpaikka 1 kpl, tervahauta 1 kpl, tuvanpohja 1 kpl (Kotivuori 1988).

Tarkastaja: Hannu Kotivuori
Hilkka Oksala

Tarkastusaika: Heinäkuu 1988
2.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: 100 x 70 m (SE-NW)

x= 7514 20 **y=** 504 05 **z=** 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 31.5 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B4 (?) C6 (?) D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Kotivuori 1988: Tarkastuskertomus.
Museovirasto/Ark. os, top. arkisto.

Aiemmat löydöt: KM 25316: 1-2 kvartsiesine ja -kappale.

Tarkastuslöydöt: KM 29488:1-2 kaksi kvartsiesinettä, joista no. 1 kahtena kappaleena.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 99 ja 108.

Negatiivit: OY n:o 96

Tarkastuksen aihe: Kotivuoren aiempien havaintojen täydentäminen.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne (?) epämääräisen pyöreänsoikea, matala, $15 \times 9 \times 0.03 - 0.1$ m (ENE-WSW). Ympärillä heikko valli, n. 2.5×0.05 m.

N. 7 m A):sta NW on

B) kahden kvartsikatkelman löytöpaikka. Kappaleet löytyivät n. 1 m:n etäisyydellä toisistaan, ja sovitettaessa ne liittyivät hyvin yhteen. Kappaleet muodostavat punertavan, reunoiltaan retusoidun mahdollisen kvartsiesineen (7.5 x 5 x 1.5 cm), joka saattaa olla jo esihistoriallisen ihmisen katkaisema.

N. 50 m B):stä W on

C) kvartsi-iskoksen löytöpaikka. Kyseessä on niinikään kookas valkea kappale.

N. 20 m C):stä NW on

D) lapinliesi, suorakaide, keskeltä avoin, 1 x 0.7 x 0.05 m (ESE-WNW), lähes maantasainen, reunoilla näkyvissä kahdeksan harmaajakälän peittämää kiveä (5 - 25 cm), reunakiveys puuttuu kuitenkin NE-kyljeltä. Ympärillä ei merkkejä kotavallista tai -painanteesta.

N. 20 m B):stä NNE on

E) padon tai sillan jäänteitä, joista viitteenä paikalla on päästä koverrettu lahonnut tukki, pituus 10 m (NE-SW), koverretun pään halkaisija n. 40 cm. Tämän ympärillä ja alla on viisi muuta pienempää lahoa tukkia, jotka ovat päistään sahattuja. Ao. kohdalla joessa on matala paikka, jossa kiviä esiintyy NE-SW -suuntaisessa linjassa n. 5 m leveällä alueella poikittaissuunnassa joen yli. Joen toisella puolella, isosta tukista n. 20 m N, on jokeen kaarevasti työntyvä kivinen uloke, mahdollisesti ihmisen tekemä, jolloin se voisi liittyä patorakennelmaan. Kohde on voinut toimia joenylityspaikkana, sillä sen NE-puolella avautuu Muotkamaa, josta lienee kulkukelpoinen yhteys Äkäsjärven S-osaan.

Muinaisjäännökseen pintakasvillisuus:

A) Retkeilyn kuluttama, karikkeinen; sammal, puolukka, variksenmarja, keskellä iso mänty, jonka rungon halk. n. 30 cm sekä kolme halkaisijaltaan 15 - 20 -senttistä mäntyä ja edelleen n. 12 ohutta nuorta mäntyä.

C) Harvaan mäntyä kasvavaa mustikkapohjaista kangasta.

D) Puolukka, variksenmarja, karike.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Kumpuilevaa hiekkapohjaista mäntykangasta rantatörmän kärjessä, josta on n. 25 m pieneen joen (SE-NW) koskeen ja suvantoon suuntaan 25 m ENE.

C) Kotivuoren (1988) mainitseman kattilamaisen syvänteen alaosan W-reunalta, joka loivasti viettää kohti E.

D) Kattilamaisen painanteen yläosa ja NW-puoli.

E) W:ssä mäntyä kasvavan hiekkaharjanteen (SE-NW) rajaama matala rantakoivikko.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A):sta n. 7 m NW on moderni kivetty nuotiopaikka.

B) Löytöpaikka sijaitsee nuotiopaikalta n. 1.5 - 2 m E.

Koskelle johtava tieura (NW-SE) sivuaa C):tä ja D):tä välittömästi niiden NE-puolitse.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Valli ei tullut esiin podsolinäytteestä.

C) Hieno hiekka.

D) Kairanäyte lieden keskeltä, podsoloitunut, huuhtoutumiskerroksen alaosa hyvin punaiseksi palanut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

H. Kotivuoren löytö inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää yleisesti ao. ehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Eri havaintopisteitä ympäröivät alueet.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: H. Kotivuori (?)

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Maaperä retkeilyn ja muun kulkemisen kuluttamaa.

Lähilöytöjä: Kohde MUONIO 99 Äkäsjoki W, kivikaudentyypiset asuinpaineet, sijaitsevat Tiuramatalasta n. 2160 m SE. MUONIO 108 Jassanmaan puuseitakarsikko sijaitsee täältä n 1400 m S.

MUONIO 36 Ylinenvaara W

-Kuoppa ja kiviraunio

Luokka: II

Ajoitus: ?

Lukumäärä: Kuoppa 1 kpl, kiviraunioita 1 - 2 kpl

Tarkastaja: Markku Torvinen Tarkastusaika: 1988

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 06 + 09 MUONIO (1984)

Pinta-ala: N. 2 x 2 m

x= 7546 08 y= 2486 12 z= 305

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 5.25 km Muonion kirkosta N.

Tila ja omistaja

Kylä: Ylimuonio

Rno: 13:24 (34)

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Juhani Sulku 1983: Ilmoitus kiinteästä muinaisjäännöksestä. Museovirasto, Tutkimusosasto, Esihistorian toimisto. (Arkeologian osasto, top. arkisto.) Helsinki.

Markku Torvinen 1989: Muinaisjäännösluettelo, Muonio. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Aiemmat löydöt: Havainnot kiinteistä jäänteistä, ks. yllä ja alla.

Tarkastuslöydöt: Pitkänomainen kuoppa, jonka vieressä kiviraunio (Torvinen 1989).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta, ks. kohde 36

Muut liitteet:

Negatiivit:

Diat:

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 sen vaikean saavutettavuuden ja työaikataulun tiukkuuden vuoksi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Ks. yllä; Torvisen (1989) mukaan "epämääräinen" muinaisjäännös, jossa on pitkänomainen kuoppa, ja sen vieressä kiviraunio. Sulun (1983) mukaan kivikasa on laajuudeltaan n. 2 x 2 m.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Sijaitsee vaaran W-laidassa, jängän (N) reunalla, n. 1.1 km Isosta Laitajärvestä NW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Koskamonpalon taloryhmä Muonion - Kilpisjärven valtatie (E8) varressa sijaitsee täältä n. 1.6 km SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Moreenipohjainen vaara.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt peruskartoituksen yhteydessä kesällä 1982.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; luokka esiintyy Torvisen (1989) dokumenteissa tässä muodossa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

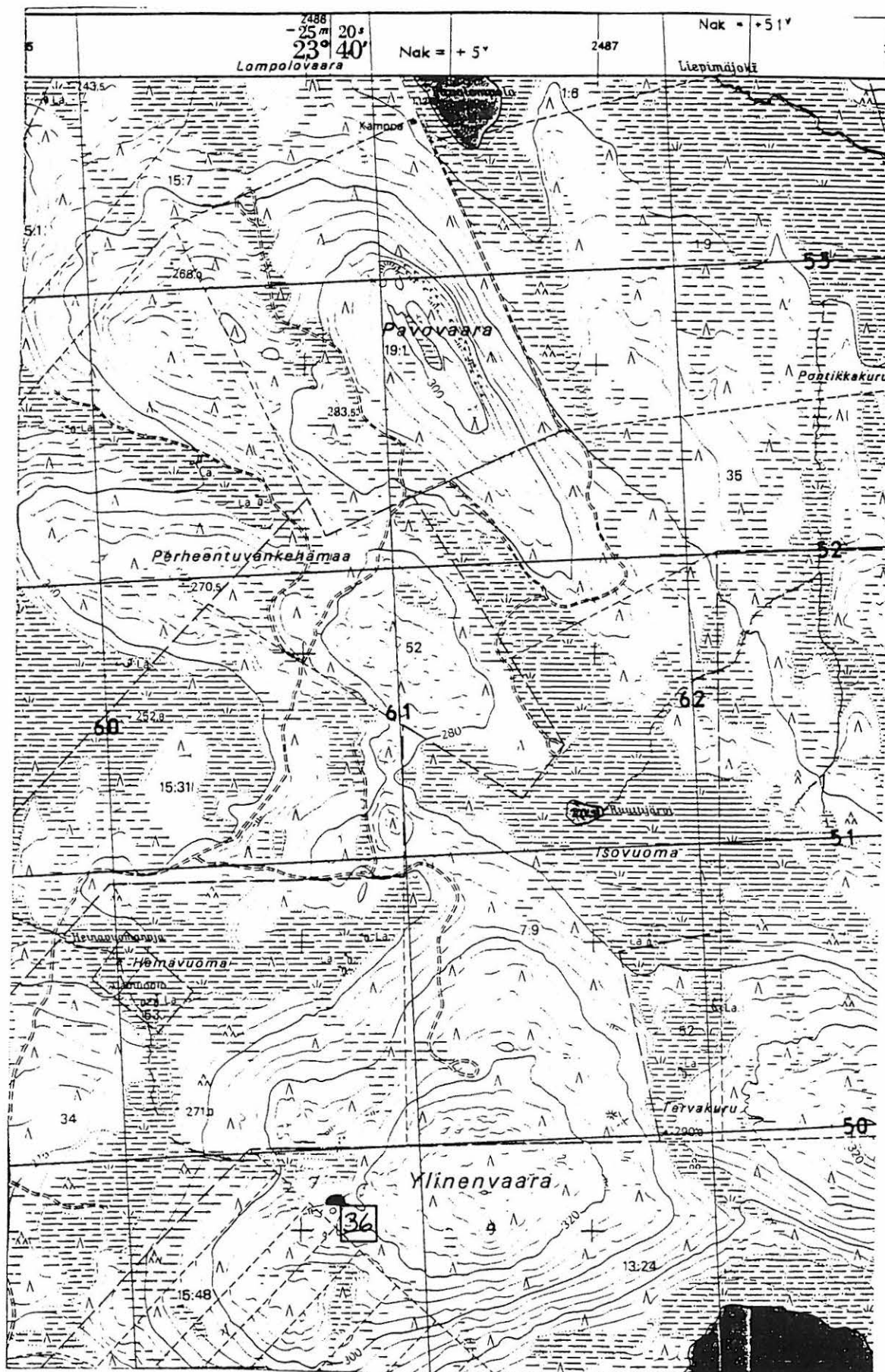
Opas:

Kohteen löytäjä Juhani Sulku (?), puh. 981-223175, Oulun kartastoyksikkö, PL 25, 90101 OULU;

Tarkastaja, tutkija Markku Torvinen, Museovirasto, Arkeologian osasto, puh. 90-40 501, PL 913, 00101 HELSINKI.

Lähilöytöjä: (MUONIO 186 Putaanranta, ent. pallokenttä NW: punamulta- ja kvartsiesiintymä sijaitsee täältä n. 3.23 km S). MUONIO 183 Pellivuoma, Kilpisjärventie SW: esihistorialliset asuinjäänteet sijaitsevat täältä n. 2.5 km N.

Ote peruskartasta 2723 09+06 MUONIO

Kohde MUONIO 36

MUONIO 37 Jerissaari, Saari

-Esihistoriallinen/kivikautinen asuinpaikka.

Luokka: II

Ajoitus: Kivikautinen/esihistoriallinen/saamelaisaikainen

Lukumäärä: Liuskeveitsen löytöpaikka 1 kpl, kodanpohja (?) 1 kpl

Tarkastaja: 1) Esa Hintikainen ja Iwona Iskierka-Hintikainen
2) Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 1) 29.7.1989

2) 2.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 20 x 8 m (ESE-WNW)

x= 7533 40

y= 504 80

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 19.6 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4? B C6 D3 E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila: Saari

Omistaja: Mikko Kangosjärvi Puhelin: 9696-8527

Osoite: Jerissaari, Kotilahti Postitmp.: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Hintikäinen, Esa 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Jerissaari (Isosaari), Saaren tila. Museovirasto, arkeol. os., top. arkisto. Helsinki.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 92

Aiemmat löydöt: Liuskeveitsen katkelma, edesmenneen löytäjän pojan Mikko Kangosjärven hallussa; sekä "vanhan kalakellarin pohja".

Tarkastuslöydöt: Tiedonanto asumuksen pohjasta tämän asuinpaikan lähellä = "kalakellarin pohja".

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171; KARTTALIITE 37/I

Tarkastuksen aihe: Ennestään tunnetun kohteen tarkistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Erittäin hyvin hiotun, skandinaavista Kölin punaliusketta olevan veitsen katkelman löytöpaikka. Esineen keskellä kulkee valkoista liusketta oleva suora luontainen koristeviiva, leveydeltään 1-2 mm. Esine on auranterän katkaisema. Mikko Kangosjärvi näytti esinettä ulkorakennuksessaan Kotilahdessa.

N. 10 m A):sta on

B) Kodansija (?), jonka Hintikainen (1989) on tulkinnut vanhan kalakellarin pohjaksi. Muoto on pyöreä, halkaisija n. 8 m, ja painuma on vallin (n. 50 x 30 cm) ympäröimä. Mikko Kangosjärvi arveli kyseessä kuitenkin olevan kotasijan, josta tai jonka läheltä olisi joskus löytynyt myös rautainen veitsi, mutta sen kohtalosta ei ollut tarkempaa tietoa.

Mikko Kangosjärven tiedon pohjalta pihapiirin pääarakennuksen tienoilla sijaitsevan kuusen alla olisi myös C) neliömäisen asumuksen pohja. Asiaa ei voitu tarkistaa, koska tieto siitä tuli vasta paikalla käynnin jälkeen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Heinää nurmikentällä.

B) Maitohorsma, heinä ja kukkakasvit.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti järven rantaa (n. 40 m SW) viettävää peltorinnettä ja pihanurmea saaren SW-osassa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Löytö pihapiiristä, sen SW-osassa olevan pienen tuparakennuksen vierestä. Ylhäällä rinteen N-NE-osassa isompi päärakennus. Talot ovat nykyisin asumattomia. Alueen W-puolta rajaa SW-NE-suuntainen aita, ja E-puolisella tontilla on uudehko hirsihuvila.

B) sijaitsee välittömästi mainitun aidan E-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Löytynyt peltomaasta traktorin auranterästä.

B) Kairanäytteessä sekoittunut, tummankellertävä hieno hiekka, jossa ei esiintynyt podsolia.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

A) Löytynyt peltoa traktorilla auratessa 1950-luvulla. Löytäjä oli Mikko Kangosjärven edesmennyt isä Ville Kangosjärvi (?).

B) Löytynyt ainakin inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; näkyvät löydöt suhteellisen selvät.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät opastettaessa.

Opas: Urpo Kinnunen, Muonio; Mikko Kangosjärvi, Jerissaari.

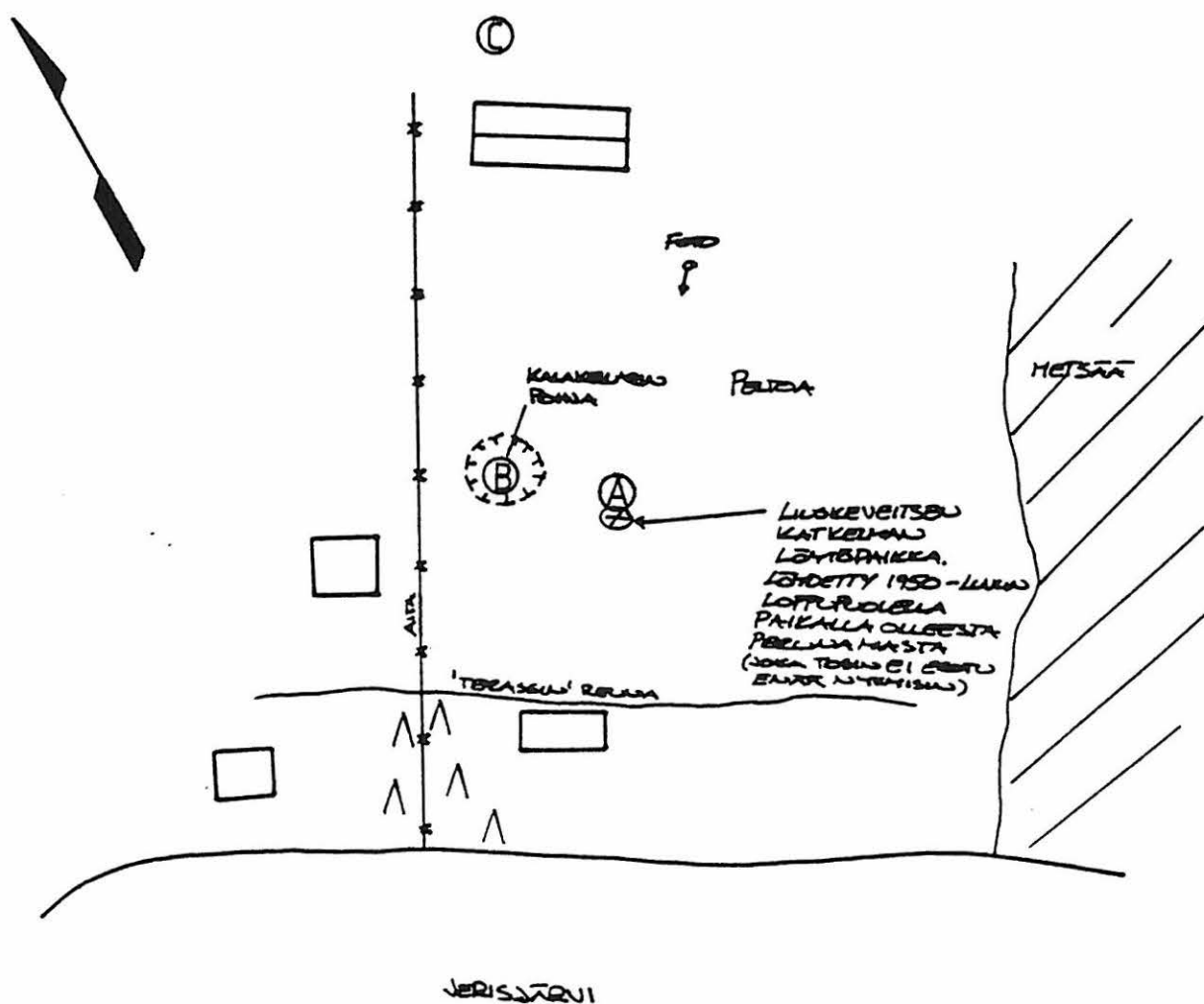
Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Ympäristö ja nurmi näyttivät hyvin hoidetuilta.

Lähilöytöjä: MUONIO 15 Jerissaari, Jerisjärven tilan kivilautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 300 m NW. MUONIO 3 Jerissaari: kuoppia ja asumuksen pohjia sijaitsee täältä n. 1200 m NE. MUONIO 23 Jerissaari, Martinniemen esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 940 m WNW.

KARTTALIITE MUONIO 37/I
Hintikainen - Iskierka-Hintikainen 1989
Täydennykset H. Oksala 1995/97

MUONIO 37 JERISSAARI SAAREN TILA
KARTTALUOTOS:

- A) Liuskeveitsen katkelman löytöpaikka
- B) Kodansiija/kalakellarin pohja (?)
- C) Asumuksen pohja (?)

MUONIO 38 Särkijärvi, Vanhankentänmaa

-Vaadinten lypsypaikka

Luokka: III?

Ajoitus: Hist./saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Aki Arponen

Tarkastusaika: 8.7.1989

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: 4 x 9 m

x= 7537 01 y= 498 87 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 13 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Aiemmat tiedot:

Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus/Muonio, Särkijärvi, Vanhankentänmaa. Museovirasto, Esihist. tsto 162/7.5.1991. Arkeologian osasto, top. arkisto.

Aiemmat löydöt: Kiinteä muinaisjäännösmuinaisjäännös maastossa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 projektin ajankäyttöstrategian sekä edellisen tarkastuksen tuoreuden perusteella.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Vaadinten lypsypaikka, suorakulmainen kehikko, 4 x 9 m (E-W). Kehikossa on yksi hirsikerta, mutta S-reunassa on mahdollisia jäänteitä toisestakin hirsikerrasta ja haruspuista (kehikko oli kertoman mukaan ollut korkeampi). Hirret on katkaistu, vaan ei salvottu päistään kirveellä. Muutamat hirret ovat kivien päällä. NE-kulmassa on mahdollisesti ollut portti: useita n. metrin mittaisia puita sekaisin kahdessa läjässä, joiden välissä on metrin levyinen aukko (Arponen 1989).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Alueen aluskasvillisuus jäkälä-mustikka-puolukka-tyyppiä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohde sijaitsee n. 400 m Särkijärven pohjoisimman lahden perukasta kohti E. Maasto on reilusti kumpuilevaa, kivikkoista mäntykangasta. Kohde on erään kumpareen lähes laella - kumpareen SE- ja NW-puolella on pieni suolampi.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee 2.2 km Särkijärven koululta ENE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Alue koostuu moreenikummuista ja -selänteistä (Maaperäkartta 1964).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä opastuksen pohjalta.

Laajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; mahd. vaadinten lypsypaikka (täyttää luokan tyyppikriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10)).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät: avoin maasto, opas (1989).

Opas: Antti Metsola (tarkastushetkellä n. 50 v.), Särkijärvi, Muonio, puh. 9696-529 106.

Lähilöytöjä: MUONIO 40 Särkijärvi, Siepinlahti: pato sijaitsee täältä n. 360 m W; MUONIO 39 Särkijärvi, Vanhakenttä (Manalaisenkenttä): kenttäpaikka sijaitsee täältä n. 620 m SE; MUONIO 41 Särkijärvi, Passisenkenttä: kenttäpaikka sijaitsee täältä n. 1020 m SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Antti Metsola kertoi isänsä nimittäneen paikkaa lappalaisten vaadinten lypsypaikaksi (Arponen 1989).

MUONIO 39 Särkijärvi, Vanhakenttä, (Manalaisenkenttä)

-Kalakenttä

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika (pirkkalaisaika tai 1600-luku)

Lukumäärä: 7 rakennuksensijaa

Tarkastaja: Aki Arponen

Tarkastusaika: 8.7.1989

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: n. 30 x 5 m

x= 7536 42 y= 499 07 z= n. 262

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14.5 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Aiemmat tiedot:

Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Särkijärvi, Vanhakenttä. Museovirasto, Esihist. tsto 163/7.5.1991. Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki. Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 95.

Aiemmat löydöt: Havainnot kiinteästä muinaisjäännöksestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 projektin ajankäyttöstrategian sekä edellisen (A. Arposen 1989) tarkastuksen tuoreuden perusteella.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Kalamajojen sijoja (kertoman mukaan), nelikulmaisia, 7 kpl n. 30 metrin matkalla, osa ryhmissä, osa yksinään. Pienimmän kuopan ala on 0.5 x 1 m, suurimman 1.5 x 2 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Aluskasvillisuus on mustikkaa ja puolukkaa, kuoppien tuntumassa kasvaa pitkää heinää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohde sijaitsee Särkijärven N-rannalla, Manalaisniemen W-puolella, niemen kärjessä, lähimmillään rantapenkalla, kauimmillaan n. 20 m rannasta, rinteen alla, Särkijärveen laskeutuvalla mäntykankaalla (Arponen 1989).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee 2.2 km Särkijärven koululta E. Rajavartiosto sijaitsee kohteesta n. 1500 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Alueen maaperä koostuu moreenikummuista ja -selänteistä (Maaperäkartta 1964).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa oppaan johdolla.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; muinainen kalakenttä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät: avoin maasto, opas

Opas: Antti Metsola, (tarkastushetkellä n. 50 v.), Särkijärvi, Muonio, puh. 9696-529 106.

Lähilöytöjä: MUONIO 38 Särkijärvi, Vanhankentänmaa: Vaadinten lypsypaikka sijaitsee täältä n. 615 m NW; MUONIO 41 Särkijärvi, Manalaisenniemi, Passisenkenttä: kenttäpaikka, sijaitsee täältä n. 700 m ESE. MUONIO 40 Särkijärvi, Siepinlahti: historiallisen ajan pato sijaitsee täältä n. 800 m NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Särkijärvi on historiallisen ajan alkaessa kuulunut Tornion kalamiesten nautintoihin (Paulaharju 1977/1922: 10). Antti Metsolan mukaan (Arponen 1989 a) (MUONIO 42)) Vanhakentän asutus hylättiin muinoin käärmeiden vuoksi, ja siksi sieltä muutettiin kohteseen MUONIO 42 Särkijärvi, Keskinensaari.

MUONIO 40 Särkijärvi, Siepinlahti

-Pato

Luokka: II (I)

Ajoitus: Historiallinen (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Aki Arponen

Tarkastusaika: 8.7.1989

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: N. 1.5 x 0.5 m (SW-NE (??))

x= 7537 06 y= 498 50 z= n. 261

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.6 km Muonion kirkolta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E F G

Tila ja omistajaOmistaja: Yksityinen (?)Aiemmat tiedot:Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Särkijärvi, Siepinlahti. Museovirasto, Esihist. tsto 164/7.5.1991. Arkeologian osasto, top. arkisto.Aiemmat löydöt: Kiinteä muinaisjäännös: pato.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176.Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu vuoden 1995 inventoinnin yhteydessä aikastrategisista syistä sekä aiemman tarkastuksen tuoreudesta johtuen.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Pato, toista metriä pitkä ja n. 0.5 m leveä kivi-puuvalli. Kivet on asetettu kahteen, uomaan vasten kohtisuoraan rivin ja niiden kurunpuoleiselle sivustalle niiden kanssa yhdensuuntaisesti puurunkopari.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

N. 100 m N Särkijärven pohjoisimman lahden, Siepinkurun perukasta. Nykyään ei Siepinlahdesta virtaa vettä Siepinkurun kautta Toras-Sieppiin, vaan koko kuru on suota ja jänkää. Padon kohdalla maasto kohoaa jängästä loivasti E ja W ja muttuu mäntykankaaksi.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Särkijärven koulu sijaitsee n. 1.9 km NE (Arponen 1989).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Alueen maaperä koostuu moreenikummuista ja -selänteistä (Maaperäkartta 1964).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

V. 1989 inventoinnin yhteydessä oppaan avulla.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; vanha pato.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen vähimmäissuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät: avoin maasto.

Opas: Antti Metsola, (tarkastushetkellä n. 50 v.), Särkijärvi, Muonio, puh. 9696-529 106.

Lähilöytöjä: MUONIO 38 Särkijärvi, Vanhankentänmaa: lypsykaarre sijaitsee täältä n. 360 m E; MUONIO 39 Särkijärvi, Vanhakenttä (Manalaisenkenttä) sijaitsee täältä n. 820 m SE. MUONIO 167 Särkijärvi, Rajavartiosto: kvartsiittiytimen irtolöytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1300 m NE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Antti Metsola (tarkastushetkellä 1989 n. 50 v.) kertoi, että pato on tehty 1700-1800-luvuilla. Tekijä olisi ollut Särki-Pekka eli Pekka Särkijärvi (ent. Paakkolavaara). Tämä halusi vedenpintaa nostamalla thdä niityn, jota varten hän rakensi padon Särkijokeen (ks. MUONIO 49); tällöin vesi rupesi juoksemaan Särkijärven Siepinlahdesta Siepinkuruun ja edelleen Toras-Sieppiin. Po. pato on tehty tämän virtaaman estämiseksi (Arponen 1983).

MUONIO 41 Särkijärvi, Manalaisenniemi, Passisenkenttä

-Asuinkenttä

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen

Lukumäärä: Rakennuksen sijoja 2 kpl; kuoppa 1 kpl; runsaasti nelikulmaisia kaivantoja ja painumia.

Tarkastaja: Aki Arponen

Tarkastusaika: 8.7.1989

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

x= 7536 18

y= 499 74

z= n. 261

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14.1 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:

Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio Särkijärvi Passisenkenttä. Museovirasto, Esihist. tsto 165/7.5.1991. Arkeologian osasto, top. arkisto. Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 96

Aiemmat löydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäänöksestä.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176

Muut liitteet:

Negatiivit:

Diat:

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 edellisen tarkastuksen tuoreuden sekä ajankäytön rajoitusten vuoksi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): "Paikalla on useita kulmikkaita kaivantoja ja erilaisia painaumia, joiden luonteesta ei saa selvyyttä. Kuitenkin

rannassa on kuoppa ja sen vieressä n. 3x4 m²:n suuruinen vallillinen ja katajaa kasvava rakennuksensija, jonka pohjalla (turpeen alla) on isoja kiviä. Kyseessä saattaa olla kalakellari. Tästä n. 15 m NNW:hen on toinen rakennuksensija (n. 10 m rannasta). Tässä on selvät vallit ja sen nelikulmainen, n. 2.5x3 m²:n suuruinen pohja on ympäristöään alempana." (Arponen 1989).

Muinaisjäänneksen pintakasvillisuus:

Männyt, koivut, paikoin katajaa ja pitkää heinää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Särkijärven N-rannalla olevaa Manalaisniemen kaakkoisrantaan. "Kohde sijaitsee noin metrin korkuisella, tasaisella niemellä Manalaisniemen itätyvessä. -- Kohteen länsipuolella on Manalaisniemen poikki soinen kaistale, joka on aikoinaan ollut veneellä läpiajettava." (Arponen 1989).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Särkijärven koulu sijaitsee täältä 2850 E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Ilmeisen pintamorfologisia havaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa oppaan avulla.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kenttä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät: avoin maasto.

Opas: Antti Metsola, Muonio, Särkijärvi.

Lähilöytöjä: Kohde MUONIO 39 Särkijärvi, Vanhakenttä: kenttäasuinpaikan jäänteet sijaitsevat täältä n. 700 m WNW. MUONIO 38 Särkijärvi, Vanhankentänmaan vaadinten lypsypaikka sijaitsee täältä n. 1200 m NW. MUONIO 42 Särkijärvi, Keskinensaari: rakennuksen pohja sijaitsee täältä n. 1165 m S.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Paulaharjun (1977/1922: 213) mukaan "Manalais" -nimi liittyisi vanhoihin saamelaisiin pakanallisiin hautapaikkoihin. Oppaana toimineen Antti Metsolan mukaan sen sijaan tällä paikalla olisi asunut eräs Passinen-niminen henkilö, joka oli muuttanut sinne 1600-1700-luvulla Keminmaalta. Toisaalta nimi "Passinen" saattaisi viitata saamelaispohjaiseen nimitykseen pyhä -sanalle 'básse'. Kohde tulisi tarkastaa uudelleen näistä näkökulmista lähtien.

MUONIO 42 Särkijärvi, Keskinensaari

-Asuinkenttä

Luokka: II ?

Ajoitus: Saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: Rakennusten sijoja 4 kpl, kuopan jäännös 1 kpl.

Tarkastaja: Aki Arponen

Tarkastusaika: 8.7.1989

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

x= 7535 00 y= 499 74 z= n. 265

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14.5 km Muonion kirkolta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:

Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Särkijärvi, Keskinensaari. Museovirasto, Esihist. tsto 166/7.5.1991. Arkeologian osasto, top. arkisto. Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 96.

Aiemmat löydöt: Havainnot kiinteästä muinaisjäännöksestä: rakennusten jäänteitä ja -pohjia.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 edellisen tarkastuksen tuoreuden sekä ajankäytön rajoitusten vuoksi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Saaren NE-rannalla on Karhu-Väinön (V. Kangosjärvi) 1940-50-luvulla rakentaman kalastuskorsun paikka: nelikulmainen, järvelle päin avoin kuoppa.

A):sta n. 2 m:n päässä on

B) nelikulmainen rakennuksen sija, 2 x 3 x 0.2 - 0.4 m (SW-NE).

B):stä n. 10 m SE ja n. 5 m rannasta on

C) rakennuksensija, 2 x 2 .5 x 0.5 m (SW-NE), joka on järvelle päin matalareunuksinen.

C):stä edelleen n. 20 m SW on

D) vallillinen, toisesta päästään suora, toisesta suippeneva kuoppa, 2.5 x 3.5 x 1 - 1.2 m (S-N), jonka vieressä on kuopan reunoja myötäilevä kaivanto, halk. n. 1 m, syv. 50 - 70 cm.

D):stä E, aivan rannassa on

E) neliskulmainen rakennuksensija, 2.5 x 2 m (SE-NW), joka aukeaa järvelle päin; vallin korkeus sisämaahan päin on 30 - 50 cm. (Arponen 1989).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Saaressa kasvaa koivuja ja kuusia - aluskasvillisuus on mustikkatyyppejä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohde sijaitsee Särkijärven itäpäässä, Palosaaren ja Alaisesaaren välissä; Keskinensaari on n. 250 m pitkä ja 100 m leveä tasalakinen ja tasaisesti järvestä kohoava saari, jonka korkein kohta on 5 m järvenpinnan yläpuolella. Kohde C) sijaitsee n. 5 m rannasta, kohde D) sijaitsee saaren keskikohdalla korkeimmalla paikalla, ja myös E) sijaitsee aivan rannassa .

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Särkijärven koulu on on Keskisestäsaaresta kolme kilometriä WNW, ja Kittilä - Muonio -tie (no,. 79) 1 km SSW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maaperäkartalla (1964) Särkijärveen merkitty saari on turvepohjainen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Oppaan johdolla inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; muinaisia rakennuksensijoja.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät; melko avoin maasto.

Opas: Antti Metsola, Muonio, Särkijärvi.

Lähilöytöjä: MUONIO 41 Särkijärvi, Manalaisenniemi, Passisenkenttä: asuinkenttä sijaitsee täältä n. 1150 m N. MUONIO 39 Särkijärvi, Vanhakenttä, Manalaisen kenttä: asuinkenttä sijaitsee täältä n. 1550 m NW. MUONIO 22 Tervakuru: kivistä asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 2 km W.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä: Antti Metsolan (n. 56 v. 1995) mukaan Kekiseensaareen oli muinoin muutettu käärmeitä pakoon Särkijärven N-rannalla sijaitsevasta Vanhastakentästä (MUONIO 39) (Arponen 1989).

MUONIO 43 Särkijärvi, Siepinkuru

-Pyyntikuopparyhmä

Luokka: I

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen

Lukumäärä: 20 - 31 kpl

Tarkastaja: Aki Arponen
Hilkka OksalaTarkastusaika: 9.7.1989
6.9.1995Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: pit. n. 900 m (NNW-SSE)

x= 7537 58 - 7538 38 y= 498 04 - 497 48 z= 280 - 290

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: Muonion kirkosta 11.5 - 12 km
ESE.Hoito ja kunto

A4 B C1,4,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Särkijärvi, Siepinkuru. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.Hannu Kotivuori - Markku Torvinen 1993: Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset. Lapin seutukaavaliitto, Julkaisu n:o 130, Sarja A. Rovaniemi. (96).Aiemmat löydöt: 29 - 31 pyyntikuoppaa.Tarkastuslöydöt: n. 23 pyyntikuoppaa.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta, ks. kohde 176; KARTTALIITE 43/I (Arponen 1989).

Diat: OY n:o 17-19.

Tarkastuksen aihe: Arposen tarkastamien pyyntikuoppien kunto; lisäksi alueelle suunnattiin useita ekskursioita.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Pyyntikuoppia Arposen v. 1989 rekisteröimässä ryhmässä havaittiin v. 1995 enää n. 23 kpl. On todennäköistä, että Särkijärven - Raattaman tien SE-puolelle ilmeisesti 1990-luvulla rakennettu lomamökkialue on tuhonnut suuren osan Arposen tällä osuudella kartoittamista kuopista tien SE-puolelta. Toisaalta sekkin on todennäköistä, että vuoden 1995 inventoinnissa ei kaakkoisimpia kuoppia osattu etsiäkään oikeilta paikoiltaan.

Erona Arposen havaintoihin v. 1995 oli se, että maantien NW-puolelta laskettiin nyt yhteensä 20 varmaa pyyntikuoppahavaintoa, kun taas vuoden 1989 kartoituksessa ao. linjassa esiintyi vain 14 kuoppaa. Sen sijaan v. 1995 tulos maantien SE-puolella oli huomattavasti heikompi, vain kolme peräti epävarmahkoa pyyntikuoppahavaintoa, kun taas v. 1989 alueelta oli kartoitettu 15 kuoppaa. Vuonna 1995 havaitut kuopat maantien SE-puolella lienevät kaksi Arposen lähinnä tietä, sorakuoppaa ja sähköklinjaa rekisteröimää kuoppaa, sekä yksi ylempänä rinteessä, lähes ensimmäisen lomamökin pihamaan E-reunalla (ks. myös alla kuvaus rakennetusta ympäristöstä).

Kuoppien etäisyydet toisistaan vaihtelevat 80 - 5 metriin. Useimpia kuopanteita ympäröi valli, jonka keskitat ovat 1.3 x 0.1 m. Muodoltaan ne ovat pyöreänsoikeita; Arposen (1989: Yleiskarttaluonnos) mukaan kuoppien pituudet vaihtelevat 3.5 - 2.5 metrin välillä, ja leveydet 1.5 - 2.5 metrin välillä. Nämä ovat sisämittoja; v. 1995 mitattiin tarkasti vain yksi tyyppikuoppa, kuudes NNW:stä alkaen. Sen mukaan ulkomittojen perusteella kuopan pituus voi olla aina 7 - 8 m ja leveyskin ulottua 7 metriin. Tässä on luonnollisesti huomioitava vallin eroosioon liittyvä leviämisen- ja valumisprosessi ennen paikalleen maatumista. Kuoppien syvyydet vaihtelevat 1.2 - 0.3 metriin (Ks. Arponen 1989: Yleiskarttaluonnos).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, sammal, puolukka, mustikka, variksenmarja ja kanerva.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Moreeniharjanteen (NW-SE) ylätasanne sekä SE:ssä kuru; kuivaa ja kivikkoista mäntykangasta, NW:ssä hiekkaharjanteita ja -linssejä, joiden päälle kuopat on kaivettu. "Toras-Sieppi -järven kaakkoispäähän on ko. kohdalta 750 m." (Arponen 1989). Sinne on Särkijärvestä muinoin ollut Siepinkurun välityksellä yhteys. Eteläkaakkoispäässä kuopat ovat lähes suon eli kurunpohjan tasolla, mutta kohoavat luoteeseen siten, että korkeusero kurunpohjan ja harjanteen laen välillä on n. 40 m (ks. Arponen 1989).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Särkijärvi - Pallas -maantie (no. 957) (SW-NE) läpäisee kuopparyhmän keskiosan n. 2 km Särkijärven koululta NNE. Tällä kohden tien SE-puolella on uusi huvila-alue, ja kurussa valaistuja hiihto- ja pururatoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Ensimmäisen inventoinnin yhteydessä v. 1989.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde on merkittävä, sillä se on suurin tunnettu pyyntikuopparyhmä laajalla alueella. Kuopat näyttävät kuitenkin olevan pahasti alttiita ihmisen aiheuttamalle eroosiolle ja tuholle.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko harjanne sekä jäljellä olevat pyyntikuopat.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala, Mika Pouttu, Muonio ja Janne Muotka, Helsinki.

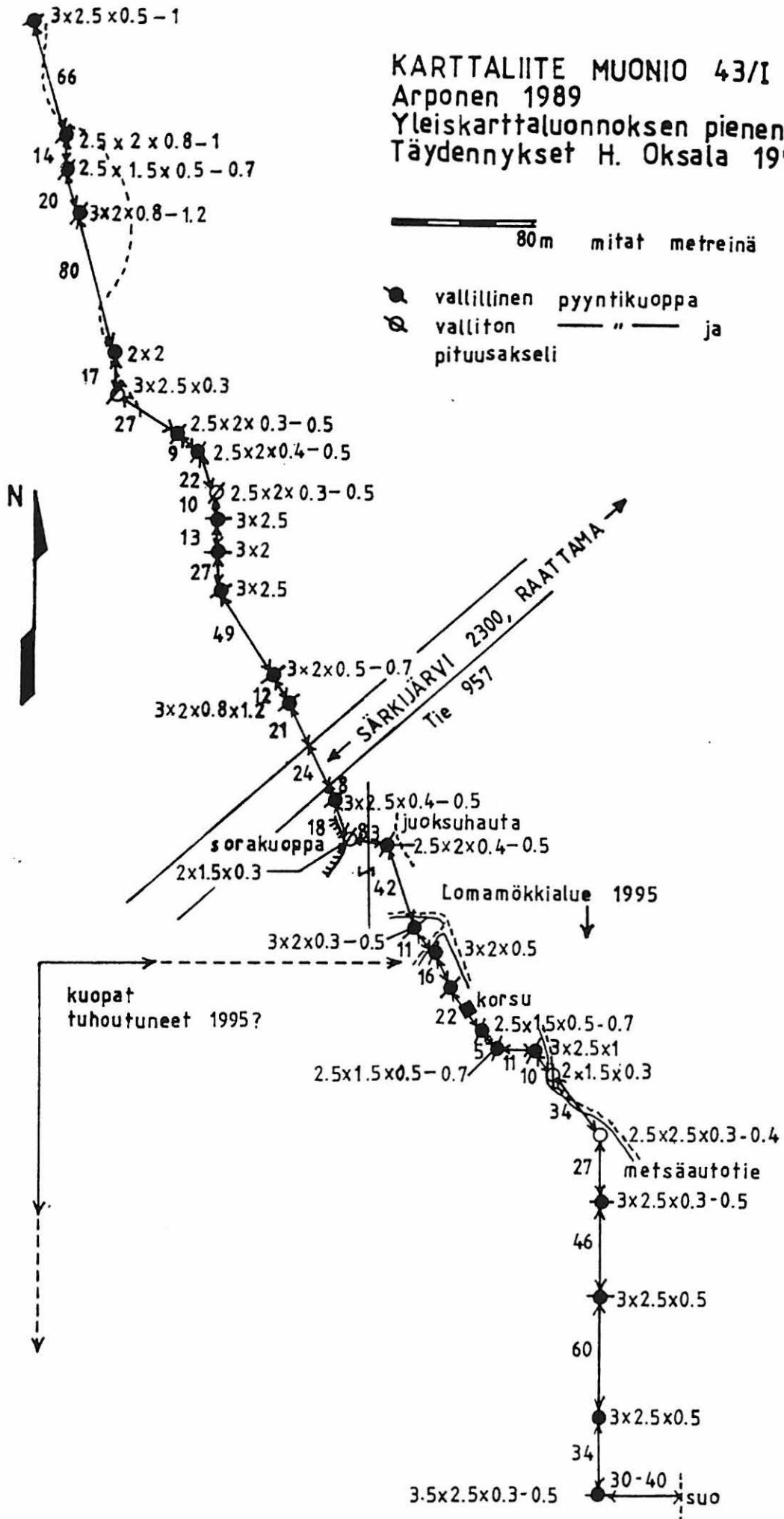
Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Puutteelliset; tarvitaan välittömästi.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Muutamia kuoppia on kaiveltu äskettäin - mahdollisesti niitä on käytetty poteroina toisessa maailmansodassa. Myös huvila-asutus muodostaa vakavan uhan kuoppien säilymiselle. Kuoppien säilyneisyydessä v. 1995 näyttää olleen täysin eri tilanne kuin v. 1989, jolloin Arponen mainitsi alueen olevan "täysin alkuperäinen".

Lähilöytöjä: MUONIO 40 Särkijärvi, Siepinlahti sijaitsee pyyntiryhmän SE-kärjestä n. 700 m SE. MUONIO 176 Munarimpi, Särkijärven - Pallaksen tien historiallisen ajan rakkakuopasto sijaitsee täältä (esim. tieltä käsin) n. 2 km NE. MUONIO 44 Toras-Sieppi, Loma-Pallaksen esihistoriallinen asuinpaikka ja historiallinen tervanpolttopaikka sijaitsee täältä n. 2.5 km N.

KARTTALIITE MUONIO 43/I
Arponen 1989
Yleiskarttaluonnoksen pienennös
Täydennykset H. Oksala 1995/97

MUONIO 44 Toras-Sieppi, Loma-Pallas, Leirintäalue

-Kivikautinen/esihistoriallinen asuinpaikka
-Tervahautoja

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi, saamelaiskausi (?), hist. aika

Lukumäärä: 1 asuinvallipainanne; 1 liedensija; 1
asuinpaikkakuoppa; 2-3 iskoslöytöaluetta; palaneiden liesikivien
keskittymä; 3 tervahautaa

Tarkastaja: Aki Arponen
Hilkka Oksala

Tarkastusaika: 9.8.1989
6.8.1994 sekä
27.5.-11.10.1995 välillä
useita kertoja

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1969)

x=7540 85 y=496 85 z=250

Pinta-ala: n. 200 x 100 m

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: 10.4 km Muonion kirkosta E.

Hoito ja kunto

A4 B C2,3,4,5,6 D E1,5 F? G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Toras-Sieppi

Tila/Rno/nimi: Loma-Pallas

tai Kortteli/tontti/palsta: Leirintäalue

Omistaja: Alli ja Lauri Ohenoja Puhelin: 9696-89 144

Osoite: Toras-Sieppi Postitmpk: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Tark. Aki Arponen 1989.

Aiemmat löydöt: KM 25 471:1-2 kvartsikaavin ja -iskoksia.

Tarkastuslöydöt: KM 29489:1-11 kvartsikaapimia; kvartsiterä;
vihreäliuskeinen, osittain hiottu teräkatkelma; kvartsi-iskoksia
(?); palaneita kiviä (ei talletettu), kiinteät rakenteet
maastossa; 1 gneissikvartsiittiydin (?).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta, ks. kohde 189.

Diat: OY n:ot 20-21

Negatiivit: OY n:o 97

Tarkastuksen aihe: Pinta- ja maastohavainnot A. Arposen aiemman
tarkastuksen pohjalta.

Kohteen kuvaus:

a) Kivikaudentyypiset asuinpaikkalöydöt, ts. 2 kvartsikaavinta ja -terä, liusketerän katkelma ja palaneet kivet havaittiin n. 10 m halkaisijaltaan olevalla, tasaiseksi kuluneella alueella järven rannassa.

N. 50 m täältä SE on

b) tervahauta, jonka ränniaukolla (kohti SW) oli säilynyt puurakenteita. Haudan sisäosassa kasvoi ohuehkoja männynrunkoja, iältään ehkä 10-vuotisia.

Kohteesta a) 50-100 m N oli toinen

c) tervahauta, joka on edellistä huomattavasti maatuneempi. Tästä edelleen n. 30 m NNW oli kolmas

d) tervahauta, joka oli edellistä syvempi ja siksi selvästi nuorempikin.

Täältä 50-100 m kohti E oli mahdollinen

e) asuinpainanne, muodoltaan pyöreähkö, loivan vallin ympäröimä, halkaisijaltaan 4-5 m ja syvyydeltään n. 0.3 m. Välittömästi painanteen NE-puolella olevasta juurakosta löytyi kolme kvartsia: ydin, mahdollinen kaavin sekä iskos.

Välittömästi e):n NW-puolella on

e)₂, kylmämuurattu kiviliesi, 1x0.5x0.3 m (ENE-WSW), jonka läpäisee n. 15 cm halkaisijaltaan oleva mänty. Harmaajäkäläisten kivien koot ovat 12-35 cm, näkyvissä niitä on 15 kpl.

Täältä edelleen n. 50 m kohti S oli toinen matalahko

f) painanne, suorakaiteen muotoinen ja myös loivan vallin ympäröimä, mitoiltaan n. 2 x 1.5 x 0.4 m. A. Arponen on v. 1989 tulkinut nämä kaksi painannetta erittäin maatuneiksi pyyntikuopiksi, mutta itse arvelisin niiden liittyneen lähinnä paikan asumistoimintaan sekä muun löydöstön että niiden morfologisten piirteiden perusteella. N. 30 m kuopanteesta e) etelään on vielä

g) kivikehä, laajuudeltaan n. 2 x 1.5 m (W-E). Sen itäpäässä oli n. yhden metrin levyinen maakivi, jonka W-puolelle oli aseteltu 10-20 cm:n kokoisia, harmaajäkälän peittämiä kiviä kehän muotoon. Kivien lomassa kasvoi pari suurta mäntyä, joiden runkojen halkaisijat olivat n. 20 cm. Alueen nykyisen isännän mukaan kehä liittyy paikalla oleviin muihin reunakiveyksiin, joita edesmennyt vanha emäntä rakenteli tieurien reunojen somisteeksi.

Tervahaudan b) NW- ja N-puolelta löytyi vielä

h) kvartsikaavin sekä kvartsiittiydin, joista jälkimmäinen sekoittuneelta ylätasanteelta pää- ja vastaanottorakennuksen väliseltä hiekkatantereelta. Löytöjen keskinäinen etäisyys oli n. 30 m.

Tervahautojen c) ja d) E-puolella, n. 20 m f):stä SW sen sijaan oli A. Arposen mainitsema

i) iskoslöytöalue, josta kesällä 1995 poimittiin kvartsikaavin ja neljä pientä iskosta.

Tervahaudasta d) n. 20 m NW oli myös

j) palaneiden kivien muodostamia keskittymiä, joita tuli esiin varsinkin polkujen kuluneissa urissa.

Pintakasvillisuus:

Painanteissa e) ja f) lähinnä jäkälää ja puolukkaa.

Ympäristö ja maasto: (vesistö, vesistököödi, rakennukset, tiet, sorakuopat jne.)

Alue muodostaa paikoitellen loivan kumpareisen terassitasanteen hiekka- ja moreenipohjaisella, mäntyvaltaisella kankaalla, Toras-Siepin järven koillisrannalla.

a) Rantatasanne, josta on n. 10 m Toras-Siepin rantaviivaan W:ssä, kuivan puolukka- ja mustikkapohjaisen, mäntyvaltaisen kangasmaaston ympäröimä.

b) Korkeahkon terassitörmän reunalla, n. 40 m (?) W:ssä olevasta rantaviivasta.

c) ja d) Terassin reunalla mustikka- ja puolukkapohjaisella moreenikankaalla, W:ssä olevaan rantaviivaan kohteista on n. 20 m.

e) ja f) Kahden (hiekkakangas-?) moreenikumpareen ylimmät kohdat, joista W:ssä olevaan rantaviivaan on 80-130 m.

g) Mäntysaareke kankaalla kohti S:ää viettävän maaterassin tuntumassa.

h) Terassimainen, kohti järveä loivasti viettävä pihatanner.

i) Moreenitasanteen terassimainen reuna-alue, joka viettää kohti järven rantaan, n. 30 m W.

j) Alin rantatasanne, n. 10 m rantaviivasta E.

Rakennettu ympäristö:

a) Leirintäalueen 'pelikenttä' ja venevalkama, n. 10 m sauna- ja suihkurakennuksesta S.

b) Välittömästi leirintäalueen hoitajan asunnon SW-puolella.

c)-g) sijaitsevat lomamökkikeskittymän NW-puolella sijaitsevalla asuntovaunuille ja teltoille varatulla alueella järven ja Toras-Siepin kylään johtavan maantien (SSE-NNW) välisellä kumpareisella kangastasanteella. Painanne e) ja liesikiveys e)₂ sijaitsevat n. 30 m NW maantieltä asuntovaunualueelle kääntyvän puomitetun tien risteyksestä ja n. 15 m W Toras-Siepin tiestä. Asuntovaunualueella risteilevä tieura sivuaa kivikehää g) välittömästi sen S-puolelta. Kohde h) sijaitsee jokseenkin pää- ja vastaanottorakennuksen välisellä piha- ja paikoitusalueella, ja i) asuntovaunualueella mökkikylän N-puolella, vanhan huoltorakennuksen E-puolella olevassa tieurassa (SE-NW).

j) Mainitusta vanhasta huoltorakennuksesta kohti NW, välittömästi rannassa olevan uudemman laavu- ja leiripaikan NE-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu:

a)-kohteen löydöt talletettiin pintapoimintana. Maaperä paikalla on toisaalta sekoittunutta, toisaalta kovaksi tallautunutta hienoa siltinsekaista hiekkaa. Muut olivat pintamorfologisia havaintoja, mutta kohteen g) pintamaa on osittain rikkoutunutta ja tieltä lentävän irtohiekan sotkema. Alue muodostaa kivensekaisen, ilmeisesti moreenin ympäröimän hiekkapitoisen silmäkkeen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventointi.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; alue olisi kartoitettava tarkemmin. Monipuolisten havaintojen ja maiseman vuoksi ehdotan peräti I-luokkaa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko leirintäalue! Kohteet sijaitsevat suhteellisen lähellä toisiaan.

Havaintomahdollisuudet: Erinomaiset.

Opas: H. Oksala, Alli Ohenoja.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Ei ole toistaiseksi näkyvillä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Kohteet ovat alttiina jatkuvalle leiriytymisen ja ajoneuvojen aiheuttamalle kulutukselle sekä mahdolliselle uudisrakentamiselle. Siksi löytökohteet tulisi merkitä maastoon rauhoitettuina. Kohteet voivat antaa alueelle matkailullista lisäarvoa, etenkin asiallisen tiedonvälityksen ja samalla kohteiden tehokkaan suojauksen kautta.

Lähilöytöjä: MUONIO 43 Siepinkurun pyyntikuopparyhmän NW-pää alkaa Loma-Pallaksesta n. 2.5 km SSE, Toras-Siepin järven vastapuolelta, sen SW-kärjen tuntumasta. MUONIO 27 Kutuniva, Törmäslompolo, Seitaniemi (seitapaikka) sijaitsee Toras-Siepistä 3 km E. Toras-Siepistä n. 2.5 km NW sijaitsee kahden kivilaudentyypin asuinvalipainanteen muodostama asuinpaikka MUONIO 188 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa.

MUONIO 45 Ylimuonio, Utkujärvi SE, Sokkapora

-Kivikautinen asuinpaikka, tervahauta, Lapin sodan asemapaikka

Luokka: I - II

Ajoitus: Kivikausi, historiallinen aika

Lukumäärä: Kivikauden kohde koostuu keittokivistä, useista liesikiveyksistä ja palaneiden kivien keskittymistä sekä kvartsilöydöistä; lisäksi 1 tervahauta sekä Lapin sodan poteroita, granaattikuoppia ja sirpalesuojakaivantoja.

Tarkastaja: Aki Arponen **Tarkastusaika:** 10.8.1989

Hilkka Oksala 19.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: N. 400 x 20 m (SSW-NNE)

x= 7549 76 **y=** 2481 78 **z=** 230 - 235

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 10.2 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A4 B4 osittain C5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Rno: 7:11

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Yli-Muonio, Utkujärven Ylinenjärvi SE. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 97.

Aiemmat löydöt: KM 25472: 1-3 kvartsi-iskoksia, -ydin ja liuskeiskos.

Tarkastuslöydöt: KM 29490: 1-9 kvartsiytimiä 4 kpl, kvartsi-iskos 1 kpl, muotoiltuja kvartseja 3 kpl, kvartsiterä tai -nuolenkärki 1 kpl.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 58.

Diat: OY n:o 44

Negatiivit: OY n:o 98

Tarkastuksen aihe: Ennestään tunnetun kohteen luonteen uudelleentulkinta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kivikautinen asuinpaikka, joka oli todennettavissa alimmalta rantatasanteelta havaituista kvartsilöydöistä, useiden liesi- ja keittokiveysten esiintymisestä sekä irrallisista palaneista kivistä. Arposen mukaan paikalla ei hänen käyntinsä yhteydessä esiintynyt varmoja merkkejä asutuksesta, mutta mielestäni vuoden 1995 löydöt ovat ao. asutuksesta selvä merkki. Kivikautisen löytöalueen etäisyys rantaviivasta on 2 - 20 m.

Arposen mukaan törmän päältä ei löytynyt asutusjäänteitä. Kuitenkin v. 1995 suoritettu pintapoiminta alemman törmän päällä, kohteiden 45 ja 46 välisellä alueella tuotti 5 havaintoa muotoillusta kvartsista, 3 pientä kvartsiitti-iskosta (?), yhden palaneen luun sekä havaintoja keittokivistä ja palaneista kivistä, joiden ikäys tosin vaatii erityisanalyysia johtuen myös alueen resistentistä leiriytymiskäytöstä. Nämä löydöt luetteloidaan kohteen 46 tietoihin.

Historialliselta ajalta törmän SSW-päässä on yksi tervahauta sekä pari poteroa Lapin sodan ajalta v. 1945, ja ylimmällä tasanteella lisäksi granaattikuoppia ja sirpalesuojakaivantoja, sillä paikan tiedetään olleen tuolloin saksalaisten hallussa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Rantatasanteella paljasta hietikkoa sekä turpeen peittämiä alueita, keskitasanteella koivikkoa, ylimpänä männikköä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Hiekkarantaa, joka jyrkästi terasseittain nousee kohti sisämaata (E). Veden ja jäiden virtaukset kuluttavat rantaa jatkuvasti luontaisesti.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Sijaitsee Utkujärven sillan ja grillin NE-puoleisella uimarannalla. Aluetta käytetään myös leiriytymiseen.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Hienoa hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä v. 1989.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; alue edustaa Muonion vahvimpia kivikautisia kulttuurikerrostumia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko harjanne Ruottojoen suulle saakka.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Mika Pouttu.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Muonion kunta ja Lapin ympäristökeskus rakentavat alueelle vesijohdon keväällä 1996. Vesijohtokaivannon tarkoituksena on kulkea sillan vierustaa pitkin järveen, jolla pyritään välttämään ao. löytöalueen kaivamista harjanteella.

Lähilöytöjä:

MUONIO 46 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Ruottojoensuu: kivistinen löytö- ja asuinpaikka rajoittuu välittömästi kohteeseen 45 tämän NE-puolella.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Janne Muotkan sekä useiden muiden muoniolaisten tiedonantojen pohjalta alue tunnetaan myös lappalaisten muinaisena levähdys- ja ruokailupaikkana, josta on lähtöisin paikan saamelaisperäinen nimi Sokkaporä, nimittäin sanoista cohkkät = istua ja borrat = syödä.

Kaija Hiilivirran muistitietoon perustuva lahdekriittinen huomio on, että Sokkaporan päässä, ts. kohteen MUONIO 46:n tienoilla Ruottojoen suulla oli 1950-luvulla partioleirikeskus, jossa leiriydyttiin telttoihin ja poltettiin runsaasti nuotioita, mikä on voinut aiheuttaa osin samanlaista jäämistöä kuin on jo kivilaudeltakin. Mm. alueen soranotto on tapahtunut vasta tämän jälkeen.

MUONIO 46 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Ruottojoensuu

-Esihistoriallinen/kivikautinen asuinpaikka

Luokka: I - II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 asuinpaikka.

Tarkastaja: Aki Arponen
Hilkka Oksala

Tarkastusaika: 10.8.1989
27.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

x= 7550 28 **y=** 2482 30 **z=** n. 232

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 10.5 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A4 B4 osittain C3,4,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Muonio, Yli-Muonio, Ruottojoensuu. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 97.

Aiemmat löydöt: KM 25473: 1-7 kappale sädekiviliusketta, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta.

Tarkastuslöydöt: KM 29491:1-10 kvartsi-iskoksia, palanutta luuta, keittokiven katkelmia. Lisäksi luetteloinen pohjalainen kirves, Jukka-Pekka Hietalan hallussa (ks. LIITE I).

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 205.

Muut liitteet: LIITE I a ja b/46: Kuvaus ja piirros Jukka-Pekka Hietalan hallussa olevasta kivikirveestä;

LIITE II/46: Vesa Perttusen kirje Geologian tutkimuskeskuksesta 15.1.1996.

Diat: OY n:ot 1-2 ja 44-45

Tarkastuksen aihe: Aiemmin tunnetun kohteen uusintatarkastus sekä kivikirveen löytöpaikan tarkastus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,

leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Arposen kohde N sisälsi kvartsi-iskoksia, yhden kvartsiitti-iskoksen sekä palanutta luuta (KM 25473: 1-3) ja palaneita kiviä. N. 150 m A):sta SSE oli

B) Arposen kohde "mökki", jonka kohdalla olleesta, osittain sortuneesta ja kuluneesta jokitörmästä tihkui 1989 kvartseja, palanutta luuta ja palaneita kiviä.

N. 50 m B):stä SE oli

C) Arposen kohde, josta erään männyn juurelta hän löysi kvartseja ja hiukan kauempaa palanutta luuta (KM 25473: 5 - 7).

Arposen aineistossa on myös maininta sädekiviliuskeen kappaleesta (KM 25473: 4), jonka löytöyhteyttä hän ei mainitse tarkemmin. Ilmeisesti Arposen kohteesta "mökki" (B) n. 50 m SW löytyi 1995 pintapoimintana

D) kolmen kvartsi-iskoksen ja palaneiden luiden muodostama keskittymä (KM 29491), halkaisijaltaan n. 1 m.

Alueen NW-laidalla sijaitsevalta hiekanottoaikalta lienee Jukka-Pekka Hietalan kertoman mukaan peräisin

E) pohjalainen, epätavallisen painavaa, mustankiiltävää kivilajia oleva kivikirves (ks. LIITTEET I-II), joka on edesmenneen Paavo Hietalan löytämä. Kaivannon pituus on n. 400 m (SW-NE).

Ylisen Utkujärven ns. Sokkaporan hiekkaranta- ja harjualuetta näyttäisi hyödynnetyn jo kivilaudelta alkaen, sillä tyypillisiä kivilauden asutusjäänteitä, ennen kaikkea

F) kvartseja ja keittokivien katkelmia (KM 29491) poimittiin koko harjun pituudelta kohteiden MUONIO 46 ja 45 väliltä.

Muinajäännöksen pintakasvillisuus:

A) (Kohde N/1989): Entisen hiekkaharjun kangasmaisen kärki kasvaa mäntyä, koivua ja katajaa - pintakasvillisuus puuttuu suurelta osalta aluetta.

B) "Aluskasvillisuus on puolukkaa."

C) "Aluskasvillisuus on puolukka-variksenmarjatyyppiä." (Arponen 1989)

D) Pintakasvillisuus puuttuu, näkyvissä paljas hiekka - kyseessä on kasvillisuuspeitteen reuna-alue.

E) Hiekanottoallas, joka nykyisin kasvaa männyntainta, nuorta koivua ja pajupensasta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohde sijaitsee "lännestäpäin mutkitellen Ylisenjärven puoleen väliin laskevan Ruottojoen suussa ja sen länsirannalla. Ennen jokisuuta joki virtaa puolisen kilometriä Ylisenjärven rannan suuntaisesti, jolloin joen ja järven väliin jää mäntyjä kasvava 100-200 m leveä hiekkaharju..." (Arponen 1989).

A) Arposen kohde N: "Aivan em. harjun koilliskärjessä, Ruottojoen suun tuntumassa on kapea kaistale koskematonta ja vain hiukan liikuteltua maata..."

B) "'Mökki' sijaitsee hiekanottoalueen ja Ruottojoen välissä, 1.5 - 2 m korkealla ja tasaisella kankaalla." Osittain sortunut ja kulunut jokitörmä. "'Mökki' on jokeen rajoittuvan, hiekkaperäisen, mäntyä ja koivua kasvavan kankaan törmässä." (Arponen 1989).

C) "...kohdalla, jossa joki on aivan harjun juurella ja hiekanoton jäljelle jättämä kannas kapeimmillaan...". "Kohde S on korkealla jokitörmällä, hiekkaperäisen mäntykankaan reunalla." (Arponen 1989)

D) Järven ja joen välisellä hiekkakannaksella (SW-NE), mäntyvaltaisella puolukka-variksenmarjapohjaisella kankaalla, harjanteen päällä sen W-reunalla, joka keinotekoisesti laskee kohti järveä (n. 70 m W) jäänteinä hiekanotosta. "Paikka on nykyään (soranoton jälkeen) joka puolelta veden ja kosteikon ympäröimä; tulvahuipun aikana vesi huuhtoo kohdetta (risu-korsikasoja)." (Arponen 1989).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

B) Mökin kohdalla.

E) Suuri hiekanottoallas.

Törmän päällä sijaitsee toinenkin, uudehko mökki.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintalöytöjä hienosta hiekasta.

C) Juurakossa ollut hiekka oli osittain palanutta ja värjäantynyttä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

A)-C) Inventoinnin yhteydessä 1989.

D), F) Inventoinnin yhteydessä 1995

E) Paavo Hietalan löytö hiekanajon yhteydessä elinaikanaan (kuollut n. v. 1990).

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; osittaisesta tuhoutuneisuudesta huolimatta kohde on suhteellisen runsaslöytöinen Muonion olosuhteissa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko harjannealue Ylisen Utkujärven ja Ruottojoen välillä - koko Sokkaporan alue.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: H. Oksala, M. Pouttu (Muonio), A. Arponen (Helsinki)

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohteessa voimakas eroosio, koska kasvipeite paikoin puuttuu. Myös retkeily kuluttaa aluetta jatkuvasti. Muonion kunnan ja Lapin ympäristökeskuksen rahoittama Ylimuonion - Oloksen vesijohtohanke (1996) sivuaa kohdetta 46 Utkujärven pohjaa pitkin.

Lähilöytöjä: MUONIO 45 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi SE, Sokkapora: kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee välittömästi kohteen 46 SW-puolella. MUONIO 194 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi W, sijaitsee täältä n. 1000 m W, vastarannalla. MUONIO 205 Ylinen Utkujärvi NE, Kajangin Tievan esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1100 m NE.

Jatkotoimenpiteitä: Edesmenneen Paavo Hietalan löytämä kivikirves oli Rovaniemen Geologian tutkimuskeskuksessa erikoistutkija Vesa Perttusen analysoitavana tammikuussa 1996 (LIITE II: näyte 3.). Vastauksen mukaan kivilaji on todennäköisesti granaattipitoista amfiboliittia.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kaija Hiilivirran muistitiedon mukaan (2.2.1996) paikalla oli 1950-luvulla partioleirikeskus, jonka teltat ja nuotiot ovat ehkä jättäneet samanlaisia jälkiä kuin jo kivikaudellakin.

LUETTELOIMATON KIVIKIRVES

Kivikirveslöytö kivikautiselta asuinpaikalta MUONIO 46 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Ruottojoensuu. Esineen dokumentoi FK Hilikka Oksala sähköasentaja Jukka-Pekka Hietalan lainattua tätä edesmenneen isänsä Paavo Hietalan löytämää kivityökalua tutkimusta varten Oulun yliopiston arkeologian oppiaineen toimeksiantaman Muonion kunnan inventoinnin yhteydessä toukokuussa 1995. Esine on pyynnöstä jätetty Jukka-Pekka Hietalan haltuun 27.6.1996, osoite Ratsutie, 99300 MUONIO, puh. 9696-532709.

KIVIKIRVES 1 kpl, n. 610 g

Mustaa syväkiveä. Geologisen määrityksen mukaan ase on "tummaa, ilmeisesti granaattipitoista amfiboliittia. Tällaista kivilajia voi löytää Muonion seudulla. Kivi muistuttaa perinteistä peräpohjalaisten kivikirveiden materiaalia, joka on suhteellisen pehmeää mutta sitkeää. Tämän kirveen materiaali on lisäksi poikkeuksellisen painavaa, mikä on edullista ainakin kirveenä käytettynä." (Perttunen 1996: LIITE III/näyte 3.). Kyseessä siis on muodoltaan tavallinen pohjalainen kirves, terältä hiottu ja fasetoitu, yläosassa ovat pilstonta- ja reunauskentäpinnat jäljellä. Yläosa on myös poikkileikkaukseltaan suorakaide. Tasalappeella on jäänteitä punamullasta tai punaiseksi palaneesta siltistä, jota löytöalueella ei kuitenkaan tarkastuksen yhteydessä havaittu. 172 x 53 x 27 mm.

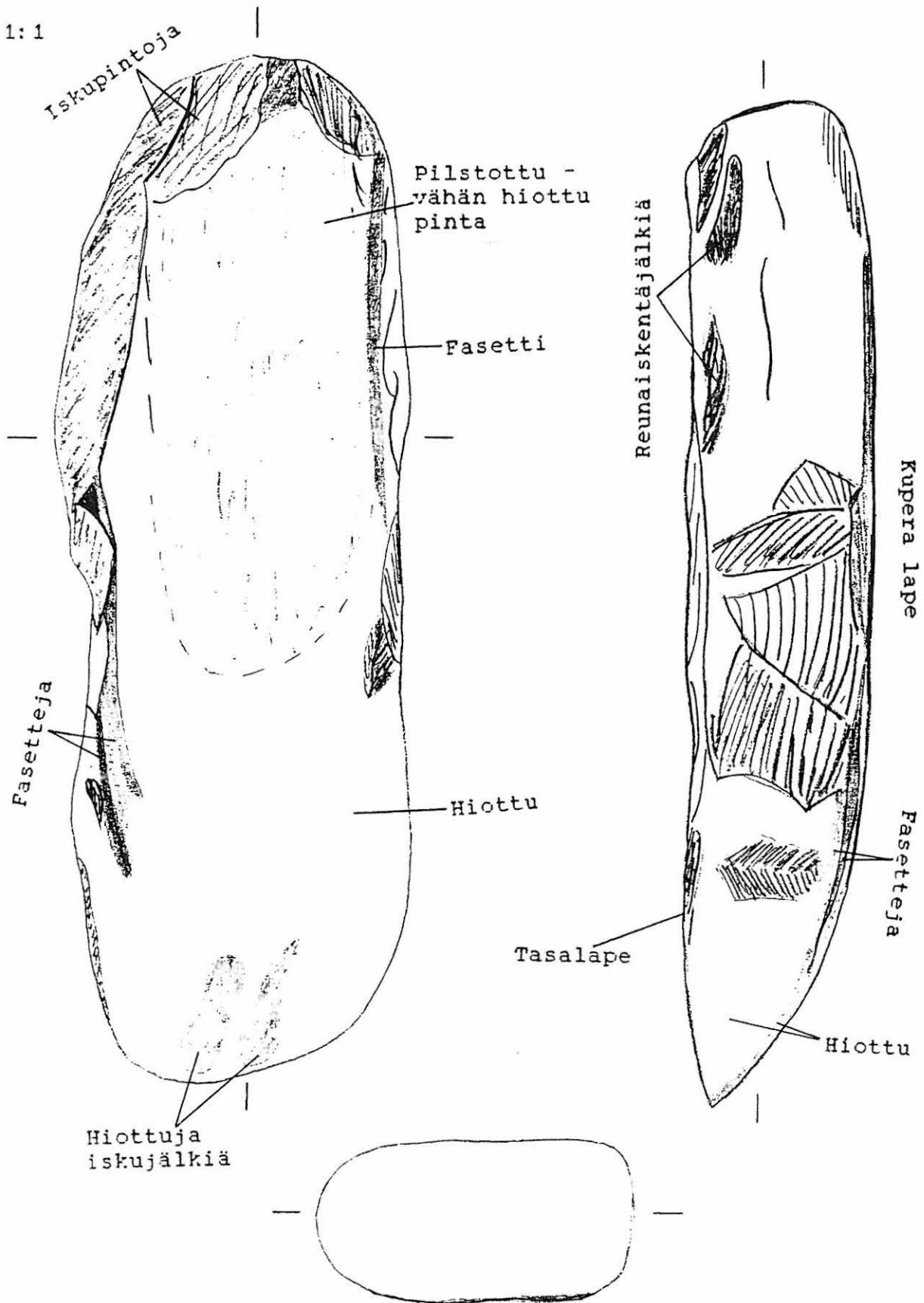
Löytöpaikka Jukka-Pekka Hietalan tietämän mukaan oli Utkujärven NW-laidalla sijaitseva hiekanottoallas "järven perällä" rantatörmällä, josta esine oli löytynyt hiekanajon yhteydessä. (pk 2724 07; x=7550 (28); y=2482 (30); z=n. 232)

Ks. kuva LIITE I b.

MUONIO 46 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Ruottojoensuu

Pohjalainen kirves, Jukka-Pekka Hietalan hallussa
(Ratsutie, 99300 MUONIO)

1:1

Hilkka Oksala
Muonion kunta
PL 25
99301 MUONIO

Viite: kirjeenne 10.1.1996

Näyte 1 on todennäköisesti limsiötä. Kiven keskellä oleva reiän tapainen on luonnon tekemä samoin kuin kiven muoto ja sileä pinta. Limsiö on hienojakoista kvartsia, jota on syntynyt liitukallioiden ohkaloihin kiteytymällä. Tätä materiaalia ei esiinny Suomessa. Lähimmät löytöpaikat ovat Itämeren eteläosassa Virossa, Gotlannissa ja Tanskassa. Limsiötä on kulkeutunut viime vuosisatoina painolastina Perämeren satamiin, esimerkiksi Röyttään. Voi vain arvailla, milloin ja minkä takia tällainen eksoottinen kivi on Muonioon joutunut.

Näyte 2 on kivilajiltaan kiilleliusketta. Saman tapaista kivilajia voi löytyä Muonion seudulta. Kiven muoto ja rakenteet pystyy hyvin selittämään luonnollisiksi geologisten prosessien tuloksiksi: liuskeisuudeksi, kerroksellisuudeksi ja poimuttumiseksi. Kivi tuskin liittyy ihmisen toimintaan.

Näyte 3. Kivikirveen kivijaji on tummaa, ilmeisesti granaattipitoista amfiboliittia. Tällaista kiviajia voi löytää Muonion seudulla. Kivi muistuttaa perinteistä peräpohjalaisten kivikirveiden materiaalia joka on suhteellisen pehmeää mutta sitkeää. Tämän kirveen materiaali on lisäksi poikkeuksellisen painavaa, mikä on edullista ainakin kirveenä käytettynä.

Näyte 4 on kvartsiitin tapaista kivilajia ja sen muoto ilmeisimmin luonnon tekemä.

Erikoistutkija

Vesa Perttunen

MUONIO 47 Jerisjärvi, Muuraissaaren "Mulkku"

-Kesähautapaikka

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika?/historiallinen aika.

Lukumäärä: 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 2.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: Saaren halk. n. 15 m

x= 7533 48

y= 503 23

z= n. 258 - 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1? B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Urpo Kinnunen ja perikunta

Puhelin: 9696-532 265

Osoite: Kotatie 6

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

A.Erä-Esko 1962: Tiedonanto. Museovirasto, ark. os., top. arkisto (Muonio). Helsinki.

Kohteen koordinaatit ilmaistu virheellisesti itse Muuraissaareen, ei "Mulkkuun".

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 97.

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä kuopparakenteista maaperässä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171.

Tarkastuksen aihe: Aiemman tiedon tarkistus oppaan johdolla.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Hautakuoppa, suorakaide, n. 1.5 x 1 x 1 m (S-N), ympärillä pyöreähkö valli, n. 1.5 x 0.3 m.

N. 1 m A):sta NE on

B) kuoppa, kesähauta?, pitkänomainen, n. 1.5 x 0.5 x 0.5 m, muodoltaan muuten samanlainen kuin A), mutta epämääräisempi, hieman kaareva.

N. 1 m A):sta W on

C) kuoppa, kesähauta?, pitkänomainen, muodoltaan epäsäännöllisempi kuin A). Kiireen vuoksi mittaus jäi suorittamatta tämän osalta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Paksu sammal, reunoilla myös mustikkaa, puolukkaa, suopursua, hillaa ja muita varpuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pienen, pyöreän, koivua kasvavan turvesaaren keskiosa, koko saaren halk, n. 15 m.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Paksu turve, jonka alla on podsoloitunut hieno hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa viranomaistiedonannon sekä opastuksen pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; ainutlaatuinen miljö, hyvälaatuiset rakenteet ja vahva traditio.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko pikkusaari.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: Urpo Kinnunen, Kotatie, 99300 MUONIO, puh. 9696-532 265 tai Jerissaari, puh. 9696-8 22 32.

Lähilöytöjä: MUONIO 168 Jerisjärvi, Muuraissaari: esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 130 m N; MUONIO 23 Jerissaari, Martinniemen esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 850 m ENE; MUONIO 15 Jerissaari, Saaren tl., sijaitsee täältä n. 1380 m E, ja MUONIO 37 Jerissaari, kivikautinen löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1580 m E.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Urpo Kinnunen kertoi tiedon kesähaudoista perustuvan alueen perimätietoon. Saareen hautaamalla estettiin villieläinten pääsy vainajan kimppuun. Talvella ruumis kuljetettiin kirkkomaahan jäitse.

MUONIO 48 Kirkonkylä, Pappila, Jakokunnan venevaja

-Seitakiven jäännö, uhripaikka

Luokka: I-III

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 13.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 2 x 2 m

x= 7541 65 y= 2486 41 z= 225

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 850 m Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A4,5 B4 C1 D E1,5 F2 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Jakokunta

Aiemmat tiedot:

Aarni Erä-Esko 1962 (?): Maininta: Hilma Vuollo (s. 1898).
Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Aiemmat löydöt: Erkki Vuollon ja Kaija Hiilivirran kertomukset
(toukokuu 1995/ 5.1.1996) paikalta pois siirretystä seitakivestä.

Tarkastuslöydöt: Havainnot kahdesta latteasta maakivestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1: 10 000,
ks. kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Aiempien tietojen perusteella
muinaissaamelaisen uhripaikan kartoitus inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:
leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat,
kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,
leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet,
kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Uhripaikka, jossa tarkastettaessa havaittiin kaksi vaatimatonta,
latteaa maakiveä. Molemmat olivat jokseenkin samankokoisia,
vain toisesta saatiin kuitenkin mitat, 0.5 x 0.2 x 0.05 m (W-E)
johtuen päälle pysäköidystä vanhasta kuorma-autosta. Kivien
etäisyydet toisistaan olivat n. 1.5 m. Molemmat kivet olivat
sileäpintaaisia, joten seitakivi (ks. alempana) lienee levännyt
niiden päällä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Mesimarja, maitohorsma, heinä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti jokea (15 - 30 m W) viettävä rinne, avointa rantaniittyä sekä varasto- ja venevalkama-aluetta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Maakivet, ts. uhri- ja seitapaikka sijaitsee 1 - 1.5 m N jakokunnan venehallin N-seinästä ja sen NW-nurkasta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Aluetta osin hiekoitettu. Maaperä sorapohjaista, mutta kivien ympärillä maaperä vaikuttaa mustalta mullalta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Perimätietoa kirkonkylältä (Erkki Vuollo, Kaija Hiilivirta ja Tauno Jääskeläinen).

Luokitusehdotus perusteluineen: I-III; itse seitakivi siirretty pois paikalta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kivien ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät opastettaessa.

Opas: Tauno Jääskeläinen (n. 75 v.), Muonio; tarvittaessa H. Oksala.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Tällä hetkellä päälle on pysäköity romuauto; kunnassa on esiintynyt keskustelua paikan kunnostamiseksi nähtävyydeksi.

Lähilöytöjä: MUONIO 179 Kirkonkylä, Vanha postitalo: asutusjäänteet sijaitsevat täältä n. 70 m S; MUONIO 16 Pappila, Kolström (Kunnantalo): kivistä löytöpaikka sijaitsee täältä n. 240 m SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Erkki Vuollon (61 v.) kertomuksen (15.1.1996) mukaan vanha seitakivi on ollut suurehko irtolohkare, joka on siirretty alkuperäiseltä paikaltaan ja louhittu Ollin talon kivijalkaan, 300 - 600 m alkuperäiseltä uhripaikalta NNE. Ollin paikka (rek. no. 14) tunnetaan Muonion vanhimpana talonpoikaistilana 1500-luvun lopulta ilmeisesti Niemenpään jälkeen. Kertomuksessa ei tullut esiin, milloin seitakivi oli siirretty. Vuollon mukaan kuitenkin Muonioon tuli v. 1966 n. 80-vuotias Aura-niminen mies, joka sanoi olevansa Muoniossa toimineen Aurén-nimisen papin jälkeläinen, ilmeisesti poika. Aura oli kertonut, että aivan nuorena, vielä 1800-luvun puolella hän oli kaivertanut Jakokunnan seitapaikan maakiveen senhetkisen vuosiluvun, jonka edelleen

pitäisi olla kivessä näkyvissä. Tarkastuksen yhteydessä ei osattu kyseistä vuosilukua etsiä, mutta Aurén toimi Muoniossa pappina vv. 1880-92 (tieto Janne Heikkinen 16.1.1996), jolta väliltä vuosiluku ilmeisesti on peräisin. Kiven ympäriltä on löytynyt myös uhrirahoja, tietävästi viimeksi jo edesmennyt Eeli Roimaa, ent. Kitkiöjoki 1890-luvulla poikasena löysi sellaisia ja myöhemmin hukkasi ne. Kaija Hiilivirran mukaan (60 v.) seitapaikalla on aikoinaan toiminut puutavaralanssi, ts. lastauspaikka.

MUONIO 49 Särkijärvi, Särkijoki

10000 1952 4

-Pato

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Aki Arponen
Hilkka OksalaTarkastusaika: 12.8.1989
23.8.1995Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

x= 7535 43 y= 496 76 z= n. 257

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.7 km Muonion kirkosta
ESE.Hoito ja kunto

A6 B C D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Riistan- ja kalantutkimuslaitos (RKTL)

Puhelin: 9696-529 161

Osoite: Särkijärven kalanviljelylaitos

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Aki Arponen 1989: Esihistoriallisen kohteen tarkastus (Muonio, Särkijärvi, Särkijoki). Museovirasto, Esihistorian tsto 171/7.5.1991, top. arkisto. Helsinki.Aiemmat löydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännöskohteesta.Tarkastuslöydöt: Ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 167.

Tarkastuksen aihe: Ennestään tunnetun kohteen säilyneisyyden tarkastus.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Arposen mukaan patovallin itäpuoleinen siipi oli vielä v. 1989 olemassa; patovalli muodostui kahdesta yhdensuuntaisesta hirsiseinämästä, joiden väli oli täytetty mudalla ja kookkailla kivillä. Hirret oli tuettu poikkipuvin, jotka kulkivat pitkitäishirsiin koverrettujen reikien läpi; poikittaishirsien

päät tulevat reilusti patovallin ulkopuolelle (erityisesti alavirran puolelle). Patovallin leveys ulkoreunoista mitaten oli n. 135 cm, poikkipuut olivat 3 - 4 metrin välein ja hirsien läpimitta oli 15 - 20 cm. Näkyvissä oli kaksi hirsikertaa. Vuonna 1995 nykyisen sillan S-puolella oli jäljellä kylmämuurattua valliladelmaa, mutta Arposen (1989) kuvailemia salvosrakenteita ei näkynyt.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Tiheää pensasmaista koivikkoa, turvetta ja heinikkoa. Padon alapuolella on kalanviljelylaitoksen nurmikenttä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Särkijärvestä Särkilompoloon laskevan Särkijoen E-rannalla. Maasto ao. paikalla on alavaa ja padon ylävirran puoleinen alue (entinen patoallas) on soistunut.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kalanviljelylaitoksen rakennukset sijaitsevat paikalta n. 200 m SW. Kalanviljelylaitokselle johtava tilustie kulkee kohteen vieritse. Kohde sijaitsee välittömästi Särkijoen ylittävän sillan S-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kesällä 1989 tiheästä kasvillisuudesta huolimatta inventoinnin yhteydessä oppaan (A. Metsola) avulla.

Laaajuuden arviointiperuste: Havaintoaineisto.

Luokitusehdotus perusteluineen: II: vanha pato; täyttää luokan yleiskrtieerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen vähimmäissuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Lähes mahdotonta havaita, ellei tunne jäänteiden sijaintipaikkaa ennestään.

Opas: Aki Arponen (?), Helsinki; Antti Metsola, Särkijärvi, Muonio; H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Löytöpaikalla purossa ja sillassa on kalanviljelylaitteita.

Lähilöytöjä: MUONIO 22 Särkijärvi, Tervakuru: kivikautinen asuin- ja kätkölöytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1000 m ESE. MUONIO 25 Särkijärvi, Karhunoja: rautakirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 700 m NNE. MUONIO 165 Särkilompolo SE: esihistoriallinen asuinpaikka ja pyyntikuopparyhmä sijaitsee täältä n. 1800 m SW.

MUONIO 50 Äkäsjärvi E, Ruonankaula

-Seitakivi

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: N. 1 x 1 m

x= 7518 96 y= 504 65 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 28 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A B2(?),4(?) C6 D3 E5 F3 GMetsähallituksen viitta

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Karttamerkintä 1: 50 000 (1983)

GT 16 Suomen tiekartta (1986)

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 98

Aiemmat löydöt: Seitakivi - kiinteä muinaisjäänös.Tarkastuslöydöt: Havainto yllä mainitusta muinaismuistosta.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Yllä mainitun tiedon paikkansapitävyys maastossa.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Seitakivi, muistuttaa ukon tai akan kasvojen profiilia, oppaana toimineen Pasi Baasin mukaan huivipäistä mummoa. Kivi on lattea, reunaltaan pystyssä seisova laaka, 105 x 70 x 35 cm, harmaajakäläinen, muistuttaa hautakiveä ja toisaalta esim. Saijanvaaran seitaa (kohde MUONIO 29). Kiven vieressä sen NW-puolella maassa on moderni pieni kiviladelma, jonka takana olevaan koloon on uhrattu rahaa: pennejä. P. Baas rouvineen oli uhrannut pienen lattean kiven päälle pari muikkua. Kiven alustaa

on hieman tuettu turpeella; kivi on irronnut alustastaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Harmaajäkälä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Karkean, harvaa mäntyä kasvavan mustikka- ja kanervapohjaisen, kivisen moreenikumpareen tasanteen reuna, joka alkaa jyrkästi viettää kohti järven kapeikkoa (n. 40 m W).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsähallituksen opstaman polun (SE-NW) päässä, jossa on metsähallituksen kyltti ja logo kivin tuetussa keropääpaalussa, n. 2.5 m seidasta NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kivikkoinen ja kallioinen moreenikangas (ks. yllä).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Ollut aiemmin ilmeisesti ainakin Metsähallituksen sekä Pasi Baasin tiedossa.

Laaajuuden arviointiperuste: Havainnot näkyvistä rakenteista.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; ehdotettu aiemmin.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen alue kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: Pasi Baas, Äkäsjärvi, Sakarinpalo (sekä Hilikka Oksala)

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Kohde toimii Metsähallituksen hoitamana nähtävyytenä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kivi voi helposti kaatua sen ollessa irti alustastaan.

Lähilöytöjä: MUONIO 118 Äkäskeron reitti: kivikaudentyypiset asuinkuopat ja vallipainanteet sijaitsevat täältä n. 450 m SE. MUONIO 122 Äkäsjärvi E, Sappisalmi: kivikaudentyypisten asuinvallipainanteiden, pyynti- ja asuinpaikkakuoppien sekä tervahautojen muodostama kompleksin sijaitsee täältä n. 2 km N.

MUONIO 51 Kätkäsuvento, Sonkajoki

-Pyyntikuoppajärjestelmä

Luokka: I - II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaika/historiallinen (?)

Lukumäärä: viisi ryhmää; ainakin 49 pyyntikuoppaa (1955)

Tarkastaja: Oula Näkkäläjärvi (kart.) **Tarkastusaika:** 14.7.1955

Petri Halinen (tark. & kart.) 1991

Hilkka Oksala 3.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 05 SONKAMUOTKA (1969)

Pinta-ala: n. 1100 x 400 m (S-N)

x= 7562 48 - 7563 56 **y=** 471 41 - 471 72 **z=** 245 - 256

Koko järjestelmän äärilukemat (Halinen 1991).

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A4 B C6? D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Oula Näkkäläjärvi 1956: Karttapiirroksat Sonkamuotka 1:500 Su 559:11; 10. Museovirasto, Kansatieteen osasto, top. arkisto. Helsinki.

Manker 1968: 47-49, 150-151

Petri Halinen 1991: Tarkastuskertomus: MUONIO 51 Sonkajoki. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Ks. myös Petri Halinen 1995: Lisensiaattitutkielma. Helsingin yliopisto, Arkeologian laitos.

Ks. myös Kotivuori - Torvinen 1993: 98

Aiemmat löydöt: Pyyntikuoppia sekä tervahauta.

Tarkastuslöydöt: Muutama Näkkäläjärven ja Halisen mainitsemista kuopista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. 217; LIITTEET MUONIO 51/I-II (Näkkäläjärvi 1955).

Tarkastuksen aihe: Ennestään hyvin dokumentoituun kohteeseen tutustuminen inventoitaessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Halinen (1991) on laskenut alueelta viisi pyyntikuopparyhmää n. 1100 x 400 m laajuisella alueella, jokseenkin N-S -suuntaisessa jonossa. Inventoinnin käytettävissä on ollut ainoastaan Halisen (1991) ja Näkkäläjärven (1955) kartat, joista jälkimmäiseen on rekisteröity 49 kuopannetta. Näistä kaksi eteläisintä ryhmää vaikuttivat tuhoutuneen maantien E8 (SE-NW) alle. Näkkäläjärven mittauksen mukaan kuoppien pituudet vaihtelevat 3 - 4 metrin välillä, pituusakselien suunnat puolestaan ovat WNW-ESE, E-W sekä S-N. Halinen (1991) on Näkkäläjärven havaintojen lisäksi rekisteröinyt alueelta viidennen kuopanneryhmän, jonka pituus on n. 400 m ja muoto kaareva suunnissa NW-SE/S-N (Halinen 1991). Vuoden 1995 käynnillä ehdittiin havaita ainoastaan Näkkäläjärven kohteen Su 559:10 SE-osan 2 - 3 pyyntikuoppaa sekä alueelle merkitty tervahauta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Mäntyvaltaista jäkäläkangasta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Hiekkapohjaista, mäntyvaltaista jäkäläkangasta, jota reunustaa jokea (Sonkajoki) ympäröivä jänkä. Kohteet ovat sijainneet pääosin Sonkajoen W-osissa, aina sen sualueen lähistöltä joen haarukoihin saakka N:ssa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Alueen S-osa on sijainnut välittömästi Myllykorvan sillan N-puolella ja vanhan tien E-puolella. Alue on nykyisin suurelta osin peltoa sekä hiekanottoaluetta. Kohteet Halinen 1991 ja Näkkäläjärvi 1955: Su 559:10 sijaitsevat valtatie E8 E-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maaperä on hiekkapohjaista, jokivarren reunoilla puolestaan on suoturvetta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kartoitusten ja inventointien yhteydessä 1955 ja 1991.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; tämä pyyntijärjestelmä on laajin Muoniosta tunnettu tämän tyyppin kohde.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko Sonkajokivarsi kaikkine tunnettuine kuoppineen vähintään lakisääteisen minimisuoja-alueen puitteissa.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Tarvittaessa P. Halinen, Helsinki (?), H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Aluetta hyödynnetään runsaasti eri tavoin sen sijaitessa Kätkäsvannon ja Sonkamuotkan kylien välissä; mm. ajo- ja moottorikelkkauria alueella on melko runsaasti.

Lähilöytöjä: MUONIO 217 Kätkäsvanto, Myllykorva: ilmeinen asuinvallipainanne sijaitsee pyyntijärjestelmän SW-päästä n. 100 m WSW (?). MUONIO 8 Kaarantojärvi, Seitaniemi: seitapaikka sijaitsee täältä n. 3000 - 3100 m NE. Enontekiön Sonkamuotkan latomusryhmä Su 559:12 (Näkkäläjärvi) sijaitsee kuopparyhmän N-päästä n. 900 m WNW, ja kohteesta Halinen 1991 n. 800 m NW.

539:11

Su 550:11 b)

Sonkamuotka
1:500

Aty, by the way
How is your day today?

Бондари.

14/7-2

Su. 559:10
 Dia samalla numerolla

KARTTALIITE MUONIO 51/I
 Näkkäläjärvi 1955
 Alkuperäinen Museovirastossa

14/7-55

MUONIO 52 Jerisjärvi, Keimiöniemi, Kalakenttä/Kenttäranta

-Historiallinen pyyntikenttä kivikautisella asuinpaikalla

Luokka: I

Ajoitus: Kivikausi/historiallinen aika.

Lukumäärä: Kalamajoja 17 kpl aittoineen; kiviesineiden löytöalue samalla kentällä.

Tarkastaja: Markku Torvinen **Tarkastusaika:** 1983

Hilkka Oksala 5.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala:

Alue I: historiallinen asutus: n. 350 x 20 - 50 m (S-N)

Alue II: kivikautiset löydöt: n. 150 x 20 - 50 m (S-N)

x= 7537 09

y= 502 15

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.7 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1,6 B1,2,4 C6 D1,3 E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: "Valtion tai vanhojen tilojen yhteismaata" (Kivinen 1982: 24). Ks. myös kopio maanomistuskartasta (Kivinen 1982: 45).

Aiemmat tiedot: Mm.

Fellman, Jakob 1906: Anteckningar under min vistelse i Lappmarken. Helsingfors.

Paulaharju, Samuli 1923: Vanhaa Lappia ja Peräpohjaa. Helsinki. (174 - 182).

Kivinen, Olli 1982: Keimiöniemi. Rantakaava ja alueen kehittämissuunnitelma. Helsinki.

Kotivuori, Hannu - Torvinen, Markku 1993: Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset. Lapin seutukaavaliitto. Julkaisu n:o 130. Sarja A. Rovaniemi. (99).

Aiemmat löydöt:

*Kiinteäksi muinaisjäännökseksi merkitty pyyntikenttä rakennuksineen, jotka ovat historialliselta ajalta.

*Reima Salmen syyskesällä 1995 löytämä ja Kansallismuseon kokoelmiin lahjoittama pohjalainen kivikirves KM 29492: 1.

Tarkastuslöydöt: KM 29492:2-4 kvartsikaavinta muistuttava kappale, pieni kvartsiydin sekä retusoitu iskos (kvartsiterä tai -kärki).

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164; LIITTEET I-III: karttaotteita (Kivinen 1982: 8, 23 ja 45); ks. myös kohde 15, ss. 51-53 ja KARTTALIITE MUONIO 15/I.

Diat: OY n:o 67.

Tarkastuksen aihe: Kalakentän kivi-kautiseen osuuteen tutustuminen inventoinnin yhteydessä kirveslöydön pohjalta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivi-keskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Alue I: Historiallisen ajan kalakenttä

Kenttärannan suojelualueen kalapirtit ja -aitat Kivinen (1982: 25) on jakanut neljään ryhmään, joiden ympärille muodostuu avoin tila. Ryhmiä yhdistää toisiinsa kapeat kujat. "Tilaryhmistä tulee ikäänkuin "helminauha", jossa helmet, aukiot, ovat rannan suunnassa eripituisia, likimäärin mitaten 54, 40, 90, ja 66 metriä." Jo vuoden 1553 veroluetteloiden mukaan Jerisjärvi kuului Ylitornion Armassaaren pirkkalaisten kalastusalueen nautintaan (Kivinen 1982: 9 - 10; Fellman 1906), kun ensimmäisenä Muonioon kiinteästi asettuneena asukkaana pidetään pirkkalaishäällikön ja Kemin lapinvoudin Olli Anundinpoika Tulkin poikaa Ollia vuodesta 1575 alkaen. Perimätietojen pohjalta kalapirttejä tuotiin Keimiöniemeen talvisin Ylitorniolta saakka, missä ne olivat tilojen vanhoja, käytöstä poistettuja aittoja ja ulkorakennuksia. Näin niitä on jatkuvasti rakennettu uudelleen entisille sijoilleen, ja vanhoja on yritetty korjata. On mahdollista, että vanhimmat pirtit olisivat jo välittömästi Ruotsin ja Venäjän sodan aikaisen, vuoden 1592 kenttäpalon jälkeisestä vaiheesta. Vanhin lienee kuitenkin ollut erillään pisimpään säilynyt Hurulanniemen pirtti, ehkä jo tuota suurpaloa edeltäneeltä ajalta. Ilkivallan tuloksena tämä suojelukohde kuitenkin paloi v. 1991. "Kalapirtit ja kalastusoikeudet ovat yleensä kuuluneet tiettyihin tiloihin, jotka puolestaan ovat vanhojen muoniolaiden ja ylimuoniolaiden sukujen ja heidän perijöittensä hallussa." Sanotaan, että kaikki ovat suoraan tai solmittujen avioliittojen kautta sukua vanhalle pirkkalaishäällikölle Olli Anundinpoika Tulville ja hänen pojalleen. Näin kalakentällä näyttää muodostuneen voimakas yhteenkuuluvuuden tunne, joka osaltaan lienee vaikuttanut vanhan rakennuskannan säilyneisyyteen.

Alue II: kivi-kautinen löytöalue/asuinpaikka

Reima Salmen luovuttaman a) pohjalaisen sädekivikirveen löytöpaikalta, N-S -suunnassa yhdeksannen kalapirtin edustan venevalkamakaivannolta, talletettiin tarkastuksen yhteydessä myös retusoitu kvartsi-iskos sekä välittömästi näiden S-puolella sijainneesta toisesta kaivannosta mahdollinen karstoittunut kvartsikaavin ja palaneita kiviä. Tästä 100 - 150 m N, pohjoisesta käsin toisen ja kolmannen pirtin välisestä maastosta, talletettiin vielä pienikokoinen b) kvartsiydin.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Piha- ja niittyheinikkoa, rantakoivikkoa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Alin rantaterassi, loivasti rantaan (W) laskeva rinnetasanne kalapirttien pihamaalla. Kivikirveen löytöympäristö sijoittuu rantaviivasta 2 - 4 m:n etäisyydelle. Kauempaa N:sta löytynyt kvartsiydin sijaitsi kahden mainitun pirtin välisen, avoimen pihamaan ja metsän välisessä taitekohdassa paikalle johtavan polun (SW-NE) päässä. Avointa, heinikkoista, paikoin etenkin koivua kasvavaa ranta-aluetta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kivikirves ja mainitut kvartsit (II a) löytyivät rakenteilla olleen uuden venevalkaman kaivannosta, josta lähimpään, pohjoisesta lukien yhdeksänteen kalapirttiin on matkaa n. 9 m NE. Pieni kvartsiydin (II b) puolestaan löytyi pirteille johtavan polun pinnasta, pohjoisesta lukien toisen ja kolmannen tuvan väliseltä alueelta (ks. LIITE 52/I).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kivikirveen löytöpaikalle, laiturikaivannon kohdalle oli kaivettu tasainen ja suora maaprofiili, suunnaltaan SSE-NNW, seinämä kohti W:ttä. Siinä turpeen paksuus oli 5 cm, sen alla oli myös 5 cm paksu hiilikerros, pituudeltaan n. 2.5 m. Edelleen tämän alla oli 10 cm paksu huuhtoutumiskerros ja sitten 16 cm rikastumiskerrosta. Hiilikerroksella saattaa olla jo esihistoriallinen kulttuurimerkitys. Maaperä oli lievästi soraista hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kirveslöydön johdosta suoritettua inventointitarkastuksen yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Materiaalin löytöpaikat.

Luokitusehdotus perusteluineen: On ennestään jo I-luokassa, jonka kriteerit edelleen ovat voimassa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Ennestään määritelty suoja-alue (Kivinen 1982: 23, 45).

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät historiallisen asutuksen osalta; esihistorian havaitseminen vaatii tarkkuutta.

Opas: H. Oksala, Mika Pouttu, Reima Salmi, Muonio, puh. 9696-532 264.

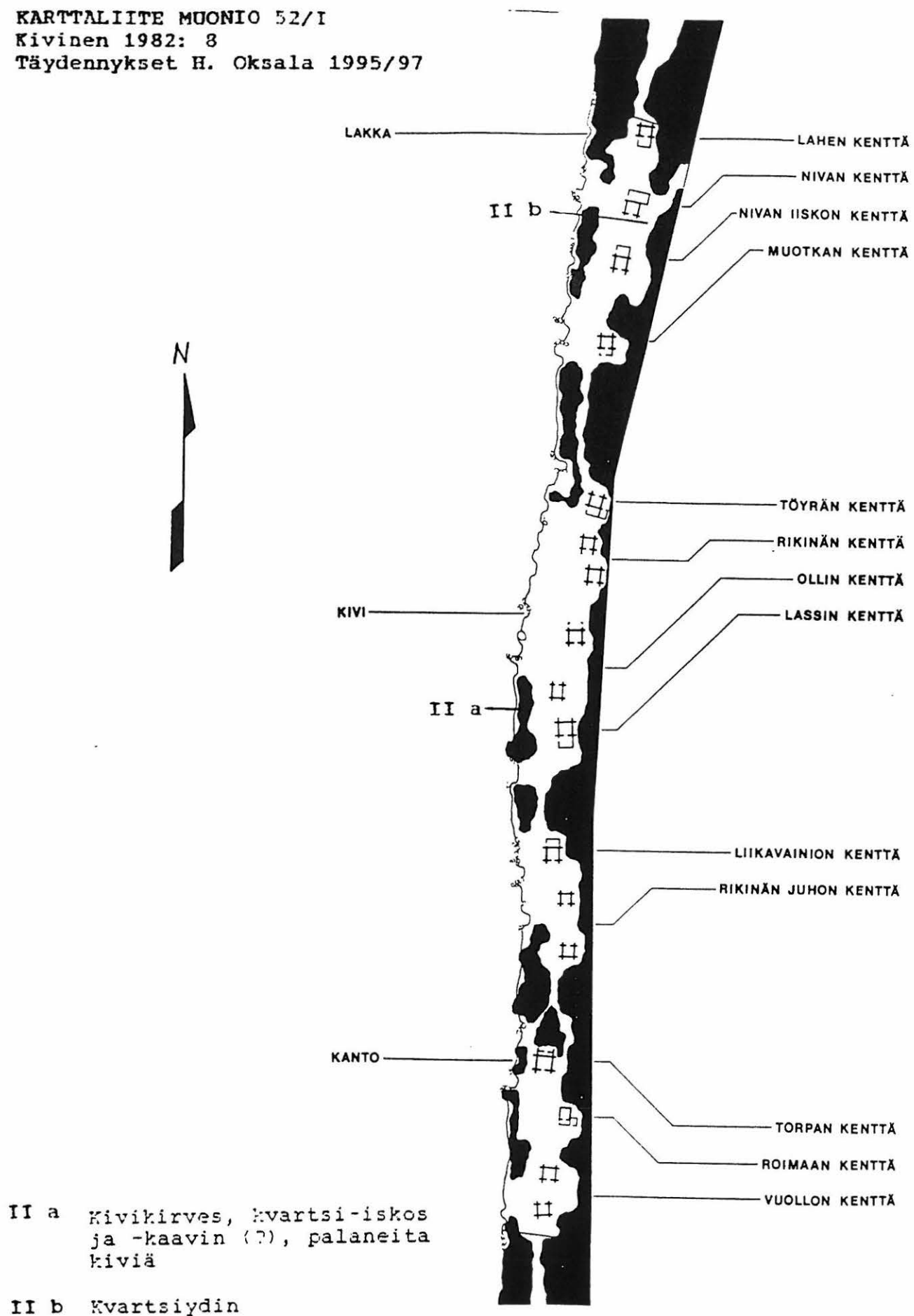
Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Ajokieltomerkki alueelle johtavalla polkutiellä.

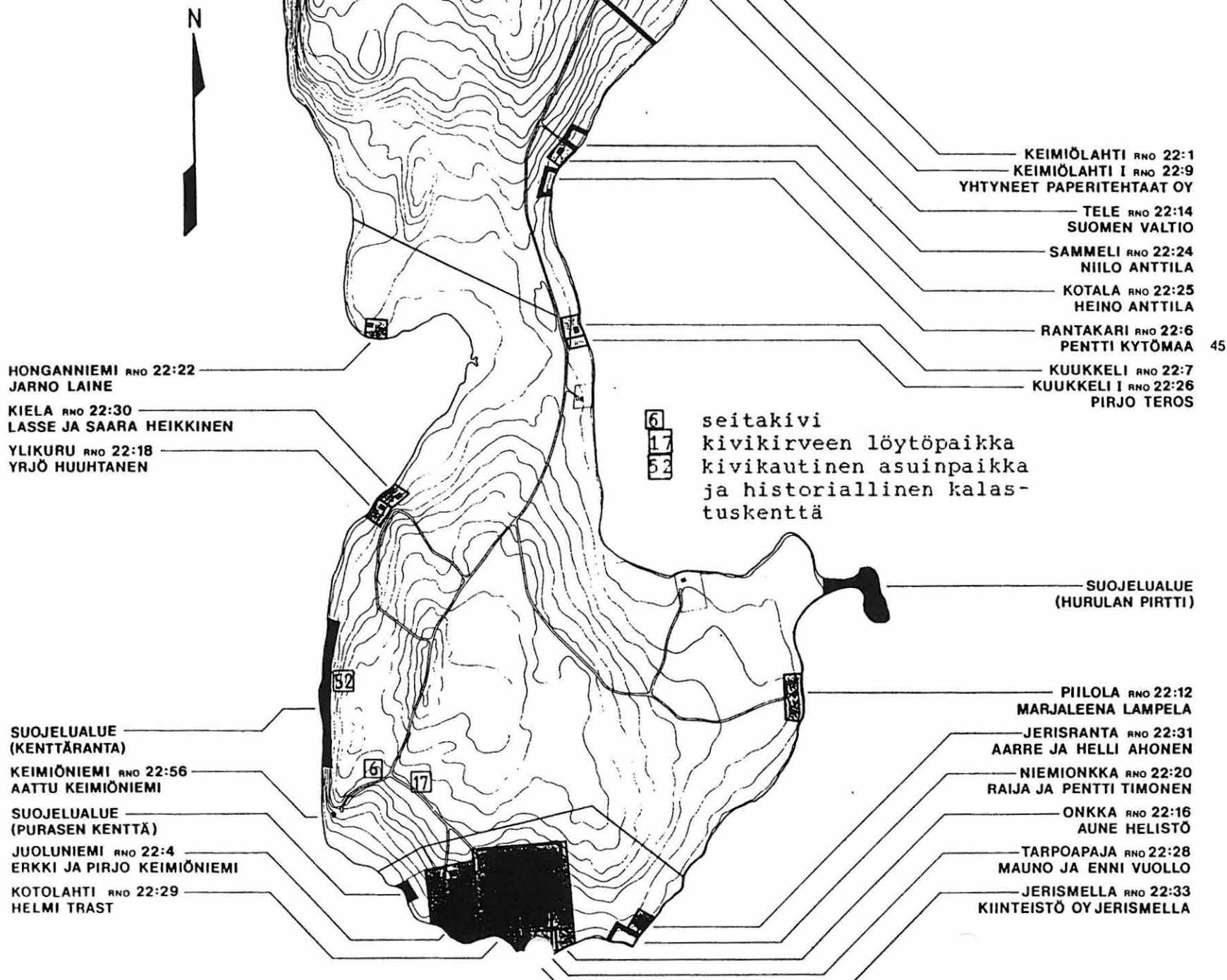
Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Jatkuva pienimuotoinen korjailu- ja rakennustyö, perustuu vuosisataiseen perinteeseen.

Lähilöytöjä: MUONIO 6 Keimiöniemi: seita sijaitsee täältä n. 200 m SSE; MUONIO 17 Keimiöniemi: kivisen poikkikirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 350 m SE.

KARTTALIITE MUONIO 52/I
 Kivinen 1982: 8
 Täydennykset H. Oksala 1995/97

HONGANNIEMI RNO 22:22
JARNO LAINE

KIELA RNO 22:30
LASSE JA SAARA HEIKKINEN

YLIKURU RNO 22:18
YRJÖ HUUHTANEN

SUOJELUALUE
(KENTTÄRANTA)

KEIMIÖNIEMI RNO 22:56
AATTU KEIMIÖNIEMI

SUOJELUALUE
(PURASEN KENTTÄ)

JUOLUNIEMI RNO 22:4
ERKKI JA PIIRJO KEIMIÖNIEMI

KOTOLAHTI RNO 22:29
HELMİ TRAST

KEIMIÖLAHTI RNO 22:1
KEIMIÖLAHTI I RNO 22:9
YHTYNEET PAPERITEHTAAT OY

TELE RNO 22:14
SUOMEN VALTIO

SAMMELI RNO 22:24
NIILO ANTILA

KOTALA RNO 22:25
HEINO ANTILA

RANTAKARI RNO 22:6
PENTTI KYTÖMAA

KUUKKELI RNO 22:7
KUUKKELI I RNO 22:26
PIRJO TEROS

SUOJELUALUE
(HURULAN PIRTTI)

PIILOLA RNO 22:12
MARJALEENA LAMPELA

JERISRANTA RNO 22:31
AARRE JA HELLI AHONEN

NIEMIONKKA RNO 22:20
RAIJA JA PENTTI TIMONEN

ONKKA RNO 22:16
AUNE HELISTÖ

TARPOAPAJA RNO 22:28
MAUNO JA ENNI VUOLLO

JERISMELLA RNO 22:33
KIINTEISTÖ OY JERISMELLA

6
17
52

seitakivi
kivikirveen löytöpaikka
kivikautinen asuinpaikka
ja historiallinen kalas-
tuskenttä

KARTTALITTE MUONIO 52/III
Kivinen 1982: 45
Maanomistussuhteet ja
esihistorialliset kohteet
(MUONIO 6, 17 ja 52)

KARTTALIITE MUONIO 52/II
Kivinen 1982: 23
Täydennys H. Oksala 1995/97

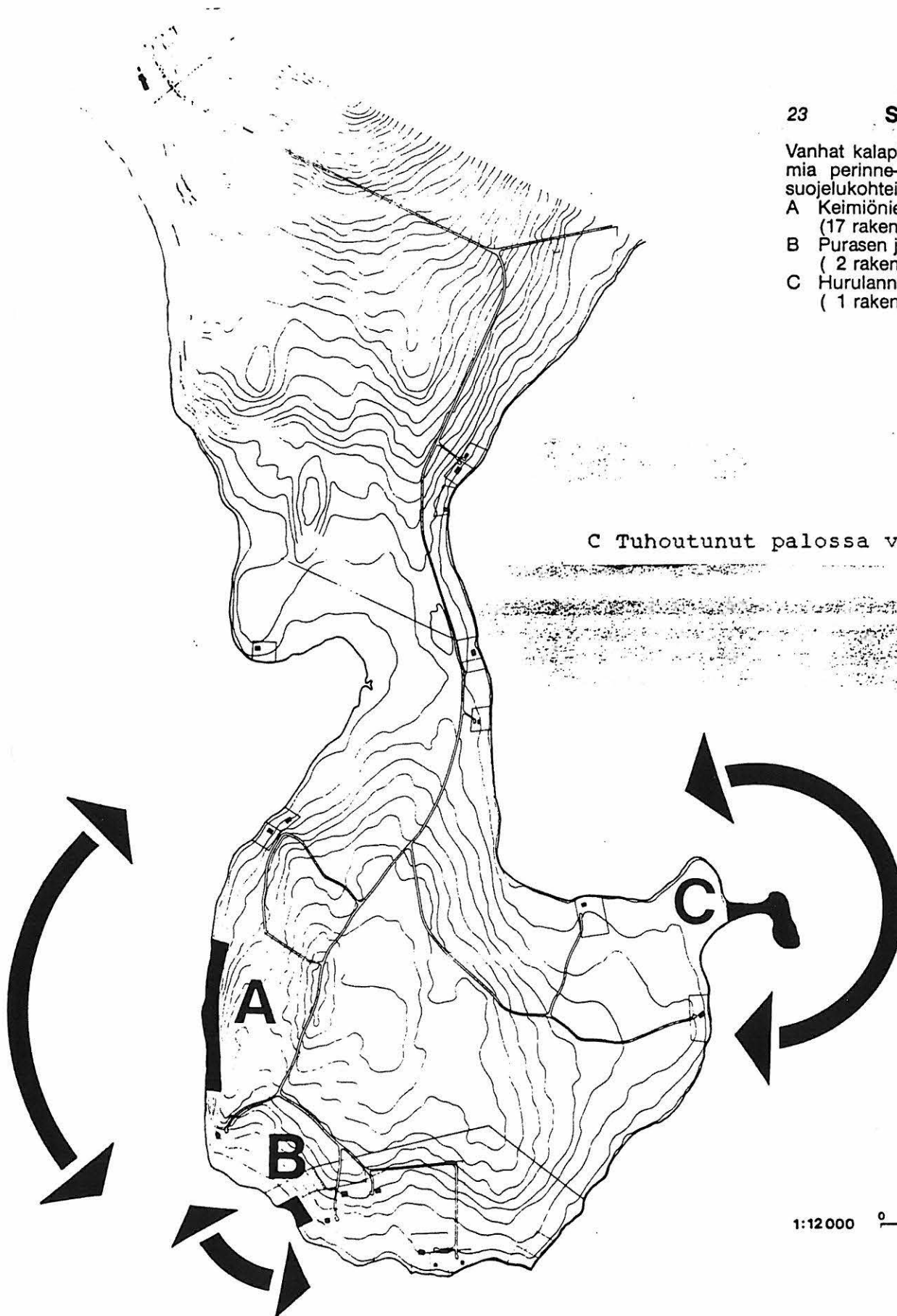
23

SUOJELUKOhteET

Vanhat kalapirttialueet ovat kiistattomia perinne- ja rakennuskulttuurin suojelukohteita:

- A Keimiöniemen kenttäranta
(17 rakennusta)
- B Purasen ja Salkon kenttä
(2 rakennusta)
- C Hurulanniemen pirtti
(1 rakennus)

C Tuhoutunut palossa v. 1991.

1:12 000

0 500

MUONIO 53 Luntanginkangas, Siekkijoen suu

- Multakota(?), tervahauta, turvekammin pohja, esihistoriallinen asuinvallipainanne (?)

Luokka: II

Ajoitus: Historiall./esihistoriall.aika

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 15.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2713 09 ÄKÄSJOKISUU (1989)

Pinta-ala: n. 100 x 50 m (W-E)

x= 7486 22 y= 480 52 z= 160

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 53.2 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännöksistä

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 53.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto muinaisaikaiselle ihmistoiminnalle soveltuvassa maastokohdassa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivieskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Multakota?

3 x 2.5 x 0.5 - 1 m (S-N), oviaukko E sivulla muodostaa neliömäisen kuopanteen 1 x 1 x 0.5 m, pohja suhteellisen tasainen. N-seinämän alaosassa on ohut maatunut lautapanelointi.

N. 5 m a):sta E on

b) kuopanne, soikea, 2 x 1.5 x 0.4 - 1.2 m, (E - W).

Tästä n. 1 m SSE on

2) kuopanne, 3 x 2.5 x 0.1 - 0.8 (E - W),

josta n. 1 m N on

3) pyöreähkö kuopanne, halkaisija n. 1.2 m, syv. 0.2 - 1.1 m.

Edellisestä n. 1 m SE on vielä

4) pieni pyöreä kuopanne.

N. 7m b):stä suuntaan NE on

c) tervahauta,

soikea (E-W), n. 15 x 13 x (syv. suht. valliin) n. 1.5

m. Valli n. 2.5 x 0.5 m, ränniaukko suuntaan S, lev. 3 - 0.2 m, syv. 1 - 1.3 m rännin pit. n. 6 m (SW - NNE), lev. 1 - 4 m, syv. 2 m; vallien ympäröimä.

N. 27 m c):stä suuntaan NE on

d) turvekammin pohja,

soikea (S-N), 6 x 5 m, pohja maantasolla. Sisäosa neliömäinen 1.5 x 2 m (S-N), oviaukko W-seinämällä, lev. n. 1 m. Valli 2.5 x 0.8 m. Vallia ympäröi ojakaivanto.

N. 1 m d):stä suuntaan SSE on

e) asuinvallipainanne?

soikeahko (E-W), n. 16 x 13 x 0.3 - 1 m, valli hyvin maatunut, n. 2 x 0.2 m. Oviaukko (?) sijaitsee S-vallissa, lev. n. 2 m, polun (S-N) halkaisema.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) Pohjalla paksu sammal, vanamoa, heinää, puolukkaa, kuusen- ja männyntaimia, reunoilla vähän pajua, ympärillä mäntyjä halk. n. 15 cm.

b - c) Kasvillisuus tiheä, sammal, puolukka, kuusen, koivun ja männyn taimia, pajua, valleilla ohut- runkoisia mäntyjä ja koivuvesakkoa, pajukkoa.

d) Paksu sammal, puolukka, koivuntaimia, nostettuja kantoja 2 kpl, reunoilla mäntyjä ja kuusia n. 8 kpl, paksuus 20 - 30 cm.

e) Mättäikköinen: sammal, puolukka, koivuntaimia, nostettuja kantoja 2 kpl, reunoilla mäntyjä ja kuusia n. 8 kpl, halk. 20-30 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a) Kosteahkopohjainen mäntykangas, joka päättyy koivun- ja kuusensekaiseen rantatörmään. Muonionjoen rantaviiva n. 200 m S. Siekkijoen suun rantaan on n. 20 m SW.

d) Rantatöyrään reuna n. 13 m suuntaan S ja siitä Muonionjoen rantaan n. 200 m.

e) Rantatörmän reuna, Muonionjoen rantaan n. 200 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kunnanraja Muonio-Kolari (SW-NE) sijaitsee täältä n. 20 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainnot.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen:

II; täyttää ao. yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993:10).

Ehdotus suoja-alueeksi:

Vähintään jäänteitä ympäröivä lakisääteinen alue.

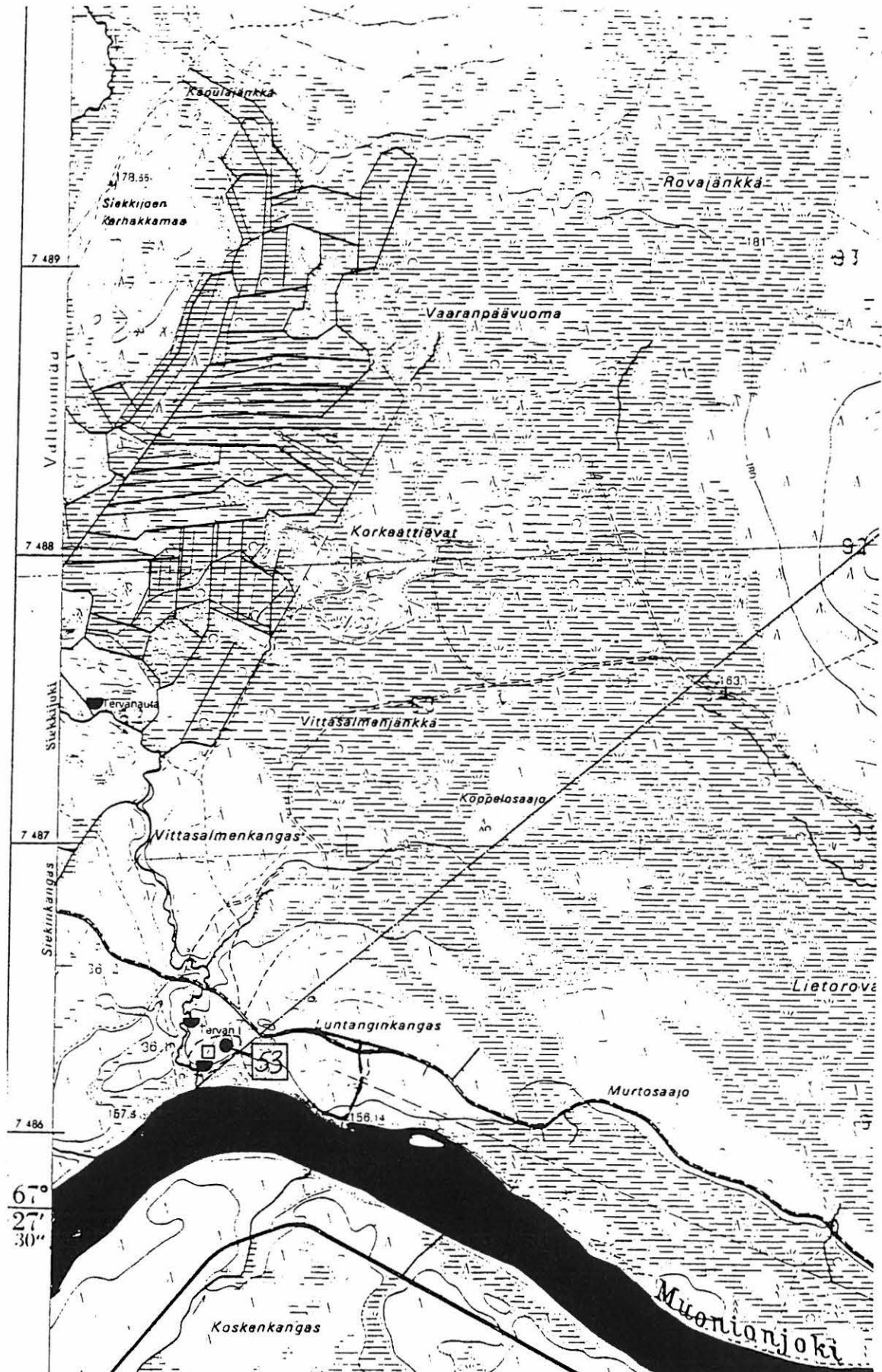
Havaintomahdollisuudet:

Hyvät.

Opas: Janne Muotka

Lähilöytöjä:

N. 150 m kohteesta 53 NNW sijaitsee kaksi tervahautaa, jotka on painettu peruskartalle.

Kohde MUONIO 53 sekä neljä tervahautaa

MUONIO 54 Aarea, Karkosenkangas, Mukkaskoski

-Esihistoriallinen asuinpaikka

Kaipa 2002: Luontainen

Luokka: II (?)

Ajoitus: kivikausi (?)

Lukumäärä: liedensija (?), palaneiden kivien esiintymiä, asuinpainanne (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 16.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2713 06 AAREA (1989?)

x= 7485 13

y= 479 31

z= 165

Pinta-ala: halk. n. 50 m

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 53.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1,4 B1 C3,5 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Kylä/kaupunginosa: Aarea

Tila/Rno/nimi: 36:1 (?)

t a i K o r t t e l i / t o n t t i / p a l s t a :

Karkosenkangas/Koskenjänkkä/Mukkaskoski

Tarkastuslöydöt: Yllä mainitut havainnot.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Peruskarttaote ks. kohde 54.

Tarkastuksen aihe: Kiinteään muinaisjäännökseen viittaavat maastohavainnot.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):1) Liedensija, epämääräisen soikeahko, 50 x 40 cm (W-E), keskeltä avoin, näkyvissä n. 13 jäkälöitynyttä, osittain turpeen peittämää kiveä, kooltaan 2 - 10 cm, muodostavat epämääräisen reunakehän. Maantasainen.

Mainitulla alueella näkyvissä myös

2) muita todennäköisiä palaneiden kivien keskittymiä.

Aareankankaan metsäautotiestä (NE-SW) n. 26 m NW on

3) asuinpainanne, epävarma, pyöreä, halk. n. 3.5 m, syv. n. 0.15 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- 1) Puolukka, vähän jäkälää ja sammalta sekä kariketta.
- 3) Kuiva jäkälä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, mutta pieniä sorakumpareita muodostava ojan (W-E, n. 45 m kohteesta 1) S) ja joen (E:ssä) välinen jäkälää kasvava mäntykangastasanne, jota ympäröi koivuvaltainen rantavesaikko. Kohde 3) sijaitsee matalalla metsäkumpareella. Koski sijaitsee löytöalueelta n. 300 m SE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Aarean metsäautotie (NE-SW) sijaitsee alueen 1)-2) NW-puolella, ja kohteen 3) S-puolella. Alueen E-puolta sivuaa polku (S-N).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja. Maaperä sorapohjainen, melko kivinen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot.**Luokitusehdotus perusteluineen: II; vaatii koetutkimuksia.****Ehdotus suoja-alueeksi: Mainittujen havaintojen muodostama alue.****Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.**

Opas: Janne Muotka, Helsinki; H. Oksala.

Lähilöytöjä:

Kohde 53 Aarea, Luntanginkangas, Siekkijoen suu (tervahautoja ja multakotia) sijaitsee täältä n. 1600 m NE.

MUONIO 55 Tapojärvi, Valkeavaara

- Louhinkivi ja kvartsiitti-iskoksia/kvartsiittilouhos

Luokka: II-III

Ajoitus: Esihistoriallinen (?)

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 19.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04 + 07 TAPOJÄRVI (1969)

Pinta-ala: 1 x 1 m

x= 7492 18 y= 483 44 z= 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 47.4 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A4 B1? C4,5 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt KM 29493: 1-3 kvartsi-iskoksia, -ytimiä ja materiaalikappaleita (breksiakvartsia?) yht. 36 kpl.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 57.

Diat: OY n:o 46

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Esiintymä koostuu maakivestä (valkoista kvartsia) koko 30 x 15 cm, havaittavissa tien pintaan. Kiven N-nurkasta irtoaa n. 5 cm:n kokoisia tai pienempiä materiaalikappaleita ja -isoksia, joita on levinnyt ympäristöön 10 - 100 cm:n säteellä.

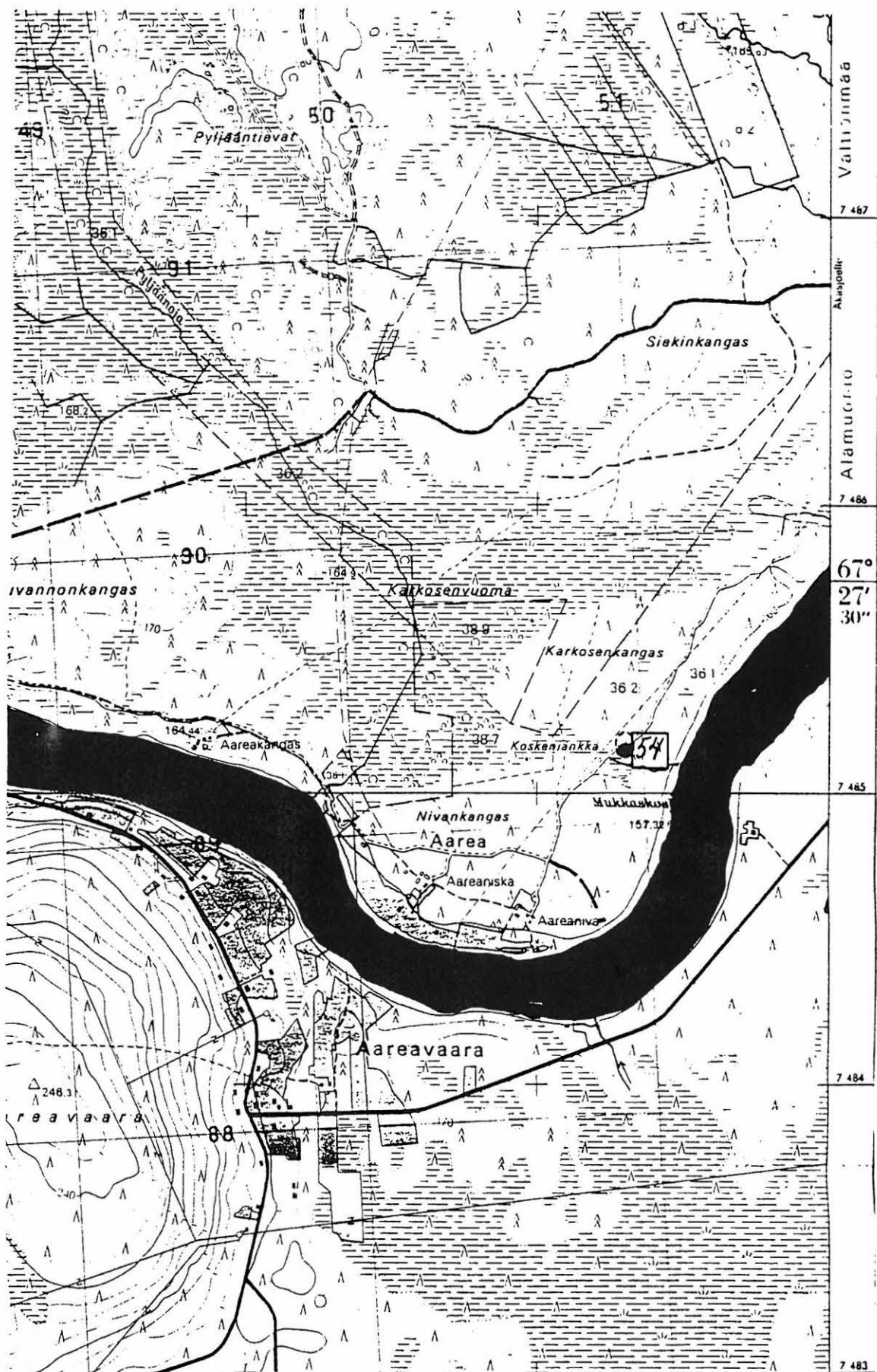
Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Ohut sammalkerros.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Sijainti loivasti kohti E viettävän vaaran keskirinteellä, joka päättyy jänkään. N. 500 m SSE hämöttää Valkeajärvi.

Ote peruskartasta 2713 06 AAREA

Kohde MUONIO 54

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Sijainti metsäautotien (S-N) pinnassa. Näkyvyys kohti E Kolari-Muonio maantielle no. E8.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Maakiven pinnassa lievää palamisen aiheuttamaa punerrusta. Kiveä ympäröi hiilipitoinen humuskerros, jonka alla on havaittavissa huuhtoutumiskerros.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen:

II-III; täyttää II:n yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993:10), löytöpaikka tienpinnassa muodostaa epävarmuustekijän.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Janne Muotka, Hilikka Oksala.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Tieuraa siirrettävä ?

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohde alttiina ajoneuvojen kulutukselle, sijaitsee ajourassa.

Lähilöytöjä: MUONIO 57 Tapojärvi, Valkeajärvi: pyyntikuoppa sijaitsee täältä 1600 m SSE.

MUONIO 56 Tapojärvi, Välijoki, Lompolovaara

- Kiviraunioita ja poroaita

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaikainen ?

Lukumäärä: Kiviraunioita 3 kpl, poroaitaa 1 kpl, puukehikko 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 20.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04 + 07 TAPOJÄRVI (1969)

Pinta-ala:

x= 7493 96 y= 487 08 z= 180

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 46.3 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A4 B C6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä rakenteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 56.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Raunio 1: Epämääräinen suorakaide, 3.5 x 2 x 0.4 - 0.5 m (E-W), kivien koko keskellä n. 10 cm, reunoilla 15 - 25 cm, isoja kiviä reunoilla. Harmaajäkälän peittämiä, lievästi palamisen rapaamia, kaikki ilmeisesti kvartsiittia.

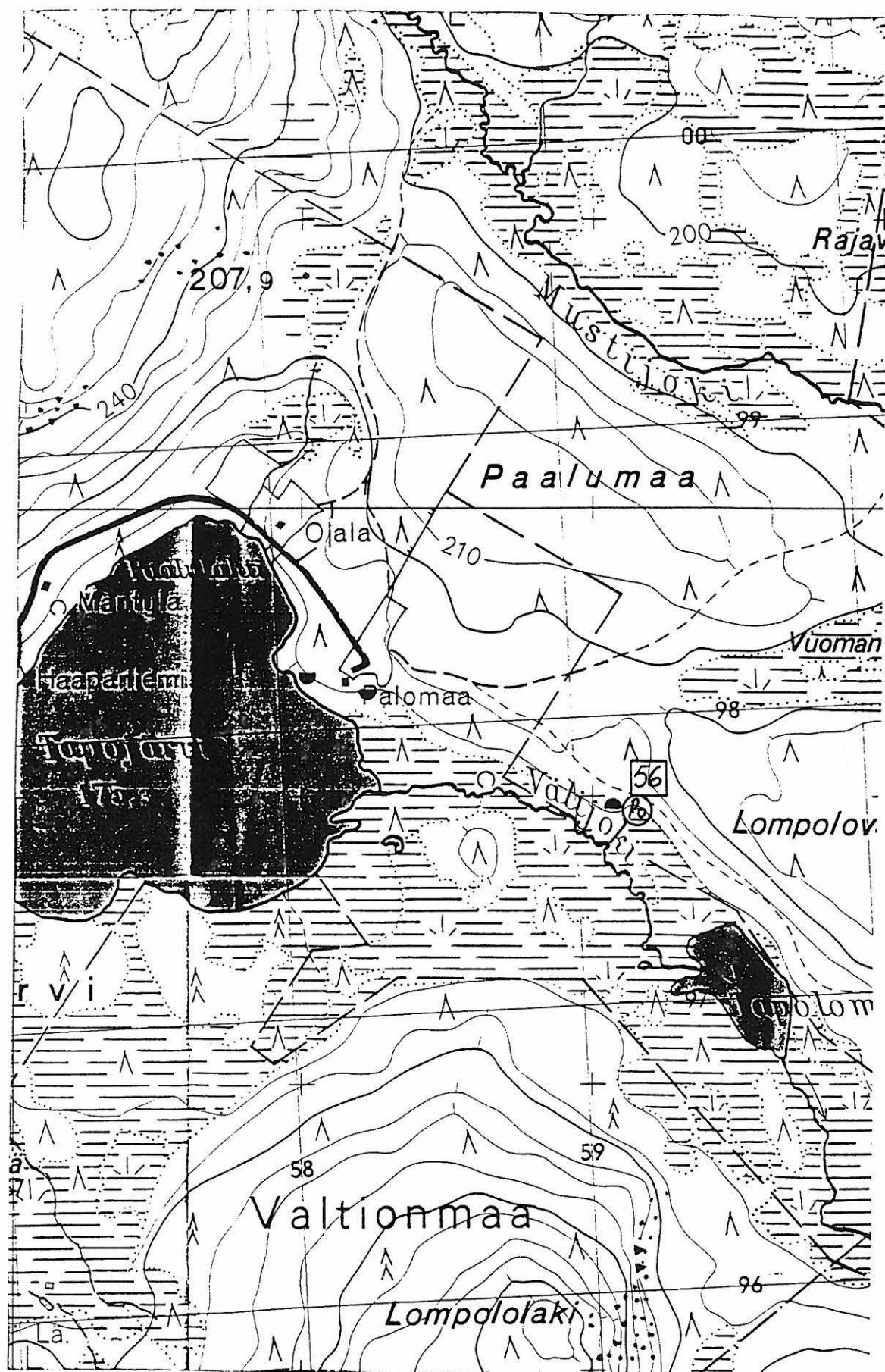
N. 6 m 1:stä WE on

raunio 2: Pyöreähkö, halk. noin 3 m, max kork. noin 0.4 m, kivet 5 - 45 cm. Pienimmät kivet keskellä ovat lievästi nokeentuneita ja tulen rapaamia. Molemmat rauniot vaikuttavat kylmämuuratuilta. Raunio ehkä levinnyt kulutuksen vaikutuksesta polun pinnalle.

N. 30 m rauniosta 2 N sijaitsee

raunio 3: pyöreähkö, halk. n. 2 m, max. kork. n. 0,3 m, näkyvien kivien koot 10 - 25 cm.

Ote top. kartasta 2714 04+07 TAPOJARVI

Kohde MUONIO 56 sekä kaksi tervahautaa

poroaidan Raunion 3 E-puolella, n. 1 m polusta (S-N) kohti W on jäänteitä, joita on näkyvissä n. 30 m (E-W). Sen jälkeen aita kääntyy suuntaan WNW - ESE.

Lisäksi rauniosta 3 n. 1.5 m N on salvomaton puukehikko, 2 x 2 m. Puut on lomitettu kahteen kerrokseen, keskellä on yksi poikkipuu.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- 1) Sammal, variksenmarja, puolukka, mustikka, jäkälä.
- 2) Sammal, variksenmarja, puolukka, mustikka, jäkälää, kivet harmaajäkälöityneitä. E-reunalla nuorehko kuusi n. 1.5 m:n etäisyydellä.
- 3) Puolukka, variksenmarja, mustikka, sammal; lähes kokonaan sammalten peitossa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kuusi- ja mäntyvaltainen moreenitasanne, jonka reunaan (SE) on n. 18 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

- 1) sijaitsee polulta (S-N) n. 58 m W.
- 2) sijaitsee pieneltä polulta (SSE-NNW) n. 1 m E.
- 3) sijaitsee polulta (S-N) n. 1 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993:10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Janne Muotka

Lähilöytöjä: Kaksi tervahautaa Palomaassa 900 - 1100 m täältä WNW; MUONIO 55 Tapojärvi, Valkeavaara: kvartsiitin louhintapaikka sijaitsee täältä n. 4 km WSW; MUONIO 57 Tapojärvi, Valkeajärvi: pyyntikuoppa (?) sijaitsee täältä n. 4300 m SW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Rauniot mahdollisesti ovat liittyneet poroaitaan sen tukirakenteina.

MUONIO 57 Tapojärvi, Valkeajärvi

-Pyyntikuoppa

Luokka:II-III

Ajoitus: esihist. (?)

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 20.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04+07 TAPOJÄRVI (1963)

Pinta-ala: N. 2 x 2 m

x= 7490 63

y= 483 82

z= 200

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 49.5 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A B C4,5 D E5 F G

Tila ja omistaja:

Omistaja: Valtionmaata

Tarkastuslöydöt: Maastohavainto kiinteästä muinaisjäännöksestä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 57.

Tarkastuksen aihe: Havaittu pyyntikuopan kaltainen rakenne.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Pyyntikuoppa (?) pyöreähkö, n. 2 x 2 x 1.2 m, matalahko valli osittain näkyvissä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kuivaa jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus) Jyrkähkösti kohti jänkää ja Valkeajärveä (N-NW) kumpareittain laskeutuva vaaran rinne, pienehkön kumpareen reuna ja sen korkein kohta. Kosteahkoa havumetsää, jossa esiintyy myös koivua.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee n. 25 m N puomitetusta tilustiestä (NE-SW), joka pysäköintilevennöksen kautta yhtyy kantatiehen E 8 NE:ssä. Lähin rakennus sijaitsee ao. tilustien päässä n. 300 m kohteesta W.

Kantatie E 8 (Kolarin ja Muonion välinen maantie) (S-N) sijaitsee kohteesta n. 250 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Silttimoreeni ja hienohko hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; tuhoista huolimatta kuopan perusmuoto on säilynyt.

Ehdotus suoja-alueeksi: Välitön ympäristö - sora-/moreenikumpare.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka & Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kuoppaa on tuhottu kaivelemalla sen pohjaa ja reunaa.

Lähilöytöjä: Muonio 55 Tapojärvi, Valkeavaara: kvartsiittinen louhinkivi n. 1600 m 57:stä NNW; Muonio 56 Tapojärvi, Välijoki, Lompolovaara: kivilatomuksia ja poroaita n. 4500 m 57_stä NE.

MUONIO 58 Nulusjärvi

-Saivojärvi

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 19.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: 1400 x 1100 m (W-E)

x= 7546 06 - 7547 16 y= 2482 16 - 2483 68 z= n. 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 6 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F3 G

Tila ja omistajaOmistaja: Yksityinen, Ylimuonion jakokunta ja
Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:Paulaharju 1922/1977: 170:

"Saivojärvissä elää suuri kalojen isäntäkin, Kalojensampi eli kalojenvanhin, mahtava jättikala, joka toisinaan on nähtykin. Nulusjärvessäkin Ylimuoniossa nähtiin kerran niin tavaton kalaaija, että se kellelteli vedessä niinkuin vene kumollaan ulottuen poikki järven."

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

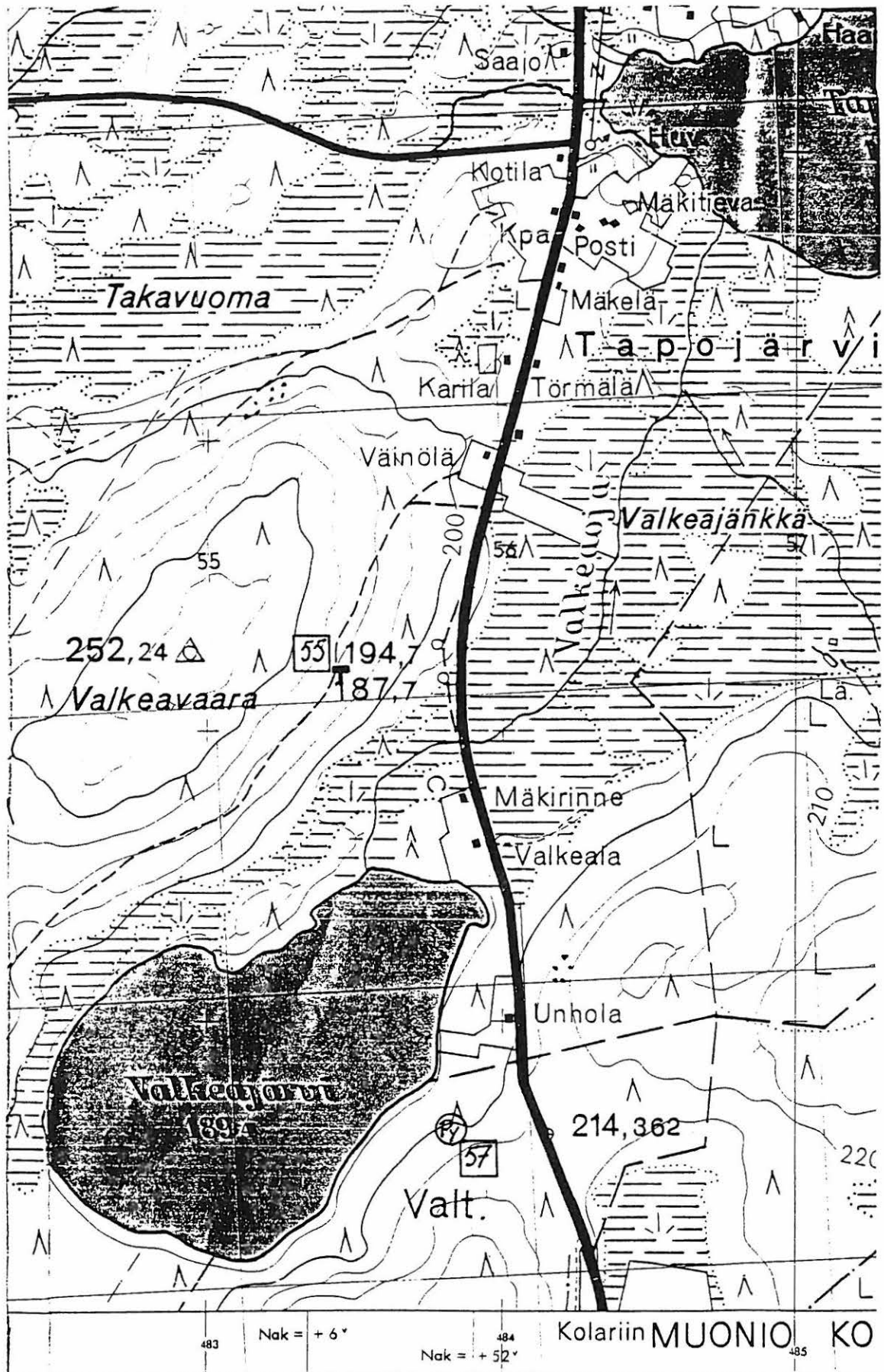
Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 58.

Tarkastuksen aihe: Paulaharjun mainitseman saivojärven rekisteröinti.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Nulusniemen ja Poikkijärvenmaan välissä sijaitseva järvi, johon N:sta laskee Välijoki Alaisestajärvestä. Joki jatkaa edelleen kohti S:ää Nulusjärven W-osan kautta Utkujokena, joka laskee etelässä Muonionjokeen. Nulusjärveen laskee Virnevuoman ja -järven vedet Virneojan kautta E:stä. Järvi on rannoilta matala, rehevöityvä ja monilahtinen. Järven W-osassa sijaitsevasta Ajoniemestä on näkyvyys kohti Pallastunturia NE.

Ote top. kartasta 2714 04+07 TAPOJARVI

Kohteet MUONIO 55 ja 57

Kohteet MUONIO 45 ja 58 sekä mahdollinen kodansija ja viisi terva-
hautaa

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Järven E-osaa sivuaa Muonion - Kilpisjärven valtatie E78, ja Nulusniemessä järven NW-ranalla ovat Mellan ja Rannan taloryhmät.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kirjallisuudesta poimittuun traditiotietoon perustuva tarkastus inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; järveä koskeva traditio.

Ehdotus suoja-alueeksi: Itse järven vesialue sekä rannat sen ympärillä lakisäätteisten määritysten perusteella.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät, erityisesti maantieltä ENE:stä käsin.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 45 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi SE, Sokkapora: kiviakautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 2900 m NNW. MUONIO 36 Ylisenvaara: kuoppa ja kiviraunio sijaitsee täältä n. 2400 m E.

MUONIO 59 Vanha-Kihlanki, Haavisto

-Tervanpolttopaikka

Luokka: II

Ajoitus: Hist.

Lukumäärä: 1) asumuksen pohja 1 kpl; 2) kiuasraunio 1 kpl; 3) tervahauta 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 21.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04+07 TAPOJÄRVI Pinta-ala: n. 120x30m

x= 7497 30

y= 478 94-80

z= 180

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 43 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä rakenteista maastossa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 62.

Tarkastuksen aihe: Ks. yllä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

1) Asumuksen pohja, neliömäinen, 4.5 x 4.5 m, valli 1 x 0.35 m, ei tulisijaa.

N. 6 m 1)stä W on

2) kivilatomus, puolipyöreä, 2 x 2.5 x 0.2 m (NNW-SSE), kivet 0.2 - 0.4 m. W-laidalla hirsirakenteen jäännöksi.

N. 100 m 1):stä S on

3) tervahauta, pyöreä ja laajahko.

Rankkasade esti tarkemmat havainnot.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

1) Ympärillä muutamia mäntyjä, halkaisijoiltaan max 20 cm, yksi kuusi, halk. n. 20 cm, katajaa, puolukkaa, sammalta, heinää ja maitohorsmaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkkään jokitörmään päättyvän metsätasanteen reuna, Muonionjokeen (N) n. 20 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

1) Tuore ojakaivanto (S-N) kohteesta n. 2 m S, Kihlangin tie (ESE-WNW) n. 50 m S, hirsinen kesämökki n. 35 m E, sähkötolppa n. 30 m W, ja vanha puuleikkimökki on kohteesta 1) n. 2 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kivensekainen karkea sora.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Morfologiset pintahavainnot maastossa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde muodostaa varsin yhtenäisen historiallisen ajan jäänteiden kompleksin.

Ehdotus suoja-alueeksi: Maantien, ojakaivannon, kesämökkitontin sekä joen rajaama alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala, Muonio

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mikäli ojakaivantoa jatketaan, se saattaa osua kohteeseen 1).

Lähilöytöjä: Kohteet MUONIO 60-62, Vanha-Kihlanki, Kattilapalo I-III (kivikaudentyyppisiä asuinpainanteita, historiallisen ajan asuinkenttä sekä esihistorialinen liesikiveys) sijaitsevat kohteesta 59 1300-1600 m W.

MUONIO 60 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo I

-Kivikaudentyyppisiä asuinvallipainanteita (?)

Kopio 2006.
Luntainen

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 4 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04 + 07 TAPOJÄRVI (1969)

Pinta-ala: halk. n. 40 m

x= 7497 45 y= 477 44 (x ja y ilmaisevat tässä keskipisteen sijainnin) z= 175

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 42.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännökseen viittaavista rakenteista.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 62.

Diat: OY n:o 8.

Tarkastuksen aihe: ks. yllä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):1) Asuinvallipainanne (?), laakea, loiva, soikeahko, 7 x 6 x 0.1 m (NW-SE), valli max n. 1.2 x 0.1 m, sisäosa pitkulainen, 1.2 x 4.3 m.

N. 5 m 1):stä ENE on

2) asuinvallipainanne, soikeahko, 6 x 3 x 0.02-0.1 m (SSE-NNW), vallit näkyvissä vain kaksoispuolissa. Sisäosa epämääräisen soikea, 1 x 2.5 m.

N. 5 m 1):stä E on

3) asuinvallipainanne, soikeahko, 6 x 4 x 0.02 m (NE-SW), vallit heikot 1.5 x 0.05 m, sisäosa 2 x 1.5 m.

N. 8 m 1):stä S on

4) asuinvallipainanne, epämääräinen, n. 4 x 3 x 0.1 m (SW-NE).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- 1) Jäkälä, sammal, puolukka, variksenmarja, kariketta; vallin W-päässä on kaksi mäntyä, joista paksumman halk. on n. 20 cm.
 2)-4) Kasvillisuus pääpiirteittäin sama kuin 1):ssä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Harvaa mäntyä kasvava hiekkapohjainen jäkäläkangaskumpare, josta lähimmän jängän reunaan on n. 20 m NE, ja Muonionjoen rantaan n. 100 m NW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

- 1):n yli kulkee heikko ajoura (SW-NE). Jokirantaan johtava tilustie (ENE-WSW) sijaitsee kohteesta 1) n. 20 m S. Lähin kesämökki sijaitsee täältä n. 50 m WNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

- 1) Kaksoispodsolin alaosa heikko; hyvin maatunut.
 4) Ei selviä kaksoispodsoleita reunoilla.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoinnin yhteydessä.**Laajuuden arviointiperuste:** Tehdyt havainnot.**Luokitusehdotus perusteluineen:** II; typologisesti evidenssi viittaa kivikauden asumukseen.**Ehdotus suoja-alueeksi:** Tasanne kumpareineen; jängän ja tien välinen alue.**Havaintomahdollisuudet:** Melko hyvät.**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:** Tien S-puolella hiekkakuoppa - soranoton mahdolliset laajennussuunnitelmat?

Lähilöytöjä: Kohteet MUONIO 61 ja 62, Kattilapalo II ja III, historiallisen ajan asuinpaikka sekä mahd. esihistoriallinen liesi, sijaitsevat kohteesta 60 n. 200 m SW (61) sekä n. 140 m ENE (62).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Jokeen ulottuva tilustie (WSW-ENE) sivuaa alueen N-laitaa. Tien N-puolella on alueen aiemman isännän (s. 1888) pojan (n. 70 v.) kesähuvila.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainnot.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot pintamaasta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; tyypillinen historiallisen ajan kohde.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mahdollinen mökkiasutuksen laajeneminen. Alueelle on hyvä tieyhteys.

Lähilöytöjä: Kivikautinen asuinpaikka MUONIO 60 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo I sijaitsee täältä n. 200 m NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Tilustien N-puolella niemen kärjessä olevan huvilan isäntä (n. 70 v.) sanoi ao. kohteen olleen hänen isänsä (s. 1888) taloa ja tilaa, joka oli purettu toisen maailmansodan jälkeen. Sen jälkeen paikalle on kasvanut nykyistä kuusikkoa.

MUONIO 61 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo II

-Asuinkenttä historialliselta ajalta

Luokka: II

Ajoitus: hist.

Lukumäärä: 1 kiukaanpohja, vanha niitty, aidanjäänteitä, romahtanut puisen ulkorakennuksen pohja, sahajauhokasa

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 28.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04 + 07 TAPOJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 100 x 120 m (?)

x= 7497 30 y= 477 29 (keskimääräinen keskipiste) z= 170

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 42.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1,4 B4 C7 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen?

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteästä muinaisjäännöksestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 62.

Tarkastuksen aihe: Ks. yllä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Mainitulla alueella havaittiin nelikulmaisen kiukaan pohja, metsittynyttä vanhaa niitynpohjaa, aidan jäänteitä, romahtanut puisen ulkorakennuksen pohja sekä kasa sahanpurua.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Vanhassa niitynpohjassa kasvaa heinää ja katajaa. Alueen valtapuusto on havupuita, lähempänä jokirantaa esiintyy myös koivikkoa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Terasseittain kohti jokea (n. 40 m W) laskevan hiekkapohjaisen havupuukankaan alatasanne - entistä pihaniittyä.

MUONIO 62 Vanha-Kihlanki, Kattilapalo III

-Liesikiveys (?)

Luokka: II

Ajoitus: esihist.

Lukumäärä: 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.6.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 04+07 TAPOJÄRVI (1969)

Pinta-ala: halk. n. 3 m

x= 7497 50 y= 477 60 z= 180

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 42 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C5 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen ?

Tarkastuslöydöt Maastohavainnot mahdollisesta kiinteästä
muiniasjäänteestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 62.

Tarkastuksen aihe: Havainto liesikiveykseksi tulkitusta
maastorakenteesta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Liesikiveys (?), hajonnut (?), osittain maatunut, muodoltaan epäsäännöllinen, halkaisija 3 m, alueella on havaittavissa n. 11 kiveä, kooltaan 0.02-0.4 m. Pinnan alla tuntui olevan muitakin kiviä kairalla pisteltäessä. Kivet ilmeisesti palaneita.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kivet harmaajäkälän peittämiä. Muuten puolukkaa, jäkälää ja sammalta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Hiekkapohjainen jäkäläkangaskumpare, ympärillä harvaan kasvavaa havupuustoa, viettää loivasti NW kohti jokea.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsätieura (W-E) on kohteesta n. 7 m:n päässä kohti S, tilustie (WSW-ENE) sijaitsee n. 38 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni) Pintahavainto - hiekkapohjainen kumpare.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot maastossa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteen luonne todennettavissa vasta kaivauksen kautta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Kohteen välitön ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Maasto varsin ajamisen kuluttamaa. Mahdolliset hiekanotot saattavat laajeta paikalle viereiseltä hiekkakuopalta.

Lähilöytöjä: Kohteet MUONIO 60 ja 61, Vanha-Kihlanki, Kattilapalo I ja II, sijaitsevat täältä 140-300 m WSW ja SW. Etenkin kohteen 60 asuinpainanteet saattavat liittyä tähän liedensijaan. Kohteen MUONIO 59 tervanpolttopaikka sijaitsee täältä n. 1200 m E.

MUONIO 63 Kihlanki, Naapanginkoski

-Esihistoriallinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Esihist.

Lukumäärä: asuinpaikkakuoppia 8 kpl, liedensijoja 5 kpl,

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 29.6.1995

Alue D 3.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 KIHHLANKI (1969)

x= 7501 92-7502 82 y= 481 00 - 480 75 z= 180

Pinta-ala: 500-1000 x 80 m

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 37 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C2,3 D E5 F3 Gaidattu yksityismaa.

Tila ja omistaja

Omistaja: Eero Naapanki

Puhelin:

Osoite:

Postitmp: Vaasa/Muonio

Tarkastuslöydöt: KM 29494: 1 kvartsiterä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 63

Diat: OY n:ot 9 ja 50.

Tarkastuksen aihe: Havainnot kuoppajäänteistä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

ALUE A:

a) asuinpaikkakuoppa, soikea, 3.5 x 2.5 x 0.5 m (NW-SE), pohjalla ja W-reunalla on nähtävissä kiviä n. 25 kpl, kooltaan 5-40 cm. Lähiympäristössä on useita matalia kuopanteita, joista kaksi lähintä ovat a):sta n. 1 m ESE sijaitseva

a1) soikeahko, 3.2 x 3 x 0.2 m (ESE-WNW), sisäosa 2 x 1 x 0.2 m, ja a):sta n. 2 m S oleva

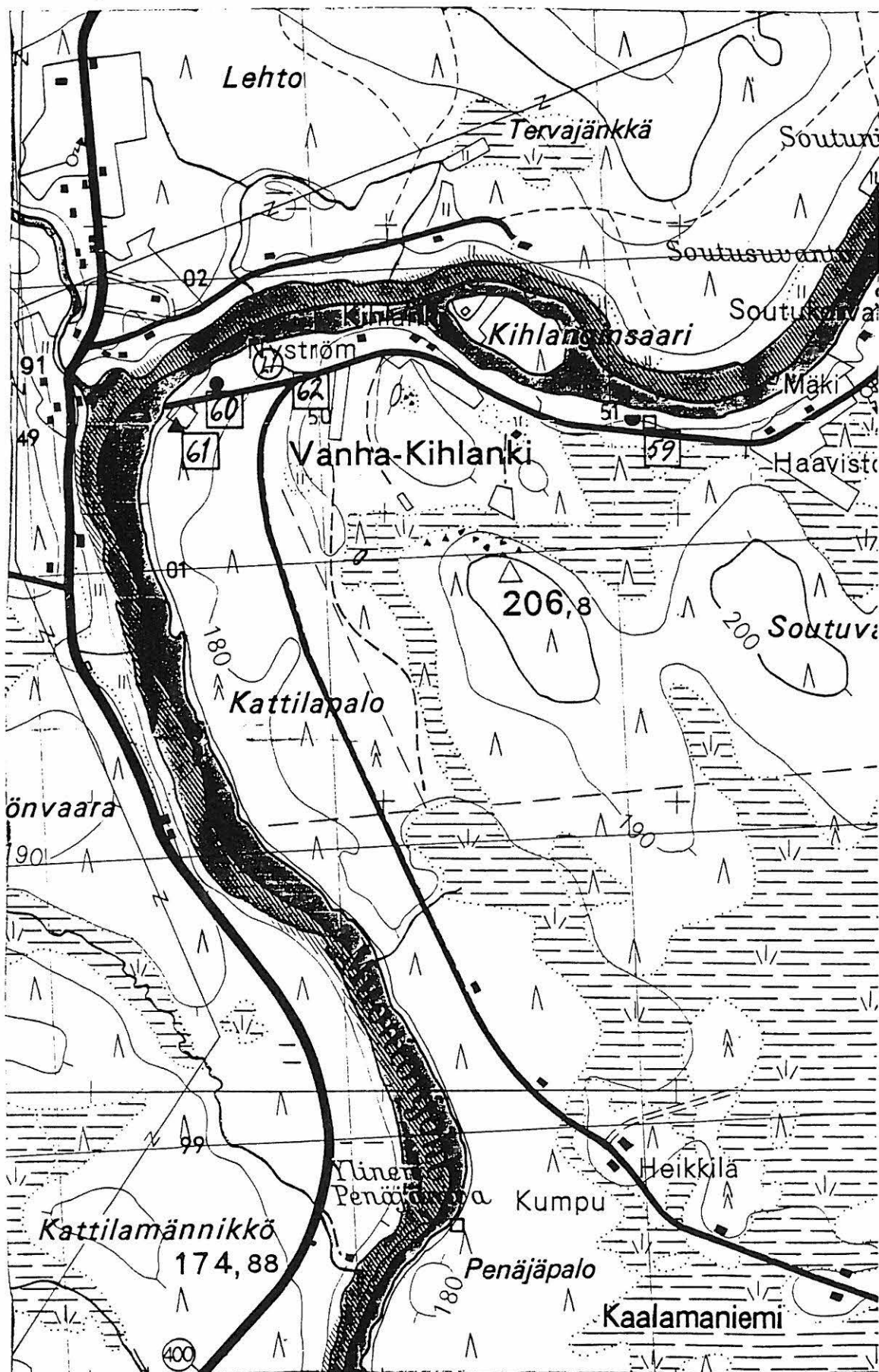
a2) pitkänomainen kuopanne, 2.5 x 1.2 x 0.05-0.01 m (NE-SW).

N. 10 m a):sta SSE on vanhalta vaikuttava valliton kuoppa, ehkä hylätty ketunkolo, kooltaan 2 x 1.5 x 0.2-0.7 m.

N. 20 m a):sta NE on

liesi 1, maatunut, pintakasvillisuuden muodon perusteella ollut pyöreähkö, halk. n. 0.4 m, näkyvissä neljä kiveä, kooltaan 0.07-0.1 m, matala, korkeus 0.02 m. Välittömästi lieden E-puolelta, järjän pinnalta löytyi veitsimäiseksi muotoiltu kvartsiterä (KM

Ote top. kartasta 2714 04+07 TAPOJÄRVI

Kohteet MUONIO 59-62 sekä tuvansiija

29494:1) kahtena kappaleena.

N. neljän metrin säteellä lieden 1 W-puolella esiintyvät liedet 2-4, muodoltaan ne ovat pyöreähköjä, halkaisijoiltaan 0.6-1 m, kussakin näkyvissä muutama kivi kehämäisesti järjestettynä, kivet ovat osittain harmaajäkälän peittämiä ja kooltaan 5-30 cm.

ALUE B

N. 50 m a):sta S on

b) asuinpaikkakuoppa, soikea, 4.3 x 3 x 0.6 m, pohjalla ja reunalla n. 30 kiveä, kooltaan 5-20 cm.

ALUE C

N. 14 m rantahuvilan (ks. "rakennettu ympäristö") NW-nurkasta N on

c) asuinvallipainanne, soikeahko, 3 x 2 x 0.2-0.3 m (N-S), valli ei näkyvissä pinnalle.

N. 6 m painanteesta c) NNE on

d) asuinpaikkakuoppa, suorakaidemainen, 3.5 x 2.5 x 0.25 m (NNE-SSW). Keskellä iso kivi, 40 cm, vieressä pienempi, n. 20 cm, molemmat pinnoiltaan sammaloituneet. Valli näkyvissä N-päässä, 0.7 x 0.04 m, muutoin kaksoispodsolina.

N. 4 m kuopasta d) NNE on

liesi 5, pyöreähkö, halk. n. 1 m, kork. 0.1 m, osittain maatunut, sammaloitunut ja jäkälöitynyt sekä keskeltä avoin. Kiviä näkyvissä 16 kpl, koot 0.05-0.3 m. Pinnalla myös modernia jätettä.

ALUE D

N. 600 m (?) Naapangin rantahuvilasta NNE on

e) asuinpaikkakuoppa, purnumainen, pyöreähkö, n. 3 x 2 x 0.1 m, sisäsyvennyksen halkaisija 1 m. NE-reunalla valli, n. 1.5 x 0.05 m, muilta osin näkyvissä ainoastaan kaksoispodsolina. N-reunalla on harmaajäkäläinen terävä kivi, 0.25 x 0.15 m. Välittömästi painanteen S-puolella esiintyy kaksi muuta epämääräistä ja häirittyä painannetta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja sekä liedet 2)-4): pihlajantaimi, painanne c): keskellä nuori mänty, kuopanne d): vallilla neljä mäntyä, rungot 7-12 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Nuorta mäntyä kasvava kivinen hiekkakangas, ylemmän rantaterassin reuna-alueetta, etäisyys jokeen (W) n. 45 m, alueelta C jokeen (W) n. 20 m. Alue D sijaitsee saman mäntykangastasanteen N-päässä terassin reunalla, joka viettää loivasti jokeen (n. 30 m W) sekä korpijankään N:ssä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Rantaan johtava, harjanteen (SSW-NNE) halkaiseva syvä tieura (E-W), sijaitsee a):sta n. 16 m S. Liedestä 1 n. 38 m N on hirsinen rantahuvila ulkorakennuksineen. Kolari - Muonio -maantie sijaitsee siitä n. 80 m E, ja alueelta D n. 30 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kuopannetta a) on kaiveltu jätetarkoitukseen. Painanteen c) podsolikerrostumat vahvat.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot ja topografinen kokonaisuus.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteen luonne varsin selkeä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko terassitasanne S:ssä olevan hiekkakuopan, W:ssä olevan joen, E:ssä olevan maantien sekä N:ssä sijaitsevan jängän rajoittamalla alueella.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka, Eero Naapanki.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Alueen omistaja aidannut tonttiaan ja lukinnut huvilalle johtavan tieuran sulkevan puomiportin.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Omistajaa informoitu alueen rauhoituksesta, johon hän suhtautuu hyvin myönteisesti. Mahdollisesta lisärakentamisesta tulisi neuvotella Museoviraston kanssa.

Lähilöytöjä: Liesilöytöjä, osa ilmeisesti esihistoriallisia, osa resentejä leiripaikalla jokirannalla n. 500 m kohteen 63 NE-kärjestä kohti NE (kohde jäänyt dokumentoimatta rankkasateen vuoksi). MUONIO 32 Kihlanki, Pakajoen suu, kvartsilöytöpaikka, sijaitsee kohteesta 63 n. 1 km NE. Liuskeveitsen löytöpaikka MUONIO 14 Pakamukka sijaitsee kohteen 63 alueelta D n. 1 km NNE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Eero Naapangin perhepiirissä on kulkenut traditio siitä, että alue olisi muinoin ollut lappalaisten asuinpaikka (informantti E. Naapanki, n. 65 v. 17.7.1995).

MUONIO 64 Ylimuonio, Visanto, Alinenkoski, Leirikeskus

-Kivikautinen asuinpaikka (??)

Luokka: II - III

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Mahdollisesti kolme kiviesinettä

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 29.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 50 x 50 m

x= 7549 32 y= 2478 07 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.5 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A5? B4? C5? D E1 F G

Tila ja omistaja

Rno: 12:1

Omistaja: Muonion srk.

Puhelin: 9696-532 210

Osoite: Kirkkoherranvirasto

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat löydöt:

Muonion kansalaisopiston rehtorin Jouko Laalon tiedonanto paikalta löytämästään kivikirveestä, jonka materiaaliksi hän arveli gneissia.

Tarkastuslöydöt:

KM 29495: 1-2 kaksi mahdollista karkeaa kvartsiesinettä, joista toinen muistuttaa kaavinta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 192.

Muut liitteet: LIITE I/64

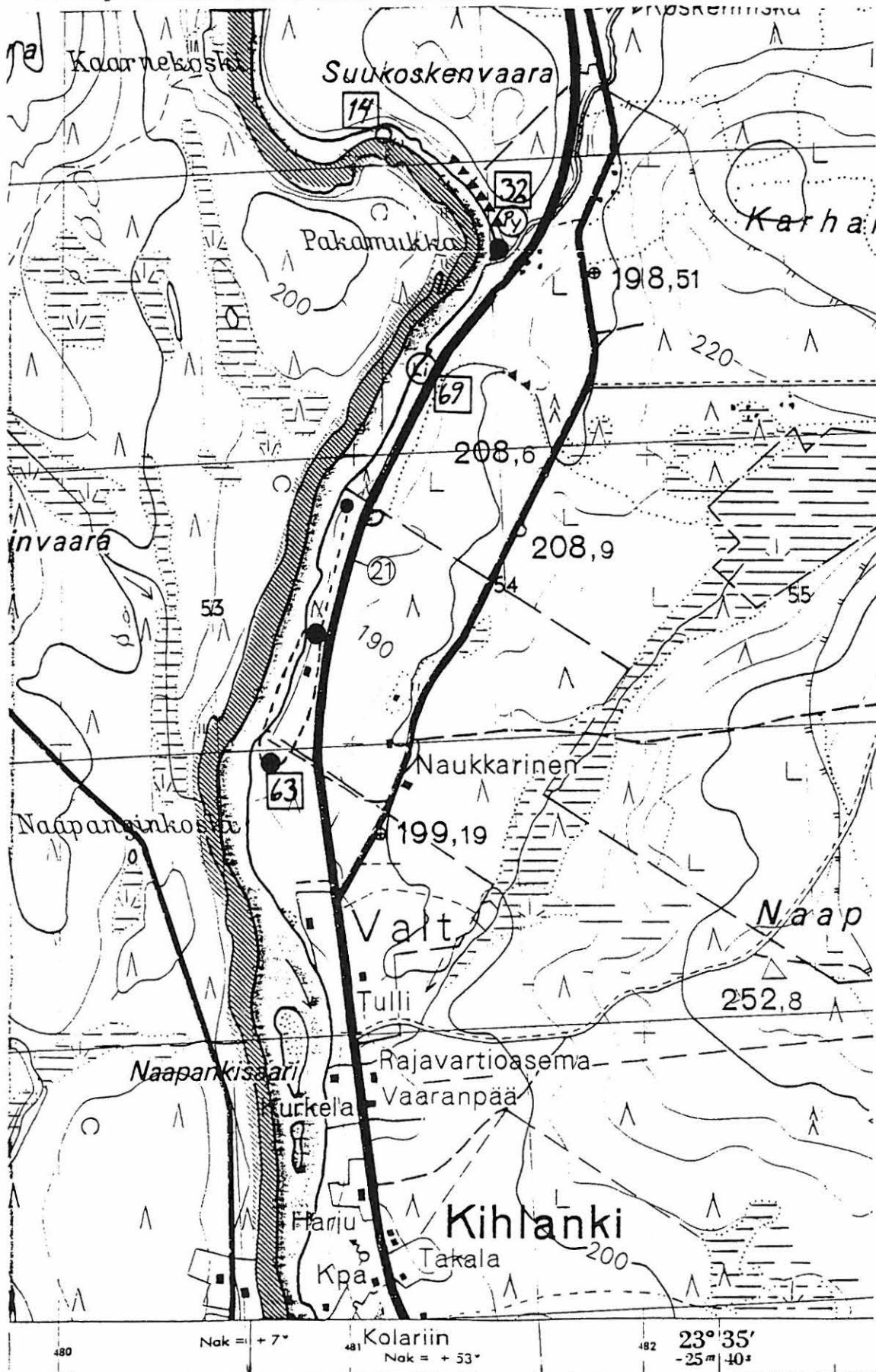
Diat: OY n:o 91

Tarkastuksen aihe: Laalon tiedonantoon perustuva löytökohteen tarkastus inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kivikautinen asuinpaikka (?), joka tuli ilmi Laalon kerrottua paikalta löytämästään, mutta sittemmin mahdollisesti kadonneesta kivikirveestä. Tarkastuksen yhteydessä mainitulta löytöpaikalta tallennettiin kaksi hyvin epämääräistä ja karkeaa kvartsin

Ote top. kartasta 2714 05+08 KIHHLANKI

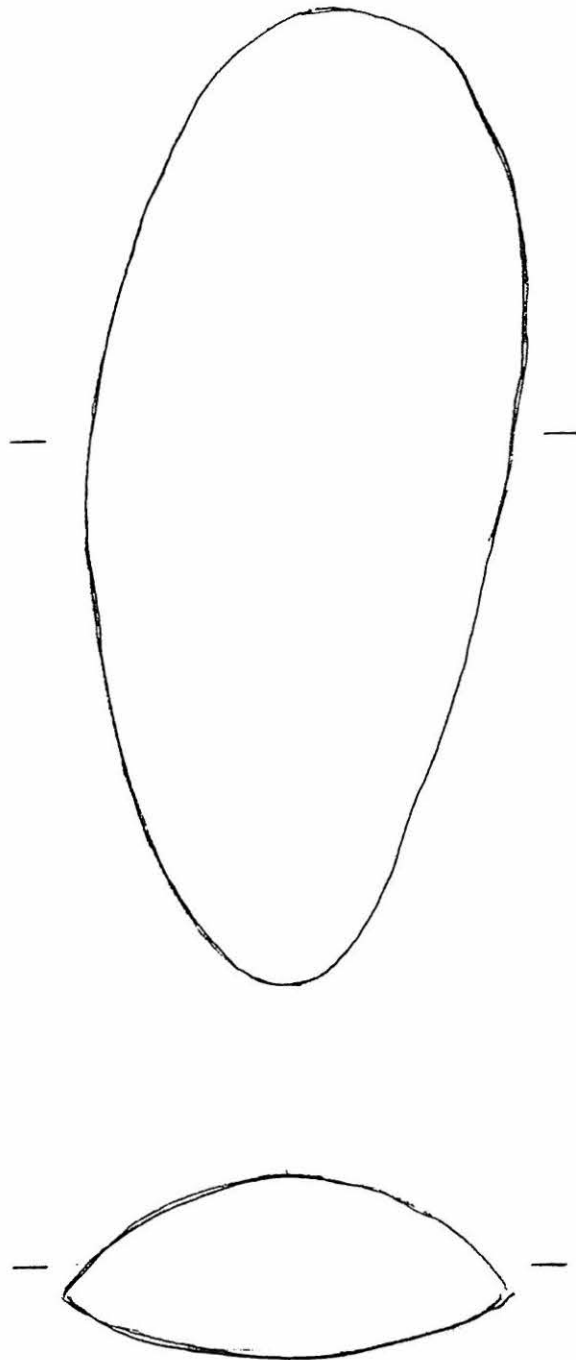

Kohteet MUONIO 14, 32, 63 ja 69

MUONIO 64 Ylimuonio, Visanto, Alinenkoski, Leirikeskus

Gneissikirves Jouko Laalon (Näkkäläntie 11 C, 99300 MUONIO)
muistikuvan (n. v. 1989) pohjalta. Kadonnut.

1:1

kappaletta, jotka muistuttavat esineitä, toinen jonkinlaista terää ja toinen kaavinta. Maaperässä ei havaittu kuitenkaan mitään erityistä kulttuurikerrostumaa tai rakenteita.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kosteaa, turvepohjaista ja havupuuvältaista sekametsää. Jäkälää ja marjavarpuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Koskenrannan ylätasannetta, josta on rantaviivaan n. 40 m W. Ympäristön metsässä esiintyy pyöreitä, asumiseenkin sopivia kumpareita, muuten löytöpaikka on nykyistä tie- ja piha-aluetta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kivikirves oli löytynyt kertomuksen mukaan leirikeskuksen pihaan kaartavan tienvarren ojanreunasta, aitasta n. 25 m NE. Tarkastuksen yhteydessä talteen otetut kvartsit löytyivät leirikeskukselta S:ään kääntyvän huvilatien E-puoleisen ojan profiilista, n. 5 m leirikeskuksen paikoitusrampista S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Silttiä. Paikalle on myös tuotu runsaasti hiekkoja ja sepeliä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kirves oli löytynyt 7 - 10 vuotta sitten kalaretken yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; kohde mahdollisesti pitkälle tuhoutunut teiden ja leirikeskuksen rakennus- ja korjaustöiden, ojankaivuun ja hiekoituksen seurauksena.

Ehdotus suoja-alueeksi: Löytöalueen ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Heikohkot.

Opas: Jouko Laalo (?); Mika Pouttu; Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Ympäristön edelleen rakentaminen saattaa uhata mahdollista kohdetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 45 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi SE, Sokkaporan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 3.8 km E.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kvartseja näytettiin esihistoriallisen kvartsitekniikan erikoisasiantuntijalle, FT Kjell Knutssonille Upsalassa 28.3.1996. Hän suhtautui niihin melko skeptisesti. Kysymykseksi kuitenkin jää, missä määrin esihistorialliset ihmiset ovat voineet tämänkaltaista aineistoa hyödyntää esim. väliaikaisesti (ns. bricolage-käyttö). Fytoliitti- ja verijälkianalyysit sekä muut massaspektrometrimittaukset mahdollistaisivat vastauksia näihin kysymyksiin.

MUONIO 65 Karimellänvaara

-Liedensijoja; leiri- tai asuinpaikka

*Krapu 2006:
Muonion*

Luokka: II

Ajoitus: Esihist.

Lukumäärä: Useita

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 5.7.95

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 + 08 KIHHLANKI (1969)

Pinta-ala: n. 300 x 250 m (W-E)

x= 7509 38 y= 478 97 z= 190 (alueen keskipiste/lieden 1.sijanti)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 31.7 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4? B1/4 osittain C3,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt:

Liesikivinäyte yht. 6 kpl; havainnot kiinteistä liesimäisistä rakenteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 65; KARTTALIITE 65/I.

Diat: OY n:o 51.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien ra-
koko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja
syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä
irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

1. Liedensija pyöreähkö 1 x 0.5 x 0.1 m. Palaneita kiviä ringissä 8
kpl näkyvillä, koot 4 - 30 cm. Kairalla painellessa myös maan alla
tuntuu kiviä.

Koko kangaskentän alueella esiintyy runsaasti maatuneita ja maantasai-
sia kiveysten kaltaisia keskittymiä, ilmeisesti lieden sijoja, joiden
kivet ovat palaneita.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, puolukka, vähän sammalta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäris-
tön kasvillisuus)

Muonionjokeen (W) on matkaa n. 200 m liedeltä 1. Tasainen, harvaan
mäntyjä kasvava jäkäläkangas.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Sorakuoppaan (N) on matkaa n. 150 m liedeltä 1.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maaperä on lajittunutta karkeaa hiekan- ja kivensekaista soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä; kulttuurityöntekijän havainto.

Luokitusehdotus perusteluineen:

II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993:10).

Ehdotus suoja-alueeksi:

Lakisääteinen vähimmäismäärä mainittujen rajojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet:

Vaativat tarkkuutta.

Opas: Janne Muotka

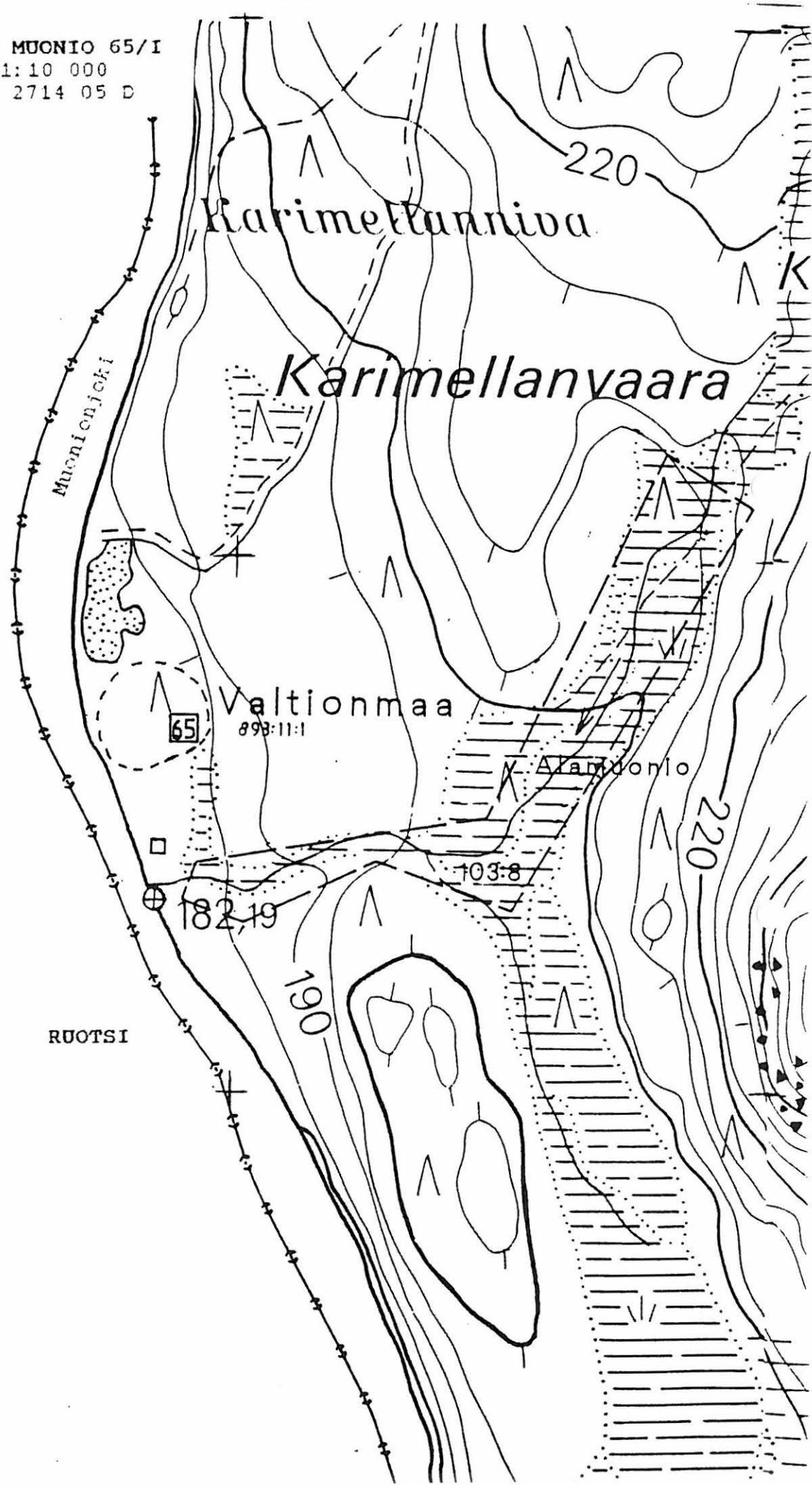
Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohde sijaitsee Karimellänvaaran rantakaava-alueella.

(Lausunto Lapin ympäristökeskukselle/Muonion kunnanhallitukselle 21.11.95 H. Oksala.)

Lähilöytöjä: Tuvanpohja n. 550 m SSW.

KARTTALIITE MUONIO 65/I
Mittakaava 1:10 000
Top. kartta 2714 05 D

MUONIO 66 Pakajoki, Kumpu W

-Kvartsi-iskoksen löytöpaikka, tervahauta ja tuvanpohja

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/hist. aika

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 + 08 KIHLEANKI (1969) Pinta-ala: 40 x 5 m

x= 7503 85 - 89 y= 489 12 - 14 z= 230

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.:

Hoito ja kunto

A4 B4 C D E1,2,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29496: 1 kvartsi-iskos sekä historiallisen ajan kiinteitä rakennelmia.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 68.

Diat: OY n:o 52.

Tarkastuksen aihe: Muinaisjäänteisiin viittanneet havainnot.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojen pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Kvartsiitti-iskoksen löytöpaikka, koneella kaivetun soraprofiilin yläosasta.

N. 40 m a):sta NW oli

b) tervahauta, sekä

n. 5 m a):sta SE oli

c) tuvanpohja, neliömäinen, 3 x 3 m, n. 0.2 m syvä.

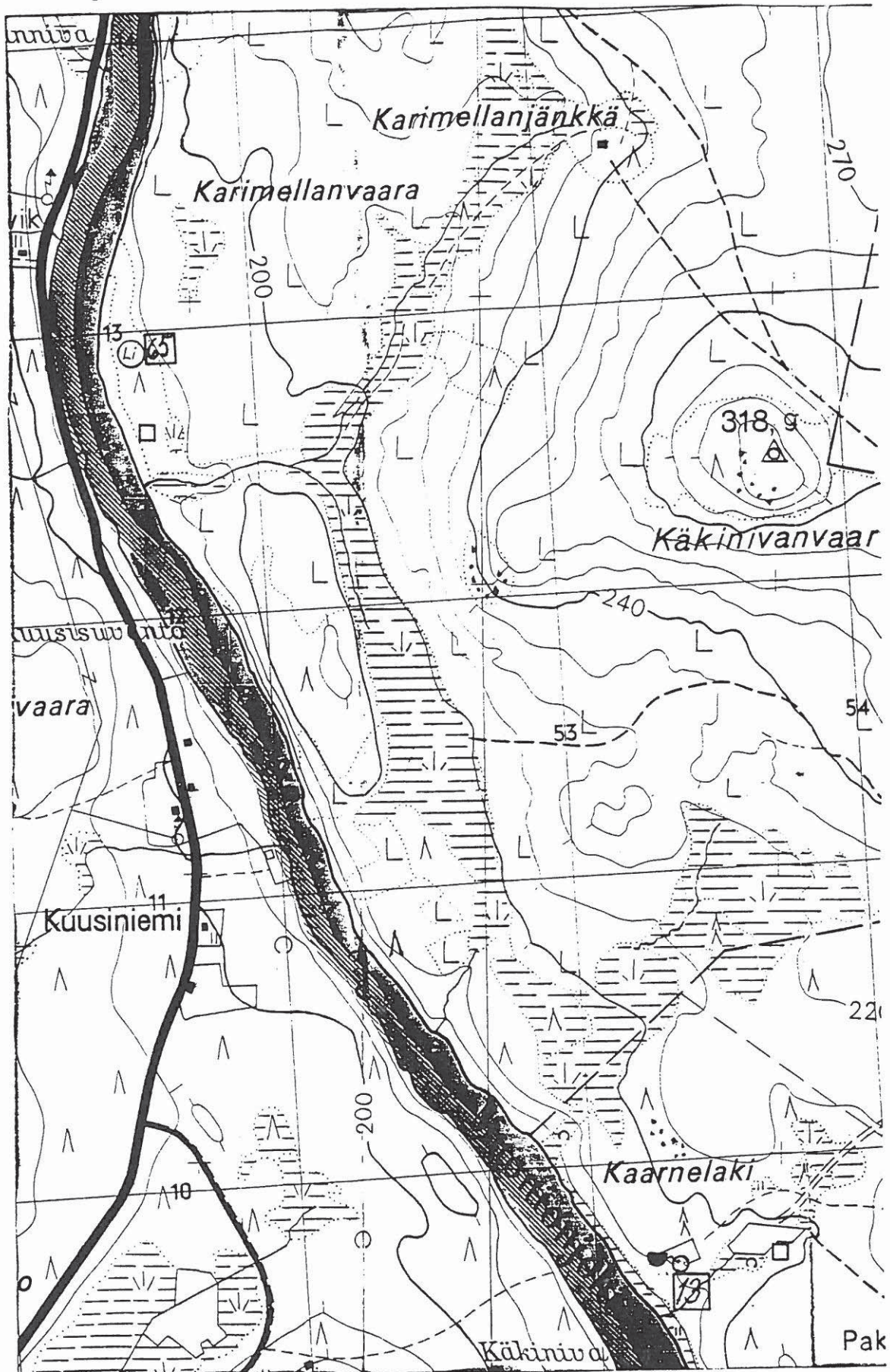
Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti jänkää (S) viettävä sorapohjainen, mäntyvaltainen ja kumpareinen jäkäläkangas.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

a) Kunnan tilustien (W-E) N-puolelle tehdyn pienen

Ote top. kartasta 2714 05+08 KIHLEANKI

Kohteet MUONIO 13 ja 65 sekä tuvanpohja

hiekanottokuopan NW-reuna. Läheisyydessä on pari muutakin samanlaista hiekanottokuoppaa. W:ssä sijaitsevan puron ylittävälle sillalle on paikalta n. 80 m SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

a) Hiekkapohjainen sora, podsoloitunut; löytö tuli esiin rikastumiskerroksen ja pohjahiekan välisestä vaihtelumasta. Paikalla olleen juurakon alla esiintyi lievästi punaiseksi palanutta hiekkaa huuhtoutumiskerroksen alapuolella.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tiettyössä tms.)

Inventoitaessa; kiireen vuoksi paikan historialliset jäänteet oli jätettävä pääosin mittauksitta.

Laajuuden arviointiperuste: Havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kivikautisentyyppinen kerrostuma vaatii lisäevidenssiä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Mainitun alueen välitön ympäristö koekuopituksen jälkeen.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Hiekanottopaikasta ilmeisesti kaivetaan lisää hiekkaa paikan sijaitessa aivan tien vieressä.

Lähilöytöjä: MUONIO 68 Pakajoki N, historiallisen ajan laaja asuin- ja savottakenttä sijaitsee täältä n. 200 m NW ja n. 400 m NE olevien mittapisteiden välisellä alueella. MUONIO 10 Pakasaivo, saivojärvi, sijaitsee täältä n. 2.2 km SE.

MUONIO 67 Kangosjärvi

-Reen jalaksen suolöytöpaikka

Luokka: II

A j o i t u s :

Esihistoriallinen/varhaismetallikautinen/saamelaisaikainen

Kohteen laji: hajalöytö/suolöytö Lukumäärä: 1 kpl

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

x= 7520 - y= 478 - z= 190 - 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: Kangosjärvi sijaitsee Muonion kirkosta n. 13 km S.

Tila ja omistaja

Omistaja: ?

Aiemmat tiedot:

T.I. Itkonen 1947: 50 - 52, k. 2 A

Juhani Kostet 1982: 23 - 24:

"...Muonion Kangasjärveltä löydetty muinaisreen jalas voi olla esihistoriallinen. Maastamme tunnetaan samantyyppisiä reenjalaksia yhteensä vain 30 eli enemmän kuin mistään muualta maailmassa. Löydöt muodostavat yhtenäisen kehityssarjan Ancylos -kaudelta historialliselle kaudelle saakka. Tyyppinsä perusteella Muonion reenjalas ei ole kuitenkaan kivikautinen, vaan todennäköisimmin aivan esihistoriallisen kauden lopulta. Muotonsa puolesta se noudattelee hyvin jo esihistoriallisella kaudella omaksuttuja linjoja. - - Todennäköisimmin vetovoimana on ollut koiravaljakko."

Matti Huurre 1983: 295 viitteineen:

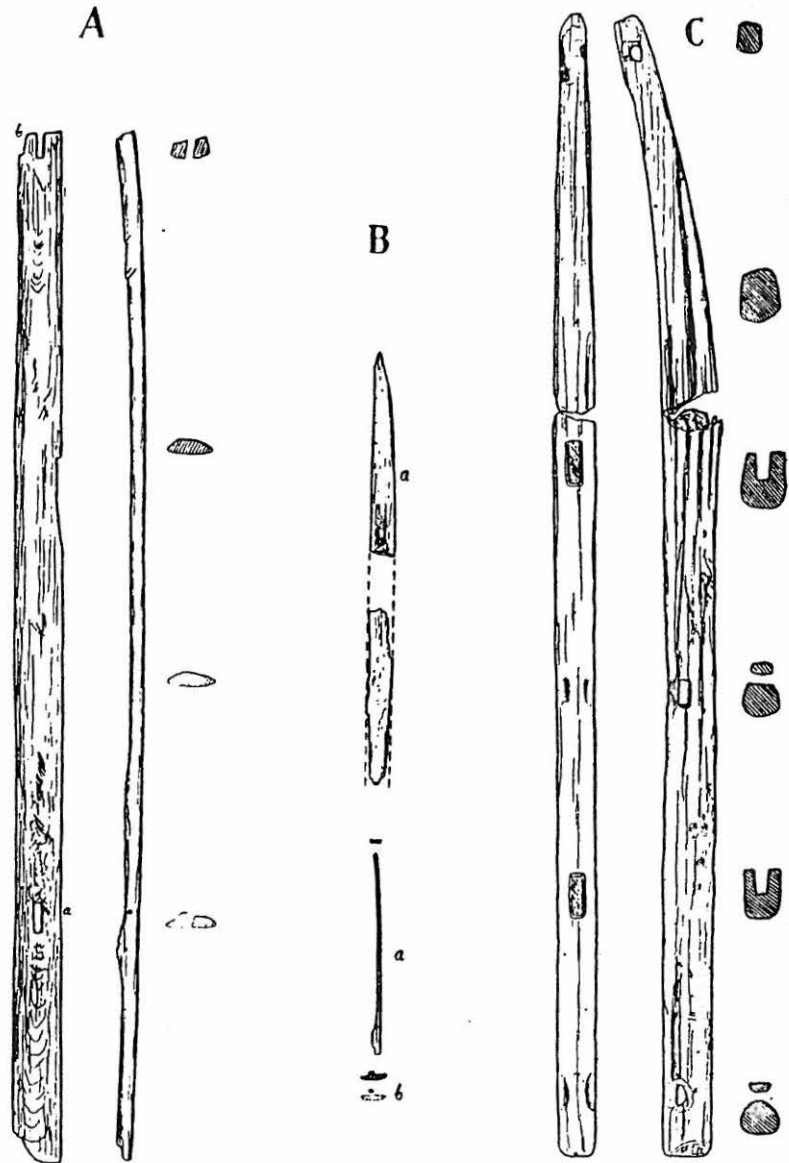
Ilmeisesti pronssikaudella käyttöön tuli uusi rekimalli, johon kuuluivat ns. Morjärvin tyyppin jalakset. Nimi on peräisin Nederkalixin Morjärven löydöstä. "Se on ollut kaksijalaksinen, n. 3 m pitkän jalaksen ylä- ja alapinta ovat olleet yleensä kuperat, niin että poikkileikkaus on soikeahko. Kaplaita on ollut kaksi tai kolme ja ne ovat olleet siteillä kiinni jalaksen koloissa. Tyyppin vanhimmat edustajat Ruotsissa on siitepölyanalyysillä ajoitettu myöhäispronssi- tai varhaisrautakautisiksi, mutta se näyttää olleen käytössä jopa rautakauden loppuun. - Pohjois-Suomesta tunnetaan näitä jalaksia Enontekiöltä kahdestakin paikasta, Kemijärveltä, Kuusamosta, siitepölyajoituksen mukaan ajalta n. 500 e.Kr, Muoniosta ja Sodankylästä."

Pentti Koivunen 1991: 134:

"Muonion Kangosjärveltä on suolöytönä viety Tornionlaakson museoon (Tor. Mus. 749) 189 cm pitkä reen jalaksen katkelma⁶⁴)."

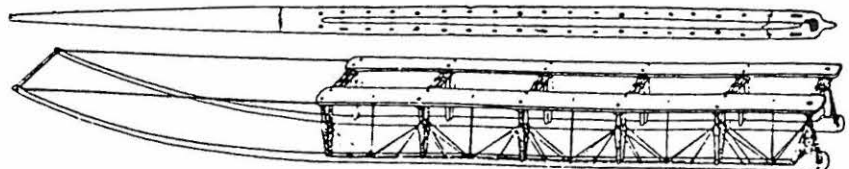
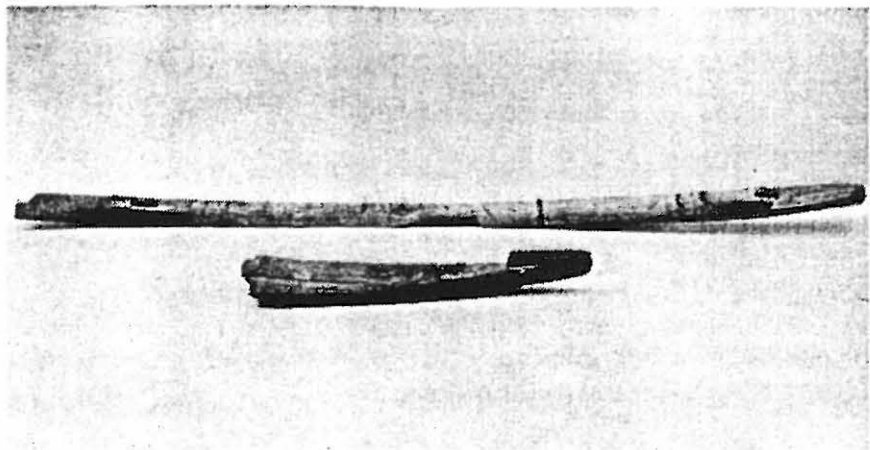
Aiemmat löydöt: TLMM 749

Itkonen 1947

Kuva 2. Jalaksia: A Muoniosta, B Kiuruvedeltä, C Tyrväästä.

Kostet 1982: 24

Kuorma-ahklon kokkapuu sekä muinaisreen jalas. Alla T. Itkosen rekonstruktiopiirros esihistoriallisesta reestä. Kuva: Tornionlaakson maakuntamuseo.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 143.

Muut liitteet: LIITE I/67 (Kostet 1982: 24; Itkonen 1947: 51).

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu, koska tarkemmat löytöyhteys- ja luettelotiedot puuttuvat.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Reen jalas, löytynyt suosta. Koivusen ilmoittama mitta 189 cm poikkeaa Tornionlaakson aluemuseotutkija Minna Heljalan kesällä 1995 antamasta pituusmitasta 212 cm. Itkonen (1947: 50) antamat mitat puolestaan ovat 188.5 x 8.5 x 4 - 6 m ja esineessä olisi kaksi kaplasreikää.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Suokasvillisuutta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Todennäköisiä löytöpaikkoja kartan mukaan Kangosjärven ympäristössä olisivat esim. Alinen tai Ylinen Haukivuoma, Otinkijänkkä, Liekovuoma tai Harjuvuoma.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Suoturве; löytösyvyys 60 cm (Itkonen 1947: 50).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Ilmeisesti suota kuokittaessa (vrt. Itkonen 1947: 50-52). Tornion museolle lahjoittanut Akseli Vuollo v. 1935.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; löytö on merkittävä valtakunnallisestikin, mutta löytöyhteystiedot ilmeisesti ovat joutuneet hukkaan.

Lähilöytöjä: Muita Kangosjärven top. karttalehden alueelta tehtyjä löytöjä ovat MUONIO 30, 140 ja 147 sekä 219 Kangosjärven rantaseudulta, MUONIO 138 - 139, 141 - 143 Harjujärvien alueelta sekä MUONIO 144, 145, 152, 153 ja 155 Muonionjokivarresta, lähinnä kivikauden ja historiallisen ajan asutusjäänteitä.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Huurteen (1983: 295) mukaan Muoniosta on löytynyt ns. botninen suksi (MUONIO 220), joita on ajoitettu pronssikaudelta keskiajalle, ja ne on kytketty nimenomaan muinaissaamelaisiin levintäalueidensa perusteella (Huurteen (1983: 295) viite no. 71: Valonen 1980: 29-37, kartta s. 34).

MUONIO 68 Pakajoki N

-Asuinkenttä

Luokka: II

Ajoitus: saamelaisaika/hist. aika/1900-luku

Lukumäärä: Tervahautoja 4 kpl; lapinkotaliesi 1 kpl; rakennusten pohjia 9 kpl; asuinpaikkakuoppia n. 11 kpl; kodanpohjia n. 2 kpl; 1 miilunpohja (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4. ja 6.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 + 08 KIHILANKI (1969)

Pinta-ala: 450 x 160 m (SW-NE)

ALUE A: n. 40 x 30 m (W-E)

ALUE B: n. 140 x 50 m (SW-NE)

ALUE C: n. 130 x 40 m (W-E)

ALUE D: n. 140 x 80 m (SW-NE)

ALUE E: n. 125 x 80 m (SSW-NNE)

x= 7504 00 - 26 y= 488 84 - 489 24 z= 230

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 35.5 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A1,4 B C2,3 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä maarakenteista.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 68; KARTTALIITE 68/I

Tarkastuksen aihe: Muinaisjäännökseksi todettu alue.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):ALUE A:1) tervahauta, pyöreähkö, 13 x 18 x 0.5 m (E-W), sisäosa 7 x 5 m, valli 3 x n. 1.2 m, ränni NNW - SSE, aukossa jäljellä tukihirsiä.

N. 8 m 1):stä WSW on

2) tervahauta, soikea, 9 x 7 x n. 1 m (W-E), pohjalla vettä, valli näkyvissä päädyissä, n. 1 x 0.2 m. Sisäosa veneen mallinen, n. 4 x 1 m. Ränni epämääräinen kuopanne E-päädyssä.

N. 1 m 2):sta S on

3) tervahauta, pyöreähkö, halk. 8 m, syv. 0-0.15 m, valli 2 x 0.5 m. Ränniaukko 1 x 0.2 m kohti SE, pituus 3 m, päättyy pyöreään tynnyrinpaikkaan, halk. 1 m.

N. 15 m 3):sta NW on

4) turvekodan pohja, vallin ympäröimä, ulkomitat 3.5 x 3 m.

Alueen A länsipuolella on

ALUE B:

1) Lapinkotaliesi, suorakaide, 1 x 0.45 x 0.05 m, näkyvissä n. 13 kiveä, kooltaan 3 - 25 cm, keskeltä avoin.

N. 50 m 1):stä N on

2) rakennuksen pohja, maahan kaivettu, 10 x 6 x 0.4 m (NNW-SSE), reunoilla puu- ja peltijätettä.

N. 1 m 2):sta NE on

3) puukehys, rakennuksen jäännös?, suorakaide, 2 x 2.5 m.

N. 7 m 1):n SE-kulmasta on

4) rakennuksen pohja, suorakaide, 10 x 6 x 0.5 m (NE-SW), osittain vallin ympäröimä, N:ssä seinämä kaivettu maahan. Valli 2 x 0.5 m. NE-päässä kuopanne, pyöreähkö, halk. 1.5 m, syv. 1 m, pohja tasoitettu, paljas hiekka osittain näkyvissä. Sisällä puu- ja peltijätettä. NE-puolella jäänteitä ulkosiiven (4 x 3 m) hirsirakenteista.

N. 2 m 4):sta NW on kuoppa, 3 x 2 x 0.8 m (NW-SW), ja n. 1 m 4):n laidalta NW on pitkulainen oja, 3 x 0.5 x 0.4 m. Tämän N-puolella on edelleen kuoppa, 2.5 x 2 x 0.7 m. Alueen B kohteet 2)-4) ovat ilmeisesti toisen maailmansodan jälkeiseltä ajalta.

N. 15 m 4):sta NE on

5) rakennuksen pohja, suorakaide, 11 x 8 m (SW-NE), vallin (1 x 0.1 m) ympäröimä. NE-päädyssä on kaksi lisähuonetta, jotka on erotettu toisistaan poikkihirsillä. Itäinen huone muodostaa kuopan, halk. 2 m, syv. 0.5 m. Ison huoneen SE-laidalla on kaksi kuoppaa, ja lähellä N-nurkkaa on kuoppa. Kaikkien mainittujen kuoppien halkaisijat vaihtelevat 1-2 m, syvyydet n. 0.5 m. Välittömästi 5):n NW-puolella on ainakin seitsemän epämääräistä kuoppaa, joista suurin on kooltaan 3.5 x 1.5 x 0.45 m.

N. 20 m 5):sta NE on

6) suuri kuoppa, nelisivuinen, n. 4 x 4 x 0.5 - 2 m, ilmeisesti jätetuoppa käytetyn vanhan multakodan pohja törmän reunalla, sillä pohjalla näkyvissä puu- ja peltijätettä.

N. 62 m 6):sta NE on

7) kuoppa, suorakaide, 2 x 1 x 0.5 m (SW-NE), seinämässä lautarakenteen jäännös. Käytetty mahdollisesti varastointiin?

N. 17 m 7):stä NE on

8) tervahauta, pienehkö, pyöreä, rännin pohja kohti NNE.

N. 15 m alueelta A SW/W sijaitsee

ALUE C

joen (S), Pakasaivon tien (N) ja pienen jängän (SW) rajaamalla alueella:

1) Miilun pohja, halk. 7 m, kuuden kuopan ympäröimä.

N. 2 m 1):stä W on

2) rakennuksen pohja, 6 x 5 m (W-E), S-sivulla on 2-3 kuoppaa.

N. 10 m 2):sta S on

3) laajan ulkorakennuksen (?) pohja, 14 x 7 m (E-W), heikon vallin ympäröimä, jakautuen keskeltä kahteen huoneeseen. Molemmissa päädyissä maakumpu. N-reunalla kaksi kuoppaa.

N. 43 m 3):sta W on

4) rakennuksen pohja, 16 x 8 m jakautuen keskeltä kahteen huoneeseen vallin perusteella. Ulkoreunoja ympäröi yksi hirsikerta. Ojat ympäröivät pitkiä sivuja, ja S-syrjällä on kaksi kuoppaa, halk. n. 2 m.

N. 24 m 4):sta SW on

5) kellarikuoppa, suorakaide, 4 x 5.5 x 1.5 m (ENE-WSW), vallin ympäröimä, pohjalta veden täyttämä. Sisäänkäynti N-puolelta, jossa kehikkomaisen puurakenteen jäänteitä.

ALUE D:

Pakasaivon tien (NW), Pakajoen (SE) ja NE:ssa sijaitsevan pienen jängän sekä Pakajoen ylittävän sillan (SW) rajaaman alueen sisällä:

1) Jätekuoppa, 4 x 2 x 1 m, täynnä peltikaminan jäänteitä sekä betonirenkaan kappaleita.

N. 20 m 1):stä SW on

2) rakennuksen pohja, suorakaide, 11 x 6 m (NE-SW), salvotun hirsikehikon ympäröinä, jakautuen keskeltä kahteen huoneeseen. NE-puoleisen huoneen NW-nurkassa on suuri kiuaskiveys, 3 x 2.5 x 0.4 m, kivet 5 - 20 cm. SW-puoleisen huoneen SE-seinustalla on keskeltä avoin, suorakaiteen muotoinen liesimäinen kiveys. N. 1.5 m 2):sta N on kellarikuoppa, 2 x 2 x 1 m, jossa on lautakannen jäänteitä. Tämän N-puolella on pienempi kuoppa, etäisyys n. 1 m.

N. 10 m 2):sta W on hiekkakupare, jonka juurella ja rinteessä on kuusi epämääräistä, mutta asumiseen liittyvää kuoppaa.

N. 18 m 2):sta WSW on

3) rakennuksen pohja, suorakaide, 23 x 9 m (NE-SW). Jakautuu useisiin huoneisiin välihirsien erottamana. Talon SW-päädyn huoneissa on kaksi suurta kuoppaa. Näitä erottaa toisistaan betonirakenne, ehkä muurin jäännös. Kuopissa rautahellon ja peltikaminan jäänteitä. Muutoin pinnalla hirsien, metalliesineiden (rautaa, peltiä), betonin, tiilien ja kattohuovan jäänteitä. SW-päädyn NW-puolella on kolme laajaa kuoppaa.

3):n ja sillan välisellä kentällä on myös neljä jätekuoppaa.

N. 45 m 3):sta S on

4) rakennuksen pohja, 5 x 4 m (SW-NE), erottuu kohoumana maan pinnasta. SW- ja S-nurkillä on kivikasat (2 kpl), 1.5 x 1 m sekä halk. 1 m, kivet 5 - 10 cm.

Pakasaivon tien NW-puolella on

ALUE E:

1) Latriinikuoppa, pyöreäkö, 4.5 x 5 x 0.5 m, vallin (2 x 0.2 m) ympäröimä. Keskellä jäljellä istuinlautarakenne, jossa kaksi istumareikää.

N. 46 m 1):stä NNE on

2) rakennuksen pohja, neliömäinen, 6 x 6 m. Keskellä kuoppa, halk. 1.5 m, ja W-nurkalla toinen kuoppa, 1.5 x 2.5 x 0.3 m, jäljellä puurakenteita (hirttä ja lautaa) sekä peltiä.

N. 37 m 2):sta NNE on

3) multakodan pohja, pyöreäkö, halk. 9 m, vallin (2.5 x 0.5 m) ympäröimä. Sisäkuoppa epämääräisen suorakaideomainen, 3 x 2.5 x 1 m. Sisällä laudan ja hirren jäänteitä sekä puinen ilmanvaihtokanava. Kuopan alkuperäinen pinta-ala lienee ollut

n. 2.5 x 2.5 m.

Multakodan (n:o 3)) N-puolella oleva

4) laaja kuopanne lienee ollut ihmisten käytössä. Reunalla havaittiin kaksoispodsolia, kuopan pohja on suorakaidemainen tai pyöreäkulmainen neliö, 8 x 8 m. Pohjalla (3 x 3 m) selvä podsoli.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

ALUE A:

1) sammal, puolukka, variksenmarja, vallilla kuusi, rungon paksuus 10 cm, sekä n. 10 mäntyä, joiden runkojen paksuudet ovat n. 20 cm.

2) paju, sammal, puolukka, koivuntaimia, mustikkaa, vallilla viisi mäntyä, joiden runkojen halk. 0.12 - 0.3 m.

ALUE B:

1) Jäkälä, variksenmarja, puolukka. Ympärillä viisi mäntyä, joiden runkojen paksuudet on 0.07 - 0.12 m.

2) Sammал, ruoho, joitakin varpuja, katajia ja männyn taimia.

4) Vallilla seitsemän mäntyä, runkojen halk. max 0.25 m, pohjalla männyn taimia, katajaa, heinää, juolukkaa.

5) Sammал, jäkälä, mustikka, variksenmarja ja kataja.

7) Ruoho, sammал, puolukka.

ALUE C:

3) Niittyheinää, ruohoa, niittyleinikkiä.

4) Ruohoa, katajia.

5) Kolme koivua, heinää, puolukkaa, pajua, vallilla katajaa.

ALUE D:

3) Heinä, sammал, pihakasveja (siankärsämö, apila), männyn taimia, pajua.

4) Mesimarja, heinä, paju, männyn ja kuusen taimet.

ALUE E:

1) Ruohoa.

2) Ruohoa, ympäristössä myös mesimarjaa, valleilla kuusi mäntyä, runkojen max halk. 15 cm.

3) Pajua, valleilla nuoria mäntyjä tiheähkösti.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

ALUE A:

Mäntyvaltaista sekametsää kasvavaa hiekkapohjaista, loivasti (10-20 m) Pakajokeen (SSE) viettävää rinnettä.

ALUE B:

Pakasaivon tienhaaran N-puolella sijaitseva jäkälää ja mäntyä kasvava hiekkaharjanne (SW-NE):

1) Hiekkapohjaisen mäntykangaskumpareen korkein kohta.

2)-6) sijaitsevat hiekkakangasharjanteen (NE-SW) S-osan juurella, tien NW-puolella.

8) Harvaa mäntyä kasvavan hiekkaharjanteen päällä sen NE-osassa.

ALUE C:

Joen (S), jängän (SW) ja mäntykangasta kasvavan soraharjun (N)

rajaamaa aluetta.

3) Muodostaa niittyaukion.

5) Sijaitsee W-puoleisen jängän reunalla.

ALUE D:

Hiekkapohjaisen, harvaa mäntyä kasvavan ja loivasti kumpuilevan jäkäläkankaan ympäröimä laajahko ruohokenttä, jota SE:ssä rajaa Pakajoki ja NE:ssä pieni järvi.

3) Sijaitsee ruohokentän NE-laidassa, rinteessä tien (NW) ja joen (SE) välissä.

ALUE E:

Loiva Pakajoen N-puoleinen, hiekkapohjainen kangasrinne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

ALUE A:

Pakasaivolle johtava metsätie (E-W) sivuaa aluetta, etenkin tervahautaa 1), välittömästi sen N-puolelta.

ALUE B:

Välittömästi Pakasaivoon johtavan metsätien (SW-NE) NW-puolella: 1) 11 m NE ja NW Pakasaivon tiestä, joka ao. kohdassa kääntyy 90°.

Kohteet 2)-6) sijaitsevat Pakasaivon tien NW-puolella 4-12 metrin etäisyydellä tien reunasta.

8) Pakasaivon tien ja poroaidan (NE-SW) välissä; aita halkaisee tervahaudan. Tielle (S) n. 20 m.

ALUE C:

Sijaitsee Pakasaivoon johtavan tien S-puolella.

ALUE D:

Pakasaivon tien NE-puolista aluetta, Pakajoen ylittävän sillan NE-puolella.

ALUE E:

Pakasaivon tien NW-puoli, sillan ja tienhaaran 90°:n käännöksen välisellä alueella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni) Pohjana hieno hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot kiinteistä rakenteista.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; alue on laaja ja monipuolinen sekä sisältää ilmeisesti useita eri aikakerrostumia sekä on maisemallisesti miellyttävä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä käsitelty, karttaliitteeseen merkitty alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka, Eero Naapanki.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Aluetta voisi kehittää leiriytymisen näkökulmasta esim. kyltittämällä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella runsaasti reserverttiä retkeilyjätettä.

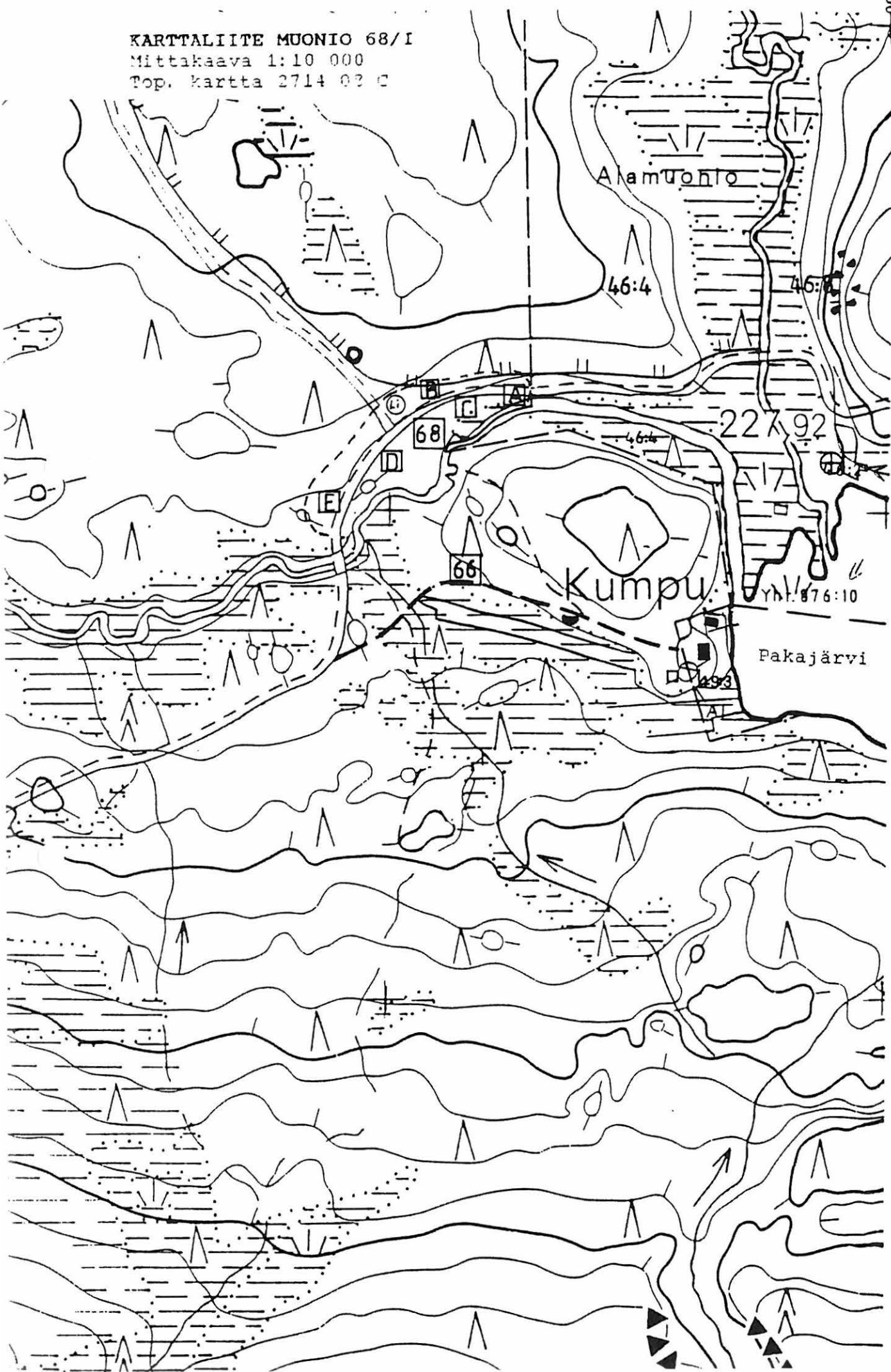
Lähilöytöjä: Muonio 10 Pakasaivo, saamelaisten pyhä järvi sijaitsee täältä n. 2.2 km ESE. Muonio 10 a Valkeajoki, Kirkkopahdan seitakivi, sijaitsee täältä n. 5.1 km SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

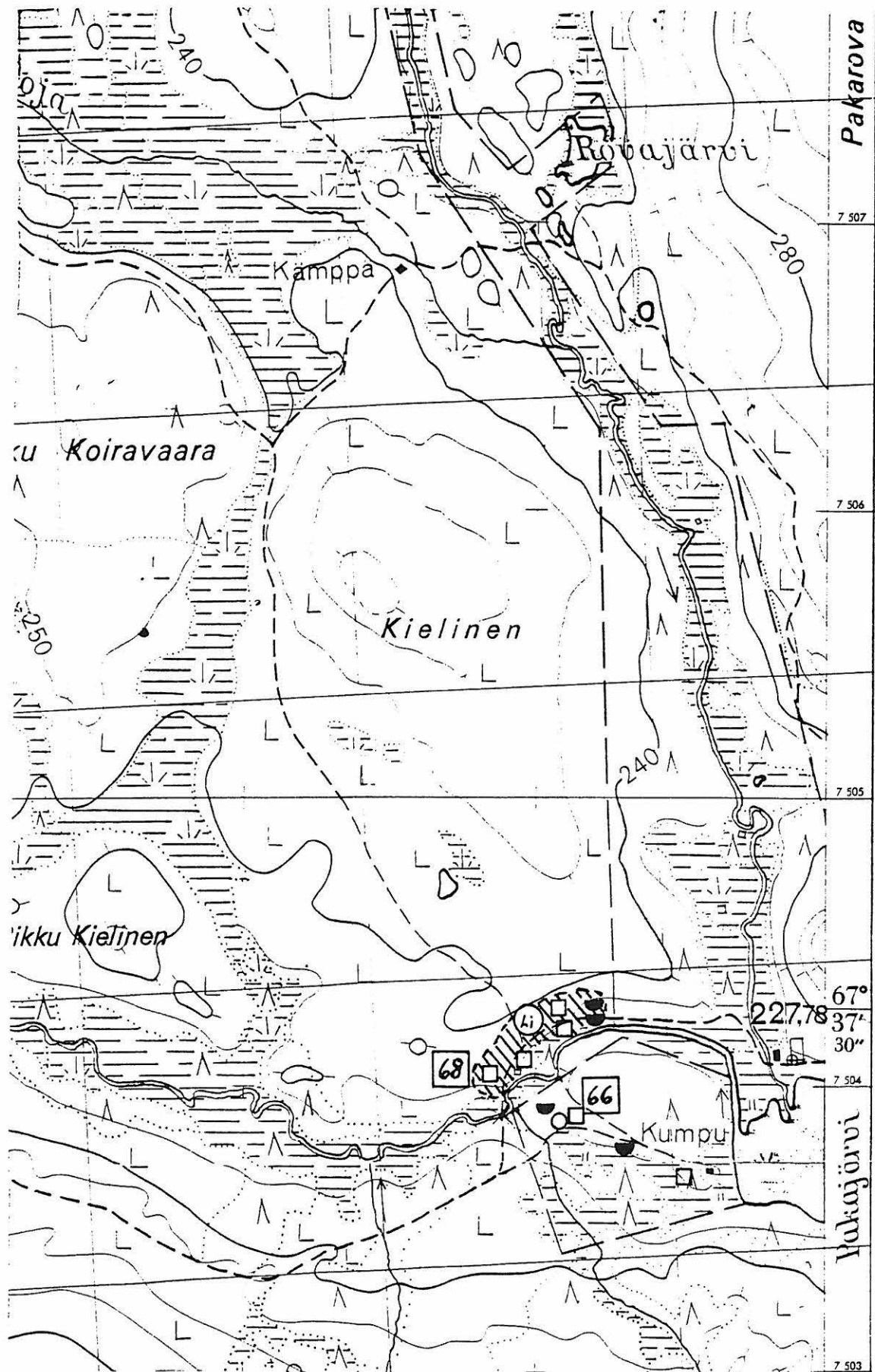
Eero Naapangin (60-65 v.) (Kihlanki/Vaasa) mukaan paikka on vielä 1940-luvulla toiminut savottakämppäalueena, jossa oli saunat, tallit, kauppa ja muut asuin- ja huoltorakennukset.

KARTTALIITE MUONIO 68/I
Mittakaava 1:10 000
Top. kartta 2714 03 C

2490000
7505000

Ote top. kartasta 2714 05+08 KIHHLANKI

Kohteet MUONIO 66 ja 68 sekä tuvanpohja ja tervahauta

MUONIO 69 Muonionjoki, Karhakkamaa W

-Liesiä

*Kraap 2006:
luontainen*

Luokka: II

Ajoitus: Esihist./hist./moderni

Lukumäärä: 4 esihistoriallista liettä

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 5.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 05 + 08 KIHLEANKI (1969)

Pinta-ala: 75 X 10 m (S-N)

x= 7503 29 y= 481 25 (summittainen keskipiste) z= 180

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 37 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C5? D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata?

Tarkastuslöydöt: 4 esihistorialliseksi arveltua liedensijaa.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 63 ja 69.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisen ihmistoiminnan merkkien etsintä maastossa inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Nykyisinkin matkailijoiden käyttämä leiripaikka, jossa todettiin neljä pienikokoista, pyöreähköä, muutamasta kivistä (kooltaan 5-20 cm) ladottua, osittain tieuraan painunutta ja maatonutta tulisijaa, joita maatuneisuutensa vuoksi voidaan pitää tyypiltään esihistoriallisina. Näistä eteläisin muistuttaa kotaliettä, sillä se on keskeltä avoin, muodoltaan epämääräinen suorakaide, reunakivet ovat kooltaan n. 5 cm ja harmaajakälän peittämiä. Paikalla on lisäksi kaksi modernia luonnonkivistä ladottua liettä, jotka ovat selvästi olleet reserissä käytössä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Osittain sammalen ja ruohon peittämiä, osittain pinnalta paljaaksi kuluneita.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Muonionjokeen (W) pistävän tasaisen niemekkeen rantatörmän reuna vaaran W-puolella. Sekametsää kasvava kosteahko metsikkö.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Autoilijoiden ja pyöräilijöiden käyttämä leiripaikka välittömästi Kolari - Muonio -valtatien W-/NW-puolella, Pakajoen suun kioskista n. 300 m SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja. Alueen silttipitoisessa maaperässä, kasvillisuudesta paljaaksi kuluneilla pinnoilla esiintyi runsaasti punaiseksi palanutta maata ja hiililaikkuja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä ohi ajettaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Havaitut rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II niin kauan kunnes tutkimuksin toisin osoitetaan.

Ehdotus suoja-alueeksi: Joen ja valtatien välinen alue; koko tasanne.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Janne Muotka

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Leiriytyminen kuluttaa aluetta, joka tosin lienee samassa käytössä edelleenkin kuin mahd. jo esihistoriallisena aikana. Tutkimuksen avulla voisi yrittää ajoittaa liesiä, joita ympäröivä maaperä kuitenkin lienee pahasti häirittyä.

Lähilöytöjä:

MUONIO 32 Suukoskenvaara, Pakajoen suu, kvartsilöytöpaikka ja mahd. pyyntikuoppa sijaitsevat täältä 440 - 500 m NE. MUONIO 14 Pakamukka (Ruotsi), skandinaavisen liusketerän löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 500 m N. MUONIO 63 Kihlanki, Naapanginkosken esihistoriallisen asuinpaikan NE-kärki sijaitsee täältä n. 550 m SW.

MUONIO 70 Kangosjärvi

-Puukon ja tikarin löytöpaikka

Luokka: II - III

Ajoitus: rautakausi/saamelaisaika (?)

Lukumäärä: 2 esinettä

Tarkastaja: Lauri W. Pääkkönen (?) Tarkastusaika: Kesä 1901

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1968)

x= 7524 - y= 483 - z= 220 - 320

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12 km Muonion kirkosta SSW.

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Aiemmat tiedot:

Lauri W. Pääkkönen 1901: Matkakertomus. Muinais- ja kansatieteelliseltä keräysmatkalta kesällä 1901 Tornion Muonion ja Ounas sekä Kemin jokivarsilla. Oulun Läänin Historiallis-Kansatieteelliselle Museolle. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Aiemmat löydöt: PPM ?? tikari ja puukko.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 147.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu v. 1995 tiedon epämääräisyyden vuoksi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Löytyneet mäkirinteestä (Pääkkönen 1901).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löytyneet kylän läheltä maantien kohdalta (Pääkkönen 1901).

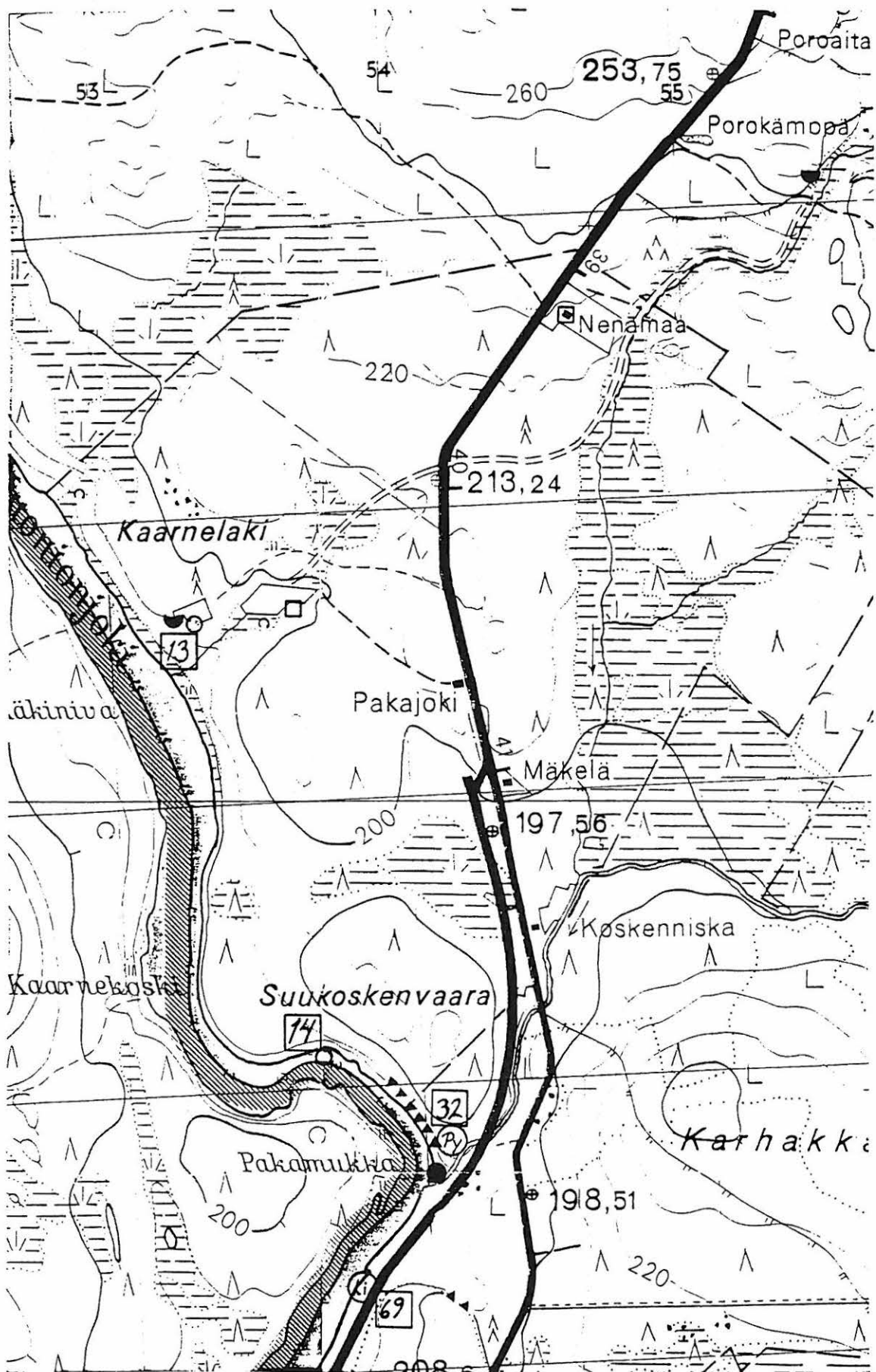
Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytyneet rikotun maanpinnan alta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytyneet maantietä tehtäessä ilmeisesti viime vuosisadan vaihteessa (vrt. Pääkkönen 1901).

Ote top. kartasta 2714 05+08 KIHHLANKI

Kohteet MUONIO 13, 14, 32 ja 69 sekä kolme tervahautaa ja kaksi tuvanpohjaa

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; löytöpaikka lienee melkoisen tuhoutunut jäätyään tien alle; sitä on vaikea enää paikallistaa tarkasti.

Havaintomahdollisuudet: Eivät ehkä kovin suotuisat.

Lähilöytöjä: Kangosjärven rantataajaman muita löytöjä: MUONIO 30 Kangosjärvi, Ankkuriniemi: kiviesineen löytöpaikka; MUONIO 147 Kangosjärvi SE, Yrjölä: kvartsilöytöpaikka; lähellä myös tervahauta, MUONIO 219 Kangosjärvi NW, Koivuranta: kivilautinen asuinpaikka.

MUONIO 71 Jokijärvi W

-Kodansija (?)

Luokka: II

Ajoitus: esihist./saamelaisaika/hist. (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

x= 7507 64

y= 496 48

z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 32 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1? B4? C3 D E F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Metsähallitus (?)

Puhelin: 016-512 021

Osoite: Niemenpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Tietoja Myllypalossa sijainneesta lappalaisasutuksesta, johon liittynyt maakuoppia (Erä-Esko 1961-62; Äyräpää 1931/Suomenmaa IX:2: 244).

Tarkastuslöydöt Kiinteät rakenteet maaperässä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 76.

Tarkastuksen aihe: Maastohavainnot inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kodansija (?), erottuu ympäristöstään matalampaa kasvillisuutta (sammal, jäkälä) kasvavan soikeanpyöreän laikun perusteella, 6 x 5 (SW-NE). Pohja tosin kivinen, keskellä ja reunoilla melko hajallaan harmaajäkäläisiä ja osin palopintaisia kiviä (5-50 cm). Maantasainen. Koko järven W-ranta on täynnä ilmeisen eri-ikäisiä arkeologisia liedensijoja resenteistä alkaen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, jäkälä, mustikkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Järven SW-rannalla, SW-päässä, Kuerjoen suulla. Näkymä Ylläkselle (ESE). Jyrkän vaaranrinteen (SW) alla olevan laajan, mutta hieman kivikkoisen, harvaan mäntyä kasvavan laakean rantatasanteen SE-päädyssä, josta jokisuuhun (NE) on n. 16 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Jokijärven varaustupa n. 300 m NNE järven itäisellä vastarannalla.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pohjasta otetussa kairanäytteessä maaperä vahvasti podsoloitunut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteen ikä ja todellinen luonne selviäisivät tarkemman kenttätutkimuksen avulla.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko rantatasanne.

Havaintomahdollisuudet: Melko hyvät.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella Metsähallituksen laavuja ja kämppiä.

Lähilöytöjä: MUONIO 72 Jokijärvi W, kivilatomus, sijaitsee täältä n. 400 m NW. MUONIO 76 Jokijärvi E, kivikaudentyypiset asuinvallipainanteet, sijaitsevat täältä n. 340 m ENE.

MUONIO 72 Jokijärvi W

-Kivilatomus ja liesi

Luokka: II

Ajoitus: Esihist./saamelainen?

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 9.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

x= 7508 00 y= 496 24 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 33.5 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C3,5 D E5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpöntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt Havainnot kiinteistä rakenteista: latomus, esihistoriallinen liesi, resentti liesi

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 76.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallista kohdetta koskeva inventointihavainto.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kivilatomus, pyöreähkö, 2 x 1.2 x 0.2 m (E-W), kivet 5-75 cm, näkyvissä n. 13 kpl.

N. 1 m latomuksesta N on

liesikiveyksen jäännös, hajonnut, kiviä rykelmänä n. 6 kpl, kooltaan n. 15 cm, harmaajakälän peittämiä. Tämän vieressä myös resentin liesikiveyksen jäännös, jakälätön.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, mustikka, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Harjanteiden ympäröimä, harvaan mäntyä kasvava, mustikkapohjainen, loivasti järveen (n. 70 m E) viettävän notkelman ylempi terassi, järven W-rannan läheisyydessä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

N. 35 m Metsähallituksen kodasta W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni) Pintahavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; Kohteen luonne tarkentuu vasta kaivauksella.

Ehdotus suoja-alueeksi: Kohde laissa määritettyine ympäristöineen ja suojavyöhykkeineen.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue on virkistyskäytössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 71 Jokijärvi W, kodanpohja sijaitsee n. 400 m tältä SE. MUONIO 76 Jokijärvi E, kivikaudentyypiset asuinvallipainanteet, sijaitsevat tältä n. 600 SE. MUONIO 74 Myllypalon lapinliedet sijaitsevat tältä n. 850 m NNE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Erä-Eskon (1961-62) maininta Myllypalon lapinasutuksen läheisyydestä Suomenmaan (IX:2:244-245) mukaan (Äyräpää 1931). Tässä lieneekin kyse Muonion kirkonkylän eteläpuolella sijaitsevasta Myllypalosta, josta ensimmäinen maininta löytyy Pääkköseltä (1901).

MUONIO 73 Kirkonkylä, Kunnantalo E

-Ampumapotero

Luokka: II

Ajoitus: n. 1945 (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 3 x 3 m

x= 7541 57

y= 2486 73

z= n. 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 840 m Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D2 E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Muonion kunta (?)

Puhelin: 9696-534 311

Osoite: PL 25

Postitmp: 99301 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä kuopparakenteesta ja sen sisällä olevista erillisistä tukirakenteista.**TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000, ks. kohde 11.Tarkastuksen aihe: Aiemmin havaitun, lähihistoriallisen jäänteiden taltiointi inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Ilmeisesti Lapin sodan aikainen ampumapotero, näyttää suorakaiteelta, mutta mitattaessa osoittautui ulkomitoiltaan neliön muotoiseksi, 3 x 3 x 0.5 m, valli 1 x 0.3 m, sisältä suorakaide, 1.7 x 1 m (SSW-NNE). Pohjalla lahonneita lankkuja, E-seinämästä pistää jousisängynpohjan kaltainen ruostunut metallitukiverkko, joka on kiinnitetty poikkipuuhun niitein. Kulkuaukko kuoppaan on ilmeisesti ollut SSW-päädyssä, aukon leveys on n. 0.5 m.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Pohjalla sammal, reunoilla variksenmarja, puolukka, katajaa, koivun taimia, vaivaiskoivua.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kostea, mäntyvaltainen sekametsätasanne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tyhjä tontti, jota ympäröivät kadut ja talot kunnan keskustaa-ajamassa. Valkotiilinen asuinrakennus sijaitsee paikasta n. 50 m N. Entisen eläinlääkärin talon ulkorakennus sijaitsee paikalta n. 30 m SSE. Lähin tienpätkä (E-W) sijaitsee täältä n. 20 m N. Kirjastotalo sijaitsee paikalta n. 70 m SW. Kunnantalo, johon ei paikalta ole näkyvyyttä tiheään kuusikon läpi, sijaitsee täältä ehkä 70 m WNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintamorfologinen havainto; turpeen alla oranssin värinen siltti.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt kauppatiekaikalla ohi kulkiessa keväällä 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; kyseessä lähihistoriallinen jäännös, jonka yleinen arkeologinen merkitys ei ole ensisijainen muinaisjäännösten rauhoituksen kannalta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Ko. metsikkö kokonaan Lapin sodan muistomerkeksi (?).

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Sijaitsee keskellä kirkonkylää - metsikköön saattaa tulla rakennuspaineita.

Lähilöytöjä: MUONIO 16: kiviesineen irtolöytöpaikka lienee sijainnut täältä n. 60 m WNW. MUONIO 182 Kirkonkylä, Reuhalanmaan esihistorialliselta ajalta oleva asutus aina Lapin sodan jäänteisiin sijaitsee täältä n. 400 m E.

MUONIO 74 Myllypalo, Salmijoki

-Liedensijoja asuinkentällä

Luokka: I - II

Ajoitus: Saamelaisaikainen (?)

Lukumäärä: 3 liettä

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 14.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

Pinta-ala: N. 30 x 15 m (S-N)

x= 7508 87 y= 496 34 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 32.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C3?,4?,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kolme kiinteää liesirakennetta sekä yksi palaneen luun katkelma KM 29497:1.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 76.

Diat: OY n:o 14, 15 ja 53

Tarkastuksen aihe: Inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

1) Liesi, soikea, 1.5 x 1 x 0.1 m (NE-SW), n. 14 kivistä ladottu, kivien koot 10 - 30 cm.

N. 6 m 1):stä N on

2) liesi, soikea, 1.2 x 1 x 0.1 m (N-S), näkyvissä 8 kpl 10 - 20 cm:n kokoista kiveä. Liedestä otettuun kairanäytteeseen tarttui palaneen luun katkema KM tästä liedestä.

N. 18 m 1):stä S on

3) liesi, pyöreähkö, halk. n. 60 cm, koostuu 5 ympyräksi ladotusta kivistä, kooltaan 30 - 40 cm.

Kaikki liedet ovat reunakehällisiä ja keskeltä avoimia.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- 1) Variksenmarja, puolukka, sammal, jäkälä, vähän heinää.
- 2) Variksenmarja, puolukka, jäkälää, pieni kuusi.
- 3) Puolukka, jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Salmijoki (S-N) sijaitsee löytöpaikalta n. 60 m SW. Harvakseen havupuita kasvavaa tasaista jäkäläkangasta jokipengerin reunalla, joka SW:ssa jatkuu jänkänä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäautotie (NNW-SSE) sijaitsee löytöpaikalta n. 50 m NE. Paikka toimii edelleenkin leiriytymistarkoituksessa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Kairanäytteessä hieno hiekka, kaikissa liesissä oli selkeä podsolimaannos, joskin 2):ssa heikoin.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

- 1) 7.7.1995 inventoinnin yhteydessä;
- 2) 14.7.1995 tarkastuksen yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; liedet varsin hyvin säilyneitä - niiden tarkempi määrittely kuitenkin vaatisi lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä määriteltä ala vähintään, mutta mieluiten koko jokitasanne.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Janne Muotka, mukana Mika Pouttu.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Liian intensiivinen nykyleiriytyminen voi häiritä jäänteitä.

Lähilöytöjä:

Tuvanpohjia esiintyy kohteesta n. 400 m NW ja n. 100 m SE. MUONIO 76 Jokijärvi E, 2 - 3 kivikaudentyypistä asuinvalipainannetta sijaitsevat liesistä n. 1200 m SSE. MUONIO 1 Myllypalo: maakuoppa-alue, jota on arveltu lappalaisten asuinsijaksi, lienee jossakin lähistöllä, mutta tiedon epätarkkuuden vuoksi kohdetta ei täältä ole pystytty paikantamaan, elleivät kyseessä sitten ole Jokijärven painanteet kohteessa 76.

MUONIO 75 Reponiemi, Porovaara (Kotasuvanto)

-Lapinkotaliesi

Luokka: I - II

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 19.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 06 + 09 SAITAVAARA (1969)

Pinta-ala: 1.3 X 0.5 m

x= 7514 70 y= 478 38 z= 190

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 27.7 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä liedenjäänteestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 75.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Liesi, soikea, 1.3 x 0.5 x 0.1 m (NW-SE), kiviä näkyvissä n. 11 kpl, kooltaan 8 - 20 cm kehään ladottuina ja osittain palaneina. Sijaitsee pienellä tasanteella, jolla ei kuitenkaan havaittu muita selkeitä asutusmerkkejä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

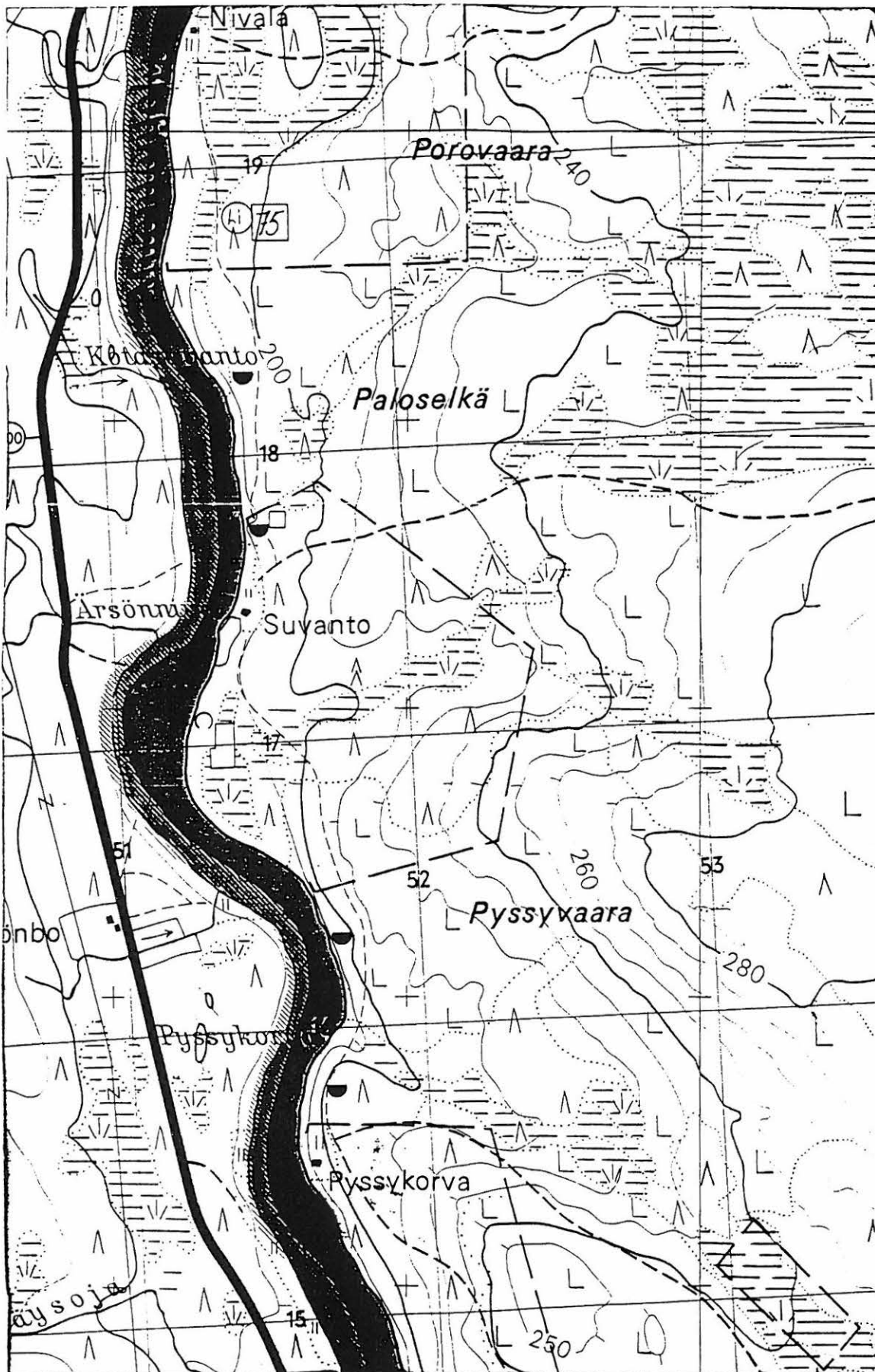
Sammal, jäkälä, juolukka, puolukka, pieni kuusen taimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loiva, sammaleinen kangasrinne, jossa harvakseltaan kasvaa havupuita, paksuuksiltaan 2 - 25 cm. Muonionjokeen on paikalta n. 150 m W.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat,

Ote top. kartasta 2714 06+09 SAITAVAARA

Kohde MUONIO 75 sekä neljä tervahautaa ja tuvanpohja

sähköpylväät jne.)

Reponiementie (N-S) sijaitsee löytöpaikalta n. 14 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; kairanäyte osoitti paikoin lieden sisällä selkeää podsototuneisuutta. Siltin sekainen hiekka on palanutta, myös hiiltä esiintyi näytteissä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; soveltuu luokan yleiskriteereihin (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue lieden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät varsinkin opastettaessa.

Opas: Janne Muotka.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Reponiementie sivuaa liettä varsin läheltä; tietyöt saattavat ulottua löytöpaikkaan saakka.

Lähilöytöjä: N. 560 m kohteesta 75 S on yksi tervahauta. Muinaissaamelaiseen traditioon lähialueella viittaavat paikannimet 'Kotasuvanto', 'Porovaara', 'Saitavaara', 'Peuralaki', josta on rekisteröity myös purnukuopiksi tulkittuja jäänteitä (MUONIO 82).

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

1700-luvun lopulla Saijanvaaran seuduilla asusti raitiolappalainen Mikkel Knuutinpoika Vettainen vaimoineen, joka oli Tiurajärvelle talon rakentaneen lappalaisen Antti Ollinpoika Nutin tytär. Vettainen itse oli alunperin Savosta. Hänen veljenpoikansa Olli (1826 - 1897) rakensi Väylän varteen Reponiemen talon (Paulaharju 1922/77: 72-73). Paikannimistö osin saattaa olla peräisin vasta tältä ajalta, mutta seudun Saita - nimitys viittaa kuitenkin jo aiempaan esikristilliseen muinaissaamelaiseen uskomusperinteeseen. Tie ja nykyasutus ovat todennäköisesti tuhonneet osin alueen vanhoja asutusjäänteitä, jollaisia on voinut olla esim. Kotasuvannossa.

MUONIO 76 Jokijärvi E

-Esihistoriallinen asuinpaikka: asuin- tai kotapainanteita

Luokka: I - II

Ajoitus: Kivikausi?/Saamelaisaika?

Lukumäärä: Asuin- tai kotapainanteita 2 - 5 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 14.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

Pinta-ala: n. 50 x 30 m (E-W)

x= 7507 74 y= 496 81 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 33.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1,4 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä painannejäänteistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 76.

Diat: OY n:o 16

Tarkastuksen aihe: Inventointi: esihistoriallisten ihmistoiminnan merkkien etsintä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

1) Painanne, pyöreähkö, halk. n. 7 m, syv. n. 30 cm, mahdollinen oviaukko on suuntaan SW. Vallia ei havaittu.

N. 2 m 1):stä E on

2) painanne, pyöreähkö, halk. n. 7 m, syv. n. 30 cm. Vallia ei havaittu.

Painanteesta 1) 17 - 30 m W on

kolme syvähköä, joskin hieman epäselvää muuta pyöreähköä painannetta ryhmänä, jonka päältä on ajeltu mönkijöillä tai muilla moottoriajoneuvoilla.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälää, sammalta, juolukkaa, puolukkaa, nuoria mäntyjä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jokijärvestä alkavan Kuerjoen suun rantaan on paikalta n. 200 m W. Nuorta mäntyä kasvavan kangasharjanteen NW-pää, jokiterassi.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsähallituksen Jokijärven varauuskämpä sijaitsee löytöpaikalta n. 200 m NW. Harjanteen suuntainen ulkoilureitti ohittaa painanteet 1) ja 2) n. 3 m:n päästä niiden NE-puolelta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja. Pohjamaa soransekaista mukulakiveä; moreeniharjanne.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä 10.7.1995; kulttuurityöntekijän havainto.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; Ilman tarkempia tutkimuksia painanteiden luonne ei ole vielä täysin selvä, mutta säilyneisyytensä vuoksi ne ansaitsisivat luokituksen I ryhmään.

Ehdotus suoja-alueeksi: Vähintään yllä esitetty ala lakisääteiset suoja-aluenormit huomioiden.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Janne Muotka, mukana Mika Pouttu.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Löydöillä voisi olla kyltitetynä ja rajattuna nähtävyyksarvoa etenkin tarkempien tutkimusten jälkeen virkistyskalastus- ja ulkoilualueella.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Maastoajoneuvojen käyttö tuhoaa jäänteitä, joiden päältä ajo tulisi ehdottomasti kieltää.

Lähilöytöjä: Kaksi historiallisen ajan tuvanpohjaa sijaitsee täältä n. 630 m NNW. MUONIO 74 Myllypalo, Salmijoki: lapinkodantyyppiset liedensijat sijaitsevat täältä n. 1200 m NNW. MUONIO 1 Myllypalon lappalaisasumusten jäänteiksi arvellut kuopanteet saattavat olla esim. juuri nämä, mutta asiasta ei ole varmaa tietoa.

MUONIO 77 Kihlanki, Valkeajoki

-Historiallisen ajan asuinpaikkajäännö

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: 4 kpl

Tarkastaja: Hilka Oksala

Tarkastusaika: 12.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

Pinta-ala: 50 x 70 m (SE-NW)

x= 7500 13 y= 494 20 z= 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 40.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B4 osittain C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Tarkastuslöydöt: Kiinteät jäänteet a-d

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: ote top. kartasta ks. kohde 77.

Tarkastuksen aihe: Inventointi ja uuden kulttuurityöntekijän opastus muinaisjäännösten dokumentointiin.

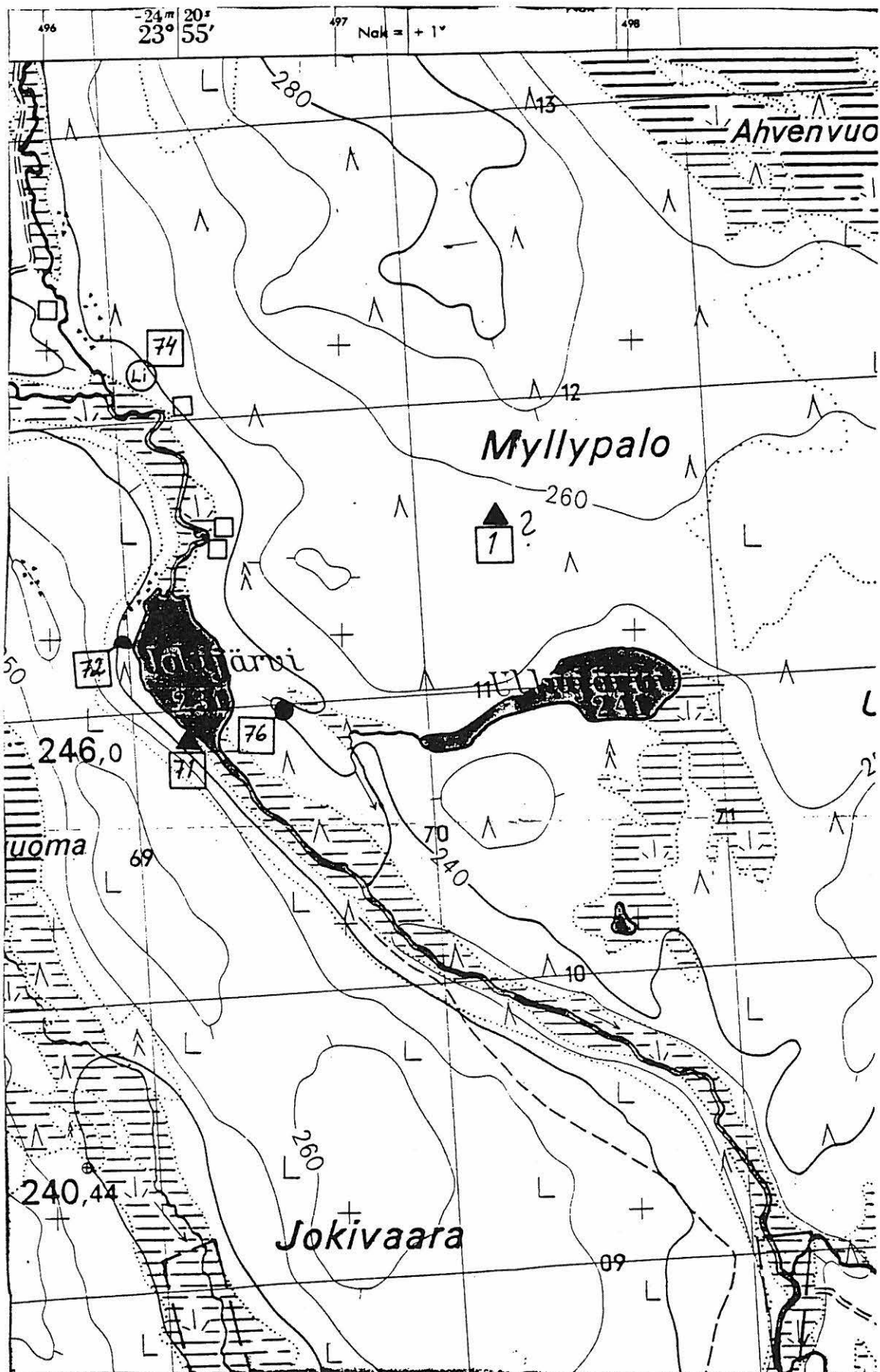
Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a. Tuvanpohja, neliömäinen, 3 x 3 x 1 m. Salvottu osittain, jäljellä kolme päällekkäistä hirsikertaa. Oviaukko keskellä SW seinämää, lev. 0.5 m. S-nurkassa kiuas, halk. 1 m, kork. 0.7 m, kivien koot n. 0.35 m, näkyvissä yhdeksän kiveä. Oviaukon edessä on porraskivi, halk. 0.5 m, kiukaan vierellä on kimpiämpärin jäännös.

N. 25 m a:sta WSW on

b. tervahauta, pyöreä, (SE-NW) halk. 20 m, valli 3 x 0.3 - 3 m, sisäosan halkaisija 9 m, syvyys 3 m, puuputki säilynyt, ja se halkaisee vallin. Ränniaukko n. 2 x 0.3 m. Rännin pituus n. 5.5 m, leveys 1 - 2 m, syvyys n. 2 - 0 m, suunta kohti NE. Päässä heikko tynnyrinpaikka, halkaisijaltaan n. 1 m. Ränniä ympäröi valli, jonka korkeus on n. 0.5 m. Rännillä säilynyt tukihirsiä n. 7 kpl. Ympäri vallia on pieniä kuopanteita.

Ote top. kartasta 2714 II PAKASAIIVO

Kohteet MUONIO 1 (?), 71, 72, 74 ja 76 sekä neljä tuvanpohjaa

N. 17.5 m b:stä SE on

c. turvekodon pohja, ulkosivuilta pyöreä, halkaisija 6 m. Valli 2 x 0.2 - 1.2 m, sisäosa suorakaide, laajuudeltaan 1.8 x 3 m, syvyys valliin nähden max 1 m. Lattiassa neliömäinen kuopanne n. 1 x 1.3 m, vallin S-osassa näkyvissä kiuaskiveystä, jossa kolme kiveä 1 m - 0.1 m (ei oviaukkoa!). NW sivulla on kuopanne, mitoiltaan 2 x 1.2 x 0.3 - 0.5 m.

N. 6 m c:stä N on

d. liedensiija, neliömäinen, 0.5 x 0.5 x 0.1 m, näkyvissä viisi harmaajäkäläistä kiveä. n. 0.12 - 0.25 m, osittain sammaloituneita. Keskeltä avoin, jäkälän alla tuntuu kivi. Välittömästi d:n NE puolella on laaja suorakaidemainen alue, jonka pinta on kulunut, ja ympärillä on kiviä - mahdollisesti kyseessä on rakennuksen pohja.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- Kaksi nuorehkoa koivua, jäkälää, variksenmarjaa, sammalta, puolukka- ja männyntaimi.
- Ohuita kuusia ja mäntyjä, joiden paksuus on n. 15 cm, sammalta, puolukka, kataja, ruohoa, juolukka ja mustikka.
- Sammalta ja puolukkaa vallilla. Kataja, viisi mäntyä, joiden max paksuus oli 20 cm, kolme kuusta, joiden max paksuus oli n. 15 cm ja kolme nuorehkoa koivua.
- Sammalta, puolukkaa ja variksenmarjoja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

- Loivasti SW viетävä, harvaa männikköä ja mustikkaa kasvava hiekkarinne, josta on n. 50 m jänkään SW.
- Loivasti kohti SW viетävän rinteен terrassimainen reuna. Puustossa kuusta ja koivua männyn lisäksi.
- Vrt. b, etäisyys jokeen (SW) on n. 10 m.
- Terassin reunaan on paikalta 11 m SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

- sijaitsee n. 12 m SW Pakasaivoon johtavalta tieltä (ESE-WSW).
- Pakasaivon tielle on paikalta n. 40 m NE.
- d. vrt b.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja sorapohjaisessa kankaassa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa; tuvanpohja havaittiin auton ikkunasta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10) historiallisen ajan kohteena.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimialue kohteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Tarvittaessa Mika Pouttu, Muonio tai H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Tien läheisyys saattaa aiheuttaa rasitteita.

Lähilöytöjä: MUONIO 10a Kirkkopahta sijaitsee täältä 1,5 km NW.

MUONIO 78 Pakasaivo N

-Liesiä

Luontokuva (Korppi 2006)

Luokka: II

Ajoitus: Esihist. (?)

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 13.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

Pinta-ala: N. 2 X 2 m

x= 7503 39

y= 491 34

z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 36.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4 B C3,4,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kaksi liedensijaa kivineen; kiinteitä rakenteita.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 80.

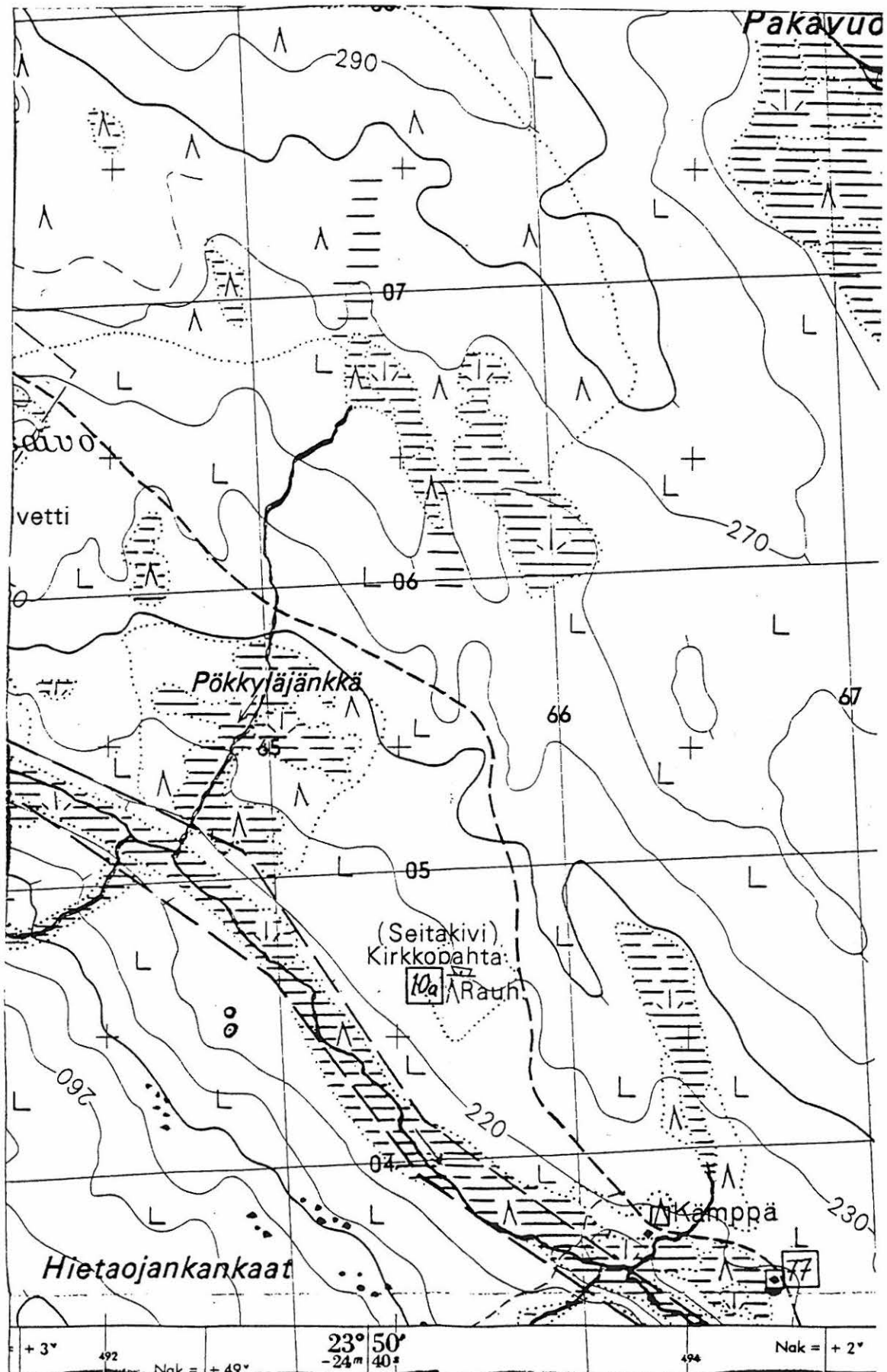
Tarkastuksen aihe: Saamelaisaikaisten ja sitä vanhempien jäänteiden etsintä pyhiä paikkoja koskevan tradition pohjalta inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):a) Liesi, pyöreä, halk. n. 60 cm, keskeltä avoin, näkyvissä seitsemän kehäkiveä, koot 5 - 20 cm.

N. 0.5 m a):sta S on

b) liesi, pyöreä, halk. n. 50 cm, keskeltä avoin, näkyvissä n. kahdeksan terävää, palamisen rapaamaa kiveä, kooltaan 2 - 20 cm.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) ja b): Molemmissa kaksi puolukantainta, kariketta ja puusälää: pintakasvillisuus kulunut paljaaksi.

Ote top. kartasta 2714 11 PAKASAIVO

Kohteet MUONIO 10a ja 77

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkän rinteen kieleketasanne saivon N-päässä, vesiraja n. 5 m S, pudotus alaspäin äkkijyrkästi n. 20 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsähallituksen näköalapaikkaan johtavien portaiden alapäässä, jonne löytöpaikasta on n. 7 m N.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja, kasvillisuus hävinnyt pinnan tallomisen seurauksena. Ympäröivä maaperä on punaiseksi palanutta, siltinsekaista, erittäin hienoa hiekkaa kalliokielekkeiden ympäröimänä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Topografiset seikat sekä havainnot; lieden rakentaminen on mahdotonta muualla ao. lähiympäristössä kallioiden jyrkkyyden vuoksi.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; osa saivojärven pyhää kokonaisuutta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko Pakasaivon järvi sekä sitä ympäröivä maa-alue topografisena kokonaisuutena.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Metsähallituksen virkistysrakennelmien ympäröimä myös luonnonnähtävyytenä.

Lähilöytöjä: MUONIO 10 Pakasaivo, pyhä saivojärvivesi välittömästi liesien S-puolella. MUONIO 10 a Kirkkopahdan seitakivi sijaitsee täältä n. 2900 m SE. Pakajärvi, josta on runsaasti traditiota lappalaisasutuksesta, sijaitsee täältä n. 700 m W.

MUONIO 79 Lompolo- tai Pahtakurunvuoma (?)

-Puuastian löytöpaikka

Luokka: II

Ajoitus: saamelais-/talonpoikaisaika (?) (hist.)

Kohteen laji: suolöytö **Lukumäärä:** 2 esineen katkelmaa.

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 08 + 05 PAHTONEN (1984)

x= 7539 **y=** 2488 **z=** 235 - 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 1.6 - 2.8 km Muonion kirkosta ESE.

Tila ja omistaja

Rno:t: 10:59, 9:19,14, 8:17,42,46,48, 7:22,25,42,45,47,49

Omistaja: Useita yksityisiä

Aiemmat tiedot:

Erkki Vuollon (Muonio) lahjoitus 15.1.1996. Tiedot edesmenneeltä katkelmien löytäjältä Aarne Reginalta.

Aiemmat löydöt: Kaksi ohutseinäisen, sahatun kimpiastian kaltaisen puuesineen kappaletta, KM 29498: 1.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 151.

Diat: OY n:o 92

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei ole tarkastettu, koska lahjoitus saatiin keskitalvella 1996.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kaksi suolöytönä esiin tullutta, hyvin ohutseinäistä kimpiastian (?) sälemäistä katkelmaa (ks. myös löytöluettelo KM 29498:1), joiden reunat on sahattu huolellisesti viistoiksi. Kappaleet liittyvät yhteen ponttimaisen pystyleikkauksen avulla, joka on muotoiltu yhteen pienemmän kappaleen reunaan. Suuremman kappaleen pystyreuna on myös lovettu viistosti: Kyseessä on selvästi myös liitospinta seuraavaan kappaleeseen. Koveralla puolella ao. kohdassa on näkyvissä eräänlainen fasetti, joka viittaa astian muotoon: nurkat on veistetty loiviksi. Samassa yhteydessä oli kertomuksen mukaan ollut muitakin samanlaisia kappaleita. Kyseessä lienee hilla- tai kalanelikko.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:
Suoturve.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Vuollon tiedon mukaan kappaleet olivat löytyneet Muonion kirkonkylän ja Olostunturin välisestä jängästä. Todennäköisin alue on tälöin juuri Pahtakurunvuoma. Ao. jänkää W:ssä rajoittaa Oustajärvi.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Vuollo muisteli kappaleiden löytyneen Reginan kertomuksen mukaan ilmeisesti viemärikaivannosta. Tämä nähtävästi kulkee Muonion - Kittilän maantien (WNW-ESE) SW-reunaa pitkin, jonne tammikuussa 1996 on kaivettu myös vesijohtoputki. Ao. alueen SW-puolella on myös Oustajärveen johtavia suo-ojituksia, joista kappaleet ovat voineet löytyä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytösyvyys oli ollut 2 m.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Ilmeisesti ainakin 2. maailmansodan jälkeisenä aikana viemärikaivannon tai suo-ojituksen yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; ilmeisesti kohde on tuhoutunut ja peitetty.

Havaintomahdollisuudet: Tarkka löytöpaikka tuskin on enää tarkemmin paikannettavissa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella on kaivettu koneellisesti juuri ennen kappaleiden luovutusta tammikuun alkupuolella 1996. Tällöin nostetussa turpeessa saattaisi vielä esiintyä löytöjä.

Lähilöytöjä: MUONIO 151 Oustajärvi: saivojärvi sijaitsee täältä max n. 800 m SW. MUONIO 180 Kirkonkylä, Suukoskenpalo, Kittilän tie S: esihist./historiallisen ajan löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1400 m WNW. MUONIO 182 Kirkonkylä, Reuhalanmaan muinaisjäännösalue sijaitsee täältä n. 1200 m NW.

MUONIO 80 Pakasaivo S, Valkeajoen latvasuu

-Pato ja sulkulaite

Luokka: II

Ajoitus: hist.

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 13.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968)

Pinta-ala: 60 x 2 m (W-E)

x= 7502 25 y= 491 15 z= 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: Muonion kirkolta 38 km SSE.

Hoito ja kunto

A4? B1 C1,4,6 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen?/Metsähallitus?

Tarkastuslöydöt: Kiinteä rakenne maastossa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 80.

Tarkastuksen aihe: Maastohavainto vanhasta, käytöstä poistetusta rakenteesta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Pato, koostuu kahdesta n. 30 m pitkästä, molemmin puolin jänkään ja poikittain jokisuuta vasten isketystä tiheärimaisesta aitasiivekkeestä (W-E), jotka joessa päättyvät sulkurakennelmaan. Tämä muodostuu kahdesta rinnakkaisesta, joen suuntaisesta lautaseinämästä, pituus n. 2 m, korkeus n. 1.5 m, ja keskinäinen etäisyys n. 1.5 m. Näitä on tuettu hirsirakenteiden avulla. Seinämien päädyt lienee suljettu porttien avulla, mutta sulkuportteja ei havaittu maastossa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Saivojärven S-päässä oleva jänkäinen jokisuualue (Valkeajoki).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee n. 1 km SSW Metsähallituksen info-pisteestä ja Uttu-Kallen Saivokahvilasta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste:

Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; suhteellisen hyvin säilynyt.

Ehdotus suoja-alueeksi: Välitön ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

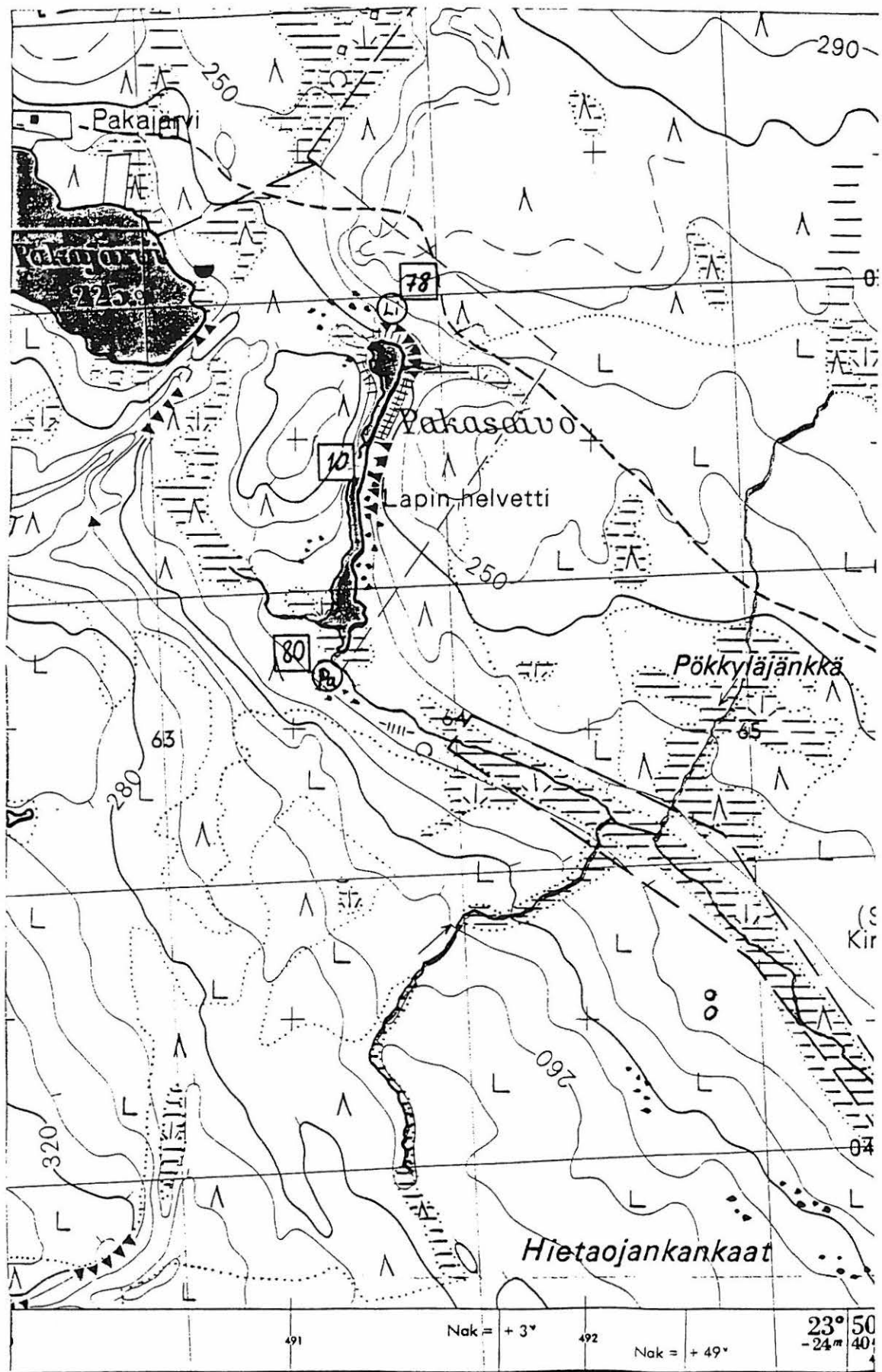
Opas: Mika Pouttu sekä Uttu-Kalle.

Lähilöytöjä: MUONIO 10 Pakasaivo, saivojärvi, sijaitsee välittömästi rakenteen N-puolella. MUONIO 10 a Valkeajoen Kirkkopahta sijaitsee kohteesta n. 2300 m SE. Pakajärven vanha lappalaisasutusalue sijaitsee täältä n. 1200 m NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Saivokahvilan pitäjät, mm. Kalervo Uttu vaimoineen, tuntevat alueen historiaa ja traditiota.

Ote top. kartasta 2714 11 PAKASAIVO

Kohteet MUONIO 10, 78 ja 80 sekä tervahauta ja tuvanpohja

MUONIO 81 Kuerjoki E

-Kivikautinen asuinpaikka

Mountain (Kraju 2008)

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 asuinvallipainanne, 1 liedensija

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 14.7.1995

SijaintitiedotPeruskartta: 2714 11 PAKASAIVO (1968) Pinta-ala: n. 25 m²

x= 7505 35 y= 498 87 z= 235

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 36.7 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtion metsää (?) Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Metsähallitus (?) Postitmp: 95700 PELLO
Nivanpääntie 24**Tarkastuslöydöt:** Havainnot kiinteistä rakenteista maastossa.**TARKASTUSKERTOMUS****Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 81.

Tarkastuksen aihe: Inventointiin liittyvä esihistoriallisen asutuksen etsintä.**Kohteen kuvaus** (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):1) Asuinvallipainanne, soikeahko, 9.5 x 9 x 0.4 - 0.5 m (NE-SW), ympärillä epämääräinen valli, johon raivattu kiviä painanteen pohjalta. Sisämitat 7 x 6 m.

N. 11 m 1):stä NW on

2) liedensija, pyöreähkö, halk. n. 60 cm, näkyvissä n. 11 harmaajäkäläistä ulkokehäkiveä, koot 5-40 cm.**Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:**

1) Mustikka, variksenmarja, jäkälä, männynntaimi.

2) Puolukka, jäkälä, sammal, variksenmarja, mustikkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kuerjoen (N-S) ja idästä virtaavan puron/pikkujoen haara-aluetta, lähempänä jälkimmäisen rantaa, NW-SE -suuntaisen pitkän, kivikkoisen ja harvaan mäntyä kasvavan harjanteen päällä, joka laskee terasseittain mainitun puron laskusuuta ympäröivän jänkäniityn reunaan, n. 80 m SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Aavahelukalle (S) johtavan metsäautotien (NE-SW) ylittävän siltarummun N-puolelta n. 200 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; kivinen soraharjanne, painanteen 1) pohjalla podsoloitunut hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä, työpäivän päätteeksi.

Laaajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot käytettävissä olleen vähäisen ajan puitteissa; ympäristössä, esim. pohjoisempaa samalla kahden puron ja Kuerjoen välisellä suisto- ja kannasharjannealueella saattaa esiintyä lisää vallipainanteita.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; täyttää II-luokan yleiset perusteet, kunnes toisin osoitetaan. Säilyneisyytensä perusteella kelvollinen myös I-luokkaan.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lain säätämä kohdetta automaattisesti ympäröivä suoja-alue, mieluiten vähintään 20 m.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

Opas: Mika Pouttu.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Uhkia ei maastossa näkyvissä.

Lähilöytöjä: Kaksi tervahautaa sijaitsee saman puron rannalla 140 - 220 m kohteesta 1) ESE. Tervahauta ja tuvanpohja Kuerjoen sillan NW-puolella n. 3.4 km kohteesta 81 NE.

MUONIO 82 Peuralaki

-Purnuja (?)

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: n. 10 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 18.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 06-09 SAITAVAARA (1969)

Pinta-ala: n. 30 x 60 m (E-W)

x= 7513 73 y= 481 85 z= 280

(kuvaillun esimerkipurnun sijainti)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 27.7 km Muonion kirkosta kohti SSW.

Hoito ja kunto

A4? B1 C3,5 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtion metsää?

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä rakenteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. 85.

Tarkastuksen aihe: Peuranpyyntiin liittyvien muinaisjäännösten etsintä paikannimen (Peuralaki) perusteella.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Purnu (?), pyöreä, halk. 1 m, syv. 0.3 m, reunustettu seitsemällä pinnalle näkyvällä kivellä (koot 20 - 50 cm), joista osa on laakoja.

Tästä purnusta 9 - 50 m W olevalla alueella (ks. yllä) on n. yhdeksän vastaavankaltaista epämääräistä, osittain kivillä reunustettua maakuopannetta, ikäänkuin hieman hajoitettuja.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kuvaillun purnun kivet ovat harmaajäkälän peittämiä, pohjalla variksenmarjaa, mustikkaa, puolukkaa, sammalta, männyntaimi. Reunalla kaksi lahoa puupötkkelöä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Harvaa mäntyä kasvava mustikkapohjainen, hieman kivinen moreenikangas, joka loivasti viettää kohti NNE päättyen terassimaiseen reunaan n. 35 m:n päässä kuvaillusta esimerkkipurnusta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Paloselän ja Saijanvaaran metsäautoteiden risteys sijaitsee n. 50 m N.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maasto kivistä, purnujen pohjalla podsoloitunutta hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste:

Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II kunnes kuopanteiden funktio ja ikä kaivauksella osoittautuu joksikin muuksi.

Ehdotus suoja-alueeksi: Laissa määritetty suoja-alue rakenteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 75 Porovaara, lapinkotaliesi sijaitsee täältä n. 3.5 km WNW. MUONIO 29 Saitavaaran seita sijaitsee täältä n. 3.8 km NW.

MUONIO 83 Saivoharju, Saivo

-Saivojärvi

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 06 + 09 SAITAVAARA (1969)

Pinta-ala: n. 130 x 130 m

x= 7517 86

y= 488 68

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D1,3 E5 F3 G2 koskee kalastusta

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Vuokrattu: Vuokravesi

Tarkastuslöydöt: Saivoallas kiinteänä jäänteinä sekä joitakin epävarmoja esihistorialliseen toimintaan mahdollisesti viittaavia havaintoja järven NE-rannalta.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 83.

Diat: OY n:o 38

Tarkastuksen aihe: Esi- ja varhaishistoriallisen ihmistoiminnan merkkien jäljitys.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Saivojärvi, johon liittyvä yksilökohtainen traditioaines kuitenkin on tuntematonta. Järvi on pyöreä, halkaisijaltaan n. 100 m. W:ssä järveä ympäröi korkea hiekkaharjanne, joka madaltuu järven N-, E- ja SE-reunoilla. S-reunalla on matala jänkä, jonne järvestä virtaa vettä. Järven N-rannan maasto on ihanteellista leiriytymisen kannalta, joskin liikenteellisesti paikka on kohtalaisen syrjäinen.

On mahdollista, että aluetta olisi jo esihistoriallisena aikana käytetty leiriytymiseen. Tästä epävarmoina viitteinä havaittiin a) jonkin verran kuopalla oleva, osittain palaneiden kivien

muodostama keskittymä n. 30 m Saivosta N, sekä b) asumuspainannetta muistuttava, reunoiltaan raivattu (?) tasanne edellisestä n. 67 m WNW, halkaisijaltaan n. 7 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

N-reunalla mustikkapohjaista mäntykangasta, E- ja W-reunoilla kuusivaltaista metsää, SW-osassa matalaa suovarvikkoa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a): Sijainti hiekkaisen kangasterassin reunalla, oudon kaltevalla pinnalla, n. 30 m Saivosta N.

b) sijaitsee jyrkähkösti kohti järveä (n. 30 m SE) viettävän hiekkakangasharjanteen juurella alueen N-osassa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Järven NE-rannalla resentti nuotiopaikka ja kalastuskyltti.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

a) Kairanäytteessä esiintyi jonkin verran hiiltä ja ympäristössä myös luonnostaan kiviä, joista useat olivat palamattomia.

b) Hieno hiekkapohja, voimakkaasti podsoloitunut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointihavaintoja.

Laajuuden arviointiperuste: Havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; saivot sinänsä täyttävät muinaismuistolaissa määritetyt muinaismuiston kriteerit tarinaperinteeseen liittyvinä luonnonkohteina; muun Saivon rannalla sijaitsevan esihistoriallisen asutusmateriaalin varmistaminen vaatii lisätutkimuksia koekaivauksin.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko saivoalue rantoineen.

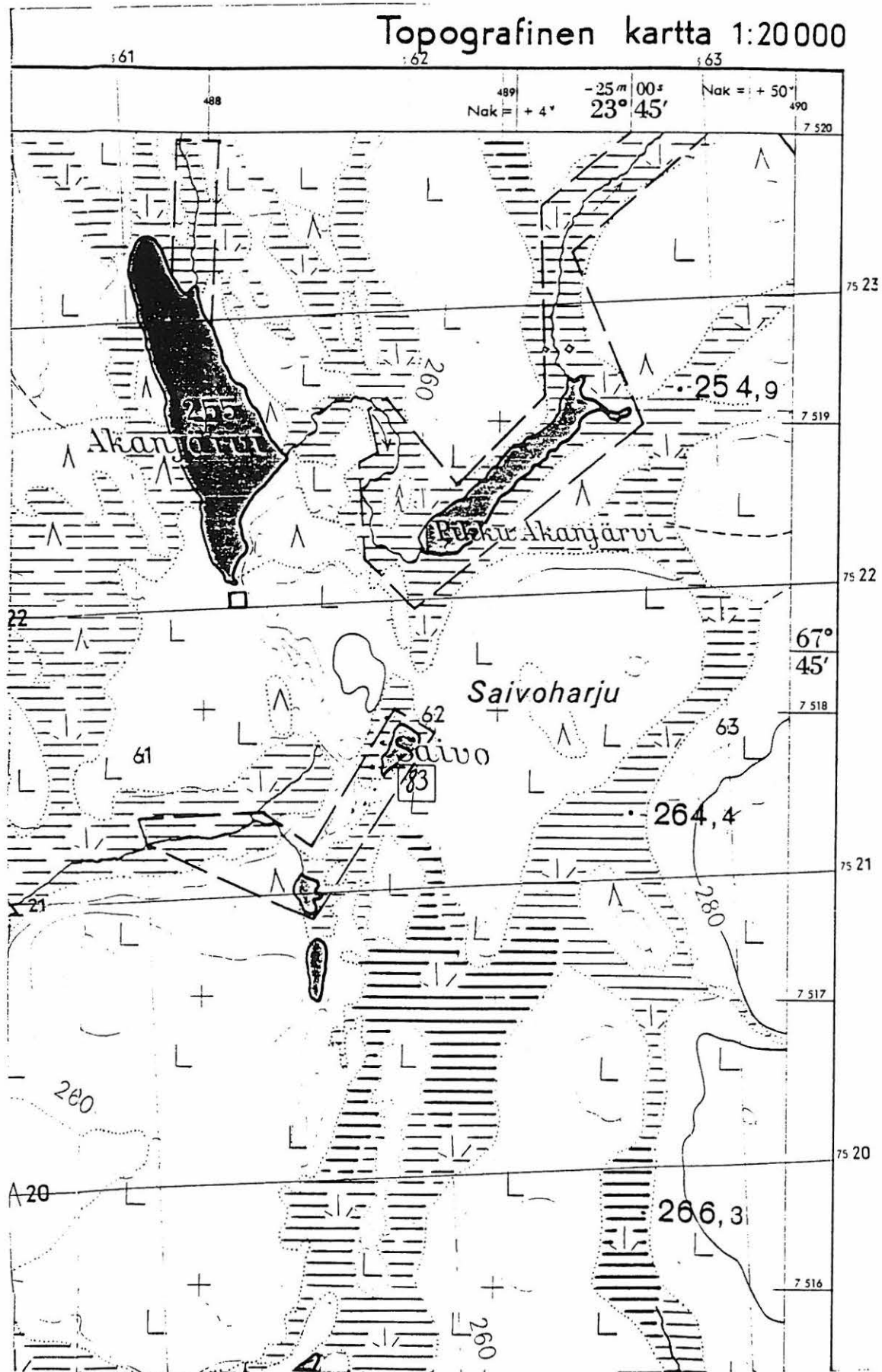
Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Järveen istutettu kaloja.

Lähilöytöjä: Saivosta 600 - 800 m NW/N sijaitsevat Akanjärvet: Akanjärvi ja Pikku Akanjärvi, joiden nimet viittaavat muinaissaamelaiseen ukkosenjumalan puolison palvontaan (ks. esim Holmberg 1915: 72). Akanjärveltä ei tehty muita löytöjä kuin historialliseen aikaan viittaava tuvanpohja järven S-päästä.

MUONIO 84 Vittikkopalo

-Liedensijoja (?)

Käytetty 2003
luostari

Luokka: III

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Useita

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 31.5.1995 ja
19.7.1995Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 06 + 09 SAITAVAARA (1969)

x= 7517 96

y= 483 78

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A5? B4? C3 D E1 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtion metsää?

Aiemmat tiedot: Väinö Saarensalmen tiedonanto (puhelu 9.5.1995).Aiemmat löydöt: Väinö Saarensalmen havainnot maanalaisista liesistä 1940-luvulla.Tarkastuslöydöt: KM 29499: 1 epämääräinen kvartsi-iskos, kaksi murtunutta kvartssia.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 85.

Diat: OY n:o 54

Tarkastuksen aihe: Väinö Saarensalmen tiedonanto maanalaisista tulisijoista.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Väinö Saarensalmi ilmoitti havainneensa 1940-luvun lopulla maantien viereen kaivetun hiekkakuopan seinämässä hyvin vanhoja päällekkäisiä nuotionpaikkoja n. 0.5 m:n syvyydestä alkaen. Saarensalmi näytti havaintopaikan toukokuussa 1995, jolloin paikalla vielä oli lunta, jäätä ja routaa. Uudessa tarkastustilanteessa heinäkuussa n. 50 cm:n syvyydellä ao. hiekkakuopan profiilissa havaittiin punaiseksi palaneen ja

harmaaksi huuhtoutuneen hienon hiekan kerros, jonka korkeus oli n. 10 cm. Kaivauspelkka osoittautui liian heiveröiseksi työvälineeksi havaintojen tekemiseen riittäväällä syvyydellä. Kvartsilöydöt ovat välittömästi nykyisen pintamaan alapuolelta profiilin huuhtoutumis- ja rikastumiskerroksesta, eivätkä ne ole selvästi ihmisen iskemiä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Leikkauksen pinnalla jäkälä- ja puolukkapohjaista kuivaa mäntykangasta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti W viettävää puolukka- ja mustikkapohjaista mäntykangasta. Maastollisesti sopivaa kivikautiseen asumiseen; NE:ssä oleva jänkä on saattanut olla lähin vesialue muinoin.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löytöpaikka sijaitsee n. 20 m E Kolari - Muonio -maantiestä hiekkakuopan (25 x 35 m (S-N)) S-reunalla. Pelloksi raivatun entisen jängän reuna sijaitsee havaintopaikalta n. 100 m NNE. Valtion metsän rajapaalu sijaitsee löytöalueen NW-kulmassa maantieojan reunalla. Alueen E-puolella on puujätettä paikalta 1960-luvulla lopetetun sirkkelin jäljiltä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Paikalla podsoloitunutta hienoa hiekkaa. Saarensalmen mukaan 1940-luvun lopulla tehtyt havainnot muodostuivat hiilensekaisista, kivettömistä nuotionpaikoista. Tarkastushavainnot: ks. yllä kohteen kuvaus.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

1940-luvun lopulla maantietyön yhteydessä hiekkakuoppaa kaivettaessa.

Laajuuden arviointiperuste:

Tarkastushavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: III; havainnot liian heikkoja tarkastuksen yhteydessä - ei selvää todistusaineistoa esihistoriallisten ihmisten toiminnasta paikalla.

Havaintomahdollisuudet: Maantieltä käsin hyvät.

Opas: Väinö Saarensalmi, Hilikka Oksala, Janne Muotka

Lähilöytöjä: MUONIO 85 Saijanjärvi, tulisija 1900-luvulta sijaitsee täältä n. 1900 m SSW. MUONIO 29 Saitavaaran seita sijaitsee havaintopaikalta 84 n. 3800 m ENE.

MUONIO 85 Saijanjärvi

-Liesi

*Gröpp 2006:
Liesi*

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 19.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 06 + 09 SAITAVAARA (1969)

Pinta-ala: 2 X 1.2 m (SSW-NNE)

x= 7516 05 y= 483 68 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C3? D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Kortteli/tontti/palsta: Kohde sijaitsee metsärajalinjalla SE-NW.

Omistaja: Yksityinen ?

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä rakenteesta sekä peltijätteistä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 85.

Tarkastuksen aihe: Paikannimen (Saijanjärvi) perusteella tapahtunut inventointi ja muinaissaamelaisten jäänteiden etsintä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Liesi, laaja, pitkänomainen, 2 x 1.2 x 0.1 m (SSW-NNE), kiviä näkyvissä 9 kpl, kooltaan 0.12 - 0.4 m, kasvillisuuden peittämä. Lieden luota löytyi kaksi peltistä Santos-kahvitölkkiä, jotka osoittavat tulisijaa käytetyn tällä vuosisadalla.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kivien pinnoilla harmaajakälää ja sammalta, väleissä puolukkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti järveä (n. 100 m SW) laskeva kostea kuusi- ja koivuvaltainen metsä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kiveys sijaitsee keskellä vanhaa metsätieuraa (SE-NW), joka kulkee samansuuntaisesti metsänrajalinjan kanssa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintaturpeen alusta vahvasti hiiltynyt, alla harmaaksi huuhtoutunut siltti.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste:

Näkyvä rakenne.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; liesi voi alunperin olla vanhempikin kuin mitä pintalöydöt osoittavat.

Ehdotus suoja-alueeksi: Kohteen välitön ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

Opas: Janne Muotka

Lähilöytöjä: MUONIO 84 Vittikkopalo, mahdollinen kivikautinen leiripaikka, sijaitsee n. 1700 m Saijanjärveltä N. N. 50 m liedeltä ESE on mahdollinen tuvanpohja. MUONIO 29 Saitavaaran seita sijaitsee Saijanjärveltä n. 3600 m WNW.

MUONIO 86 Salmijärvi, Frimanin kenttä

-Kodansijoja ja kiviesineen löytöpaikka.

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: Kodansijoja 2 kpl; yksi kivitaltta.

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 25.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 25 x 15 m (SE-NW)

x= 7511 96

y= 495 08

z= 247

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 29.4 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4 B1,4 C5,6 D3 E5 F1 G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Salmijärvi

Omistaja: Kalevi Friman

Puhelin: 9696-532 097

Osoite: Näkkäläntie

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Paulaharju 1922/1977: 10, 62

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä kotajäänteistä; Ulla-Maija Frimanin lahjoittama kivitaltan katkelma KM 29500:1.

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Diat: OY n:ot 29 ja 88.

Tarkastuksen aihe: Kalevi Frimanin ilmoitus tuvan pihassa sijaitsevista ikivanhoista kodansijoista inventointiretken yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Kodansija, rakennuksen pohja (?), nelinurkkainen, 7.5 x 6 m (W-E), valli selkeimmillään SE-puolella, 2.2 x 0.1 m. Rakenteen sisämitat 4 x 3.5 m.

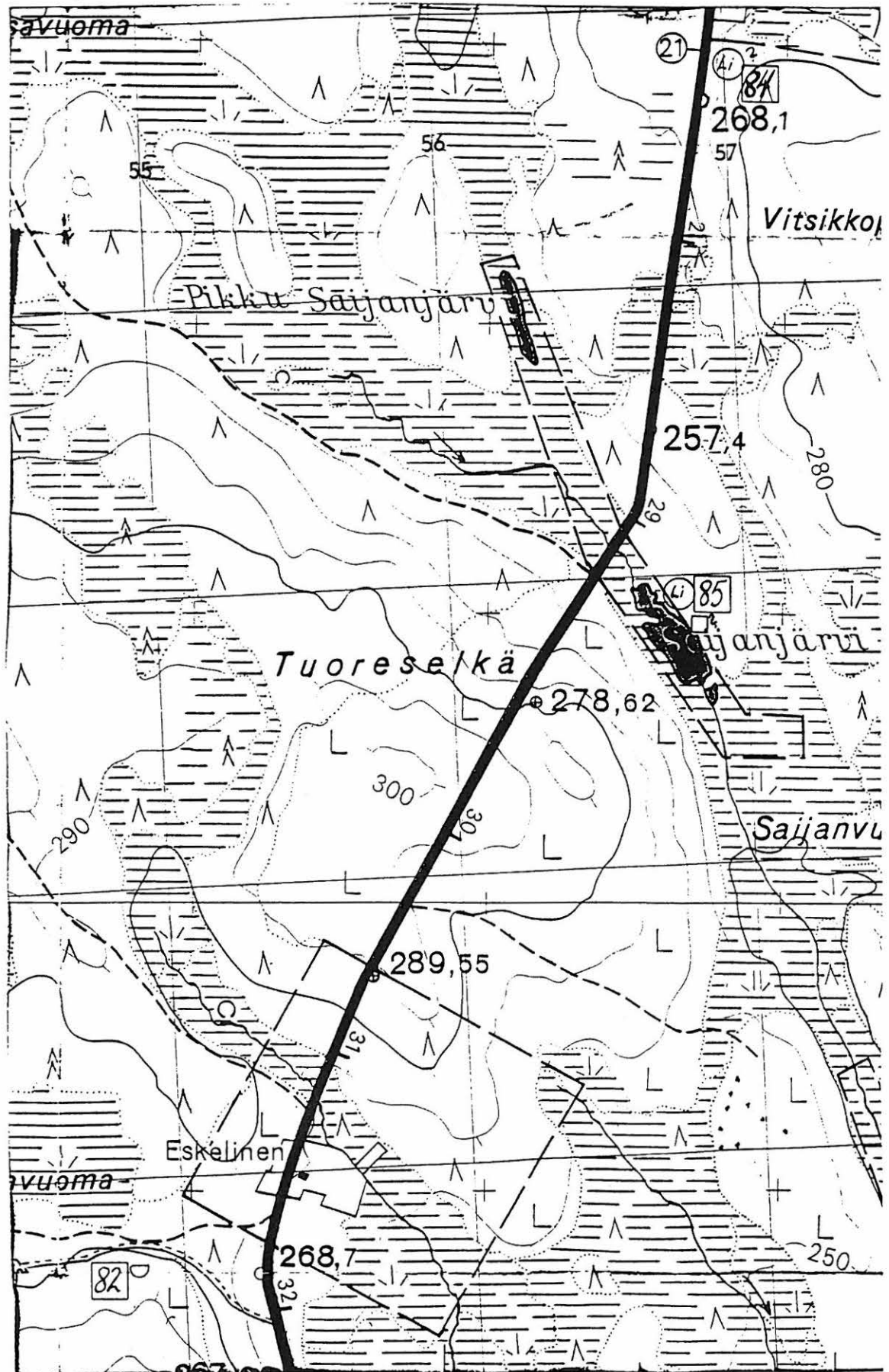
N. 8 m A):sta SE on

B) kodansija, pyöreä, halk. n. 7 m, valli 2 x 0.05-0.2 m.

C) Kiviesineen katkelman löytöpaikka tilan perunamaassa.

Lahjoitus ja ilmoitus Ulla-Maija Friman 11.9.1995. Paikkaa ei

Ote top. kartasta 2714 06+09 SAITAVAARA

Kohteet MUONIO 82, 84 ja 85 sekä mahdollinen tuvanpohja

ollut enää mahdollisuutta tarkastaa uudelleen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- A) ja B): Molemmissa pääkasvillisuutena heinä ja pihanurmi.
 B):ssä on pari kukkapenkkiä.
 C) Perunaa ja rikkaruohoa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Salmijärven NE-osassa oleva rantatasanne, avoin pihamaa sekä pelto. Etäisyys rantaviivaan (SW) 45 m. C): Pottupellossa U.-M. Frimanin mukaan on kivikkoa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

- A) sijaitsee Frimanin päärakennuksesta n. 2 m SE.
 B) sijaitsee ulkorakennuksesta n. 3 m NE.
 C) sijainnee lähellä pihapiiriä - tarkkaa muistikuvaa ei ole.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja ja esinelöytö peltomullasta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kodansijat löytyivät inventoیدessa, Kalevi Frimanin haastattelun yhteydessä.

U.-M. Friman (miniä?) löysi kiviesineen katkelman perunamaata kitkiessään elokuun alussa 1995.

Laajuuden arviointiperuste: Havainnot asutulla pihamaalla.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleisehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko Salmijärven kulttuurimaisema, joka on erityisen upea idylli.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka, Hilikka Oksala, Mika Pouttu, Ulla-Maija Friman, puh. 9696-538 855 (k.)/534 352 (t.), os. 99300 MUONIO.

Lähilöytöjä: MUONIO 106 Ahvenkielinen, Salmijärvi mahd. kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 600 m SE. Mahdollinen lappalaisten hautapaikka, josta on Kalevi Frimanin tiedonannon perusteella löytynyt ihmisen kallo, sijaitsee täältä n. 800 SE. Rumajärven saivo (MUONIO 105) sekä Ruma- ja Ahvenjärvien rannoilla sijaitsevat jäänteet (tuvanpohjat Rumajärven NW-rannalla), MUONIO 88 kvartsinottopaikka (?) sekä MUONIO 89 Ison Ahvenjärven porokaarre ja asuinvallipainanne, sijaitsevat Salmijärveltä n. 1 km N sekä n. 1.2 km NE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Hetasta Muonioon muuttanut porolappalainen Matti Sieppi asettui Salmijärvelle v. 1842. Hänen poikansa Siimon Petteri (Salmen (?))

Simu, s. 1841) peri tilan ja hoiteli sieltä käsin poroja. Salmijärveä ovat myös hyödyntäneet etelän kalastajat Kukkolasta käsin; kalakentältä on joskus löytynyt laudankappale, johon oli leikattu jokin vuosiluku sekä nimi KUKKOLA (Paulaharju 1977/1922: 10, 61-63). Friman lienee ostanut tilan Sieppi-/Salmi-suvulta.

MUONIO 87 Ahvenkielinen, Pikkuahvenjärvi

-Liedensija ja lypsykaarre (?)

Luokka: II

Ajoitus: saamelaisaika ?

Lukumäärä: 2

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 25.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 25 x 10 m (SW-NE)

x= 7510 99 y= 497 13 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 32.2 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1,4 B C D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen?

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää jäännettä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Liesi, soikea 1.3 x 1 x 0.10 m (NNW-SSE). Kiviä näkyvissä 11 kpl, kooltaan 0.07 - 0.25 m, palaneita, pohjalla hiiltä kairanäytteessä.

Liedestä n. 6 m SW on

b) Lypsykaarretta muistuttava alue, 8 x 15 (SE-NW) reunat koostuvat lahonneista tuulenkaatopuista, joista osa on nurkittain ristissä, osa näyttäisi olevan päistään salvottu, hakattu tai sahattu. Rakennelman SW-osassa on paljastunut pintakiviä. Reunalla on kaksi kiveä, joiden halk. ovat 0.5 m etäisyys toisistaan 1 m, mikä merkinnee jonkinlaista kulkuaukkoa?

N. 7 m b:stä SW on

kolme epämääräistä kivettyä kumpareta, halk. 0.5 - 2 m, sijaiten keskenään suorassa linjassa (NE-SW), etäisyydet niiden välillä ovat 1.5 - 1 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- a) Sammal, variksenmarja, jäkälä, puolukka ja juolukka.
- b) Havupuustoa, paksuudeltaan 0.07 - 0.5 m sekä sammalta, puolukkaa, mustikkaa ja variksenmarjaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

- a) Pikkuahvenjärvi (S), lievästi soistuvaa sekametsämaastoa. Kivipenkkää, jonka pohjassa on sammalta. Jyrkkä rantatöyräs.
- b) sijaitsee rantatasanteella, joka päättyy jyrkkään laskuun kohti järveä (SSW); rantaviivan etäisyys paikalta on n. 32.50 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kangosjärven - Tiurajärven väliselle metsäautotielle paikalta on n. 100 m (N). Törmän alla (SW) on vanha hirsilato n. 70 m:n päässä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja, moreenimaastoa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löytämä inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; lisäevidenssi vaatii kaivausta.**Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.****Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.**

Opas: Kulttuuriryöntekijä Mika Pouttu, tarkastuksessa mukana myös Janne Muotka.

Lähilöytöjä: Kaksi tervahautaa kohteen W- että E-puolella, etäisyydet n. 70 m ja 100 m relosteröidystä löytökohteesta. MUONIO 106 Ahvenkielinen, Salmijärvi: kvartsilöytöpaikka sijaitsee täältä n. 1730 m WNW. Ihmiskallon löytöpaikka tunnetaan täältä n. 1680 m WNW.

MUONIO 88 Ahvenkielinen, Rumajärvi NE

-Kvartsilouhos

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: 1 kohde sekä irtainta materiaalia

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 25.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: Näkyvä halk. n. 0.5 m

x= 7512 66 y= 495 48 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.:

N. 29 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1,2 B1 C3,6 D E1,2,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityismaata

Tarkastuslöydöt: KM 29501: 1-10 n. 3 kvartsiydintä, 1 kaapimen teelmä, 3 retusoitua iskosta, 4 iskossirua, 1 palanut kiviTARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Diat: OY n:o 30 ja 47.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydön tarkastus inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Kvartsilouhos (?), kiinteä kvartsikivi, näkyvä halk. n. 15 cm, josta on isketty materiaalikkappaleita, ytimiä ja iskoksia. Näistä osa tallennettiin. Paikalleen jätettyjen kappaleiden koko oli 5 - 10 cm. Irroittamisessa on ilmeisesti käytetty tulta, sillä ympärillä esiintyy lieviä palamisen merkkejä. Tästä esimerkkinä mukaan otettiin myös yksi palanut kivi.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Harmaajäkälä, sammal, variksemarja, juolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkästi veteen laskevan mäntyrinteen kapea kivinen tasanne, josta Rumajärveen on matkaa n. 30 m S.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Paikalle johtavan metsäautotien (S-N) kääntöpaikka sijaitsee täältä n. 200 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Osittain pintalöytö, osittain välittömästi turpeen alla; ympäristö kivistä moreenia ja soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 20.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokituksen yleiskriteerit.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Eivät helpot; kohdetta on vaikea itsenäisesti erottaa maastosta.

Opas: Janne Muotka, Helsinki.

Lähilöytöjä: MUONIO 89 Ahvenkielinen, Iso Ahvenjärvi: asuinpainanne ja poroaita sijaisevat täältä n. 500 m ENE. MUONIO 105 Ahvenkielinen, Rumajärvi: saivojärvi sijaitsee täältä n. 30 m S (ks. yllä). Järven N-rannalla sijaitsee kolmen tuvanpohjan muodostama ryhmä, n. 500 m täältä NW.

MUONIO 89 Ahvenkielinen, Iso Ahvenjärvi

-Asuinvallipainanne ja poroaita

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen/historiallinen

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 25.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: A) halk. n. 2.5 m B) pit. n. 800 m (?)

x= 7512 84

y= 495 92

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 28.8 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C1? D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Paulaharju 1977/1922: 61:

"Muonion sydänmailla, Ahvenkielisen jäkäläisillä kankailla, on vielä vanha rappeutunut porokaarre pienen, vaarain välisen saivon, Rumajärven, rantatievalla. Siinä on aikoinaan "Taskisten" joukko porotokkineen häilännyt ja sitten taas lähtenyt karjoineen erämaata kiertämään. Täällä vaelteli muinaisina vuosina Hetan tunturimaista tullut Sieppi-Ollin poika, Matti Sieppi, jota ruvettiin sanomaan "Taskis-Matiksi" ...".

Aiemmat löydöt: Kiinteä rakenne: porokaarre.

Tarkastuslöydöt:

Rumajärveltä ei löytynyt porokaarten jäänteitä, sen sijaan Isolta Ahvenjärveltä, edellisen E-puolelta, löytyi vanhakantainen poroaita (B)).

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Tarkastuksen aihe: Inventointi; kulttuuriryöntekijän löytöjen tarkastus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne (?), pyöreähkö, halk. n. 2.5 m, syv. 15 cm, valli ei näkyvissä, mutta reunoilla havaittavissa heikko kaksoispodsolli.

N. 23 m A):sta SE on

B) poroaidan jäänteet, havaittavissa koko järven pituudelta, joka on n. 800 m (SW-NE). Näkyvissä on vaakatasossa yksi poikkipuukerta, joka muodostuu osittain karsimattomista rungoista. Liitoskohdissa esiintyvät pystyt tukipuut ovat paikoin salvottuja tai sahattuja, pinnalta kirveellä veistettyjä. Aidan tukena on lisäksi käytetty puiden juurakoita.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Puolukka, variksenmarja, sammal, nuori mänty.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Ahvenjärven rantaviivaan on paikalta n. 30 m ESE. Loivasti järveen viettävän kangasrinteen tasanne, jonka ympärillä harvaksen kasvaa mäntyä ja muutamia koivuja.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ruma- ja Ahvenjärvien välisellä metsätasanteella sijaitsee sinne johtavan metsäautotien (S-N) kääntöpaikka, n. 300 m A):sta W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Hieno hiekka, podsoloitunut, pohjalla vahva hiilikerros. Saattaa olla jonkinlaisen kuoppalieden jäännös?

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän löytö inventoinnin yhteydessä 20.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko Ahvenjärven ympäristö maisemallisena kokonaisuutena, varsinkin NW-ranta painanteen ja aidan ympärillä lakisääteissä puitteissa.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka, Helsinki.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Olisi keskusteltava vanhakantaisesti rakennetun puumateriaalin säilymisestä metsissä, kuten tässä aidaksina.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mahdollisesti alueelle suunnitellaan hakkuita, koska sinne on rakennettu yllä mainittu metsäautotie.

Lähilöytöjä: MUONIO 105 Ahvenkielinen, Rumajärvi: saivojärvi sijaitsee A):sta n. 440 m SW. MUONIO 88 Ahvenkielinen, Rumajärvi NE, kvartsilouhos sijaitsee täältä n. 500 m SW.

MUONIO 90 Särkiselkä, Särkijärvi

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi

Kohteen laji: Kvartsiasuinpaikka

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 20.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: N. 150 x 50 m (SE-NW)

x= 7514 49 - 56 y= 492 55 - 46 z= 245-250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26.8 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4 B1 C6 D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: B.O. Lindqvist 1964: Särkijärven rannalla kalajumala. Museovirasto, Arkeologian osaston top. arkisto (Muonio). Helsinki.

Aiemmat löydöt: Kalajumala ollut Särkijärven rannalla vielä 1960-luvulla.

Tarkastuslöydöt: KM 29502: 1-28 kvartsiitti-iskoksia 5 kpl; n. 53 kvartsi-esinettä ja -iskosta.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Diat: OY n:ot 25, 26, 48 ja 49.

Tarkastuksen aihe: Topografiset seikat maisemassa viittasivat esihistoriallisen asutuksen mahdollisuuteen ao. rannalla.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojen pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Kvarstilöytöesiintymä, 10 x 16 m (NE-SW). Alueen sisällä myös palaneita kiviä siellä täällä sekä useita (ainakin kolme) maatuneita liedensijoja kivirykelminä ja -keskittyminä, Kivien koot 1 - 20 cm. Lisäksi paikalla on kaksi resenttiä

liesikiveystä (SE (A) ja NW (B)), joista SE:n puoleisesta A:sta löytyi pussillinen ruusukvartsi-iskoksia pintapoimintana, sekä kiveyksen sisältä että sen ympäriltä, n. 20 cm:n leveydellä. Tämän resentin lieden (A) pohjalla lienee esihistoriallinen kulttuurikerros. Alueen NW-osassa on myös 3-4 epämääräistä painannetta, joiden pintamaa on kuoriutunut irti kulumalla. Noin kaksi metriä liedestä A kohti NNE löytyi keskittymänä (5 kpl) harmaahkoja kvartsiitti- tai breksiakvartsi-iskoksia.

N. 20 m a):sta NW alkaa terassin reunaa pitkin kulkeva

b) polku (SE-NW), jonka pinnassa oli nähtävissä useita maatuneita liedensijoja sekä jonkin verran kvartsi-iskoksia. Kaksi erillistä kvartsi-iskosta poimittiin tältä polulta, n. 64 m a):sta NW, kahden polun risteyskohdasta.

N. 37 m mainitusta polkujen risteyksestä NNW, ylärinteestä, löytyi

c) kvartsiyttimeksi tulkittu kappale tuulenkaadon juurakosta. Toinen kvartsiydin löytyi täältä n. 50 m NNW:een sijaitsevasta louhikosta.

N. 80 m a):sta NE, ylärinteessä terassitasanteella ajoradan (S-N) profiileissa molemmin puolin oli erittäin voimakas mutta löydötön punamultaesiintymä soransekaisessa hienon hiekan keskittymässä.

Asuinpaikka jatkunee ajoradan NE-puolella kohti jokea viettävällä rinteellä, mutta pintahavaintoja esihistoriallisesta asutuksesta ei siellä tehty.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a)-c) Lähes paljaaksi kulunut alue, jossa on joitakin ruohomättäitä, sammalta, variksenmarjaa, puolukkaa ja riekonmarjaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a) Hiekkapohjainen matala tasanne, harvaan mäntyä kasvava loiva kumpare joen (n. 35 m SSE) ja järven (n. 8 m SW) yhtymäkohdassa sekä terasseittain loivasti kohti N nousevan vaaran juurella.

c) Louhikkoa ylärinteessä, alueen a) NE-puolella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

a) Ahvenkielisen tie (N-S) n. 17 m E, jokisuun silta n. 25 m a):sta SSE. Metsähallituksen kalastuspaikka, jossa infotaulu. Järven N-osassa Metsähallituksen laavulle johtavat pitkospuut ja joen ylittävä kävelysilta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintapoimintana suoritettu. Löytöalueilla pääasiassa hienoa hiekkaa.

c) Louhikkoa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää II:n yleisehdot (Kotiuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko järvimaisema Särkijärvellä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Jatkuva kalastus- ja retkeilytoiminta kuluttavat maastoa, mutta eivät aiheuttane vakavaa uhkaa.

Lähilöytöjä: MUONIO 104 Särkiselkä, Särkijärvi, kalajumala on tiedonannon mukaan sijainnut saman järven SW-rannalla. Löyttyjärven löytökompleksi MUONIO 93-98, mm. kivikaudentyypisiä asumuspainanteita sekä poronhoitorakennelmia, sijaitsee täältä n. 1300 m NE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Tarkastuksen yhteydessä tutustuttiin Särkijärven NW-puolella olevaan kapeaan ja pieneen järveen, jonka rannoilta tarkoitus oli etsiä kalliotaiteelle tyypillisiä paljastumia erityisesti järven E-rannan jyrkänlehtä. Suuria jäkälättömiä seinämiä paikalla ei kuitenkaan havaittu järven W-rannalta käsin, joka oli liian etäällä tarkkojen huomioiden suhteen. Järven W-rinnekin oli varsin louhikkoinen ja luolainen, ja soveltuisi hyvin joiltakin saamelaisalueilta tunnettuun rituaaliseen uhriluola- ja/tai kalmistolouhikkotraditioon (vrt. esim. Vorren - Eriksen 1993: 34).

MUONIO 91 Kukaslompolonvaara

- Kivikautinen asuinpaikka

Quartzeisen (Kape 2006)

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/esihistoria

Lukumäärä: Asuinpainanteita 3 kpl, rakkaravioita (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 31.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 02 ÄKÄSLOMPOLO (1968)

Pinta-ala: 50 x 30 m (NW-SE)

x= 7508 00 y= 507 24 z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 37.4 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Tarkastuslöydöt: KM 29503: 1 kvartsiittikaavinta muistuttava kappale alueelta b) kivikkorinteestä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 107.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Alue a)Asuinpainanne 1), pyöreä, halkaisija n. 7 m ja syvyys n. 0.3 m. Kuopassa on kiviä, kooltaan 10 - 50 cm.

Noin 40 m 1):stä SE sijaitsee

asuinpainanne 2), pyöreä, halkaisija 10 m. Kuopassa runsaasti kiviä.

N. 10 m 2:sta SW on

asuinpainanne 3), pyöreä, halkaisija 8 m. Kuopassa on 20 cm:n kokoinen kivi. 1) - 3): Valleja ei havaittavissa.

N. 150 m alueesta a) kohti E on

alue b)vaaran rakkarinteessä, halkaisijaltaan n. 15 m: rinteeseen näyttäisi raivatus laajahko tasanne, jonka ympärillä on palaneita kiviä. Tältä alueelta kivikosta löytyi kvartsiittikaavinta muistuttava kappale, joka näyttää työstön tai eroosion tylsyttämältä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a 1) Kanerva, puolukka, jäkälä, sammal, mustikka ja ympärillä 4 kuusen tainta 1 - 2 cm.

a 2) Keskellä kuoppaa nuori mänty, paksuus 7 cm, ympärillä kahdeksan mäntyä, paksuuksiltaan 10 - 20 cm, sekä kaksi kuusta, joiden paksuus oli 4 cm.

a 3) Kuopassa männyn taimi 1 cm, ympärillä kuusi mäntyä, paksuuksiltaan 5 - 30 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kukaslompoloon n. 400 m E laskeva vaara. Alue a) sijaitsee Kukaslompolonvaaran rinteiden tasanteella hiekkapohjaisessa ja mäntyvaltaisessa, loivasti kumpuilevassa kangasmaastossa. Alue b) sijaitsee tästä E, alemmaksi laskeutuvan rinneterassin taitekohdan kivirakassa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Alueelta a) asuinpainanteista 1)-3) Äkäslompolontielle (W) on 35-45 m.

LLöytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; hiekkainen moreenipohja; jonkin verran kalliopaljastumia sekä kivilouhikkoa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijät Janne Muotka ja Mika Pouttu löysivät kohteen aluetta inventoitaessa 21.7.1996.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää asetetut luokituskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue yllä mitatun alan ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset - eivät ehkä helpot ilman opasta.

Opas: Kulttuurityöntekijät Mika Pouttu, Muonio, ja Janne Muotka, Helsinki sekä Hilka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tien läheisyys saattaa aiheuttaa haittaa alueella.

Lähilöytöjä: MUONIO 107 Kukaslompolonvaara: asuin- tai karjakenttä sekä kivilatomus (vanha rajapyykki tai ulkouuni tms.) sijaitsevat täältä n. 260 m E. MUONIO 33 Kukaslompolo: kenttäasuinpaikka sijaitsee täältä n. 800 m ESE.

MUONIO 92 Tiurajärvi

-Puuseita ja liesi

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika/hist.

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 31.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 AKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: yht. n. 60 x 10 m (NW-SE)

x= 7512 10 y= 502 66 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 32.4 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1? C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa?

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää rakennetta: liedensija ja puuseita.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 108.

Tarkastukaen aihe: Kulttuuriryöntekijöiden inventointilöytöjen tunnistaminen.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, Pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunta, raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimet löydöstön sijainti)

a) Liesi, soikea, kivistä ladottu kehä n. 0.70 x 0.50 x 0.1 m (N-S). Kiviä n. 12 kpl, koot 5 - 30 cm. Kivet ovat palaneita. N. 55 m a:sta SE on

b) puuseita, ilmeisesti kalajumala, veistetty katkaistusta männystä, jonka korkea kanto on kelottanut. Kannon korkeus n. 3 m, paksuus n. 60 cm, rungon keskellä pakka sekä uhrikolo kohti järveä, veistetty, koko 20 x 14 x 10 cm. Juuresta on isketty kirveellä paloja. Pitkin runkoa esiintyy kirveen iskujen jälkiä. Puun kärki on teroitettu toispuolisesti kirveellä teräväksi. Rungon katkaistu osa makaa maassa kannosta n. 5 m E.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) Sammal, variksenmarja ja juolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

- a) Tiurajärvi n. 25 m S; tasainen järven ranta, sammalpohjainen mättäikköinen sekametsä.
 b) Järveen n. 12 m WSW; tasaista, harvaan kasvavaa mustikkapohjaista rantasekametsää.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

- a) Tiurajärven toisella puolella vastapäätä on huvila, n. 200 m S. Vanhan metsäkämpän huvila (Tiurahovi) sijaitsee täältä n. 150 m E.
 b) Sähköpylväs n. 25 m SE. Tiurahovin metsäkämpä 80 - 100 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni:)

Pintahavaintoja; turpeen ja moreenin ympäröimä matala hiekkasaareke.

Löytöaika ja tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

- a) Kulttuurityöntekijöiden havainto 24.7.1995; b) havaittiin lieden (a)) tarkastuksen yhteydessä inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; puuseita komea ja hyvin säilynyt; todennäköisesti myös aito, koskapa esim. maassa makaavaa katkaistua runkoa ei ole hyödynnetty talouspuunakaan, vaan on jätetty paikalleen maatumaan. Tämä voi viitata jonkinlaiseen sakraaliin merkitykseen.

Ehdotus suoja-alueeksi: Erityisen tärkeää on laajalti suojata seitakannon ympäristö n. kaksi kertaa sen oman pituuden säteellä varsinkin paloalttiuden vuoksi.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Kulttuurityöntekijät Janne Muotka ja Mika Pouttu.

Informantteja lisäksi: Ilpo Siimes (949-470 490), Markku Salo ja Erkki Virrankoski (Oulu).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Puuseita, kuiva kelokanto hyvin palonarka sekä iskuherkkä. Tiurahovin turismi saattaa kuluttaa maastoa.

Lähilöytöjä: MUONIO 108 Jassanmaa: Mahdollinen puuseitakarsikko sijaitsee täältä n. 1500 m ENE. MUONIO 35 Tiuramatala: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 2500 m NE.

MUONIO 93 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi I

-Asuinpainanne ja pyyntikuoppa (?)

*Muonio
Kopio 2006*

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: 11 x 7 m (W-E)

x= 7514 24 y= 493 67 z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26.5 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Tarkastuslöydöt: Asuinpainannetta muistuttava kiinteä rakenne.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):a) Asuinpainanne, pyöreäkulmainen suorakaide, 11 x 7 x 0.2-0.5 m (W-E), allasmainen, vallia ei näkyvissä. Painanteen pohjoispuolella, jängän reunalla esiintyi muutamia palaneita kiviä.

N. 300 m asuinpainanteesta SE on mahdollinen

b) pyyntikuoppa (?), erittäin kookas, syvä ja soikea, mitat ehkä 15 x 7 x 1.5 m (W-E). Pyyntikuopaksi kohde on kuitenkin epätavallisen laaja ja syvä, sekä sijainniltaan poikkeava, mutta sen pohjalla on kuitenkin pyyntikuopille ominainen kapea pitkittäisura, joka on kasvillisuuden peittämä.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:a) Asuinpainanteessa mustikkaa, sammalta, jäkälää, variksenmarjaa, kanervaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Asuinpainanne sijaitsee loivasti kumpareittain kohti jänkää laskevalla (n. 53 m N), sorapohjaisella, harvaa mäntyä kasvavalla kangasrinteellä, loivan terassikumpareen päällä.

Pyyntikuoppa (?) sijaitsee kohti N viettävän jyrkähkön terassin alla, sen juurella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

a) Asuinpainanteesta n. 32 m SSW on mutkittileva (pääsuunta SE-NW) metsätieura. Itse kohteen ympäriltä metsää on harvennettu. Poroerotuspaikka sijainnee täältä n. 300 m ENE.

b) Pyyntikuoppa sijaitsee poroerotuspaikalta n. 250 m SW, paikalle johtavan metsäautotien (W-E) S-puolella, josta sinne on näköyhteys (n. 30 m).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

a) Asuinpainanteessa podsoli oli voimakkaasti kehittynyt, mutta oletetun vallin kohdallakaan ei saatu esiin kaksoispodsolia, ilmeisesti johtuen kairanäytteen lyhydestä, mikä edelleen johtui maaperän kivisyydestä.

b) Pyyntikuopaksi tulkitussa rakenteessa havaittiin sorapohja, jossa joka puolella kuoppaa esiintyi vahva podsoloituneisuus, mutta täälläkin kaksoispodsolit puuttuivat.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; todennäköisesti kyseessä ovat ihmisten kaivamat jäänteet.

Ehdotus suoja-alueeksi: Painanteiden ympärillä olevat lakisääteiset suoja-alueet vähintään - vaihtoehtoisesti koko Löyttyjärven ympäristö, joka muodostaa luonnonkauniin kokonaisuuden.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mahdollisesti alueelle suunnitellaan metsänhakkuita, joita oli kesällä 95 meneillään Kangosjärven - Tiurajärventien ja Löyttyjärven välisellä alueella. Lisäksi oli uusi metsätie rakennettu Löyttyjojalta Löyttyjärven SW-puolella sijaitsevan jängän N-puolelle.

Lähilöytöjä:

MUONIO 94 Löyttyjärven liedensija on asuinpainanteesta MUONIO 93 n. 140 m W. Muut Löyttyjärven ympäristön löydöt ovat mainitun

jängän ja järven N-puolella (95, 96, 98) sekä järven SE-osassa (97), ja koostuvat mahdollisista asuinpainanteista, poroaidasta, lyspsykaarteesta ja liedensijasta.

MUONIO 94 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi II

-Liesi

Krap 2056
Luontainen

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: 70 cm²

x= 7515 22

y= 493 54

z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26.5 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4 B C4? D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 016-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteä liesihavainto

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Havainto arkeologisesta kohteesta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Liesi, pyöreä, halkaisija 0.7 m ja korkeus 5 cm. Näkyvissä kymmenen kiveä, kooltaan 1-10 cm.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Jäkälä, kuusentaimi, kanerva, mustikka, puolukka, variksen marja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)
 Loivasti jänkään (n. 80 m N) laskeva sorapohjainen, harvaa mäntyä ja kuusta kasvava kangasrinne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsätieura (ESE-WNW) n. 9 m SW. Poroerotuspaikka sijaitsee täältä n. 500 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni) Pintahavainto. Sorainen hiekkapohja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi:

Lakisääteinen suoja-alue ja/tai koko Löyttyjärven ympäristö kulttuurimaisemineen.

Havaintomahdollisuudet:

Ei ehkä parhaat.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lieden yli on ajettu metsäkoneella - koneajelu metsissä uhkaa Löyttyjärven muinaisjäännöksiä.

Lähilöytöjä: Kohde MUONIO 93 a) asuinpainanne sijaitsee täältä n. 140 m E, mahdollisesti kohde 93 a) ja 94 liittyvät yhteen. Kohde 93 b) sijaitsee liedeltä (94) n. 420 m SE. Löyttyjärven ja sen SW-puolella sijaitsevan jängän ympäristön kohteet sijaitsevat täältä n. 350 - 820 m NW-NE-ENE.

MUONIO 95 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi III

-Asuinpainanne (?)

Kraju 2003:
luontainen

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: 28 x 14 m

x= 7515 53 y= 493 43 z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4? B1? C3,5? D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtio/Metsähallitus

Puhelin: 016-512 021

Osoite: Nivanpöntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä painannejäänteestä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Havainto maastossa sijaitsevasta painanteesta.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Asuinpainanne, laaja ja leveä soikio, n. 28 x 14 x 0.2 - 1 m (NE-SW). Valleja ei kuitenkaan ole havaittavissa podsolinäytteessäkään. Ympäristössä on muutama palanut kivi. Pohjalla pieniä kuopanteita, joiden halkaisijat ovat keskimäärin 0.5 m ja syvyydet n. 20 cm. Muuten painanteen pohja on tasainen.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, mustikka, kanerva, n. kahdeksan mäntyä, joiden runkojen halkaisijat ovat n. 10 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti jängän reunaa (n. 35 m S) laskevan hiekkakangaskumpareen juurella, harvaan mäntyä kasvavalla jäkäläkankaalla.

Löyttyjärven SW-puolella sijaitsevan jängän reunoille näyttävät olevan tyypillisiä kivilautisilta vivahtavat muinaisjäännöshavainnot, kun taas itse järven ympäristön jäänteet selvästi viittaavat metsäporonhoitoon. Löyttyjärvi lienee aiemmin sijainnut mainitussa jängässä, joka on sittemmin soistunut ja ehkä synnyttänyt nykyisen Löyttyjärven maankuoren kallisteluista johtuen. Löyttyojaa pitkin Vitajärven kautta Akanjoelle ja sieltä edelleen Kangosjärven ja -joen kautta on voinut muinoin päästä Muonionjokeen. Tämä on voinut muodostaa sisämaasta käsin SE-NW-suuntaisen vesikulkureitin.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäautotien (N-S) kääntöpaikka täältä n. 200 m NE (?).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Podsoli hyvin kehittynyt, mutta kaksoispodsoleita ei havaittu. Pääasiassa hienoa hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Tehdyt pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää kriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10), mutta vaatii lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue; mieluiten koko Löyttyjärven ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mahdolliset metsänhakkuut saattavat uhata tulevaisuudessa Löyttyjärven ympäristöä.

Lähilöytöjä: Löyttyjärven ympäristön muut muinaisjäännöskohteet, (93 a, b; 94, 96-98: asuinpainanne, pyyntikuoppa, liedensijoja, poroaita, kodanpohjia ja lypsykaarre) sijaitsevat täältä 200 - 900 m S-SE-E-NE.

Siten kohde 95 on Löyttyjärven ympäristön läntisin muinaisjäännöshavainto.

MUONIO 96 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi IV

-Poroaita ja kodanpohjia (?)

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: 1 poroaita, 2 kodanpohjaa

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 300 x 15 m (NW-SE)

x= 7515 49 - 62 y= 493 64 - 85 z= 280 - 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.2 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C1,2,3,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtio/Metsähallitus

Puhelin: 016-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Mm. Löyttyjärven ympäristössä laidunsi 1800-luvun alkupuolella porojaan Hetasta muuttanut Matti Sieppi, joka sittemmin asettui Salmijärvelle (1842). Löyttyjärvellä oli myös tuohikota, jossa Matin vaimo Stiina os. Sarre synnytti perillisiä (Paulaharju 1977/1922: 61-62).

Tarkastuslöydöt: Vanhakantainen poroaita sekä kaksi mahdollista kodanpohjaa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Inventointihavainto; ks. yllä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

a) Poroaita, (NW-SE), vanhakantainen, pituus 200-300 m, koostuu karsimattomista päällekkäisistä puista, joita paikoin näkyy kolmessa kerroksessa. Vaakatasossa olevia aidaspuiden päätyjä on tuettu lyhyin poikkipuin, jotka koostuvat juurakoista ja lyhyemmistä pölkyistä. Päitä on isketty kirveillä, mutta ei salvottu.

Aidan NW-päässä on

b) kodanpohja/kirnu (?), pyöreä alue, halk. n. 11 m, keskellä

kanto, jonka halk. on n. 30 cm. Kannon alla tuntuu kiviä, mitkä voivat viitata lieteen.

Myös aidan SE-päässä on

c) kodan(?)pohja, halkaisijaltaan n. 7 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

b) Sammal ja jäkälä ympärillään mustikkapohja.

c) Sammal.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, mäntyvaltainen, mutta harvaan havupuita kasvava kangas, josta jängän reunaan on 30-50 m SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäautotien käänköpaikka on aidalta n. 300 m WNW. Löyttyjärven nykyiselle poroaidalle on paikalta n. 600 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja. Moreenipohjainen kangas.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste:

Silmämääräiset havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää kriteerit, jotka Kotivuori ja Torvinen (1993: 10) ovat esittäneet.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko Löyttyjärven ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Materiaalinsa puolesta kohde on itsestään tuhoutuva, sillä aidaspuuaineksen säilyminen on rajallista.

Lähilöytöjä: Löyttyjärven ympäristön muut löytökohteet, MUONIO 93-98, kivikaudentyyppejä asuinpainanteita, liesiä ja historiallisen ajan lypsykaarre, sijaitsevat vanhalta poroaidalta 140 - 400 m:n etäisyydellä.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Puhelussa Kalevi Frimanille (n. 70 v.) 20.11.1995 ilmeni, että ao. poroaita on rakennettu hänen nuoruudessaan. Lisäksi Paulaharjun mainitseman Siepin tuohikodan jäänteet sijaitsevat Löyttyjärven ja vanhan leimauskämpän jäänteiden SE-puolella (siis aivan lähellä kohdetta MUONIO 97) jängän reunalla. Jäljellä paikalla on kodasta liedensija sekä tuohijätettä.

MUONIO 97 Alinen Löytty SW, Löyttyjärvi SE

-Liesi

Korpi, 2006:
Liesi

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: 1 x 0.4 m

x= 7515 58 y= 494 32 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4 B C1,3,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtio/Metsähallitus

Puhelin: 016-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Vrt. kohde MUONIO 96: Löyttyjärvellä oli tuohikota, jossa Matin vaimo Stiina os. Sarre synnytti perillisiä (Paulaharju 1977/1922: 61-62).

Tarkastuslöydöt: Havainto liedeksi tulkitusta kiinteästä kohteesta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta, ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Havainto kiveyksestä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Liesi, keskeltä avoin, soikeahko, 1 x 0.4 m, maantasainen, näkyvissä n. 10 harmaajakäläistä kiveä, kooltaan 2 - 12 cm. Kivet on ladottu rinnakkain soikioksi.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, jäkälä, variksenmarja, puolukka, kuusen ja männyn taimia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Terassin kynnysalue, joka viettää kohti järveä edelleen

terasseittain (n. 50 m SW). Harvaan kasvavaa männikköä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tieura (SW-NE) sijaitsee liedestä n. 5 m S. Tuvan pohjan jäännö on liedeltä n. 50 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; Kairanäyte osoittaa, että paikalla on kivi- ja sorapohjainen moreeni. Podsolinäyte oli syvälle huuhtoutunut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Paikalla tehty havainto.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokalle asetetut kriteerit.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen alue - myös paikalla olleen tuvan jäänteet ovat piakkoin muinaisjäännöksiä.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella ilmeisesti paikoitetaan poronomistajien kulkuneuvoja, jotka saattavat aiheuttaa häiriötä.

Lähilöytöjä: Löyttyjärven alueen löydökohteet MUONIO 93-98 sijaitsevat kaikki kohteen 97 W-puolella, etäisyyksillä 500 - 900 m.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä: Ks. edellä kohde 96: Puhelussa Kalevi Frimanille 20.11.1995 ilmeni, että Paulaharjun mainitseman Siepin tuohikodan jäänteet sijaitsevat Löyttyjärven ja vanhan leimauuskämpän jäänteen SE-puolella (siis aivan lähellä kohdetta MUONIO 97) jängän reunalla. Jäljellä paikalla on kodasta liedensija sekä tuohijätettä. Kohde 97 saattaa olla juuri jäännö ao. kodasta. Kohde 97 saattaa olla juuri jäännö ao. kodasta. Tuolta ei alueella kuitenkaan havaittu.

MUONIO 98 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi NW

-Lypsykaarre ja puuaitoja

Luokka: I - II

Ajoitus: Saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 80 x 30 m (W-E)

x= 7515 94

y= 493 95

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.:

N. 25.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1,4?

B1,4?

C2,6 D

E5

F3

G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:

Paulaharju 1977/1922: 61 - 62:

Matti Sieppi Hetasta vaelteli poroineen "aina Salmi- ja Löyttyjärven seutuja myöten." 1800-luvun alkupuolella. Hänen 1841 syntynyt Siimon Petteri -poikansa jäi kiertelemään samoja kotiseutuja.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Diat: OY n:o 34

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen tarkistus inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Lypsykaarre, neliömäinen aitaus, 11 x 11 x 0.6 m, osittain hirsistä salvottu. Poikkipuuta havaittavissa kolmessa kerroksessa. Seinämien keskellä on käytetty ulospäin nojaavia, n. 3 m pitkiä tukipuita, joita on paikoin salvottu aidan rakoihin tueksi.

N. 30 m A):sta W on

B) aita, pituus 9 m (NW-SE), korkeus n. 1 m. Aitaan käytetty samaa tekniikkaa kuin A):ssa ja C):ssä.

N. 60 m A):sta W on

C) aita, pituus n. 30 m (N-S), korkeus 30 - 100 cm, kasattu osittain karsimattomista puunrungoista latomalla päällekkäin n. kolme poikkihirsikerrosta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Vaivaiskoivua, sammalta, muutama nuori koivu.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Kohde sijaitsee aivan Löyttyjärven N-pään rannassa, n. 30 m leveällä rantatasanteella, jossa kasvaa harvakeen mäntyä, muutama koivu sekä vaivaiskoivua.

B) Sijaitsee rantatasanteen ja siitä nousevan penkan välisessä taitekohdassa kuivassa kangasmetsässä.

C) Sijaitsee rantatasanteelle laskeutuvan penkan päällä, rinteessä kivirakan yläpuolella kuivassa kangasmetsämaastossa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ilmeisesti nykyisinkin toiminnassa oleva porokaarre sijaitsee järven S-päässä, täältä n. 520 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

A) Turvepohjainen (?)

B) ja C) kivikkoista moreenin reunaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löytö inventoinnin yhteydessä 26.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; kohde melko hyvin säilynyt, edustaa jo hävinnyttä poronlypsytraditiota.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteiden muodostaman yhteispinta-alan ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät, ei kuitenkaan kovin helppopääsyistä maastoa joka puolelta käsin.

Opas: Janne Muotka, Helsinki.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Kohdetta lienee mahdollista entistää ja kunnostaa suhteellisen hyvin säilyneenä esimerkkinä vanhemmasta poronhoitokulttuurista.

Lähilöytöjä: Tuvanpohjia ja tervahauta järven SE-rannalla, 330 - 450 m täältä SE. MUONIO 96 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi: poroaitaa ja kodanpohjia n. 420 m SSW. MUONIO 93 - 95 Ahvenkielinen, Löyttyjärvi: kivikaudentyyppejä asuinpainannejäänteitä sekä liedensija täältä 700 - 860 m S/SW.

MUONIO 99 Äkäsjoki W

-Asuinpainanteita

1 Grafi 2008.
luontainen

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 27.7., 1.8.
ja 1.9.1995Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: n. 70 x 60 m (SE-NW)

x= 7512 67

y= 505 63

z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 27.5 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: KM 29504: 1-4 palamatonta (?) luuta ja palaneita kiviä sekä kvartsi-iskos; kiinteät painanteet maastossa.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 99.

Diat: OY n:o 55

Tarkastuksen aihe: Havainto kivikaudentyyppisistä asuinpainanteista.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Alue 1:A) Asuinpainanne (?), laaja, soikeahko, laakea ja allasmainen, 20 x 14 x 0.4 m (NNW-SSE). Ympäristössä paikoin palaneiden kivien keskittymiä ja vanhoja liedenpohjia. Painanteen S-osan reunalla fossiloitunut kuopanne, koko n. 2 x 2 x 0.1 m sisäosa soikeahko (1.5 x 1 m, suunta SE-NW).

N. 27 m A):sta NW on

B) asuinpainanne (?), laajempi kuin A), ja saattaisi olla luonnonkin muokkaama. Muodoltaan laakea ja pyöreänsoikeahko, 40 x 20 x 0.3 - 1 m (S-N). Seinämät loivat, valli ei selkeä, mutta se näkyy painumana reunojen ympärillä. Luu- ja kivilajilöydöt

tehtiin tästä painanteesta. Myös ympäristössä esiintyy muutamia palaneita kiviä.

N. 10 m A):sta N on

C) asuinpainanne, pyöreänsoikea, halk. n. 18 m, syv. 0.05 - 0.5 m, keskellä kaksi liesikiveystä, joista

- 1) on SE-puolelta pyöreä, halk. n. 1 m, kork. n. 0.03 m, näkyvissä lievästi palaneita sorakiviä keskittymänä n. 25 kpl, kooltaan 0.02 - 0.13 m.

N. 0.5 m 1):stä NW on

- 2) liesi, pyöreä, halk. n. 0.75 m, kork. n. 0.03 m, näkyvissä n. 25 kpl lievästi palaneita pyöreitä sorakiviä, kooltaan n. 0.01 - 0.08 m

Valli epäselvä, erottuu painanteena.

Alue 2:

N. 200 m painannealueesta 1 N löytyi myös yksi rakeinen, ohut kvartsi-iskos. Tämä poimittiin Oulun yliopiston arkeologian opintoretken yhteydessä 1.9.1995. Samoin painannealueesta n. 300 m NNW oli mahdollinen kvartsinottopaikka materiaalikappaleineen hiekanottopaikan E-puolella, mutta keskittymää ei ajanpuutteen vuoksi ehditty tarkemmin dokumentoida.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Variksenmarja, jäkälä, puolukka. Kasvillisuus on keskeltä kulunut ilmeisesti nykyajan leiriytymisen vuoksi.

B) Jäkälä, kanerva, variksenmarja, mustikka, reunoilla mäntyjä.

C) Sammal, jäkälä, variksenmarja, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Joen (n. 50 m E) ja jängän (n. 5 m SW) yhtymäkohdassa sijaitsevan soraharjanteen päällä, harvaan mäntyä kasvavan kangastasanteen reunalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) sijaitsee välittömästi Metsähallituksen merkitsemän polun (SSE-NNW) SW-puolella. Metsähallituksen hirsipenkki on n. 2 m painanteesta A) SE.

B:n ja C:n halkaisee Kittilän tielle johtava metsätieura (SE-NW), joka kulkee C:n liesien 1) ja 2) päältä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Molemmissa painanteissa selvä podsoli eri puolilla, mutta kivisyyden vuoksi kairalla ei päässyt syvälle. Koko alueen maaperä on pyöreämukuraista, lajittunutta, erittäin karkearakeista soraa, jossa raekoko on n. 5 - 10 cm.

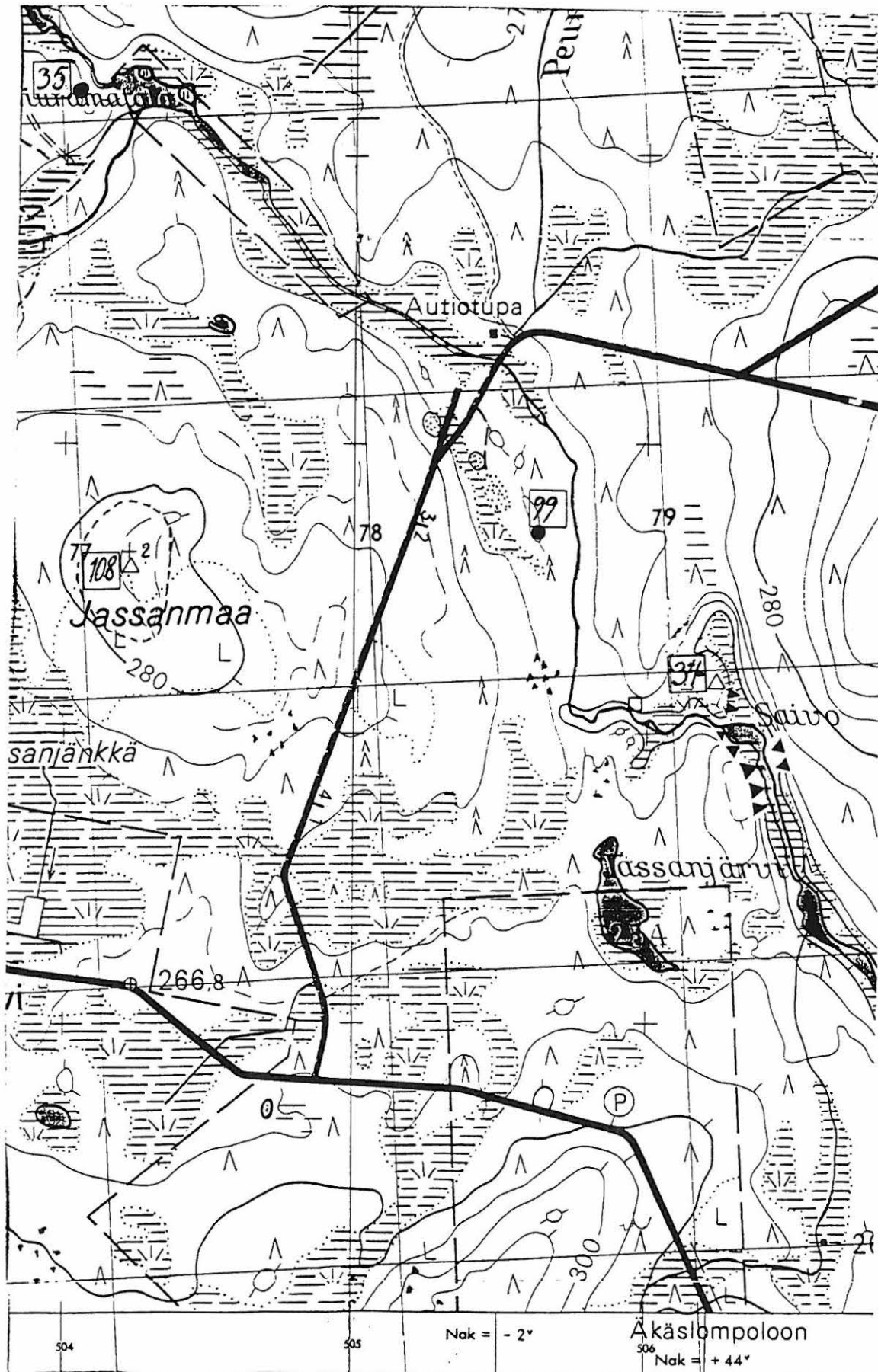
Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä 27.7. ja 1.8.1995 sekä Oulun yliopiston opintoretken yhteydessä 1.9.1995.

Laajuuden arviointiperuste:

Havaitut rakenteet maastossa.

Ote top. kartasta 2732 03 ÄKÄSKERO

Kohteet MUONIO 34, 35, 99 ja 108 sekä kämpänpohjia

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko silmin havaittava miljöön painanteiden ympärillä, joka on hyvin luonnonkaunis aina NW:ssä sijaitsevalle hiekanottopaikalle saakka.

Havaintomahdollisuudet: Erinomaiset.

Opas: Hilikka Oksala

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Alue muodostaa maisemapaikan, johon tarkoitusta varten on asennettu penkki.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Alue leiriytymisen ja retkeilyn sekä tieuran kuluttama.

Lähilöytöjä: Äkässaivon seita-alue, kalkkiuuni (MUONIO 34) ja tukkikämppien jäänteet sijaitsevat täältä n. 900 m SE. Tiuramatalan (MUONIO 35) kivikautinen asuinpaikka on n. 2200 m täältä kohti NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Opintoretken osallistujia olivat Eero Jarva, Pentti Koivunen, Anna-Kaisa Teurajärvi sekä Anne ?.

MUONIO 100 Vitajärvi

-Liesi

*Korapu 2006:
Liesi*

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 80 x 50 cm (ENE-WSW)

x= 7518 35 y= 491 45 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 22.5 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A4? B C3 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännöksestä: liesi.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Anomalinen maastohavainto.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Liesi, maatunut, epämääräinen suorakaide, n. 80 x 50 cm (ENE-WSW), korkeus maanpinnasta 3 cm. Ympärillä tuntuu neljä reunakiveä, joista kolme näkyvissä, kooltaan ne ovat 2 - 12 cm.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, jäkälä, puolukka, vaivaiskoivu - kivet harmaajäkälän peittämiä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Mäntyvaltainen, mutta myös koivua kasvava hiekkatasanne, josta jänkään (WSW) on n. 19 m ja edelleen järvenrantaan (WSW) n. 80 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Jänkää rajoittava oja (SSE-NNW) on n. 19 m liedestä WSW, ja Tiurajärvelle johtava tie (NNW-SSE) n. 28 m liedestä NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kairanäytteessä oli suhteellisen tavanomainen podsolimaannos. Hiekkaselänne.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Näköhavainto.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde vaatimaton.

Ehdotus suoja-alueeksi: Välitön ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tien läheisyys, puuston karsinta, ojankaivuu sekä sähkö/puhelinlinja tienvieressä muodostavat suurimmat uhat - maasto jonkin verran kulunutta.

Lähilöytöjä: MUONIO 101 Ahvenkielinen, Vitajärvi SE, Löyttyoja: kivi- ja rautakauden kivikaudentyypinen kvartsilöytöpaikka sijaitsee kohteesta 100 n. 540 m SSE.

MUONIO 101 Ahvenkielinen, Vitajärvi SE, Löyttyoja

-Kivikautinen asuinpaikka (?)

Luokka: II - III

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 asuinpaikka

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 5 x 1 m

x= 7517 11 y= 491 62 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.4 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A5 lähes (?) B4 C5? D E1,2,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa

Tarkastuslöydöt: KM 29505:1-3 kvartsi-iskos ja ydin sekä tahraainen, mahdollisesti alapinnalta hiottu luonnonkivi.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Diat: OY n:o 56

Tarkastuksen aihe: Inventointi - esihistoriallisen ihmistoiminnan todentaminen topografisesti kiinnostavassa miljöössä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Asutusjäänteitä hiekkakuopan E-reunan profiilin yläosassa, jonka alapuolella n. 30 cm:n syvyydellä havaittiin n. 20 cm vahva hiilikerrostuma. Tämän alapuolella oli podsolimaannos, jonka rikastumiskerros oli osittain palanut. Esiintymän pituus oli n. 5 m.

S päässä on kivikeskittymä, jonka leveys oli n. 50 x 20 cm. Kivet lievästi nokeentuneita, joten kyseessä lienee liedenjäännös. Kivien koot ovat 5 - 12 cm, ympäristössä esiintyi samankokoisia sorakiviä. Kivikeskittymän päällä oli kelokanto. Iskokset löytyivät esiintymän N-päästä.

Muinajäännöksen pintakasvillisuus:

Sianpuolukka, puolukka, heinä, sammal ja männyntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Löyttyojaan on paikalta n. 100 m N, ja Vitajärveen n. 400 m W. Loivasti kohti jänkää (n. 50 m NW) viettävän harvamäntyisen, hiekka- ja sorapohjaisen jäkäläkankaan korkein kohta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat sähköpylväät jne.) Sorakuopan reunaa. Kangosjärven-Tiurajärven tie (N-S) sijaitsee täältä n. 6 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Ks. yllä. Soransekaista hienoa hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; kohde lienee melkoisen tuhoutunut, mutta säilyneessä osassa saattaa esiintyä pinnanalaisia rakenteita.

Ehdotus suoja-alueeksi: Jäljellä oleva osa ao. harjanteen topografisesta kokonaisuudesta alkaen esiintymän koneellisesti kaivetuilta reunoilta.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Suuri osa lienee tuhoutunut soranotossa ja tietyössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 102 Ahvenkielinen, Löyttyoja: sodanaikaisia hevossuojia täältä n. 960 m SE; tervahauta poroaidalla, täältä n. 680 m SSE.

MUONIO 102 Ahvenkielinen, Löyttyoja II

- Hevostallien jäänteitä toisen maailmansodan ajalta

*Kap. 100.
moderni*

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen (1939-45)

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: 45 x 25 m (S-N)

X= 7517 16 y= 492 38 z= 260-270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.8 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C2,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä puujäänteistä sekä ympäristöstään poikkeavasta kasvillisuudesta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän havaintojen tarkistaminen inventoitaessa.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

a) Pitkänomainen kaarre 25 x 10 m (NNW-SSE) kaartaa N päässä kohti ENE muodostaen pitkänomaisen väylän, joka on ollut aidattu. Aidan korkeus 1 - 2 m, koostuu ohuista pystyssä olleista, rinnakkaisista karsimattomista rimoista, pystyrimujen keskinäinen väli on n. 10 cm. Rimat ovat olleet tuettuina pitkittäiseen tukipuuhan. Aita näyttää kaatuneen ulospäin. Tämä koskee aidan W puolta, E-puolen aita on rakennettu pitkittäisrungoista, joita ohuet pystyrungot ovat tukeneet n. 0.5 m:n välein.

Noin 3 m a):sta NNE on

b) suorakaiteen muotoinen puukehikko 10 x 15 m (NNW-SSE), muodostuu tiheään rakennetuista puun rungoista. Alimmat puut on salvottu. Sitomiseen käytetty myös rautalankaa ja tehdasnauloja. Runkoaines pääosin karsimatonta.

Ympäristössä on runsaasti kelottuneita n. 1.0 m korkeita kantoja,

joista osa sahattu ja osa kirveellä kaadettu, sekä runsaasti kaadettuja karsimattomia keloja.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- a) Heinä, sammal, puolukka, sieniiä ja mäntytaimikko.
- b) Keskellä suorakaidemainen heinää kasvava alue 3 x 2 m W-E. Ympärillä sammalta, puolukkaa, männyntaimia, koivuntaimia, kuusentaimia, saniaisia ja horsmia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti jänkälle (n. 40 m NE) viettävää harvaa mäntyä kasvavaa puolukka- ja mustikkapohjaista kangasta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kangosjärvi-Tiurajärvi tie n. 100 m W, Löyttyjärvelle johtavalle tielle puolestaan on n. 200 m S. Porokämpä sijaitsee täältä n. 150 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Hieno hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löytö inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; vaikka kyseessä selvästi on lähihistoriallinen kohde, se täyttää arkeologiset kriteerit maatuneisuutensa perusteella.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue jäänteiden ympärillä, koska se edustaa menneisyyden traditiota.

Havaintomahdollisuudet: Suhteellisen hyvät.

Opas: Mika Pouttu

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Rakennelma on maatumassa - häviää itsestään ilman erityistoimenpiteitä.

Lähilöytöjä: MUONIO 101 Ahvenkielinen, Löyttyoja, Vitajärvi SE: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1000 NW; Useiden tupien raunioita sijaitsee myös täältä n. 150 m SE ja n. 220 m E.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Puhelussa Kalevi Frimanille (lähisen Salmijärven tilan nykyinen vanha isäntä, n. 70 v.) 20.11.1995 ilmeni, että kohteessa olisi kyse toisen maailmansodan aikaisen suomalaisten sotilaiden komentokeskuksen jäänteistä, ilmeisesti hevostallien rippeistä. Sotilaat itse olivat majoittuneet alueella telttoihin. Kuitenkin Friman ilmoitti Löyttyojaa reunustavan jängän laidalla olevan myös useita poronlypsykaarteita.

MUONIO 103 Ahvenkielinen, Löyttyoja III

- Liesi ja tukkikämppeä

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: Yksi liesi ja neljä tukkikämpän jäännettä.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 100 x 20 m (SE-NW)

X= 7517 17 - 30 y= 493 14 - 493 26 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1,4 B1 C1?,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteät rakennusjäänteet.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydön tarkastus inventoitaessa.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

a) Liesi, soikea, n. 1.20 x 0.50 x 0.02 - 0.15 m (N-S). Kivien halk. 5 - 30 cm. Näkyvissä n. 10 palanutta kiveä.

Tästä n. 15 m NW on

b 1), kämpän pohja, suorakaide, 9 x 7 m (SE-NW).

N. 9 m b 1):stä SE on

2), kämpän pohja, suorakaide, 10 x 9 m (SE-NW).

N. 30 m b 2):sta SE on

3), kämpän pohja, suorakaide, 13 x 8 m (WNW-ESE),

N. 9 m b 3):sta SE on

4), kämpän pohja, suorakaide, 11 x 9 m (NW-SE).

Kämpät on salvottu mahtavista hirsistä, halk. paikoin lähes 0.5 m, romahtaneet, hirsikertoja jäljellä 2-3 kpl.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, puolukka ja mustikka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Välittömästi kämppien NE-puolella alkaa jänkä, josta Löyttyojaan n. 50 m. S-puolella kohoaa lievästi soistuva, kuusivaltainen vaara. Kämppien ympärillä sekametsää.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Lähin polkutie, jonka päässä on myös rakennuksen jäännös, sijaitsee täältä n. 300 m SE

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Moreenipohjainen; a):n kairausnäytteessä hiiltä, vahva podsoli.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän löytö inventoitaessa 26.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - ehkä I:kin mahtavien hirsiseinien perusteella.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Paikan päällä hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio.

Lähilöytöjä: Vanhojen tupien raunioita pitkin Löyttyojaa, yksi sijaitsee täältä n. 300 m SE, ja kaksi kpl n. 500 m W. MUONIO 102 Ahvenkielinen, Löyttyoja: sodanajan hevostallien jäänteet sijaitsevat täältä n. 860 m W.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kalevi Frimanin mukaan (puhelu 20.11.1995) ennen vuosisadan vaihdetta tukkikämpät rakennettiin 1-3 hirsikerrasta, joten täällä lienevät täydet hirsikerrat jäljellä.

TIEDONANTO:**MUONIO 104 Särkiselkä, Särkijärvi**

-Kalajumalan (?), niliaitan ja ketun käpälälautojen paikka

Luokka: III

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: Tiedonanto kalajumalan paikasta:

niliaitan jalkoja 2 kpl, ketun käpälälautoja 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 31.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

x= 7514 22 y= 492 45 z= 245

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26.8 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A5? B4? C? D E1 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:

B. O. Lindqvist 1964: Kansallismuseo, Kansatieteellinen osasto, Kysely A 13. Viite Muonion hoitoalueen virkakirjeeseen 18.4.1964 n:o 209. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. (Karttaleike, karttalehti n:o 4). Helsinki.

Aiemmat löydöt: Yo. tiedonannon mukaan ao. paikalla on seissyt puinen kalajumala vielä v. 1963 (kiinteä muinaisjäännös). Puhelussa Kalevi Frimanin kanssa 20.11.1995 kuitenkin ilmeni, että Lindqvist on arvellut toista ketun käpälälautaa kalajumalaksi.

Tarkastuslöydöt: Ei havaintoa.

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 104.

Tarkastuksen aihe: Arkistotiedonantoon perustuvan kalajumalan etsintä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

B. O. Lindqvistin kuvailemaa, teräväpäiseksi hakattua ja n. 1.5 m korkeaa honkaista kalajumalaa ei etsinnöistä huolimatta havaittu pystyssä eikä kaatuneena vuoden 1964 karttamerkinnän perusteella kesän 1995 tarkastuksen yhteydessä. Kuitenkin järven S- ja SE-rannalla on kaksi n. 2 m korkeaa kelokantaa, mutta kummankaan yläosaa ei näytä käsitellyn. Kalajumalan oletettiin tuhoutuneen tienrakennuksen tai vilkkaan leiriytymistoiminnan seurauksena.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kosteahko havupuuvaltainen sekametsä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Järven SW-osassa kivikkoinen, loivasti kohti järveä (ENE) viettävää kosteahkoa, havupuuvaltaista metsärinnettä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ahvenkielisen/Ahmapalon tie kiertää aivan järven SSW-, S- ja SE-rantoja; tie on rakennettu vasta v:n 1968 topografisen kartan (2714 12 SUOPPAMANSELKÄ) painatuksen jälkeen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Lindqvist aikanaan lienee löytänyt kohteen metsätyön yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: III; kohde ilmeisesti tuhoutunut.

Opas: Mika Pouttu; Kalevi Friman puh. 9696-532 097.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

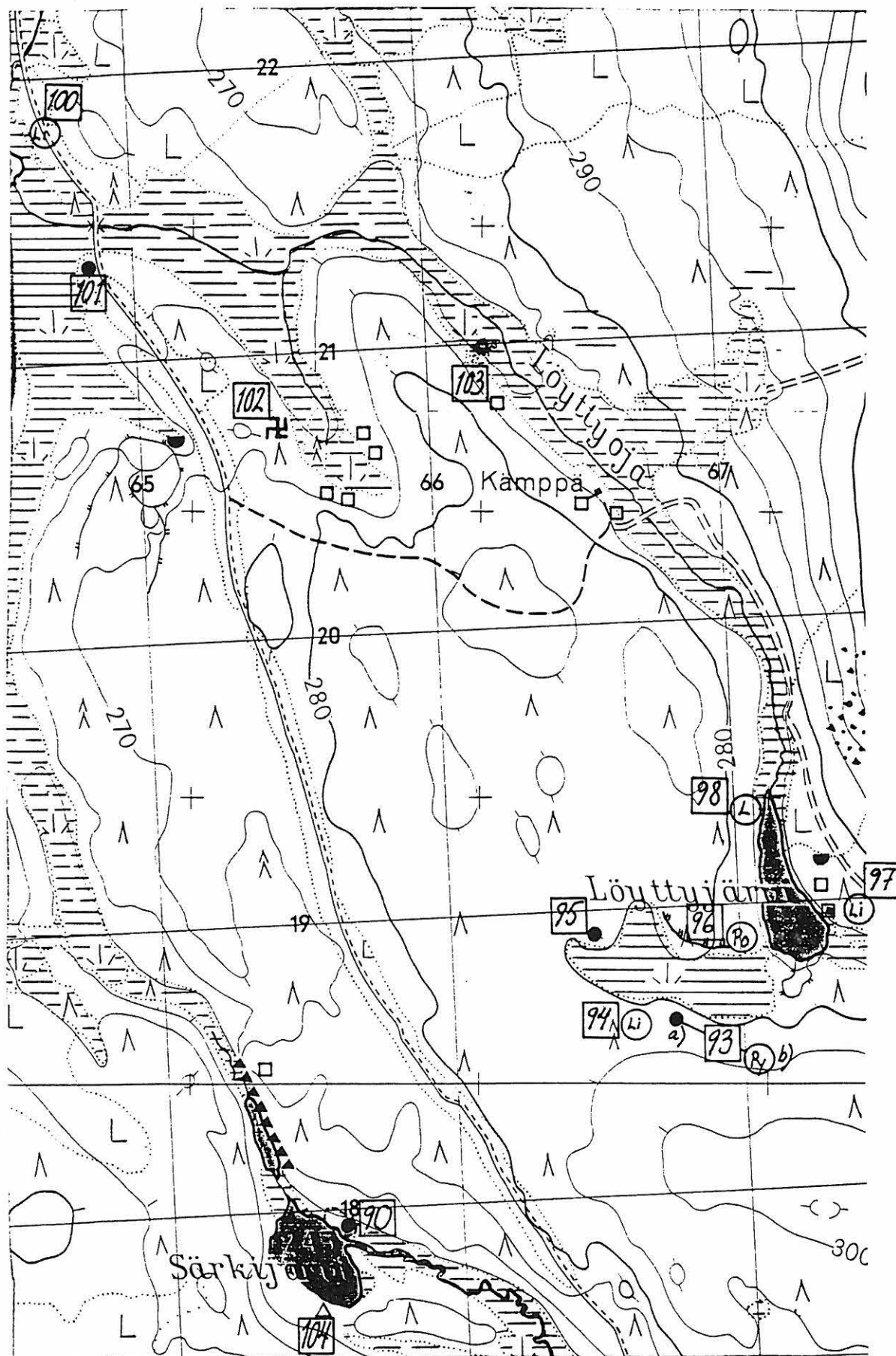
Kohde on virkistyskäytössä olevaa luonnonhoitometsää. Leiriytyminen ja tieliikenne sekä lähistön hakkuut kuitenkin myös kuluttavat aluetta kesäisin.

Lähilöytöjä: Esihistoriallinen kvartsiasuinpaiikka järven E-rannalla, MUONIO 90 Särkiselkä, Särkijärvi, sijaitsee arvellusta kalajumalan paikasta n. 300 m NE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Puhelussa Kalevi Frimanin kanssa 20.11.1995 ilmeni, että Lindqvistin seurueineen (mukana myös Friman) käydessä Särkijärvellä 1960-luvulla rannalla oli vielä kaksi kettujen käpälälautaa. Toinen näistä oli 2-piikkinen ja toinen 1-piikkinen. Molemmat on sittemmin poltettu. Paikalla oli myös kaksi niliaitan tolppaa rinnakkain, joiden keskinäinen etäisyys oli n. 1.5 m. Frimanin (nyk. Salmijärven tilan vanha isäntä) aikana paikalla ei aittaa ole ollut, mutta tolppien salvokset hänen mukaansa viittasivat niliaittaan. Myöhemmin Ahti Tolonen Metsähallituksesta on vienyt tolpat ilmeisesti Äkäslompolon monitoimitalolle Kolarisiin. Särkijärven rannalla nykyisin näkyvät kaksi korkeaa kelokantaa Frimanin mukaan ovat todennäköisesti syvän lumen aikana poroille kaadettujen loppopuiden kantoja.

Ote top. kartasta 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ

Kohteet MUONIO 90, 93-98, 100-104 sekä yhdeksän tuvanpohjaa ja kaksi tervahautaa

MUONIO 105 Ahvenkielinen, Rumajärvi

-Saivojärvi

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 31.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: n. 800 x 200 m (SE-NW)

x= 7512 48 - 98 y= 494 95 - 495 56 z= 258

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 28.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1 B1(4) C7 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot: Paulaharju 1977/1922: 61-62, 169:

"Muonion sydänmailla, Ahvenkielisen jäkäläisillä kankailla, on vielä vanha rappeutunut porokaarre pienen, vaarain välisen saivon, Rumanjärven, rantatievalla. Siinä on aikoinaan "Taskisten" joukko porotokkineen häilännyt ja sitten taas lähtenyt karjoineen erämaata kiertämään. Täällä vaelteli muinaisina vuosina Hetan tunturimaista tullut Sieppi-Ollin poika, Matti Sieppi, jota ruvettiin sanomaan "Taskis-Matiksi", koska ...".

"Tuohikodassa ukko vain asusteli, ja sinne teki Stiina perillisensä, milloin missäkin sydänmailla, Löyttyjärvellä, Rumallasaiivolla, Äijävaarassa."

"Useasti on saivossa hyvin korkeat ja jyrkät rannat, niinkuin Rumassajärvessä, Salmijärven seuduilla Muoniossa. Rumajärvi onkin merkillisimpiä saivoja: toisinaan on siinä vettä monta sylvä, mutta toisinaan taas vesi katoaa, niin että paikoin pohja näkyy, Mutta pohjoispää on niin syvä, että lieneekö siinä pohjaa ollenkaan."

Tarkastuslöydöt: Saivojärvi kiinteänä muinaisjäännöskohteena sekä rantahavainnot: mahdollinen pyyntikarsikko sekä tuvanpohjia N-rannalla.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Diat: OY n:o 39.

Tarkastuksen aihe: Paulaharjun perinnetieto alueelta sekä topografiset seikat.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kansanperinteessä saivojärvenä tunnettu vesi, joka tarkastushetkellä näytti tummuutensa perusteella erittäin syvältä, mutta pinta lienee kuitenkin ollut matalammalla maksimikorkeudesta, sillä rantapenkereen ulkonäön ja kasvillisuuden perusteella vakiintunut pinnankorkeus olisi n. 2 m havaintohetkeä ylempänä.

Järven E-rannalla sijaitsevat 1-2 m korkeat kelokannot, joiden yläpäätt lienee katkaistu kirveellä, muistuttivat mahdollista pyyntikarsikkoa (?), mutta Kalevi Frimanin mukaan (20.11.1995) kyseessä saattavat olla jäiden katkaisemat rungot. Myös kantojen alaosia näyttää isketyn kirveellä muutamalla iskulla.

Järven NE-osassa oleva kolmen tuvanpohjan ryhmä ajanpuutteen vuoksi jäi pelkäksi karttamerkinnäksi. Kyseessä saattaa olla Paulaharjun (1977/1922: 62) mainitsema Taskis-Matin (k. 1885) ja vaimonsa Stiinan kotapaikka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Järven NE-ranta on hyvin jyrkkä. Rannassa kivikkoa. Mäntyvaltaista moreeni- ja sorakangasta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Järven E-päähän rakennettu metsäautotie (SW-NE). Ruma- ja Ahvenjärven välille on aikoinaan kaivettu laskukanava (W-E), mutta Kalevi Frimanin mukaan (20.11.95) se on sittemmin täytetty.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; moreeni- ja sorakangasta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa, Paulaharjun kuvaaman perimätiedon pohjalta.

Laaajuuden arviointiperuste: Silmämääräiset havainnot ja karttatieto.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; saivo perinnetiedon kohteena.

Ehdotus suoja-alueeksi: Järvi sekä sitä ympäröivät töyräät.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Janne Muotka.

Lähilöytöjä: Saivon SE-rannalla kohde MUONIO 88, mahdollinen kvartsilouhos. MUONIO 89 Ahvenkielinen, Iso Ahvenjärvi:

asuinpainanne sekä vanha poroaita n. 500 m saivojärven E-kärjestä NE. MUONIO 86 Salmijärvi, Frimanin kentän kotasijat 600 - 700 m saivolta kohti SW. MUONIO 106 Ahvenkielinen, Salmijärvi: mahdollinen esihistoriallinen asumuksen pohja sekä kvartsilöytöpaikka n. 900 m saivon S-kärjestä kohti S.

MUONIO 106 Ahvenkielinen, Salmijärvi

- Asumuksen pohja(?) ja kvartsin iskentäpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Esihist. aika

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 31.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ (1968)

Pinta-ala: 12 x 11 (SE-NW)

X= 7511 46 - 7511 54 y= 495 54 - 495 63 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 29.6 km Muonion kirkosta SSE.

Hoito ja kunto

A1,4? B1? C5? D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Friman

Puhelin: 016-532 097

Osoite: Näkkäläntie

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Maastohavainto sekä kvartsi-iskos ja materiaalikappale KM 29506: 1-2.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Diat: OY n:o 57.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen arviointi inventoitaessa.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

1) Asumuksen pohja? Rinteeseen raivattu matala alue, muodoltaan epäsäännöllinen, 12 x 11 m (SE-NW). Reunoilla kaksoispodsolli, joka osoittaa hiekkaa heitetyn reunoille. Laakea ja kovapohjainen, syvyys n. 0 - 10 cm. Hiekkaa kaivettu erityisesti ylärinteen puolella olevilta sivuilta (NE). Pohjalla kiviä, osittain palaneita.

Alueen NW-kulmassa ilmeinen liedenjäännös: näkyvissä 4 kiveä n. 2 - 10 cm, pinnalta harmaajäkäläisiä, maantasainen, halk. 40 - 20 cm, suunta (S-N). SE-reunalla on vallimuodostelmaa, leveys n. 1.2 m ja kork. n. 15 cm.

N. 28 m 1:stä SW on

2) mahdollinen kvartsintyöstöpaikka, josta tallennettiin kaksi kvartsin kappaletta. Näistä toinen ilmeisesti on iskos ja toinen

materiaalikappale. Työstöapuna lienee käytetty tulta pintojen osittaisen punaisuuden perusteella. Kvartsit sijaitsivat osittain maan pinnassa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, puolukka, variksen marja, mustikka, jäkälä, mäntyjä paks. 10 - 35 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

- 1) Salmijärvi n. 40 m SW. Terassilta jyrkähkösti järveen viettävä sorapohjainen sekä jäkälää ja mustikkaa kasvava männikkörinne. Sijaitsee terasseitten välisessä notkelmassa.
- 2) Salmijärveen laskevassa jyrkässä rinteessä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kangosjärvi - Tiurajärvi -tie n. 150 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kiven- ja hiekansekaista soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän suorittama löytö inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää yleiset luokituskriteerit (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi molempien kohteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

Opas: Mika Pouttu, Muonio

Lähilöytöjä: MUONIO 86 Salmijärven tila: kodansijoja sekä kivitaltan löytöpaikka sijaitsee täältä n. 600 m NW. Täältä 60 - 100 m SE on myös kaksi tervahautaa, ja Kalevi Frimanin kertoman mukaan ihmiskallon löytöpaikka Salmijoen suussa on täältä n. 200 m S E .

MUONIO 107 Kukaslompolonvaara II

- Asuin- tai karjakenttä sekä kivilatomus

*Krafi 2006:
hist./moderni*

Luokka: II

Ajoitus: Hist. aika

Lukumäärä: 2

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 1.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 02 ÄKÄSLOMPOLO (1968)

Pinta-ala: 60 x 13 m (SSW-NNE)

x= 7508 02 y= 507 54 - 64 z= 280 - 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 38.5 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1? C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä jäänteistä: karjakentällä kasvillisuuserot.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 107.

Diat: OY n:o 41.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydön tarkastus inventoimissa.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

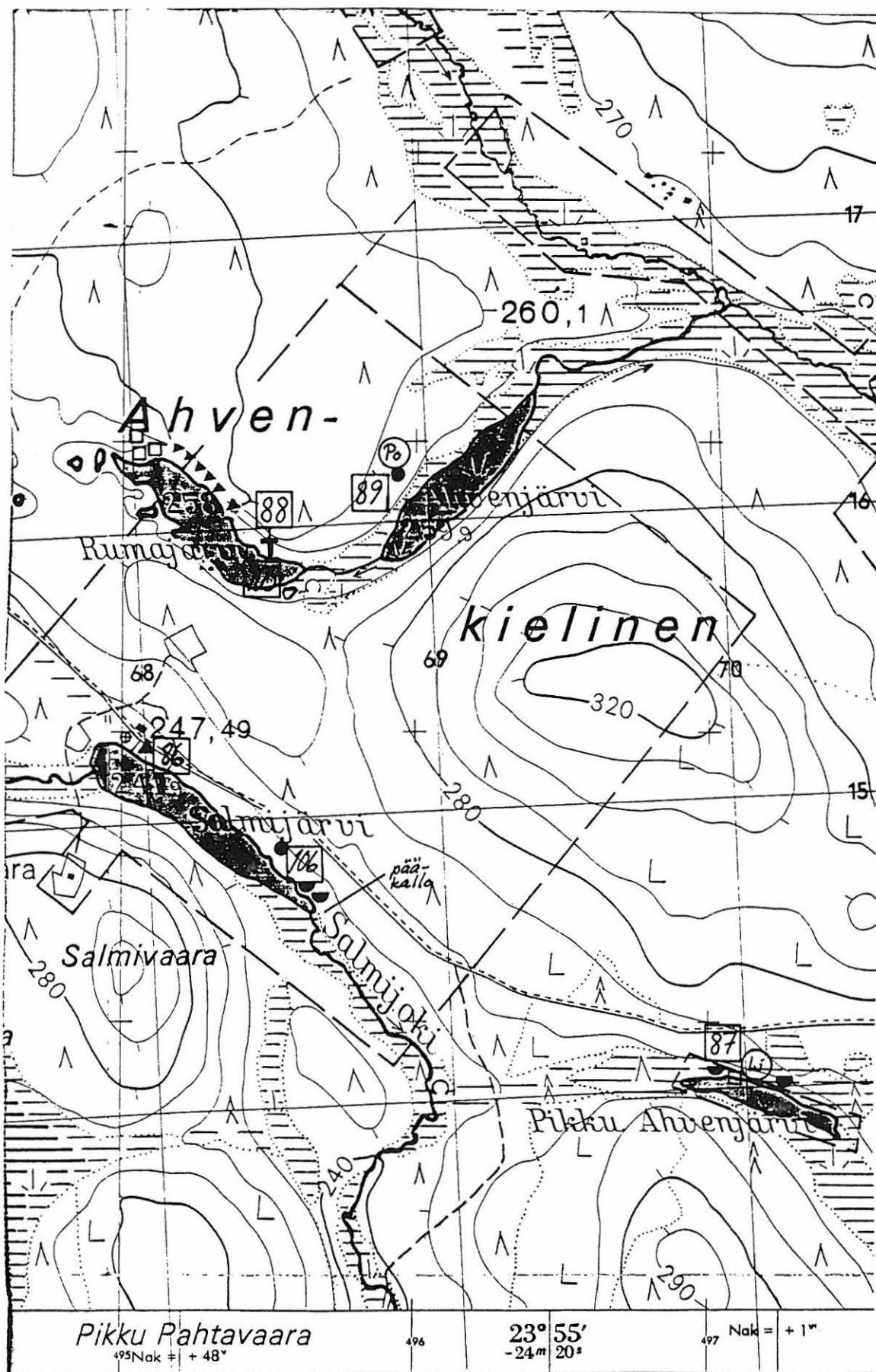
a) Karjakenttä (?), 60 x 13 (SSW-NNE), pitkänomainen ja suorakaidemainen, selvästi raivattu aukio. Ojien ympäröimä joka suunnalta. Erottuu selvästi ympäristöstä heinäkavillisuuden perusteella. Alueen NNE-päässä on pyöreäkulmaisen suorakaiteen muotoinen savi- ja silttipohjainen, sammalen peittämä kuoppainen alue, n. 16 x 9 m (E-W): sammaloitunut "Lantala" (?)

"Lantalan" W-päästä n. 5 m W on ojasta kaivettu, harmaajakäläinen kivikasa.

Kivikasalta n. 76 m W on

b) Kivilatomus, (rajapyykki? uuni?) koostuu n. 20 näkyvästä harmaajakäläisestä laakakivistä. Rakenteen halk. 1 m, soikeahko, korkeus n. 85 cm, alemmat kivet suurempia (n. 0.5 m). Ladottu osittain pystyyn. Ylemmät kivet (n. 0.5 - 0.15 m) ladottu

Ote top. kartasta 2714 12 SUOPPAMANSELKA

Kohteet MUONIO 86-89, 106 sekä neljä tervahautaa, neljä tuvanpohjaa ja pääkallon löytöpaikka

lappeelleen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- a) Sammal, heinä, mustikka, kanerva, variksenmarja, jäkälä, kultapiisku, kataja, keskellä n. 15 nuorta mäntyä, reunoilla joitakin kuusia ja koivuja. Ympärillä pääasiassa metsää.
- b) Variksenmarjaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

- a) Loivasti kohti E viettävän mäntyvaltaisen kangastasanteen terrassin reuna, joka jyrkkenee mainittuun suuntaan.
- b) Loivasti kohti E laskevaa mäntykangasta; kivikkoisen kumpareen välissä oleva matalahko kuru (W-E). W:stä jyrkästi laskevan kivikkoisen kumpareen juurella olevaa mäntyvaltaista havupuumetsää.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kukaslompoloon johtava tie (E-W) a):sta n. 120 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

- a) Hiekkapohjainen, ei podsoloitunut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löytö inventoitaessa 31.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokituskriteerin (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

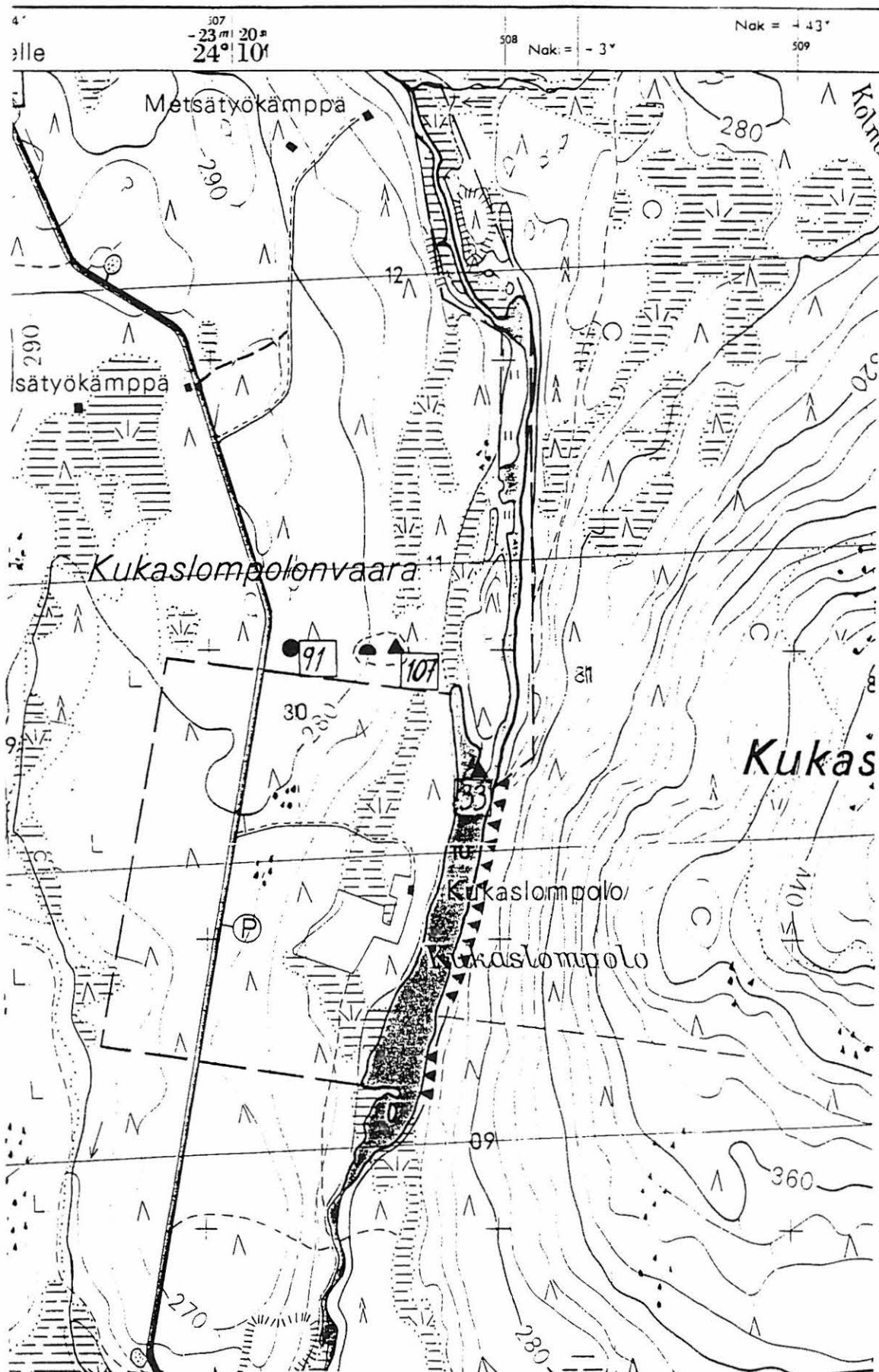
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi havaintoalueiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio

Lähilöytöjä: MUONIO 91 Kukaslompolonvaara: esihistoriallisia asuinpainanteita ja rakkaravio sijaitsee b):stä n. 240 m W. MUONIO 33 Kukaslompolon kalakenttä sijaitsee a):sta n. 500 m SE.

Ote top. kartasta 2732 02 ÄKÄSLOMPOLO

Kohteet MUONIO 33, 91 ja 107

MUONIO 108 Jassanmaa

- "Lappalaisten hautausmaa" / puuseitakarsikko?

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: Puuseitoja (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 1.8.1995

7.4.1996

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: n. 1000 X 500 m

x= 7512 58

y= 504 27

z= 285

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 33 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4? B1? C5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot puuseitoja muistuttavista terävistä, osin veistojälkisistä, katkenneista kelorungoista laajalla alueella.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 99 ja 108.

Diat: OY n:ot 42 ja 43.

Tarkastuksen aihe: Erkki Virrankosken (Oulu) tiedonanto ao. paikasta vanhana lappalaisten (Suikkien) hautausmaana.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Laaja karsikko muistuttava alue, jossa on ehkä kymmeniäkin 1 - 4 m korkeita kelokantoja. Useat tuovat muodoltaan mieleen puujumalan tai -seidan. Paikalla on runsaasti myös kelottuneita tuulenkaatojen juuria sekä osittain luontaisesti kaatuneita, osittain kirvein ja sahaamalla kaadettuja puita. Osa kannoista on myös palanut, osa lahonneita, osa erittäin hyvin säilyneitä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kuiva mustikka-, kanerva- ja variksenmarjapohjainen, harvaan mäntyä kasvava jäkäläkangas.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jänkien ympäröimän, loivasti nousevan, kivikkoisen tasanteen ylin kohta, joka kumpuilee loivasti. Alueen E-osassa aukenee maisemanäkymä kohti E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni) Pintahavainnot. Moreeniselänne.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä E. Virrankosken antaman tiedonannon pohjalta.

Laajuuden arviointiperuste: Silmämääräiset havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kelojen karsikko- tai seitamerkitys epävarma.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko selännealue, sillä nyt havaittu laajuus ei ehkä kata koko aluetta.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät, mutta reitti paikalle on hankalahko jängän ylityksen vuoksi. Parhaiten alueelle pääsee suksilla loppukeväästä kovan hankikannon aikana.

Opas: Erkki Virrankoski, Oulu

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Ei toistaiseksi merkitty.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kelopuut ovat herkkiä tuhoutumaan palamisen, hakkaamisen ja lahoamisen seurauksena.

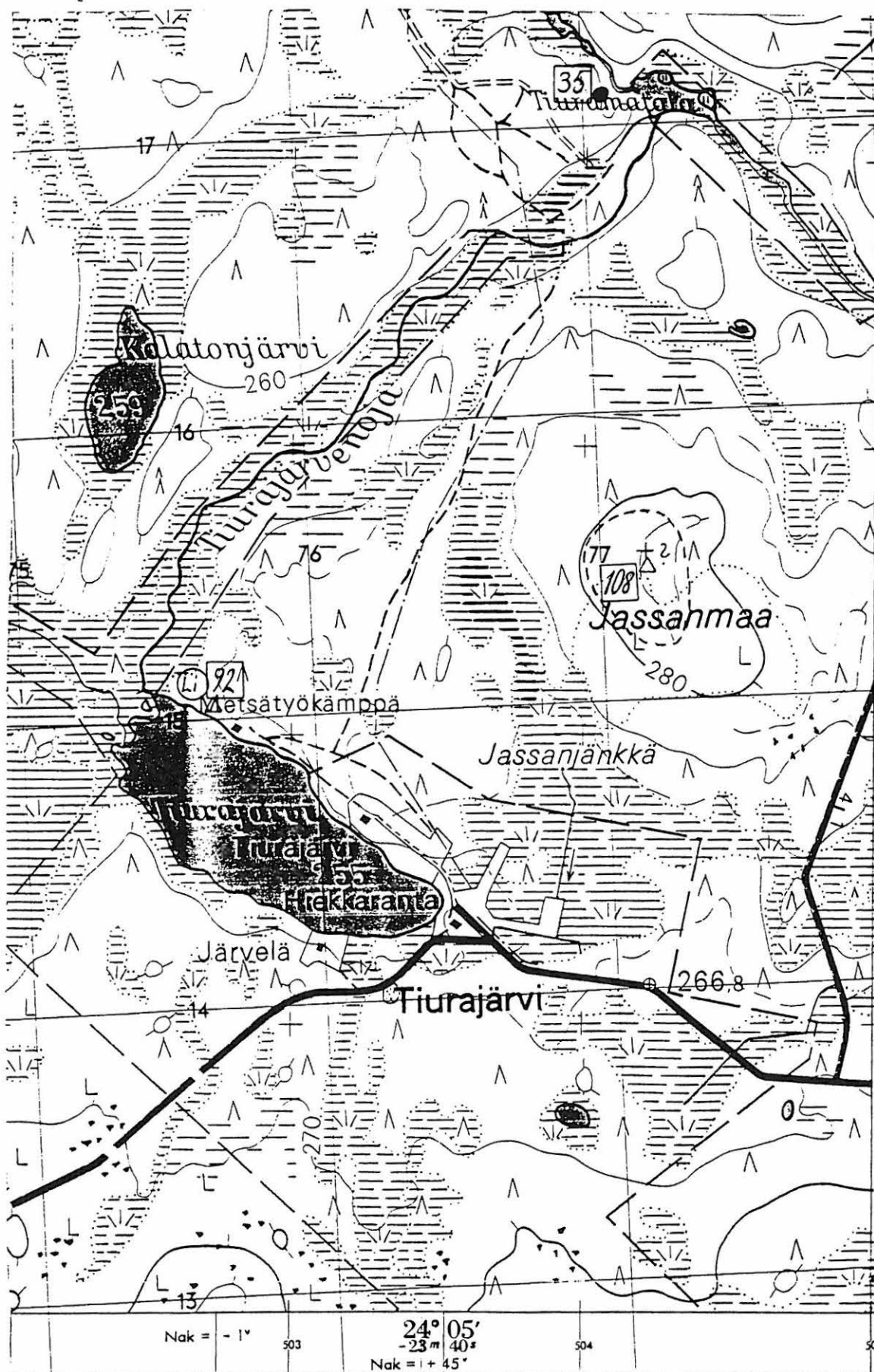
Lähilöytöjä: MUONIO 92 Tiurajärvi NE, yksittäinen puuseita, sijaitsee täältä 1300 - 1500 m WSW. MUONIO 99 Äkäsjoki W, kivikaudentyypiset asuinpainanteet, sijaitsevat täältä n. 1500 m E. Kohde MUONIO 34 Äkässaivon seitapahta, sijaitsee täältä n. 2200 m ESE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Virrankosken (joka lienee viereisen Tiurahovin vanhan tukkikämpän pihapiirin vakituinen kesäasukas ja matkaopas) mukaan Jassanmaan alue on toiminut Suikin lapinsuvun hautapaikkana. Traditiotieto on hänen mukaansa tunnettu Tiurajärven kylän asukkaiden keskuudessa. Kuitenkaan kylän vanhin asukas Hilda Pietikäinen (n. 80 v.; puhelu 23.11.1995) ei tuntenut asiaa ollenkaan. Sen sijaan hän

tiesi, että Äkäsjoen ja Tiurajärvenojan välinen alue on erittäin salamaherkkää, mikä on voinut myös luontaisesti aiheuttaa Jassanmaan puiden katkeilun, vaikka puissa selvästi esiintyy myös isku-, hakkuu- ja/tai veistojälkiä.

Ote top. kartasta 2732 03 AKASKERO

Kohteet MUONIO 35, 92 ja 108

MUONIO 109 Äkäsjärvi SE, Äkäslinkka

-Poroaita

Luokka: III

Ajoitus: Historiallinen aika/saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 2.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: n. 45 x 15 m (SE-NW)

x= 7517 22

y= 504 46

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 28.6 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B4 C6 D1,2 E5 F G5

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä rakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Poroaita, jonka kulkuaukko sijaitsee Äkäslinkan ja Kerojärven välisellä ulkoilupolulla (SW-NE). Kohde näyttää entisöidyltä. Paikalla olevassa Metsähallituksen kyltissä lukee "Vasara Antin poroaita 1850". Aidan portti on n. 4 m leveä. Toisessa portinpielessä on neljä kirveellä veistettyä koloa, joiden halkaisijat ovat n. 10 cm. Nämä muodostavat veräjähirsien pidikkeet. Toisella puolella porttia on puun haaraosa, jossa on toiset neljä veistettyä, osin poltettuakin neliömäistä läpireikää. Näiden koot ovat n. 15 x 15 cm. Salvomattomia aidaksia on rakennelmassa päällekkäin 3-4 kertaa, ja ne on pinottu limittäin poikittaisten tukipuiden avulla. Puista on kaarna kuorittu, tukkien halkaisijat ovat n. 15 cm. Aidan suunta on SE-NW, pituus n. 45 m, ja se päättyy rantaan (NW). Toisessa päässään aita ulottuu kohti metsää n. 14 m.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Metsän (NE), jängän (SW) ja järven (NW) välinen reuna-alue. Kuusivaltaista kosteahkoa sekametsää.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Aidan portin läpi kulkee ulkoilureitti (SW-NE) Äkäslinkalta Kerojärvelle (?).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Hiekkaselänteen ja turpeen välinen raja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste:

Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: III; Aita ja portinpielet on siirretty tälle paikalle etelämpää pikkujärviltä 4.8.1995 haastatellun Pasi Baasin mukaan. P. Baas on itse kuljettanut pielet traktorilla turistipolulle. Ilmeisesti Baas on tarkoittanut Hangasmaan eteläpuolella sijaitsevia pikkujärviä Vasaran kaarteiden alkuperäisenä sijaintipaikkana. Muut aidakset lienevät resentejä.

Havaintomahdollisuudet: Erinomaiset.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Kyltitetty.

Lähilöytöjä:

Äkäsjärven SE-ranta on täynnä arkeologisia asutusjäänteitä kivikaudelta historialliselle kaudelle. Lähimpänä kivikaudentyypinen asuinpaikka MUONIO 113, jonne aidalta on matkaa n. 40 m N.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Senja Rauhalan mukaan (keskustelu 3.8.1995) Antti Vasara oli Heikki Jouninpoika "Vanhan Vasaran" (1792-1878) pojan Ollin poika Äkäsjärven Soukasta (vrt. Paulaharju 1977/1922: 63-67).

MUONIO 110 Äkäsjärvi E

-Liesiä

*16.10.2016
Liesiä*

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallisia

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 3.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 45 x 5 m (W-E)

x= 7524 56

y= 505 78

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 25 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1? B1 C5 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 051

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää liedensijaa.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 131.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten asutusjäänteiden etsintä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Liesi, pyöreänsoikeahko, 1 x 1.5 m (SE-NW), maantasainen, keskeltä avoin, vaikka turpeen alla tuntuu kiviä. Pinnalle on ajettu n. 10 cm korkea maakerros. Näkyvissä kuusi voimakkaasti palanutta kiveä, kooltaan 5 - 23 cm.

N. 40 m A):sta SE on

B) liesi, soikea, n. 0.7 x 0.4 m, maantasainen, keskeltä avoin, kivien koot n. 10 cm..Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, variksenmarja, puolukka, mustikka, koivuntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) N- ja NW-puolelta jänkien ympäröimän kostean

sekametsätasanteen NE-reuna, josta jänkään (NE) on etäisyyttä n. 20 m.

B) Loivasti kohti E viettävän terassin reuna.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Linkuniemen - Soukan tie (S-N) sijaitsee täältä n. 35 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainnot.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttävät luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Eivät helpoimmasta päästä.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tien läheisyys saattaa jossain määrin aiheuttaa kulutusta ao. liesille.

Lähilöytöjä: Lähin kohdeet MUONIO 111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemi, vanha kotasijan löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1500 m SE; MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemessä on kivilautinen asuinpaikka, ja sen etäisyys liesiltä on n. 1900 m SSW.

MUONIO 111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemi

-Kodansijan jäänteitä

Luokka: II-III

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl/2 kuopannetta

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 3.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 30 x 15 m (?) (SW-NE)

x= 7526 04

y= 506 24

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24.5 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B C5,6(?) D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Senja Rauhala Puhelin: 9696-82247

Osoite: Linkulahti, Kotasijanniemi (Soukantie)

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteästä jäänteestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 131.

Tarkastuksen aihe: Senja Rauhalan tietoon ja opastukseen pohjautuva toimenpide.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Senja Rauhalan tiedonantoon ja opastukseen pohjautuva havainto kodansijasta, josta tarkastushetkellä oli näkyvissä kaksi pientä kuopannetta. Rauhalan mukaan näiden ympärillä on ollut puinen kehys. Lännenpuoleisen kuopanteen halkaisija oli n. 1 m ja syvyys n. 0.1 m. Idänpuoleisen kuopan vastaavat mitat olivat puolestaan 1.5 x 0.2 m. Näiden pohjoispuolella on iso kuusi, jonka alta Rauhalan mukaan haettiin lisäsuojaa. Tarkastushetkellä rakenteilla olleen ulkorakennuksen alta, n. 25 m kodansijasta SW oli hänen mukaansa poistettu äskettäin myös liedensija. Paikalla on Senja Rauhalan tuntemaan tradition perusteella ollut Suikki-suvun kotasija. Ilmeisesti samaan asuinkompleksiin ovat liittyneet myös suorakaiteen muotoiset

kuopanteet, joita Rauhalan mukaan on ollut läheisen jängän reunalla NW:ssä. Kuopat lienee sittemmin täytetty.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kodansijassa sammalta, puolukkaa, mustikkaa, pari nuorta mäntyä ja kuusi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jängän ympäröimä pyöreä niemeke, jonka halkaisija on n. 50 m. Maasto kosteahkopohjaista, tasaista männikköä. Lähimpään rantaviivaan E:ssä on n. 20 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Rauhalan omakotitalon pihapiiriä, jossa esiintyy varastorakennuksia kodansijasta n. 5 m S, päärakennus n. 15 m S, ja uudisrakennus n. 25 m SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä Senja Rauhalan tiedon pohjalta.

Laaajuuden arviointiperuste:

Havainnot ja annetut tiedot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; ilmeisesti melkoisen tuhoutunut.

Ehdotus suoja-alueeksi: Kiinteiden kohteiden välitön ympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Senja Rauhala (63 v.)

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Pihapiiriä, jossa meneillään rakennustöitä. Tämä voi kuluttaa kohdetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi, kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 350 m NNW. MUONIO 110 Äkäsjärvi E, pari liedensijaa, sijaitsevat täältä n. 1500 m SSW. MUONIO 130, Kolvakeron vanha porokaarre, sijaitsee täältä n. 1900 m NE.

MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi

-Kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II-III

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 3.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

x= 7526 38

y= 506 08

z= 267.5

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B4 C5 D E1 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen perikunta, hoitaja Senja Rauhala

Puhelin: 9696-82247

Osoite: Linkulahti, Kotasijanniemi (Soukantie)

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Uljas Vuorio 1920: Kirje Oulun läänin maaherralle 20.8.1920. Muonionniskan piirin nimismies. (Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.)

Hjalmar Appelgren-Kivalo 1920: Kirje Oulun läänin maaherralle 3.3.1920. Muinaistieteellinen toimikunta, valtionarkeologi. (Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.)

Väinö Tanner 1919: Kirje Julius Ailiolle, saap. 4.10.1919. (Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.)

Aiemmat löydöt:

Väinö Tanner 1919: kaksi vihreäkivitalttaa.

Tarkastuslöydöt: Maisemahavainnot.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 131.

Tarkastuksen aihe: Yllä mainitut aiemmat tiedot paikan kivikautisista asutusmerkeistä ja löydöistä, joita ei ole diarioitu museoviraston esinekeräelmiin.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet,

kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Talon perikunnan hoitajan Senja Rauhalan mukaan hänen äskettäin edesmennyt veljensäkin mainittujen 1910-20-lukujen vaihteessa löytyneiden kiviesineiden jälkeen oli löytänyt lisää kirves- ja talttamaisia vihreäkiviesineitä, joiden piti olla tallessa vanhan tuvan eteisen kaapissa. Etsinnöistä huolimatta esineitä ei tarkastuksen yhteydessä löytynyt. Löytöpaikka oli ollut navetan takana perunamaassa, ja samassa yhteydessä oli tehty havaintoja liesikiveyksestä ja hiilistä.

Tarkastuksen yhteydessä ei havaittu selviä jälkiä kivikautisesta asutuksesta, lukuunottamatta yhtä palaneen kiven kappaletta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Perunaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Piha-alue, pitkän niemen laajentuman keskellä, loivasti kohti rantaa (n. 40 m E) viettävän terassin/maavallin E-reunalla, lähellä ao. niemekekumpareen korkeinta kohtaa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löytöpaikka sijaitsee n. kolme metriä S navetan S-seinästä, ja n. 3 m W Linkuniemen pihatiestä (S-N).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Ruokamultaa; löytöjen yhteydessä hiiltä ja liesikiveykseksi tulkittuja rakenteita S. Rauhalan tiedonannon prusteella.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Ilmeisesti perunamaan hoidon yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; konkreettiset havainnot kivikautisesta kulttuurista puuttuvat.**Ehdotus suoja-alueeksi:** Koko niemi, joka muodostaa idyllisen ja luonnonkauniin perinnemaisemakokonaisuuden.

Opas: Senja Rauhala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Rutiininomaista pihanhoitoa, pelto- ja kasvimaaviljelyä sekä karjan laidunnusta alueella.

Lähilöytöjä: MUONIO 111 Äkäsjärvi, Kotasijanniemi sijaitsee täältä n. 350 m SSE, MUONIO 130 Kolvakero NW, poroaidan jäänteet sijaitsevat Linkuniemestä n. 1800 m NE, MUONIO 121 Äkäsjärvi W, Kevätlahden vanha kalakenttä historialliselta ajalta, sijaitsee n. 1500 m täältä NW.

MUONIO 113 Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti I

-Kivikaudentyyppinen asuinvallipainanne

*Kivikausi 2000:
Luonnonmuutos*

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: 7 X 5 m (S-N)

x= 7517 32 y= 504 50 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 30 km Muonion kirkolta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteä muinaisjäännös.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Havainto esihistoriallisesta painannejäänteestä maastossa.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Asuinvallipainanne, soikea, 7 x 5 x 0.05 - 0.4 m (S-N), valli selvimmillään S-päässä, 1 x 0.05 m, pohja laakeahko, sisämitat n. 3 x 1 m.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, mustikka, juolukka, puolukka, variksenmarja, jäkälä, reunoilla neljä mäntyä, joiden runkojen paksuudet ovat 2 - 13 cm sekä kolme kuusta, joiden paksuudet ovat 1 - 5 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti terasseittain kohti järveä (n. 35 m NW) laskevan rinneterassin reuna havupuuvaltaisessa, kosteahkossa sekametsässä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsähallituksen turistipolku (S-N), osittain pitkospuin rakennettu, sijaitsee paikalta n. 14 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

E-reunalla heikko kaksoispodsoli kairanäytteessä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleisehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimiympäristö.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 109 Äkäsjärvi SE, "Vasara Antin poroaita" sijaitsee täältä n. 44 m SW; MUONIO 114 Äkäsjärvi SE, tervahaudan ja tuvanpohjan muodostama kompleksi, historiallisen ajan tyyppiä, sijaitsee täältä n. 100 m N. Lähin vastaava kivilaudentyyppinen kohde, MUONIO 117 Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti, sijaitsee täältä n. 1100 m NNE.

MUONIO 114 Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti II

-Tervahauta ja tuvanpohja

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: ä 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: N. 60 x 30 m (SE-NW)

x= 7517 40

y= 504 53

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 30 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4? B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä jäänteistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Havainnot kiinteistä jäänteistä inventoitaessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tervahauta, soikeahko, n. 15 x 11 x 0.1 - 1 m (SSW-NNE), valli n. 4 x 0 - 0.8 m. Ränniaukko kohti NW, leveys vallissa n. 2 m, syvyys 0.25 m. Rännin pituus 4 m, leveys 1 - 1.5 m, syvyys 0 - 1 m, vallien ympäröimä (n. 1.5 x 0.1 m). Haudan N-reunalla kolme kuopannetta, joiden halkaisijat 0.5 - 1.5 x 0.4 m. Vanhan laavun jäännne sijaitsee täältä n. 18 m N.

N. 40 m A):sta NNW on

B) tuvanpohja, neliö, 3 x 3 m, katto romahtanut, näkyvissä 3 - 4 salvottua hirsikertaa, kork. n. 1 m, SE-nurkassa kivistä kylmämuurattu kiuasuuni (1 x 1 x 1 m), osa kivistä hirsiseinän ulkopuolella n. 1 x 1 x 0.5 m:n kokoisena läjänä, kivien koot 0.1 - 0.45 m. Katto on ilmeisesti ollut tuohi- ja turvepeittainen. Oviaukko kohti SE (ylärinnettä eli tervahautaa), leveys n. 0.8 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, mustikka, juolukka, puolukka, koivun ja pajun taimet. Valleilla kuusia ja mäntyjä, runkojen paks. 0.01 - 0.3 m sekä katajaa.

B) Sammal, jäkälä, puolukka, pieni koivu.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Terassitasanteen jyrkähkö, hiekkapohjainen SE-reuna mäntykankaan ja rannan (n. 50 m NW) havupuuvaltaisen sekametsikön vaihettumisalueella.

B) Loivasti järveen (n. 25 m NW) viettävä harvaa havupuuvaltaista, kosteapohjaista sekametsää.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Äkäskeron turistipolku (S-N) sivuaa haudan SE-laitaa.

B) Rantaan johtava polku (SE-NW) sijaitsee B):stä n. 2 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste:

Alue pintahavaintojen ympärillä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleisehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).**Ehdotus suoja-alueeksi:**

Vähintään lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet:

Eritäin hyvät

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Turistipolku kuluttaa tervahaudan E-osaa.

Lähilöytöjä: MUONIO 113 Äkäsjärvi SE, kivikaudentyypinen asuinpaikanne, sijaitsee täältä n. 100 m S. MUONIO 115, mahdollinen puuseita-, liesi- sekä tuvanpohjakohde sijaitsee puolestaan täältä n. 140 m kohti NE.

MUONIO 115 Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti III

-Käpälälauta (?), liesi (?) sekä tuvanpohja

Moderni

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: n. 30 x 30 m

x= 7517 59

y= 504 68

z= 275

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 29 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännöksistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainnot inventoitaessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Käpälälauta?: kelokanto, korkeus n. 1.5 m, rungon halkaisija n. 20 cm, lahonnut SW-syrjältä sekä sekä alaosa, seisoo n. 30 cm korkealla mättäällä. E-kylki hakattu kirveellä suorakulmaiseksi. Yläosassa on teräväkärkinen kaksoishaarukka.

N. 4 m A):sta W, keskellä polkua (N - S), on

B) liesimäinen kiveys, jossa on viisi kiveä (20 - 50 m) rinnakkain suorassa kulmassa toisiinsa nähden. Keskellä on n. 15 cm:n suuruinen palanut kivi ja ympärillä pienempiä kiviä. Myös turpeen alla tuntuu runsaasti kiviä. Kiveyksen NW-puoli näyttäisi kuitenkin puuttuvan.

N. 14 m B):stä WNW on

C) parituvan (riihen?) pohja, suorakaide, n. 10 x 6 m (S-N), salvotusta kehikosta jäljellä 1 - 2 hirsikertaa. SE-nurkassa on

kiuasuuni, n. 3 x 1 m, kylmämuurattujen kivien koot ovat 0.2 -1 m. Kiuas lienee erotettu S-N-suuntaisella poikkihirrellä, mutta muuten talo on puolitetty keskeltä kahteen huoneeseen. Oviaukkoa ei havaittu.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

C) Sammal, mustikka, nuoria koivuja, kiukaalla kuusi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A)-B): Terasseittain kohti järveä (n. 60 m W) loivasti laskeva kivikkoinen, havupuuvaltainen rinne.

C) Tasainen, kivikkoinen rantaterassi, jossa myös kosteapohjaista sekametsää. Järven rantaan (W) on n. 33 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Metsähallituksen polku (N - S) sijaitsee kohteesta n. 4 m W.

C) Metsähallituksen polku sijaitsee täältä n. 15 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 110).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Patikkaretkeilijät tallovat lieden (B) päältä. Puurakennelma on jatkuvasti laho- ja paloalttiina.

Lähilöytöjä: MUONIO 114 tervahauta- ja tupakohde, sijaitsee kohteesta 115 n. 300 m SW; MUONIO 116, historiallisen ajan tyyppinen asuinkenttä, sijaitsee täältä n. 300 m N.

MUONIO 116 Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti IV

-Tervahautoja, tuvan- ja aitanpohja, multakodan (?) pohja ja liesi

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: Kaksi tervahautaa, muita á 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: 80 x 70 m (W-E)

x= 7517 92

y= 504 69

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 29 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C6? D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännösrakenteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriset anomaliahavainnot inventointireitillä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tervahauta, pyöreähkö, n. 15 x 14 x +0.2 - -1 m, valli 2.5 x 0.4 m, E-sivua kiertää oja, n. 1 x 0.1 - 0.4 m, S- ja N-sivuilla on pieniä kuoppia. Sisäosa pyöreä, halk. n. 3 m. Ränniaukko kohti W, 1.5 x 0.3 m. Ränni kohti W, 5 x 1.5 x 0 - 1 m, valli ei ole selkeä. Rännin suulla on säilynyt muutamia tukihirsiä. N. 7 m A):sta N on

B) tervahauta, osittain tuhoutunut, soikeahko, mutta n. 8 x 8 x 1 - 2 m, valli selkein SE:ssä (2 x 0.3 - 0.4 m), sisäosa pitkulainen, n. 5 x 4 m (S-N). Ränniaukko on ilmeisesti ollut kohti SSW, jonka päässä on pyöreä syväne, halkaisijaltaan n. 1 m ja syvyydeltään n. 0.1 - 0.2 m, ilmeinen tynnyrin paikka. N. 5 m B):stä W on

C) tuvan pohja, suorakaide, 4.5 x 5 m, osittain pengerretty

reunoilta sekä kaivettu maahan 0.2 - 0.6 m syvään. Seinistä jäljellä 1 - 2 salvottua hirsikertaa. Myös kattopalkki jäljellä. SW-nurkassa on jäänteitä kiuasuuunista, n. 2 x 1 x 0.7 m, koostuen kylmämuuratuista kivistä (kooltaan 5 - 50 cm). Näistä oli näkyvillä 17 kiveä, joista neljä oli hajonnut latomuksen viereen. N. 10.5 m C):stä WSW on

D) ulkoliesi, pyöreä, halkaisijaltaan 1.3 m, korkeus 3 - 10 cm, näkyvissä n. kymmenen rinnakkain ladottua, harmaajakäläistä kiveä, halkaisijoiltaan 7 - 50 cm, keskeltä osittain avoin.

N. 3 m D):stä W on

E) multakodan (?) /ulkorakennuksen pohja, neliskulmainen, n. 3 x 3.2 x 0.5 - 1 m (syvyys), osittain maahan kaivettu. SW-nurkalla hiekan- ja kivensekainen kasa - lieden jäännös (?). NW- ja NE-reunoilla on jäljellä yhdet tukihirret sekä kaksi tukipölkkyä (?).

N. 15 m E):stä WSW on

F) kuoppa - multakodan tai tervahaudan pohja, muodoltaan epämääräinen, reserkti, 4 x 3 x n. 1 m (E-W), ovi- tai ränniaukko kohti W, leveys n. 1.5 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, variksenmarja, mustikka, kuusentaimia, paju. Vallin W-osassa on runsaasti ohuita mäntyjä ja joitakin kuusia.

B) Maapaljastuma vallin NW-osassa, muuten sammalta, puolukkaa, männyn- ja kuusentaimia, reunoilla nuoria havupuita sekä kaksi honkaa, joiden paksuus oli 35 cm.

C) Sammal, puolukka, kuusen, koivun ja männyntaimet, W-reunalla kuusi, halkaisijaltaan 3 cm.

D) Puolukka, sammal, jäkälä, variksenmarja.

F) Heikko pintakasvillisuus: sammalta, puolukkaa, mustikkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Loivasti kohti järveä (n. 70 m W) viettävän rinteeseen loiva terassimainen reuna. Kuusivaltaista havupuumetsää.

C) Loivasti kohti S viettävän metsäkumpareen reuna, josta on n. 50 m järveen (W).

D) Hiekkapohjainen, mäntyvaltainen, harvaan kasvava kangaskumpare, josta on n. 40 m järveen (W).

F) Kohti järveä (n. 2 m W) ja järveä (n. 30 m W) viettävän hiekkapohjaisen kumpareen harvaa männikköä kasvava reuna.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Äkäskeron ja -linkan välinen Metsähallituksen polku (S-N) sivuaa A):ta ja B):tä n. 1 m:n etäisyydellä E-puolelta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

D) Kairanäyte osoitti lievää kaksoispodsolia lieden sisällä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen alue jäänteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Retkeilytoiminta alueella saattaa kuluttaa jäänteitä.

Lähilöytöjä: MUONIO 115 Äkäsjärvi SE, Äkäskeron reitti: historiallisen ajan tuvanpohjan, lieden ja käpälälaudan (?) muodostama kompleksi sijaitsee n. 340 m täältä S. MUONIO 117 Äkäskeron reitti: kivikauden tyyppin asuinvallipainannekohde ja historiallisen ajan tervahautoja sijaitsee täältä n. 440 m NNE.

MUONIO 117 Äkäskeron reitti V

222

-Asuinvallipainanteita

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 4 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: N. 55 x 30 m (S-N)

x= 7518 32 y= 504 80 z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 29 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4? B1 C4?6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä rakenteista.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainnot maastossa inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Asuinvallipainanne, pyöreähkö, 5 x 4 x 0.15 - 0.3 m (SW-NE). Valli heikko, mitat S-osassa n. 1 x 0.05 m. Sisäosan halkaisija n. 2.5 m.

N. 18 m A):sta NNW on

B) asuinvallipainanne, pitkulainen "kaksoispainanne", n. 8 x 6 x 0.1 - 0.5 m (NNE-SSW). Valli epäselvä, pohjalla kaksi pyöreähköä painannetta, joiden halkaisijat ovat á n. 1.5 m.

N. 8 m B):stä E on

C) asuinpainanne, pitkulainen, n. 6.5 x 5 x 0.3 m (SSE-NNW), tässäkin vallit eivät tule esin, mutta pohjaosa lienee tässäkin kaksiosainen. Sisäosan mitat 3.5 x 3 m

N. 2 m C):stä N on

D) asuinvallipainanne, soikeanpyöreä, 5 x 5 x 0.5 - 0.7 m. NW-laidalla vallin jäänteitä, kooltaan n., 2 x 0.02 m.

Kangaskumpareen N - NW-reunalla on kolme varsin modernilta näyttävää pyöreätä hiekkakuoppaa, jotka selvästi muistuttavat tervahaudanpohjia. Kyseessä saattavat olla 1930-40 -luvulla poltetut tervahaudat, joita Pasi Baas (n. 50 v.) kertoi työstetyn hänen nuoruudessaan tällä alueella.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A)-D): Sammal, variksenmarja, puolukka, reunoilla jäkälää.

C):n ja D):n poikki on kaatunut suuri mäntykeloinen tuulenkaatorunko.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Asuinpaikka näyttää sijainneen muinaisen veden rannalla niemen kärjessä, jota nykyisten jänkien sijaan sen käyttöaikana ilmeisesti ympäröi kapean lahden vedet.

B) Jänkien ympäröimä, harvaan mäntyä ja kuusta kasvavan hiekkapohjaisen kangaskumpareen NW-reuna, josta on n. 10 m jängän reunaan (NW).

C) sijaitsee lähes keskellä kumpareta, jonka reunalle on n. 13 m NW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Resentti nuotionpaikka on n. 0.07 m D):stä E. Metsähallituksen Äkäskeron reitti (S-N) sijaitsee n. 15 m

D):stä kohti E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

B) Turpeen alla podsolissa paikoin vahva hiilikerros.

C) Kairanäytteessä vahva podsoli, turpeessa hiiltä.

D) Pohjalla voimakas huuhtoutumiskerros, jossa on hiiltä.

Alueen maapohja hienoa hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; täyttää ainakin II:n yleisehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen alue löytöjen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Leiriytyminen ja patikointi kuluttanevat aluetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 116 Äkäskeron reitti, historiallisen ajan tervahauta- ja -tupakompleksi sijaitsee täältä n. 400 m SSW. MUONIO 118 Äkäskeron reitti, toinen vastaava kivikaudentyypinen

asuinpainanne- ja kuoppakohde sijaitsee täältä n. 350 m NE.

MUONIO 118 Äkäskeron reitti VI

221

-Asuinvallipainanteita, asuinpaikkakuoppia

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: asuinpaikkakuoppia 2 kpl,
asuinvallipainanteita 2 kpl (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 4.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: N. 70 x 45 m (W-E)

x= 7518 62 y= 504 96 z= 285

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 28.5 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1? (maatuneita) C6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä kuoppajäänteistä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto inventointireitillä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Asuinpaikkakuoppa (?), soikea, koko n. 7 x 5.5 x 0.5 m (E-W), valli erottuu heikosti, havaittavat mitat n. 2 x 0.1 m. Sisäosa pyöreänsoikea 3.5 x 3 m (E-W). Kaunismuotoinen ja hyvin säilynyt.N. 13 m A):sta NNW on laaja ja loiva, pitkänomainen painanne, -
asuinpainanne (?) - n. 25 x 9 x 0.3 - 1 m (SE-NW). Kairanäyte ei kuitenkaan antanut viitettä siitä, onko painauma mahdollisesti esihistoriallisten ihmisten kaivama.

N. 30 m A):sta WNW on

B) asuinpaiikkakuoppa, soikea, n. 6 x 5 x 0.5 m (SSE-NNW). Heikko valli oli havaittavissa, max. n. 2 x 0.1 m. Sisäosa päärynän muotoinen, 2.5 x 3.5 m (SSE-NNW). W-vallissa erottuu heikosti mahdollinen kulkuaukko, lev. n. 0.5 m, syvyys 2 - 3 cm.

N. 12 m B):stä SSW on laaja, pitkänomainen painanne, n. 21 x 11

x 0.15 - 1.3 m - asuinpainanne (?).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, mustikka, puolukka, variksenmarja.

B) Sammal, puolukka, variksenmarja, reunoilla jäkälää, kuusentaimi, N-päässä neljä nuorta mäntyä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Jänkien ympäröimä saarekemainen soraharjanne, harvaan mäntyä ja kuusta kasvavan jäkäläkankaan S-reunaa, josta on n. 10 m jängän reunaan.

B) sijaitsee mainitun sorakumpareen keskellä.

Alueen S-puolella Metsähallituksen Äkäskeron reitillä on myös kaksi muuta vastaavatyypistä soraselännettä, joilla esiintyy epämääräisiä painanteita. Myös ne ovat saattaneet liittyä ihmisen toimintaan jo esihistoriallisella ajalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Metsähallituksen retkeilypolku Äkäslinkka - Äkäskero (S-N) sijaitsee A):sta n. kolme metriä E.

B):stä n. 32 m SSW on romahtanut laavu.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Pohjalla turpeen alla todettiin kairan avulla kivi. Turpeen ja vahvan huuhtoutumiskerroksen välissä puolestaan oli myös voimakas hiilikerrostuma. Vallilla oli karkeahko hiekka, josta ei saanut riittävän syvää näytettä

B):n lähellä olevan painanteen podsoli oli vahva, ja se paikoin sisälsi vahvasti hiiltä "vallilla" huuhtoutumiskerroksen keskellä. Varsinaista kaksoispodsolia ei kuitenkaan tavattu.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; A) ja B) hyvin säilyneitä; täyttää II-luokan yleiset kriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Mainittu soraselänne kokonaisuudessaan, etenkin polun W-puolella.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Patikointi saattaa jossain määrin kuluttaa maaperää kohteissa.

Lähilöytöjä: MUONIO 117 Äkäskeron reitti, kivikauden tyyppiset vastaavat painanteet sijaitsevat täältä n. 360 m SW. MUONIO 50

Äkäsjärvi, Ruonankaulan seitakivi, sijaitsee täältä n. 450 m NW.

MUONIO 119 Metsä-Ruonajärvi, Oloksen - Äkäslompolon reitti

-Purnu/asuinpaikkakuoppa (?)

Kraap. 2006:
Lompolo

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.8.1995

SijaintitiedotPeruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968) Pinta-ala: n. 4 m²

x= 7520 42 y= 500 90 z= 305

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 25 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteä kuoppajäänne.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 119

Tarkastuksen aihe: Pasi Baasin tiedonannon paikannus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Purnu/asuinpaikka-/pyyntikuoppa (?), pyöreä, halkaisija n. 4 m, syvyys 0 - 0.3 m. Valli epäselvä, mitat aavistettavissa n. 1 x 0.1 m. Sisäosan halkaisija n. 1.5 m. Ympärillä jonkin verran lievästi palaneita harmaajäkäläisiä kiviä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, variksenmarja, mustikka, jäkälä, reunalla mänty, jonka rungon halkaisija on n. 7 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pyöreä sorakumpare matalan mäntyvaltaisen harjanteen (S-N) N-päässä, josta on n. 15 m jängän reunaan (W).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsä-Ruonajärven kautta Äkäslompoloon johtava merkitty polku (N-S) sivuaa kuopan W-laitaa. Löytöpaikalta on n. 0.3 km Ruonajoen suun ja Sulaojan väliselle tielle (E-W).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Valli ei näy kaksoispuodsolina.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Pasi Baasin tiedonannon (4.8.1995) pohjalta inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste: Näkyvä havainto.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät; paikalle johtava polku vaatii jänkien ylityksiä.

Opas: Hilikka Oksala (ja Pasi Baas (?))

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

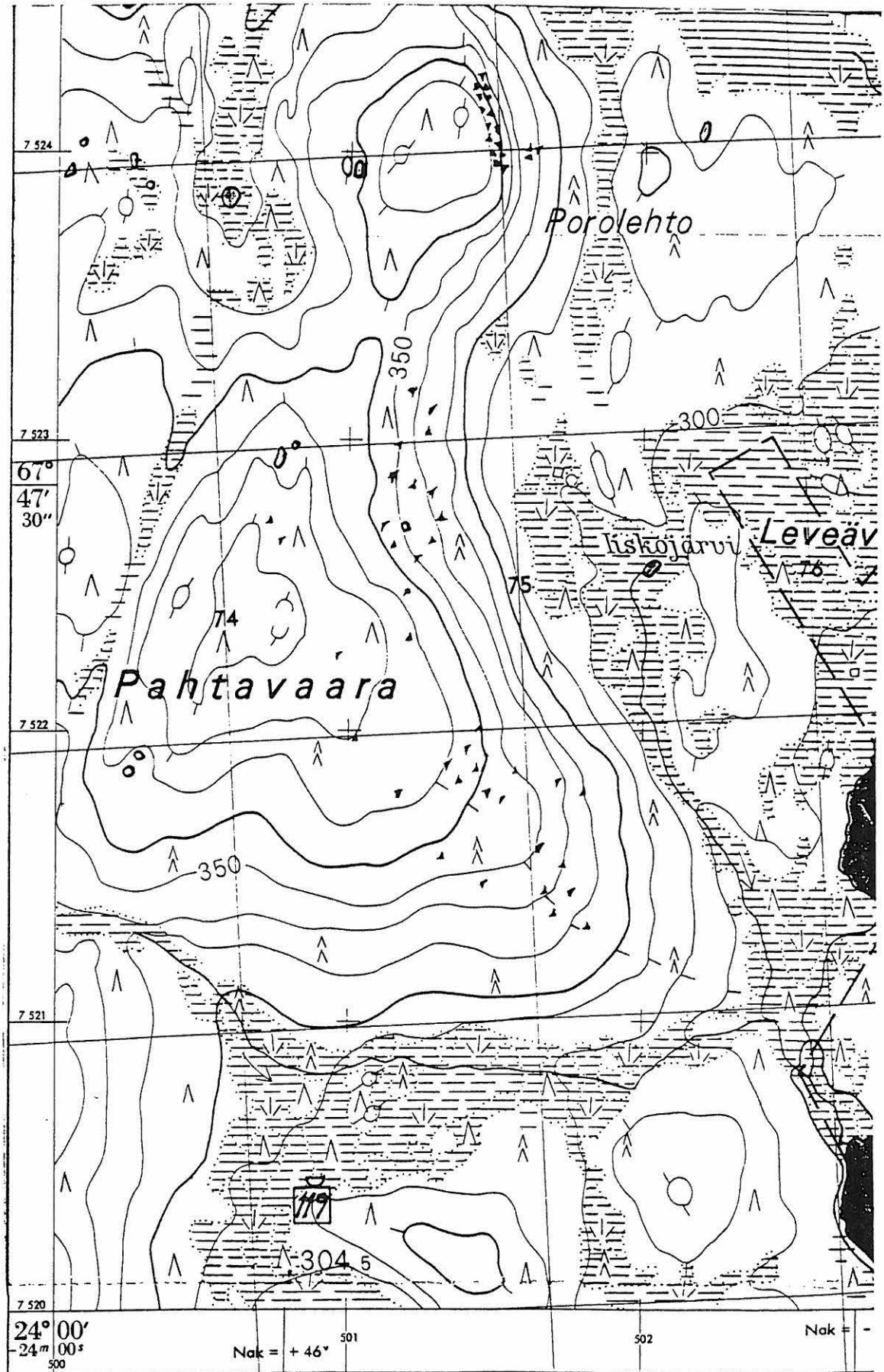
Retkeily jonkin verran kuluttaa kohdetta.

Lähilöytöjä: Lähimpiä tunnettuja löytöjä on mm. MUONIO 122 Äkäsjärvi E, Sappisalmi, kivikauden tyyppin asuinpaikka- ja pyyntikuoppa-alue, joka sijaitsee täältä n. 3600 m ENE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kohde alunperin Sakarinpalossa asuvan Pasi Baasin (n. 55 v.) löytö.

Ote top. kartasta 2741 01 AKASJÄRVI

Kohde MUONIO 119

MUONIO 120 Äkäsjärvi W, SakarinpaloKraja 2016:
moderi

-Asuinkenttä

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2732 03 ÄKÄSKERO (1968)

Pinta-ala: 160 x 130 m (SW-NE)

x= 7518 73

y= 504 30

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 28.2 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C D3 (pihamaata) E1 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Pasi Baas

Puhelin: 9696-532 639

Osoite: Äkäsjärvi, Sakarinpalo

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Paulaharju 1922: 64:

Ruonajoen suussa oli Vanhalla Vasaran äijällä (1792-1878) järven rannalla komea kenttä, jossa oli täysi varustetaso: "kodat, aitat, luovat, porokaarteet vasakarsinoineen ja lypsinkenttineen."

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 120.

Tarkastuksen aihe: Paulaharjun tiedon todentaminen.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Laaja, edelleen asuttu kenttä. Paikalla nykyisin asuva Pasi Baas kertoi löytäneensä alueen SW-osasta vanhat keittokettingit. Baasin isän, joka lienee hankkinut tilan valtiolta, multakodan pohja on sijainnut alueen SE-osassa nykyisen asuinrakennuksen S-puolella rinteessä. Mahdollisuutta ei ollut tarkemmin etsiä kodanpohjia alueelta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Niittyheinää, pihanurmikkoa, kasvi- ja perunamaata.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pyöreästi kohti järveä S ja SE viettävä heinikkoinen, avoin pihamaarinne, jossa on asuin- ja ulkorakennuksia.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kumpareen keskellä asuinrakennus, ja sen W-puolella laaja ulkorakennus. Rinteen SW-osassa on sauna, ja S-osassa kota. S-rannassa on myös venevalkama.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Paulaharjun kirjallisuustiedon pohjalta inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Avoin alue.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; paikka on myös nykyisin asuttu.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko heinää kasvava, avoin kenttäalue.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät; näkyvyys hyvä myös Äkäslompolon tielle.

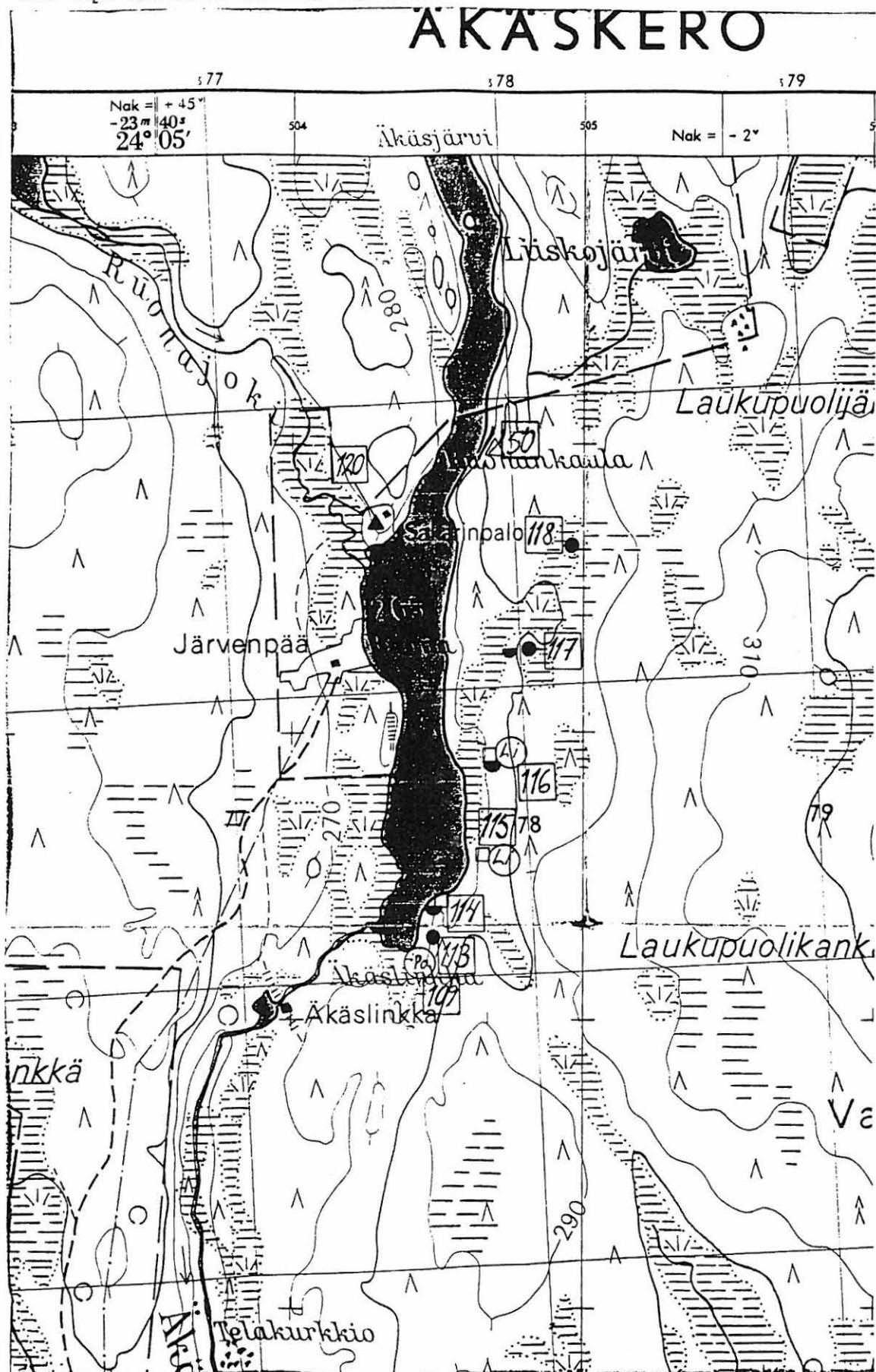
Opas: Pasi Baas, rva Baas, sekä Hilka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue yksityiskäytössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 50 Äkäsjärvi E, Ruonankaula, seitakivi, sijaitsee Sakarinpalosta n. 500 m NE (kyseessä voi olla "Vanhan Vasaran" perheseita). MUONIO 117 ja 118, Äkäskeron reitin kivilaudentyyppiset painannekohteet, sijaitsevat täältä n. 600 ja 650 m SE ja E. Kohteiden 117, 116 ja 114 tervahaudat ovat voineet liittyä Sakarinpalon aiempaan asutukseen.

Ote top. kartasta 2732 03 ÄKÄSKERO

Kohteet MUONIO 50, 109, 113-118 ja 120

MUONIO 121 Äkäsjärvi W, Kevätniemi

-Kalakenttä

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: á 1 kpl: tuvanpohja, kiviaitaa, kivikellari, kiveys; kivikasoja 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 120 x 50 m (S-N)

x= 7527 65

y= 505 16

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 22.5 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B1? C2 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Pentti Kaarna

Puhelin: 9696-522 245

Osoite: Äkäsjärvi, PPA 1

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainnot n. seitsemästä erillisestä kiinteästä jäänteestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Tarkastuksen aihe: P. Kaarnan ilmoitus jäänteen sijainnista inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tuvanpohja, suorakaide, 5 x 9 m, jäljellä 1 - 2 kirveellä veistettyä ja salvottua hirsikertaa sekä sahalautoja, joissa tehdastekoisia rautanauvoja. SW-kulmassa on kehikko, n. 5 x 5 m - siipi- tai kuistirakennuksen jäännös (?). Tuvan SW-laidalla on myös kylmämuurattu kivi-uuni, 2 x 1.5 x 0.45 m. Kivet, joita on näkyvissä n. 9 kpl, ovat kooltaan 15 - 40 cm. SW-nurkassa on myös turpeen peittämä hiekkakasa.

N. 4.5 m A): sta WNW on

B) kylmämuuratun kiviaidan pätkä, 6 x 1.5 x n. 0.25 m, johon kivet lienee kasattu tai heitelty. Kivien koot ovat 5 - 20 cm. N. 23 m A): sta NW on

C) kivikellarin (?) jäännö, suorakaide, 1.5 x 2.2 x 1.1 m (W-E), seinämät on luonnonkivistä kylmämuurattu n. kuuteen kerrokseen, kivien koot ovat 5 - 50 cm.

N. 1 m C):stä E on

D) kivikasa, neliömäinen, 3.5 x 3.5 x 0.4 m, suuret kivet (30 - 50 cm) W-puolella ja pienet kivet (5 - 30 cm) E-puolella.

N. 1.5 m D):stä NNE on

E) kiveys/liesi (?), pitkänomainen, 2 x 1.1 x 0.1 m, koostuu kuudesta suuresta, 40 - 60 -senttisestä, rinnakkain ladotusta kivistä.

N. 30 m E):stä N on

F) kivikasa, pyöreähkö, halkaisijaltaan 3 m ja korkeudeltaan n. 40 cm. Yksi viiden sentin kokoinen palanut kivi on näkyvissä.

N. 1 m F):stä N on

G) kivikasa, pyöreähkö, halkaisijaltaan n. 2 m, korkeudeltaan n. 20 cm. Tässäkin on yksi harmaajakäläinen, 15-senttinen kivi näkyvissä.

Kaarnojen huvilassa on P. Kaarnan mukaan käytössä A):sta löytynyt rautainen kolmijalka. Tuvanpohjasta on P. Kaarna tallettanut myös vanhakantaisen pokasahan ja kirveen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

B) Sammal, mustikka, puolukka, kuusentaimi, heinää.

C) Pohjalla sammalta ja heinää.

D) Harmaajakälä, sammal, puolukka.

E) Sammal, mustikka, puolukka, heinää.

F) Niittyheinää ja -leinikkiä, maitohorsmaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kostea, jänkäpohjainen, mustikkaa ja sammalta kasvava, mättäikköinen ja sekametsän ympäröimä metsäaukio niemen NE-osassa. N-päässä aukion kasvillisuus on mättäikköistä niittyheinää. Rantaan on n. 25 m NNE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Alueen W-puolella on Kaarnan huvila, joka tarkemmin sijaitsee n. 45 m WSW kohteista F) ja G). Nämä sijaitsevat lisäksi alueen N-osassa olevasta ranta-aitasta n. 25 m SSE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokituksen yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Mainittu aukio ja lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Suhteellisen hyvät.

Opas: Pentti Kaarna.

Lähilöytöjä: MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi, kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee Kevätlahdesta n. 1600 m SE. MUONIO 130 Kolvakero NW, Soukantien vanhat poroaidanjäänteet, sijaitsevat täältä n. 2400 m E. MUONIO 18 Äkäsjärvi W, Pitkaniemi: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1700 m NNW. Kivenlahden löytöalue (kohteet MUONIO 124-127) sijaitsee täältä n. 1750 m SW. MUONIO 128, Leustolahden kotaliedensijat sijaitsevat täältä n. 1800 m NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Tamara ja Joonas Maunonen ovat kirjoittaneet kirjan, jossa mainitsevat tästä tuvasta, että heidän nuoruudessaan se oli hylätty, mutta että sieltä aina pimeällä kuitenkin loisti valoa. Nykyinen Pyhäjärven vanha emäntä, os. Maunonen, on Kaarnojen mukaan syntynyt tässä tuvassa vuosisadan alussa, jolloin se vielä on siis ollut asuttu.

MUONIO 122 Äkäsjärvi E, Sappisalmi

-Asuinvallipainanteita sekä asuinpaikka- ja pyyntikuoppia, palaneita kiviä ja tervahautoja

Luokka: I - II

Ajoitus: Esihistoriallinen - historiallinen aika

Kohteen laji: Esihistoriallinen asuin- ja pyyntipaikka; tervanpolttopaikka

Lukumäärä: Asuinvallipainanteita n. 8 kpl; pyyntikuoppia n. 3 kpl; asuinpaikkakuoppia; tervahautoja 2 - 6 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 100 x 50 (N-S)

x= 7521 12 **y=** 504 49 **z=** 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 26.6 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B1 C4,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Rno: 44:34,6

Omistaja: Kreeta Matilda Mäkikokko **Puhelin:** 016-52 22 36 (?)

Osoite: PPA 1 Soukka

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä painanne- ja kuopparakenteista sekä palaneista kivistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 123; KARTTALIITE 122/I

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän havaintojen vahvistaminen.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

A) Tervahauta, pyöreä, halk. 10 m, syv. 1.5 m, epämääräiset reunat, aukko vallin NW-sivustolla.

A:sta n. 24 m SE sijaitsee

B) tervahauta, pyöreähkö, halk. 7 m, syv. 2 m, epämääräisen muotoiset reunat. Aukko vallin NE-sivulla. Keskellä kuoppaa on n. 2 m korkea kumpu. Kuopassa lienee ollut neljä erillistä tervahautaa samassa kompleksissa.

B:stä n. 19 m SE on

C) asuinvallipainanne, pyöreä, halk. 6 m, syv. 0.4 m. Valli n.

2 x 0.05 m. Muoto laakea, vatimainen.

C:stä n. 23 m S on

D) asuinvallipainanne?/pyyntikuoppa?, 7.5 x 6.5 x 0.7 m (SW-NE), sisäosa suorakaidemainen 3 x 2 x 1 m (SW-NE). Valli n. 2 x 0.04 m, rakenne muistuttaa muodoltaan pyyntikuoppaa.

D:stä n. 5 m SE on

E) vallikuoppa, pyöreähkö, halk. n. 4 m, reunat epämääräiset, syvyys n. 0.8 m. Maatunut valli, leveys on n. 1 m. Kuopan SE-sivulla vallin päällä yksi harmaajakäläinen palanut kivi, halk. n. 7 cm.

E):stä n. 4 m NW on

F) pyyntikuoppa (?), pyöreä, halk. n. 5 m, syv. 0.6 m, sisäosan halk. 3 m, valli n. 1 x 0.04 m.

E):stä n. 3.5 m S on

G) kuoppa, lähes nelikulmainen, 3 x 3 x 1 m, ei mainittavaa vallia.

Tästä kuopasta n. 2 m NE on toinen neliskulmainen kuoppa, mitoiltaan n. 0.50 x 0.50 x 0.20 m. E- ja G-kuopat ovat resenttejä.

G:stä n. 7 m SW on

H) asuinpainanne, n. 5 x 4 m (SE-NW). Hiekanotto tuhonnut SW-laitaa. Pohja on suorakaidemainen, 3 x 5 m - 7 x 0.5 m (SE-NW). Kuopan NW-kulmasta n. 1 m on toinen kuoppa, 1 x 0.5 x 0.2 m, jonka valli on kooltaan 2 x 0.02 m.

Välittömästi H:n tuntumassa on

I) epämääräinen hiekkakuoppa (?), jonka pohjalla on vettä. Sen koko on n. 16 x 10 m (N-S). Kuoppa on resentti. Aivan sen reunaprofiilissa on kaksi osittain hiekanoton tuhoamaa esihistoriallistyyppistä kuopannetta, kooltaan 3 x 2 m (W-E) ja 5 x 4 m (N-S) (ks. R) ja S)).

I:stä n. 5 m SW on

J) kehikko, ts. kuusi pystyy ilmeisesti kirveellä katkaistua puunrunkoa, joiden korkeudet ovat n. 1.50 m., paks. 10 - 20 cm. Tämä muodostaa melkein suorakaidemaisen kehikon 5 x 3.5 m (W-E). Yläpäitä veistetty, ja riu'ut ovat limittäin kehikon sisäpuolella. Maassa on lahonneita ja osittain karsimattomia riukuja sekä yksi salvottu hirsi ja muuta puuainesta ja rautalankaa. Kolmas nurkka on sidottu rautalangalla kasvaviin puihin. Langat ovat katkenneet puiden kasvettua. Myös puissa esiintyy nauvoja. (Onko kyseessä ehkä kuivausteline tai jonkinlainen pyyntiloukku?)

J:stä n. 30 m E on

K) muodoltaan epämääräinen, resentti kuoppa, 5 x 3.5 x 0.5 m (NE-SW), vaikka kuopan pohjalla ja ympäristössä onkin harmaajakäläisiä, osittain ehkä palaneitakin kiviä.

N. 10 m A:sta W on

L) lieden jäänteitä, 85 x 80 cm (E-W). Palaneita kiviä näkyvissä 10 kpl, kooltaan 1 - 5 cm.

N. 16 m L:stä SSW on

M) asuinvallipainanne, epämääräisen pyöreähkö, n. 5 x 4.5 x 0.2 m (NNE-SSW). Myös valli epämääräinen, n. 1 x 0.03 m.

N. 12 m M):stä ESE on

N) asuinvaallipainanne, 4 x 3.5 x 0.15 - 0.2 m (E-W), valli n. 1 x 0.03 m. Sisäosa suorakaidemainen, 1 x 2.5 m.

N. 3 m N:stä SSW on

O) asuinpaikkakuoppa, pyöreä, halk. n. 4 m, syvyys 0.3 m, vallin

koko on 1.3 x 0.04 m. Sisäosan halkaisija on n. 1 m. Oikeastaan koko kangas on täynnä epämääräisiä kuoppia ja kumpareita.

N. 17 m C):stä S on

P) asuinvallipainanne (?), muoto hieman epämääräinen soikio, 4.5 x 4 x 0.4 m (SW-NE). Valli n. 1.5 x 0.02 m, sisäosa 2.8 x 2.5 m.

D):stä n. 4 m E on

Q) asuinvallipainanne (?), soikea, n. 6 x 5 x 0.6 m (SE-NW), valli 1.2 x 0.02 m. Sisäosa kapea suorakaide, koko n. 3 x 2.5 m.

I):n W-reunalla on

R) asuinvallipainanne, soikea, 9 x 5.7 x 0.65 m (N-S), valli 2.5 x 0.1 m, sisäosa 4.5 x 3 m. Painanteen pohjaa on peitelty turpeilla, ja sen E-reuna on kokonaan poistettu hiekanotossa.

N. 7 m R):stä SE on

S) asuinvallipainanne, soikeahko, 5 x 4 x 0.1 m (SW-NE), valli 2 x 0.02 m, sisäosa 3 x 2.5 m.

N. 2 m S):stä SW on

T) asuinvallipainanne, epämääräinen soikio, 7.5 x 6 x 0.25 m (NW-SE), valli n. 2.5 x 0.02 m, sisäosa 4 x 3.5 m.

N. 1.5 m T):stä SE on

U) asuinvallipainanne, pyöreänurkkainen suorakaide, 8.5 x 7 x 0.35 m (NW-SE), valli n. 2 x 0.02 m, sisäosa n. 6 x 4 m.

Alueella on yhteensä 18 esihistoriallista tyyppiä olevaa kuopannetta ja painannetta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Paju, sammal, 3 kpl kuusta, joiden paksuus 5 - 10 cm, puolukka, vaivaiskoivu, reunoilla mäntyjä.

B) Paju, sammal, puolukka, heinä, koivu (taimi), horsma, kuusen ja männyn taimia.

C) Puolukka, sammal, mustikka, jäkälä, mänty paksuus n. 0.10 m. Ympärillä n. 16 mäntyä paksuuksiltaan 0.02 - 0.15 m.

D), G), H) ks. edelliset.

I) Heinä, sammal, paju, koivuja, mäntyjä, kuusia.

J) Puolukka, jäkälä, variksenmarja.

K) Sammalla, mustikka, puolukka, variksenmarja.

L) Sammalla, variksenmarja, puolukka, mustikka, jäkälä.

M) Sisäosassa sammalta, mustikkaa, suopursua, jäkälää, puolukkaa, juolukkaa, variksenmarjaa; reunat ovat jäkälävaltaiset.

Kuopat E), G), I) ja K) ovat moderneja, sillä niiden leikkauspintoja on esillä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, hiekkapohjainen, harvaan mäntyä kasvava jäkäläkangasselänne S-N-suuntaisen pitkän niemekkeen N-kärjessä. W:ssä sitä rajoittaa Äkäsjärvi, S:ssä ja NE:ssä jängät sekä E:ssä Salmivaara.

A) Mäntymetsäisen niemen terassi, josta Äkäsjärven rantaan on n. 5 m NW.

B) ks. A), järven rantaan on n. 40 m NW.

C) ks. edelliset; hienoa hiekkaa.

D,G,H) ks. edelliset,

I) Rantaan n. 70 m W.

L) Rantaviivaan (NNW) on etäisyyttä löytöpaikalta n. 2 m.

M) Rantaviivaan (WNW) n. 6 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löytöalueen SW-kulmassa on neliömäinen, 35 x 35 m laaja turpeenottoalue.

A) Järven toisella puolella n. 200 m E on talorykelmä.

B), I) Talot n. 250 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni) Pääosin pintahavaintoja:

A) Pohjalla hiekkaa.

C) Vallissa heikko kaksoispodsoli.

D) Pohjalla turpeen alla hiilikerros.

H) Pohjalla hiiltä.

L) Kiveys sijaitsee hiekkatörmän profiilissa n. 10 cm:n syvyydessä, jossa on hienoa hiekkaa. Kerrosjärjestys: 1. turve, 2. huuhtoutumiskerros, 3. hiiltynyt kerros, 4. huuhtoutumiskerros ja 5. rikastumiskerros, 6. pohjahiekka.

Q) Vallissa kaksoispodsoli. Turpeen ja huuhtoutumiskerroksen välissä oli n. 5 cm vahva hiilikerros.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löytö inventoinnin yhteydessä 31.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; esihistoriallistyyppisten kuoppien ja painanteiden keskinäisten suhteiden selvitys vaatii kaivaustutkimuksia tai prospektointia; vaikka aluetta on osittain äskettäin kaiveltu, useimmat esihistoriallista tyyppiä olevat painanteet ovat harvinaisen hyvin säilyneitä yhtenäisellä alueella. Painanneaineisto on lisäksi Muonion olosuhteissa hyvinkin runsas.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko tasanne; vähintään lakisääteinen minimi kohteen uloimpien painanteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

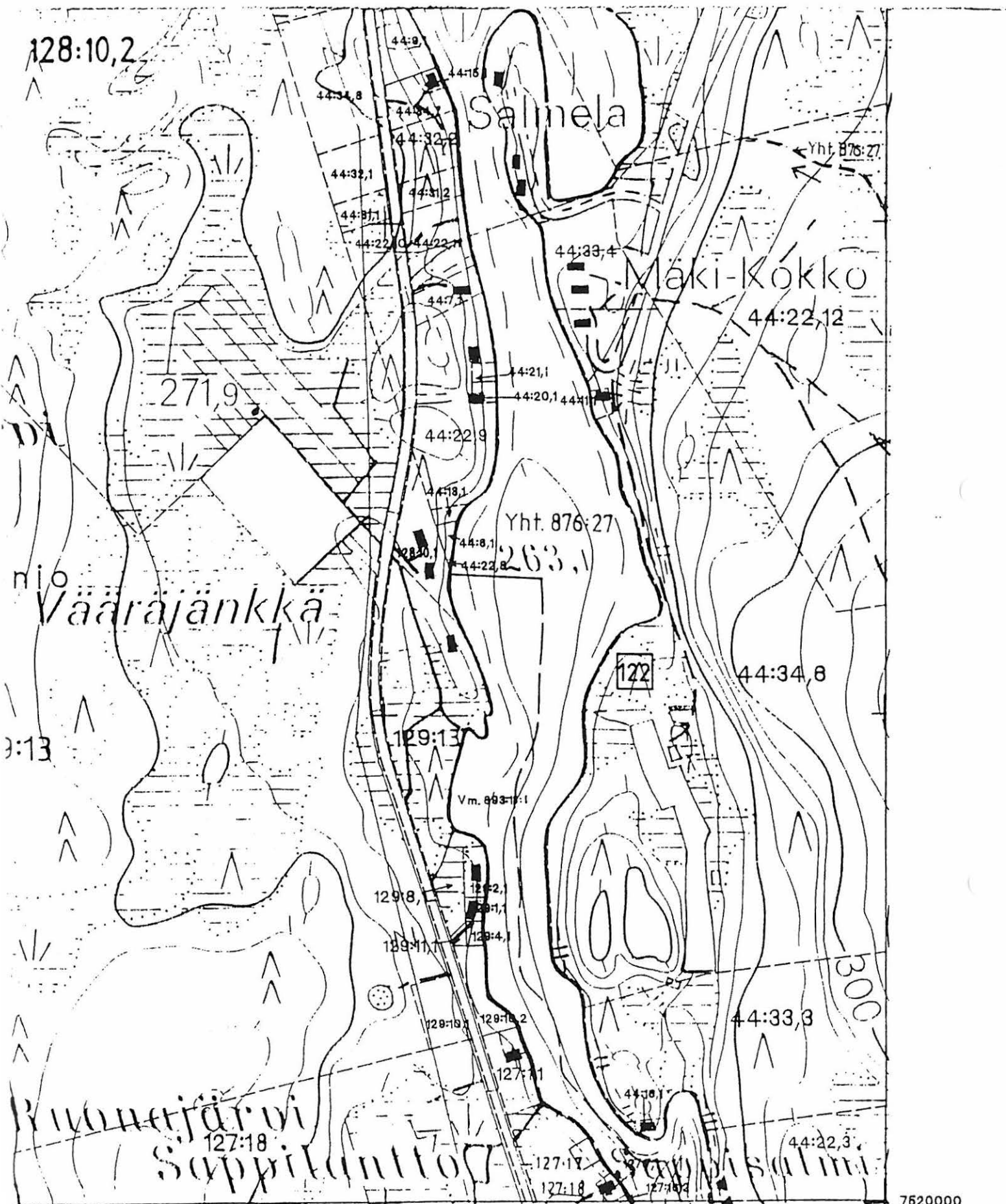
Toivottavasti alueen hiekanottoja ei enää lisätä, eikä alueelle ilmestyisi pian lomamökkiä. Mäki-Kokosta N:sta johtaa paikan läheisyyteen polku (NNW-SSE).

Lähilöytöjä: MUONIO 123 Äkäsjärvi W, Hietaranta: liedensija sijaitsee täältä n. 2680 m NNW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Maanomistajalle ilmoitettu kohteesta 30.1.1997. Ilmeisesti Kreeta Mäki-Kokon poika soitti allekirjoittaneelle ilmoituksen johdosta 4.4.1997. Soittaja kertoi alueen hiekkapohjaisten kuoppien olevan peräisin hiekanotoista. Soittaja (sukunimeltään

Mäki-Kokko) oli alueella havainnut n. 30 v. sitten myös kivikehän, jonka pituus oli 1-2 m ja leveys n. 1 m. Hän kertoi myös Soukanniemen niemekkeessä sijaitsevasta kesähautapaikasta. Alueen ensimmäinen asuttaja oli Vasara-Olli, ilmeisesti nykyisten Mäki-Kokkojen esi-isä.

KARTTALIITE MUONIO 122/I
Mittakaava 1:10 000
Top. kartta 2741 01 A

2505000

7520000

MUONIO 123 Äkäsjärvi W, Hietaniemi

- Liesi

Krafi 2003:
Hietaniemi

Luokka: II

Ajoitus: Esihist.

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 9.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 2 x 1 m

X= 7523 79 y= 503 91 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24.1 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C3,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kiinteä liesirakenne.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 123.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen vahvistaminen.Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)Liesi 2 x 1 m, tuulen kaadon ylösnostama, kivien pääkeskittymä sijaitsee kannon NW-osassa. Kiviä näkyvissä 4 kpl rinnakkain, koot 0.07 - 0.15 m. Liesi on ilmeisesti ollut keskeltä avoin.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Puolukka, jäkälä, sammal, mustikka, variksenmarja. Kivet harmaajäkälän peitossa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kostea sammal- ja mustikkapohjainen, havupuuvaltainen, jänkien ympäröimä sekametsäkumpare, josta Äkäsjärven rantaviivaan (SE) on n. 50 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Äkäslompolo-Muotkavaara maantie n. 500 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto, kivinen moreenipohja (silttivaltainen).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän löydös inventoinnin yhteydessä elokuun alkupuolella 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; osittain tuhoutunut.

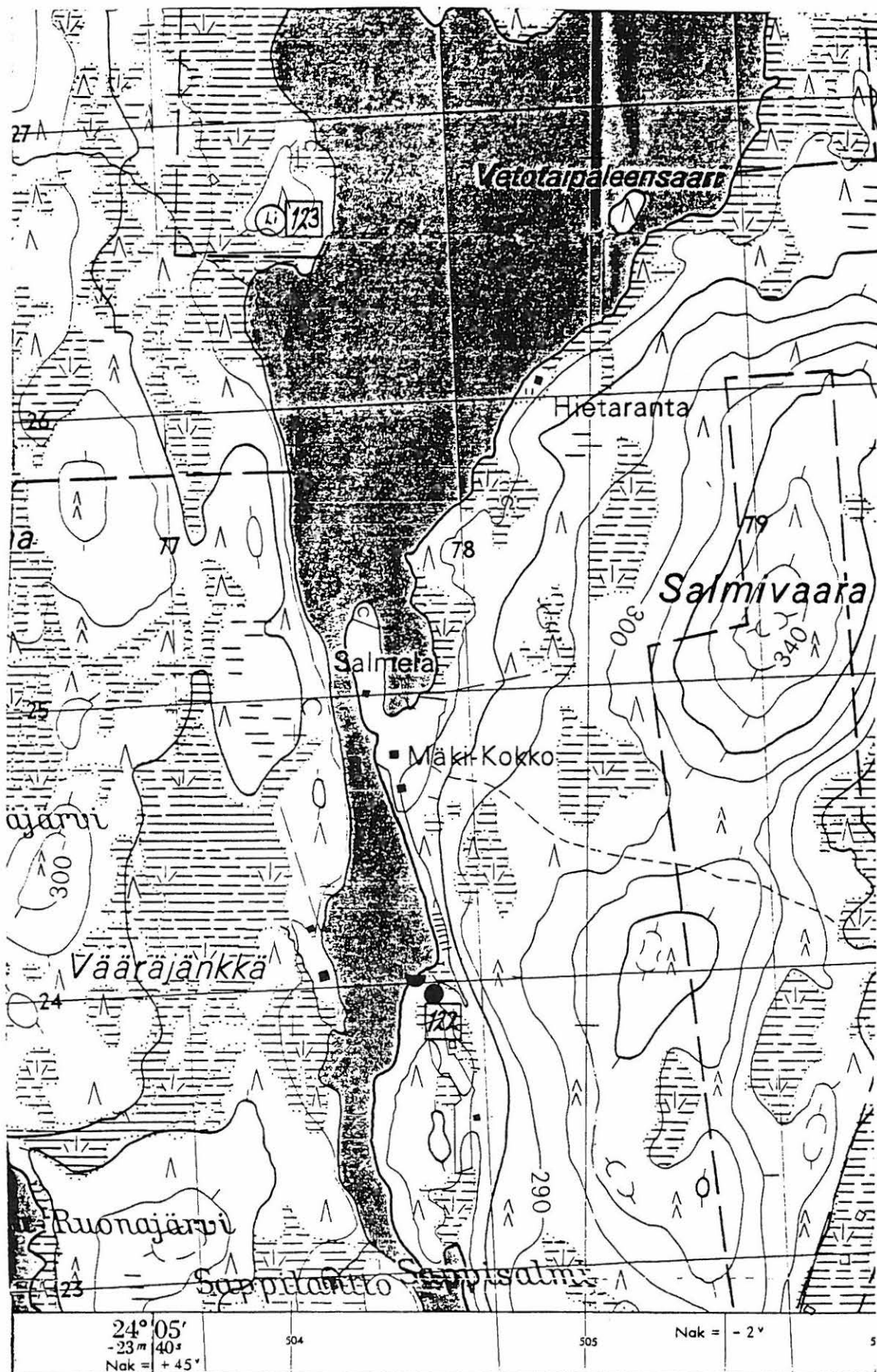
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Mika Pouttu, Muonio

Lähilöytöjä: MUONIO 110 Äkäsjärvi, itäranta: kaksi liedensijaa sijaitsee täältä n. 2000 m ENE. MUONIO 122 Äkäsjärvi E, Sappisalmi: esihistoriallinen painanneasumus- ja pyyntikohde sijaitsee täältä n. 2700 m SSE. MUONIO 133 Äkäsjärvi W, Kevätlahdenniemi: kiviesineen löytöpaikka, sijaitsee kohteesta 123 n. 2920 m NNE.

Ote top. kartasta 2741 01 AKASJARVI

Kohteet MUONIO 122 ja 123

MUONIO 124 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW I

- Poroaita

Käpi 10B-
moderni

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 9.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 80 x 80 m

X= 7526 42 y= 503 66 z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 22.3 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C1,4,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kiinteä arkeologinen kohde 1900-luvulta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmistus.Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)Poroaita, soikeahko, n. 56 x 54 m (SE-NW), korkeus n. 1.80 m. Alimmat 4 hirsikertaa salvottu, puiden paksuudet 20 - 40 cm. Ylemmät 4 runkoa ovat ohuita, 5 - 15 cm, myös osittain käsiteltyjä. Käytetty nauvoja. S-seinämä pystyssä, muut kaatuneet. S-seinämassä on n. 1 m:n levyinen aukko.Noin 9 m NW-kulmasta sisäänpäin on toinen samanlainen aita, joka kulkee suunnassa (SW-NE), pituus n. 56 m. Alueen N-kulmasta n. 16 m S, sisäänpäin, on kivilatomus, korkeus n. 40 cm. Kivien halkaisija 10 - 20 cm. Alueella on runsaasti kiviä. N-osa on tuhoutunut sähkölinjan vedon yhteydessä.

Täältä 200 - 300 m N on tietojen mukaaan poromiesten kota-alue, tiedonantajina Pentti Kaarna (elokuu 1995) ja Väinö Suosilmä (tammikuu 1996).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, puolukka, mustikka, variksenmarja, heinä, pari kuusta, mutta pääasiassa mäntyjä, paks. 1 - 60 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Suo n. 20 m W. E:ssä on vaara (Kolvakero?).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Muotkavaaran - Äkäslompolon tie n. 300 m SW, tieltä tuleva sähkölinja lävistää aidan N-kulman.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän reittilöytö inventoitaessa 31.7.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; osittain romahtaneena täyttää juuri arkeologisen kohteen kriteerit, vaikka lienee suhteellisen nuori rakennelma.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Sähkölinjan korjaustyöt saattavat vahingoittaa rakennetta lisää.

Lähilöytöjä: MUONIO 125 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW: esihistoriallinen asuinvalloppainanne, liesi ja punamultaesiintymä sijaitsee täältä n. 320 m NNW. MUONIO 133 Äkäsjärvi W, Kevätlahdenniemi: kiviesineen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1160 m ENE. MUONIO 121 Äkäsjärvi W, Kevätniemi: historiallisen ajan asuin- ja kalakenttä sijaitsee täältä n. 1900 m NE. MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 2360 m E; MUONIO 111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemi: vanha kodansija sijaitsee täältä n. 2600 ESE. MUONIO 110 Äkäsjärvi, itäranta: kaksi liedensijaa ovat täältä n. 2830 m SE.

MUONIO 125 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW II

- Asuinvallipainanne ja liesi

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: á 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 9.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 10 x 20 m (NW-SE)

x= 7526 70 y= 503 55 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 22 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä jäänteistä, ks. yllä ja alla.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän tekemän löydön vahvistus.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

a) Asuinvallipainanne/pyyntikuoppa? Epämääräisen soikeahko, 7 x 5 x 1 m (W-E). Kuopan pohjalla on kookas kivi.

Vieressä, n. 1 m a):sta SW on mahdollinen

b) liesi, näkyvissä 5 kiveä, joiden koot ovat 10 - 20 cm, palaneita. Myös ympäristössä on palaneita kiviä. N. 14 m a):sta SE on

c) pieni punamultaesiintymä sorapaljastumassa kumpareen alaosassa, polun N-profiilissa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) Sammal, puolukka, mustikka, variksenmarja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus:

a) Suosta nousevan pienen harjanteen korkein kohta. Maasto nousee

harjanteittain suuntaan NW. Kivenlahti n. 60 m NE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Muotkavaaran - Äkäslompolon tie n. 200 m SW. Täältä löytöpaikalle johtaa myös raivattu polku (jokseenkin W-E).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

a) ja b) pintahavaintoja;

c) sijaitsi n. 10 cm turvepinnan ja huuhtoutumiskerroksen alapuolella soraisessa hiekassa, jonkin verran sekoittuneessa maaperässä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän löytö inventoitaessa elokuussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokkakriteerit (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi havaintojen ulkoreunojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueelle saattaa olla suunnitteilla hakkuita tai rantarakentamista raivatusta polusta ja maantieltä kohti E pistävästä lyhyestä rampista päätellen.

Lähilöytöjä: MUONIO 126 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW: asuinvallipainanne ja tervahauta sijaitsevat täältä n. 110 m NW. MUONIO 124 Äkäsjärvi W, Kivenlahti S: vanha poroaita sijaitsee täältä n. 320 m SSE. Aitaan liittyvät porokämpät ja -kodat tiedonantojen perusteella (Pentti Kaarna elokuussa 1995 ja Väinö Suosilmä tammikuussa 1996) sijainnevat tästä kohteesta (125) n. 140 m SE. MUONIO 127 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW: pyyntikuoppajärjestelmä sijaitsee täältä n. 260 NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Entinen poroerotuspaikka on tällä vuosisadalla sijainnut Kivenlahden S-päässä, nyt rekisteröityjen kohteiden nr. 125 ja 124 välisellä alueella (Kaarna 1995 ja Suosilmä 1996).

MUONIO 126 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW III

-Asuinvallipainanne ja tervahauta

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/historiallinen

Lukumäärä: á 1 kpl, yht. 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 9.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 60 x 20 m (S-N)

x= 7526 80 y= 503 48 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 21.8 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A B1 C3,6 D1 E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kahdesta kiinteästä kuoppajäänteestä; ks. yllä ja alla.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän havaintojen tarkistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne, pyöreänsoikea, halk. 6 m, syv. 0.7 m, sisältä suorakaidemainen, 3 x 2 m (SW-NE). Valli n. 2 x 0.04 m. Pohjalla oli karsintajätettä, joka poistettiin.

N. 20 m A):sta N on

B) tervahauta, pyöreähkö, laajahko ja kohtalaisen syväkin.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, variksenmarja, puolukka, suopursu, kaksi mäntyä paksuuksiltaan 5 ja 30 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti järveen laskevaa sekametsää, josta Kivenlahteen on n. 100 m NE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Muotkavaaran - Äkäslompolon tie n. 200 m W; huvila n. 200 m B):stä N; sähkötolppa n. 4 m A):sta E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintamorfologisia havaintoja; maapohja moreenia.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän löydös inventointireitillä elokuun alussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi alueen kohteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Kuopasta raivattiin karsintajäte inventoinnin yhteydessä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Sähkölinjan ja mökkiasutuksen läheisyys voivat aiheuttaa häiriöitä rakenteille.

Lähilöytöjä: Kohteet MUONIO 124, 125, 127 Äkäsjärvi W, Kivenlahti S/SW: pyyntikuopparyhmä, asuinvallipainanne ja poroaitaus sijaitsevat täältä 120 m NW, 100 m SE ja n. 400 m SSE.

MUONIO 127 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW IV

-Pyyntikuopparyhmä sekä purnuja (?)

Luokka: I - II

Ajoitus: Kivikausi?/esihistoriallinen

Lukumäärä: Pyyntikuoppia 4 kpl; purnuja (?) 2 kpl; 1-2 mahdollista artefaktia.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 9.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 30 x 50 m (N-S)

x= 7526 94 y= 503 45 z= 275

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: n. 21.7 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29507: 1 mahdollinen tuuran kärkikatkelma ja kvartsikaavin; kuusi kiinteää kuoppajäännettä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Diat: OY n:o 58.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Pyyntikuoppa, pitkänomainen, kaksiosainen, 8 x 5.5 x 1 m (SW-NE), valli max 2.5 x 0.1 m.

N. 12 m A):sta NE on

B) pyyntikuoppa, muodoltaan epämääräisen pyöreänsoikeahko, 9 x 7 x 0.9 m (SE-NW), valli n. 2 x 0.25 m, sisämitat n. 4 x 4 m, pohja pitkulainen, 2 x 0.3 m (NE-SW). Reunoilla fossiloituneita sortumia.

N. 1 m B):stä E on

C) kuoppa - purnu (?), pyöreä, halk. n. 3 m, syv. n. 0.5 m, valli heikko, mutta kairanäytteessä esiintyi kaksoisPodsoli.

N. 1 m C):stä SSE on

D) pyyntikuoppa, soikea, 9 x 6.5 x 0.65 - 1.2 m (SW-NE), valli n. 2.5 x 0.2 m, pohjämmitat 3 x 1 m. Keskelle kaivettu kuoppa,

halk. n. 50 cm, syv. n. 70 cm.

N. 1 m D):stä E on

E) kuoppa - purnu (?), puolipyöreä, n. 5 x 4 x 0.6 m (S-N), valli n. 1.5 x 0.1 m, paikoin epäselvä. Alunperin kuoppa lienee ollut pyöreä tai soikea.

N. 5 m E):stä SSE on

F) pyyntikuoppa, soikeahko, n. 9.5 x 8.5 x 1 m (NW-SE), valli n. 3 x 0.5 m. Kuopan säilyneisyys erinomainen.

Välittömästi kuopparyhmän E-puolelta löytyi

G) mahdollinen tuuran teelmä ja ehkä kaapimena käytetty, todennäköisesti iskemättömän kvartsin kappale.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, jäkälä, puolukka, mustikka, variksenmarja, n. 3 cm paksu mänty, reunoilla muita mäntyjä sekä SW-päädyssä kuusi.

B) Jäkälä.

C) Kasvillisuus on tuuheampaa pohjalla kuin vallilla.

F) Pohjalla yksi kuusi.

G) Ei pintakasvillisuutta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kapeahko, SW-NE-suuntainen, harvaa sekametsää kasvava soraharjanne, joka kääntyy lähes suorakulmaisesti kohti SE.

A) sijaitsee harjanteen SW-osassa, ja B) harjanteen kulmassa, josta Äkäsjärveen on n. 70 m NE. G) löytyy kuopparyhmän E-puolelta alemmalta terassitasanteelta, ja F) sijaitsee harjanteen SE-päässä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Muotkavaara - Äkäslompolo -tielle n. 70 m SW; mökkitie sijaitsee n. 25 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Soraa ja hienoa hiekkaa; D):n pohjaan kaivetun kuopan pohja on huuhtoutunut harmaaksi lyijyhiedaksi, vaikka kuopan reunoilla on mineraalimaata. G) löytöpaikka muodostaa hiekkapohjaisen tieuran.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurintutkijan inventointilöytö elokuun alussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; säilyneisyys suhteellisen hyvä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue yhtenäisesti rakenteiden ulkoreunojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Sijaitsee huvila-asutuksen piirissä.

Lähilöytöjä: MUONIO 126 Äkäsjärvi W, Kivenlahti SW: asuinvallipainanne ja tervahauta sijaitsevat täältä n. 100 - 140 m SSE; MUONIO 128 Äkäsjärvi W, Leustolahti: lapinkodan liesi sijaitsee täältä n. 1840 m NNE.

Lisätietoja:

Kohteeseen suoritettiin vierailut seuraavien ryhmien kanssa: Ruotsin Pajalan Merasjärven kaivausryhmä: Åsa Algotsson, Daniel Sturk sekä Maria ? elokuussa, Oulun yliopiston arkeologian opintoretkikunta: Eero Jarva, Pentti Koivunen, Anna-Kaisa Teurajärvi, Anne ?, sekä Varhain pohjoisessa -projektin tutkimusmatkalaiset Christian Carpelan ja Markku Torvinen Helsingin yliopistosta ja Oleg V. Ovsyannikov Venäjältä syyskuussa 1995.

MUONIO 128 Äkäsjärvi, Leustolahti

- Kotaliesiä

Luokka: II

Ajoitus: Hist./ saamel. /esihist. aika

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 10.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 15 x 5 m (NE-SW)

X= 7528 74 y= 503 75 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 20.9 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää jäännettä, ks. yllä ja alla.**TARKASTUSKERTOMUS****Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydöksen varmistus inventoitaessa.**Kohteen kuvaus:** (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)Liesi, soikea, n. 1.30 x 0.80 x 0.07 m (NE-SW), kiviä näkyvissä 11 kpl, kooltaan 2 - 25 cm keskeltä avoin kehä.Täältä noin 9.5 m NE on toinen mahdollisesti tuhoutunut liesi.**Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:**

Sammal, jäkälä, variksenmarja, mustikka, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Äkäsjärvi (Leustolahti) n. 30 m E. Loivasti järveen laskeva, suoksi ennen järveä muuttuva, kuusi-/mäntymetsäinen kangasrinne. Kovapohjainen kenttä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Äkäslompolo - Tiurajärvi - Muotkavaara tie (N-S) n. 50 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; kairausnäytteessä hiekkaa, jossa hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän löydös inventoitaessa 7.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; tyypillinen tapaus; ensimmäinen liesi hyvin säilynyt (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi rakenteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Opastettaessa hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio.

Lähilöytöjä: MUONIO 18 Äkäsjärvi W, Pitkänieni: kivikautinen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1140 m ENE. Kohteet MUONIO 124 - 127 Äkäsjärvi W, Kivenlahti S/SW: pyyntikuoppia, asuinvallipainanteita, tervahauta, poronhoitorakennelmia sijaitsevat täältä 1820 - 2320 m S.

MUONIO 129 Kaakkurijärvi

-Liesiä, laavunjäänne

*Kaava 2006:
laavun jäännös*

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)/historiallinen aika

Lukumäärä: 2 liettä, 1 laavunjäänne

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 10.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 55 x 5 m

x= 7527 56 y= 507 96 z= 280

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 25 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Senja Rauhalan perimätieto alueen vanhasta lapinasutuksesta, lähinnä Suikki-suvusta.Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä rakenteista; ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 131.

Tarkastuksen aihe: Senja Rauhalan tiedonannon todentaminen.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Epämääräinen lieden jäännös, pitkulainen suorakaide, 1.2 x 0.5 x 0.03 m (NE-SW), näkyvissä yhdeksän lievästi palanutta kiveä kehällä ja kolme sisäpuolella, kooltaan 5 - 15 cm. Myös turpeen alla kehän sisällä tuntui kiviä. Liesi on ilmeisesti osittain hajonnut, sillä myös ympäristössä on runsaasti kiviä.

N. 50 m A):sta SSW on

B) laavun jäännös, johon liittyy n. 6 lahonnutta tukipuuta, halkaisijoiltaan n. 5 cm. Naista on kaksi ristikkäin maassa, muut samansuuntaisesti rinnakkain n. 40 cm:n välein, muodostaen n. 3 x 3 m laajan kehikon. Tämän keskellä on lieden jäännös, pyöreä, halk. n. 0.5 m, erottuu rahkasammalalueen ja kahden kiven (koot 13 cm ja 40 cm) rajaamalla alueelta. Suurempi kivi on

pystyssä tuuliesteenä. Kivet harmaajakälöityneitä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, jäkälä, mustikka.

B) Lieden pinnalla rahkasammal, puolukka, jäkälä. Ympärillä puukehikossa karhunsammalta, jäkälää, mustikkaa, puolukkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Loivasti kohti jänkää (n. 35 m NW) laskeva, lievästi kivinen, mustikkapohjainen, havupuuvaltainen, harvaa puustoa kasvava vaaran sekametsärinne, joka päättyy järveen n. 100 m NW.

B) Pieni pyöreähkö, aukea tasanne kuusivaltaisen vaaran NW-rinteellä, joka loivasti viettää jänkään (n. 30 m NW) sekä järveen (n. 100 m NW).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Soranottopaikka sijaitsee A):sta n. 300 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Maaperä lieden alla podsoloitunut, turpeen alla esiintyi jonkin verran hiiltäkin.

B) Turpeen alla vahva hiilikerros ja podsoli, myös pinnalla on hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Tiedonannon pohjalta inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttäneen jokseenkin luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Soranottojen mahdolliset laajennukset sekä ehkä metsän hoito- ja hakkuutoimentpiteet.

Lähilöytöjä: MUONIO 130 Kolvakero NW: poroaidan jäänteet sijaitsevat täältä n. 400 m SW; MUONIO 111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemi: kodansijan jäänteet sijaitsevat täältä n. 2300 m SW.

MUONIO 130 Kolvakero NW

-Poroaidan jäänteitä

*Kape 2000
Lukuterve*

Luokka: II-III

Ajoitus: Historiallinen saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 10.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 100 x 100 m (?)

x= 7527 48

y= 507 52

z= 275

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 24.5 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4,5 B4? C D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin:

9696-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Perustuu Senja Rauhalan tiedonantoon Suikki-suvun vanhasta porokaarteesta tarkastetulla paikalla.

Tarkastuslöydöt: Kiinteän muinaisjäännöksen paikka; lahonneita, pitkälle maatuneita, osittain veistettyjä puunrunkoja.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 131.

Tarkastuksen aihe: Senja Rauhalan tiedonannon paikantaminen.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Vanhan poroaidan paikka, jossa esiintyy vanhoja, lumen päältä kirveellä hakattuja lahoja kantoja, joiden korkeus on 0.5 - 1 m. Ilmeisesti vanhasta poroaidasta paikalla on jäljellä enää erittäin maatuneita puunrunkoja, joiden halkaisijat ovat n. 20 cm. Nämä erottuvat maasta pitkinä kasvillisuuden peittäminä runkoina. Alueelta löytyi myös kirveellä päistään kulmikkaaksi teroitettu runko, joka oli tuettu kahden lahonneen koivunkannon ja kahden elävän koivun väliin. Tästä n. 20 m N oli lahonneita runkoja ristikkäin maassa ikäänkuin aidan jäljiltä.

Todennäköisesti kyseessä todellakin lienevät aidan jäänteet, sillä muu puuaines on voitu myös koota tarvepuuksi näin lähellä asutusta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Mustikkapohjainen sekametsä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Vaaran NW-laidalla sijaitseva, jänkään (N) pistävä sekametsätasanne Kaakkurijärven (n. 250 m NE) ja Äkäsjärven Kolvalahden (n. 200 m W) välissä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Soukantie (S-N) sijaitsee 0 - 100 m alueen W-puolella.

N. 400 m täältä SE, Kaakkurijärven jänkään rajoittuen, on moderni, raivattu pyöreä alue, halkaisijaltaan 50 - 100 m, joka on ympäröity ohuin sahatuin seipäin - ilmeinen porokaarre.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Suoturpeen ympäröimä moreeniselänne.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä tiedonannon pohjalta.

Laajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot sekä perinnetietoon pohjautuva käsitys porojen käsittelyn vaatimien tilojen laajuudesta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; vaatii perusteellisempaa tutkintaa; kohde lienee lähes tuhoutunut, sillä Senja Rauhala sanoi osan kaarteesta jääneen Soukan tien alle.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimialue.

Havaintomahdollisuudet: Heikohkot; jäänteestä näyttäisi olevan jäljellä erittäin vähän.

Opas: Senja Rauhala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tietoiminta voi edelleen häiritä muinaisjäännöstä.

Lähilöytöjä: MUONIO 129 Kaakkurijärvi, liesien jäännökset sijaitsevat täältä n. 400 m E. MUONIO 111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemen kodansijan jäänteet sijaitsevat täältä n. 1900 m SW. MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1800 m SW.

MUONIO 131 Äkäsjärvi E, Ruonavaara S, Kolvalahti

- Kiven- ja maansekainen valli

Luokka: II

Ajoitus: Hist. aika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 4 x 2 m

x= 7528 08 y= 506 95 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainto ihmisen tekemästä rakennelmasta; ks. yllä ja alla.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 131.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän havainnon vahvistaminen muinaisjäännökseksi.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti

Valli 4 x 2 x 0.8 m (W-E), kiven- ja maansekainen. Kivien koot 10 - 20 cm. Huolellisesti rakennettu, SE sivulla loivempi lasku kuin NW-sivulla. Kivet pinnalta palaneita ja nokeentuneita, samoin maaperä niiden alla on nokeentunutta. S-sivulla oja, n. 3 x 0.6 x 0.15 m (ENE-WSW), muodoltaan pitkänomainen suorakaide, tasapohjainen. Puolittain myös NNW-sivulla on oja, n. 3 x 2 - 0.4 x 1 - 0.40 m (ENE-WSW), muistuttaa muodoltaan optimistijollaa.

Kyseessä saattaa olla vanhan rakennuksen jäännöksi tai mahdollisesti esim. linnustajien tähyystapaikka (??).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Vallin pintakasvillisuus: puolukka, sammal, heinä, variksenmarja, kuollut mänty, paksuus n. 25 cm, (paksu) koivu, 2-3-runkoinen, paksuudet á 10 cm, sekä yksi kuusentaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Lehtomainen ja loiva, melko kivinen kuusi- ja koivuvaltainen kumpare, josta järveen (SW) on n. 40 m. Löytöpaikasta noin 50 m ENE on kaltio. Alueella olevat katajat voivat viitata karjan pitoon. Pohjakasvillisuus kulunutta, ympäröivä metsä muodostaa ilmeisesti raivattuja aukioita.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Soukan tielle (S-N) on löytöpaikalta n. 500 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto: ojissa havaittavissa maaperän huuhtoutuneisuus, mutta vallin päällä ei. Maaperä moreenin reunaa.

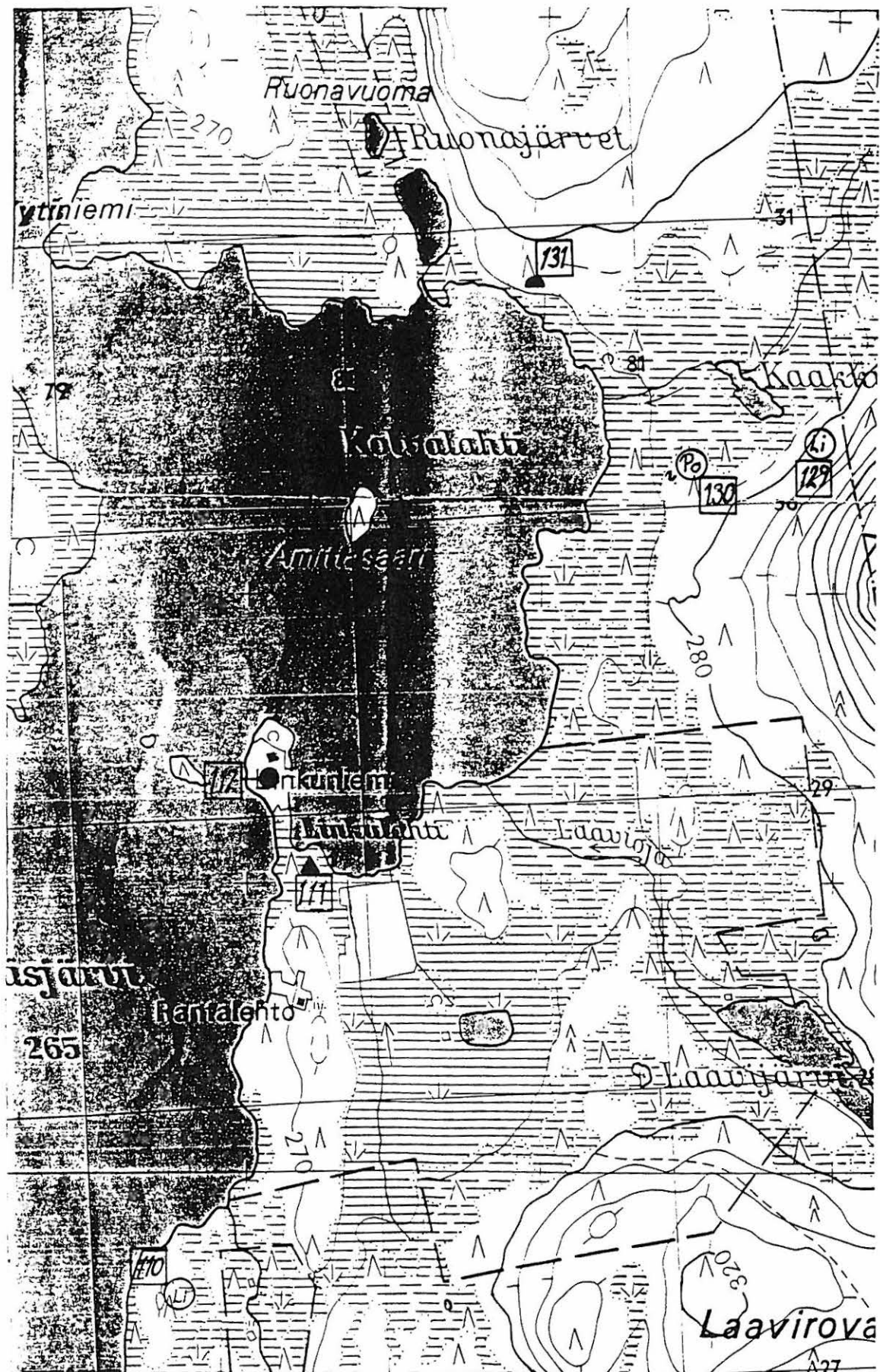
Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän reittilöytö inventoinnin yhteydessä 10.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; ihmisen rakentama, mutta funktio epäselvä.**Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi näkyvän rakenteen ympärillä.****Havaintomahdollisuudet: Hyvät.****Opas: Mika Pouttu, Muonio.**

Lähilöytöjä: MUONIO 130 Äkäsjärvi E, Kolvakero NW: vanhan poroaidan jäänteitä täältä n. 840 m SE; MUONIO 129 Kolvakero NW, Kaakkurijärvi: kotaliesiä täältä n. 1130 ESE; MUONIO 121 Äkäsjärvi W, Kevätmiemi: historiallisen ajan asuin- ja kalakenttä täältä n. 1860 m WSW; MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1940 m SSW.

Ote top. kartasta 2741 01 AKASJARVI

Kohteet MUONIO 110-112 ja 129-131

MUONIO 132 Nivunkijärvi SE

-Liesi

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 10 NIVUNKITUNTURI

Pinta-ala: N. 3.5 x 3 m

x= 7525 74 y= 499 68 z= 310

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 20 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4 B C5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus (?)

Puhelin: 9696-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteä liedenjäänne.**TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 137.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto maastossa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Liesi, epämääräinen, pitkulainen, 1.2 x 1 x 0.03 m (ENE-WSW), koostuu viidestä pinnalle näkyvästä kivistä, jotka rinnakkain sijaiten muodostavat jonkinlaisen puolikaaren. Kivien koot ovat 5 - 30 cm, ja niiden palaneisuus on heikohkoa, mutta pinnoiltaan ne ovat harmaajakäläisiä. Lieden ENE-päättyä on tuulenkaato häirinnyt.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Mustikka, sammal, jäkälä.Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Rantatasanne metsäkumpareen (NNE) juurella, josta jängän reunaan (SW) on n. 10 m ja edelleen järven rantaviivaan (SW) n. 20 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäpolku (SE-NW) kulkee rakenteen keskeltä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Humuksen alla n. 1 cm paksu hiilikerros - muuten normaali metsäpodsoli hieman kivisessä kumpareikossa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; rakenne vaatimaton, mutta täyttää luokan yleisehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimialue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Retkipolun kulkeminen jonkin verran häiritsee rakennetta; n. 300 m paikalta S oli suoritettu hakkuita.

Lähilöytöjä: MUONIO 136 Nivunkijärvi NW, tervahauta sijaitsee täältä n. 1600 m NW. MUONIO 135 Nivunkijärvi NW, pyyntikuoppa sijaitsee täältä n. 1900 m NW.

MUONIO 133 Äkäsjärvi W, Kevätlahdenniemi

-Kivitaltan löytöpaikka

Kraju 2006.
Kivitaltan

Luokka: III

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 hajalöytö

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (1968)

x= 7526 55 y= 504 85 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1? B1? C7? D E1 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Senja Rauhala (s. 1932) Linkulahden Kotasijanniemestä mainitsi perheensä koonneen niittyheinää tältä alueelta hänen lapsuudessaan ja nuoruudessaan.

Aiemmat tiedot:Muonion nimismiehen Uljas Vuorion kirje Muinaistieteelliselle Toimikunnalle 13.9.1947. Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto: "... olen eri kuoressa lähettänyt kivikaudenaikaisen taltan; jonka maanviljelijä Eino Pyhäjärvi on löytänyt 25/8-47 Kevätlahdenniemi nimisestä paikasta Muonion Äkäsjärveltä."Aiemmat löydöt:

Kivitaltta; lähetetty Muinaistieteelliselle toimikunnalle 1947, jossa esinettä ei kuitenkaan näytetä diarioidun; joutunut hukkaan?

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 133.

Tarkastuksen aihe: Arkistotiedon paikkansapitävyyden ja mahdollisen esihistoriallisen ihmistoiminnan todentaminen maastossa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Alueella ei tarkastettaessa havaittu selviä viitteitä esihistoriallisesta asutuksesta, vaikka korkeintaan niemen N-osan tyvialuetta on sellaiseen ehkä voitu käyttääkin. Tämä nykyisellään muodostaa ainoan kohtuullisesti asumiseen soveltuneen alueen lähistöllä. Alueen topografisen historian tuntemus olisi merkittävää kohdetta tulkittaessa; mikäli kyseessä nykyisellään on jonkinlainen transgressiivisen kallistuneisuuden aiheuttama soistuva alue, se on muinoin saattanut sijaita esim. ylempänä ja voinut olla kuivempaa ja siten asutuskelpoisempaa. Niemekkeen tyvessä on laakakivi (n. 1.5 x 1 x 0.5 m), jonka pinnalla saattoi epävarmasti kuvitella olevan kaiverruksia. Taltan kohdalla kyseessä saattaa kuitenkin olla myös puhdas irtolöytö, joka ehkä on jo esihistoriallisella ajalla hukattu paikalle. Löytö liittyyneen muuhun Äkäsjärven alueelta havaittuun kivikautiseen asutukseen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kosteikkokasvillisuutta turpeesta jänkäheinään ja kuusiin.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kevätlahdenniemi muodostaa Äkäsjärven E-rannalla pohjoisesta kohti etelää pistävän pitkän ja upottavan jänkäisen ulokkeen.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Pari mökkiä länsirannalla, n. 400 m mahdollisesta löytöpaikasta SW. Kaarnojen huvila sijaitsee täältä n. 1 km NNE. Linkuniemen tila järven itärannalla sijaitsee täältä n. 1200 E/ESE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Turvepohjainen alusta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt 25.8.1947 (ks. dokumentti yllä).

Laajuuden arviointiperuste: Topografiset seikat hallitsevia.

Luokitusehdotus perusteluineen: III; alue esihistoriallisen asutuksen kannalta huonohkoa nykyisten piirteiden perusteella; kyseessä on hukkaan mennyt irtolöytö.

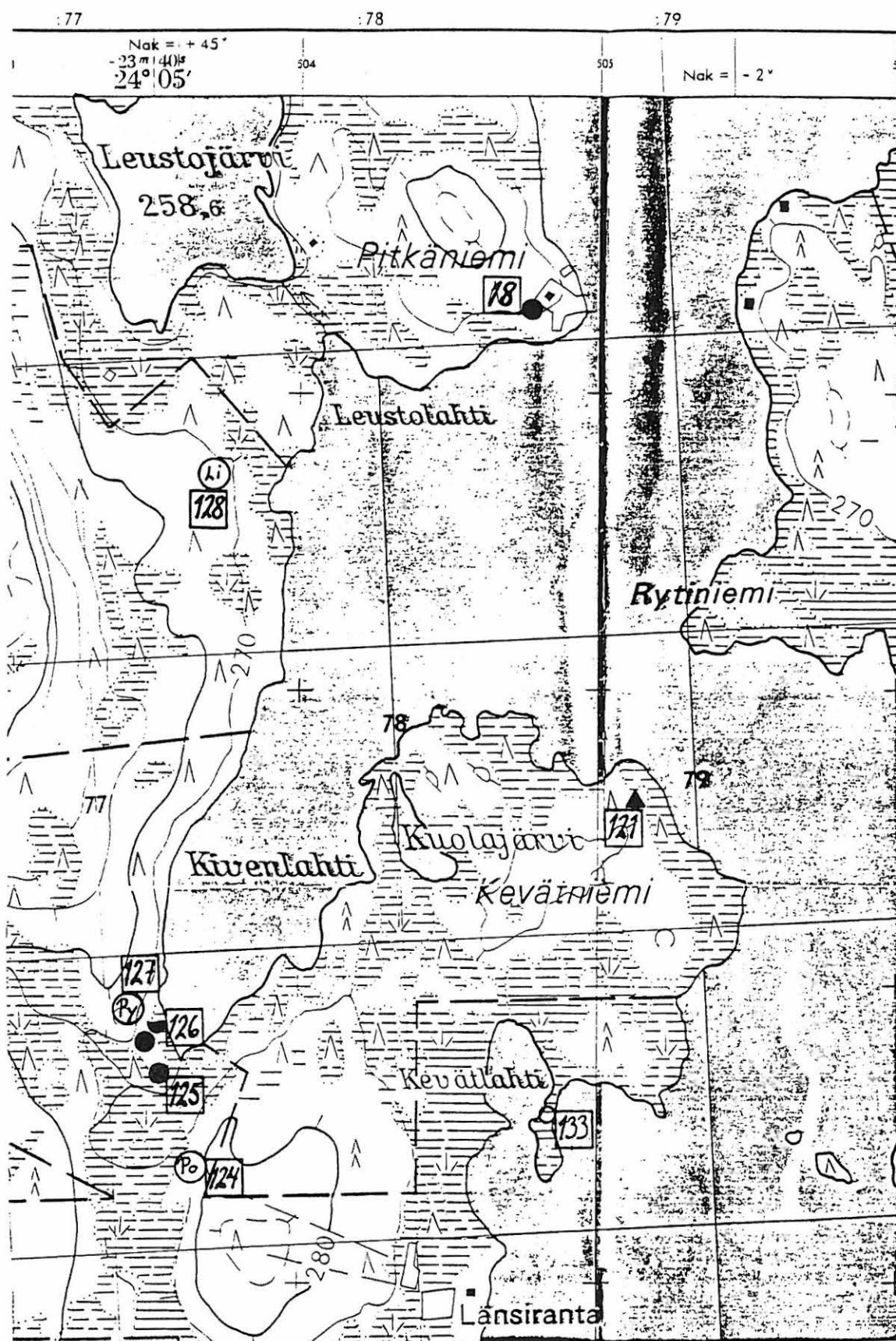
Havaintomahdollisuudet: Varsin huonot.

Opas: Tiedustelimme esineen löytäjää Eino Pyhäjärveä Pitkäniemessä sijainneesta talosta (löytökohde MUONIO 18). Paikalla olivat ilmeisesti hänen jälkeläisensä, jotka ilmoittivat E.P:n kuolleen jo vuosia sitten.

Lähilöytöjä: MUONIO 112 Äkäsjärvi E, Linkuniemi: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1250 m ESE. MUONIO 111 Äkäsjärvi E, Linkulahti, Kotasijanniemi: saamelaisaikaisen asutuksen paikka sijaitsee täältä n. 1500 m ESE. MUONIO 121 Äkäsjärvi W, Kevätlahti: historiallisen ajan kalakenttä tuvansijoiineen sijaitsee täältä n. 1100 m NNE. MUONIO 18 Äkäsjärvi E, Pitkäniemi: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 2700 m N.

Ote top. kartasta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

ÄKÄSJÄRVI

Kohteet MUONIO 18, 121, 124-128 ja 133

MUONIO 134 Nivunkijoki NE

- Pato

16.8.2016
moderni

Luokka: II

Ajoitus: Hist. aika

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 14.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 10 NIVUNKITUNTURI

Pinta-ala: 60 x 20 m

X= 7527 16 y= 498 06 z= 300

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17.8 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4? B4? osittain? C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Väinö Suosilmä

Puhelin: 9696-538 513

Osoite: Kutuniva, Toivoniemi (PPA 1?)

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä puurakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 137.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän havainnon tarkistus.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

Pato, n. 10 x 55 x 1.50 m (W-E), halkaistuista, 15 - 25 cm paksuista hirsistä kivillä pystyyn tukemalla tehty pato, jossa joen pohjalla näkyy n. 11 kpl joen suuntaista (N-S) pohjahirttä, pituuksiltaan 6 - 7 m, paksuudet n. 20 cm. Joen kummallakin sivulla näkyvissä pysty tolppa joihin on loveamalla kiinnitetty 30 - 40 cm:n vahvuiset hirret (N-S), pituudet n. 10 m. Padon etu- ja takaosassa on runsaasti erikokoisia kiviä, joilla ilmeisesti on tuettu patoa ja säädelty veden kulkua.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Joen uoman reunoilla, jonka molemmin puolin maasto kohoaa loivasti.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; vettä ja rantakivikkoa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löytö inventointireitillä 11.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokkakriteerin (Kotivuori - Torvinen 1993: 10), vaikka onkin varsin nuori jäänteeksi.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue rakenteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio, tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Puurakenteet tuhoutunevat itsestään.

Lähilöytöjä: MUONIO 135 Nivunkijärvi NW: pyyntikuoppa sijaitsee täältä n. 420 m SE; MUONIO 136 Nivunkijärvi NW: tervahauta sijaitsee täältä n. 500 m SE; Väinö Suosilmän mukaan (puhelu 7.1.1996) myös Salmen Simun lypsykaarten jäänteet sijaitsevat täältä n. 550 m SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Ks. edellä; Väinö Suosilmän puhelinhaastattelu 7.1.1996.

Puisten, kiinteiksi muinaisjäännöksiksi luokitettujen historiallisen ajan jäänteiden entisöintiin tulisi kiinnittää yleistä huomiota johtuen niiden suhteellisen nopeasta maatumisesta sekä toisaalta tulenarkuudesta.

MUONIO 135 Nivunkijärvi NW I

- Pyyntikuoppa

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 14.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 10 NIVUNKITUNTURI

Pinta-ala: n. 10 x 5 m (NE-SW)

x= 7526 94 y= 498 38 z= 300

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.2 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Väinö Suosilmä

Puhelin: 9696-538 513

Osoite: Kutuniva, Toivoniemi (PPA 1?)

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Kuoppajäännöksiä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. Kohde 137.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöstötekijän havaintojen varmistus.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

Pyyntikuoppa, soikea, 4.5 x 3 x 0.5 m (NE-SW), sisämitat 1 x 2 m, pohja pitkänomainen, valli max 1.5 x 0.2 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Puolukka, sammal, mustikka, variksenmarja, juolukka, katajantaimit. Vallin WNW-osassa iso kuusi, paks n. 40 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jängän (WSW) ja järven (n. 50 m ENE) välinen kuusi- ja koivuvaltainen matalahko moreeniharjanne, suunta (NW-SE).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Nivunkijärven talo järven vastarannalla n. 400 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Siltti, vallilla kaksoispodsolii. Pohjalla paksu turvekerros, alla isoja kiviä, jotka saattavatkin viitata varastokuoppaan tai purnuun.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotosta, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän havainto inventointireitillä 11.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; tyypillinen tapaus (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen reunojen ympärillä; arvioitu yllä (ks. kohta "Pinta-ala").

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio, tarvittaessa Hilikka Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 136 Nivunkijärvi NW: tervahauta sijaitsee täältä n. 140 m S; MUONIO 134 Nivunkijoki NE: pato sijaitsee täältä n. 420 m WNW. Väinö Suosilmän (tammikuu 1996) mukaan tervahaudan S-puolella, siitä n. 50 m:n etäisyydellä sijaitsee myös Salmen Simun, Muonion viimeisen lappalaisen, kivinen porokaarre, jota inventoitaessa ei havaittu.

MUONIO 136 Nivunkijärvi NW II

-Tervahauta

Kraja 208:
moderni

Luokka: II

Ajoitus: 1930-luku

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 14.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 10 NIVUNKITUNTURI

Pinta-ala: Halk. n. 30 m

x= 7526 76

y= 498 41

z= 300

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.4 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C1,2 tai 6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Nivunkijärvi

Omistaja: Yksityinen/Väinö Suosilmä

Puhelin: 9696-538 513

Osoite: Kutuniva, Toivoniemi Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Hyvin säilynyt kiinteä historiallinen tervahaudan jäännös.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 137.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmistus. Tämä tervahauta dokumentoitiin tarkasti johtuen sen erinomaisesta säilyneisyydestä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Tervahauta, pyöreänsoikea, 13 x 11 x 1 m (ENE-WSW), valli E-osassa kaksiosainen, ulkovalli n. 1.5 x 0.1 m, sisävali n. 1 x 0.15 m, välissä oja sekä kuoppia. Sisämitat 6 x 5 m, keskellä pyöreähkö kuoppa, halk. 2 m, pohjalla kivi, kooltaan n. 30 cm sekä pienempi palanut kivi ja kuusi (6 kpl) sytytyspäreitä. Ränniaukko kohti W, 1 x 0.3 - 0.4 m (lev. x syv.). Rännin mitat n. 2.5 x 1 x 2 - 0.5 m (pit. x lev. x kork.). Tynnyrin jäänteet sijaitsevat n. 3 m etäisyydessä rännin päästä W, koostuvat puujäänteistä, jäljellä kimpiseinämaa ja kansi, jossa on putkireikä. Jäljellä on myös rännin ja vallin tukihirsiä, samoin itse rännitukki, pit. n. 3 m ja halk. n. 15 cm, jossa on kouru,

lev. n. 13 cm ja syv. n. 10 cm, päässä on veistetty kahva, ja pohjassa lyhyt peltiputki, pituudeltaan 8 cm.

N. 2.5 m haudasta S on kasa sytykepäreitä, joista useiden päät ovat hiiltyneet. Kasan halk. 2 m, kork. 20 cm.

N. 9 m haudasta ENE on kaksi juurakkokasaa, joista SE-puolimmainen on kooltaan 5 x 2 x 0.8 m koostuen 12 kookkaasta juurakosta. NW-puolella oleva kasa on kooltaan 6 x 3 x 1.8 m. Välittömästi tämän SSW-puolella on juurakkojen hakkuupöytä, n. 1 x 3.5 x 0.6 m, joka koostuu kolmesta rinnakkaisesta puupukein tuetusta rungosta. Pukkijaloissa on käytetty tehdastekoisia rautanauvoja, ja kirveellä veistettyjen sekä osin sahattujen hirsien paksuudet ovat n. 20 cm. Ympärillä on kirveellä veistettyjä puun jätteitä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Sammal, mustikka, variksenmarja, suopursu, kanerva, kuusen- ja koivuntaimia, pajunvesoja, reunoilla muutamia mäntyjä, paks. 5 - 10 cm sekä kuusi ja koivu, joiden kummankin paksuudet ovat 15 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivan metsäkumpareen terassimainen reuna, joka viettää jänkään n. 15 m WSW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö elokuun alkupuolella 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; yleisenä kulttuuri- ja lähihistoriallisena jäänteinä, jollaisten käyttöperinnekin edelleen elää paikkakunnalla, ehdotettu luokitus riittää huolimatta kohteen hyvästä säilyneisyydestä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kulttuuristen esiintymien ulkorenojen ympärillä; huomioitu kohdassa "pinta-ala" (ks. yllä).

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Soveltuisi museoitavaksi tervahaudaksi.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Päreet ja juurakot palonarkoja.

Lähilöytöjä: MUONIO 135 Nivunkijärvi NW: pyyntikuoppa sijaitsee täältä n. 150 m NNE; MUONIO 134 Nivunkijoki NE: historiallisen ajan pato sijaitsee täältä n. 500 m NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Väinö Suosilmän mukaan (7.1.1996) tervahaudasta n. 50 m jokseenkin suuntaan SW sijaitsee Salmen Simun (ollut Väinön "isoeno", ts. isänäidin veli), alueen viimeisen lappalaisen, vanha lypsykaarre, joka on kivillä ympäröity. Tervahautaa on Väinö itse ollut laittamassa n. 1930-luvulla - lieneekö toimi keskeytynyt talvisodan vuoksi?

MUONIO 137 Kenttäjärvi

-Asutusjäänteitä (?)/porojen ventämispaikka?

Kraepu 2006:
Lusitaurus

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen (?)

Kohteen laji: Keveiden, telttamaisten asumusten painanteita (?)

Lukumäärä: 9 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 14.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 10 NIVUNKITUNTURI

Pinta-ala: N. 170 x 50 m

x= 7527 83

y= 498 95

z= 305

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18 km Muonion kirkolta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1,4 C D3? E5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä painumista maastossa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 137.

Tarkastuksen aihe: Ks. yllä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kodan/teltan sijoja (?) yllä mainitulla alueella yhteensä 9 kpl, näistä pyöreänsioikeita 5 kpl, suorakaiteen muotoisia 2 kpl, epämääräisen muotoisia 1 kpl ja puolikaaria 1 kpl. Painumien pituusmitat vaihtelevat 5 - 15 metriin, leveydet 3 - 9 metriin. Painumat erottuvat lähes pelkästään kasvillisuuden kuluneisuuden perusteella ympäröivästä maastosta. Painumissa ei juurikaan havaittu liedensijoja, kivikehiä, kaivantoja tai valleja. On myös mahdollista, että alueet ovat syntyneet porojen ventämisestä eli ruokkimisesta puihin kiinnitettyinä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Itse painumissa kasvoi jäkälää, sammalta, vähän puolukkaa ja mustikkaa, mutta ympäristössä kasvanut variksenmarja saattoi puuttua rakenteen keskeltä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti jänkää (10 - 50 m N/E) ja järveä (N) laskeva mäntyvaltainen havupuurinne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Alueen läpi kulkee polku (NW-SE). Ympäristössä on myös moderneja moottorisahatukkeja.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Aivan pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II niin kauan kunnes kohteen muinaisjäännösluonne selviää; iältään esihistoriallisia kohteet eivät liene.

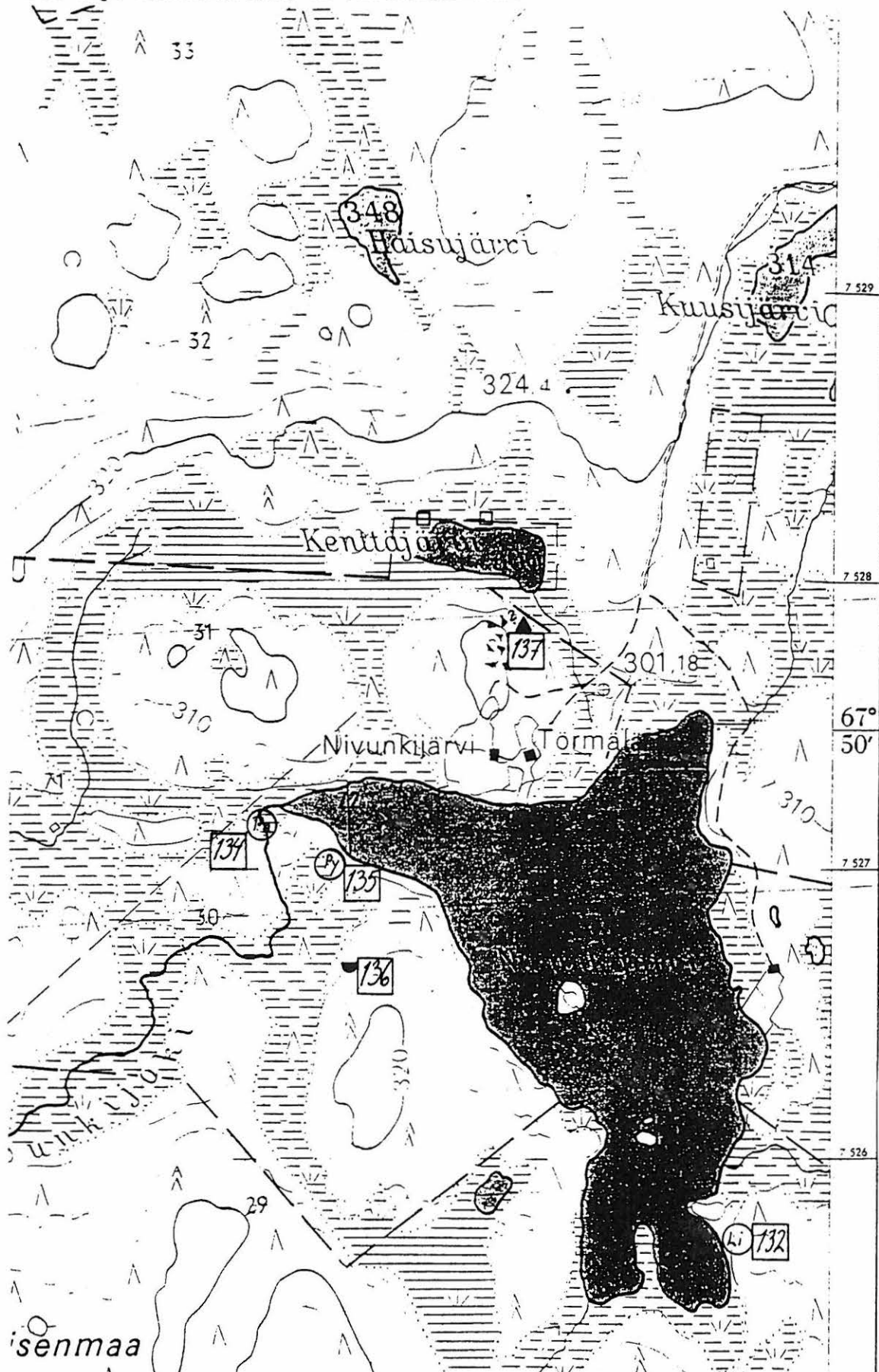
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimialue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Alueen mahdollisesta käytöstä lähihistorian aikana tiedusteltiin mm. Antti Metsolalta, Särkijärvi, puh. 9696-529 106. Hän tiesi sodan aikana jonkin komppanian levähtäneen useiden päivien aikana jossakin Nivunkijärven lähistöllä; painanteet saattavat olla peräisin tästä toiminnasta.

Lähilöytöjä: MUONIO 134 Nivunkijoki NE: historiallisen ajan pato sijaitsee tältä n. 1150 m WSW. MUONIO 135 Nivunkijärvi NW: pyyntikuoppa sijaitsee tältä n. 1000 m SW. MUONIO 136 Nivunkijärvi NW: tervahauta sijaitsee tältä n. 1300 m SSW.

Ote top. kartasta 2723 10 NIVUNKITUNTURI

Kohteet MUONIO 132, 134-137 sekä kaksi ladonperustaa

MUONIO 138 Iso Harjujärvi N

-Pyyntikuopparyhmä

Luokka: II

Ajoitus: Esihist./saamelaisaikainen

Lukumäärä: pyyntikuoppia 6 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 15.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 700 x 100 m

x= 7524 83 - 7525 25 y= 484 18 - 483 85 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B1? C1,4,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteästä pyyntijärjestelmästä.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 143.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainnot maastossa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Pyyntikuoppia 6 kpl:

A) soikea, 5.5 x 5 x 0.2 m (NW-SE), epävarma, sekoittunut.

N. 220 m A):sta SE on

B) soikeahko, halk. 4 m, syv. 0.4 m (NW-SE).

N. 200 m B):stä SSE on

C) soikea, 4 x 2 x 0.3 m (NNW-SSE), sekoittunut, sisämitat 1.5 x 1 m.

N. 150 m C):stä SE on

D) pitkulainen, n. 5 x 4 x 0.45 m (WNW-ESE), sisämitat 1.5 x 3 m, pohja kapea ja V:n muotoinen.

N. 100 m D):stä SE on

E) pitkänomainen, 5 x 4 x 0.3 m (NNE-SSW), suorakaide, sisämitat 2.8 x 1.8 m.

N. 19 m E):stä ESE on

F) pyöreähkö, halk. 4 m, syv. 6 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- A) Sammal, kävyt, havukarike.
- B) Puolukka, kanerva, variksenmarja, jäkälä, sammal.
- C) Kanerva, jäkälä, puolukka, variksenmarja.
- D) Variksenmarja, jäkälä, puolukka.
- E) Sama kuin D):ssä, lisäksi n. 7 männyntainta.
- F) Variksenmarja, karsintajätettä, WNW-reunalla mänty, jonka paksuus on n. 40 cm, juurakot ulottuvat osittain kuopan yli.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pienten järvien välisen, jänkien ympäröimän korkean NW-SE-suuntaisen, harvaa mäntyä kasvavan hiekkakangasharjun W-laita. Alueella on runsaasti porojen jälkiä; alue on tyypillistä poro-/peurabiotooppia.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Aluetta halkaisee SE-NW-suuntainen retkeilypolku.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

- A) Sekoittunut hieno hiekka.
 - B) Heikosti podsoloitunut, kuoppa rapautunut. Reunan kaksoispodsoli epävarma kuivuuden vuoksi.
 - D) Vallilla ei pintakasvillisuutta, vaan reunat ovat rapautuneet.
 - E) Reunat ovat rapautuneet paljaiksi. S-reunalta on lisäksi ajettu mönkijällä tai moottorikelkalla.
 - F) Juurakko jonkin verran rikkonut kuopan pintaa.
- Kuopat ovat voimakkaasti tuulen, porojen sekä retkeilijöiden kuluttamia - lähes kaikkien vallit ovat paljaita kasvillisuudesta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; paremmin säilyneinä kuopat olisivat mitä tyypillisimmässä ympäristössään.

Ehdotus suoja-alueeksi: Ks. yllä kohta "Pinta-ala".

Havaintomahdollisuudet: Koska kuopat ovat melko huonosti säilyneitä, niitä on enää varsin hankala tunnistaa.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kuopat ovat jatkuvasti tuulen, porojen ja ennen kaikkea retkeilijöiden kulutukselle alttiina.

Lähilöytöjä: MUONIO 139 Harjujärvet: asuinpainanne, sijaitsee n. 460 m kuopasta F) SSE. MUONIO 141 Harjujärvet: liesi, sijaitsee ao. kohdttesta F) n. 900 m SE. MUONIO 142 Iso Harjujärvi SE:

Esihistoriallinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 1100 m SSE, samoin MUONIO 143 Pieni Harjujärvi: kivilautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 1400 m SSE.

MUONIO 139 Harjujärvet I

-Esihistoriallinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: asuinvallipainanteita 1 kpl, purnuja (?) 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 15.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 25 x 15 m (S-N)

x= 7524 38 y= 484 36 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A1,4 B1? C6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kolmesta kiinteästä kuopparakenteesta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 143.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto maastotutkimuksen yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne (?), soikeahko, n. 6 x 3.5 x 0.4 m (NNW-SSE). Valli on parhaiten esillä W-reunalla, 1 x 0.1 m. Sisämitat 3.5 x 2 m, muoto lisäksi allasmainen.

N. 15 m A):sta N on

B) purnu (?). terävähkäreunainen, 1.5 x 1 x 0.8 m (ENE-WSW), ilmeisesti A):ta huomattavasti nuorempi (ks. alla).

N. 7 m B):stä W on

C) purnu (?), nelikulmainen, 1 x 1 x 0.4 m, W-puoli rapautunut paljaaksi.

Muinaisjäänneksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, reunoilla viisi mäntyä, runkojen halkaisijat 2 - 20 cm.

B) Paksu sammal, puolukka, variksenmarja, koivun ja männyn taimi.

C) Sammal, variksenmarja, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

SSE-NNW -suuntaisen pitkän hiekkaharjun laella, kahden järven välisellä kapealla, harvaan iäkästä mäntyä kasvavalla kannaksella. C) sijaitsee harjun W-reunalla, josta alas rantaviivaan on n. 15 m W.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Retkipolku (S-N) sivuaa painanteen A) E-puolta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Heikomman podsolin perusteella B) on A):ta nuorempi. Kuitenkin B):ssä vahvan turpeen alla on hiilikerrostuma. Alusta hienoa hiekkaa, C):ssä karkeampaa hiekkaa ja soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue rakenteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lähialueella raivattu tienpohjaa ja nuotioalustaa venevalkaman lähellä - muutoin koko harju on hyvin eroosioaltista ihmisten, porojen ja tuulen kulutuksen perusteella.

Lähilöytöjä: MUONIO 138 Iso Harjujärvi N: pyyntikuoppajärjestelmän SE-pää (kuoppa F) sijaitsee täältä n. 400 m NNW. MUONIO 141 Harjujärvet: liesipaikka, sijaitsee täältä n. 500 m SE. MUONIO 142 Iso Harjujärvi SE: esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 650 m SSE, ja MUONIO 143 Pieni Harjujärvi: kvartsilöytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1 km SSE.

MUONIO 140 Kangosjärvi N, Kenttäniemi

- Karjakenttä

Luokka: II

Ajoitus: Hist. aika

Lukumäärä: 1

*Kirje 2086:
moderni*

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: 70 x 20 m (S-N)

X= 7527 85 y= 485 85 z= 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.9 km Muonion kirkosta S.

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Karjakentän jäännös.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 147.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointireitin löytö, jota ei tarkastettu hankalan saavutettavuuden ja ajanpuutteen vuoksi.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)
Karjakenttä, pitkä, 70 x 20 m (S-N), suorakaidemainen, avoimeksi raivattu aukio, jota joka sivulta ympäröivät ojat ja erittäin tuuhea kuusi- ja katajapuusto.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Heinä, sammal, maitohorsma, mustikka, variksenmarjaa runsaasti, kuusen, koivun ja katajan taimia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Niemenpoukamassa mänty- ja kuusivaltaisen rantaterassin päällä. Poukama (W) n. 30 m ja niemen kärki (SE) n. 40 m.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; moreenipohjainen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän inventointilöytö 15.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen:

II; täyttää luokkakriteerit (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue havaintoalueen reunojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Paras saavutettavuus veneellä.

Opas: Mika Pouttu, Muonio.

Lähilöytöjä: Tervahauta ja tuvanpohja sijaitsevat karjakentältä n. 1640 WNW; MUONIO 30 Kangosjärvi, Ankkuriniemi: kiviesineen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 2400 m SE; tervahauta ja MUONIO 147 Kangosjärvi SE, Yrjölä: kvartsilöytöpaikka sijaitsevat täältä n. 3 km SE.

MUONIO 141 Harjujärvet II

-Liesi

Kraep 2006:
Luontainen

Luokka: II

Ajoitus: Esihist. ?

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 16.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 1 m²

x= 7524 06 y= 484 62 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.5 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C5,6? D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen (?)

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännösrakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 143.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto maaperässä esihistoriallista asutusta etsittäessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Liesi, koostuu kuudesta kehämäisästi asetetusta, lievästi palaneesta kivistä, joiden koot vaihtelevat 5 - 12 cm. Alkuperäinen asetelma on ollut ilmeisesti soikea, 1 x 0.4 m (E-W) ja keskeltä avoin. Ladelma oli tieuraan painunut ja selkeimmillään W-reunaltaan, jossa oli rinnan neljä kiveä.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kulunut pois.Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pitkän, korkean, S-N -suuntaisen ja kahden järven välisen hiekkaharjukannaksen päällä, jonka reunat kasvavat harvaa männikköä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Sijaitsee harjun päällä kulkevan polku-uran (S-N) pinnassa, sen keskellä, n. 10 m N eräänlaisesta autojen (?) kääntöpaikasta. Löytökohdasta n. 5 m E on myös moderni liedensija.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintakarikkeen alla hieno hiekka ja huuhtoutunut tuhkakkerros näkyvissä kairanäytteessä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Näkyvät rakenteet.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; vaatimattomuudesta huolimatta kohde voi olla tutkimuksellisesti merkittävä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella suoritettu metsänharvennusta muutamasta tukkipinosta päätellen.

Lähilöytöjä: MUONIO 139 Harjujärvet: asuinpainanne ja pari mahdollista purnua, sijaitsevat n. 500 m täältä NW. MUONIO 142 Iso Harjujärvi SE: esihistoriallinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 300 m SSE. MUONIO 143 Pieni Harjujärvi: kvartsilöytöpaikka, sijaitsee täältä n. 600 m S.

MUONIO 142 Iso Harjujärvi SE

-Esihistoriallinen asuinpaikka (?)

*Craper 2006:
Nydenin*

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: liesiä 1 kpl, asuinpaikkakuoppa 1 kpl,
asuinvallipainanteita 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 16.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: N. 50 x 35 m (W-E)

x= 7523 77 y= 484 54 z= 248-250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B C5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännösrakenteista.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 143.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainnot esihistorialliseen asumiseen soveltuvalla paikalla.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Liesi, pyöreänsoikea, reunakehällinen, n. 0.8 x 0.5 x 0.1 m (SW-NE), keskellä lisäksi kaksi kiveä, muuten koostuu 12 kivistä, jotka ovat kooltaan 5 - 18 cm, harmaajäkäläisiä, alta nokeentuneita ja lievästi rapautuneita. N. 0.5 m A):sta SW on neljä karkean ja lahonneen laudan pätkeä, joiden pituudet ovat á n. 1 m - lienevätkö kyseessä jonkinlaisen rakennuksen (laavun?) jäänteet (?).

N. 26 m A):sta NE on

B) (pyynti?)/asuinpaikkakuoppa, pyöreähkö, 8.5 x 5 x 1.2 m (E-W), valli max 2.5 x 0.2 m, sisäosan halk. n. 3.2 x 2.5 m. Tämän lisäksi sisälle on kaivettu lisäkuoppa, neliömäinen, n. 1 x 1 x 0.8 m.

N. 20 m B):stä SW on

C) asuinvallipainanne (?), pyöreähkö, n. 16 x 12 x max 1.3 m (SW-

NE), valli max n. 4.5 x 0.35 m, sisäosa n. 13 x 8 m, pohja epämääräinen suorakaide.

N. 5 m C):stä W on

D) asuinvallipainanne (?), pyöreähkö, 9 x 8 x max 0.5 m. Valli n. 4 x 0.1 m, sisäosa n. 3.5 x 3.5 m, ESE-osassa on häiriönä vanha tuulenkaato.

N. 7 m D):stä S on

E) asuinvallipainanne (?), soikeahko, n. 10 x 10 x 0.8 m, valli max n. 5.5 x 0.3 m, sisäosa suorakaide n. 5 x 7 m (NW-SE).

Lähiympäristössä on myös muita epämääräisiä painanteita ainakin 1 - 2 kpl - mahdollisia asutusjäljenteitä (?).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, variksenmarja.

B) Sammal, pohjimmaisena n. 20 cm paksu rahkasammal, mustikka, puolukka, juolukka, variksenmarja, suopursu, vallilla n. 10 mäntyä, runkojen halkaisijat 1 - 20 cm, sisässä viisi kuusta, joista kolme tainta ja kaksi halkaisijoiltaan 3 ja 5 cm.

C) Jäkälä, sammal, mustikka, puolukka, variksenmarja, kaksi kuusta, reunoilla mäntyjä 7 - 8 kpl, halkaisijoiltaan 5 - 20 cm.

D) Pohjalla sammal, muuten puolukkaa ja variksenmarjaa.

E) Sammal, juolukka, variksenmarja, jäkälä, suopursu, reunoilla nuorehkoja mäntyjä n. 12 kpl, halkaisijoiltaan 1 - 15 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Hiekkapohjainen, lievästi jänkäinen, sekapuustoa kasvava rantatasanne, josta järven rantaan on n. 32 m NNE sekä sen ja puron (SW-NE) väliseen suukohtaan n. 57 m NE.

B) sijaitsee n. 15 m järvestä S ja purosta n. 24 m W.

C) - E): ks. yllä. N. 5 m E):stä W on pyöreä, laakea ja laaja metsäsyväne, ilmeisesti entinen lammen pohja, josta moottorisahalla on kaadettu suuria mäntyjä. Pohjalla on kosteikkokasvillisuutta, kuten heinämaattaita ja hillaa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Vanha venevalkama sijaitsee n. 70 m A):sta NE; paikalla on kumollaan kolme vanhaa venettä. Harjujärvien välisen kannaksen retkeilypolku (S-N) sijaitsee täältä n. 100 m ESE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja sekä kairanäytteet:

A) Hieno podsoloitunut hiekka, turpeen alla hiiltä sekä huuhtoutumis- ja rikastumiskerroksen välissä on punaiseksi palanutta hiekkaa.

B) Sisäreunoilla, pohjassa ja ulkovallilla sekoittunutta hiekkaa, syvennyksen keskellä ja muuallakin paikoin kaksoispodsoli, mikä viittaa siihen, että vanhaa kuoppaa on kaivelty myöhemminkin.

C) Vallilla selvä kaksoispodsoli hienossa hiekassa.

D) Hienoa, lievästi punaiseksi palanutta hiekkaa, mutta vallilla kaksoispodsoli ei tule esiin.

E) Hienoa hiekkaa, jossa jonkin verran esiintyy palaneisuutta, mutta kaksoispodsoli ei tule esiin.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)
Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste:

Topografisessa kokonaisuudessa tehdyt kulttuuriset havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 141 Harjujärvet: liesi sijaitsee täältä n. 300 m NNE. MUONIO 139 Harjujärvet : esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 650 m NNW. MUONIO 143 Pieni Harjujärvi: kvartsilöytöpaikka, sijaitsee täältä n. 350 m SSE.

MUONIO 143 Pieni Harjujärvi

-Kivikautinen kvartsi-asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 16.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: 85 x 40 m (SSW - NNE)

x= 7523 43

y= 484 62

z= 255 - 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17.2 km Muonion kirkosta SSW.

Hoito ja kunto

A4 B4? C6 D3? E1 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Osoite: Pieni Harjujärvi

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: KM 29508: 1-6 kvartsi-iskoksia 8 kpl, kvartsikaavin sekä -nuolenkärkiä 2 kpl (yht. 11 iskettyä kvartsia).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 143.

Diat: OY n:o 59.

Tarkastuksen aihe: Iskoshavaintoja esihistoriallista asutusta etsittäessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kvartsi-iskoksia 11 kpl sekä yksi palanut kivi löytyivät seuraavilla tavoilla mainitulta alueelta: viisi iskosta tavattiin kevyesti kuoritulta autotasanteelta paikalla sijaitsevan huvilan SSE-puolelta; neljä iskosta, mm. läpikuultava nuolenkärkeä muistuttava esine löytyi hieman alemmalta tasanteelta huvilan SW-puolelta, ja kaksi opaakkia maitokvartsin palaa löytyi alimmalta tasolta järven rannasta, saunatuvan SSW-puolelta. Ylimmän (auto)tasanteen NW-laidalla oli paksu kelotukki, jonka päälle huvilan omistaja oli koonnut kivi- ja luunäytteitä, kuten erittäin hyvälaatuisia ja puhtaita ruusukvartsi-iskoksia ja -materiaalikappaleita, savukvartsia sekä sädekiviliusketta

luonnonkappaleina. Mikä lie ao. kivien alkuperä? Omistaja ei ollut paikalla tarkastushetkellä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jonkin verran kariketta, muuten kasvipeite on kulunut löytöalueelta pois.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkähkösti kumpuilevaa, terasseittain kohti järveä (N) laskevaa hiekkapohjaista mäntykangasta. Syvältä ja kalaisalta vaikuttavaan rantaviivaan on löytöalueen NNE-päästä (saunarannasta) n. 17 m WNW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Löytöalue on paikalla sijaitsevan huvilan SW/W -puolella olevan pihapolun tuntumassa. Autotasanteen löytöalue sijaitsee n. 13 m huvilan SE-nurkasta SSE. Seuraavaksi alemman tasanteen löytöalue sijaitsee mökin W-nurkasta n. 11 m SW. Alin löytötaso sijaitsi n. 15 m saunatuvan SE-nurkasta SSW, järven rannassa. Myös autotasanteen NE-sivulla ollut paksu kelotukki liittyy rakennettuun ympäristöön. Huvilalle johtaa jokseenkin S-N -suuntainen tilustie.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintapöimintälöytöjä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Alueelta saadut löydöt.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II: alue on erityisen luonnonkaunis, joskin löydöt ovat suhteellisen vähäiset; täyttää ainakin II-luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10); huvilatoiminta lienee tuhonnut löytöaluetta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakiääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset.

Opas: H. Oksala

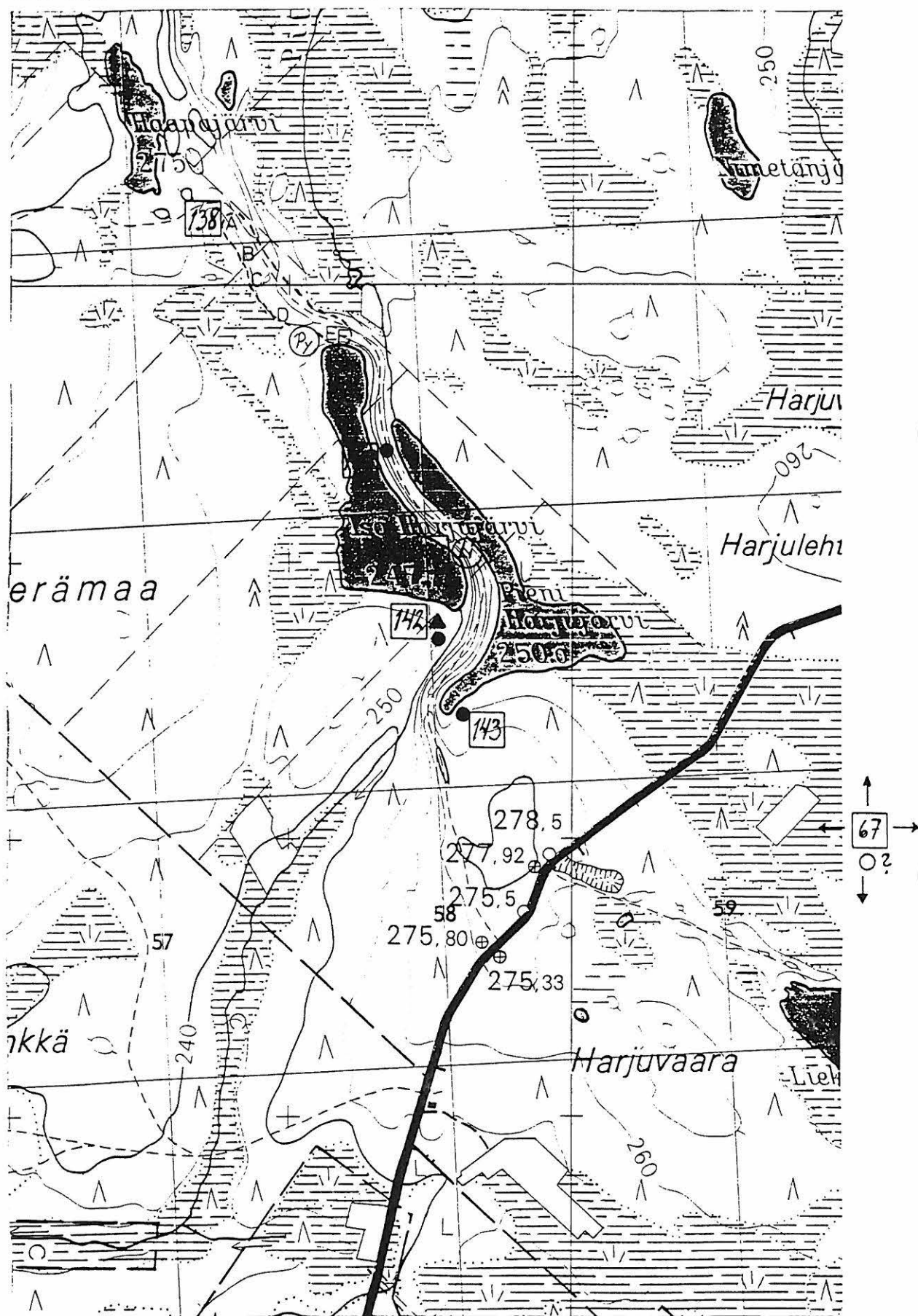
Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Tulisi rauhoittaa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Huvilatoiminta kuluttaa alueen maaperää.

Lähilöytöjä: MUONIO 142 Iso Harjujärvi SE: esihistoriallinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 350 m NNW. MUONIO 141 Harjujärvet: esihistoriallisentyyppinen liesi sijaitsee täältä n. 600 m N. MUONIO 139 Harjujärvet: esihistoriallinen painannekohde sijaitsee täältä n. 1000 m NNW.

Ote top. kartasta 2723 04+07 KANGOSJARVI

Kohteet MUONIO 67, 138, 139, 141-143

MUONIO 144 Muonionjoki, Poroaitavaara SW

-Liedensija (?) / palaneita kiviä

Kape 2110:
[signature]

Luokka: II-III

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: 1 lieden jäännös/palaneita kiviä

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 17.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 5 m²

x= 7522 45

y= 478 93

z= 190 - 200

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 19.5 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C3 D E1 F3? G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29509: 1 palaneiden kivien katkelmia, joista talletettiin osiksi murtunut kvartsiittikappale.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 155.

Diat: OY n:o 60.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto maaperässä esihistoriallista materiaalia etsittäessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Kolme valkoista kvartsiitin kappaleita, eivät varmoja iskoksia, löytyi 0.5 x 0.5 m laajalta alueelta pintapoimintana. Ympäristössä esiintyi jonkin verran muitakin lievästi palaneita ja nokeentuneita kiviä, ilmeisesti lieden jäänteitä. Jälkitöiden yhteydessä havaittiin kvartsiitinpalojen olevan peräisin samasta materiaalikappaleesta. Palasten kulttuurinen luonne on myös epävarma: kyseessä saattaa olla luontaisesti eroosion seurauksena tai sekundaaristi polulla poljettaessa murtunut kappale.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Karike, puolukka, jäkälä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkästi kohti jokea (n. 25 m W) viettävän kivisen sorarinteen kapean terassitasanteen W-reuna. Mäntyvaltainen sammalpuolukkapohjainen kangas.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

NNW-SSE -suuntaisen polun pinta. N. 25 m löytökohteesta SSE oli telkän pönttö.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintapoiminta. Maaperäkartan perusteella kyseessä on lajittunut sora-alusta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Topografiset piirteet sekä kulttuuriset pintahavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III: Täyttää II-luokan ehdot, mutta kohteen esihistoriallisuus ei ole täysin varmaa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Vaativat tarkkuutta.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: N. 450 m kohteesta 144 NNE on yksittäinen tervahauta. MUONIO 155 Muonionjoki, Majavakoski: esihistoriallisen lieden jäänteet sijaitsevat täältä n. 950 m N.

MUONIO 145 Muonionjoki, Majavakoski I

-Venevalkama (?) ja vanha rantaniitty

*Kraap. 2016:
luostamuse*

Luokka: II-III

Ajoitus: Historiallinen (?)

Lukumäärä: Vanha rantaniitty 1 kpl, venevalkama 1 kpl, veneen vinssitelan jäänteet 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 17.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: yht. ehkä n. 300 x 30 (SE-NW)

x= 7523 63 - 87 **y=** 478 52 - 40 **z=** 190

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A1? B1? C5 D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännöstyyppeistä kohteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 155.

Tarkastuksen aihe: Havainto ilmeisesti häviämässä olevasta traditiosta (niittytalous, venevalkamakiveys (?)).

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Vanha rantaniitty, ilmeisesti karjan laidunnuksen ja niittämisen vaikuttama, avoin alue n. 260 x 20 - 30 m (SE-NW).

Rantaniityn SE-päässä on

B) venevalkama, ilmeisesti ihmisten rakentama mukulakiveys saveen luonnonkiviä (kooltaan 5 - 50 cm) upottamalla, n. 34 x 7 m (SE-NW) alemmalla rantatasanteella.

N. 10 m B):stä ENE on

C) jäänteitä puisesta venetalaksesta 3 x 1 m, koostuu kahdesta pitkittäisestä ja 2 - 3 poikittaisesta tukipuusta. Sijainti kohtisuoraan jokea vasten (WSW-ENE).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Heinä, kukkakasvit (mm. siankärsämä, kultapiisku), koivuja, pajuja ja katajia harvaksen.

B) Kasvillisuus työntyy kivien väleistä: heinää, sammalta, kanervaa, maitikkaa.

C) Heinä, koivuntaimet, kukkakasvit.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Jokeen (W) rajoittuva kapea rantatasanne (SE-NW).

B) Alin jokeen (W) rajoittuva matala, ruohoa kasvava, kivinen rantatasanne.

C) Sijaitseen niittytasanteella (A).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Huvilatiet rajaa aluetta SE:ssä, jossa sijaitsee myös hirsihuvila, C):stä n. 40 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; veden kuljettamaa ja lajittelemaa kivikkoa sekä hienompaa ainesta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste:

Havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan kriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).**Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.****Havaintomahdollisuudet: Hyvät.**

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mahdollisesti alueelle suunnitellaan lisää mökkiasutusta, sillä nykyiset mökitkin ovat varsin uusia.

Lähilöytöjä: MUONIO 155 Muonionjoki, Majavakoski: esihistoriallinen liesi sijaitsee täältä n. 350 m SE. Alueen A) NW-päästä n. 300 m N sijaitsee yksi tervahauta.

MUONIO 146 Muonionjoki E

-Tuvanpohja ja tervahauta

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: Tuvanpohja 1 kpl, tervahauta 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 18.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 08 + 05 PAHTONEN (1984)

Pinta-ala: N. 65 x 25 m (SW-NE)

x= 7532 76 **y=** 2479 75 **z=** 160

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A1,4 B C3 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteät muinaisjäännökset, ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 156.

Tarkastuksen aihe: Maastohavainnot inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tuvanpohja, 5 x 4 x 0 m (WNW-ESE), erottuu epämääräisen, lähes pyöreältä vaikuttavan vallin perusteella, n. 1 x 0.1 m. E-nurkassa on liesi, nelikulmainen, 1 x 1 x 0.05 m, näkyvissä kymmenen kooltaan 2 - 15 cm olevaa kiveä, jotka muodostavat reunakehän. Keskellä kohoaa yksi suurempi kivi.

N. 38 m A):sta SW on

B) tervahauta, pyöreähkö, 22 x 18 x n. 2.5 m (SW-NE), valli n. 5 x 1.2 m, ränniaukko kohti NW (1.5 x 1.2 m), ränni 7 x 1.5 x 1 m (pit. x lev. x kork.).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Harmaajäkälä kivien pinnoilla; muuten sammal, kuusentaimi, puolukka, kultapiisku, maitikka, mustikka.

B) Sammал, puolukka, mustikka, metsäkorte, suopursu, pajua, n. 5 cm:n paksuisia kuusia, mäntyjä ja koivuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Puron (n. 20 m NNE) ja joen (n. 30 m NW) yhtymäkohta, kuusivaltaista sekametsää. Puron laskusuulla alarinteessä niittymäistä kulttuurikasvillisuutta.

B) Kohti jokea (n. 20 m NW) viettävä sekametsäinen terassitasanteen reuna.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Joen suuntainen polku (N-S) sivuaa B):n E-reunaa. Valtionmaan omistusrajalinja (ESE-WNW) sivuaa A):n S-laitaa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja. Maaperä lajittunutta soraa (Maaperäkartta 1964).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Topografiset lähihavainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Koivunen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Parhaat Väylän kautta veneellä; maasto suhteellisen vaikeakulkuista tiheään aluskasvillisuuden vuoksi.

Opas: H. Oksala.

Lähilöytöjä: Lähiympäristössä Väylän varrella runsaasti tervahautoja: MUONIO 146:sta lähimmät alueet sijaitsevat n. 200 m NE sekä n. 200 m SSW.

MUONIO 147 Kangosjärvi SE, Yrjölä

-Kvartsilöytöpaikka

Luokka: II-III

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: Kohteita 1 kpl, löytöjä 2 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 18.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: 1 m²

x= 7525 06 y= 487 44 z= 230

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.5 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A5 lähes (?) B4 C6 D E1 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29510: 1-2 kaksi kvartsiesineen teelmää/katkelmaa (?).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 147.

Diat: OY n:o 61.

Tarkastuksen aihe: Pintahavainnot kivikaudentyyppisistä esinelöydöistä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kvartsilöytöpaikka: Kaksi mahdollista kvartsiesineen teelmää tai katkelmaa, joista suurempi on työstetty iskutasoytimestä. Pienempi kappale saattaa olla kaapimesta. Molempia on jonkin verran retusoitu. Kappaleet löytyivät n. yhden metrin etäisyydellä toisistaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kuorittu paljaaksi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Näköalapaikka kohti N; korkeina terasseina kohti järven SE-lahtea NE viettävän sorapohjaisen mäntykangasrinteen ylätasanne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Hiekkakuopan eteläinen yläreuna pysäköinti- ja kääntöpaikan NE-laidassa. N. 30 m löytöpaikasta SE on Kangosjärven E-puolelle johtava päällystetty tie (SW-NE).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Sekoittunut karkea ja kivinen vaalea sora.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laajuuden arviointiperuste: Näkyvät havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; koekaivauksella voitaisiin selvittää enemmän kohteen esihistoriallista toimintaa; paikka vaikuttaa olevan suurimmaksi osaksi tuhoutunut hiekanotossa ja motocross-ajossa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakiääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

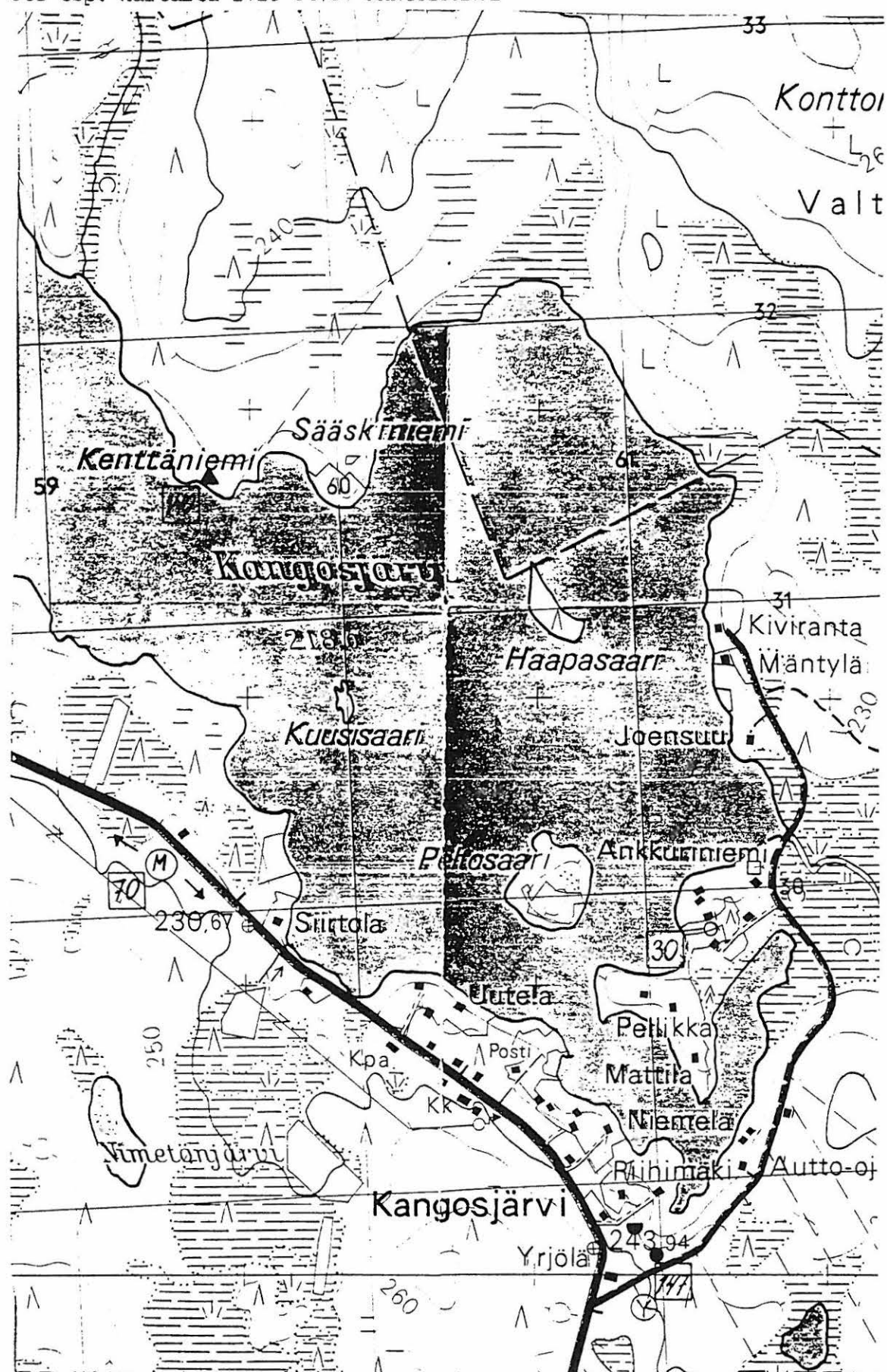
Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Aluetta käytetään myös moottoripyöräharjoitteluun.

Lähilöytöjä: Paikalta n. 100 m NW sijaitsee tervahauta. MUONIO 30 Ankkuriniemi, Mäntylä: kivitaltan löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1150 m NNE.

Ote top. kartasta 2723 04+07 KANGOSJARVI

Kohteet MUONIO 30, 70, 140 ja 147 sekä rakennuksen pohja ja tervahauta

MUONIO 148 Valkeajärvenharju

-Asuinpainanne (?)

*Kraep 2006:
Muntane*

Luokka: II-III

Ajoitus: Esihist. (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 21.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 08 + 05 PAHTONEN (1984)

Pinta-ala: 11 x 8 m (W-E)

x= 7530 63 y= 2481 38 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A1? B1? C D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä rakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 156.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto maastossa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Kotapainanne (?), soikea, 11 x 8 x 0.2 - 1 m (W-E), valli erittäin heikosti havaittavissa, n. 2 x 0.1 m. Sisämitat n. 4 x 7 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Variksenmarja, puolukka, männyn taimet.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Lampien (N ja S) välinen hiekkapohjainen mäntykangasharjanne (W-E), kannas kumparemaastossa. Porojen biotooppia.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pohjalla kaksoispodsolii, joka on reunoilla epäselvä. Turpeen alla on hiilikerros.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Laaajuuden arviointiperuste: Näkyvä rakenne topografisessa ympäristössään.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset; painanne varsin maatunut.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 150 Valkeajärvi S: kvartsi-iskoksen hajalöytöpaikka sijaitsee täältä n. 480 m E. MUONIO 156 Jalkosenharju, Valkeajärvi NW: pari pyyntikuoppaa, sijaitsevat täältä 700 - 800 m N ja NNW.

MUONIO 149 Muonionjoki E, Äijäkoski

-Kivikautinen kvartsilöytö-/asuinpaikka

Luokka: I

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Kvartsilöytökeskittymiä 2 kpl, liedensija 1 kpl (sekä useita muita)

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 10.8.1994
22.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723.09 + 06 PAHTONEN (1984)

Pinta-ala: n. 50 x 20 m (SE-NW)

x= 7535 46 y= 2483 65 z= 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 6 km SSW Muonion kirkosta.

Hoito ja kunto

A4 B C5,6 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: KM 29511: 1-13 Alue A): kvartsimurskaa 7 kpl, savitiivistettä 4 kpl, sintraantunutta pullolasia 3 kpl; alue B): N. 26 kvartsi-iskosta, joista ehkä 3 kpl kaapimia.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 149.

Diat: OY n:o 62.

Tarkastuksen aihe: Paikannimi Äijäkoski saattaa liittyä muinaisjumalan palvontaan; paikka lienee edullinen kalastuksen kannalta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Kvartsikeskittymä: halkaisijaltaan n. 15 m:n alueelta v. 1994 poimittiin 7 murtunutta, ja ainakin osin iskettyä kvartsin palaa. Vuonna 1995 samalta alueelta löytyi neljä uutta kvartsin kappaletta, joista yksi lienee kaavin ja kaksi muuta esineen teelmää tai katkelmaa. Lisäksi alueelta talletettiin (v. 1994) neljä kappaletta jonkinlaista savitiivistettä sekä kolme palaa sintraantunutta pullolasia.

N. 30 m A):sta NE rantapolulla on

B) liesi, n. 0.5 x 0.3 x 0.15 m, koostuu n. 10 kivistä, kooltaan

keskimäärin 15 cm. Aivan tämän lähiympäristössä n. viiden metrin säteellä oli muitakin palamisen rapauttamia, polun pintaan painautuneita kiviä, edellisiä hiukan pienempiä. Rantaa pitkin kohti ylävirtaa (NE) kuljettaessa palaneiden kivien, eri ikäisten liesien ja nuotiopaikkojen jäänteitä näyttää esiintyvän jokseenkin koko kosken pituudelta.

N. 10 m A):sta NNE löytyi v. 1995

C) kvartsikeskittymä, josta poimittiin 22 pientä, läpikuultavaa, selvästi iskettyä kvartsisirua n. 8 x 8 m laajalta alueelta. Kappaleista suurin lienee jonkinlaisen teräesineen teelmä. Äijäkoskesta ylävirtaan päin ainakin n. 1.5 km:n matkalla aina Saarikosken yläosaan saakka näyttää joen E-rannalla sijaitsevan palaneita kiviä ja niiden keskittymiä. Kyseessä lienevät kalastajien ja leiriytyjien liesien jäänteet satojen ja tuhansienkin vuosien ajalta, mutta tämä seikka on todennettavissa ainoastaan vähintään koekaivausluoteisten tutkimusten avulla, sillä maan pintaan käsin havainnot ovat suhteellisen epämääräisiä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Maan pinta törmän reunalla on kulunut aluskasvillisuudesta paljaaksi niin A):n kuin C):nkin kohdalla. B): Kivien pinnat osittain jäkälöityneet.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Välittömästi Muonionjoen Äijäkosken E-puolella, akkijyrkkien kallionseinämien reunustaman jokitörmän päällä, jonka reunalla on mäntykangasta 20 - 50 m leveänä nauhana. Näköalapaikka.

C): Äkkijyrkästi koskeen (n. 8 m WNW) pudottavan jyrkänteen kallioisella reunatasanteella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Valtatie E8 (SW-NE) sijaitsee paikalta n. 250 m NW. Pysäköintialue sekä sepelivarasto sijaitsee täältä n. 50 m E.

A) sijaitsee välittömästi paikalla olevan resentin grillikiveyksen NW/W-puolella.

C): Korkeuskiintopisteen (?: puuttuu kartalta) teräsputki on isketty kielekkeen kärkeen. Paikkaa rajaa myös matala teräskaide, johon on kiinnitetty teräsvaijeri. Alueelle johtaa hiekoitettu polku (E-W), joka päättyy C)-löytöpaikkaan.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja paljaaksi kuluneella savi- ja moreenipohjalla.

C): Sekoittunut, osittain punaisiksi palaneita laikkuja sekä nokilaikkuja. Hienon hiekan sekainen savi ja humus. N. kolme metriä tästä E olevalle puistokäytävälle on tuotu soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Laaajuuden arviointiperuste: Tehdyt havainnot sekä alueen topografia.

Luokitusehdotus perusteluineen: I: näköalapaikka, josta esihistoriallista löytöaineistoa. Myös paikannimi "Äijä-" viittaa muinaissaamelaiseen palvontaan.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: H. Oksala.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Aluetta hoidettaneen joten kuten näköalapaikkana. Vaatii nykyistä parempaa hoitoa ja kulumisen estämistä mm. informaatiokyltein sekä mahdollisesti kiintein retkeilyrakentein, jotka sijoitettaisiin etäämmälle esihistoriallistyyppisistä löytöalueista.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Alue on varsin turismin kuluttamaa.

Lähilöytöjä: Koko jokivarsi täynnä asutus- ja pyyntijäänteitä molemmiin puolin (SW-NE) Äijäkosken löytökeskittymää; N. 2 km Äijäkoskesta SW on lähin tunnettu tervahauta. Harrinivan löytöalue (tervahauta ja etäämpänä asumuksen raunio) sijaitsee täältä n. 4 km NNE.

This is a detailed topographic map of a coastal region in Finland. The map shows a complex coastline with numerous islands and inlets. Key locations labeled include Peltosaari, Kinnerpudas, Muonionalusta, Karsikkoniemi, Karsikkopalo, Ylimuonio, Kumpurinne, Suukoski, Valtionmaa, Joukkovuoma, Joukkoharju, and Valtionmaa. The map features contour lines, a grid, and various geographical features like rivers and forests. The map is oriented with North at the top.

Kohteet MUONIO 149 ja 156 sekä kolme tervahautaa ja tuvanpohjia

MUONIO 150 Valkeajärvi S

-Kvartsi-iskoksen löytöpaikka

*Kopio:
Muonio*

Luokka: II-III

Ajoitus: Kivikausi (?)

Kohteen laji: Hajalöytö

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 22.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 08 + 05 PAHTONEN (1984)

Pinta-ala: pistemäinen

x= 7530 71

y= 2481 82

z= 255

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A B4? C5 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: KM 29512:1 pieni retusoitu kvartsi-iskos, muistuttaa latteaa kaavinta tai katkennutta, epäsymmetristä nuolenkärkeä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 156.

Diat: OY n:o 63.

Tarkastuksen aihe: Tien pinnasta löytynyt yksittäinen iskos.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Löytö havaittiin täysin irrallaan tien pinnassa. Maiseman puolesta kohde voisi soveltua kivilautiseenkin asutukseen, mutta on ainakin näköetäisyyden päässä lähimmistä vesistä, joita muuten on kyllä löytöön nähden joka ilmansuunnassa. Esihistorialliseen asumiseen viittaavia muita merkkejä lähimaastossa ei havaittu.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kumpuilevaa, hiekkapohjaista, harvaan kasvavaa mustikka-/puolukkepohjaista mäntykangasta. Rinne viettää loivasti kohti S.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäautotien (S-N) pinta, joka on ajamisen kuluttama ja paljastama. Löytökohta sijaitsee kahden, tien molemmin puolin sijaitsevan puun runkojen väliin pingotetun kettinkiportin S-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintalöytö tallautuneelta humuksensekaiselta soralta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä tarkastusmatkalla palatessa.

Laajuuden arviointiperuste: Havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; kappale on saattanut kulkeutua paikalle esim autojen mukana; paikan kulttuurisen luonteen selvittäminen vaatinee koekaivausta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue, mikäli kohteessa joskus todetaan kiinteä muinaisjäännös.

Havaintomahdollisuudet: Melko hyvät.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lähialueella (SW) ajetaan samasta harjukompleksista soraa, mikä voi aiheuttaa myös tälle miljöölle vaaroja.

Lähilöytöjä: MUONIO 148 Valkeajärvenharju: asuinpainanne sijaitsee täältä n. 500 m W. Kaakkurilammen kämpänpohja-alue sijaitsee täältä n. 700 m ENE. MUONIO 156 Jalkosenharju, Valkeajärvi NW: kaksi pyyntikuoppaa, sijaitsevat täältä n. 1100 - 850 m NW.

MUONIO 151 Oustajärvi

-Saivojärvi

Luokka: I-II

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 23.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 PAHTONEN (1984)

Pinta-ala: 840 x 860 m (SE-NW)

x= 7539 48 y= 2487 38 (n. keskipiste) z= 235.3

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 1.2 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D3? E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Muonionniskan jakokunta

Aiemmat tiedot: Paulaharju 1977/1922: 171:

"Oostajärvelläkin, joka on kaksipohjainen saivojärvi Muonion kirkonkylän lähimailla, on monet kerrat nähty vesikansaa. Kerrankin kun poikaset siellä "pulimassa" ollessaan oikein ilvehtivät ja ylpeilivät, ilmestyi rannalle kuusien pituinen, rääsyinen, ontuva akka ja pelotti uimamiehet pois. Kerran taas samalla järvellä nähtiin akan pieni tytär, ja jopa sitten ilmestyi itse järven isäntä, iso mies ketunnahkaisissa vaatteissa. Mutta ketunnahka-ukko oli hyvännäköinen äijä, joka ei herättänyt ollenkaan kammoa, sillä haltijaväessä on asia samoin kuin ihmiskunnassakin: toiset ovat tylyjä ja kolonnäköisiä ja kammottavat, mutta toiset ovat hyvännäköisiä ja rauhallisia ja rakkaampia, eivätkä ensinkään anna kammoa, eivätkä ketään vistota. - - Oostajärvellä saivat kalamiehet kerran reivillä kahta vaille kahdeksankymmentä haukea samalla kertaa. Siitä ylpistyivät miehet, menivät taas, heittivät reivinsä ja röyhkeilivät: - Nyt me otammekin koko koranuksesta kaikki kalat! Mutta eivät saaneeet kalansukuakaan, ei yhtä päätä."

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä maastokohteesta, johon liittyy traditiota.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 151.

Tarkastuksen aihe: Traditiokohteen tarkastus.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:

leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Saivojärvi, muodoltaan pyöreähkö. Uudehkoa, osittain pysyvää, osittain vapaa-ajan asutusta NW-rannalla. Mahdollisesta palvoskivestä ei tietoa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Vesikasveja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jänkien ympäröimä järvi. Myllyoja laskee järven SW-reunalta kohti Muonionjokea (SW). SE-rannalla on Olostunturinojan laskusuu.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Asutus sijaitsee järven NW-rannalla.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Topografinen piirre maisemassa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa kirjallisuudessa esitetyn traditiotiedon pohjalta.

Laajuuden arviointiperuste: Karttalaskelma.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; I-luokka erityisesti traditiopohjan vuoksi.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue kohteen ympärillä; ei estäne rannan yhteiskäyttöä.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: H. Oksala

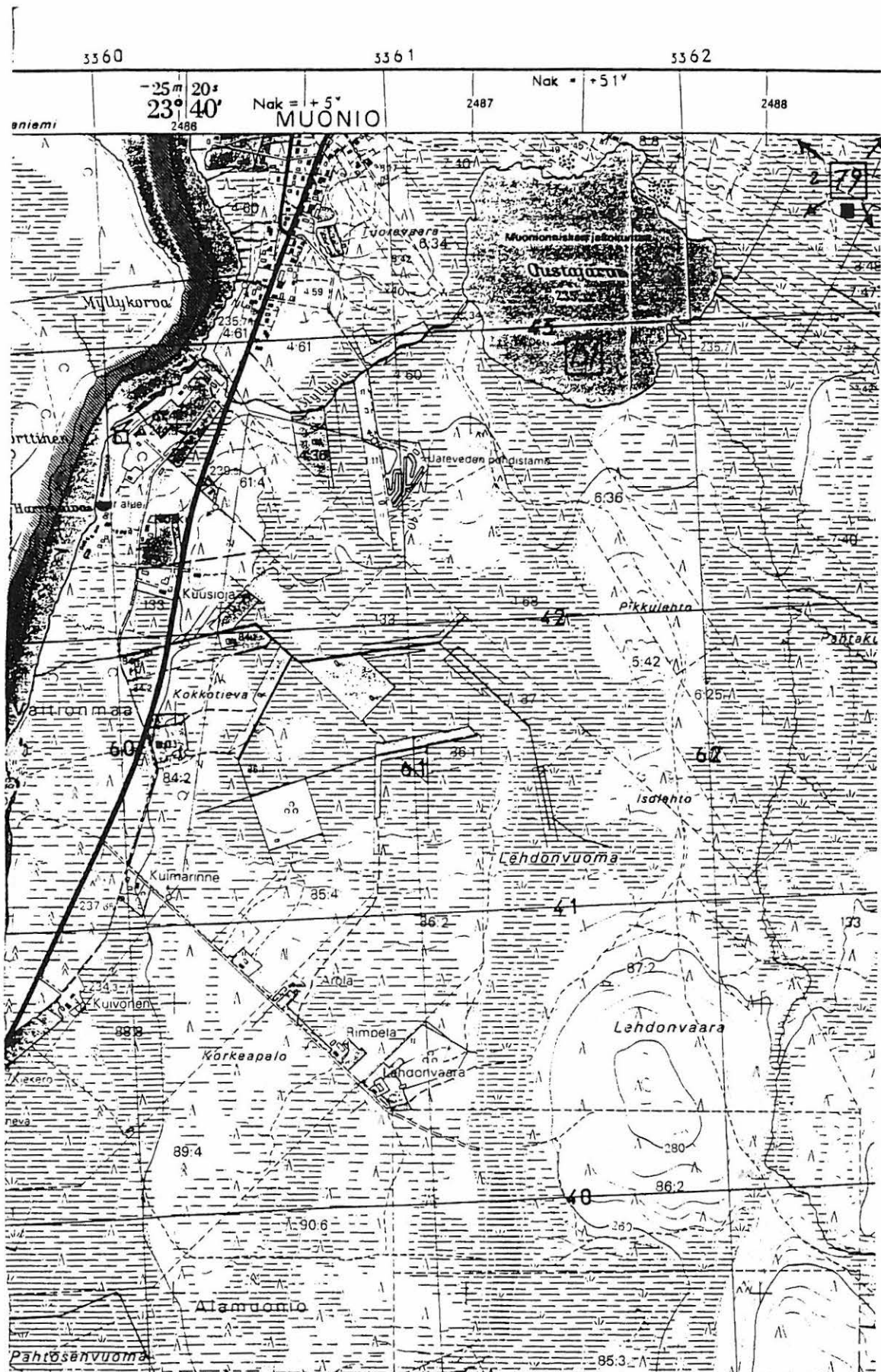
Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Ei toistaiseksi yleisesti tiedossa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Järveen on liittynyt pinnansäätely- ja kalanistutussuunnitelmia.

Lähilöytöjä: Muonion kirkonkylän esihistoriallinen löytö- ja asutusalue sijaitsee n. 1 km Oostajärvestä NW/N.

Ote peruskartasta 2723 08+06 PAHTONEN

Kohteet MUONIO 79 (?) ja 151 sekä tervahauta ja tuvanpohja

MUONIO 152 Muonionjoki E, Puristakoski

- Kivikautinen asuinpaikka: liesiä ja kvartsikeskittymiä

Luokka: II

Ajoitus: Esihist. aika/kivikausi

Lukumäärä: liesiä 7, kvartsikeskittymiä 2

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 24.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: max 70 x 30 m (SW-NE)

x= 7525 92 y= 478 11 z= 190

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.6 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A4 B1 C4?,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: KM 29513: 1-13 kvartsi-iskoksia sekä kiinteät liesirakenteet.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 155.

Diat: OY n:o 64.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän havaintojen vahvistus.

Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)

a) Liesi, soikea, n. 1.3 x 1 x 0.05 m (NE-SW). Kivet kooltaan n. 5 - 15 cm, näkyvissä n. 15 kiveä, jotka ovat palaneita.

N. 15 m a):sta S on

b) liesi, soikea, 1 x 0.5 x 0.05 m (W-E), kivet palaneita. Liedessä pinnalla 3 kvartsi-iskosta (jätetty paikoilleen). Liedessä ja sen ympärillä resenttiä lasi-/muovimassaa ja olutpurkki.

N. 2.5 m a):sta W on

c) liesi, 1.2 x 1 x 0.05 (S-N). Päissä kiviä näkyvillä 6 kpl, kooltaan 5 - 20 cm. S-päässä poikittain salvottu hirsi, lahonnut, pituus n. 1 m.

N. 5 m c):stä NW on

d) liesikiveyksen jäänteitä, ilmeisesti hajonnut, muoto

epämääräinen, 1.5 x 1.5 x 0.03 m, halk. 0.07 - 0.20, n. 7 kiveä näkyvillä, alapinnat nokeentuneita. Lähiympäristössä kvartsi-iskoksia pintamaassa.

N. 5 m d):stä S on

e) palaneiden kivien keskittymä, ilmeisesti hajonnut liesi. Kiviä n. 10 kpl, halk. 3 - 10 cm, 2.5 x 2 m:n laajuisella alueella. Maapohja on kasvillisuudesta paljaaksi kulunut.

N. 1 m e):stä SW on

f) kvartsi-iskoskeskittymä, koostuu pienirakeisista siruista, näkyvissä maanpinnalla 6 x 6 m:n laajuisella alueella.

N. 28 m b):stä SE on

g) liedenjäännös, palaneiden kivien keskittymä, 2 x 0.5 x 0.05 m, näkyvissä n. 13 kiveä, koot 2 - 10 cm, osa vaikuttaa keittokiviltä lohkopintojen perusteella. Keskittymän muoto epämääräinen; sortunut suunnassa NE-SW.

N. 2 m g):stä SE on

h) liesikiveyksen jäännös, n. 3 x 3 x 0.05 m, kiviä näkyvissä n. 20 kpl, halk. 3 - 13 cm, puoliympyrän muotoisessa muodostelmassa, useimmat harmaajäkälän peittämiä. Osa keittokivimäisiä. g):n ja h):n ympäriltä koottiin kuusi kvartsi-iskosta, mukana kaapimia sekä yksi keittokivinäyte. Toinen pussillinen alueelta a)-f).

Pintakasvillisuus:

a) Jäkälä, sammal, juolukka, mustikka, puolukka.

b) Puolukka, jäkälä, karike.

c) Jäkälä, sammal, puolukka, variksenmarja, juolukka.

d) Puolukka, sianpuolukka, mustikka, kanerva, mäntyjä ja kaksi tainta, paksuudet 2 - 40 cm.

e) Maapohja paljaaksi kulunutta.

f) Kanerva, sekä kasveja, joilla on sydämenmalliset lehdet, puolukka, heinä, sammal, katajantaimi, muutama männyntaimi ja mäntyjä, juolukka (harvaa), kasvillisuus on kulunut osittain pois.

g) Lähes paljas sammal, heinä, puolukka, karike.

h) Sama kuin g):ssä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus

Kosken rannalla, ilmeisen edullinen kalapaikka.

a) Joen rantatörmän päällä, jokeen laskeva, jyrkkä ja kivinen penkka. Hiekkarantainen joki n. 25 m SW. Nuori harva mäntypuusto.

b)-e) Ks. edellä.

f) Kohti jokea (n. 15 m S) sortuva rantatöyräs, tulvavesien huuhtoma.

g) Sortuva rantapenkka.

h) Ks. g); sortuu alas törmää kohti jokea.

Välittömästi alueen NW-puolella sijaitseva kosteikko on voinut olla muinaisaikana vesi, joten asutus lienee tuolloin sijainnut kannaksella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Polku (NNW-SSE) lävistää alueen (sama kaikissa).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

a) Pintahavainto, hieno hiekka, heikohko huuhtoutumiskerros, mutta palanut.

b)-e) Sama kuin yllä.

f) Pintahavainto, humuksensekainen erittäin hieno hiekka.

g) Hieno hiekkapohja, joka on punertavaksi palanut kivien ympärillä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 17.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; materiaalin suhteellisen runsauden ja rakenteiden selkeyden perusteella lähes I; täyttää myös II:n kriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi havaintoalueen ympärillä .

Havaintomahdollisuudet: Opastettaessa hyvät; muutoin vaatii harjaantuneisuutta.

Opas: Mika Pouttu, Muonio, tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohde lienee urheilukalastajien suosiossa, ja toiminta kuluttaa kohdetta sen ollessa lisäksi itsestään tuhoutuvaa lajia sijaitessaan eroosioalttiin törmän reunalla.

Lähilöytöjä: Tervahauta n. 200 m NE; MUONIO 153 Kangosvaara SW, tukkikämpän jäänteet n. 1200 m E; tuvanpohja n. 380 m SE.

MUONIO 153 Kangosvaara SW

-Savotta-alue ?

moderni

Luokka: II-III

Ajoitus: Historiallinen

Lukumäärä: Rakennuksen pohjia 2 kpl, kuoppa, kiuas

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 24.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 80 x 30 m ?

x= 7525 91

y= 479 38

z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A4 B4? C D E5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot osittain kiinteistä rakenteista.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 155.

Tarkastuksen aihe: Muinaisasutuksen inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Kiuas, neliö, 2.5 x 2.5 x 0.5 m (NE-SW), näkyvissä 30 - 40 kiveä, kooltaan 15 - 30 cm.

N. 19 m A):sta NW on

B) kuoppa, (latiini?), suorakaide, 2 x 1.5 x 0.8 m.

N. 10 m B):sta NW on

C) pärekaton jäänteitä ja hirren kappaleita kasoissa n. 12 x 6 metrin laajuusella alalla.

N. 6 m C):stä NNE on

D) korotettu maavalli, 14 x 8 x 0 - 0.3 m (E-W?). Tasainen alue.

N. 0.5 m D):stä NNE on

E) maavalli, n. 16 x 5 x 0 - 0.3 m (E-W?), jnka S-laidalla on kiuas, 2 x 2 x 0.35 m, näkyvissä n. 10 kiveä, kooltaan 12 - 30 cm. Kiukaasta n. 1 m E on kuoppa, pyöreäreunainen neliö, 2 x 2 x 0.5 m. Kuopan NE-puolella on 12 suurta kiveä hajallaan

(koot 15 - 30 cm). Kivien WNW-puolella on naulattuja, karsimattomia aidaksen (?) jäänteitä. D):n vieressä sijaitsee toinen samansuuntainen maavalli.

D) ja E) lienevät rakennusten pohjia.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, jäkälä, reunoilla nuori koivu, pajua, juolukkaa.

D) " puolukka, variksenmarja, kuusia ja kuusentaimia, nuorehikoa männikköä ja koivuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Loivasti kohti puroa (n. 15 m SSW) viettävä kosteahko sekametsärinne.

D) ja E) sijaitsevat ylempänä rinteessä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kangosvaaran metsäautotie (SW-NE) on A):sta n. 40 m ESE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; vaikuttaisi siltä, että osa puutavarasta olisi kuljetettu pois tai poltettu joskus - kyseessä lienee suhteellisen nuori kompleks. Täyttää kuitenkin myös II:n yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuullisen hyvät.

Opas: H. Oksala & Mika Pouttu.

Lähilöytöjä: N. 1 km täältä WSW polkua pitkin, sijaitsee historialliseksi tulkittu kiukaallinen tuvan pohja. N. 1300 m SW on tervahauta. N. 2350 m täältä SSW sijaitsee kohde MUONIO 145 Muonionjoki, Majavakoski: venevalkama, -talas ja vanha niitty.

MUONIO 154 Alamuonio, Jalkosenharju / Kaltiojänkkä

- Asuinvallipainanteita

*Kiapi 2016:
luovutettiin*

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/kivikautinen

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 24.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 08 + 05 PAHTONEN (1984)

Pinta-ala: 10 x 20 m

X= 7531 84 y= 2480 26 z= 220

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 10.6 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A1 B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Kylä: Alamuonio

Rno: 27:48

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kiinteitä vallipainanteita.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 156.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen tarkistus.Kohteen kuvaus: (Esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti)a) Asuinvallipainanne n. 10 x 10 x 0.0 m, pyöreä takareuna (S) nousee porrasmaisesti harjuun. Etäreunan valli (N) laskee painanteeseen, syv. vallin yläreunasta n. 0.10 m, pohja maantasainen. Valli 3 - 4 x 0.15 m. Sisäosan halk. n. 3.5 m. Välittömästi A:n W-puolella onb) asuinvallipainanne, soikiomainen puolikaari, 13 x 9.5 x 0.0 m (NNW-SSE), pohja on maanpinnan tasainen. NW-osassa matala kuopanne 1.5 x 1.0 x 0.25 m. Mahd. oviaukko SW-osassa, lev. n. 1 m.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja, 2 mäntyä paks. 3 - 10 cm.

b) Vallilla kuivaa jäkälää ja kariketta, puolukkaa ja sammalta. Sisäosassa sammal, variksenmarja, puolukka, pajunvesa,

männnyntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a) Välittömästi mäntyjä kasvavan harjun N-puoleisella juurella sijaitseva kumpareiden ympäröimä painautuma. Kaltiojänkkä n. 40 m N.

b) SW-osassa vallin korvaa luontainen metsäkumpare.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Noin 40 m S harjun päällä on metsäautotie (W-E). Noin 35 m NE on poroaita, jonka kulma suunnassa N, aita jatkuu suuntaan NE. Ympäristössä on suoritettu hakkuita, vallejia peitetty risuilla ja tukeilla.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto, näytteessä heikko kaksoisPodsoli sekä hiiltä pinnassa ja syvällä hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 22.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen:

II; täyttää yleiset luokkakriteerit (Kotivuori - Tuovinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue rakenteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio, tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Ks. yllä: alueella hakattu metsää; alueella esiintyy myös poronhoitoa.

Lähilöytöjä: MUONIO 156 Jalkosenharju, Valkeajärvi NW: kaksi pyyntikuoppaa sijaitsee täältä 800 - 1020 m ESE; tervahautoja Saarikoskella täältä 800 - 840 m WNW; MUONIO 146 Muonionjoki E, Saarikoskensuvanto: tuvanpohja ja tervahauta sijaitsevat täältä n. 1100 m NW.

MUONIO 155 Muonionjoki, Majavakoski II

-Liesi

Kraapuri 200
1 uokkainen

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen; kivikausi (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 24.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04 + 07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: N. 0.5 x 0.5 m

x= 7523 39 y= 478 73 z= 200

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.8 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A2,4 B4 osittain C7 D E1,2,5 F3? G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Rno: 40:25

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä liesimäisestä, osittain tuhoutuneesta rakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 155.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainto maaperässä esihistoriallisen ihmistoiminnan merkkejä etsittäessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Esihistoriallisen tyyppinen liesi, koostui kolmen pinnalta rapautuneen kiven (10 - 15 cm) ympärillä olleesta punaiseksi palaneen, lähes punamullan kaltaisen likamaan selvähkörajaisesta keskitymästä. Esiintymän leveys esillä olleessa tieuraprofiilissa oli n. 0.5 m ja korkeus n. 0.15 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Jäkälä, puolukkaa, männyn kanto (?).

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkähkösti jokeen ja koskeen (n. 40 m W) laskevan hiekkapohjaisen mäntykangaskumpareen korkeimmalla kohdalla oleva moreenimaan ympäröimä saareke.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Huvilalle (löytöpaikasta n. 25 m W) johtavan pistotien (E-W) N-puoleinen oja-profiilileikkaus.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Värjäytymä alkoi n. 5 cm turpeen pinnan alapuolelta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II-III; havaintoalue oli osittain tuhoutunut.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

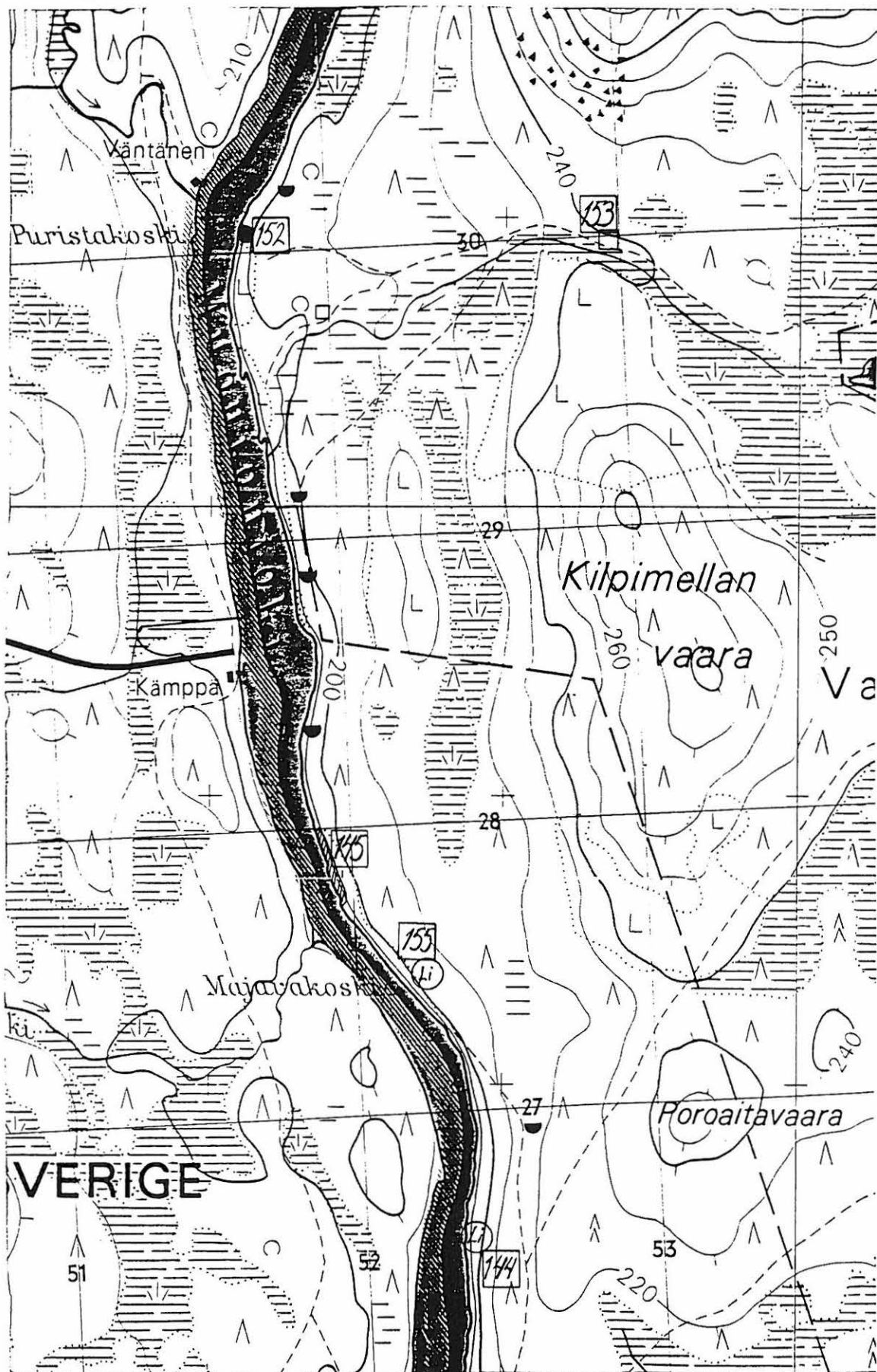
Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tien muokkaus ja käyttö sekä rakennustoiminta voivat vahingoittaa mahdollista kiinteää muinaisjäännöstä ao. paikalla.

Lähilöytöjä: MUONIO 145 Muonionjoki, Majavakoski: Venevalkama ja vanha niitty sijaitsevat täältä n. 300 m SE. N. 600 m kohteesta 155 SE on tervahauta. N. 940 m S kohteesta 155 sijaitsee MUONIO 144 Muonionjoki, Poroaitavaara W: kvartsiittilöytöpaikka.

Ote top. kartasta 2723 04+07 KANGOSJÄRVI

Kohteet MUONIO 144, 145, 152, 153, 155

MUONIO 156 Jalkosenharju, Valkeajärvi NW

-Pyyntikuoppia

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallisia

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 24.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 08 + 05 PAHTONEN (1984)

x= 7530 30

y= 2481 23

z= 240 - 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 10.6 km Muonion kirkosta SW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Kylä: Alamuonio

Rno: 27:48

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännöksistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 149.

Tarkastuksen aihe: Pyyntikuoppiin viittanneet anomaliahavainnot maastossa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Pyyntikuoppa, erittäin maatunut, matalahko, pitkänomainen, n. 4 x 3.5 x 0.2 m, vallin leveys ehkä n. 1 x 0 m. Sisäosa soikea, n. 1 x 2 m (WNW-ESE).

N. 250 m A):sta E on

B) pyyntikuoppa, erittäin maatunut, pyöreä, 3.5 x 4 x 0.2 m, valli epäselvä, ehkä n. 1 x 0.03 m. Sisäosa maljamainen, n. 1.5 x 1 m (NW-SE).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Jäkälä, sammal, puolukka, E-reunalla nuorehko mänty, paksuus n. 7 cm.

B) Sammalla, variksenmarja, puolukka, jäkälä, W-reunalla kaksi mäntyä, paksuudet 2 - 5 cm, E-reunalla kanto.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Loivasti terasseittain kohti järveä (n. 100 m SE) laskeva, harvennettua mäntykangasta kasvava hiekkaselänne harjumaastossa.
B) Hiekkaharjanteella (SW-NE) sijaitsevan kumpareen huipulla, joka laskee kohti järveä n. 60 m SSE. Puolukkapohjainen, mäntyvaltainen jäkäläkangas.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Saarikoskelle vievälle metsäautotielle (SW-NE) n. 25 m NW. Tien hiekkakuoppaa sivuavaan suorakulmaiseen mutkaan on paikalta n. 20 m W. Järvelle vievä tieura (WNW-ESE) sijaitsee n. 15 m täältä SSW.
B) Saarikosken tielle on paikalta matkaa n. 100 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Valli näkyy heikkona kaksoispodsolina.
B) Reunoilla heikko podsoli.
Maastopohja harjuhietikkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)
Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue; pyyntikuoppien ja järven välinen alue kokonaismiljöön säilyttämiseksi.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

A) :n lähellä hiekanottotoiminta sekä ajaminen saattavat vaarantaa jäänteiden säilymistä.

Lähilöytöjä: MUONIO 154 Jalkosenharju: asuinvallipainanteet sijaitsevat n. 800 m A):sta WNW. MUONIO 148 Valkeajärvenharju: asuinpainanne sijaitsee B):stä n. 700 m SSE. MUONIO 150 Valkeajärvi S: kvartsilöytöpaikka sijaitsee täältä n. 880 m SE.

MUONIO 157 Jerisjärvi, Särkilahti

-Esihistoriallinen asuinpaikka, pyyntikuopparyhmä

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi, saamelaisaika, historiallinen aika

Lukumäärä: Asuinpaikka-/pyyntikuoppia (?) 6 - 7 kpl; liesikiveys 1 kpl; kiviesineiden löytöpaikka 1 kpl; kiuastuvan pohja 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 6.8.1994

29.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 200 X 100 m (S-N)

x= 7537 06

y= 500 75

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B4? C5?,6 D E1,5 F3? G

Tila ja omistaja

Omistaja: Kerttu Vesterinen

Puhelin: 9696-8567

Osoite: Kemiläisentie

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Kiinteitä rakenteita sekä esinelöytöjä KM 29514: 1-10 kvartsiterä, -kaapimia ja -iskoksia, myös kvartsiittia.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164 sekä KARTTALIITE 157/II.

Muut liitteet: I a ja b: tiedot ja piirros tuurankärjestä;

I c: lehtikuva tuuran kärjestä.

Diat: OY n:ot 3, 22-24, 65 ja 85.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainnot maaperässä esihistoriallisia asutusmerkkejä etsittäessä. Eräopas Jari Rossin kertomus (6.8.1994) sähköasentaja Jukka-Pekka Hietalan löytämästä kiviesineestä muuntajan tienoilta heinäkuussa 1994.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Kiuastuvan/hirsikodan pohja, neliö, 3 x 3 m, jäljellä kolme seinää, joissa 3 - 4 salvottua hirsikertaa. Rakentamisessa käytetty tehdastekoisia (?), poikkileikkaukseltaan kulmikkaita rautanauvoja. Lankkukatto (?) romahtanut. N-nurkassa on kiuas, epämääräisen kolmiomainen, 4 x 2 x 0.4 m, kylmämuurattu, kivet ovat 30 - 50 cm. Sisäänkäynti ollut ilmeisesti kiukaan S-

puolella, jossa on näkyvissä vain yksi hirsikerta. Rakennusjäänteen N-puolella, W- ja E-nurkissa on matalat kuopanteet (1 x 0.7 x 0.5 m) (2 kpl) sekä epämääräisiä kiveyksiä, joita rajoittaa W-E -suuntainen valli, 3 x 0.8 x 0.15 m.

N. 65 m A):stä NNW on

B) kaksoiskuopanne, ympärysmittat n. 6 x 4.5 m (NNW-SSE), valli epämääräinen, NW-päädyssä on kelottunut kanto, halk. n. 35 cm. Kuopanteita erottaa toisistaan seinämä, pit. n. 2.5 m, lev. n. 1 m, vallin päällä on keskellä kivi, halk. n. 45 cm. Itäisempi kuopanne on neliömäinen, 2 x 2 x 0.8 m, matalan, jonkin verran kivisen vallin ympäröimä, n. 1 x 0.15 m. Läntisempi kuopanne on epämääräinen suorakaide, 1.5 x 2 x 0.05 - 0.50 m, ympärysvallin max mitat ovat 1.5 x 0.3 m, epäselvä W-reunassa. N. 3 m B):stä NE on

C) pyynti-/asuinpaikkakuoppa (?), pyöreäkulmainen suorakaide, n. 6 x 4.5 x 0.45 m (NNW-SSE), valli kivensekainen, n. 1.2 x 0.15 m, Sisämitat 3.2 x 2 m, pohjalla keskellä kivi, halk. n. 30 cm, samanlainen on myös NW-nurkassa. Rakenteen selkeyden perusteella kuoppa on aikanaan kaivettu tukevaksi, siihen on voinut liittyä puisia ja/tai kivisiä tukirakenteita.

N. 3 m C):stä NE on

D) pyynti-/asuinpaikkakuoppa (?), muoto epämääräisehkö suorakaide, 5 x 4 x 0.2 m (SW-NE), valli n. 1.5 x 0.2 m, NW-sivulla ovi(?)aukko, lev. n. 1 m, kork. n. 0.2 m, pit. n. 1.5 m. Sisäosa n. 2.5 x 1.5 m, pohja n. 1.5 x 0.7 m.

E) Tulisija, punaisen hiekan muodostama keskittymä, halkaisijaltaan n. 15 cm. Keskittymän sisällä oli kahdeksan lievästi palanutta kiveä, 3 - 10 cm. Yksi näistä muistutti kvartsiydintä, jonka vuoksi kappale talletettiin (KM 29514:).

F) Kiviesineiden löytöpaikka, muodostuu myllätystä kiven- ja hiekansekaisesta kasasta, halkaisijaltaan n. 1 m². Tältä kohdalta oli kertomusten perusteella löytynyt sädekiviliuskeinen pohjalaisen tuuran katkelma (ks. LIITE I a-c). Tarkastusten yhteydessä eri ajankohtina samalta paikalta löytyi myös kvartsiterä ja -iskos sekä 3 - 4 muuta kvartsi-iskosta ja yksi kvartsiitti-iskos (KM 29514:2-5).

Myös Kemiläisentien pinnasta ja profiileista löytyi mm. pari kvartsikaavinta sekä kvartsiitti-iskos.

N. 20 m D):stä NE on

G) pyynti-/asuinpaikkakuoppa (?), soikeahko, allasmainen, n. 7.2 x 6 x 0.4 m (WSW - ENE). Valli selkeähkö, max 1.5 x 0.15 m. Sisältä pyöreä, halk. 3.5 m.

N. 6 m G):stä NE on

H) pyynti-/asuinpaikkakuoppa (?), pyöreähkö, 6.5 x 5 x 1 m (SW-NE), valli n. 1 x 0.1 m, sisämitat n. 3 x 3.5 m, muoto suppilomainen.

I) pyynti-/asuinpaikkakuoppa (?), pyöreähkö, n. 6.5 x 6 x n. 1.2 m, valli n. 2 x 0.15 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, jäkälä, pari koivun, pajun ja männyn tainta.

B) Itäisempi: suopursu, puolukka, sammal, juolukka, vallilla kaksi mäntyä, paks. n. 15 cm, SE:ssä maatunut kanto, halk n. 30 cm, kuopan poikki on kaatunut myös mäntykelo. Läntisempi: mustikka, puolukka, sammal, vallin SE-osassa kolme mäntyä, halk. n. 13 cm, yksi N-nurkassa. Kuoppa on peitetty karsituin

männynoksin.

C) Paksu sammal, jäkälä, mustikka, puolukka, NW-nurkalla on puoliksi maaton kanto.

D) Sammalla, puolukka, mustikka, vallilla jäkälää ja sen N-osassa viisi erikokoista mäntyä, paksuudet keskim. 30 cm juurakot lienevät tuhonneet vallia. Vallin S-nurkalla maaton kanto, halk. n. 30 cm.

E) Havainto tehtiin ylös nostetun mäntykannon (halk. n. 30 cm) juurakon alta.

F) Välitön pintakasvillisuus puuttuu löytökohdista.

G) Puolukka, jäkälä, sammal, mustikka, variksenmarja.

H) Sammalla, mustikka, puolukka, reunalla kolme mäntyä, paks. 5 - 25 cm, sekä koivu, paks. 5 cm. pohjalta katkaistu kaksi halkaisijaltaan 5-senttistä mäntyä.

I) Sammalla, puolukka, mustikka, variksenmarja, reunalla kolme mäntyä, paks. 12 - 18 cm, sekä yksi kanto.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Polveileva mustikka-, puolukka- ja sammalpohjainen mäntykangas moreenikumpareen taitteessa, josta on n. 100 m jänkään (W) ja n. 400 m Jerisjärveen (E).

B) Ks. yllä; moreenikumpareen alaosassa, WNW-reunalla.

C) Mainittu jänkä tähän löytöpaikkaan nähden sijaitsee n. 100 m WSW. Kuoppa sijaitsee moreeninyppylän korkeimmalla kohdealla.

D) Ks. ed..

E) Loivasti kohti jänkää (W) viettävän, harvaa männikköä kasvavan moreenikumpareen alaosassa.

F) Loivasti kohti Särkilahtea (NE) viettävän, kivisen, N:ssä jänkäiseksi muuttuvan mäntykangasrinteen ja moreenikumpareen N-puoleisessa taitekohdassa.

G) Loivan moreenikumpareen ESE-reuna, loivasti kohti järveä (E) viettävää mäntyvaltaista, tuoreehkoa sekametsäkangasta.

H) Vrt. G).

I) Moreenikumpareen terassimaisesti päättyvä E-reuna (vrt. G) - H)).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Sijaitsee n. 10 m WSW Kemiläisentiestä (NNW-SSE), sekä siitä kohti W risteytyvästä, läheiseen soranottokuoppaan johtavasta traktoritiestä n. 10 m SSE, ts. ao. teiden risteyksen S-puolella.

B) Kemiläisentie sijaitsee kohteesta n. 10 m NE.

C) N. 300 m kohteesta NE on Vesterisen hirsitalo, jonne vievän tilustien (SW-NE) ja Kemiläisentien välisen risteyksen ojasta kohteeseen B) on n. 8 m suuntaan WSW.

D) Sijaitsee n. 1 m SW Kemiläisentien (NNW-SSE) ojasta.

E) Kemiläisentie sijaitsee kohteesta n. 30 m E.

F) Kemiläisentien W-puolella sijaitsevasta sähkömuuntajasta kohti E pystytetyn sähkölinjan (ukkosjohtattimen?) ensimmäisen tolpan juurella, 28 m E tien W-reunalta (muuntajalta) lukien (ja 17 m ENE tien E-puolelta lukien). Kohteesta n. 11 m WNW kulkee oja, joka lähempänä Särkilahtea alkaa mutkitella. Vesterisen ja Rossin taloon paikalta on n. 35 m E.

G) Alue rajoittuu S:ssä Vesterisen tilustien (SW-NE) ojaan, sijaiten tämän ja Kemiläisentien (SE-NW) risteyksessä, josta

rakenne edelleen sijaitsee n. 7 m E.

H) Vesterisen tilustie (SW-NE) sijaitsee n. 6 m H):sta SE.

I) Paikalta on n. 11 m Vesterisen tilustien W-puoleiseen ojaan (suunta SE)).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja. Moreenipohjainen, paikoin kivinen kangasmaasto. Kuoppien B)-D), G)-I) valleissa kairauksen perusteella esiintyy selvä podsoli, mikä viittaa kohteiden esihistoriallisuuteen.

E) Ylösnostetun kantojuurakon alapuoli, maannoksen yläosa. Punaiseksi palanutta hiekkaa, jota ympäröi normaali podsolimaannos kivensekiasessa silttimoreenissa.

F) Hietala kertoi löytäneensä esineen n. 30 cm:n syvyydestä. Kvartsilöydöt näyttävät tulleen esiin täsmälleen samalta kohdalta, kaivetusta moreenimaakasasta.

G) Vallilla suhteellisen selkeä kaksoispodsoli. Maasto on kivistä. Kaksoispodsoli osittain näkyvissä myös E:ssä ojaprofiilissa. Kuoppaa oli peitetty karsintajätteellä sekä suurella kivellä (halk. n. 90 cm), jotka ovat teiden raivausjätettä.

H) Vallissa kaksoispodsoli, jonka alemman huuhtoutumiskerroksen yläosassa oli jonkin verran hiiltä. Aiemmin kuopassa sijainneita karsintajätteitä oli jossain määrin siivottu pois, mutta oksariketta esiintyi pohjalla huomattavasti.

I) Hieno kivensekainen siltti, pohjalla vahva hiilikerros sekä voimakkaasti huuhtoutunut tuhkerakkerros. Vallilla heikko kaksoispodsoli. Kuopan pohjalla hienontunutta karsintajätettä, josta kuitenkin suurin osa raivattu pois vastikään.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

F) Tuurankatkelman oli Jukka-Pekka Hietala löytänyt ukkosenjohdattimen kaivu- ja asennustyön yhteydessä heinäkuun lopulla 1994. Tapauksesta kertoi eräopas Jari Rossi 6.8.1994 H. Oksalalle paikan päällä. Kvartsiterä ja ensimmäinen iskos löytyivät tuolloin inventoinnin yhteydessä Rossin kertomuksen pohjalta. Tuurankärki jäänee Hietalan haltuun.

G)-I) havaittiin vasta 27.5.1995 Kolarin ja Muonion kansalaisopistojen arkeologian kurssiretken yhteydessä.

Laajuuden arviointiperuste: Maastohavainnot: löydöt ja topografia viittaavat alueen asutukseen jo kivikaudelta alkaen.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; kohde muodostaa erittäin kiinnostavan, kulttuurisesti pitkäikäiseltä vaikuttavan alueen, joka kuitenkin lienee osittain tuhoutunut tieurien alta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä mainittu ala.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Hilikka Oksala, puh. 04 22 33 78 57; eräopas Jari Rossi, puh. 9696-8569; maanomistaja Kerttu Vesterinen, puh. 9696-8567 Jerisjärvi, Särkilahti; sähköasentaja Jukka-Pekka Hietala, os.

Ratsutie, 99300 MUONIO, puh. 9696-532 709; kulttuurityöntekijä Mika Pouttu, puh. 9696-532 281, Muonio.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tieurien raivaus- ja hoitotyö sekä metsänhoito saattavat vahingoittaa kohdetta. Maanomistajille on suullisesti tiedotettu kohteen luonteesta.

Lähilöytöjä: N. 1 km kohteesta 157 N on tervahauta. MUONIO 158 Kemiläinen SE, Kemiläisenjärvi NE: kivilatomus ja puuseita (?), sijaitsee täältä n. 1350 m kohti NNW. MUONIO 159 Jerisjärvi NW, Hietaranta: pyyntikuoppa/asuinpainanne (?) sijaitsee täältä n. 2500 m ESE. MUONIO 52: Keimiöniemen kalakenttä sijaitsee täältä n. 1500 m ENE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Tiedot kohdasta F) pohjautuvat Jari Rossin kertomaan 6.8.1994 sekä Jukka-Pekka Hietalan kanssa käytyihin keskusteluihin syyskuussa 1994 puhelimitse sekä pers. comm. toukokuussa 1995 ja kesäkuussa 1996. - Mikäli B) - D) sekä G) - I) tulkitaan pyyntikuopiksi, ne ovat saattaneet olla osa jonkinlaista hangasaitajärjestelmää. Kemiläisentien pinnan alle on saattanut jäädä muitakin painanteita.

LUETTELOIMATON KIVIESINE

Kivikauden asuinpaikkalöytö, jonka FK Hilikka Oksala dokumentoi sähköasentaja Jukka-Pekka Hietalan lainattua tätä hänen Jerisjärven Särkilahdesta heinäkuussa 1994 löytämäänsä kiviesineen katkelmaa tutkimusta varten Oulun yliopiston arkeologian oppiaineen toimeksiantaman Muonion kunnan inventoinnin yhteydessä toukokuussa 1995. Esine on pyynnöstä jätetty Jukka-Pekka Hietalan haltuun 27.6.1996, os. Ratsutie, 99300 MUONIO, puh. 016-532 709.

Kiviesineiden löytöpaikka F)

TUURAN KÄRKIKATKELMA 1 kpl, n. 320 g

Vihreää sädekiviliusketta, muoto kapea ja korkea, nelisivuinen, lappeita hiottu, kyljillä pilstottu pinta. Tasalappeen reunalla oleva vaalea viiltoura on peräisin löytötilanteesta aiheutuneesta kaivinkoneen kauhan terän raapaisusta. 120 x 41 x 40 mm.

Löytöpaikka sama, josta kvartsit KM 29514: 2-5 ovat peräisin, ts. Kemiläisentien W-puolella sijaitsevasta sähkömuuntajasta kohti E vedetyn sähkölinjan ensimmäisen tolpan juurelta, n. 30 cm:n syvyydeltä, n. 35 m Vesterisen talosta W, loivasti kohti Särkilahtea (NE) viettävän kivisen ja jänkäiseksi muuttuvan mäntykangasrinteen ja moreenikumpareen juurella.

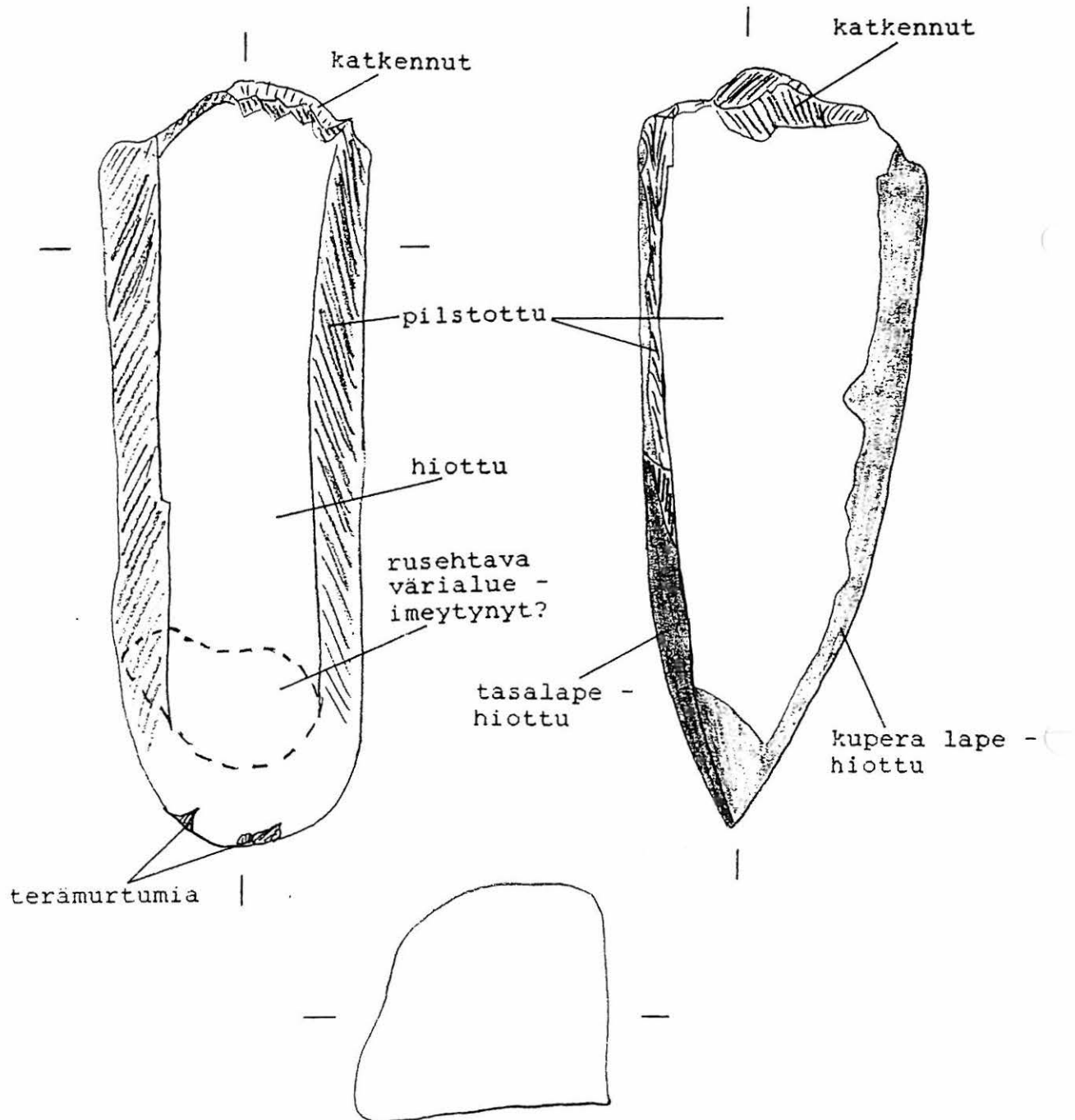
(pk 2741 02; x=7537 06; y=500 75; z=260)

Ks. kuvat LIITE I b ja c.

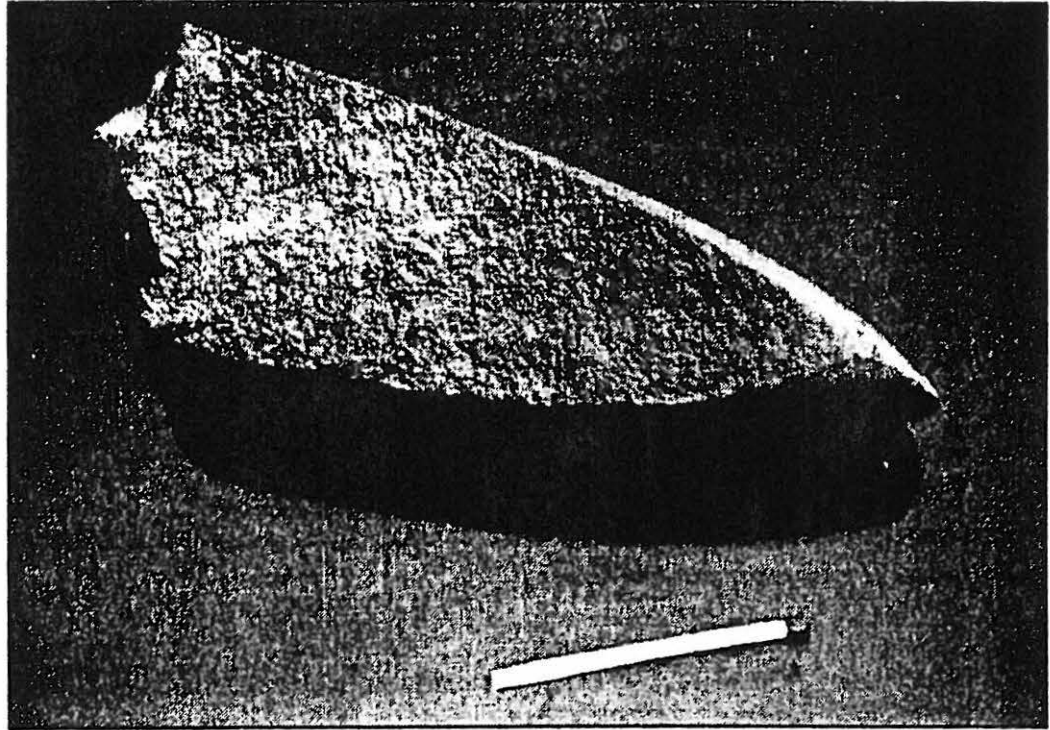
MUONIO 157 Jerisjärvi, Särkilahti

Tuuran kirkikatkkelma. Jukka-Pekka Hietalan hallussa (Ratsutie, 99300 MUONIO).

1:1

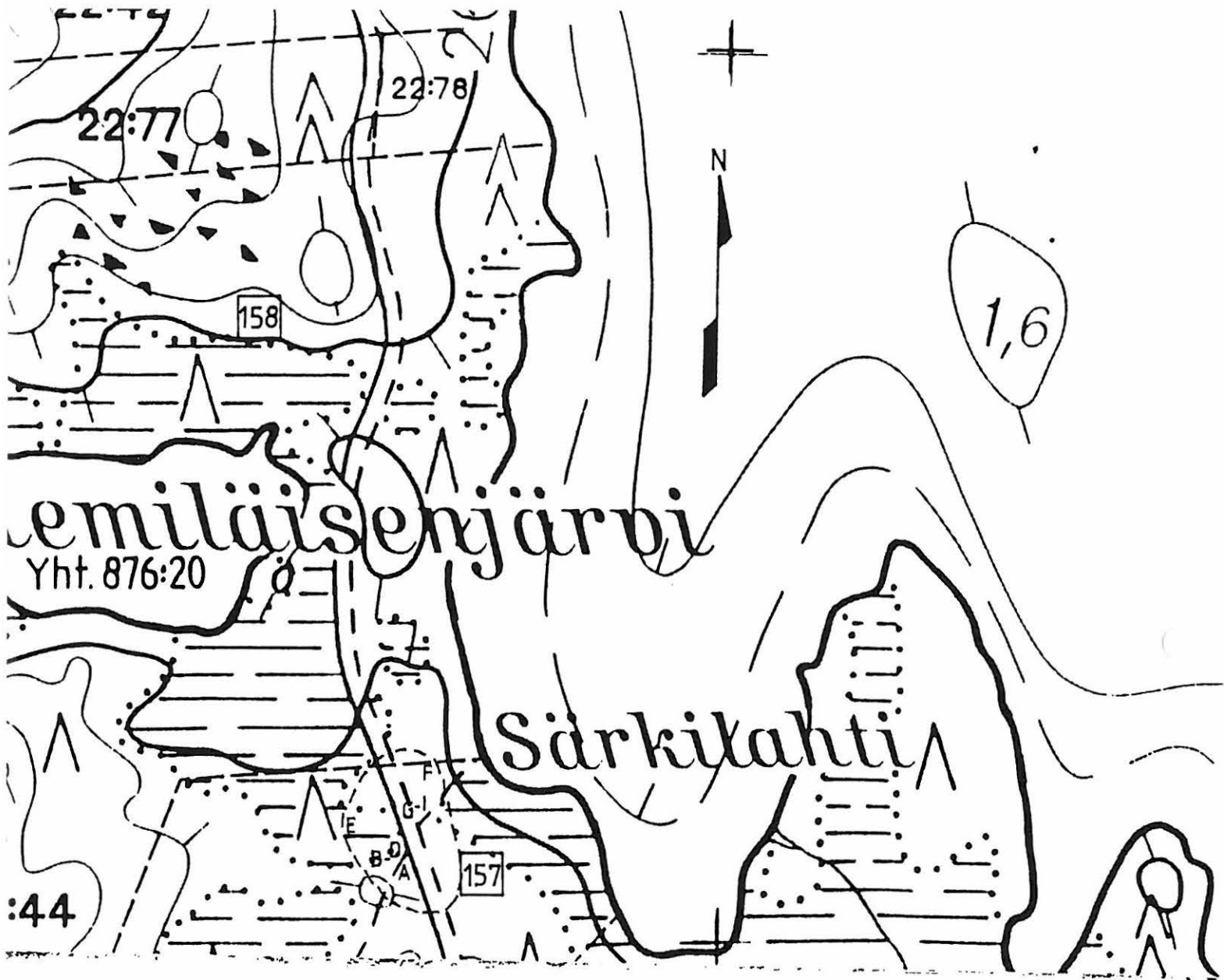
Jerisjärven rannat antavat kivikautisia viestejä

Eero Haapala

□ Jerisjärveltä on löytynyt uselta merkkejä kivikautisesta elämästä. Tutkimusten mukaan saaren ympärillä on ollut puolenkymmentä pysyvää kivikautista asuinsijaa. Muutama viikko sitten viimeksi löytyi kivikirves, jonka ikä museoviraston mukaan voi olla jopa 8000 vuotta vanha. Lain mukaan muinaislöydöt ovat kansalaisomaisuutta. Löydöistä maksetaan palkkio, luvataan Museovirastosta.

Tornionlaakso 8.9.1994

KARTTALIITE MUONIO 157/II
Mittakaava 1:10 000, suurennos 150 %
Top. kartta 2741 02 B

MUONIO 158 Kemiläinen SE, Kemiläisenjärvi N

-Kivilatomus, puuseita (?), hautapaikka (?)

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: Kivilatomuksia 1 kpl, puuseitoja 1 kpl (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 29.8.1995
9.6.1996

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 300 x 300 m (?)

x= 7537 67

y= 500 46

z= 260 - 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1,4? B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Rno: 22:44

Omistaja: Yksityinen: Raili Yliniemi puh. 016-532 095

Yhteyshenkilö: Pertti Yliniemi

Hotelli Olostunturi puh. 016-536 111

99300 MUONIO

016-538 585

Rno: 22:77

Omistaja: Yksityinen: Marjatta Virrankoski

Ristolantie 15 B 013

00320 HELSINKI

puh. 09-577 547

Aiemmat tiedot:

Väinö Tanner 1919: Kirje Pajalasta Julius Ailiolle 24.9.1919.

Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki:

"5. Nedanför Kemiläinen-bärget vid Jerisjärvi särskilda grafvar i förbindelse med kolskikt i marken (Uppllysning af gamla husbonden på Keimiöniemi)." (Tanner 1919: 3). Karttamerkintä liitteenä (Karttaliite 15/I).

Tarkastuslöydöt: Kiinteäksi muinaisjäänteeksi arveltu kivilatomus suuren (seitamaisen) kiven juurella; puuseitaa muistuttava, sahaamalla irroitettu kuusikulmainen kelopölkky.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164; KARTTALIITTEET 15/I, ks. kohde 15; 158/I-II, ks. kohde 158; ks. m. 157/II, ks. kohde 157.

Muut liitteet: LIITE III a-b/158 (valokuvia)

Negatiivit: H. Oksalan hallussa.

Tarkastuksen aihe: Väinö Tannerin vuodelta 1919 olevassa tiedonannossa mainitun kohteen etsintä (ks. yllä) inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Kivilatomus, pyöreähkö suorakaide, 1.5 x 1 x 0.3 m (SW-NE), näkyvissä n. 28 kiveä, 10 - 35 cm. Kivet osittain kylmämuurattu ainakin kahteen kerrokseen. Pertti Yliniemen kirjeen (19.2.1997) mukaan latomus osoittautui koiran haudaksi vuodelta 1986. Latomuksen NE-päädyssä on suuri maakivi, jonka lattea pystysivu on kohti latomusta. Kivi on kooltaan 3 x 3 x 3 m. Paikalta on näkymä järvelle. Lähialueella on useita erikoisen muotoisia suuria kivilohkareita, joissa on onkaloita.

N. 200 m A):sta N on

B) aluksi puuseidaksi arveltu karsikkokelo (?): kierteinen, rungossa kirveen iskun jälkiä, yläosaa jonkin verran muotoiltu. Alaosa lievästi hiiltynyt. Korkeus n. 3 m, paksuus n. 45 cm. Vastakappale (päärunko) on vieressä maassa, käyttämättä lahonneena. Sijainti on nyky-ympäristössä huomiota herättävä, sillä aluetta on raivattu avoimeksi. Ks. LIITE III b: Kuva 4. (Tämä ei siis ole sama kuin c)).

N. 50 m A):sta N löytyi tyven sahausjäljen perusteella keväällä -96 lähistöltä

c) katkaistu, pinnalta kelottunut ja kuusisärmäiseksi veistetty puupölkky, pit. n. 1 m, juuren halk. n. 20 cm. Kappale siirrettiin löytäjän, taidegraafikko Hilikka Ukkolan pihaan kirkonkylään, os. Kelokuja, 99300 MUONIO, puh. 9696-532 964.

Havaintoalueella on muitakin kantoja, jotka ovat osittain palaneet, ja ilmeisesti ne ovat katkeilleet eri tavoin: sekä isketty kirvein, sahattu, että katkenneet luonnostaan esim. salaman iskusta. Kantojen perusteella aluetta on hyödynnetty eri aikakausina ja vuodenaikoina; kirveillä kaadetut lienevät vanhempia kuin sahatut; korkeat kannot viittaavat talvihakkuisiin.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Kivet ovat harmaajäkäläisiä, mutta mineraalipinta on osittain näkyvissä. Muu kasvillisuus sammal, jäkälä, puolukka, mustikka. Latomukseen arveltiin voidun käyttää myös vanhastaan jäkälöityneitä kiviä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Matala, loiva moreenikumpare, jota ympäröivät kiviset moreeniselänteet E:ssä ja W:ssä. Jängän reunaan (S) on n. 45 m, täältä edelleen saman verran Kemiläisenjärveen (S). Kuivahkoa mäntykangasta.

B) Kivinen moreenirinne, mäntyvaltainen, kuiva ja harvennettu kangas.

c) Yllä (kohdassa A) mainittujen moreeniselänteiden ympäröimä, kohti järveä (S) avautuva alatasanne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

B) Kemiläisentielle n. 200 m (ENE). Näkyvyys paikalta on myös lähialueella sijaitsevaan harmaakiviseen tornirakennukseen (NE).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Kairanäytteestä podsolikehitys puuttui, mikä viittasi kerrostumien sekoittuneisuuteen ja nuoreen ikään.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventointi n. 75 vuotta vanhan tiedonannon pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; edellyttää lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä mainittu pinta-ala, joka osuu myös alueen N-puoleiseen tonttimaahan no. 22:77.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät; metsän hakkuu ja tonttimaatoiminta voivat hävittää viitteitä alueen vanhasta kulttuurista.

Opas: H. Oksala; H. Ukkola

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kaavoitettu tonttimaaksi; alueella suoritettu puiden harvennusta. Nämä seikat vaarantavat kohteen mahdollisen muinaisjäännösluonteen. Kaavoittaja Tunturilapin Suunnittelu Oy/Olli Kivinen puh. 016-538 541.

Lähilöytöjä: MUONIO 157 Jerisjärvi NW, Särkilahti: esihistoriallis-historiallinen pyynti- ja asuinpaikka sijaitsee täältä n. 600 m SSE. MUONIO 6, 17 ja 52 Jerisjärvi, Keimiöniemi: kivistä löydettyjä löytöpaikat, seita sekä historiallisen ajan kalakenttä sijaitsevat täältä n. 1650 m E.

N. 350 m kohteesta 158 NE sijaitsee tervahauta. Vanhaan lappalaisasutukseen viittaavat myös Kemiläisen rinteen eteläpuolen kohteet MUONIO 38: vaadinten lypsykaarre sekä MUONIO 39 ja 41: kala- ja asuinkentät Särkijärven rannalla, samoin koko Jerijärven alueen muu runsas muinaisjäännöskanta.

Jatkotoimenpiteitä: Maanomistajille ja kaavoittajalle tiedotettu kohteesta 5.2.1997 ja 11.3.1997. Ennen rakennustöiden aloitusta erityisesti kaavoitetuissa kohdissa Kemiläisen rinteen kaakkoisosassa, Kemiläisenjärven pohjoispuolella tulisi suorittaa ainakin koekuopitusta kiinteää muinaismuistoa koskevien viitteiden tarkistamiseksi ja rauhoitusta koskevien jatkotoimenpiteiden ratkaisemiseksi mahdollisten maalöytöjen pohjalta.

Latomuksella (A) ei 10 vuotta vanhana koiran hautana vielä ole rauhoitusarvoa.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kohde muistuttaa Jassanmaata Tiurajärvellä (MUONIO 108): molempiin liittyy perinnettä hautaamisesta. Myös Muonion

Karsikkoniemeen liittyy traditio alueella sijainneesta
lappalaishautausmaasta (ks. Vahtola 1991: 204).

MUONIO 159 Jerisjärvi W, Hietaranta I

-Pyyntikuoppa/asuinvallipainanne (?)

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi ?

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 5.8.1994

29.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 6 x 8 m

x= 7536 43 y= 501 93 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B C3,6 D E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot painanteesta sekä muutamista palaneista kivistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Vuonna 1994 tehdyn havainnon uusinta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Pyyntikuoppa/asuinvallipainanne (?), matala, pitkänomainen, 8 x 6 x 0.4 m (ESE-WNW). Ympärillä epämääräinen valli, korkeus 0 - 30 cm, kuopanteen sisäosa n. 3.5 x 1.5 m. Rikkoutuneissa pinnan kohdissa havaittavissa muutamia palaneita kiviä. Kuopanteelta n. 25 m SW, käännettyjen juurakoiden alla esiintyi niinikään palamisen rapauttamia kiviä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, variksenmarja, mustikka, sammal.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kivikkoinen, harvaan kasvava mäntykangas, jossa on muutamia kuusiakin, kumpareen harjanteen ylin kohta, joka loivasti viettää kohti Jerisjärven rantaa, n. 100 m NE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Uudehko hirsihuvila sijaitsee kohteesta n. 50 m NE. Tilus-/metsäautotie (SE-NW) kulkee kohteesta n. 25 m SW. Mahdollisesti tie halkaisee esihistoriallisen kulttuurialueen.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; rikkoutuneessa maanpinnassa havaittujen palaneiden kivien lähiympäristö koostui voimaakkaasta huuhtoutumiskerroksesta ja kaiken kaikkiaan podsolikerrostumasta. Juurakoissa maaperä oli kivensekaista silttimoreenia.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; eihistorialliselta vaikuttava kiinteä jäännös.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue; vähintään moreenikumpare, jolta havainnot tehtiin.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät; tie läpäisee kumpareen.

Opas: Hilikka Oksala, puh. 04 22 33 78 57.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Painanteen päältä on ajettu metsätyökoneella. Metsän hoito ja harvennus sekä tien käyttö aiheuttaa paikalla rasiitetta muinaisjäännöksen suhteen.

Lähilöytöjä: MUONIO 157 Jerisjärvi NW, Särkilahti: esihistoriallinen asuin- ja/tai pyyntipaikka sijaitsee täältä n. 1350 m WNW. N. 500 m kohteesta 159 kohti ESE on tervahauta. N. 750 m kohteesta SE on asumuksen pohja. N. 1060 m täältä SSE on erityisesti lapinkotaliesistä koostuva löytöalue, MUONIO 160 - 164.

MUONIO 160 Jerisjärvi, Heinäniemi I

-Liesiä

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 30.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 30 x 5 m (S-N)

x= 7535 08 y= 502 17 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.5 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C D3? E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä rakenteista: kahdesta liedensijasta maastossa.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Jorma Vaattovaaran tiedonanto 7.8.1995 pihapiirinsä muinaisista asutusjäänteistä inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Liesi, pyöreä, halkaisijaltaan 1 m, reunakehällinen, näkyvissä kuusi harmaajakäläistä kiveä, kooltaan 10 - 15 cm.

N. 25 m A):sta N on

B) Liesi, pyöreäkulmainen suorakaide, 1 x 0.8 x 0.03 m (SE-NW), kehässä 12 kiveä, kooltaan 5 - 20 cm.

Kyseessä näyttäisivät olevan ns. lapinkotaliesien sijat.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Jäkälä, mustikka, puolukka.

B) Sammal, jäkälä, kanerva, mustikka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen, hieman kivinen, harvahkoon mäntyä kasvava jäkäläkangas, josta Jerisjärven rantaan (E) on n. 650 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Poroaita (SW-NE) sijaitsee 40 - 50 m liedestä S, ja Vaattovaaran taloon (S) on paikalta n. 150 m.

B) Sähkölinja (SW-NE) sijaitsee paikalta on n. 30 m N.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Turpeen alla hiiltä ja voimakas podsoli hienossa hiekassa.

B) Podsoli heikohko karkeassa hiekassa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa Jorma Vaattovaaran tiedonannon ja rva Kaija Vaattovaaran opastuksen pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; liesien lukuisuus saattaa viitata laajaan saamelaisperäiseen muinaisasutukseen paikalla.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue; kaikki Heinäniemen esiintymät.

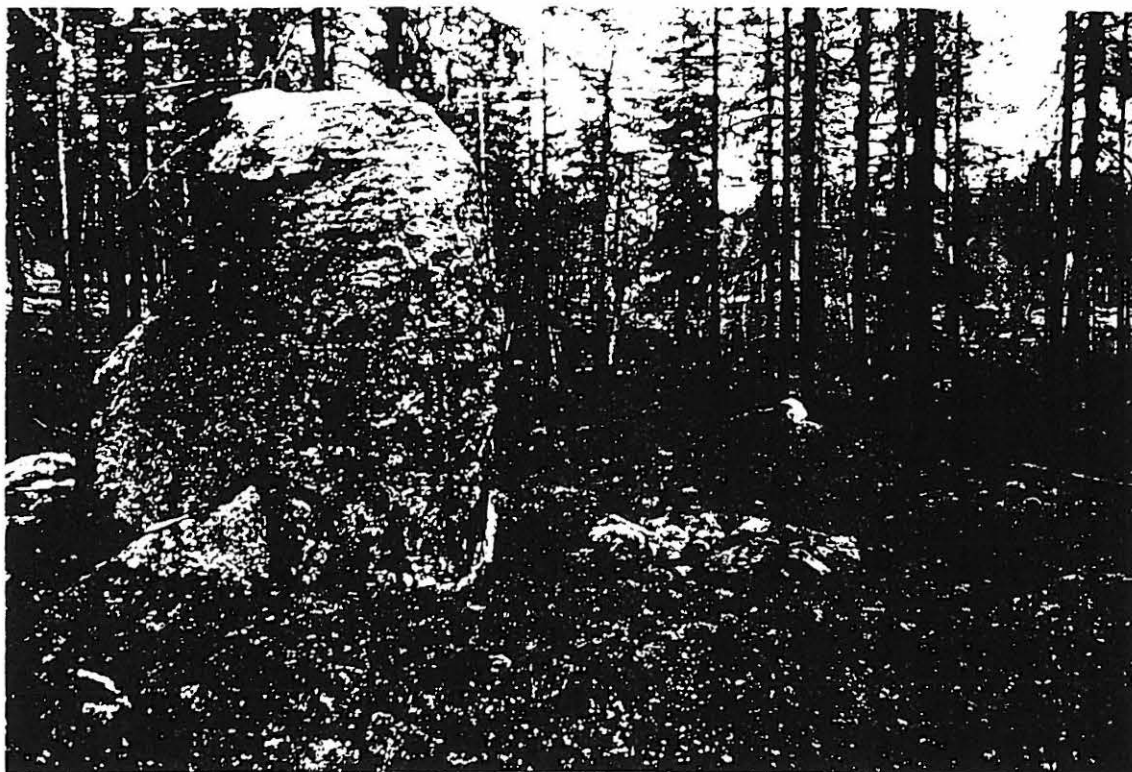
Havaintomahdollisuudet: Kohtuullisen hyvät opastettaessa; vaatii poroaitojen läpäisyä.

Opas: Rva Kaija Vaattovaara, Jerisjärvi, Heinäniemi, Muonio, puh. 9696-529136.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Aluetta hyödynnetään jatkuvasti poronhoidossa, joka tuskin aiheuttaa haittaa.

Lähilöytöjä: MUONIO 161 - 164 Heinäniemestä Kalasatamalle: asumuksen pohjia, liesiä, kivipiirroja, tervahautoja ja kiuasuuni sijaitsevat kohteen 160 N-, W- ja S-puolilla 150 - 500 metrin etäisyydellä.

Kuva 3.
Kivilatomus ja maakivi
(A), taustalla
Kemiläisentie.
Kuv. W-E.

Kuva 4.
'Puu-seita' (B) (?),
Hilkka Ukkola (150-160
cm) sekä Keski-Aasian
paimenkoira Ami.
Taustalla Pallas ja
Keimiöstunturi.
Kuv. W-E.

Kuv. H. Oksala 1996

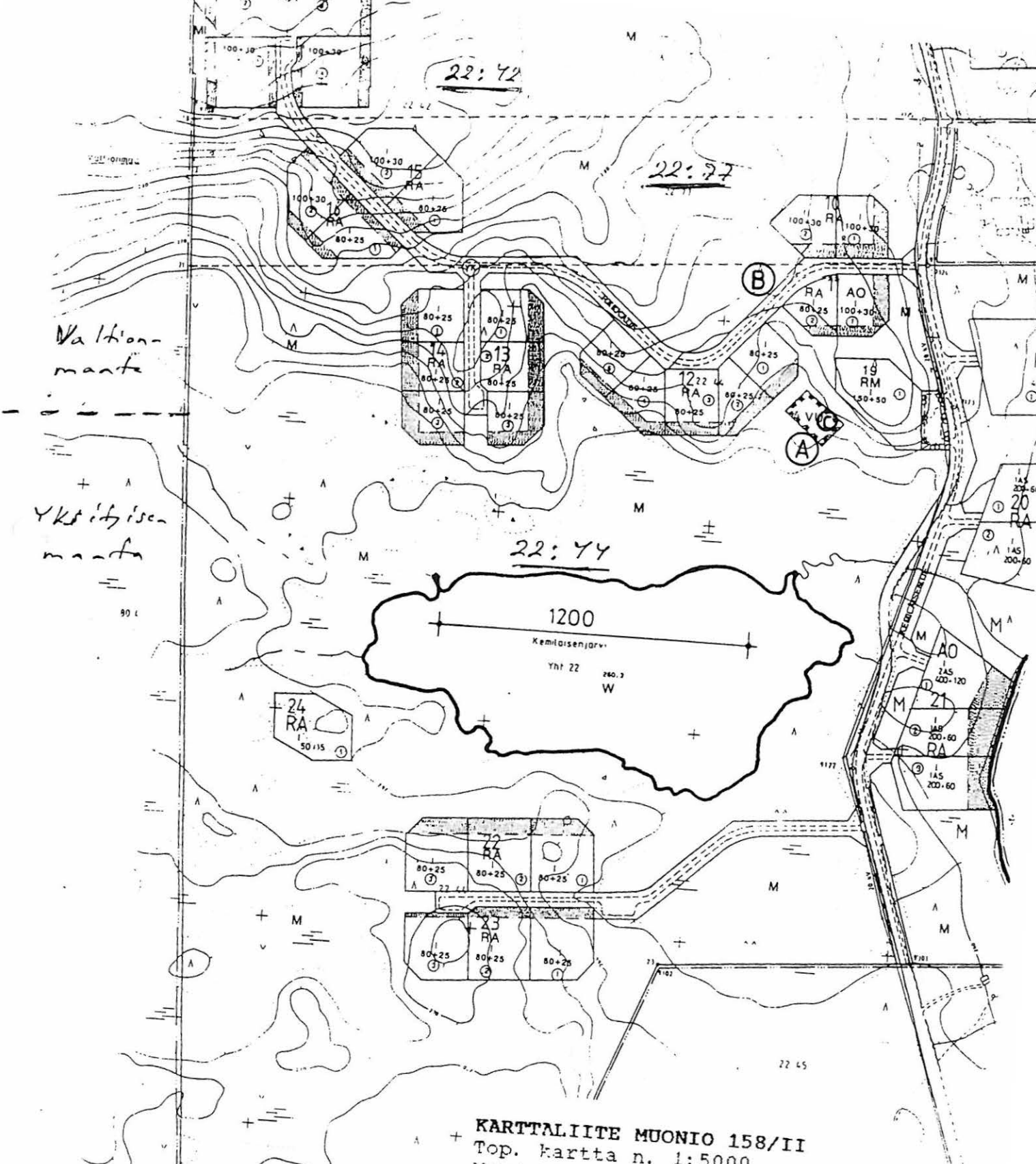
MUCNIO 158 Hemiläinen SE, Hemiläisenjärvi

Kuva 1. Kivilatomus (A) suuren maakiven S-puolella.
Kuvaussuunta S-N.

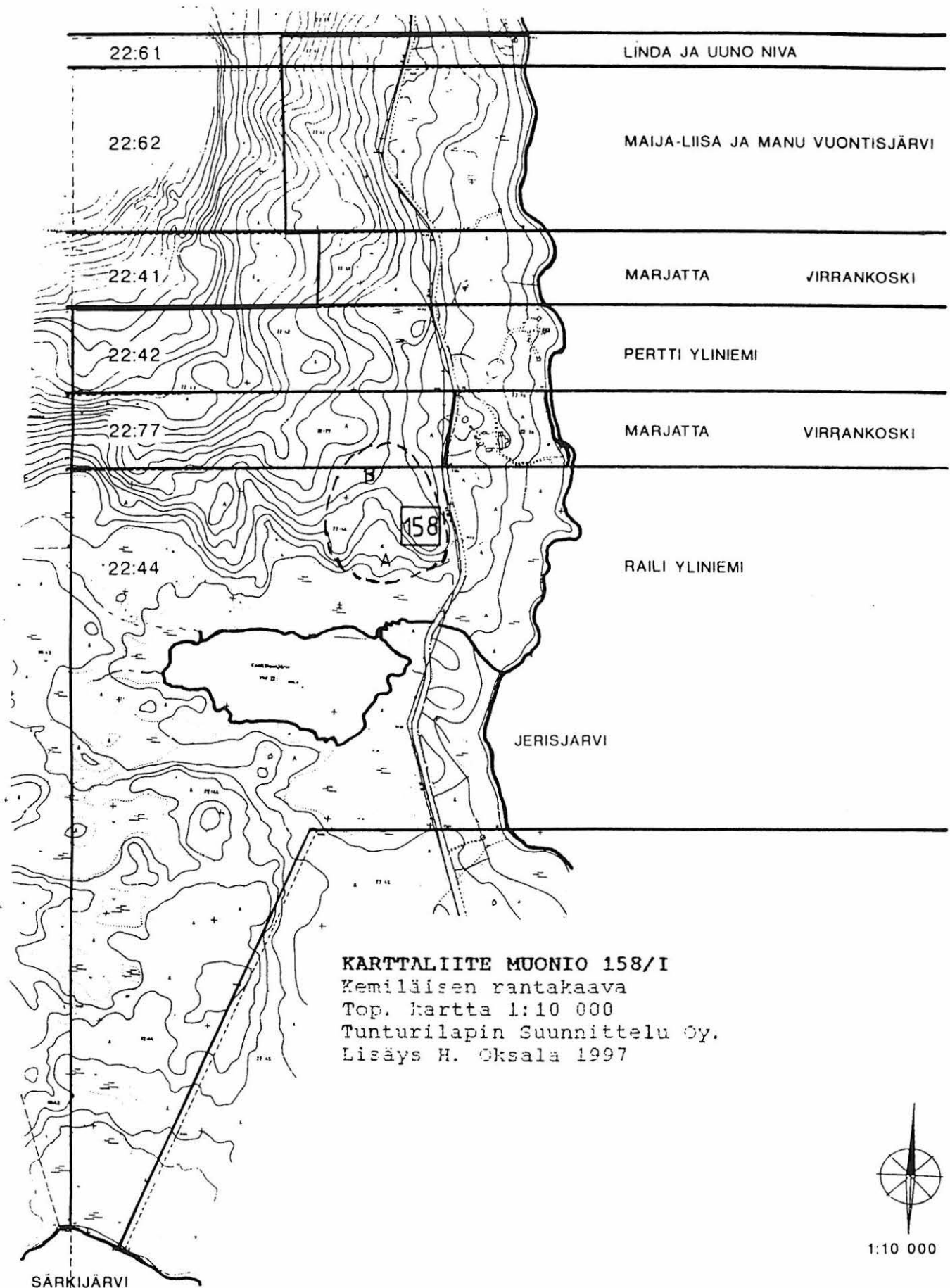
Kuva 2. Kivilatomus ja maakivi (A), kuv. E-W.

KARTTALIITE MUONIO 158/II
 Top. kartta n. 1:5000
 Marjatta ja Mikko Virrankosken
 arkistosta Helsingistä 1996.
 Lisäys H. Oksala 1997

- A) Kivilatomus suuren kiven luona
- B) 'Puuseita' (?)
- C) Kuusisärmäisen 'seitapuun' löytöpaikka

KARTTALIITE MUONIO 158/I

Kemiläisen rantakaava

Top. kartta 1:10 000

Tunturilapin Suunnittelu Oy.

Lisäys H. Oksala 1997

1:10 000

MUONIO 161 Jerisjärvi, Heinäniemi II

-Asumuksen pohja

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika

Lukumäärä: Asumuksen pohja 1 kpl; liesi 1 - 2 kpl;
asuinpaikkakuoppa 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 30.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 3 x 4 m (S-N)

x= 7535 18 y= 502 06 z= 275

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.3 km Muonion kirkosta
ESE.

Hoito ja kunto

A1,4 B1,4? C D3? E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/porolaidunmaata.

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännösrakenteesta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Jorma Vaattovaaran tiedonanto 7.8.1995 lähiseudun muinaisjäännöksistä inventoitaessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Asumuksen pohja, joka koostuu

A) kaksoisliedestä. Tämän suurempi puolisko (E) on neliömäinen, 1 x 1 x 0.15 m, ja se sisältää n. yhdeksän kiveä, keskikooltaan 30 cm, näyttää keskeltä avoimelta, mutta karikkeen alla tuntuu kiveys. Välittömästi tämän W-puolella on pienempi, lievästi suorakaiteen muotoinen liesi, n. 1 x 0.5 x 0.03 m (S-N), sisältäen n. viisi reunakiveä, kooltaan 10 - 30 cm. Keskellä karikkeen alla tässäkin tuntuu laattakiviä. Liedet on kylmämuurattu muotoonsa. Koko rakenteen pinta-ala on 1.5 x 1 m (W-E).

N. 2 m A):sta N on

B) asuinpaikkakuoppa, soikeahko, pienikokonen 1.5 x 1 x 0.4 - 0.3

m (E-W).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Karike, sammal, puolukka, variksenmarja.

E-päässä kasvaa mänty, paksuudeltaan 7 cm.

B):n kasvillisuus on tiheämpää: pohjalla on paksu sammal, lisäksi puolukkaa, variksenmarjaa ja jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti polveilevaa, harvaan kasvavaa, puolukkapohjaista mäntykangasta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Poroaidan veräjä sijaitsee löytöpaikalta n. 200 m W. Vanha polku (SW-NE) kulkee n. 20 m kohteesta NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A):ssa ei esiinny podsolia.

B): Pohjalla turpeen alla hiiltä sekä huuhtoutumiskerros, joka kuitenkin puuttuu kuopanteen reunoilta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa tiedonannon ja opastuksen pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät oppaan johdolla.

Opas: Kaija Vaattovaara, Jerisjärvi, Heinäniemi, Muonio, puh. 9696-529136.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Alue on porolaidunta, mikä tuskin rasittanee muinaisjäänteitä.

Lähilöytöjä: MUONIO 160, 162 - 164 Heinäniemestä Kalasatamalle: asumuksen pohjia, liesiä, kivipiirros, tervahautoja ja kiuasuuni sijaitsevat kohteen 161 W- ja S-puolilla 150 - 500 metrin säteellä.

MUONIO 162 Jerisjärvi, Heinäniemi, Vaattovaara

-Esihistoriallinen asuinpaikka (?)

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen/historiallinen?

Lukumäärä: Kivipiirroksia 1 kpl; liesiä 1 kpl; rakennuksen pohja (?) 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 30.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 85 x 20 m (NW-SE)

x= 7535 00 **y=** 502 27 **z=** 265

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.3 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1,4 B1 C5,6 D3? E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Kaija ja Jorma Vaattovaara

Puhelin: 9696-529136

Osoite: Jerisjärvi, Heinäniemi **Postitmp:** PPA 1, 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Jorma Vaattovaaran tiedonanto 7.8.1995.

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisrakenteista.

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Muut liitteet: LIITE I/162: luonnos kivipiirroksista.

Tarkastuksen aihe: J. Vaattovaaran tiedonantojen tarkistaminen inventointiin liittyen.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Kivipiirros, laakealla, kookkaalla ja pyöreähköllä irtokivellä, jonka halkaisija on n. 37 cm ja paksuus n. 10 cm. Keskellä, mutta lähellä reunaa on venettä muistuttava kaiverrus n. 10 x 10 cm laajalla alueella (ks. luonnosliite I/162). Ääriviivojen leveys on n. 0.5 cm, ja piirroksien syvyys 1 - 2 mm. Rva Vaattovaaran tiedon mukaan paikalla ei ole koskaan tunnettu esim. rajapyykkiä.

N. 80 m A):sta SE on

B) liesi, pyöreä ja pieni, halkaisijaltaan 0.5 m, korkeus n. 5 cm, keskeltä avoin, näkyvissä 4 - 5 reunakiveä, kooltaan 5 - 10 cm.

N. 20 m A):sta ESE on

C) rakennuksen pohja (??), erittäin maatunut hirsikasa n. 2 x 1 m laajalla alueella.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Harmaajäkälä, reunoilla sammal, puolukka ja mustikka.

B) Harmaajäkälä, sammal, puolukka, jäkälä.

C) Kulunutta nurmikkaa suuren kuusen alla.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Pihamaata laakeassa kangasmetsässä. Jerisjärveen (E) on n. 320 m.

B) Pihamaata, loivasti kohti Jerisjärveä (n. 100 m SE) laskevaa kosteutuvaa puolukkapohjaista mäntykangasta.

C) Vaattovaaran keskellä tasaista piha- ja puutarhamaata, nurmikon reunassa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Vaattovaaran päärakennus sijaitsee löytöpaikasta n. 30 m ENE. Peltinen varastorakennus sijaitsee kuvakivestä n. 8 m NNW.

B) Huvila- ja saunarakennus sijaitsee löytöpaikasta n. 6.5 m SSE. Heinäniemen tie (SW-NE) sijaitsee täältä n. 25 m NNW.

C) Päärakennuksesta n. 15 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Pintahavainto. Kivessä esiintyy punaista maalia, joka on peräisin kivellä tuetun leikkimökin nurkasta.

B) Karkeahko hiekka, ei podsolia.

C) Pintahavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä Jorma Vaattovaaran tiedonannon ja rva Vaattovaaran opastuksen pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; etenkin kivipiirroksen alkuperä vaatii lisäselvitystä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteiden ympärillä.

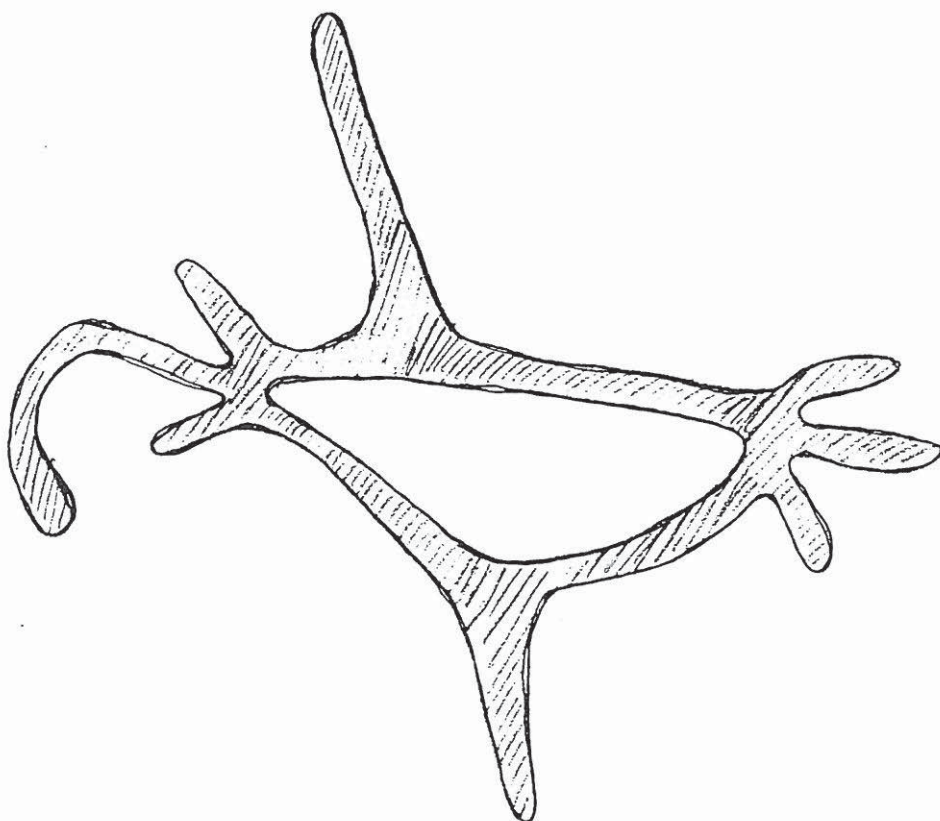
Havaintomahdollisuudet: Hyvät opastettaessa.

Opas: Rva Kaija Vaattovaara, Jerisjärvi, Heinäniemi, Muonio.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohteet sijaitsevat pihamaalla, jonka normaalit työt saattavat ajoittain altistaa kiinteitä löytöjä.

Kivipiirros (A) n. 1:1

Lähilöytöjä: MUONIO 160 - 164 Heinäniemestä Kalasatamalle: asumuksen pohja, liesiä, tervahautoja ja kiuasuuni sijaitsevat kohteen 162 N-, NW- ja SSE-puolilla 150 - 500 metrin säteellä.

MUONIO 163 Jerisjärvi, Kalasatama

-Tervahauta ja kiuasuuni

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen aika (tervahauta 1930-1.)

Lukumäärä: Tervahautoja 1 kpl; kiuasuuneja 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 30.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 85 x 15 m

x= 7534 53 y= 502 28 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1? B1 C6 D3? E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen ?/Kylätoimikunta?

Aiemmat tiedot: Tiedonantaja Jouko Saari, Muonio, Jerissaari (Muotkavaara) puh. 9696-8524.

Tarkastuslöydöt: Yllä mainitut havainnot kiinteistä muinaisjäännöksistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Tiedonantoon perustuvan kohteen tarkastus inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tervahauta, pyöreähkö, allasmainen, 14 x 13 x 0.4 m (SE-NW), valli n 2 x 0.2 m, lisävallit SE- ja NW-sivuilla, mitoiltaan n. 3 x 0.2 m, välissä n. 1.5 m leveä oja. Ränniaukko kohti ENE, 2 x 0.1 m, ränni n. 8 x 1.5 m, vallien (n. 1.5 x 0.5 - 1.3 m) reunustama. Suulla säilynyt puisia tukirakenteita.

N. 65 m A):sta SE on

B) kiuasuuröykkiön jäännös, nelikulmainen, n. 3 x 3.5 x 0.7 m (E-W), kivet 5 - 60 cm, palaneita ja harmaajakäläisiä. Reunalla näkyvissä jälkiä kylmämuurauksesta, joka on osittain hajonnut. Röykkiön ympärillä on 2 - 3 kuoppaa, joista

1) sijaitsee n. 2 m B):stä SW, on halkaisijaltaan 1 m ja syvyydeltään n. 0.5 m; 2) sijaitsee B):stä n. 1 m SSE, ja on kooltaan n. 1.5 x 1 x 0.5 m (W-E). Röykkiön WSW-reunalla on lisäksi 3) oja, n. 2 x 0.5 x 0.3 - 0.1 m (S-N).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, suopursu, mustikka, puolukka, matalaa koivuntainta (kork. n. 1 m), pajua, kuusen ja männyn taimia.

B) Sammal, puolukka, koivuntaimi, n. 3 mäntyä, paksuuksiltaan 12 - 25 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasainen jänkäisen mäntymetsän terassin E-reuna. Jerisjärven rantaviiva sijaitsee n. 50 m E.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Kalasataman päärakennuksen SW-nurkka sijaitsee tervahaudasta n. 25 m NE.

B) Kalasataman ulko-WC sijaitsee röykkiöstä n. 15 m SE, ja hirsikota n. 30 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Tiedonannon pohjalta inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue kohteiden ympärillä sekä niiden välinen alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät - sijainti talous- ja vapaa-ajan miljöössä.

Opas: Jouko Saari (?), Jerissaari;
Kaija Vaattovaara, Heinäniemi
puh. 9696-529 136;
Hilkka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Kohde tiedonannon mukaan kylätoimikunnan hoitama - rakennusten ympäristö hoidettua, osin virkistyskäytössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 162 Jerisjärvi, Heinäniemi, Vaattovaara: liedensija (asuinpaikalla) sijaitsee täältä n. 250 m N; Kohteet MUONIO 160 - 162, 164 sijaitsevat täältä max n. 750 m N - NNW; MUONIO 168 Jerisjärvi, Muuraissaari S: lappalaisasuinpaikka sijaitsee täältä n. 1400 m SE; MUONIO 47 Muuraissaaren "Mulkku": kesähautapaikka sijaitsee täältä n. 1450 m SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Rva Vaattovaaran kertoman mukaan ao. tervahaudassa on poltettu tervaa viimeksi vielä hänen nuoruudessaan 1930-luvulla.

MUONIO 164 Jerisjärvi, Junkonniemi, Ulkuvaara S

-Esihistoriallinen asuinpaikka ja tervahauta

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/historiallinen aika

Lukumäärä: Liesiä n. 3 kpl; tervahauta 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 30.8.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 40 x 40 m (?)

x= 7535 18 y= 501 94 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4? B C5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisrakenteista (ks. yllä ja alla).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Opastetun inventoinnin tuloksena tehdyt löydöt.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Liesialue, jossa havaittiin ainakin kolme maatonutta, reunakehällistä ja keskeltä avointa liettä yllä mainitulla alalla. Muodoltaan liedet olivat pyöreitä ja suorakaiteita. Välittömästi liesien W-puolella oli

B) pienikokoinen tervahauta, pyöreä, halkaisijaltaan n. 5 m, ympärysvalli n. 1 x 0.2 m, ränniaukko kohti W, alla säilynyt tukihirsiä, joiden paksuus n. 15 cm.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Harmaajäkälä kivien pinnalla, poronjäkälä, puolukka.

B) Jäkälä, puolukka.

MUONIO 165 Särkilompolo SE

-Asuinvallipainanteita (?) ja pyyntikuopparyhmä

Luokka: II

Ajoitus: Kivikautisia/esihistoriallisia (?)

Lukumäärä: 2 asuinvallipainannetta, 6 pyyntikuoppaa, yhteensä 8 kuopparakennetta

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 1.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: a)-b) 25 x 10 m (SE-NW); c)-h) n. 40 x 10 m (SE-NW);
a)-h) yht. n. 95 x 40 m (W-E)

x= 7533 95

y= 495 73

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.5 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A B1? C3,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: 8 kiinteää kuopparakennetta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 167.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen arviointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

ALUE I (a-b):

a) Asuinvallipainanne, pyöreä, halk. 8 m, syv. 70 cm, valli max. 2.5 x 0.1 m, sisäosa sokeahko 3.5 x 2.5 m (SW-NE).

N. 3 m a):sta NW on

b) asuinvallipainanne, pyöreäkulmainen neliö, 6 x 6 x 1.5 m, valli max 2.5 x 0.1 m.

ALUE II (c-h):

N. 80 m a):sta E on

c) pyyntikuoppa, pyöreäkö 5 x 5 x 0.2, valli heikko, 1 - 2 x 0.1 m, sisäosa soikeahko, n. 2.5 x 2 m (SE-NW).

d)-h) Viisi muuta pyyntikuoppaa, kaikki kuusi n. 35 m pitkässä jonossa (SE-NW), kuoppien keskinäiset etäisyydet toisistaan

vaihtelevat 2 - 3 m. c)-e):n pituusakselit samat kuin c):llä, f)-h) pituusakselit (SW-NE). Suurin kuopista on jonon SW-päässä sijaitseva

g) pyyntikuoppa, soikea, n. 7 x 5 x 1.2 m, valli n. 1.5 x 0.04 m, sisäosa n. 4.3 x 4 m.

Muut ovat mitoiltaan c):n ja g):n väliltä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

a) Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja, kaksi mäntyä, joiden paksuudet ovat 5 cm.

b) Pohjaskasvit samat kuin a):ssa; lisäksi koivunvesa ja kaksi kuusta.

c)-h) Sammal, puolukka, variksenmarja, koivunvesoja, reunoilla joitakin mäntyjä ja kuusia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jängän ympäröimän, kumparemaisen hiekkaselänteen N-pään W- (a-b/ALUE I) ja E-reunat (c-h/ALUE II). W-reunalta jängän reunaan (W) on n. 15 m. Jängän keskellä W:ssä virtaa Juuvanoja (S-N). Järven rantaan paikalta on 100 - 200 m N. Harvaan mäntyä kasvava kuiva jäkäläkangas.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäautotie (SW-NE) 400 - 500 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

a) Karkeahko hiekka. Reunoilla kaksoispuosoli, joista ylempi on heikompi. Pohjahiekka hyvin huuhtoutunut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö elokuun lopulla 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kiinnostava kokonaisuus, mutta virhelähteet mahdollisia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella on suoritettu hakkuita.

a):ssa on poltettu nuotiota.

b):tä on täytetty karsintajätteillä.

Lähilöytöjä: MUONIO 49 Särkilompola, Kalanviljelylaitos: historiallisen ajan pato sijaitsee täältä n. 1770 m NE; MUONIO 25 Särkijärvi, Karhunoja: rautakirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 2270 m NNE. MUONIO 22 Särkijärvi, Tervakuru: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 2330 m ENE.

MUONIO 166 Särkijärvi E, Kropiovaara W

-Liesi

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/historiallinen (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 1.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: Halk. n. 10 m

x= 7535 46 y= 500 10 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14.9 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä muinaisliedestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 164.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydön tarkistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Liesi, pyöreä, 1.5 x 1.5 x 0.15 m, näkyvissä n. 27 harmaajakäläistä kiveä, koot 5 - 25 cm, osa palaneita. Kivet kylmämuurattu osittain kahteen kerrokseen. Sisäpuolella näkyy kolme kiveä, joiden alla oleva pohja ilmeisesti kivetty kokonaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, puolukka, mustikka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Särkijärvestä (n. 40 m W) loivasti kohoavan, harvaa mäntyä kasvavan kangasharjanteen E-sivulla, Kropiovaaran W-laidalla.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Lieden sisältä saatuun kairanäytteeseen osui vahva hiilikerros heti turpeen alla sekä edelleen huuhtoutumiskerroksen alla punaiseksi palanut hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijä Mika Poutun löytö inventointireitiltä 28.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; hyvin säilynyt, mutta varsin tavanomainen löytö.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi kiveyksen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio, tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: N. 160 m liedestä S on tuvanpohja, ja edelleen n. 360 m S tervahauta. Heinäniemen löytökompleksi MUONIO 160-164 (liesiä, asumuksen pohja, kivipiirros, tervahautoja, kiuasuuni) sijaitsee täältä 1650 - 2050 m E/ESE; MUONIO 159 Jerisjärvi NW, Hietaranta, asuinvallipainanne/pyyntikuoppa (?) sijaitsee täältä n. 2300 m NE; MUONIO 157 Jerisjärvi NW, Särkilähti: esihistoriallinen asuin-/pyyntipaikka sijaitsee täältä n. 2250 m NNE.

MUONIO 167 Särkijärvi, Rajavartiosto

-Kvartsiitti- ja kvartsiydinten löytöpaikat sekä rakennuksen perusta

Luokka: II-III

Ajoitus: Kivikausi, historiallinen aika

Lukumäärä: Kaksi iskosta; rakennuksen kivijalka 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 1.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

x= 7536 19

y= 497 55

z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 10.7 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4? B4? C5 D3 E1/5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Rajavartiosto

Puhelin: 9696-536 721

Osoite: Särkijärvi

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: KM 29515: 1-2 kvartsiitti- ja kvartsiydin.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176.

Diat: OY n:o 66.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten asutusmerkkien inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Yksittäinen valkeanharmaa kvartsiittiydin ilman muita selkeitä havaintoja kivikaudentyyppisestä tai myöhemmän ajan esihistoriallisesta asumistoiminnasta ao. paikalla.

N. 140 m A):sta SW on

B) yksittäisen valkean, mutta jäkälöityneen ja rapautuneen kvartsiytimen löytöpaikka, jonka ympäristöstä ei myöskään tehty muita esihistorialliseen kulttuuritoimintaan viittaavia havaintoja.

C) Rajavartioalueen W-reunalla, ylärinteen tasanteella, kerrostalon SE-puolella on suuren rakennuksen laaja kylmämuurattu kivisokkeli, jonka W-päädyssä on kapea portaikko.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) -B) Pinnalla kariketta.

C) Päällä kasvaa taimikko, mm. koivuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Löytöpaikka oli kivikkoisen moreenikumpareen ylätasanteen SE-reunan alla, pihamaan reunalla, jonka S-puolella oli harvaa männikköä kasvava, kohti Särkijärven rantaa (n. 100 m S) viettävä kangasrinne. Paikka sopisi hyvin jo kivikautiseen asumiseen, iskosaineksen työstö- ja hakupaikaksi.

B) Moreenitasanne, josta on järven rantaan n. 70 m SE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Löytöpaikka oli n. 15 m rajavartioston E-puoleisen rivitalon päädyistä SSW, ja n. 10 m pyykkitelineestä SSE.

B) N. 40 m päällikön talosta NW. Päällikön talon alue muodostaa ihanteellisen esihistoriallisen asuinpaikkatasanteen järven rannalla, mutta kivenkappaleen lisäksi muita selkeitä viitteitä esihistoriallisesta asutuksesta ao. paikalla ei havaittu.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintapoimintalöytöjä A) hiekansekaisesta moreenista, B) hienosta hiekasta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä iltapäivällä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; vähäiset löydöt ja voimakas rakentaminen alueella ovat saattaneet tuhota kivikaudentyypin asutuksen perusteella.

Opas: H. Oksala**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:**

Piha-alue, joka lienee varsin aktiivisessa käytössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 25 Särkijärvi, Karhuoja: rautakirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 1080 m W; MUONIO 22 Särkijärvi, Tervakuru: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1050 m SSE. MUONIO 40 Särkijärvi, Siepinlahti: pato historialliselta ajalta, sijaitsee täältä 1300 m NE.

MUONIO 168 Jerisjärvi, Muuraissaari S

-Kodan- ja liedensija; esihistoriallinen asuinpaikka

Luokka: I - II

Ajoitus: Esihistoriallinen aika ja saamelaisaika

Lukumäärä: Kodansijoja 1 kpl, liedensijoja 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 2.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 11 x 8 m (S-N)

x= 7533 62 **y=** 503 24 **z=** n. 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17.9 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa ?/Metsähallitus **Puhelin:** 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 **Postitmp:** 95700 PELLO

Urpo Kinnusen mukaan saari on ollut Jerissaaren asukkaiden yhteiskäytössä.

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäännöksistä; ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171.

Tarkastuksen aihe: Opastettu kohde Jerisjärven saarten inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

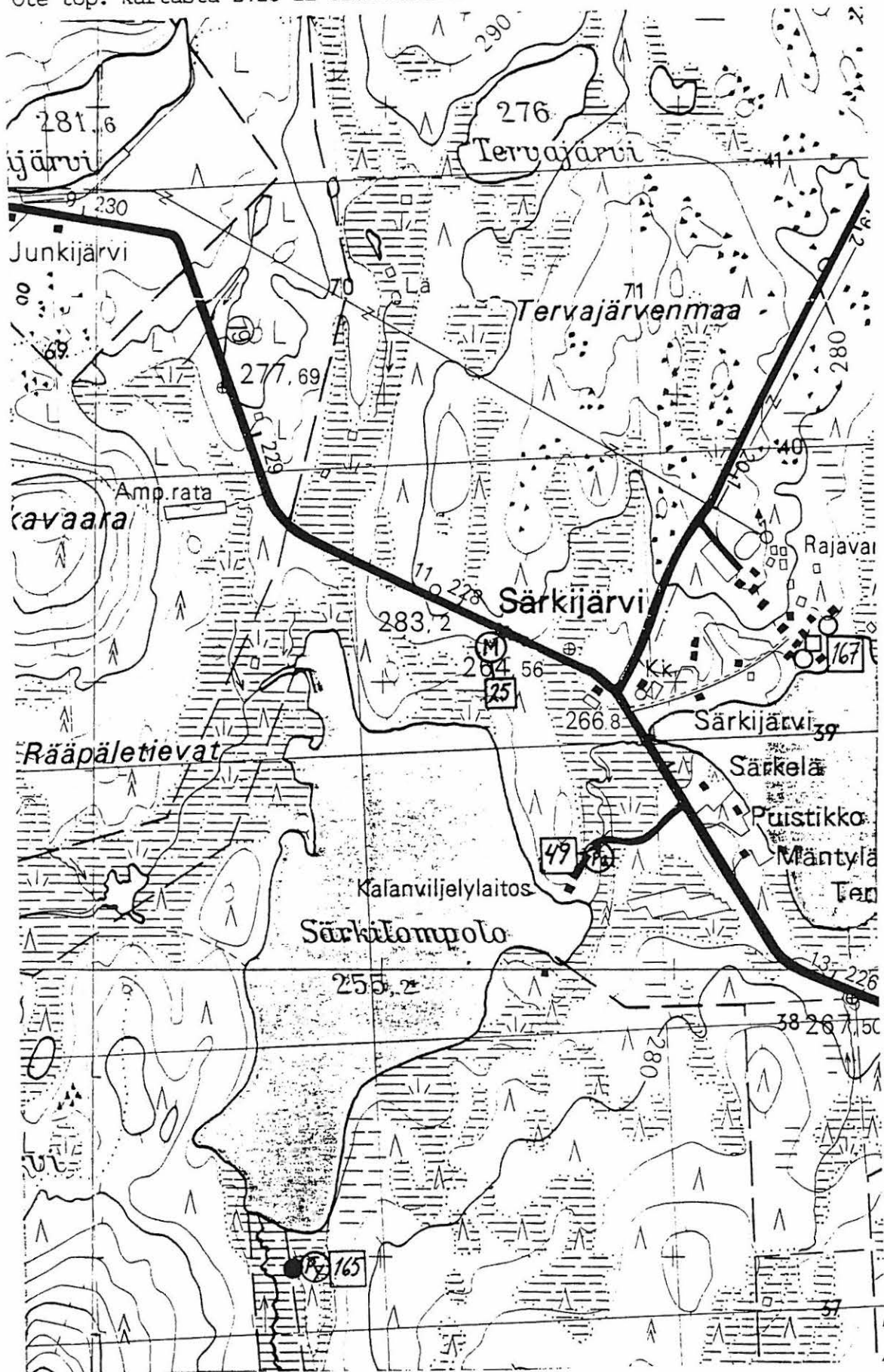
A) Kodansija, pyöreähkö, halk. n. 8 m, keskellä liesi, neliömäinen, n. 0.5 x 0.5 m, maantasainen, näkyvissä neljä latteaa kiveä, kooltaan n. 15 cm. Kivien alapinnat olivat voimakkaasti nokeentuneet. Valli n. 1.5 x 0.3 m, voimakkaan turpeinen.

N. 1 m A):sta N on

B) liesi, suorakaide, n. 1.5 x 0.5 m (W-E), maatunut ja maantasainen, kivikehällinen, kivien koot 5 - 15 cm.

Urpo Kinnusen (50 v.) mukaan saaren W-rannalla on myös vanha tuvanpohja, joka on peräisin lampaiden pidon ajalta alueella,

Ote top. kartasta 2723 11 OLOSTUNTURI

Kohteet MUONIO 25, 49, 165 ja 167

viimeksi n. 30 vuotta sitten.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Rahkasammal, mustikka, puolukka, hilla (?), vallin W-osassa iso kuusi.

B) Kivien pinnat harmaajäkäläiset, muuten sammalta ja mustikkaa ym..

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kumpareisen, kostean ja pehmeäpohjaisen turvesaaren SW-osa, jossa valtapuina ovat koivu ja kuusi. Lähimpään rantaviivaan (W) paikalta on n. 10 m.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Kairanäytteessä esiintyi runsaasti hiiltä ja turvetta lieden alla. Myös vallissa esiintyi paksu turvekerros. Koko rakenteen maaperä oli voimakkaan turpeista, koko kairanäytteen pituudelta n. 30 cm.

B) Kairanäytteessä turpeen alla hiiltä ja huuhtoutunutta tuhkaa. Lieden vierellä myös vahva pintaturve, jonka alla podsoloitunut hieno hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä opastuksen pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; Muonion aineiston harvoja selkeitä lapinkodansijoja.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät etenkin opastuksen yhteydessä.

Opas: Urpo Kinnunen, Kotatie, 99300 MUONIO, puh. 9696-532 265 tai Jerissaari, puh. 9696-8 22 32.

Lähilöytöjä: Tähän saareen merkitty muinaisjäännös MUONIO 47 Jerisjärvi, Muurahaisen Mulkun kesähautapaikka ei sijaitse täällä, vaan n. 130 m S olevassa pienessä rajapyykkisaarella. MUONIO 23 Jerissaari, Martinniemen esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 780 m ENE; MUONIO 15 Jerissaari, Saaren tl., sijaitsee täältä n. 1360 m E, ja MUONIO 37 Jerissaari, kivikautinen löytöpaikka, sijaitsee täältä n. 1550 m ESE.

MUONIO 169 Jerissaari N, Kotilahti

-Painanne- ja kuopparyhmä/esihistoriallinen pyynti- ja/tai
asuinpaikka (?)

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: Painanteita 5 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 2.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 45 x 20 m (SW-NE)

x= 7535 35 y= 504 12 z= 265

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.3 km Muonion kirkosta
ESE.

Hoito ja kunto

A1? B1? C5 D3? E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Mikko Kangosjärvi

Puhelin: 9696-8527

Osoite: Jerissaari, Kotilahti

Postitmp.: PPA 1, 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä kuoppajäänteistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 171.

Tarkastuksen aihe: Opastuksen kautta ilmenneiden jäänteiden inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Painanne, matala ja pyöreä, valliton, halk. 4 m, syv. n. 0.2 m.

N. 20 m A)sta SW on

B) painanne, matalahko, pyöreä, halk. 7 m, syv. max. n. 0.4 m, valliton.

N. 4.5 m B):stä SW on

C) painanne, pyöreähkö, halk. 7 m, syv. 0.2 m, vallillinen.

N. 2 m C):stä E on

D) painanne, nurkista pyöristetty nelikulmio, halk 6 m, syv. n. 0.2 m.

N. 17 m C):stä N on

E) painanne, soikeahko, epämääräisen syvätkö, 6 x 3 x 0.5 m (SSW-NNE). Vallit selvätköt.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Puolukkaa, mustikkaa - normaalia metsäkasvillisuutta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)
Ylävä, havupuuvaltainen sekametsätasanne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Alueen S-osassa näkyvässä hiekanottopaikka (etäisyys n. 70 m), 100 - 200 m paikalta kohti WSW on Kotilahteen johtava traktoritie (SE-NW).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja - kairanäytteeseen tuli hienohkoa podsolihiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä oppaan johdolla.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; painanteiden luonne vaatii lisäselvitystä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Varsin kohtuulliset oppaan johdolla, joskin vuorokauden ajankohdasta johtuen tehdyt havainnot jäivät osin puutteellisiksi.

Opas: Mikko Kangosjärvi, Jerissaari.

Lähilöytöjä: MUONIO 170 Jerissaari N, Kokkosenlahti: esihistoriallinen liesi sijaitsee täältä n. 300 m NE. MUONIO 171 Jerissaari, Luonnonhoitometsän asuinpainanteet sijaitsevat täältä n. 700 m ENE. MUONIO 5 Jerissaari: seitapaikan sijainti epävarma, mahdollisesti n. 800 m täältä SE.

MUONIO 170 Jerissaari N, Kokkosenlahti

-Liesi

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 2.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 1.2 x 0.5 (W-E)

x= 7535 62 y= 504 26 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.4 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A4 B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Mikko Kangosjärvi (?)

Puhelin: 9696-538 527

Osoite: Jerissaari, Kotilahti

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä muinaisjäännösrakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 171 ja 173.

Tarkastuksen aihe: Opastettu tutustuminen Jerissaaren muinaisjäännöksiin inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Liesi, suorakaide, n. 1.2 x 0.5 x 0.05 m (W-E), keskeltä avoin, reunakehällinen, kivet n. 10 cm kooltaan, mahdollisesti vaaleaa gneissia. Muistuttaa lapinkodan liesiä.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Koneen paljaaksi kuorima; ympäristön perusteella peitteenä on ollut ilmeisesti kostea (rahka?-)sammal.Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kosteahkoa kuusivaltaista havupuumetsää, joka loivasti viettää kohti jankää, peltoa sekä järven lahtea n. 150 m ENE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee hiekkakuopan W-laidalla. Paikalle johtaa mönkijäpolku Kotilahden tilalta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Moreenipohjainen, jonkin verran kivinen hieno hiekka, joka yläosastaan on ilmeisen kosteuden vuoksi erittäin hyvin lyijyhiedaksi huuhtoutunut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Hiekanottoa varten koneellisesti suoritettun maankuorinnan yhteydessä n. v. 1994 (?).

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; liesi varsin hyvin säilynyt turpeen alla.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät opastuksen avulla.

Opas: Mikko Kangosjärvi, Jerissaari.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Hiekkakuoppa muodostaa uhan kohteen säilymiselle.

Lähilöytöjä: MUONIO 169 Jerissaari N, Kotilahti: pyyntikuoppa-/asuinvallipainanneryhmä sijaitsee täältä n. 300 m S; MUONIO 171 Jerissaari N, Luonnonhoitometsän asuinvallipainannealue sijaitsee täältä n. 570 m E; MUONIO 5 Jerissaari, seitapaikka sijainnee täältä n. 850 m SE.

MUONIO 171 Jerissaari N, Luonnonhoitometsä

-Esihistoriallinen painanneasuinpaikka

Luokka: I

Ajoitus: Esihistoriallinen/kivikautinen (?)

Lukumäärä: Asuinvallipainanteita 8 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 2.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: n. 65 x 35 m (NW-SE)

x= 7535 60 y= 504 80 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.8 km Muonion kirkosta ESE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C3 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Palsta: Luonnonhoitometsä

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus (?)

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteä muinaisjäännös, joka koostuu kahdesta painanne-/kuoppajäänneryhmästä. Näistä suuremmassa (I) oli 6 painannetta ja pienemmässä (II) kaksi painannetta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohteet 171 ja 173.

Tarkastuksen aihe: Opastettu tutustuminen Jerissaaren kiinteisiin muinaisjäännöksiin inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Rajallisen ajankäyttömahdollisuuden vuoksi painanteista talletettiin vain pituus-, leveys- ja syvyysmitat:

Painannealue I:

A) painanne 6 x 4 x 0.2 m (W-E).

N. 11 m A):sta ESE on

B) kaksoispainanne, joista suurempi oli kooltaan 7.5 x 7 x 0.5 m (WNW-ESE) ja vallillinen.

N. 3 m B):stä E on

C) asuinvallipainanne, pyöreäkulmainen suorakaide, n. 11 x 7.5 x 0.5 m (S-N), vallillinen.

N. 2 m C):stä on
 D) painanne, soikea, n. 8 x 6 x 0.5 m (SE-NW).
 N. 1.5 m D):stä W on
 E) painanne, pieni ja pyöreä, halkaisijaltaan ja syvyydeltään 4 x 0.3 m.
 N. 18 m E):stä ENE on
 F) painanne, pitkulainen, n. 5 x 3 x 0.4 m (SSE-NNW).
Painannealue II:
 N. 47 m F):stä NW on
 G) painanne, pitkulainen, 5 x 3 x 0.3 m (WSW-ENE).
 N. 3 m G):stä N on
 H) painanne, neliömäinen, 5 x 5 x 0.6 m, sisäosa suorakaide (W-E).

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A)-F) Kosteä mäntyvaltainen, mustikka-puolukka-sammalpohjainen sekametsä matalan harjanteen yläosassa, josta on SW:ssa sijaitsevaan järkään n. 100 m.

G)-H) Yllä mainitun rinteen kohti NE:a viettävä alaosa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; harjanteen pohjana hieno podsoloitunut hiekka.
 G) Podsolin rikastumiskerros on erittäin tumma.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä oppaan avulla.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; Kyseessä vaikuttaisi olevan lähes koskematon kompleks; mikäli kyseessä todella on asuinpaikka eikä esim. pyyntikuopparyhmä, saattavat eri kokoiset ja muotoiset painanteet kertoa rakenteiden samanaikaisesta käytöstä eri tarkoituksiin. Pyyntikuopiksi ne varioivat mielestäni liikaa.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue painannealueen ympärillä.

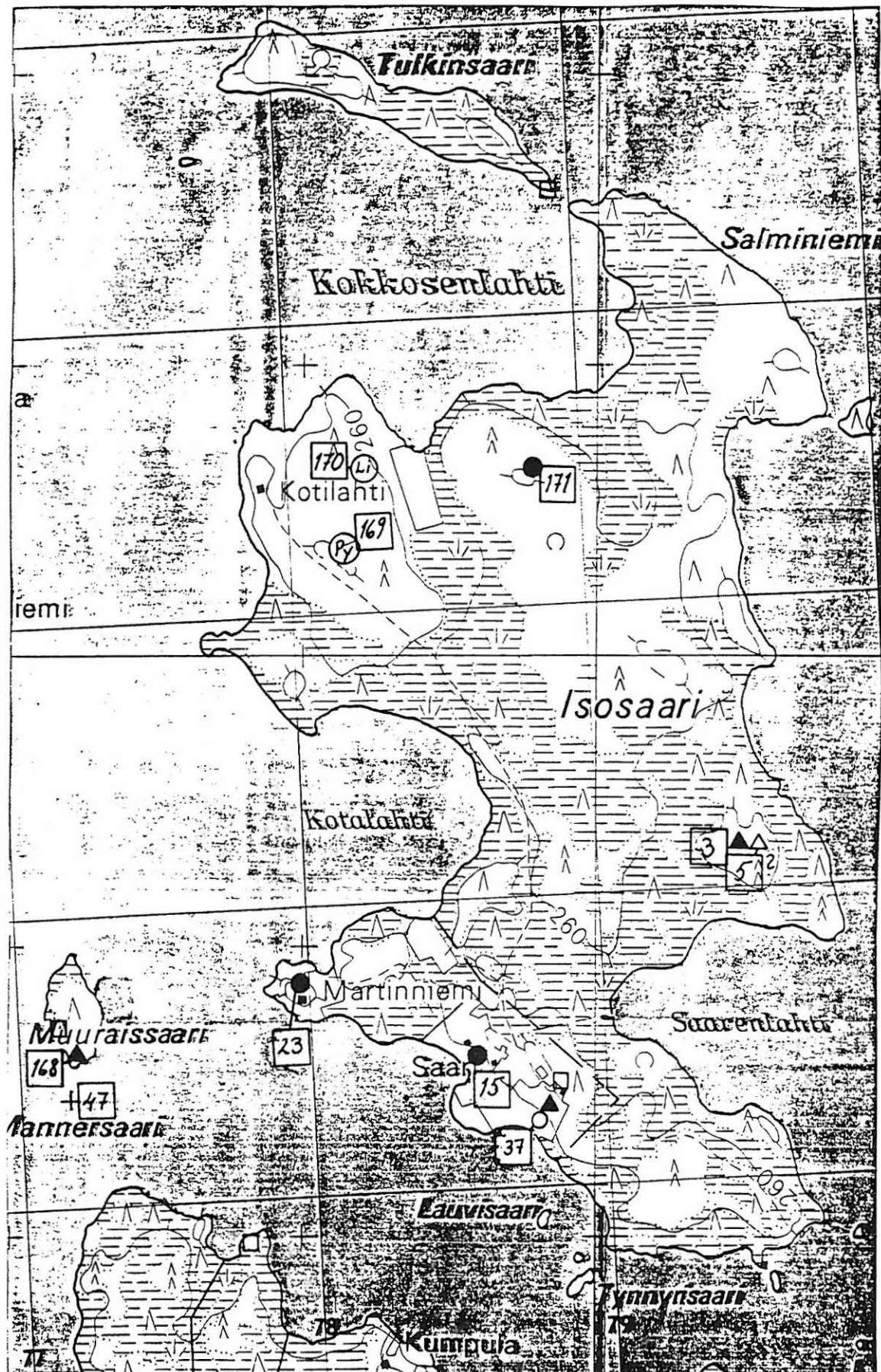
Havaintomahdollisuudet: Kohde on suhteellisen vaikeasti löydettävissä maaston homogeenisuuden vuoksi.

Opas: Mikko Kangosjärvi, Muonio, Jerissaari, Kotilahti, puh. 9696-8527.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Kohde sijaitsee metsänhoidollisin ja luonnonsuojelullisin ehdoin rauhoitetussa luonnonhoitometsässä.

Lähilöytöjä: MUONIO 169 Jerissaari N, Kotilahti: esihistoriallinen pyynti- ja asuinpaikka (?) sijaitsee tästä luonnonhoitometsän kohteesta n. 700 m WSW. MUONIO 170 Jerissaari N, Kokkosenlahti: esihistoriallinen liedensija sijaitsee täältä n. 550 m W. MUONIO 5 Jerissaari: seitakivi sijainnee kohteesta 171 n. 500 m S (??).

Ote top. kartasta 2741 02 JERISJÄRVI

Kohteet MUONIO 3, 5, 15, 23, 37, 47 ja 168-171 sekä kolme tuvanpohjaa

MUONIO 172 Keimiötunturi SE, Jerisjärvi N, Vintturinniemi

-Asuinpaikkakuoppa ja palaneita kiviä

Luokka: II

Ajoitus: Kivikautinen/esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 asuinpaikkakuoppa, n. 2 palaneiden kivien keskittymää

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 5.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: 20 x 10 m (S-N)

x= 7537 59 y= 505 42 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 19 km Muonion kirkosta EESE.

Hoito ja kunto

A4 B1 C4,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila: Pallas-Ounastunturin kansallispuisto

Omistaja: Valtionmaa/Metsäntutkimuslaitos

Puhelin: 9696-538 588

Osoite: Pallaksen opastuskeskus/Tunturilapin luontokeskus

Postitmp: 99300 (?) PALLASTUNTURI/ HETTA

Tarkastuslöydöt: Kiinteä kuopparakenne sekä palaneita kiviä ja keittokiviä (jätettiin paikoilleen).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 173.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydösten varmistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinpaikkakuoppa, soikeahko, 5 x 4 x 0.25 m (S-N), valli epämääräinen, max 2 x 0.1 m, sisäosa suorakaide, n. 2 x 1.5 m (S-N). Tästä n. 1 m W, rantatöyrään profiilissa oli punaisiksi palaneita ja särkyneitä kiviä, osin ilmeisesti keittokiviä.

N. 15 m A):sta N oli

B) palaneiden kivien keskittymä, ts. kolme 2 - 5 cm:n kokoista kiveä näkyi rantatöyrään profiilissa, halkaisijaltaan n. 20 cm laajalla alueella.

Ympäristössä oli muitakin, epämääräisempiä painaumuksia, jotka saattavat liittyä esihistorialliseen asutukseen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, variksenmarja, mustikka, puolukka ja yksi koivuntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Jerisjärven rantaviivaan (W) on n. 10 m. Kohde sijaitsee sekapuustoisen rantatöyrään päällä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Keimiötunturin maja n. 1900 m NW. Koivarovan asutusta Kittilän puolella n. 1440 m EESE. Jeriksen - Rauhalan tielle (WNW-ESE) n. 650 m NNE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Pintahavainto. Turpeen alla hieno hiekka, kairanäytteessä esiintyi myös hiiltä. Hiekkarantaa. Rantavallit sortuvat järveen luontaisesti.

B) Palaneita kiviä esiintyi rantatöyrään profiilissa, turvekerroksen alapuolella hienossa rantahiekassa, josta niitä oli myös vierinyt alemmas kaltevan seinämän pintaan.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän löydös inventointireitiltään 29.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; rantaeroosio tuhoaa kohdetta luontaisesti; muita muinaisasutuksen rakenteita lienee paikalta ehkä kulunut runsaastikin jo pois.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Kohteeseen pääsy ei ole kovin helppo maantieltä käsin.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Alue kuuluu kansallispuistoon.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Itsestään tuhoutuva kohde; turismi saattaa kuluttaa paikkaa lisää.

Lähilöytöjä: MUONIO 173 Keimiötunturi SE, Jerisjärvi N, Matoniemi: Karsikko- eli hurrikasmäntyjä n. 960 m tältä WNW.

MUONIO 173 Keimiötunturi SE, Jerisjärvi N, Matoniemi

-Hurrikaspuukarsikko

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen

Lukumäärä: 4 hurrikaspuuta

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 5.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI (1968)

Pinta-ala: N. 50 x 25 m (NE-SW)

x= 7538 25 y= 504 74 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 18.4 km Muonion kirkosta EESE.

Hoito ja kunto

A1,4 B1 C D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila: Pallas-Ounastunturin kansallispuisto

Omistaja: Valtionmaa/Metsäntutkimuslaitos

Puhelin: 9696-538 888

Osoite: Tunturi-Lapin luontokeskus Postitmp: 99400 ENONTEKIÖ

Tarkastuslöydöt: 4 hurrikaspetäjää ja n. 3 rakkakuoppaa (luontaisiä?)TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 173.

Muut liitteet: LIITE I/173: piirros hurrikkaassa A).

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydösten varmistus.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Hurrikaspetäjä, jonka alaosa on kaarnassa kirveellä iskettyjä aukkoja. Nämä ovat osittain kasvaneet umpeen. SW-puoleisessa aukossa on kuviokaiverrus (ks. piirrosliite). Kaiverretun aukon leveys on 4 cm, pituus 30 cm. Kaarna on osittain kasvanut merkkien päälle, eikä niitä siitä syystä pystytty inventointitilanteessa tulkitsemaan muutoin kuin dokumentoimalla ja kopioimalla merkit paperille. Puu on halkaistu 4 - 6 metrin nykykorkeudelta kirveellä. Männyn paksuus on n. 40 cm.

B) ja C) kaksi muuta kolottua, mutta kuvioimatonta mäntyä

sijaitsee NE-SW -suuntaisella linjalla A):n ja D):n välillä.

N. 44 m A):sta E on

D) hurrikaspetäjä, jonka runkoon on kirveellä veistetty "uhrikolo" kohti N. Kolon mitat ovat 22 x 8 x 11 cm (pit. x lev. x syv.), ja muodoltaan se muistuttaa kyyneltä. Korkeus maanpinnasta on 1 m, ja puun paksuus on 60 cm.

A)-männyn WNW-puolella on n. kolme pitkänomaista kuoppaa kivirakassa rannansuuntaisena rivinä/jonona. Laajuuksiltaan kuopat ovat n. 3 x 2 m (NW-SE). Kuopat tuovat mieleen Varangin vuonon saamelaistyyppiset rakkahautaukset, mutta Matoniemen kuoppia ei varmuudella voi osoittaa ihmisen rakentamiksi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Rantakivikkoa ja sen NE-puolella sijaitsevaa kivikkoista, havupuuvältaista sekametsää.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Rauhalan tielle (WNW-ESE) paikalta on n. 300 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja kivikkoisessa moreenissa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö elo-syyskuun vaihteessa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteeseen mahdollisesti liittyyvää traditiota tulisi selvittää.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

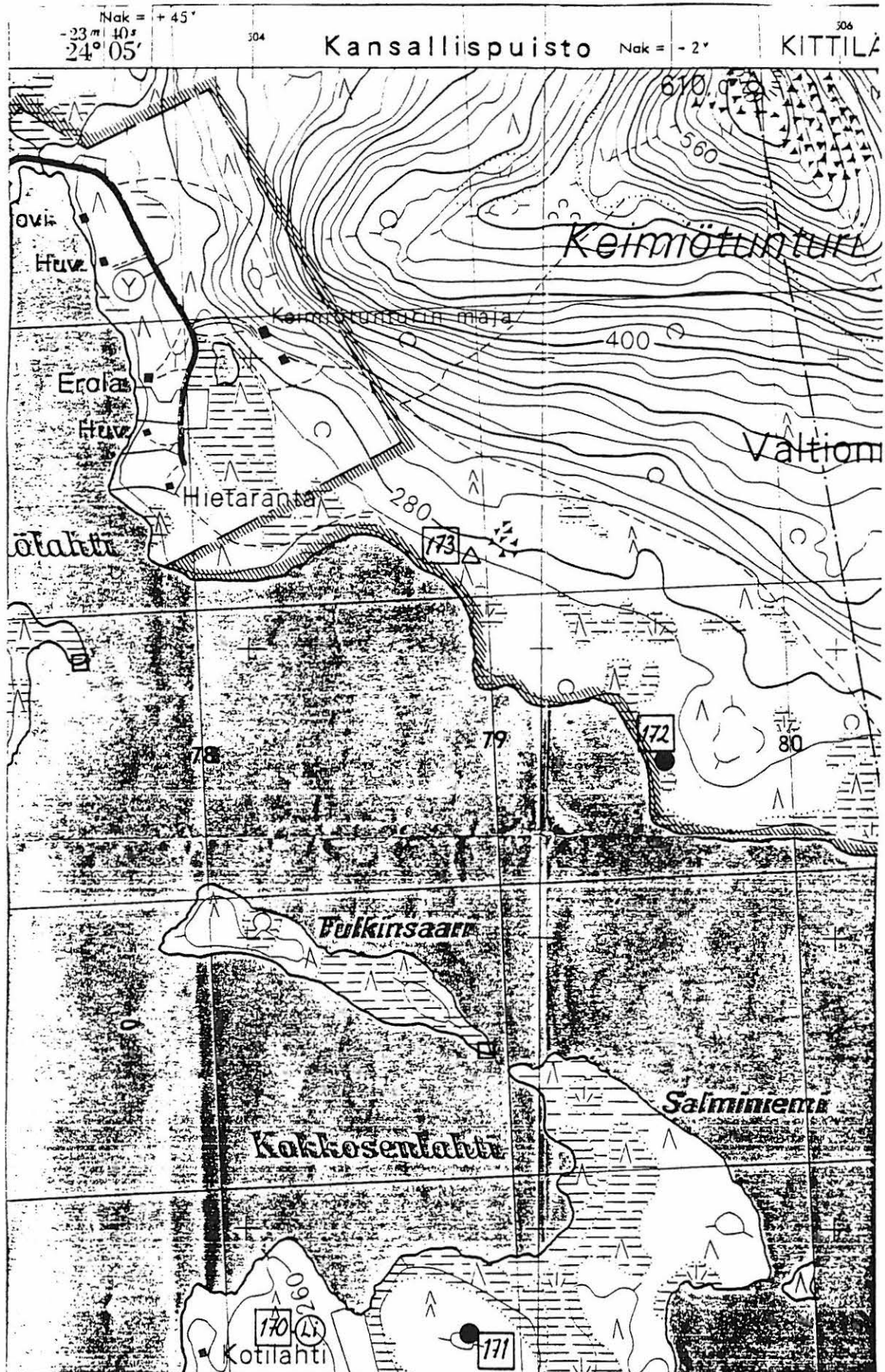
Havaintomahdollisuudet: Maasto vaikeakulkuista.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Sijainti kansallispuistoalueella.

Lähilöytöjä: MUONIO 172 Keimiötunturi SE, Jerisjärvi N, Vintturinniemi: kivikautinen (?) kuoppa-asuinpaikka sijaitsee täältä n. 960 m SE.

Ote top. kartasta 2741 02 JERISJARVI

Kohteet MUONIO 170-173 sekä kaksi tuvanpohjaa

MUONIO 174 Kajanki, Könkäsenjärvi SE

-Tervahautakompleksi (?) /pyyntikuoppasysteemi
(?)/asuinvallipainanteita (?)

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen (?) /historiallinen

Kohteen laji: Ei varma; todennäköisesti kyseessä ovat hyvin maatuneet, osittain ehkä käytön jälkeen tuhotut tervahautojen pohjat.

Lukumäärä: 13 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 385 x 160 m (S-N)

x= 7557 23 - 53 y= 485 34 - 29 z= 260 - 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16.7 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A1,4? B C5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot laajoista kuoppapainanteista.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta, ks. kohde 212.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten ihmistoiminnan merkkien etsintä maastosta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Yllä mainitulla alalla esiintyvä alue muodostaa SSE-NNW -suuntaisen, kohti N:a kaartuvan ja kaikkiaan 13 laajasta ja loivasta vallipainanteesta muodostuvan ketjun. Ensimmäinen painanne havaittiin alueen SE-osassa:

A) laaja, leveänsoikea, allasmainen, n. 22 x 18 x 0 - 0.5 m (ESE-WNW), vallit muodostuvat osin luontaisesta harjanteesta, 3 x 0.03 m. Sisämitat 13 x 7 m. Ulosmenoaukko kohti alarinnettä (ESE), heikohkosti havaittavissa, kooltaan n. 4 x 7 m. Altaan ENE-laita on WSW-laitaa korkeampi. ENE-laidalla on kaksi tasannetta tai loivaa painannetta, joiden halkaisijat ovat n. 3 m. Nämä voisivat viitata tervahaudan sivukuoppiin, samoin ulosmenoaukko

viittanee ränniin.

N. 125 m A):sta S on

B) painanne, pyöreä, halkaisija n. 7 m, syvyys 30 cm, vallit n. 1 x 0.1 m.

N. 4 m B):stä NW

C) Soikea painanne, allasmainen, 8 x 11 x 1.2 m (NE-SW), valli n. 2 x 0.15 m.

N. 53 m C):stä NNW on

D) soikea, laaja ja allasmainen painanne, n. 12 x 12 x 0.7 m. Valli on kooltaan n. 1 x 0.2 m max, sisämitat puolestaan 9 x 5 m (SSE-NNW).

N. 8 m D):stä NNW on

E) loiva painanne, pyöreä, halkaisijaltaan n. 7 m, syvyys 0 - 0.5 m, valli heikko ja epämääräinen.

N. 3 m E):stä NNW on

F) loiva painanne, pyöreä, samanlainen kuin E), mutta tämä on halkaisijaltaan n. 6 m, lähes maantasainen.

N. 1 m F):stä N on

G) laaja kaksoiskuopanne, pitkä, soikea ja syvä: 24 x 15 x 1.4 m (SW-NE), komeat vallit, n. 4 x 0.3 m. Sisämitat 13 x 10 m, allasmainen. Keskellä on vallimainen 'väliseinä', jonka päältä kulkee poropolku.

N. 15 m G):stä NNW on

H) kaksoispainanne, joista ensimmäinen on

1) pyöreä, halkaisijaltaan n. 8 m, syvyydeltään 0 - 0.3 m, vallit ovat kooltaan n. 1.2 x 0.13 m. Toinen on

2) muodoltaan soikeahko ja kooltaan n. 8 x 5 x 0.2 m (W-E), ja valli on loiva, n. 1 x 0.02 m.

N. 23 m H):sta NNW on

I) laaja ja loiva painanne, allasmainen, n. 26 x 15 x n. 1.2 m (SE-NW), vallit ovat kooltaan n. 3 x 0.3 m.

N. 9 m I):stä NNW on

J) vallipainanne, pyöreä, halkaisijaltaan n. 13 m, syvyys 1.1 m, valli n. 2.5 x 0.1 m, sisähalkaisija n. 6 m.

N. 1 m J):stä NNW on

K) pitkä ja loiva, mutta syvä ja soikea painanne, n. 19 x 13 x 1.2 m (ESE-WNW), valli n. 5 x 1 m (?).

Välittömästi K):n NW-puolella on

L) matala painanne, soikea, n. 5 x 4 m. Muistuttaa tervahaudan (K?) reunakuoppaa.

N. 50 m L):stä N on

M) laaja kuoppa, 12 x 10 x 0.7 m (SSW-NNE), vallit 3 x 0.2 m. Morfologisesti muistuttaa pyyntikuoppaa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Jäkälä, heinää, variksenmarjaa, sianpuolukkaa, keskellä iso paksu mänty (ks. alla).

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Loivia dyynejä tasaisella, hiekkapohjaisella, mäntyä kasvavalla jäkäläkankaalla, josta on jyrkän polveileva lasku pitkän jänkjärven päähän, n. 40 m NE.

B)-L) sijaitsevat n. 320 m pitkän, loivankapean ja SSE-NNW -suuntaisen hiekkapohjaisen kangasharjanteen päällä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Könkäsenjärven tielle (SW-NE) on paikalta n. 200 m W.

M) Könkäsenjärven tielle on paikalta n. 80 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Mahdolliseen tervahautakompleksiin voisi viitata se, että useimpien painanteiden pintaturpeen alla esiintyy voimakkaasti hiiltä, ja pohjahiekka on sekoittunutta.

A) Valleilla ja pohjalla epämääräinen, sekoittunut ja heikohko huuhtoutumiskerros, jonka alta rikastumiskerros puuttui. Altaan keskellä kasvavan männyn (paksuus n. 40 cm) juurella huuhtoutumiskerroksessa ja sen alla esiintyi voimakkaasti hiiltä, ja sen alla oli edelleen rikastumiskerros. Maaperä kokonaisuudessaan oli hienoa hiekkaa. N. 2 m rakenteen ulkopuolella esiintyi normaali, häiriytymätön podsoli, joskin ao. kairanäytteen rikastumiskerroksen hiekka oli yläosastaan punaiseksi palanut. Tämä kaikki voisi hyvin viitata muinaiseen tervanpolttoon.

B) Heikko huuhtoutumiskerros, joskin vallilla hieman vahvempi, pohjalla sekoittunutta, mutta punertavaa hiekkaa.

C) Heikko huuhtoutumiskerros, jonka alla on sekoittunutta hiekkaa. Vallilla esiintyy heikkoa kaksoispodsolia.

D) Pohjalla likainen huuhtoutumiskerros ja vaaleahko rikastumiskerros. Vallilla huuhtoutumiskerros on ohut, rikastumiskerros vaalea ja epäselvä.

E) Pohjalla hiilensekainen, kaksinkertainen huuhtoutumiskerros, vallilta osin podsoli puuttuu, mutta osittain siinä on havaittavissa myös normaali ja varsin voimakaskin podsoli.

G) Pohjalla voimakas hiilikerros huuhtoutumiskerroksen päällä - vallilla osin normaali podsoli.

H) Pohjalla paksu huuhtoutumiskerros, valli lähes sekoittunut.

I) Pohjalla turpeen alla vahva hiilikerrostuma, sen alla sekoittunut hiekka. Vallilla puolestaan hiilensekaisen huuhtoutumiskerroksen alla oli ohut rikastumiskerros, ja sen alla edelleen oli jonkinlainen kaksoispodsoli.

J) Pohjalla vahva hiilikerros, alla sekoittunutta hiekkaa, vallilla heikko kaksoispodsoli.

K) Pohjalla vahvan hiilen alla lähes sekoittunut kellertävä hiekka, ja vallilla heikko, ohut podsoli.

M) Pohjalla heikko kaksoispodsoli, jonka turve- ja huuhtoutumiskerroksissa esiintyy kuitenkin runsaasti hiiltä. Vallin yläosassa näkyi ohut kaksoispodsoli.

Painanteiden maaperän hiiltyneisyys ja nokisuus sekä sekoittuneet kerrostumat voisivat hyvinkin viitata siihen, että kuopanteet ovat hyvin maatuneita "esiteollisia" tervahautoja ehkä tervanpoltton alkuvaiheesta historialliselta ajalta todennäköisemmin kuin esim. pyyntihautoja ja kivikaudentyyppejä asuinpainanteita.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa lokakuun alussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kuopanteiden funktioiden tarkempi selvitys vaatisi lisätutkimuksia ja näytteiden analysointia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko yllä mainittu ala vähintään.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

SSW-NNE -suuntainen polku läpäisee alueen.

Lähilöytöjä: MUONIO 210 Kajanki, Juutilaisenjärvi SE: asuinvallipainanne- ja pyyntikuoppakohde sijaitsee tältä n. 2400 m ENE. MUONIO 218 Kajanki, Muorinharju: yksittäinen pyyntikuoppa sijaitsee tältä n. 1400 m SW.

MUONIO 175 Jerisjärvi NW, Kutuniva, (Toivoniemi)

-Liedensijoja, kivirivi ja tervahauta

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoria/historiallinen aika

Lukumäärä: 2 liedensijaa, 1 kivirivi, 1 tervahauta

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 8.8.1994

5.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 03 SAMMALTUNTURI (1968)

Pinta-ala:

x= 5740 48

y= 500 69

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 14 km Muonion kirkosta E.

Hoito ja kunto

a) A1? B1 C7? D3? E1,5 F G

b) A4 B C D E1,5 F G

c) A4? B1? C5 D E1,5 F G

d) A1,4? B C D E5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä jäänteistä maastossa.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 175.

Tarkastuksen aihe: Maan pinnassa havaitut rakenteet inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Liesi, pyöreä kivilatomus, halkaisijaltaan n. 0.5 m, korkeus n. 0.1 m, koostuu n. viidestä kivistä, joiden halkaisijat ovat n. 20 cm, sekä keskelle lappeelleen asetetusta samankokoisesta, latteahkosta ja päältä kuperasta kivistä. Osa kivien pinnoista on jäkälöitymättömiä, puhtaita ja noettomia.

A):sta n. 1 m W on

B) lieden maahan painautunut hahmo, vain reunakiviä (4 - 10 cm) häämöttää pintaan. Muoto soikeahko tai pyöreäkulmainen suorakaide, n. 1.2 x 1 m (W-E). Keskeltä kivetön.Välittömässä ympäristössä oli myös pienehköjä palaneita kiviä sekä resenttiä eläinluujätettä, joten aukio lienee ollut

jatkuvassa käytössä.

N. 30 m B):stä SSE on

C) kivirivi, vaakasuora, pituus n. 3 m (W-E), kivien koot keskim. 20 cm. W-päässä kivirivi päättyy 30 - 50 -vuotiaaseen (?) tunturikoivuun. Mahdollisesti kivillä on pengerretty rantamaata. Kivien ala- ja yläpinnat ovat kuitenkin osittain nokeentuneita. Paikalla on mahdollisesti sijainnut rakennus tasaisen maanpinnan perusteella.

N. 50 m B):stä ja C):stä E on

D) tervahauta, soikeahko, maljamainen, n. 4 x 2 x 0.2 m. Valli n. 0.1 x 0.5 m, ränniaukko jokseenkin kohti W.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) ja B) Harmaajäkälää kivien pinnoilla. Maapohjalla poronjäkälää.

D) Paksu sammal ja pari nuorta koivua.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A)-B) Tallautuneelta vaikuttavan moreeniterassin reuna, josta maasto alkaa loivasti viettää kohti Jerisjärven rantaa (n. 50 m SW). Aluetta ympäröi harvaan kasvava mäntykangas N:ssa ja rantakoivikko S:ssä.

C) Osittain aluskasvillisuudesta paljas Jerisjärven alempi rantaterassi järven NE-rannalla, etäisyys rantaviivaan n. 20 m SW. S:ssä rantakoivikkoa, -pajukkoa ja -lepikkoa.

D) Sijaitsee kivikkoisen moreenikumparen päällä kuivassa mustikka-, puolukka- ja jäkäläpohjaisessa mäntykangasmetsikössä Jerisjärven NE-osan niemessä. Rantaviivaan (SW) paikalta on n. 80 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A)-B): Silmälääkärin mökkiin johtavalta pihatietä n. 30 m SW.

C): Rantaniityllä häämöttää lato n. 30 m paikalta kohti NW. Pallaksen maantielle no. 957 on paikalta n. 80 m S.

D): N. 50 m S Pallakselle johtavasta maantiestä no. 957, jokseenkin N-S -suuntaisen pihatien SE-puolella, ja n. 50 m NE silmälääkärin punaisesta mökistä, jonne kohteesta on näköyhteys. Haudasta n. 30 m NNE on resentti jätekuoppa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja moreenipohjalla.

A):ssa voimakas, normaali podsoli, ei selviä merkkejä maan palamisesta.

C) Pintahavainto, rantalehtomaista multamaata.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; useimmat jäänteet luonteeltaan esihistoriallisia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue jäänteiden

ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala;

Väinö Suosilmä, Jerisjärvi, Kutuniva, 99300 MUONIO, puh.
016-53 85 13.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

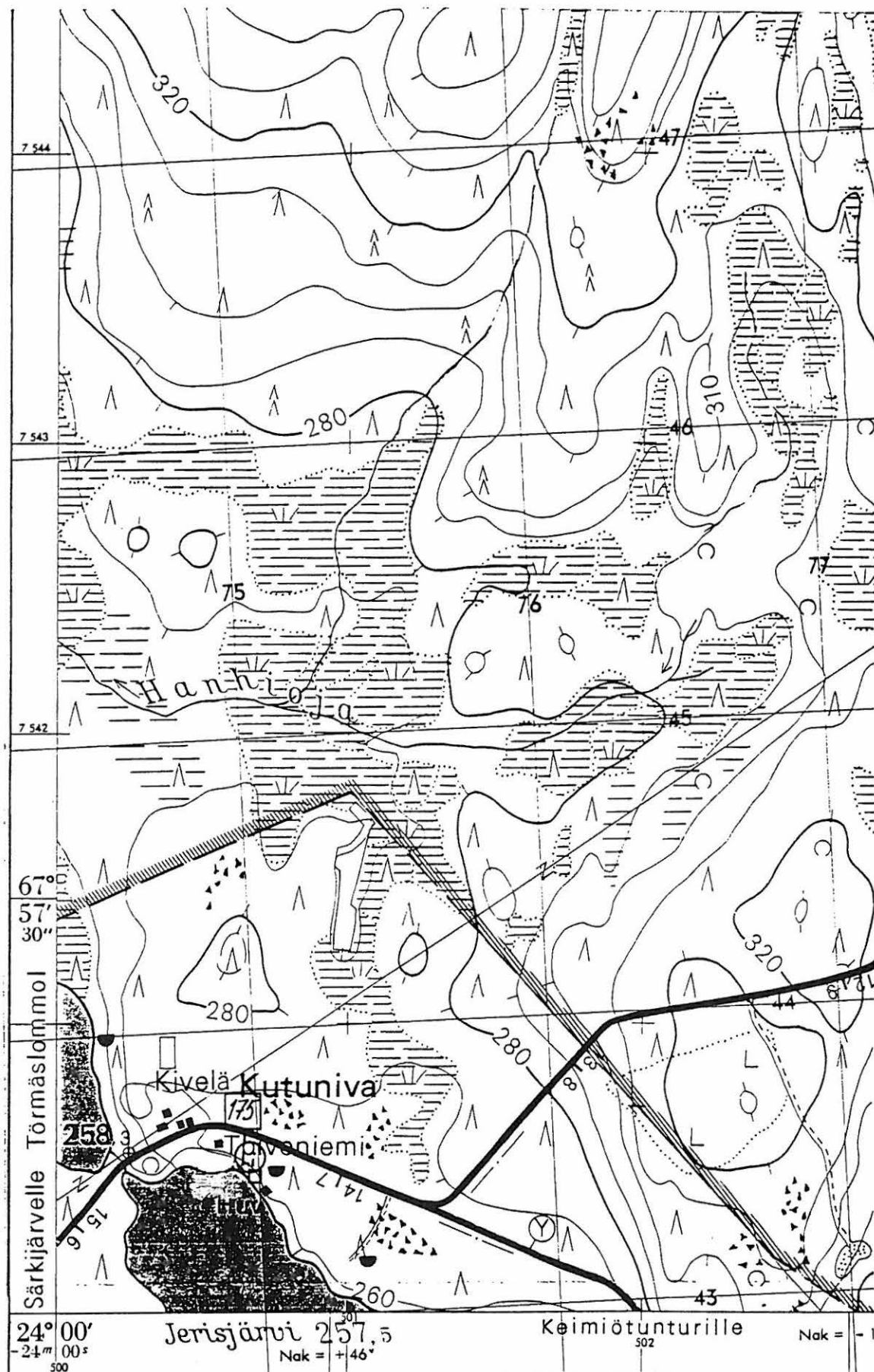
Kohteiden välitön ympäristö vaikuttaa olevan jatkuvassa pihanraivaus- ja kotitalouskäytössä, eikä aiheuttane haittaa säilyvyydelle.

Lähilöytöjä: MUONIO 52 Keimiöniemi, Kalakenttä/Kenttäranta, sijaitsee täältä n. 3 km SSE; MUONIO 27 Kutunivan Törmäslompolon Seitaniemi on täältä n. 1000 m WNW, ja MUONIO 176 Munarimpi, Särkijärven - Pallaksen tien kivenottokuopat sijaitsevat n. 2 km täältä WSW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Väinö Suosilmän (n. 75 v.) mukaan paikalla on sijainnut sodan jälkeen Rova-Kallen kämpä, jota pidettiin tulistelupaikkana. Kämpä oli siirretty tänne Jerisjoelta, ja nyttemmin se on edelleen siirretty Karhakkaniemeen.

Ote top. kartasta 2741 03 SAMMALTUNTURI

Kohde MUONIO 175 sekä kolme tervahautaa ja tuvanpohja

MUONIO 176 Munarimpi, Särkijärven - Pallaksen tie

-Rakkakuoppia

Luokka: II

Ajoitus: N. vuosilta 1936-37

Lukumäärä: 7 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 6.8.1994

6.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 11 OLOSTUNTURI (1968)

Pinta-ala: n. 35 x 70 m (SW-NE)

x= 7539 63 y= 498 76 z= 300

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.4 km Muonion kirkosta E.

Hoito ja kunto

A B C3 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäänneksiin viittaavista kuopparakenteista.**TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 176.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurinen anomaliahavainto metsänrajassa.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Rakkakuoppia 1. kivenottokuoppia, jokseenkin suorakaiteen muotoisia ja allasmaisia. Kahden kookkaimman mitat ovat n. 14 x 5 x 1.5 m (NW-SE). Kuopissa on maapohja, seinämät on ikäänkuin kivetty 20 - 30 cm:n kokoisilla rakkakivillä. Keskellä sijaitsevista kahdesta suurimmasta kuopasta koillisemmän SE-päädystä lähtee NW-SE-suuntainen 'kiviäita', n. 20 x 3 - 5 m (pit. x lev), joka koostuu 20 - 50 cm:n kokoisista rakkakivistä. Lounaisempi kuoppa on umpeenkasvanut, sisältäen heinää ja ehkä 30 - 50 -vuotiaan tunturikoivun. Tämän kuopan SE-päädystä lähtee kaksi maatunutta ja umpeenkasvanutta, samansuuntaisesti (SE-NW) rinnakkaista ja suoraa vakoa tai pyöräuraa, joiden keskinäinen etäisyys on n. 1.5 m. Urien kasvillisuuden alla tuntuu olevan vanhaa lankkua, muodostaen ikäänkuin puukiskot, joiden pituus on

5 m. Itse ura kuitenkin päättyy SE-puolella kulkevaan maantiehen n. 20 metrin päässä. Kuoppien etäisyydet toisistaan vaihtelevat 1 - 5 m, ja ne sijaitsevat rinnakkain SW - NE suuntaisena rivinä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kuopat lienevät keväisin veden täyttämiä, sillä esim koillisimman kuopan pohjalla kasvaa kosteikkokasvillisuutta, kuten saraheinää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Vaarakumpareen yläosa, joka viettää kohti pientä järveä SW:ssa. Harvaan kasvavaa mustikka- ja puolukkapohjaista mäntykangasta kivikkoisella moreenilla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee välittömästi Pallakselle johtavan maantien (no. 957) NW-puolella, n. 1.5 km Toras-Siepin tienhaarasta NE. Kohteesta n. 300 m NE on vanhan poroaidan jäänteitä. N. 400 m täältä ESE, välittömästi maantien SE-puolella vaaran rinteessä on näkyvissä yllä kuvaillun kaltaisia, samankokoisia ja -muotoisia kuoppia, jotka kuitenkin vaikuttavat nuoremmilta ja ehkä kaivinkoneella tehdyiltä sortuneiden reunojen perusteella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kuopanteita on osin täytetty romuilla ja jätteillä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä kohteen ohi pyöräillessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; kyseessä suhteellisen nuori jäännös, joka voi kuitenkin aiheuttaa hämmennystä suhteessa vanhemman tradition rakkakuoppiin.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Muuten erittäin hyvät, autolla kuitenkin helposti ajaa niiden ohi.

Opas: H. Oksala;

Väinö Suosilmä, Kutuniva, Toivoniemi, Muonio, puh. 9696-8513.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

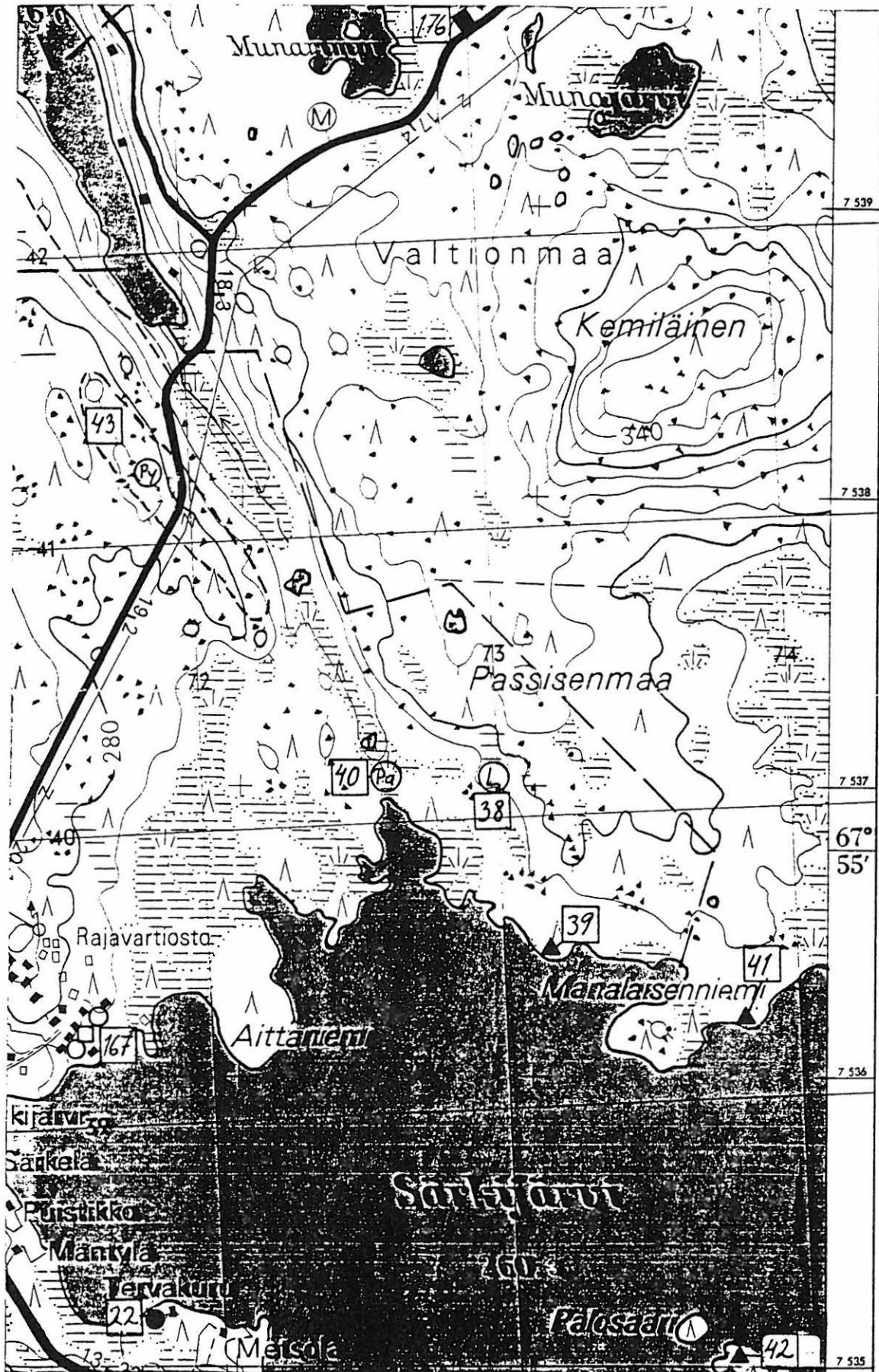
Maantieliikenne, tien mahdolliset korjaustyöt sekä jätetoiminta saattavat aiheuttaa häiriötä paikalla. Pariin kuoppaan on kerätty romujätettä.

Lähilöytöjä: MUONIO 27 Kutuniva, Törmäslompola, Seitaniemi sijaitsee täältä n. 1 km NE. MUONIO 43 Särkijärvi, Siepinkurun pyyntikuopat sijaitsevat täältä n. 2.4 km SW. MUONIO 44 Toras-Sieppi, Loma-Pallaksen muinaisjäännösalue sijaitsee täältä n. 2 km NW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Väinö Suosilmän (n. 75 v.) mukaan altaat ovat muodostuneet tien rakennustyössä 1930-luvulla, jolloin kivikuormia vedettiin hevosilla tienpohjiin. Pallaksen tietä rakennettiin vuosina 1936-37, jolloin Suosilmä (silloinen Kangosjärvi) kävi kirkonkylällä rippikoulua Kutunivasta käsin.

Ote top. kartasta 2723 11 OLOSTUNTURI

Kohteet MUONIO 22, 38-43, 167, 176

MUONIO 177 Torasjärvi, Kenttä, Kalkinmukka

-Tukinuittoränni ja kanava

Luokka: I-II

Nimi: "Suezin kanava"

Ajoitus: N. 1946

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 7.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: N. 240 x 20 m (SW-NE)

x= 7541 86 y= 494 17 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 8 km Muonion kirkosta EENE.

Hoito ja kunto

A1? B1? C1,2 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: Kenttä

Omistaja: Yksityinen

Postitmp: Oulu (?)

Aiemmat tiedot:

Olavi Regina: Muonio-seuran haastattelu 16.11.1994. Muonio-seura, pj. koulutoimenjoht. Kaija Hiilivirta, Muonio.
(Ks. LIITE ii: Muistitietoluettelo).

Aiemmat löydöt:

Ks. yllä; kiinteä historiallisen ajan jäännös.

Tarkastuslöydöt: Ks. yllä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 177.

Tarkastuksen aihe:

Vihjeen perusteella rekisteröity kohde.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Puinen uittoränni, pit. n. 150 m (SW-NE), koostuu viistosti kulmikkaasta lautakourusta, jonka korkeus on n. 1 m, pohjan leveys n. 1.5 m ja yläosan leveys n. 2.5 m. Rännin NE-päässä, molemmin puolin puroa on hirsi- ja lautarakennusten jäänteet. Ränniä reunustaa ainakin puron SE-puolella maavalli, joka lienee

kaivettu kanavasta. Kanavan kokonaispituus on n. 240 m (SW-NE).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Maavalli heinittynyt ja koivuntainta kasvava. Ympäristössä pajua ja etäämpänä havupuita.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Alava, jänkäinen kannas Toras- ja Olosjärven Kalkinmukan välissä. Virtaussuunta NE-SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

SSW-NNE -suuntainen peltoniitty sijaitsee paikalta n. 30 m NW. Niittylato n. 60 m rännistä WNW. Nykyisin huvilana toimivalle Kentän talolle paikalta on n. 300 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; kivikkoa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä syyskuun alkupuolella 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: Säilyneisyyden perusteella I, mutta nuoren iän vuoksi II.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteiset minimiit jäänteiden ympärillä (ks. kohta 'pinta-ala').

Havaintomahdollisuudet: Erinomaiset.

Opas: Mm. Hilka Oksala tarvittaessa.

Lähilöytöjä: MUONIO 187 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa: liesi sijaitsee täältä n. 1700 m E; MUONIO 188 Torasjärvi E, Vanhankentänmaa: kivikautinen painanneasuinpaikka sijaitsee täältä n. 1400 m NE; Vanhankentänmaalla lisäksi tuvanpohja n. 1300 m täältä ENE. Tuvanpohja myös Torasjärven Martinniemiessä, täältä n. 800 m ESE. Lähimmät tervahaudat täältä n. 320 m NNE ja n. 1200 m WSW.

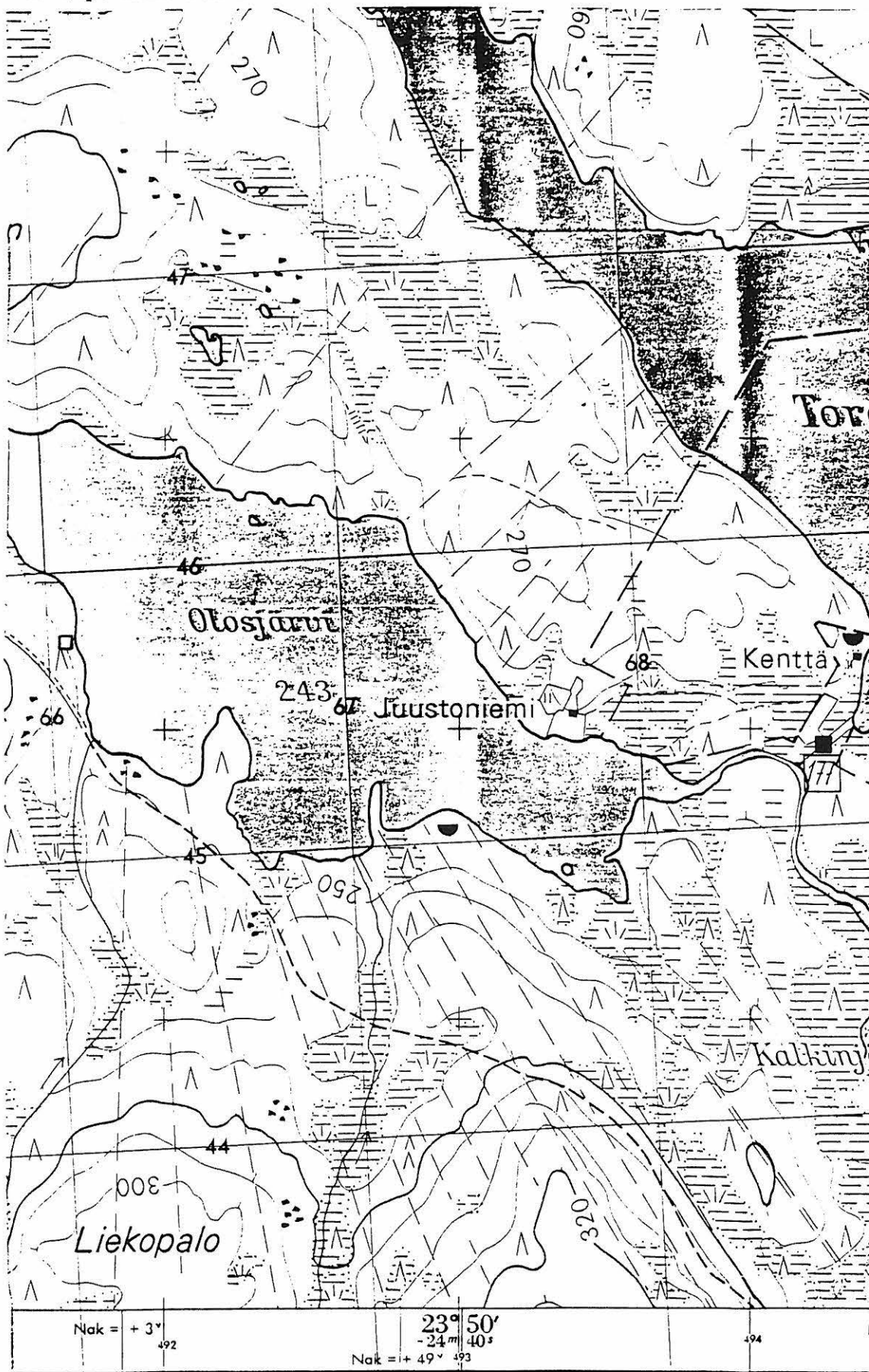
Jatkotoimenpiteitä:

Kohde mahdollisesti entisöidään kesällä 1996 Lapin ympäristökeskuksen Muonion perinnemaiseman kunnostusohjelman puitteissa työnohjaaja Markku Kuortin mukaan.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Olavi Regina kertoo haastattelussa, että uittoränni rakennettiin jatkosodan jälkeen. Tarkoitus oli oikaista mukkaa tukkeja uitettaessa Torasjärvestä Jerisjokeen. Uusiin puunkuljetusmuotoihin siirryttäessä ränni jäi käyttämättä. Markku Kuortti (puhelu helmi-maaliskuun vaihteessa 1996) tiesi paikkaa kutsutun myös Suezin kanavaksi, kuten Kangosjärven Akanjoessakin sijainnutta tukkikanavaa nimitettiin.

Ote top. kartasta 2723 12 TORAS-SIEPPI

Kohde MUONIO 177 sekä kaksi tervahautaa ja tuvanpohja

MUONIO 178 Olosjärvi W, Lompolorova N

-Esihistoriallinen asuinpaikka

Luokka: I - II

Ajoitus: Esihistoriallinen/kivikautinen

Lukumäärä: Asuinvallipainanne 1 kpl, pyynti- tai
asuinpaikkakuoppa 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 8.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: N. 35 x 25 m (W-E)

x= 7542 66 y= 491 06 z= 265

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 5.2 km Muonion kirkosta NE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus (?)

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kahdesta kiinteästä
painannetyyppisestä jäänteestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 178.

Tarkastuksen aihe: Inventoitaessa tehty maastomorfologinen
anomaliahavainto.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:
leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat,
kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,
leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet,
kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne, pyöreäreunainen suorakaide, n. 14.5 x 10.5
m (W-E), pohja maantasainen. Valli n. 4 x 0.1 m. Sisäpuoli
kaksiosainen, keskellä "väliseinävälli" (S-N) 1 x 0.07 m.
Sisäpainanteet ovat pyöreäähköt, halkaisijoiltaan 1.3 ja 1.5 m.
N. 7 m A):sta NE on

B) asuinpaikka-/pyyntikuoppa (?), pitkänomainen, soikeahko,
9 x 8 x 0.6 m (ESE-WNW), valli n. 2 x 0.1 m, sisäosa 3.5 x 2.3
m, pohja kapea, terävöityvä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sisäpainanteissa sammalta, puolukkaa, mustikkaa,

variksenmarjaa, reunoilla jäkälää ja n. 15 mäntyä, paksuuksiltaan 3 - 30 cm.

B) Pohjalla sammal, mustikka, puolukka, reunoilla jäkälä, kuollut mänty ja elävä kuusi, molempien paksuudet 12 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jyrkähkösti kohti järveä (NNE) laskevan rinteen alaosan terassitasanne, hiekkapohjainen, kuiva ja harvaan mäntyä kasvava jäkäläkangassaareke, koivuvaltaisen sekametsän ja jängän (W) ympäröimä.

B) sijaitsee tämän terassin ENE-reunalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ratsutie (W-E) sijaitsee täältä n. 200 m S, ja moottorikelkkareitti n. 100 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Hienohko, paikoin heikosti huuhtoutunut podsolihiiekka. Vallissa kaksoispodsoli, W-puoleisessa sisäpohjassa runsaasti hiiltä (n. 5 cm) sekä voimakas huuhtoutumiskerros.

B) Hienohkoa ja karkeaa, podsoloitunutta hiekkaa; vallilla kaksoispodsoli.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; tyypiltään esihistoriallisia jäänteitä.

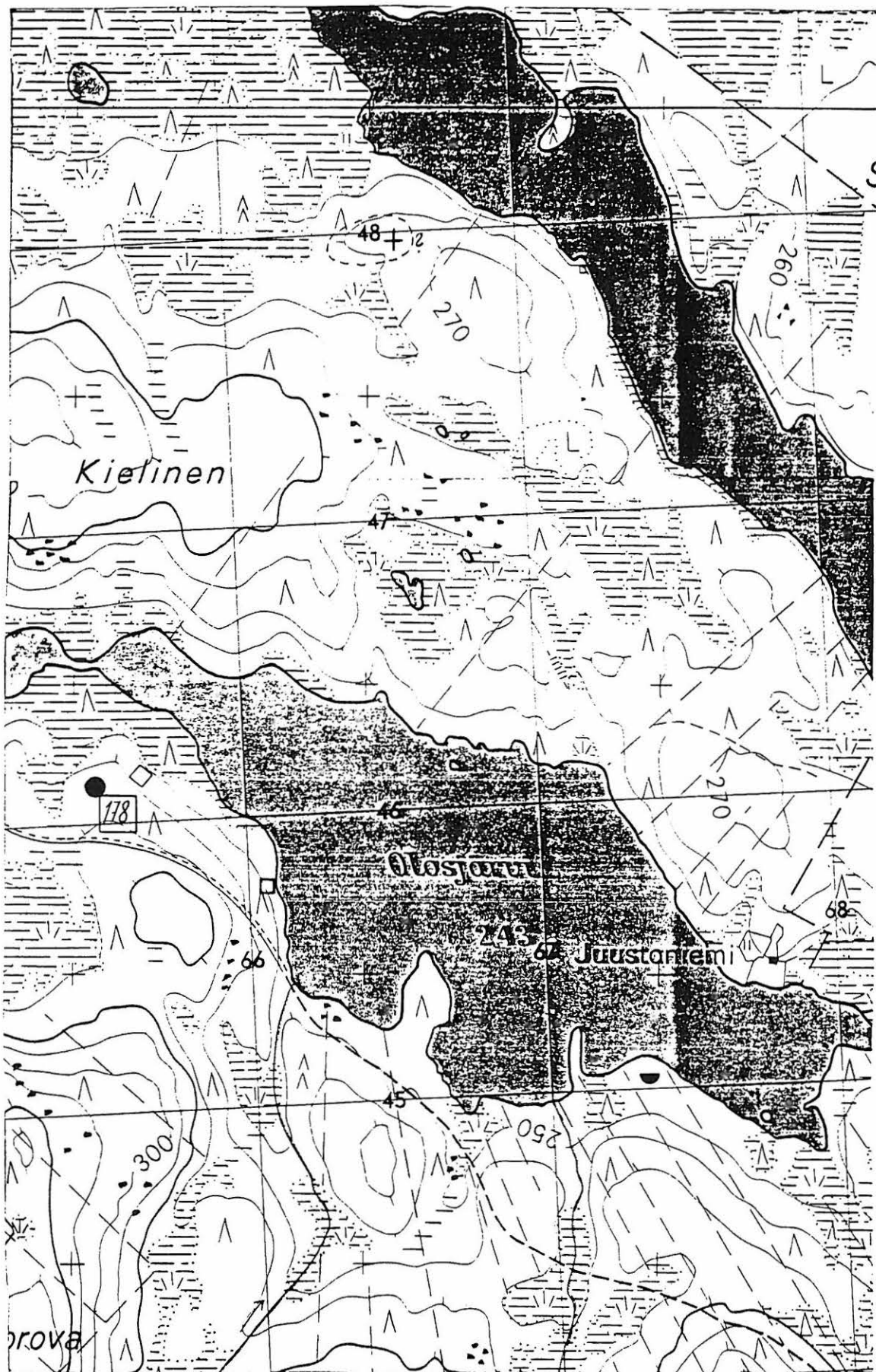
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset; A) vaatii tarkkuutta.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: Historiallisen ajan tuvanpohja (?) sijaitsee täältä n. 200 E.

Ote top. kartasta 2723 12 TORAS-SIEPPI

Kohde MUONIO 178 sekä kaksi tuvanpohjaa, tervahauta ja "lappalaisten hautausmaa" (?)

MUONIO 179 Kirkonkylä, Vanhan postitalon ranta

-Asuinvallipainanne/kodansija (?), vuorattu kuoppa

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/saamelaisaika/historiallinen aika (?)

Lukumäärä: Asuinvallipainanne/kodansija 1 kpl; asuinpaikkakuoppa 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 13.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 50 x 30 m (S-N)

x= 7541 59 **y=** 2486 45 **z=** 225

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 800 m Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A4? B C3,5 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Jakokunta/Seurakunta/Kunta (?)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä jäänteistä sekä yhdestä salvoshirrestä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000, ks. kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Kohteiden etsintä inventoitaessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne tai kodansija?, soikea, 7 x 5.5 x 0.4 m (S-N), valli n. 1.2 x 0.2 m, sisäosa allasmainen, 3.2 x 2.2 m. N-päädyssä sisällä tuntuu pari kiveä pohjalla sekä muutama kivi vallilla kasvillisuuden alla. Oviaukko (?) NE-reunalla, leveys 0.5 m, ja korkeus/syvyys W-puolella oli 0.1 m (SW-NE).

N. 11 m A):sta SSW oli

B) oja, n. 6 x 1 x 0.7 m (W-E), pääasiassa vain karikkeen peittämä - vaikutti resentiltä.

N. 7 m B):stä SSE oli

C) kuoppa, kapeneva suorakaide, 2.5 x 0.5 - 1 x 0.3 m (ENE-WSW), sisäpinta oli vuorattu pystylaudoin, S- ja W-reunat oli myös poikkilaudoitettu yläosastaan, S-puoleinen lauta oli veistetty

kirveellä (?). Nauloja ei ollut näkyvillä. Onko kyseessä purnu tai muu mahdollinen varasto- tai kellarikuoppa? Ao. laudoitus ei liene kuitenkaan kovin iäkäs.

N. 15 m C):stä ESE oli paikalla varsin lahonnut ja maatunut, osittain sammalpeitteinen salvoshirsi, n. 5 m pitkä. Alueella esiintyi myös muita outoja ja epämääräisiä valleja, kumpareita ja painanteita.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Rantavesaikkoa ja -heinikkoa sekä mesimarjaa, maitohorsmaa, haavan, koivun, pajun vesoja sekä heinää, siiankärsämöä ym. piha- ja kukkakasveja, sammalta. Vallin S-osassa kolme suurehkoa koivua, paksuuksiltaan n. 6 cm. C) Koivunlehtikariketta, puun pinnalla sammalta, ympärillä niittyheinää, horsmaa sekä koivuvesaikkoa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Nykyisistä rantakoivuista koostuvaa vesaikkoa, ilmeisesti entistä niittyä; pieni loiva rantakumpare, josta (löytöpaikalta) on jokirantaan n. 35 m W.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Vanha postitalo sijaitsee täältä n. 80 m ENE, sähkölinja (S-N) n. 50 m E, ja jakokunnan venevaja N. 40 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Kairanäytteessä painanteen pohjalla turpeen alla oli n. 1 cm paksu savinen (?), huuhtoutunut (?) harmaa kerros, alla ruskearaitainen hieno hiekka. Valleilla oli vaalean ja tumman punertavaraitainen hieno hiekka, joka viittasi vallin kaksoismaannosta. Tämä ei kuitenkaan ollut podsolia, vaikka se muistuttikin sitä. Välittömästi vallin W-puolella oli lievästi palaneita kiviä - ehkä kyseessä oli jonkinlainen kehärakennelma rantakivistä. Vallin SE-osa oli vahvin, n. 15 cm:n syvyydessä kairanäytteessä ao. kohdassa esiintyi melkoisesti hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan kriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä mainittu alue, lakisääteinen minimisuoja-alue jäänteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Eivät helpot - tiheää vesaikkoa.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 48 Kirkonkylä, Pappila, Jakokunnan venevajan seita- ja uhripaikka sijaitsee täältä n. 70 m NW; MUONIO 16 Kirkonkylä, Pappila, Kolström/Kunnantalo? kivistä löytöpaikka sijaitsee täältä n. 200 m E.

MUONIO 180 Kirkonkylä, Suukoskenpalo, Kittiläntie S

-Merkkejä muinaisasutuksesta sekä historiallisen ajan toiminnasta

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen ja historiallinen

Lukumäärä: tervahauta 1 kpl; tuvanpohja 1 kpl; palaneiden kivien keskittymä 1 kpl; seitakivi (?) 1 kpl; sotapotero ja -ojia

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 10.8.1994

13.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 100 x 100 m (?)

x= 7540 93 **y=** 2487 20 **z=** 240 - 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 880 m Muonion kirkosta ENE.

Hoito ja kunto

A4 B4 C2,5,6 D E1,5 F5 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno: 11:48

Omistaja: Yksityinen: Pohjan Osuuspankki, Muonio.

Tarkastuslöydöt: KM 29516: 1 kvartsikaavin (?) sekä mainitut kiinteät jäänteet.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186.

Diat: OY n:o 68.

Tarkastuksen aihe: Anomaliahavainnot muinaista ihmistoimintaa etsittäessä inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tervahaudan jäännös, keskikokoinen.

N. 27 m A):sta SE on

B) rakennuksen pohja, neliömäinen, n. 3 x 3 m, N- ja E-seinistä jäljellä n. kolme salvottua hirsikertaa. S-seinä on kaivettu rinteeseen. Lautakatto on romahtanut.

N. 80 m B):stä SE on

C) palaneiden kivien muodostama keskittymä, n. 1.5 x 1.5 m laajalla alueella. Näiden keskeltä löytyi hyvin kulunut kvartsikaavin (?).

N. 13 m C):stä WNW on

D) seitakivi (?), rinteessä oleva laattamainen pystypaasi, joka muistuttaa seita- tai hautakiveä. Kiven NE-puolella on lisäksi pari pientä laattamaista kiveä maassa, kooltaan 10 X 5 cm.

N. 15 m B):stä W on

E) sotapotero, vallillinen. Reunalla on osittain maatonut teräskirves, jossa merkintä "Made in Sweden". Lisäksi ylempänä saman harjanteen päällä esiintyi muita saksalaisten kaivamia ojaia sekä resentejä jätekuoppia.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, mustikka, puolukka, ympärillä mäntyjä.

C) Osittain paljasta, hiekanoton tuhoamaa pintaa: puolukkaa sekä pari männyn tainta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohti N:ssa sijaitsevaa Jerisjokea jyrkähkösti terasseittain viettävä, mäntyä kasvava moreenirinne. Harjanteen yläosa olisi ihanteellista kivikautisen asutuksen kannalta, sillä se kytkeytyy nykyisen Jerisjoen muinaiseen rantapintaan.

C) Jyrkähkö terassin reuna, joka viettää kumparemaisesti kohti Jerisjokea NNE.

D) Jyrkähkössä rinteessä kuten yllä; hiekkakuopan N-reunaa. Hieno maisema kohti N. Rinne on murtunut kiven S-puolelta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) sijaitsee n. 40 m läheisestä keltaisesta puumakotitalosta kohti ENE, ja n. 10 m S Kittilän ja Muonion välisestä tiestä sekä n. 200 m ESE maanteiden (E8 ja 79) pääristeyksestä.

B) sijaitsee n. 30 m laajahkosta hiekkakuopasta NW.

C) sijaitsi vesijohtokaivannosta (W-E) n. 4 m S, ja välittömästi tämän S-puolella avautuu hiekkakuoppa. Muonio - Kittilä maantielle kohti N on täältä n. 25 m.

D) Hiekkakuopan N-reunalla.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

D) sekoittunutta hienoa hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II niin kauan kunnes toisin osoitetaan; mäen asutushistoriasta ja -perinteestä tulisi haastatella alueen vanhimpia asukkaita.

Ehdotus suoja-alueeksi: Löytökohteita ympäröivät alueet lakisääteisen minimin mukaan.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Hiekanotot, romu, tien- ja vesirakennustyöt ovat tuhonneet ympäristöä. Suukoskenpalon alue on kaavoitettu omakotitonteiksi ja virkistysalueeksi maaliskuussa 1996 tehdyllä Muonion kunnanhallituksen päätöksellä.

D) Rinne on murtunut kiven S-puolelta.

Lähilöytöjä: MUONIO 182 Kirkonkylä, Reuhalanmaan muinaisjäännösalue sijaitsee täältä n. 1 km N. MUONION Kirkonmäen kivistä asutuskeskittymä sijaitsee täältä n. 800 m W.

MUONIO 181 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Regina

-Kivikirveen löytöpaikka, kivikautinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Esineellisiä löytöjä n. 6 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 14.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 50 x 50 m

x= 7540 83

y= 2486 27

z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 40 m Muonion kirkosta WNW.

Hoito ja kunto

A4 B4 C6 D3 E1 F2 G

Tila ja omistaja

Kortteli/tontti/palsta: Kirkkotie

Omistaja: Tuomo Regina

Puhelin: 9696-532 668

Osoite: Kirkkotie

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Ilmari Ruuhisalmi 1969: Kirje Muinaistieteelliselle toimikunnalle. Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.

Aiemmat löydöt: KM 16696 pohjalainen kaitakirves

Tarkastuslöydöt: KM 29517: 1-5 kvartseja 5 kpl: pari kaavinta ja iskosta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000, ks. kohde 11.

Diat: OY n:o 69.

Tarkastuksen aihe: Aiempaan esinelöytöön ja tiedonantoon perustuneen kohteen tarkastus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Kivikautinen asuinpaikka, joka tässä määräytyy useiden kohtalaisen varmojen esineellisten löytöjen perusteella: Vanhan rakennuksen NE-päädystä oli aiemmin löytynyt sädekiviliuskeinen

tuura (kaitakirves). Tarkastuskäynnin yhteydessä tallennettiin neljä iskettyä ja osin retusoituakin kvartsia Reginan maata S:ssä rajoittavan ojan profiilista, ja yksi nykyisestä perunamaasta alueen NW-osasta. Tuomo Reginan mukaan myös perunamaiden paikkoja vaihdettaessa, etenkin vanhan rakennuksen S-puolelta piha-alueelta usein nousee ruusukvartsin kappaleita, joista perheessä on valmistettu koruja.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Pääosin pihanurmikkoa, osin myös perunaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Rinnetasanne, joka terasseittain viettää kohti jokea/järveä, rantaviivaan on n. 150 m NW. Kohti väylää (N) avautuva maisema rakennetussa ja hoidetussa pihamaaympäristössä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tuura/kirves oli löytynyt vanhan päärakennuksen NE-päädystä, 1 - 3 metrin etäisyydellä seinästä. Etäisyys Kirkkotiehen (NNW-SSE) on n. 13 m talosta ENE. Kirkko sijaitsee löytöpaikasta n. 40 m ESE. Uusi päärakennus sijaitsee löytöpaikasta n. 25 m NNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kirveslöytö oli tullut runsaan 0.5 metrin syvyydestä hiilikerrostuman tuntumasta. Alueen pohjana on siltin- ja soransekainen moreeni, jonka pinnalla on pihamulta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytö oli tullut esiin öljyputken kaivutyön yhteydessä ilmeisesti 1960-luvun puolivälissä, sillä se on diarioitu Kansallismuseon kokoelmiin v. 1965.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä esitetty piha-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset - kohteessa ei ole kiinteitä näkyviä rakenteita.

Opas: Tuomo Regina, (50 - 60 v.).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue normaalissa asutuskäytössä.

Lähilöytöjä: MUONIO 11, 19 ja 21 Kirkonkylä, Niemenpää: kivistä löytö- ja asuinpaikkoja, sijaitsevat täältä n. 200 m W. MUONIO 20 Kirkonkylä, Kirkonmäki, Kestikievari: kivistä asuinpaikka sijaitsee täältä n. 100 m ENE.

MUONIO 182 Kirkonkylä, Reuhalanmaa

-Esihistoriallinen asuinpaikka

*16.9.2006
Muonio***Luokka:** II**Ajoitus:** Kivikausi, saamelaisaika, historiallinen aika/1945**Lukumäärä:** Liedensijoja useita, kiviesineiden löytöpaikkoja, tietoja hauta- ja löytöpaikoista, multakotia ja poteroita, tervahauta**Tarkastaja:** Hilikka Oksala**Tarkastusaika:** 11.8.1994

14.9.1995

Sijaintitiedot**Peruskartta:** 2723 09 + 06 MUONIO (1984)**Pinta-ala:** n. 900 x 500 m (ESE-WNW)**x=** 7541 16 - 64 **y=** 2487 10 - 87 **z=** 230 - 265**Suunta ja etäisyys kirkosta tms.:** N. 1 km Muonion kirkosta NE; alueen W-päässä on Muonion uusi hautausmaa ja ruumishuone.**Hoito ja kunto****A4? B4 C5 D E1,5 F3 G****Tila ja omistaja****Omistajat:**

12:40	Aune Roimaa, 99300 MUONIO Veli Roimaa, Väinämöisenk. 14 B 033, 87100 KAJAANI
14:1	Hautausmaa
14:2	Muonion seurakunta, 99300 MUONIO
14:52	Paavo Hietala (k.), Ratsutie, 99300 MUONIO
14:68	Ei ilmoitettu.
14:61, 63, 69	Erkki Vuollo, Muonion kunta, sosiaalitoimi, PL 25, 99301 MUONIO
15:44, 45	Ei ilmoitettu.
123:4	Veli Liikavainio, 99300 MUONIO
123:13, 17	Heikki Oja, 99300 MUONIO
123:14	Olavi Oja, Autiontie Kp 2, 99300 MUONIO
123:15	Samuli Oja, 99300 MUONIO
123:16	Paavo Oja, 99300 MUONIO
123:18	Onni Oja, 99300 MUONIO
123:27	Ei ilmoitettu.
123:28	Väinö Mäkitalo, Porfyrvägen 14, S-98140 KIRUNA Anneli Mäkitalo, Autiontie, 99300 MUONIO
123:15, 30	Raimo Ylivirta, Autiontie, 99300 MUONIO
123:15, 31	Keijo Ylivirta, Box 129, S-98016 KARESUANDO
123:34	Ritva Oja, 99300 MUONIO Tarja Oja, Malmink. 32 C 086, 00100 HELSINKI Janne Oja, Rautionmukka A-talo 002, 9300 MUONIO
123:40	Heikki Kauppinen, Autiontie, 99300 MUONIO
123:44, 45	Jorma Ylivirta, Autiontie, 99300 MUONIO

Aiemmat löydöt: Tiedonantoja seuraavista:

Tuuran ja liedensijan löytöpaikka (A); liedensija (D); hauta (E); suopungin kielan löytöpaikka (F).

Tarkastuslöydöt: KM 29518: 1-17 kvartsi-iskoksia ja -esineitä, sädekiviliuske-esineen karkikatkelma, liedensijoja, multakotia 2 kpl, poteroita.

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohteet 186 ja 191; KARTTALIITTEET 182/I-II.

Diat: OY n:o 70.

Tarkastuksen aihe: Topografisten piirteiden kiinnostavuus suhteessa esihistoriallisen asutuksen todennäköisyyteen alueella inventoinnin yhteydessä; alueen asukkaiden tiedonantojen tarkastaminen.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tuuran ja liedensijan löytöpaikka, tieto perustuu Jorma Ylivirran kertomukseen, jonka mukaan hän on nähnyt n. 30 cm pitkän, kapean, vaalean harmaanvihertävää, mustapilkullista kiveä olevan ja molemmista päistään hiotun pohjalaisen tuuran Olavi Ojan talossa Autiontiellä. Tuuran löytöpaikalla oli ollut myös liedensijan jäännös.

A):sta 100 - 200 m N on

B) kiviesineen katkelman löytöpaikka hautausmaan aidan vierellä, josta inventoinnin yhteydessä poimittiin sädekiviliuskeinen, terältä hiottu, eroosion haurastama pieni esineen katkelma, mahdollisesti peräisin tuuran kärjestä.

N. 350 m B):stä SE on

C) kvartsin ja palaneiden kivien löytöalue, laajuudeltaan n. 1 x 20 m (SE-NW). Löydöt muodostuvat isketystä kvartsiraaka-ainepalasta, latteasta iskoksesta, joka on ilmeisesti muotoiltu esineeksi ja retusoitu reunasta, pienestä kaapimesta, kolmesta pienestä iskoksesta sekä palaneen luun (?) kappaleesta. Koko Reuhanmaan harjanne on täynnä palaneita kiviä ja esihistoriallistyyppisiä liesikivikeskittymiä, joita on näkyvissä polun (SE-NW) pinnassa pitkin matkaa.

N. 440 m C):stä ESE on löytynyt

D) liedensija, perustuu Raimo Ylivirran tiedonantoon. Ollut pyöreäksi kehäksi ladottu kiveys, halk. n. 1 m, palaneiden kivien koot n. 10 cm.

N. 80 m D):stä NE on tavattu

E) hautapaikka (?), kehämäinen kivilatomus, n. 1.5 m pitkä, jonka alla oli selvästi ympäristöstä poikkeavaa punertavanruskeaa, humuspitoista ainesta. Kivet olivat kooltaan 7 - 10 cm. Tieto perustuu Raimo Ylivirran kertomaan.

Täältä n. 150 m E sijaitsee myös yksi tervahauta, joka on

merkitty peruskarttaan vuodelta 1984.

Suurinpiirtein ehkä 400 m E):stä NW on

F) suopungin kielan löytöpaikka, josta Raimo Ylivirta sanoi nuoruudessaan (n. 30 v. sitten) löytäneensä luusta tai sarvesta tehdyn suopungin kielan. Tämä oli ollut huokoiseksi rapautunut. Esine oli ollut huomattavan pieni ja kapea poiketen nykyisistä malleista. Löytö on Anneli Kurkelan (puh. 921-355 935) hallussa Turussa.

N. 100 m B):stä N on

G) kuoppa- ja kiveyslöytöalue, osittain esihistoriallinen, ja osittain Lapin sodan aikainen. Syksyllä 1995 alueella laskettiin seuraavat jäänteet:

1) Multakodan pohja, neliömäinen, 5 x 5 x 1.2 m, vallit max n. 1.5 x 0.5 m, sisämitat 3.5 x 3 m, tasapohjainen, oviaukko NW-nurkassa, leveys n. 0.8 m.

N. 63 m 1):stä ENE on samoin

2) multakodan pohja, 4 x 3.5 x 0.9 m (SSE-NNW), vallit 1.2 x 0.15 m, sisämitat 2 x 2 m, neliömäinen, SSE-seinäjä kuitenkin puuttuu, on ilmeisesti kaivamalla yhdistetty viereiseen kaivantoon. Pohjalla oli irtokivi, halkaisijaltaan n. 30 cm. Ympäriällä on maatuneita, epämääräisiä kaivantoja - ilmeisesti saksalaista tekoa (?).

N. 1 m 2):sta NNE on

3) liesi, lapinkodan tyyppiä, neliömäinen kehäkiveys, keskeltä avoin, 0.5 x 0.5 x 0.03 m. Kivet ovat 3 - 15 cm, mutta NE-nurkassa on yksi muita suurempi irtokivi, halkaisijaltaan 25 cm. N. 40 m 2):sta S on ehkä jo kivikautinen alue, jossa esiintyy useita

4) liedenpohjia, palaneiden kivien tihentymiä. Näiden ympäristöstä poimittiin myös kvartseja n. 11 kpl. Erityinen liesilatomusalue käsitti seitsemän kivirykelmää n. 45 m pitkällä ja n. 3 m leveällä alueella (W-E). Korkeuksiltaan kivikumpareet ovat keskimäärin 10 cm. Useissa kivet oli ladottu tiheästi ympyrään ja sisäosaa myöden umpeen ilman varsinaisia reunakehiä. Kivet olivat voimakkaasti palaneita. Vastaavanlaisia esiintyy pitkin koko kangasta polkujen pohjissa.

G)-alueen N-osassa lähellä maantietä (etäisyys n. 20 m E) havaittiin vielä 5) kolme sotapoteroa, jotka olivat pyöreänsoikeita, n. 0.5 m syviä, osin vallillisia kuopanteita.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

C) Heinä, maitohorsma, vaivaiskoivu, koivu, kuusia ja mäntyjä.

G 1) Sammal, paju, mustikka, puolukka, jäkälä, vallilla kahdeksan mäntyä, paksuudet 2 - 15 cm.

2) Pohjalla sammal, kanervaa, kariketta, valleilla puolukkaa, variksenmarjaa, jäkälää ja kaksi mäntyä, joiden halkaisijat ovat 25 - 30 cm.

3) Karike, ohuesti puolukkaa, variksenmarjaa; kivien pinnat harmaajäkäläisiä.

4) Karike, kivien pinnoilla harmaajäkälää.

5) Mustikka, puolukka, sammal.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Jyrkähkösti kohti S viettävän mäntyvaltaisen moreeniharjun rinne, joka S:ssä päättyy peltotasanteeseen ja edelleen kosteaan

avojänkään. Jerisjoen nykyiselle suualueelle paikalta on n. 300 m S. Tie- ja piha- aluetta.

B) Mäntyvaltaisen moreeniharjanteen ylätasanteen eteläinen reuna-alue, joka n. 15 metrin päässä alkaa jyrkin terassein viettää kohti S:ää ja siellä olevaa peltoa, jonne on löytöpaikalta n. 100 m.

C) Terasseittain kohti SE laskeutuvalla hiekkapohjaisella mäntykankaalla olevan terassitasanteen taitekohta harjanteen SE-osassa. Polun (SE-NW) pinnalta.

D) Harjun SE-pää, loivan, kohti tasaista jänkäpeltoa S:ssä viettävän rinteen juurella, josta on n. 200 m Jerisjokeen (S), ja n. 300 m Isolompolon järveen (E). Asutuksen ympäröimä jänkäinen metsäsaareke.

E) Mäntyä kasvava mellakumpu harjun SE-päässä, n. 300 m Isolompolon järvestä W.

F) Reuhanmaan harjanteen NE-osasta mäntykankaalta.

G) Moreenipohjainen mäntykangastasanne Reuhanmaan harjanteen laella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Olavi Ojan piha- ja tiealuetta asuinrakennuksen S-puolella, jossa on myös peltoa. Talon N-puolella rinteessä oleva piha on raivattu puutarhaksi ja perunamaaksi. Välittömästi talon S-puolta sivuaa WNW-ESE -suuntainen, valtatielle (S-N) johtava yksityinen Autiontie, jonka S-puolella on pieni varastorakennusalue.

B) Löytöpaikka n. 1.5 m W hautausmaan kiviaidasta, n. 30 m SW ruumishuoneesta, hautausmaan aidan viertä kulkevalta hiekkapolulta (S-N).

C) Lähin asuinrakennus löytöpaikkaan nähden on valkoinen puutalo n. 40 m WSW. Autiontielle (S) paikalta on n. 80 m.

D) N-S -suuntaisen ojan S-pää Ylivirran kiinteistöön johtavan, Autiontieltä N:een kääntyvän ja n. 40 m pitkän pihatien E-puolella.

E) Hirsirakenteisen asuinrakennuksen pihamaata, harjanteen S-reunaa kulkevan yksityistien (Autiontie) E-päästä n. 60 m NNE, toiseksi viimeinen talo. Löytöpaikalla on nyt aitta.

F) Löytö tehtiin alueen nykyisen asutuksen N-puolelta.

G) Alue sijaitsee Jerisjoen ylittävästä valtatie E8 sillasta n. 500 m NNE, valtatie ja hautausmaan välisellä tasanteella.

1) Hautausmaalle johtava soratie (N-S) sijaitsee täältä n. 30 m W. Alueen läpäisevä polku (WNW-ESE) sijaitsee paikalta n. 7 m S.

2) Löytöpaikka sijaitsee hautausmaan kiviaidan N-nurkasta n. 73 m N.

4) Alueen kivikeskittymät tulevat esiin polun ja/tai tieuran (W-E) pinnassa hautausmaan N-puolen kiviaidasta n. 25 m N.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Liedensija oli löydettyäessä ollut hiiltynyt. Maapohja alueella on moreenia.

B) Pintalöytö hienosta keltaisesta hiekasta, jonka pinnasta podsolimaannos ilmeisesti on kuorittu pois.

C) Pintalöytöjä karikkeensekaisesta hienosta hiekasta.

Podsolimaannos sekoittunut polun käytön johdosta.

D) Maaperä paikalla on savimultamaata. Löytösyvyys maan pinnasta n. 10 cm, välittömästi turvekerroksen alta.

E) Maaperä lienee podsoloitunutta hiekkaa. Tiedonannon mukaan löytö oli n. 0.5 metrin syvyydessä kerrostuman poiketessa ympäristöstään selvästi ruskeahkon humusperäisen aineksensa perusteella.

F) Löytö oli tullut multamaasta.

G 1) Kairanäytteen perusteella valli on vahvasti huuhtoutunutta hienoa, lähes silttimäistä hiekkaa. Sen perusteella rakennetta olisi pidettävä huomattavasti saksalaissotaa vanhempana. Kuitenkin sirpalesuojien ja poteroiden reunoja lienee vahvistettu turvepaakuilla, joissa lienee ollut oma podsolikerrostuneisuutensa jo valmiina. Myös tällainen lähihistoriallinen tai peräti moderni kaivaustoiminta voi aiheuttaa kaksoispodsolin maaprofiiliin.

2) Hieno hiekka.

3) Kerrosjärjestys: a) turve; b) hieno keltainen hiekka; c) n. 1.5 cm:n paksuinen hiilikerrostuma; e) huuhtoutumiskerros: liesi on mahdollisesti sammutettu hiekkakerroksen avulla?

Ei siis normaalia podsolia.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

A) Tuura oli osunut kaivinkoneen kauhaan sodan jälkeen 40 - 50 vuotta sitten, kun alueelle raivattiin nykyistä asutusta ja pelloja.

B)-C), G) Maastotarkastuksen ja inventoinnin yhteydessä v. 1994 ja 1995.

D) R. Ylivirta havaitsi löydön kaivaessaan ojaa pihatiensä reunaan joitakin vuosia sitten. Kohde tuhoutui kokonaan kaivutyössä.

E) Havainto tehtiin viemärikaivuun yhteydessä, jolloin tuli esiin rakenteen halkileikkaus kaivannon seinämään.

F) R. Ylivirta oli tehnyt löydön nuoruudessaan n. 30 vuotta sitten raivattaessa autoteitä alueelle, mullan kottikärrykuljetuksen yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II niin kauan kunnes alueen luonne selviää paremmin kaivausten avulla.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko Reuhalanmaan - Kultakosken moreeniharjanne valtatie ja Isolompolon järven välillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Raimo ja Jorma Ylivirta, Autiontie, 99300 MUONIO, puh. 9696-532 149 ja 532 510.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

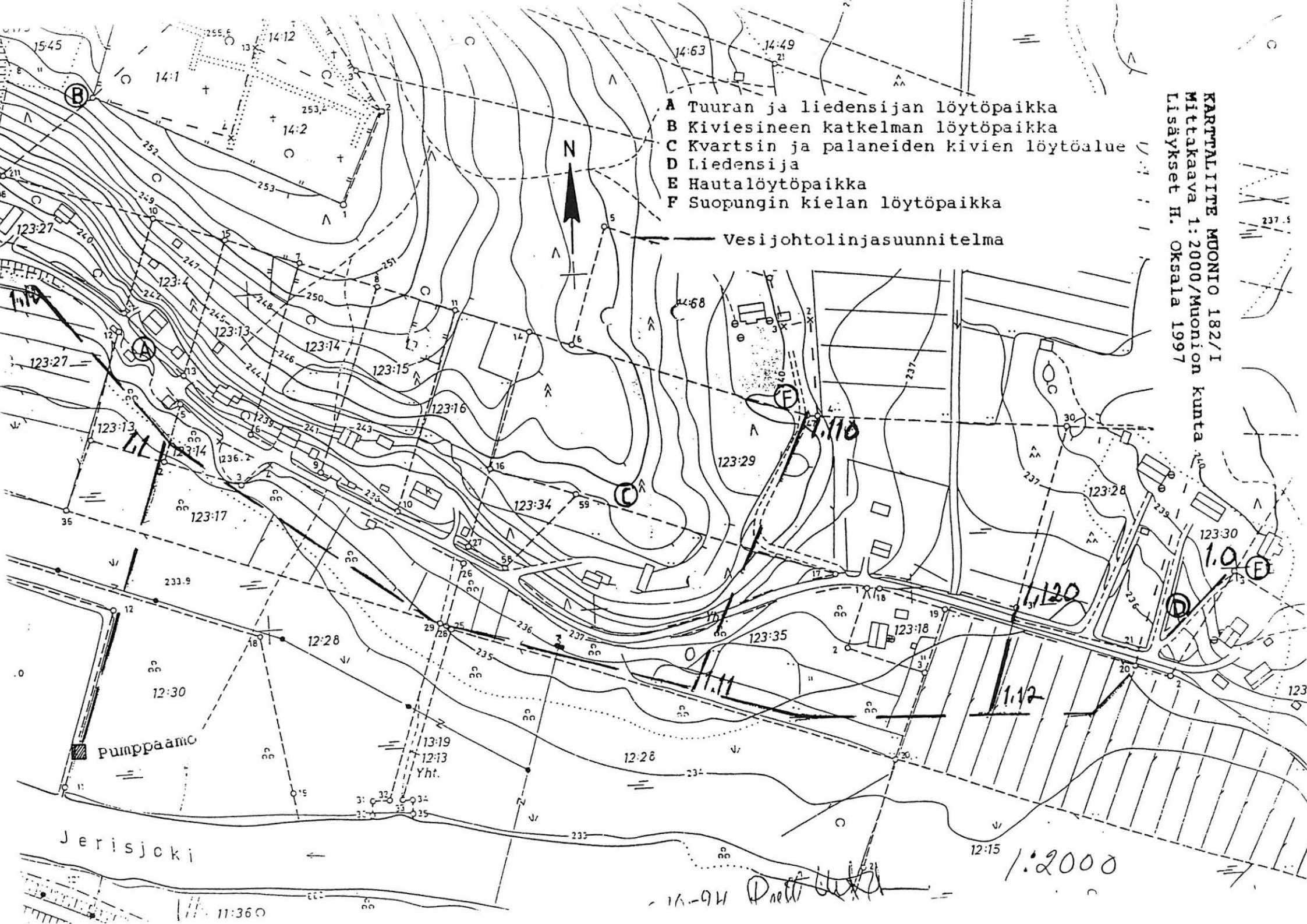
Muonion kunta ja Lapin ympäristökeskus kaivavat alueen läpi vesijohdon keväällä 1996 ja ilmeisesti vuoden 1997 aikana. Kaivuutyön arkeologinen valvontaehdotus muinaismuistolain nojalla oli tämän kirjoitushetkellä vireillä ao. instanssien sekä Museoviraston välillä. Myös TVL suunnittelee alueen W-laidalle kevyenliikenteen väylää ja alikulkusiltaa, mutta suunnitelma ei

toteutune ainakaan vielä vuoden 1996 aikana tiemestari Armas Piiraisen (puh. 9696-532 632) mukaan.

Lähilöytöjä: MUONIO 180 Kirkonkylä, Suukoskenpalo, Kittilän tie S: historiallisen ajan jäänteitä tältä n. 300 m S. MUONIO 11, 19 - 21, 181 Niemenpään ja Kirkonmäen kivikautinen asutusalue sijaitsee tältä n. 1 km WSW. MUONIO 16, 48 ja 179: esihistoriallisen ajan ja saamelaisvaiheen löytöalue sijaitsee tältä n. 500 m W.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

E) Muiden mahdollisten hautojen esiintyminen alueella olisi tarkistettava.

- A Tuuran ja liedensijan löytöpaikka
- B Kiviesineen katkelman löytöpaikka
- C Kvartsin ja palaneiden kivien löytöalue
- D Liedensija
- E Hautalöytöpaikka
- F Suopungin kielen löytöpaikka

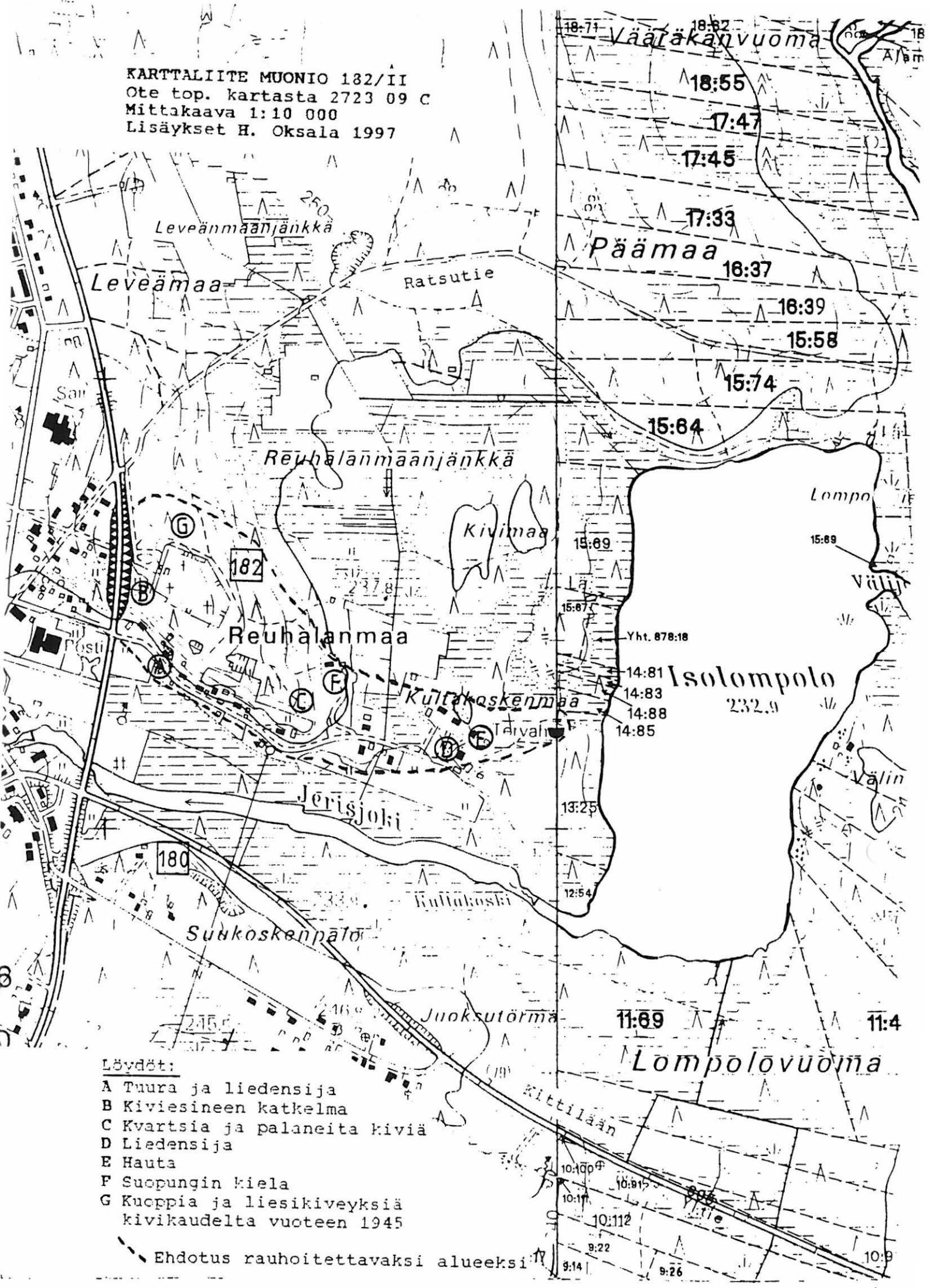
Vesijohtolinjasuunnitelma

KARTTALITTE MUONIO 182/I
Mittakaava 1:2000/Muonion kunta
Lisäykset H. Oksala 1997

1:2000

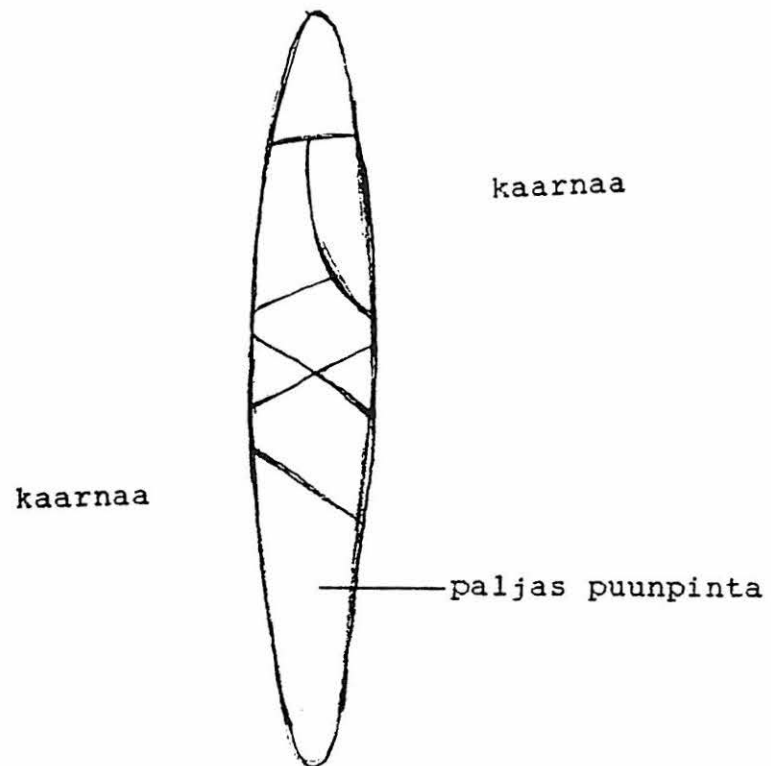
18-94 D. H. H.

KARTTALIITE MUONIO 182/II
Ote top. kartasta 2723 09 C
Mittakaava 1:10 000
Lisäykset H. Oksala 1997

Kuviokaiverrus hurrikaspetäjässä A).

1:3

MUONIO 183 Pellivuoma, Kilpisjärven tie SW

-Esihistoriallinen asuinpaikka (?)

Kraja Urb:
Lusmaa

Luokka: II - III (?)

Ajoitus: esihistoriallinen/historiallinen (?)

Lukumäärä: Liesi 1 kpl, kvartseja, palaneita kiviä, tervahautoja
2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.8.1994

14.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: 80 x 200 m

x= 7543 59 y= 2486 15 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 2.7 km Muonion kirkolta N.

Hoito ja kunto

A4? B C3? D E1,5 F3? G

Tila ja omistaja

Rno: 17:42

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kiinteitä rakenteita sekä muotoiltuja (?)
kvartseja 5 kpl KM 29519: 1-5.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186.

Diat: OY n:o 71.

Tarkastuksen aihe: Maastohavainnot inventoitaessa.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Liesi, epämääräinen neliö, n. 1 x 1 x 0.1 m, osittain maatonut, reunoilla tuntui neljä kiveä, kooltaan n. 0.15 m, W-reunalla suuri harmaajäkäläinen kivi, osittain tulesa rapautunut (?), kooltaan n. 35 x 50 x 10 cm (SSW-NNE).

N. 40 m A):sta NNW oli

B) kvartsilöytöpaikka, josta kaikki talletetut kvartsit sekä useimmat palaneet kivet löytyivät jokseenkin keskittymänä.

N. 20 m B):stä W oli

C) kaksi tervahautaa rinnakkain, muodoltaan pyöreähköjä, halkaisijoiltaan 8 - 10 m, ränniaukot jokseenkin kohti SW.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, jäkälä, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Liesi sijaitsee n. 200 m pitkän (SE-NW), harvahkoon mäntyä kasvavan ja jonkin verran kivisen, moreenikankaaisen metsäsaarekkeen loivasti kohti SW:ssa sijaitsevaa jänkäniittyä viettävän rinteiden alaosassa, josta niityn ja metsän väliseen reunaan on n. 30 m.

B) Kvartsit ja palaneet kivet löytyivät ao. metsäsaarekkeen NE-osasta, ja

C) tervahaudat sijaitsevat saman metsäkumpareen SW-osassa pellon ja metsärinteiden välisellä rajalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) sijaitsee n. 40 m NE niityn laidassa olevasta ladosta, ja n. 40 m SSE metsäkumpareen NW-laitaa kulkevasta, ladolle johtavasta metsätieaurasta (E-W). Muonio - Kilpisjärvi -maantie (E8) (SE-NW) sijaitsee liedestä 80 - 90 m NE/E.

B) sijaitsee metsäautotien pinnassa, keskittyneenä n. 30 m maantieltä kohti SW olevalle alueelle.

C) Tervahaudat sijaitsevat traktoritien ylimmältä kohdalta n. 20 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintalöytöjä soraiselta moreeniharjanteelta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

V. 1994 elokuussa inventoinnin yhteydessä maaston morfologisen tarkkailun pohjalta.

Laaajuuden arviointiperuste: Metsäsaarekkeen ja maantien rajaamat havainnot.**Luokitusehdotus perusteluineen:** II - III; löydöt hieman epämääräisiä - kohde kaipaa koekaivausta.**Ehdotus suoja-alueeksi:** Koko saareke muodostaa sopivan ympäristökokonaisuuden.**Havaintomahdollisuudet:** Varsin hyvät.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 186 Putaanranta, ent. Urheilukenttä NW: punamultaesiintymä sijaitsee täältä n. 780 m S; MUONIO 184 Yliranta: hiekkakuopat sijaitsevat täältä n. 700 m W.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä: Maanomistajia paikalla tulisi haastatella alueen käyttöhistoriasta.

MUONIO 184 Törmä

-Maatuneita hiekkakuoppia

moderni

Luokka: II - III

Ajoitus: N. 1920-luku

Lukumäärä: N. 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.8.1994

14.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: N. 50 x 100 m

x= 7543 63 y= 2485 42 z= 235

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 2950 m Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A B1 C7 D E5 F G

Tila ja omistaja

Rno: 17:10

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot tervahautoja muistuttaneista laajoista kuopista.**TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 186.

Tarkastuksen aihe: Kuoppahavainnot maastossa inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Hiekkakuoppien maatuneita jäänteitä, joita paikalla on useita enemmän tai vähemmän säännöllisen muotoisina. Reunavallien perusteella näitä voisi hyvin erehtyä pitämään tervahautojen pohjina, joiksi ne kuitenkin eivät kairanäytteiden perusteella osoittautuneet. Kuopanteiden halkaisijat vaihtelevat 3 - 10 metrin välillä, syvyydet 1 - 1.5 m. Kyseessä lienevät hiekkakuopat, jotka tehtiin Putaanrannan tien rakennuksen yhteydessä 1920-luvulla, kuten Törmän talon vanha isäntä (67 v.) kertoi elokuussa 1994.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, mustikka, koivujen ja mäntyjen taimia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohti WSW viettävä havupuuvaltainen, kosteahko moreenirinne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Välittömästi Putaanrannan tien E-puolella, n. 1 km S maantiehen E8 yhtyvistä risteyksestä, ylempänä rinteessä olevasta kahdesta Jukka-talosta 25 - 30 m WNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Hiekkapohjainen rinne; pintamorfologinen maastohavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä v. 1994.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; rakenteet ovat varsin nuoria, mutta tulkinnan erehdyttävyyden ja vertailun vuoksi otin ne mukaan inventointiaineistoon.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue (?)

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 183 Pellivuoma, Kilpisjärventie SW: esihistoriallinen asuinpaikka (?) sijaitsee täältä n. 800 m ESE. MUONIO 186 Putaanranta, ent. Pallokenttä NW: punamulta- ja kvartsiesiintymä sijaitsee täältä n. 1140 m SE.

MUONIO 185 Putaanranta, Juhontörmä

-Kivilatomuksia

moderni

Luokka: II

Ajoitus: esihist./hist.

Lukumäärä: Latomuksia 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.8.1994

14.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 30 x 30 m

x= 7542 58 y= 2486 22 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 1670 m Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A1 B1 C5 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Rno: 16:17

Omistaja: Yksityinen (Tytti Niemelä, Oulu)

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä latomusrakenteista.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186; KARTTALIITE 1:10 000, ks. kohde 11.

Tarkastuksen aihe: Havainto kiviladelmista esihistorialliselle asutukselle edullisessa ympäristössä inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojen pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Kolme selvää kivilatomusta (A - C), jotka sijaitsevat 2 - 3 metrin etäisyydellä toisistaan. Kuhunkin liittyy epämääräisiä kivistä, jotka koostuvat n. 50 cm:n kokoisista kivistä. Yhteistä kaikille kolmelle latomukselle on, että niiden keskelle on kasattu pieniä, nyrkin kokoisia (1 - 10 cm) kiviä, joita suuremmat kivet reunustavat. Muodoltaan latomukset ovat epämääräisiä suorakaiteita, kooltaan n. 2 x 1.5 m, korkeus 20 - 40 cm, suunnat jokseenkin A) NW-SE, B) SW-NE, C) W-E (?). Kahdessa kaakkoisimmassa latomuksessa (A ja B) näkyy selvä suora kulma, nimittäin A):n SW-nurkalla ja B):n NW-nurkalla. Lähimmästä talosta rva Tytti Niemelältä (n. 60 v.) alueen käyttöhistoriasta tiedusteltaessa hän arveli isänsä koonneen

kivet peltoa raivatessaan.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Kivet ovat karikkeen ja harmaajäkälän peitossa. Kuusta, koivua ja pihlajaa kasvava kivinen metsäsaareke heinäpellon keskellä. Niittyheinän lisäksi maitohorsmaa. Koivuvesaikkooa oli karsittu ja siistitty v. 1995.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kivinen saareke peltorinteen yläosassa, joka laskee kohti n. 200 metrin päässä olevaa Muonionjärven rantaa (W).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kerässieppiin johtava tie (WNW-ENE) sijaitsee kohteesta n. 40 m NW, ja rinteessä oleva valkoinen Niemelän asuintalo n. 100 m WSW. Yrjö Anttilan ruskea talo puolestaan sijaitsee kohteesta n. 70 m SSW kohti alarinnettä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kivinen pelto; pintamorfologisia havaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä v. 1994.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; harmaajäkälän ja maatuneisuuden perusteella kohde vaikuttaisi riittävän iäkkäältä muinaisjäännökseksi.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 31 Putaanranta, Rantapudas, Aleksintie: kivistä kivikautinen asuinpaikka, sijaitsee täältä n. 100 m E. MUONIO 186 Putaanranta, ent. Pallokenttä NW: punamulta- ja kvartsiensiintymä sijaitsee täältä n. 250 m NNW.

MUONIO 186 Putaanranta, ent. Pallokenttä NW

-Punamultaesiintymä, asumusten jäänteitä.

*Kaasu 200:
Murtainen*

Luokka: II

Ajoitus: esihistoriallinen (?)

Lukumäärä: Punamultaesiintymä 1 kpl, jossa myös kvartsia ja palaneita kiviä.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 11.8.1994
14.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 1.3 x 1.3 m

x= 7542 86 **y=** 2486 22 **z=** 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 2.6 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A4 B C3,5 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Rno: 18:47

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainto maaperän värjäytymästä; KM 29520: 1-3 kvartsimuruja, joista 2 mahdollisesti peräisin kärkekkäelmästä sekä punamultanäyte.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 186.

Diat: OY n:o 72.

Tarkastuksen aihe: Esihistorialliseen ihmistoimintaan viittaava anomaliahavainto inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Punamultaesiintymä, pyöreähkö, halkaisija n. 1.3 m. Väriesiintymässä ja sitä ympäröivässä traktoriurassa esiintyy myös 2 - 4 cm:n kokoisia, voimakkaasti palaneita kiviä sekä murtunutta ja rouhiintunutta kvartsia, josta otettiin talteen viisi palaa. Näistä ainoastaan kaksi vaikuttaa isketyiltä, ikäänkuin ne olisivat peräisin samasta pienestä kärkekkäelmästä. Parin metrin etäisyydellä värjäytymästä NW ja SW esiintyy kaksi maakumparettia, joiden alla tuntui kiviä - kyseessä saattaisi olla ehkä historiallisenkin ajan rakennuksen sokkelijäännökset.

Esiintymä saattaisi myös liittyä esim. johonkin aiempaan urheilukenttätoimintaan. Paikalla uudelleen käytäessä kesäkuussa 1996 ennen kasvillisuuden puhkeamista paikalla havaittiin vanhoja asutuksen jäänteitä ja perustoja, jotka tulisi vielä kartoittaa tarkemmin.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Ympärillä heinää, itse esiintymä on paljas.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Avoin niitty- ja peltomaa rinteen huipun tuntumassa, josta Muonionjärven rantaan on n. 400 m SSW, ja jossa rinne laskee loivasti myös kohti n. 150 metrin päässä NNE sijaitsevan jänkäisen metsän reunaa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee traktoritien (ESE-WNW) ja polun (NNE-SSW) risteyksessä, ent. pallokentän (nyttämmin omakotitonteiksi kaavoitettu) N-reunasta n. 110 m NW. Lähin rakennus on lato, kohteesta n. 70 m SW. Lähin talo sijaitsee n. 40 m täältä SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto traktoriuran rikkomassa silttimaaperässä, kerros jonkin verran sotkettua, mutta väriesiintymä oli varsin selkeärajainen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.) Alkuillasta elokuussa 1994 inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde vaatii lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Melko hyvät.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Paikalla risteytyvä traktoritie ja polku ovat jatkuvassa käytössä, jolloin esiintymä tallautuu.

Lähilöytöjä: MUONIO 185 Putaanranta, Juhontörmä: peltorauniokohde sijaitsee täältä n. 240 m SSE. MUONIO 31 Putaanranta, Rantapudas, Aleksintie: kiviakautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 330 m SSE. MUONIO 183 Pellivuoma, Kilpisjärventie SW, esihistoriallinen asuinpaikka (?) ja tervahautakohde, sijaitsee täältä n. 780 m N.

MUONIO 187 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa

-Liesi

Kauko 2016:
(Miedon)

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/historiallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 18.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: Alueen halk. n. 2.5 m

x= 7542 14 y= 495 94 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 9.7 km Muonion kirkosta EENE.

Hoito ja kunto

A1 B1? C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Toras-Sieppi

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kiinteä liedenjäänne.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 189.

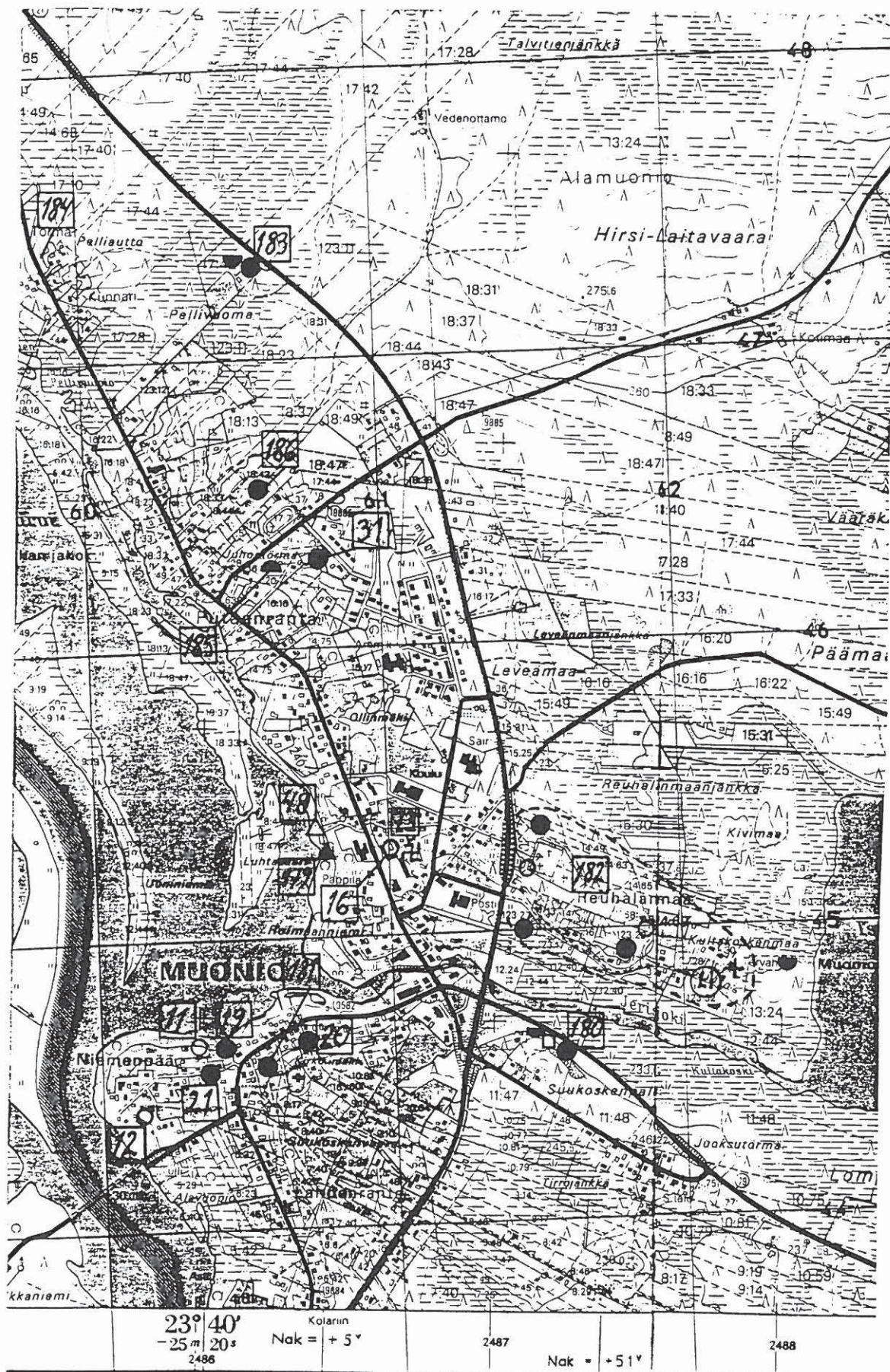
Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydöksen varmistus.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Liesi, neliömäinen, n. 40 x 40 x 15 cm, päältä ja W-päädystä avoin. Palaneita reunakiviä näkyvissä 7 kpl, kooltaan 5 - 25 cm. Yksi kivi sijaitsee muista erillään n. 10 cm E.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kivet harmaajakälän peittämiä, muuten puolukkaa, heinää, sammalta ja jakälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Sijaitsee jängän E-reunassa, loivasti järveen (SW) laskevassa sekapuustoisessa ja kuivassa rinteessä.

Ote peruskartasta 2723 09+06 MUONIO

Kohteet MUONIO 11, 12, 16, 19-21, 31, 48, 73, 179-186 sekä kaksi tervahautakohdetta

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Toras-Siepin kylän pohjoisimmat talot sijaitsevat täältä n. 1200 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Kairanäytteessä oli punaiseksi palaneessa hiekassa hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 31.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; tyypillinen tapaus (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue rakenteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Suhteellisen hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä:

-Tuvanpohja täältä n. 460 m NW;

-MUONIO 188 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa: asuinvallipainanteita, palaneita kiviä ja kvartsi-iskos n. 940 m täältä NW;

-tervahauta n. 1280 m täältä NW;

-Toras-Siepin vanha kotakenttä täältä n. 1230 m SE (tieto Alli Ohenoja, puhelu 2.2.1996);

-MUONIO 44 Toras-Sieppi, Loma-Pallas: kivistä kivi/historiallinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1630 m SE.

MUONIO 188 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa

-Esihistoriallinen asuinpaikka

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/kivikautinen (?)

Lukumäärä: Asuinvallipainanteita 2 kpl; palaneiden kivien esiintymiä 2 - 3 kpl; kvartsiittilöytöpaikka 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 18.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: 70 X 20 m (SW-NE)

x= 7542 84 **y=** 495 32 **z=** 255

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 9.3 km Muonion kirkosta EENE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Toras-Sieppi

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää vallipainanneasumuksen jäännettä sekä KM 29521: 1 kvartsiitti-iskos; palaneet kivet jätettiin paikoilleen.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 189

Diat: OY n:o 73.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän löydösten varmistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne, n. 9 x 7 x 0.35 m (NE-SW), sisäosa lähes neliömäinen suorakaide, n. 3 x 2.5 m (NE-SW), valli max 2.5 x 0.15 m. Ympäristössä palaneita kiviä.

N. 50 m A):sta NE on

B) Asuinvallipainanne, muoto epämääräinen, n. 8 x 8 x 0.35 m, valli max n. 2.5 x 0.1 m, sisäosa n. 4 x 3 m (NW-SE).

A):sta 70 - 80 m SSW, rannan ja huvilan välisellä alueella oli esillä myös C) palaneita kiviä. Paikalta poimittiin myös yksi kvartsiitti-iskos.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, jäkälä, variksenmarja. Vallilla neljä mäntyä, joiden paksuudet ovat 7 - 15 cm.

B) Sammal, puolukka, variksenmarja, vallilla 8 - 20 cm paksuja mäntyjä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohti Torasjärven rantaa (n. 80 m SSW) laskevan vaaran mäntyä kasvava kangasrinne, jonka W-puolella on pienempi, loivasti kohoava kumpare.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Rannassa sijaitsee kaksi huvilaa, joista eteläisempään on A):sta n. 70 m SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Maaperä moreenia. Painanteiden kairanäytteissä esiintyi hiiltä, ja valleilla kaksoispuolsoli.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän inventointilöytö 31.8.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteiden tarkempi luonnehdinta vaatii lisätutkimuksia (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).**Ehdotus suoja-alueeksi:** Lakisääteinen minimisuoja-alue havaintojen ympärillä; määriteltä yllä (ks. kohta 'Pinta-ala').**Havaintomahdollisuudet:** Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Painanteet osunevat huvilatonttien ulkopuolelle; ei erityisiä vaaroja, sillä paikalle ei johda muuta kuin polku.

Lähilöytöjä: Tervahauta sijaitsee täältä n. 500 m N; tuvanpohja sijaitsee kohteesta n. 450 m SSE;

MUONIO 187 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaan liesi sijaitsee täältä n. 920 m SE.

MUONIO 189 Vuontisjoki W, Uusipalo

-Tervahauta, tuvanpohjia, merkkipuita, kvartsilöytö, palaneita kiviä

Luokka: II

Ajoitus: Historiallinen/esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 tervahauta, 3 tuvanpohjaa, 2 merkki- 1. hurrikaspuuta, 1 kvartsilöytö, 1 palaneiden kivien esiintymä

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 6.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: n. 85 x 40 m (SW-NE)

x= 7544 06 **y=** 497 08 **z=** 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: n. 11.1 km Muonion kirkosta ENE.

Hoito ja kunto

A4 B4? C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus **Puhelin:** 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 **Postitmp:** 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Kaija Hiilivirran tiedonanto 2.8.1995.

Tarkastuslöydöt: Kiinteitä jäänteitä sekä KM 29522: 1 kvartsi-iskos ja palanutta kiveä (ks. yllä).

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 189.

Muut liitteet: LIITE I/189: Piirros hurrikaspuun B) merkinnöistä.

Diat: OY n:o 74.

Tarkastuksen aihe: Tiedonannon perusteella (ks. yllä) kulttuuriryöntekijän etsimän kohteen tarkistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Tuvanpohja, neliö, 5 x 5 x 0.5 m, W-seinämässä jäljellä kaksi hirsikertaa, hirret kirveellä veistettyjä, paksuudeltaan 15 cm. Alahirressä teksti "RAKETTU 1901" ja "K. L. 1913". Myös ylemmässä hirressä on epäselvää tekstiä. NE-kulmassa sijaitseva kivikiuas on laajalle levinnyt, muodoltaan epämääräinen, n. 3 x 3 m, palaneita kiviä näkyvissä n. 40 kpl, kooltaan ne ovat 3 -

50 cm.

N. 18 m A):sta E on

B) hurrikaspuu, paksuus n. 60 cm, rungossa kirveellä hakattuja koloja joka sivulla. Ylin aukko sijaitsee n. 1.7 m:n korkeudessa, ja alin maan rajassa. Kohti SW osoittavaan aukkoon on kirveellä hakattu kuvio (ks. piirrosliite); myös muissa aukkoissa on mahdollisia merkkejä.

N. 56 m A):sta SW on

C) tervahauta, pyöreä, halk. n. 15 m, valli 3 - 4 x 0.7 - 1 m, ympärillä kuopanteita. Vallin E-osassa ränniaukko, n. 2 x 1.2 m, tuettu puilla. Rännivalli n. 6 x 1.5 x max n. 1.1 m. Sisäosan halk. n. 5 m, keskellä kuoppa, halk. n. 20 cm, syv. n. 10 cm.

Laavusta n. 4 m E tehtiin

D) iskoslöytö, pieni kvartsinpala. Kotalaavun edustan aukio oli täynnä palaneita kiviä, joista yksi otettiin mukaan.

N. 1 m B):stä W on

E) tuvanpohja, suorakaide, 6 x 4.5 m (SSW-NNE), valli n. 1.3 x 0.1 m, keskellä poltettu tulta; mahdollisesti resenttejä palaneita kiviä ympäristössä. W-puoleisen vallin keskellä oli kaksi laattakiveä. SW-puoleisella vallilla oli lahonneen poikkihirren jäänteitä.

Välittömästi A):n N-puolella on

F) tuvanpohja. lähes neliö, 4 x 4 - 5 m (SW-NE), valli 1 x 0.1 m, keskellä kiven- ja maansekainen kumpare, 2.5 x 2 x 0.2 m (SW-NE).

N. 35 m A):sta SW on

G) hurrikaspuu.

Alueella on mahdollisesti lisääkin tuvan-/kodanpohjien jäänteitä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Heinä, variksenmarja, puolukka, mustikka, sammal, suopursu, kuusen, katajan ja koivun taimia.

B) Mänty.

C) Vallilla mäntyjä, paks. 2 - 18 cm, muuten sammalta, puolukkaa, mustikkaa, heinää, katajaa sekä kuusen, koivun ja pajun taimia.

E) Lähes paljaaksi kulunut.

F) Sammalla, puolukka, heinä, kataja, koivunvesoja, kolme mäntyä, paks. 10 - 13 cm.

G) Mänty.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti jänkkään laskeva (n. 30 m E), mäntyvaltainen ja sekapuustoinen rinne. Jängän reunalta Vuontisjoen mutkakohdalle on n. 35 m SSE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohteen keskelle on rakennettu uusi Metsähallituksen kotalaavu, joka sijaitsee A):sta n. 2 m E, puuvaja n. 9 m NNE ja WC n. 10 m NNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainnot; hiekkasaareke moreeniympäristössä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kaija ja Erkki Hiilivirran havainto, josta K. H. ilmoitti H. Oksalalle. Kulttuurityöntekijä Mika Pouttu etsi ja dokumentoi kohteen syyskuun alussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; osa jäänteistä varsin hyvin säilyneitä, mutta kohteen esihistoriallisuus ei ole varma.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue havaintoyksiköiden reunojen ympärillä; laajuus ks. yllä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät - kohteeseen on muutaman kilometrin patikkamatka.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue on jatkuvassa retkeilijöiden kulutuksessa - laavu on rakennettu keskelle kohdetta.

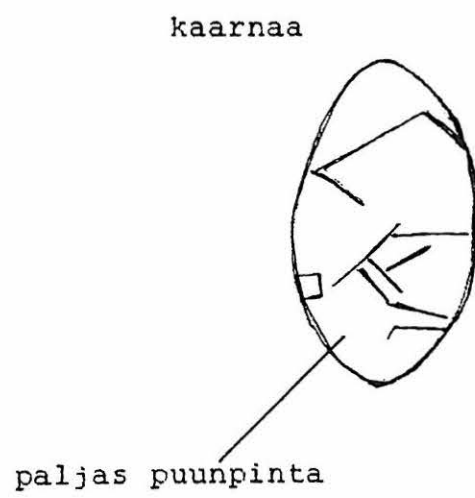
Lähilöytöjä: MUONIO 188 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa W: kivikaudentyyppinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 2200 m SW; MUONIO 187 Torasjärvi SE, Vanhankentänmaa SW: liedensija sijaitsee täältä n. 2260 m SSW; tervahauta Vanhankentänmaan NW-reunalla, n. 2000 m täältä WSW.

Jatkotoimenpiteitä: Jäänteet kaipaavat esim. matalia aitauksia ja kyltitystä.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kaija Hiilivirran mukaan paikalla on asunut Jaakko Nilimaa, ilmeisesti hirsissä esiintyvien merkintöjen aikaan vuosisadan alussa. Tervaa paikalla on poltettu vielä 1930-luvulla.

Merkinnät hurrikaspuussa B)

MUONIO 190 Jerisjoki S, Oloskoskenpalo

Krap 2006:

-Pyyntikuopparyhmä ja/tai asuinvallipainanteita

[asutuksen]

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: Kuoppia ja painanteita yht. 9 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 19.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: N. 75 x 15 m (n. W-E)

x= 7542 86 y= 2489 97 z= 275

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 4160 m Muonion kirkosta ENE.

Hoito ja kunto

A4 B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: 11:40

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29523: 1 kvartsi-iskos sekä kiinteitä kuoppajäänteitä n. 9 kpl.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 191.

Diat: OY n:o 75.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmennus ja dokumentointi.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. 6.5 m, syv. 10 cm, sisäosa näyttää soikeahkolta, mutta antoi mitat 2.5 x 2.5 m (SE-NW), valli 2.2 x 0.15 m.

N. 1.8 m A):sta E on

B) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. 6 m, syv. 20 cm, sisäosan halk. n. 3 m, valli 2 x 0 - 0.2 m.

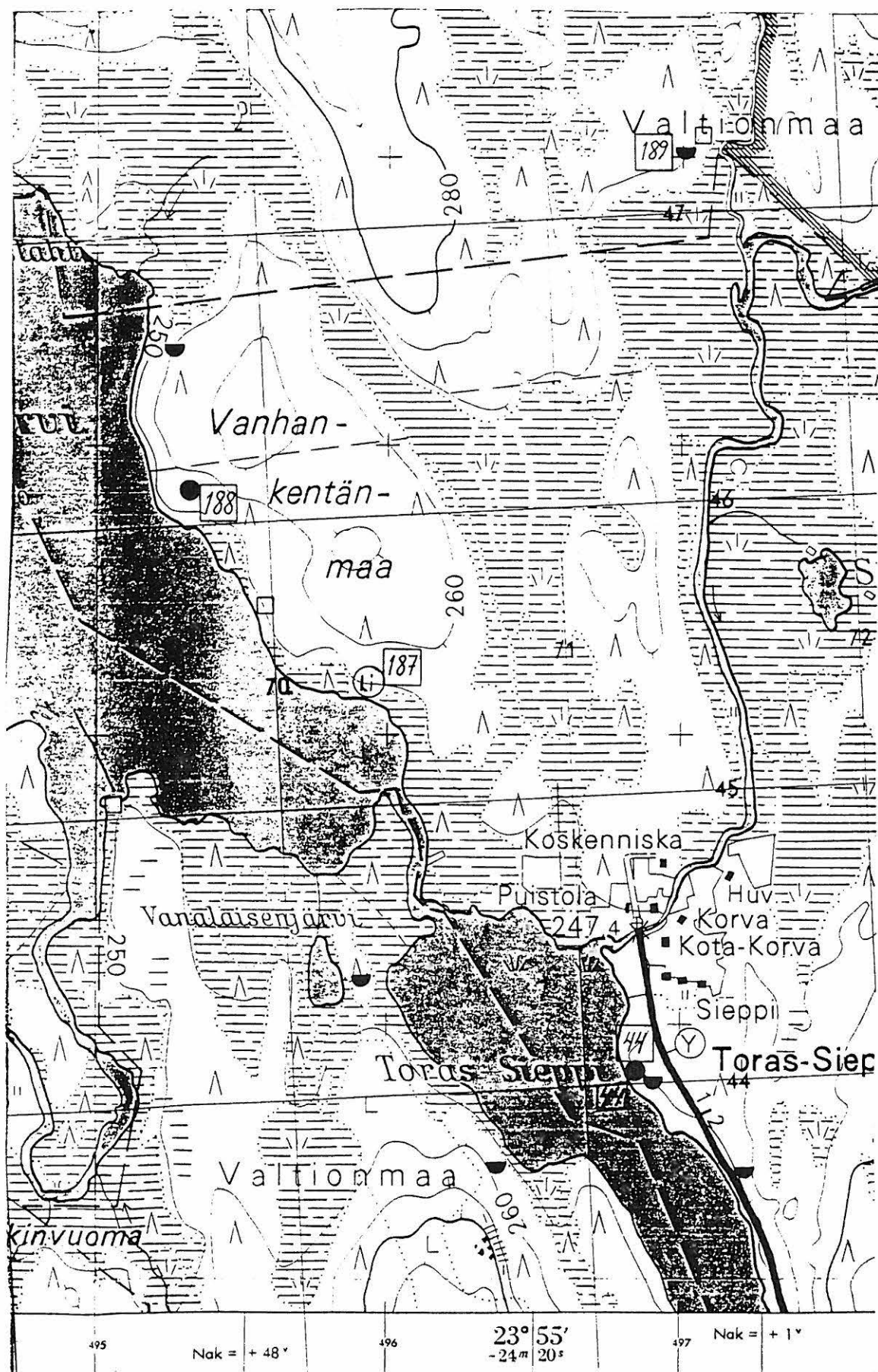
N. 7 m B):stä E on

C) pyyntikuoppa, soikeahko, n. 5.5 x 4.5 x 0.5 m (SE-NW), sisäosa kapea suorakaide, mitat 3 x 2 m, valli heikko, n. 1.4 x 0.01 - 0.05 m.

N. 7 m C):stä NE on

D) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. n. 5.5 m, syv. 15 cm. Sisäosa

Ote top. kartasta 2723 12 TORAS-SIEPPI

Kohteet MUONIO 44, 187-189 sekä neljä muuta tervahautaa ja kaksi tuvan-pohjaa

ollut ilmeisesti suorakaidemainen suunnassa W-E, mutta sisäosaa kaiveltu ja syvennetty keskeltä. Valli matala, mutta selväkö, n. 1.5 x 0.02 m.

N. 5.5 m D):stä E on

E) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. n. 4 m, syv. n. 65 cm, sisäosa soikeahko, 2.5 x 2 m (SSE-NNW), valli tuskin näkyvä, mutta havaittavissa kaksoispodsolina kairanäytteessä, mitat paikoin kuitenkin n. 1.2 x 0.03 m.

N. 2.5 m E):stä SE on

F) pyyntikuoppa (?), pyöreä, halk. n. 3.5 m, syv. 45 cm, sisäosa pyöreä, halk. 2 m, valliton (?).

N. 4 m F):stä NNE on

G) kuoppa, leveä suorakaide, n. 3.5 x 2 x 0.85 m (SE-NW).

N. 2 m G):stä NW on

H) kuoppa, pyöreänsoikea, n. 2.3 x 1.6 x 0.4 m (SE-NW).

N. 1 m H):sta NE on

I) kuoppa, pyöreänsoikea, n. 2.5 x 2 x 0.5 m (E-W).

Kohteilla G)-I) on yhteinen valli, n. 14 x 10 x 0.2 m (SSE-NNW).

Alueella on lisäksi useita muitakin epämääräisiä painautumia ja valleja.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A)-F) Jäkälä, variksenmarja, puolukka.

C) Lisäksi sammalta.

F) Lisäksi sammalta ja juolukkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti terasseittain polveilevan, harvaan mäntyä kasvavan jäkäläkangasrinteen NE-osa, josta jängän reunaan (NE) on 6 - 15 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Hiekkakuoppa A):sta n. 19 m NNE; Ratsutielle n. 74 m SE metsätieuraa (SSE-NNW) pitkin, joka kulkee A):n ja B):n välistä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; hiekkapohjainen kangaskumpare.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö syyskuun puolivälissä 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde osittain tuhoutunut? mutta vaatii lisätutkimuksia (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue rakenteiden ulkoreunojen ympärillä, ks. yllä kohta "pinta-ala".

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Mahdolliset hiekkakuopan laajennukset uhkana.

Lähilöytöjä: MUONIO 191 Jerisjoki SE, Oloskoskenpalo W, Juurikka:
kolmen pyyntikuopan ryhmä sijaitsee täältä n. 270 m W.

MUONIO 191 Jerisjoki SE, Oloskoskenpalo W, Juurikka

-Pyyntikuopparyhmä

*Kuopi 1983:
luokiteltuna*

Luokka: I - II

Ajoitus: Esihistoriallinen/historiallinen

Lukumäärä: 3 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 19.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09+06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: 80 x 20 m (NE-SW)

x= 7542 89 y= 2489 67 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 4 km Muonion kirkosta NE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa: Muonio kk.

Tila/Rno/nimi: 7:42

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29524: 1 kvartsi-iskos (?); kolme kiinteää kuoppajäännettä.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 191.

Diat: OY n:o 76.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmistus.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Pyyntikuoppa, soikea, 9 x 7 x 0.9 m (NE-SW), valli max n. 2.5 x 0.3 m (selväpiirteinen), sisämitat n. 3 x 2 m.

N. 12 m A):sta E on

B) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. n. 8 m, syv. n. 90 cm, valli max 2.5 x 0.15 m (selväpiirteinen), sisäosa suorakaidemainen 3 x 2.5 m (NE-SW).

N. 72 m B):stä SW on

C) pyyntikuoppa, soikea, n. 8.5 x 7.5 x 0.6 m (N-S), valli max n. 2.5 x 0.1 m, sisäosa 3.5 x 2.5 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

- A) Sammal, jäkälä, mustikka, puolukka, variksenmarja, juolukka, männyntaimi, vallilla kaksi mäntyä, paksuudet 12 ja 25 cm.
 B) Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja, männyntaimi, kaksi koivunvesaa.
 C) Vrt. A).

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Ympäristöstä kohoavan laajan kumpareen tasainen päällystä mäntykankaalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ratsutielle (Olosjärventielle) (W-E) n. 200 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; hiekkapohja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 11.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-luokka erinomaisen säilyneisyyden vuoksi; sopii kuitenkin myös II-luokkaan (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

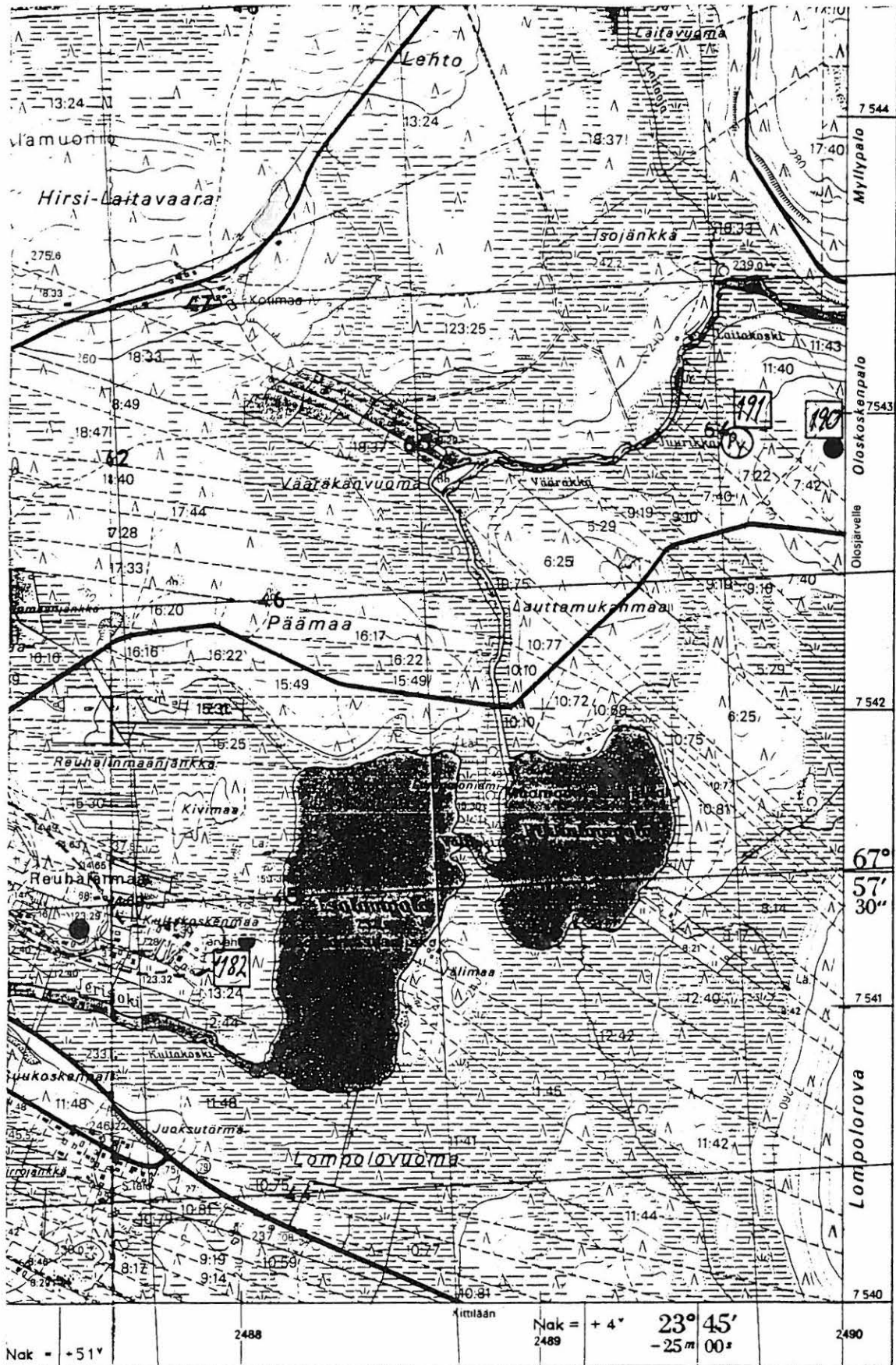
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue koko jonon ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: MUONIO 190 Jerisjoki S, Oloskoskenpalo: pyyntikuopparyhmä n. 300 m täältä E. MUONIO 182 Kirkonkylä, Reuhalanmaa: esihistoriallinen asuinpaikka täältä n. 2700 m SW.

Ote peruskartasta 2723 09+06 MUONIO

Nak = +51° 2488 Nak = +4° 23° 45' -25m 00s 2490
 3362 3363 3364
 M. Punkari (C), J. Suiku (D), T. Ylikangas (D) MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTTAPAINO, HELSINKI 1984

Kohteet MUONIO 182, 190 ja 191 sekä yksi tervahauta

MUONIO 192 Ylimuonio, Autioniemi

-Pyyntikuoppa

Kraja 2000:
moderni

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen?

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 19.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: Halk. n. 10 m

x= 7518 65 y= 2478 16 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.1 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A4 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: 12:9

Omistaja: Ylimuonion jakokunta

Tarkastuslöydöt: Yksi kiinteä kuoppajäänne.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote peruskartasta ks. kohde 192.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Pyyntikuoppa (?), pyöreä, halk. n. 6 m, syv. 1 m, suppilomainen, valli epämääräinen, max n. 2 x 0.02 m. NW-reunaa on ilmeisesti kettu kaivanut.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, puolukka, jäkälä, yksi männyntaimi, pinta osittain paljaaksi kulunut.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Maastosta kohoava, pääosin mäntyä kasvava W-E -suuntainen kangaskumpare, josta jokeen (W) on 250 - 300 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kesämökki Alisella Visantokoskella täältä n. 600 m NNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; maaperä silttiä, muutamassa kairanäytteessä esiintyi myös hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 12.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohde suhteellisen tavanomainen (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä (ks. yllä kohta "pinta-ala").

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lähialueella oli äskettäin suoritettu puuston harvennusta.

Lähilöytöjä: MUONIO 45 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Sokkapora: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 3.8 km ENE; MUONIO 64 Ylimuonio, Visanto, Alinenkoski: kivikautinen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 700 m N.

Ote peruskartasta 2723 09+06 MUONIO

Kohteet MUONIO 64 ja 192

MUONIO 193 Muonionjoki, Koskenpalo, Ylinen Visantokoski

-Kivikautinen asuinpaikka: liesiä, kvartsilöytökeskittymä, palaneita kiviä

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: Liesiä 2 kpl, kvartsi-iskoskeskittymä 1 kpl, palaneiden kivien esiintymä

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 19.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 04 KÄTKÄSUVANTO (1968)

Pinta-ala: Halk. n. 10 m

x= 7550 40 y= 476 98 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 13.6 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A4 B C4,5,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityismaata

Tarkastuslöydöt: Kiinteitä rakenteita: kaksi lieden jäännettä sekä kvartsi-iskoksia, KM 29525: 1-10, joista ainakin 1 ydin, 3 uurrinta (?), leikkuri, 3 kaavinta ja 5 muuta iskosta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 193

Diat: OY n:o 77.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydöksen varmistus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Liesi, 1.2 x 0.6 x 0.2 m (ENE-WSW), näkyvissä n. 10 kiveä, kooltaan 3 - 40 cm, WSW-päädyssä on iso kivi, n. 40 x 40 x 20 cm. Kivet olivat palaneita.

N. 3 m A):sta NE on

B) lieden jäänne, palaneiden kivien keskittymä, laajuudeltaan n. 1.5 m, n. 30 kpl kooltaan 2 - 15 cm olevaa kiveä on levinnyt hajalleen maahan. Kvartsi-iskokset löytyivät pääosin tältä kohdalta.

Lähialueella siellä täällä pitkin rantaa esiintyy muitakin palaneita kiviä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, mustikka, heinä, koivuntaimi.

B) Kivien pinnat harmaajäkäläisiä; muuten sammalta, jäkälää, männyntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Joen rantatörmän terassi, joka nousee kohti NE ja laskee kohti jokea n. 15 m SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Valtatie 21/E8 Muonio - Kilpisjärvi n. 30 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Kairanäytteessä vahva hiilikerrostuma turpeen alla. Moreenirinne.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän inventointilöytö 13.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; mm. kohteen ajoitus vaatii lisäselvitystä (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kulttuuristen esiintymien ulkoreunojen ympärillä, vähintään kuten yllä (kohta "pinta-ala").

Havaintomahdollisuudet: Melko hyvät.

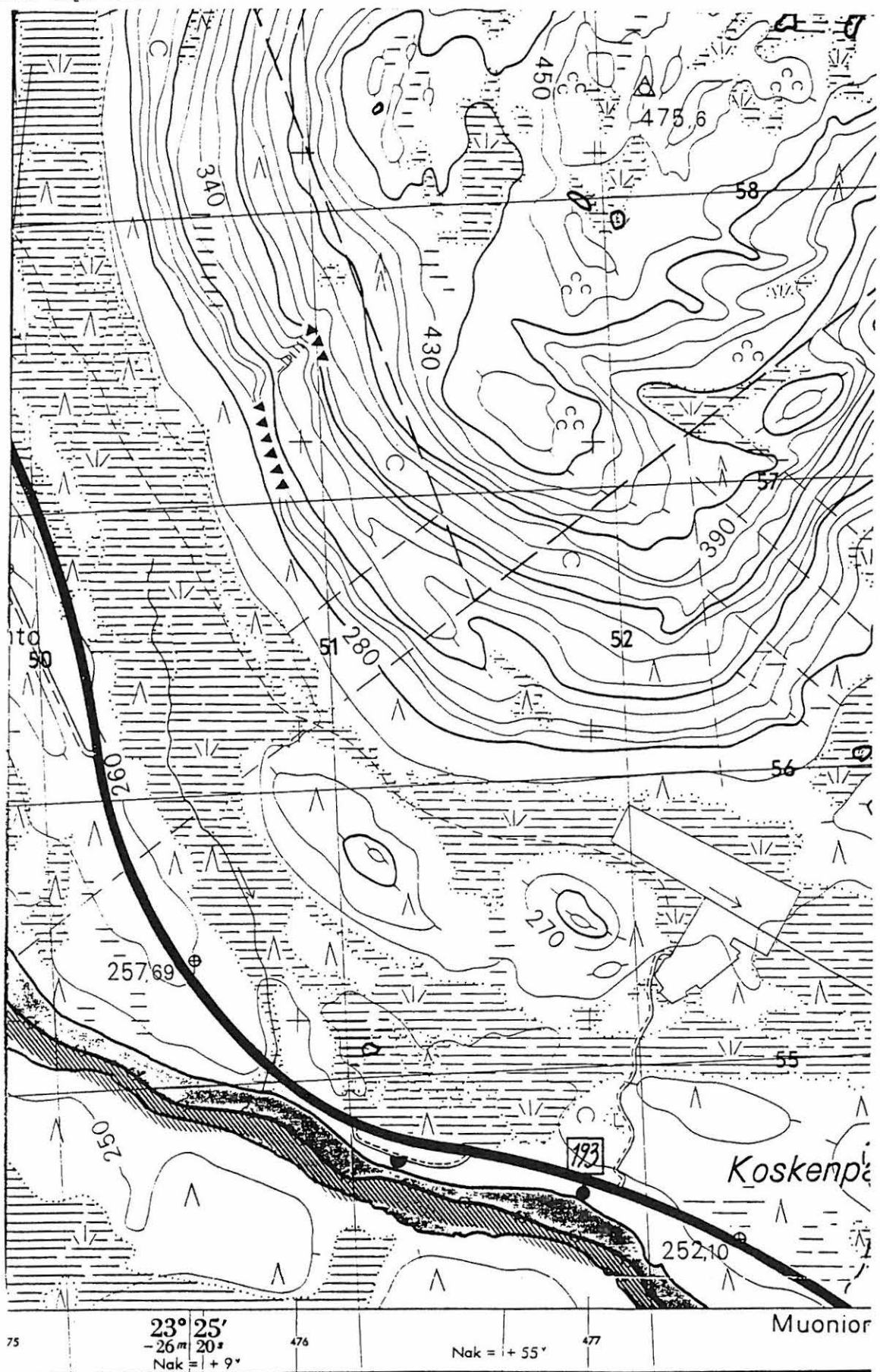
Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Maantien läheisyys sekä viehekalastus voivat vahingoittaa löytöjä lisää, samoin luonnollinen jokieroosio.

Lähilöytöjä: Tervahauta tästä kohteesta n. 660 m W. MUONIO 64 Ylimuonio, Visanto, Alinenkoski: kivikautinen löytöpaikka täältä n. 1500 m SE.

Ote top. kartasta 2724 04 KÄTKÄSUVANTO

Kohde MUONIO 193 sekä yksi tervahauta

MUONIO 194 Ylinen Utkujärvi W

-Kivikautinen asuinpaikka

2006:
luontainen

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi

Lukumäärä: Palaneita kiviä, keittokiviä, kvartseja, asuinvallipainanne 1 kpl (?), liesi 1 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 21.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 70 x 20 m (SW-NE)

x= 7550 37 y= 481 26 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11 km Muonion kirkolta NW.

Hoito ja kunto

A4 B4? osittain ehkä C3,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityisiä huvilanomistajia

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä muinaisjäänteistä sekä tallennettu irtain materiaali: KM 29526: 1-10 kvartsi-iskoksia, bipolaariytimiä, kaapimia sekä hiottu kivi 1 kpl.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta s.

Diat: OY n:o 78.

Tarkastuksen aihe: Esihistorialliseen ihmistoimintaan viittaavat havainnot topografisesti varsin ihanteellisessa ympäristössä inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Palaneiden kivien, keittokivien sekä kvartsilöytöjen muodostama keskittymä, laajuudeltaan n. 18 x 16 m (SW-NE). Alueella on maahan painuneena myös suurehko ruusukvartsinen materiaalikappale, näkyvältä osaltaan n. 15 x 6 cm, jonka reunoilta poimittiin muutamia iskoksia. Muuten kivi jäi paikoilleen. Alueella lieenee kvartsia luontaisestikin ja se on myös palanutta ja murtunutta, osin ilmeisesti päältäajonkin vuoksi.

N. 45 m A):sta NNE on

B) mahdollinen asuinvallipainanne tai kotavalli, soikeahko, n.

7 x 5.5 x 0.3 m (SSW-NNE), vallit n. 1.2 x 0.05 m, sisämitat n. 3.5 x 2.5 m. Vallit ovat erittäin kiviset, myös sisäpuolella havaittiin jonkin verran palaneita kiviä. Keskellä ESE:ssä oli myös iso kivi, halkaisijaltaan n. 0.5 m.

N. 2 m B):stä NNW on

C) lapinkodan (?) liesi, pyöreäkulmainen suorakaide, reunakehällinen, n. 1 x 0.6 m (SSE-NNW). Näkyvissä on n. 7 kiveä, kooltaan 6 - 15 cm, ja kohollaan ympäristöstään n. 5 cm max.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Harvakasvuista koivua ja mäntyä, pohjalla puolukkaa, heinää ja maitohorsmaa. Löytökohdissa kuitenkin maa on paljastunut ajamisen kuluttamana.

B) Tallaamisen vuoksi pinta osin voimakkaasti kulunut. Variksenmarjaa, puolukkaa, koivunvesoja, jäkälää, sammalta.

C) Pitkälti pois kulunut - kariketta, puolukkaa, sammalta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Piha-alueetta järven rannalla, matalahkon moreenikumpareen päällä. Etäisyys järveen (S/SSE) n. 20 m. Ihanteellinen, lämmin asuinpaikka, jossa kaunis järvimaisema.

B) Loivasti kohti järveä (n. 20 m SE) viettävän matalahkon, kuivan moreenikumpareen yläosan taitekohta. Huvilan pihamaata. Harvahkoa sekametsää (mänty, kuusi, koivu).

C) sijaitsee B):n yläpuolella (N) rinteessä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Löytökohta sijaitsee välittömästi alueen lounaisimman huvilan (no. 1) SW-puolella. Alue on näkyvissä pihatien kuluneella pinnalla n. 3 m aitasta NNE. Iso ruusukvartsikappale sijaitsi huvilan W-nurkasta 3.5 m SW.

B) Painanne sijaitsee n. 4 m huvilan no. 2 N-nurkasta SW, ja jalasmökkiulkorakennuksesta 3 m SE. Painanteen yli risteilee polkuja, joista vahvin on W-E -suuntainen.

C) Sijaitsee huvilan no. 2 ulkorakennuksen NE-nurkasta n. 1 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Moreenikumpare.

B) Pohjamaa kivensekainen hieno hiekka. Isohkon kiven juurelta otetussa podsolinäytteessä n. 10 cm paksun huuhtoutumiskerroksen alla havaittiin hiilikerros. Syvempää näytettä ei saanut.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteen luonteen varmistus kaipaa lisätutkimusta mm. koekaivauksen kautta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko kumpareen alue, joka muodostaa saarekkeen järven ja jängän väliin.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Aukkaita tulisi tiedottaa muinaisjäännöksestä keskellä piha-
aluetta, jota he saattavat kaivella puutarha- ja kunnostustöissä.

Lähilöytöjä: MUONIO 45 - 46 Ylinen Utkujärvi E, Ruottojoen suun
ja Sokkaporan kivikaudentyypinen asuinalue sijaitsee
vastarannalla täältä n. 1 km ESE.

MUONIO 195 Kajanki, Muorijärvi SW, Taapurinvuori

-Kuopparyhmä

Zr16:
moderni

Luokka: II

Ajoitus: Eri ikäisiä resistentistä mahd. esihistoriaan (?)

Lukumäärä: Pyynti-, asuinpaikka- ja perunakuoppia (?) yht. 9 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 22.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 85 x 30 m (SW-NE)

x= 7555 60 y= 483 64 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A4? B C5 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Hellin Kajanki sisarineen

Osoite: Kajanki

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä kuopparakenteista.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Havainnot pyyntikuoppia muistuttavista painanteista inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Kuoppa, pyöreä, halk. 5 m, syv. 1 m, valli max 1 x 0.4 m. Maa pudonnut alas kuopan sisäreunoilta jättäen jälkeensä paljastuneen välitilan. Toisen maailmansodan aikainen perunakuoppa?

N. 4 m A):sta SE on

B) pyyntikuoppa tai asuinvallipainanne? Pitkulainen, n. 8 x 4 x 0.55 m (W-E). Valli epämääräinen, koko n. 1.5 x 0.1 m.

N. 8 m B):stä ESE on

C) kuoppa, pyöreä, halk. 5 m, syv. 1.2 m, valli epämääräinen ja matala, n. 1.8 x 0.05 m, sisäosan halk. n. 2 m. Tämänkin reunat ovat romahtaneet terävästi - vaikuttaa reserentiltä. - N. 1 mC):stä SW on pieni kuoppa, pyöreä, halk. 1 m, syv. 0.5 m.

N. 6 m C):stä SE on hiekanottokuoppa, pyöreä, halk. n. 6 m.

N. 6 m C):stä E on

D) kuoppa, pyöreä, halkaisija n. 4 m, syvyys n. 1.4 m.

N. 12 m D):stä NNE on

E) kuoppa, pyöreä, halk. n. 3 m, syv. n. 1.2 m, epämääräinen valli kasattu NNW-laidalle. Reuna terävästi romahtanut.

N. 4 m E):stä E on

F) kuoppa, matala painanne, 3 x 2.3 x 0.2 m (WSW-ENE), valliton.

N. 1 m F):stä NNE on

G) kuoppa, halk. n. 6 m, syv. n. 1.3 m, kaivettu keskeltä neliömäiseksi. Fossiloituneet vallit, n. 1 x 0.05 m.

N. 3 m G):stä N on

H) kuoppa, pyöreä, matala, halk. 3 m, syv. 0.5 m.

N. 6 m H):sta E on

I) kuoppa, pyöreänsoikea, halk. 2 m, syv. 1 m, loiva valli, kooltaan n. 1.5 x 0.1 m, terävästi reunoilta romahtanut.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Palleroporonjäkälä, variksenmarja, heinä, sammal, männyntaimi. Koko alue harvaan mäntyä kasvava jäkäläkangas.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohti järveä (n. 50 m E) nousevan kapean ja korkeahkon hiekkaharjanteen W-reuna harvaa mäntyä kasvavalla jäkäläkankaalla - palleroporonjäkälän aidattu kasvatusalue.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Poroaita (S-N) sijaitsee n. 40 m A):sta W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Lajittunut hieno hiekka.

A) Kairanäyte osoitti maaperän sekoittuneisuuden eli tuoreuden - kyseessä näyttäisi siten olevan nuori kaivanto.

B) Heikosti yläosastaan podsoloitunut hieno hiekka, jonkinlaista kaksoispodsolia oli havaittavissa.

C) Ylin kerros sekoittunut.

D) Reunan alla heikko podsoli.

E) Pohja heikosti huuhtoutunut.

F) Yläosa sekoittunut, alla useita hiili- ja huuhtoutumiskerroksia.

G) Pintahiekka melko syvälle sekoittunutta, mutta alla oli useita eri podsolikerrostumia.

H) Maaperä sekoittunut, mikä osoittaa kaivannon resistenttisyttä.

I) Reunoilla esiintyy heikko kaksoispodsoli, pohjaosan hiekka paikoin sekoittunutta, paikoin esiintyy heikkoa huuhtoutumiskerrosta.

Noin viidessä kuopassa esiintyy jonkinlaista podsolia tai huuhtoutuneisuutta, mikä viittaisi kunkin sellaisen kuopanteen suhteellisen korkeaan ikään. Samalla jokaisessa on myös sekoittuneita kerroksia. Havainnot saattavat viitata siihen, että vanhoja kuopanteita olisi lähimenneisyydessä kaiveltu.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kuoppien mahdollinen esihistoriallinen alkuperä olisi tutkittava.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: H. Oksala; Kajangin sisarukset.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Alueen jäkälikköä hoidettu ja kasvatettu aidan sisällä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Jäkälän korjuu?/porojen laidunnus?

Lähilöytöjä: MUONIO 197 Kajanki, Muorijärvi - saivojärvi sijaitsee täältä n. 100 m W; MUONIO 196 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharju SW, pyyntikuopparyhmä sijaitsee täältä alkaen n. 740 m NNE. MUONIO 198 Kajanki, Tervonjätkä: liesiasuinpaikka sijaitsee täältä n. 600 m NW. Muorijärven E-rannan kuopannejänteet sijaitsevat täältä 400 - 500 m E/NE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kajangin siskokset (55 - 70 v. ?) sanoivat tällä paikalla olleen myös sodanaikaisia perunakuoppia, joihin perunat kaivettiin ja jätettiin Ruotsiin evakkoon lähtiessä. Nuorin sisaruksista kuitenkin sanoi kuoppia olleen vain kaksi.

MUONIO 196 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharju SW

-Pyyntikuopparyhmä

Luokka: I

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen (?)

Lukumäärä: Pyyntikuoppia 5 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 22.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: n. 80 x 10 m (S-N)

x= 7556 22 - 31 y= 484 08 z= 260 - 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.7 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A4 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kiinteät kuopparakenteet.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten ihmistoiminnan merkkien etsintä inventoitaessa.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Pyyntikyoppa (?), pyöreäkulmainen suorakaide, 3.5 x 2.5 x 0.5 m (W-E), valli havaittavissa ainoastaan kaksoispodsolina. Sisäosa allasmainen, pohja tasaisehko suorakaide, 1.2 x 0.2 m. Ilmeisesti A):han liittyyvä pyyntijärjestelmä jatkuu rinteen alaosassa, suunnilleen 50 m A):sta S.

B) -E) Pyyntikuoppia (?) on paikalla 4 kpl, kaikkien pituudet vaihtelevat välillä 4 - 5 m, leveydet ovat n. 3 m ja syvyydet n. 0.5 m, muoto useimmissa soikea ja pohjalle kapeneva, kaikkien pituusakselin suunta on E-W. Vallit ovat lähes kaikissa havaittavissa ainoastaan kaksoispodsolina, joka on paikoin heikohko. Kuopat sijaitsevat S-N -suuntaisessa, 27 m pitkässä jonossa. Kuoppien keskinäinen etäisyys toisistaan vaihtelee 2 - 7 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Puolukka, variksenmarja, jäkälä, sammal.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Jyrkän kumpareista, hiekkapohjaista suppa- ja dyynimaastoa, harvaan mäntyä kasvavaa jäkäläkangasta, kumpareen yläosan S-reunaa, joka jyrkästi terasseittain laskee kohti järveä, n. 80 m S.

B) -E) sijaitsevat A):han nähden alemmalla terassilla. Eteläisin kuoppa (E) sijaitsee terassin S-reunalla n. 35 metrin etäisyydellä järven rannasta kohti S.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Kajangin tie (SW-NE) sivuaa kohdetta n. 11 metrin päässä NW. Pieni poroerotusaita- ja latokompleksi sijaitsee täältä n. 70 m SW. Rannassa on huvila, täältä n. 70 m SSW.

B) -E) Rakenteilla oleva huvila sijaitsee eteläisimmästä kuopasta (E) n. 33 m SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Lajittunutta hienoa hiekkaa; pintahavaintoja.

A) Kuopan pohjalla on kaksi vahvaa alekkaista hiilikerrosta, joiden alla (ja välissä) on vahva huuhtoutumiskerros.

B) -E) Kuoppien ylimmät huuhtoutumiskerrokset ovat hyvin ohuet, sen sijaan rikastumiskerrokset ovat selkeät.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; rakenteet ovat varsin hyvin säilyneet.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: H. Oksala

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: Inventoinnin yhteydessä mökkityömaalle jätettiin tiedote kuoppien muinaisjäännösluonteesta ja rauhoituksesta.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Mökin rakennustoimet ja pihan raivaus saattavat aiheuttaa vahingoittumisvaaran jäänteille.

Lähilöytöjä: MUONIO 218 Kajanki Muorinharju: yksittäinen pyyntikuoppa saattaa liittyä samaan systeemiin kohteen 196 kanssa - metsäautotie on saattanut tuhota muita samaan systeemiin kuuluneita kuoppia. Näiden kohteiden etäisyys toisistaan on n. 120 m. MUONIO 197 Kajanki, Muorijärven saivovesi on systeemin

eteläisimmästä kuopasta ainoastaan n. 35 metrin etäisyydellä kohti S. MUONIO 198 Kajanki, Tervonjätkän liesiasuinpaikka sijaitsee täältä n. 930 m E.

MUONIO 197 Kajanki, Muorijärvi

-Saivo

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 22.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 700 x 440 m (SW-NE)

x= 7555 86 y= 483 94 z= 240 (keskipiste)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.4 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D3 E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Aiemmat tiedot:

Paulaharju 1977/1922: 169:

"Ylimuonion takamailla Kajankitievoilla, Taapurivuoren vierellä, on korkearantainen saivo, Muoriksi sanottu, ja siitä laskee pikku puronen Akkaan, josta lähtee isompi joki."

Tarkastuslöydöt: Havainto saivojärvestä.**TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Paulaharjun mainintaan pohjautuvan traditiotiedon ja paikannimen perusteella inventoinnin yhteydessä suoritettu tarkastus.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Järveä ympäröi korkeat kumpuilevat hiekkaharjanteet, joilla kasvaa jäkäläkangasta ja harvaa männikköä muualla paitsi S:ssä, jossa järvestä laskee jänkien ympäröimä joki Akanjärveen. Muorissa on hiekkainen pohja, ja ainakin NE-osassa järven vesirajassa pulppuaa pari lähdettä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Järven NE-päässä kaksi mökkiä, ja SE-rannalla ainakin kolme.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Lajittunut hiekka vallitsee maisematyyppiä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Paulaharjun tallentaman tradition sekä naisjumalaan viittaavan paikannimen perusteella inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: I; kohteeseen liittyy traditiota.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko järvi keskelle näkyvine maisemineen.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: H. Oksala, Mika Pouttu

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

N-rannalle rakennetaan uutta mökkiä.

Lähilöytöjä:

MUONIO 195 Kajanki, Taapurinvuori: kuopparyhmä sijaitsee järven SW-rannalla; MUONIO 196 Kajanki, Muorinharju SW: pyyntikuopat sijaitsevat järven N-rannalla; MUONIO 208 Kajanki, Muorintytäreillä sijaitsee kaksi asuinvallipainannetta Muorijärven E-puolella; MUONIO 209 Kajanki, Muorijärven SE-rannalla sijaitsee vielä yksi pyyntikuoppa; ts. järven ympärillä on nyt neljä tunnettua muinaisjäännöskohdetta.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kajangin siskokset (55 - 70 v.) kertoivat myös Akanjärven rannalla olevan kodanpohjia.

MUONIO 198 Kajanki, Tervojänkä

-Esihistoriallinen asuinpaikka (?)

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaika (?)

Lukumäärä: Liesiä 1 - 4 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 25.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 45 x 10 m (SW-NE)

x= 7556 11 y= 483 13 z= 240 - 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: n. 15.6 km Muonion kirkosta N/NNW.

Hoito ja kunto

A4 B C3,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot 1 - 4 liedensijasta, ts. kiinteistä rakenteista; KM 29527: 1-2 kaksi kaavinta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Diat: OY n:o 79.

Tarkastuksen aihe: Hellin Kajangin liedensijaa koskevan tiedonannon tarkistus inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Liesi, 2.2 x 1.5 x 0.1 m, osittain kuopalla, ja osittain tuhoutunut tuulenkaadon vuoksi, mistä johtuu muodon epämääräisyys. Kivet ovat kooltaan 15 - 30 cm, ja ne muodostavat NE-SW- ja NW-SE -suuntaisia rivejä. Osittain ne ovat myös pinnalta palaneita.

N. 30 m A):sta SW on

B) alue, n. 10 x 5 m (ENE-WSW), jossa on n. kolme epämääräistä, liesimäistä kiveystä. Näistä kaksi on pyöreähköjä ja yksi on suorakaide, kaikki ovat reunakehällisiä. Kivet ovat lievästi nokeentuneet.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, variksenmarja, jäkälä, tuulenkaato: mänty (?).

B) Kivien pinnat ovat harmaajäkäläisiä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Loivasti kohti jänkää (WSW) laskevan moreenikumpareen ylätasanteen WSW-reuna harvaan mäntyä kasvavalla jäkäläkankaalla.

B) Alempi terassi A):han nähden. Jängän reunaan on alueelta n. 20 m W. Kivistä, harvaan mäntyä kasvavaa jäkäläkangasta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Löytöpaikka on välittömästi (n. 1.5 m) metsäajouran (SE-NW) WSW-puolella.

Paikalta on näkyvyys jängän ylittävälle padolle, n. 200 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Kivien alla hieman palanutta hiekkaa ja hiiltä, ympärillä podsoloitunut hieno, mutta paikoin kivinen hiekka. Liesilöytö sijaitsi välittömästi juurakon alla.

B) Pintahavaintoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoidessa 25.9.1995 Hellin Kajangin tiedonannon ja opastuksen pohjalta.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kiveysten luonnetta tulisi vielä selvittää kaivauksen kautta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue löytöjen ympärillä; jängän rajaama topografinen kokonaisuus terassien reunoilla.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät opastettaessa.

Opas: Hellin Kajanki; H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Metsässä risteilee useita traktori- ja mönkijäuria, mikä viittaa siihen, että alue saatetaan ylittää raskaalla koneella.

Lähilöytöjä: MUONIO 195 Kajanki, Muorijärvi SW, Taapurivuori: kuopparyhmä sijaitsee täältä n. 600 m SE; MUONIO 197 Kajanki, Muorijärvi: saivovesi sijaitsee täältä n. 560 m ESE. MUONIO 196 ja 218 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharjun ppyntikuopat sijaitsevat täältä 920 m E/1060 m ENE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä: Liedet ilmeisesti sijaitsevat vanhalla kulkureitillä (S-N) kankaan, jängän ja vesistöjen välillä.

MUONIO 199 Liepimäjärvi N

-Liesi

Kraju 2008
Liesi

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/historiallinen (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: 3 m²

x= 7551 26 y= 489 42 z= 240 (?)

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11 km Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C7 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä liesijäänteestä.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 201.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisen ihmistoiminnan merkkien etsintä inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Liesi, pyöreä, reunakehällinen, halk. 1 m, kork. n. 2 cm. Reunalla rannan (W) puolella on kolme suurta kiveä, 15 - 35 cm, ja E-päädyssä yksi pieni kivi. Kairalla pisteltäessä turpeen ja maan alla tuntui aluskiviä.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, heinä, suopursu, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti järveä (n. 1.5 m SE) laskeva mänty- ja koivukasvuinen, kosteapohjainen sekametsärinne.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat,

sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee metsälinjan (E-W) W-päässä, jonkinlaisessa venevalkamassa, josta on näkyvyys Liepimäjärven kylään, n. 250 m E. Ympäristössä on runsaasti linnunpönttöjä, ja se vaikuttaa 'kulttuurisesti kuluneelta'.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; alla osittain podsoloitunut, mutta toisaalta myös osittain sekoittunut hieno hiekka. Rikastumiskerroksessa jonkin verran hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa syyskuussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).**Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue.****Havaintomahdollisuudet: Hyvät.**

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: MUONIO 200 Liepimäjärvi N: liesimäinen kiviladelma mahdollisella kotakentällä sijaitsee täältä n. 320 m E. MUONIO 201 Liepimäjärvi saivojärvenä sijaitsee liedestä 1.5 m S.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Kyseessä saattaa olla linjanraivaajien tai veneilijöiden tulistelupaikka.

MUONIO 200 Liepimäjärvi N II

-Kiviladelma - liesi (?)

2008:
laatu

Luokka: II (?)

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen/historiallinen (?)

Lukumäärä: Kivilatomus tai liesi 1 kpl; kotakenttä (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 26.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: ainakin 1 - 3 m²

x= 7551 35

y= 489 72

z= n. 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.4 km Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A1 tai 4 B1 C3 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainto kiinteästä ladelmasta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 201.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisen ihmismistoiminnan merkkien etsintä inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Kiviladelma, koostuu n. kuudesta palaneesta kivistä, jotka on ladottu riviin (ENE-WSW) yli suuremman, n. 1 m:n laajuisen maakiven. Pienempien kivien koot vaihtelevat 5 - 30 cm:n välillä. Ne ovat laattamaisia. Ympäröivässä maastossa esiintyy myös muita irrallisia palaneita kiviä.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kivet ovat harmaajäkälän peittämiä. Muu kasvillisuus on puolukkaa, sammalta, jäkälää, mustikkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kohti järveä (n. 150 m S) laskevan, aukean kangastasanteen terassimainen reuna harvaan mäntyä kasvavalla,

kivisellä jäkäläkankaalla. Aukea lienee osittain porojen kuluttama, osittain kyseessä saattaisi olla metsäpalon aiheuttama maaperän palaneisuus. Kolmanneksi kyseessä saattaisi olla munainen asuinkenttä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohteesta n. 25 m S on Vaarajärvelle johtava tie (W-E). Nykyinen kyläyhteisö sijaitsee löytöpaikalta n. 100 m E.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto. Kangas on kivistä ja moreenipohjaista. Latomuksen kivien alapuolet ovat nokiset. Välittömässä läheisyydessä esiintyy karkeaa ja hienoa, huuhtoutunutta hiekkaa, jonka alla on myös hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; melko epämääräinen, mutta kaipaa tarkempaa tutkimusta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Ainakin itse rakenteen ympärillä lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Vaativat tarkkuutta.

Opas: H. Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Maastossa jonkin verran roskaisuutta: peltijätettä.

Lähilöytöjä: MUONIO 199 Liepimäjärvi N: liesi, sijaitsee täältä n. 320 m W; MUONIO 201 Liepimäjärvi, saivojärvi, sijaitsee täältä n. 150 m S.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Metsäaukio saattaa olla peräisin myös esim. kota-asumisesta. Asiasta tulisi vielä haastatella seudun vanhimpia asukkaita.

MUONIO 201 Liepimäjärvi

-Saivojärvi

Luokka: I

Ajoitus: Saamelaisaika/historiallinen aika

Lukumäärä: 1 järvi; saaresta tietoja lapinkodista ja varhaisesta talonpoikaisasutuksesta.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968); 2724 10 KERÄS-SIEPPI (1968); 2723 06 - 09 MUONIO (1984); 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: 3 x 2.25 km (S-N)

x= 7547 - 7551 y= 488 - 491 z= 235.4

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: n. 7.8 Muonion kirkosta NE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D? E5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistajat: Yksityinen sekä

Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695- 512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot:Samuli Paulaharju 1977/1922: s. 171:

"Mutta näyttäytyy järven isäntä ja haltijakansa monesti kutsumattakin ja kysymättä. Niinkuin Liepimäjärvelläkin Muoniossa, Ylimuonion takalistoilla. Siellä jäkälänpanijat kerran keksivät ison mustapukuisen äijänrumilaan kahlaavan syvässä vedessä vyötäisiään myöten. Miehet kummissaan meloivat lähemmäksi katsomaan ja sanoivat: "Kuka köriläs tuo on? Souvetaan nokka halki!" Mutta äijä kääntyi päin ja katsella mällötti venemiehiä suurilla silmillään, jotka olivat kuin vanhanaikaiset "plakkarikellot". Siitä miehet ja naiset säikähtivät niin kolosti, että kiireesti pyöräyttivät veneensä ympäri ja soutivat pois, jättäen järven äijän rauhassa kahlomaan. Tämä tosiasia on tapahtunut vasta kymmenen vuotta sitten." (N. v. 1912).

Tarkastuslöydöt: Asuinjäänteitä järven N-osasta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 201.

Tarkastuksen aihe: Saivojärvenä tunnetun veden merkitseminen muinaisjäännökseksi inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Saivojärvi. Esihistoriallistyyppistä asutusta on siis todettu järven N-osasta parin lieden muodossa (kohteet MUONIO 199 ja 200). Tiedonantojen mukaan myös Liepimäjärven Kenttäsaaresta tunnetaan vanhojen asutusten jäänteitä, kuten lapinkotien sijoja (tiedonantaja Ari Luosujärvi) sekä varhaisen talonpoikaisasutuksen (n. 1700-l.) talojen perustoja (tiedonantaja Tytti Niemelä). T. Niemelä mainitsi myös tarinan, jonka mukaan saarelta öisin näkyisi valoja ja tulia, vaikka se nykyisin on asumaton. Inventoinnin yhteydessä valitettavasti ei ollut mahdollisuutta käydä Kenttäsaarella.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Matalalta vaikuttava, jänkien ympäröimä järvi, jonka N-osassa tosin on lievästi kivisiä, moreenipohjaisia ja loivia jäkälä- ja mäntykankaita. Lännestä laskee Liepimäjoki Liepimälompolon ja Ruottojoen kautta Yliseen Utkujärveen, josta edelleen Muonionjokeen.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Keräs-Siepin maantie (S-N) sivuaa järven E-laitaa. Asutus keskittyy tälle reunalle sekä järven N-osassa Liepimäjärven kylään.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Järvi on moreenin ja turpeen ympäröimä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Saivovedet päätettiin ottaa mukaan inventoituun aineistoon v. 1995 niihin liittyvän saamelaisperäisen tarinaperinteen vuoksi.

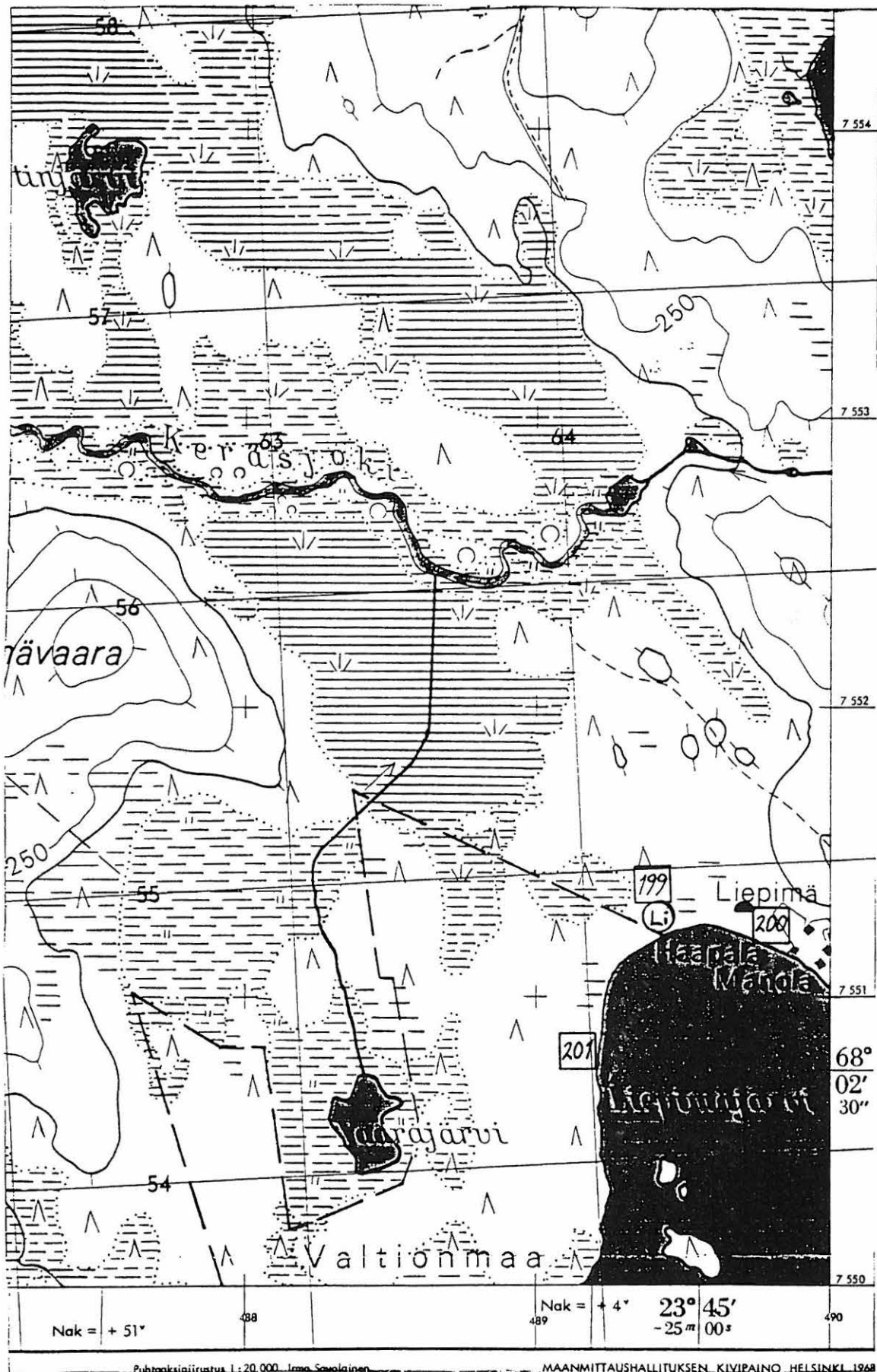
Luokitusehdotus perusteluineen: I; saivovedet ovat muinaisjäännöksinä varsin hyvin säilyneitä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko järvi saarineen ja rantoineen vähintään lakisääteisen suoja-alueen puitteissa.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Tiedonantajat: Ari Luosujärvi, Niemenpää, 99300 MUONIO,
puh. 9696-532 588;
Tytti Niemelä, Putaanranta/Juhontörmä,
99300 MUONIO,
puh. 981-336 840 (Oulu)

Ote top. kartasta 2724 07 KAJANKI

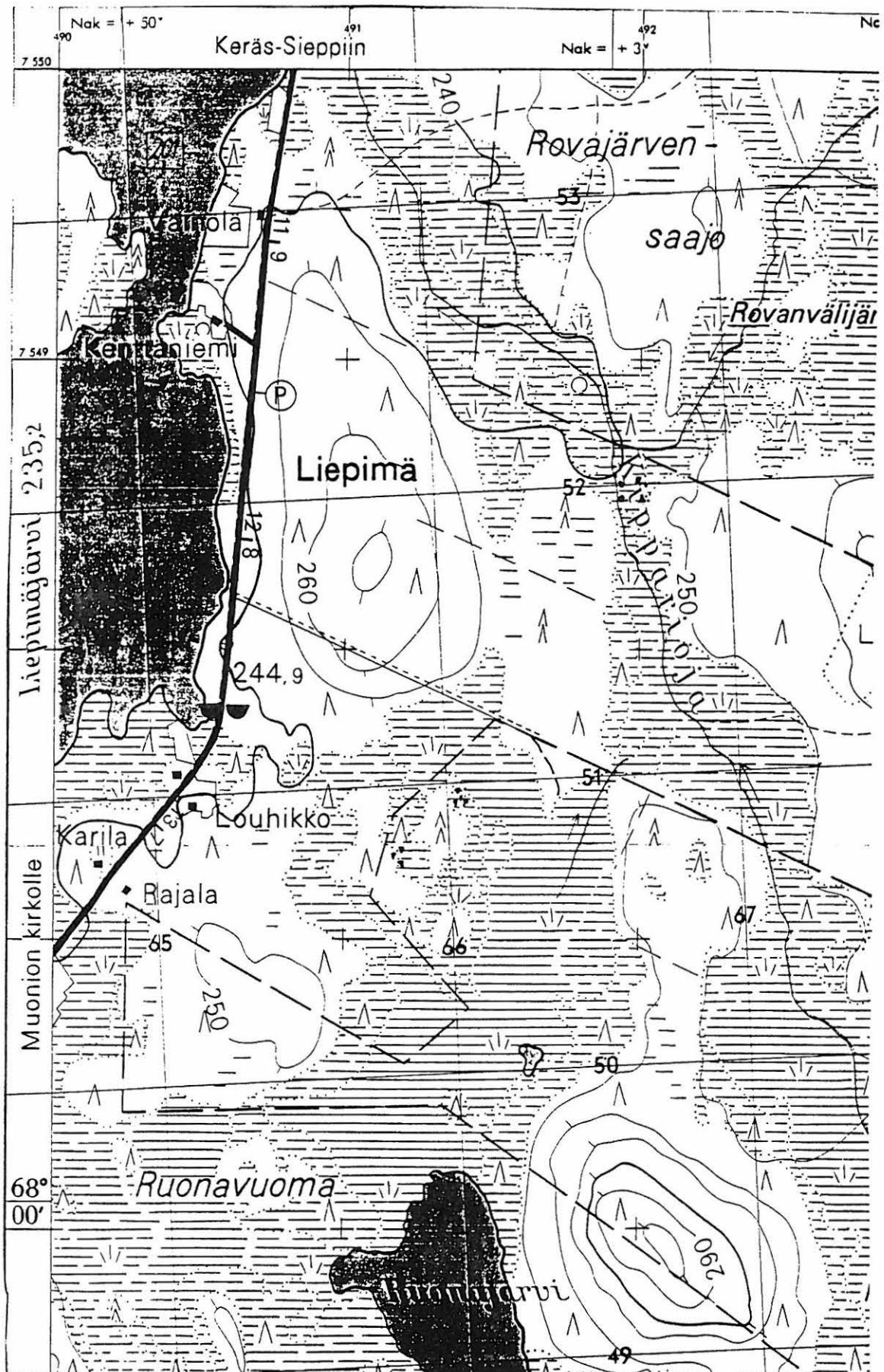

Kohteet MUONIO 199-201

Lähilöytöjä: MUONIO 199 Liepimäjärvi N: liesi sijaitsee aivan järven N-rannalla kuin myös MUONIO 200 Liepimäjärvi N: kiviladelta. Järven sisällä sijaitsevat Kenttäsaaren asutusjäänteet.

Jatkotoimenpiteitä: Kenttäsaari ja sen E-puolella sijaitseva Knttäniemi olisi tarkistettava ensitilassa muinaisasutuksen näkökulmasta.

Ote top. kartasta 2723 12 TORAS-SIEPPI

Kohde MUONIO 201 sekä kaksi tervahautaa

MUONIO 202 Keräs-Sieppi, Sieppimaja

-Liesiä, kotakenttä (?)

*Keräs 202
Sieppimaja*

Luokka: II

Ajoitus: Saamelaisaika

Lukumäärä: liesiä n. 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 26.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 10 KERÄS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: Halk. n. 150 m

x= 7558 13 y= 494 87 z= 310

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 19.2 km Muonion kirkosta NE.

Hoito ja kunto

A4? B1 C3,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Strömberg Oy./Ab. (?)

Tarkastuslöydöt: Kaksi liedensijaa sekä palaneita kiviä lähimaastossa.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 202.

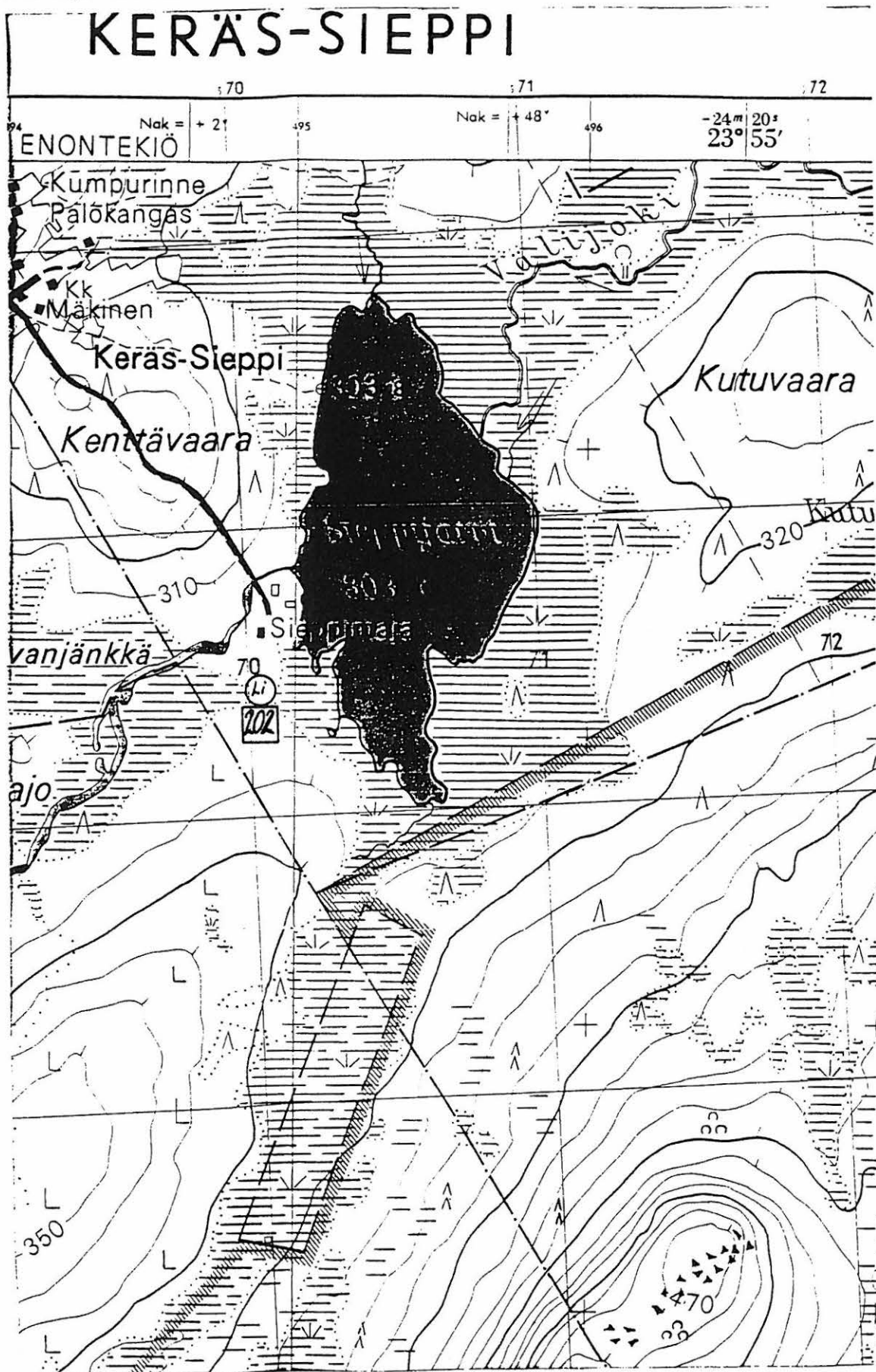
Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten asutusjäänteiden etsintä inventoitaessa.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Liesi, pyöreä, laaja, halk. n. 2.7 m, reunakehän korkeus n. 10 cm, n. 12 kehäkiven koot 5 - 90 cm, osittain maakiviä. Pienimmät kivet voimakkaasti palaneita. Myös kehän sisäpuolella kasvillisuuspeitteen alla tuntuu kiviä.

N. 4 m A):sta N on

B) kylmämuuratulta vaikuttava kivilatomus, todennäköinen liesi, joka on noussut ylös tuulen kaadon mukana puun juurakossa. Kivet (5 - 20 cm) ovat voimakkaasti palaneita.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Jäkälä, puolukka, sammal, keskellä kaksihaarainen mänty, runkojen paksuudet 5 - 15 cm.

Ote top. kartasta 2724 10 KERAS-SIEPPI

Kohde MUONIO 202

B) Kivien pinnat ovat harmaajäkäläisiä, muuten puolukkaa ja jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

N. 150 m halkaisijaltaan olevan laakean, 1 - 2 m ympäristöstään kohoavan, jonkin verran kivisen moreenitasanteen S-reuna, joka terassimaisesti laskee kohti rämejäntä S/SSW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tasanne tuo mieleen kotakentän. Se sijaitsee n. 50 m SSW Strömbergin lomamajan (Sieppimaja) rivitaloista. Patikkapolku N-S) kulkee tasanteen E-puolitse sen ja Sieppijäven välistä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja moreenipohjaisessa maastossa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä syyskuun lopulla 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokan yleisehdot (Kotivuori - Torvinen 1993: 10); vaatii lisätutkimuksia, lähinnä koekuopitusta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Ao. tasannealue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: H. Oksala

Lähilöytöjä: Kohteen 202 NW puolella sijaitsevalla Kenttävaarallakin saattaa olla paikannimen perusteella vanhan saamelaisasutuksen jäänteitä. Muita välittömiä lähilöytöjä ei alueelta vielä tunneta. Sen sijaan Keräsjärveltä on tieto hävinneestä puisesta kalajumalasta, n. 4 km täältä NE (Paulaharju 1932: 8; Sippola - Rauhala 1992: 18). Seuraavaksi lähin tunnettu, nyttemmin muinaisjäännöksenä rekisteröity kohde on Liepimäjärven ympäristö (MUONIO 199 - 201) liesineen, saivojärvineen sekä lapin- ja talonpoikaisasutuksineen, n. 7 km täältä SSW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Keräs-Siepiässä viimeksi vielä 1900-luvun alussa asunut lapinsuku oli Magga (Sippola - Rauhala 1992: 21). Myös Sieppi-suku, jota Keräs-Siepiässä ja muuallakin Muoniossa edelleenkin on runsaasti, on ollut tunnettua muinaista metsäsaamelaissukua (Paulaharju 1977/1922).

MUONIO 203 Mielmukkajärvi SW

-Pyyntikuoppa

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 27.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 04 KÄTKÄSUVANTO (1968)

Pinta-ala: n. 15 x 10 m (NW-SE)

x= 7554 00 y= 479 92 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Yksi kiinteä kuoppajäännös.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 203.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointilöydöksen varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Pyyntikuoppa, suorakaidemainen, n. 7 x 5 x 0.25 m (NW-SE), sisäosa n. 3.5 x 2 m, valli epämääräisesti havaittavissa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja, SE-päädyssä rykelmä koivuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kohtalaisen jyrkästi maastosta nouseva kapea, sekametsäinen, kuiva kangaspohjainen hiekkaharjanne. Järveen (N) on n. 200 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Miellmukkajärventielle (NW-SE) n. 20 m NE. Tien toisella puolella olevalle hiekkakuopalle on n. 30 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; hiekkakumpare.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän inventointilöytö 20.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; suhteellisen tavanomainen luokituskriteerin täyttävä kohde (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen reunojen ympärillä; vrt. yllä kohta "pinta-ala".

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät: sijaitsee lähes tien vieressä.

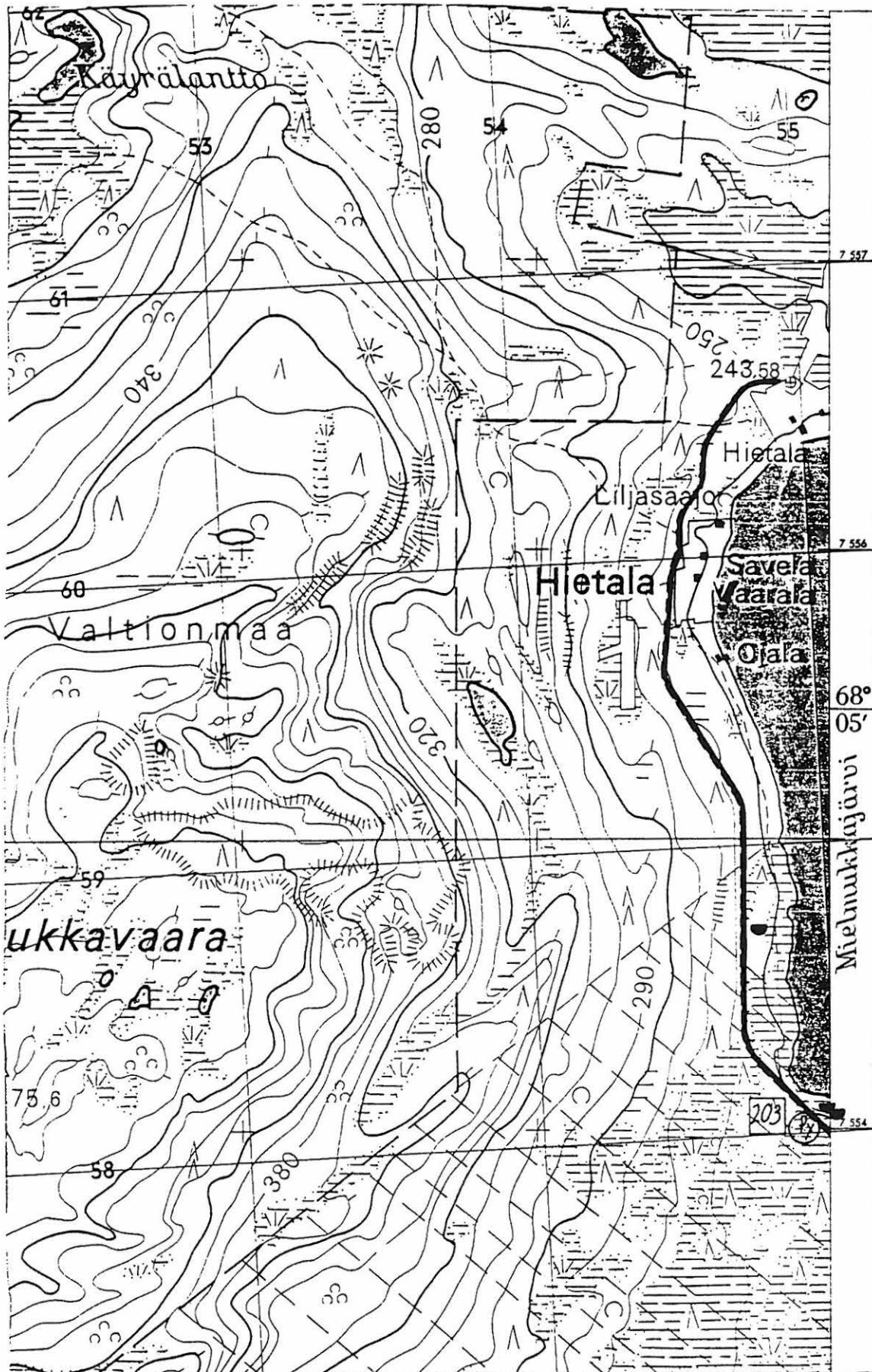
Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Hiekanotto saattaa uhata kohdetta.

Lähilöytöjä: Kaksi tervahaudan pohjaa sijaitsee kohteesta 60 - 100 m NE. Yksi tervahauta sijaitsee kohteesta n. 700 m NNW.

Ote top. kartasta 2724 04 KÄTKÄSUVANTO

Kohde MUONIO 203 sekä kolme tervahautaa

TÄYTTÖOHJEITA:

Hoito ja kunto:

A. Kunto: 1=koskematon, 2=tutkittu osittain, 3=tutkittu kokonaan, 4=tuhoutunut osittain, 5=tuhoutunut kokonaan, 6=tutkittu ja tuhoutunut osittain, 7=tutkittu ja tuhoutunut kokonaan.

B. Alkuperäisyys: 1=täysin alkuperäinen, 2=entisöity osittain, 3=entisöity kokonaan, 4=siirretty alkuperäiseltä paikaltaan.

C. Hoitotarve: 1=vaatii entistämistä, 2=vaatii kunnostamista, 3=vaatii puhdistamista tai esiin kaivamista, 4=vaatii tuki- tai suojarakenteita, 5=vaatii tutkimuksia tuhoutumisen estämiseksi, 6=vaatii jatkuvaa hoitoa, 7=ei vaadi hoitotoimenpiteitä.

D. Hoitotilanne: 1=peruskunnostettu, 2=tuettu rakentein, 3=pidetään puhtaana.

E. Rajaustarkkuus: 1=rajattu arvion pohjalta, 2=rajattu osittaisella koekaivauksella, 3=rajattu kokonaan epävarmasti koekaivauksin, 4=rajattu kokonaan luotettavin koekaivauksin, 5=rajattu näkyvien rakenteiden perusteella.

F. Vahvistustapa: 1=rajattu vain muinaisjäännös, 2=rajattu vain suoja-alue, 3=rajattu sekä muinaisjäännös että suoja-alue.

G. Maastomerkintä: 1=kuparitaulu, 2=kertova taulu, 3=paalurajaus ilman taulua, 4=paalurajaus ja taulu, 5=aitaus ja taulu, 6=rakennus ympärillä ja taulu.

MUONIO 204 Kajanki, Ylinen Utkujärvi NE, Kaarnestieva SW

-Pyyntikuopparyhmä ja kvartsilöytökeskittymä

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 6 pyyntikuoppaa ja 1 kvartsi-iskoskeskittymä

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 27.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 75 x 15 m (SW-NE)

x= 7551 24 y= 483 06 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.05 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A4? B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: 5 (?)

Omistaja: Aarno Muotka

Osoite:

Puhelin: 9696-532 289

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Ks. yllä: 6 kiinteää kuoppajäännettä sekä KM 29528: 1-9, pieniä kvartsi-iskoksia yht. 12 kpl.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 205.

Diat: OY n:o 80.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointilöydöksen varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) pyyntikuoppa, soikea, 8 x 5 x 0.6 m (WNW-ESE), valli max n. 2.2 x 0.03 m, sisäosa n. 4 x 3 m. Pohjalla palaneita puita; kuoppaa kaiveltu (?).

N. 7 m A):sta WSW on

B) pyyntikuoppa, suorakaide, 6 x 5 x 0.6 m (NE-SW), sisäosa 3 x 2 m, valli n. 2 x 0.05 m. Pohjalla puujätettä ja kuoppaa lienee äskettäin kaiveltu.

N. 1 m B):stä SW on

C) pyyntikuoppa, soikea (?), 7 x 6 x 0.2 m (NE-SW), valli n. 2 x 0.01 m, kairanäytteessä kaksoisPodsoli. Kuopan sisäosa n. 4

x 2.5 m.

Välittömästi C):n SW-puolella on

D) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. n. 7 m, syv. 0.3 m, valli n. 2 x 0.03 m, sisäosa suorakaidemainen, 3.5 x 2.5 m (NW-SE).

N. 8 m D):stä W on

E) pyyntikuoppa, pyöreä, 6 x 0.25 m, valli 2 x 0.02 m, sisäosan halk. n. 3 m.

N. 1.5 m E):stä W on

F) pyyntikuoppa, 7 x 5 x 0.2 m (SW-NE), valli max 2 x 0.05 m, sisäosa 4 x 2.5 m.

N. 10 (?) m F):stä SW oli

G) kvartsi-iskoskeskittymä, ala n. 1.5 m, josta yllä mainitut kappaleet löytyivät, hiekkapohjaisen tien pinnasta. Muuta kulttuurikerrokseen viittaavaa paikalla ei esiintynyt.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, variksenmarja, puolukka, jäkälä, kaksi mäntyä, paks. 10 ja 35 cm.

B)-F) vrt. A).

G) Kasvillisuus kulunut pois ajourasta.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jängistä (n. 35 m S) kohoava, harvaan mäntyä kasvava hiekkapohjainen ja loiva kumpare (SW-NE).

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Mökkitielle (SW-NE) paikalta on n. 5 m NW, ja Kaarnestievan jänkään päättyvään tiehen (SW-NE) n. 10 m SE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja hiekkapohjaisessa harjumaastossa: hienoa hiekkaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 22.9.1995; kvartsit pintapöimintana.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää yleiset luokituskriteerit (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue jäänteiden ulkoreunojen ympärillä: vähintään kumpare, jolla kuopanteet sijaitsevat.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Ylimuonion - Oloksen vesijohtokaivanto sivuaa aluetta joko jängän puolelta E:ssä tai järven puolelta W:ssä. Harjaluodeelle rakennetaan putkeen liitettävä vedenottamo vv. 1996 - 1997.

Lähilöytöjä: MUONIO 205 Ylinen Utkujärvi NE, Kajangin Tieva: esihistoriallinen asuinpaikka vallipainanteineen sijaitsee täältä n. 140 m SW; MUONIO 207 Kajanki, Kaarnestieva, Kaarnesjoki NE: asuinvallipainanne sijaitsee täältä n. 2120 m NE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Aarno Muotkan suvussa kulkeneen perimätiedon mukaan lähikohteessa no. 205, Kajangin Tievassa olisi ollut lappalaisten hauta ja/tai asuinpaikka.

MUONIO 205 Ylinen Utkujärvi NE, Kajangin Tieva

-Esihistoriallinen asuinpaikka: asuinvallipainanne, asuinpaikkakuoppa, palaneita kiviä, keittokiviä, kvartsilöytö

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen

Lukumäärä: Asuinvallipainanteita 1 - 2 kpl; asuinpaikkakuoppa 1 kpl; palaneita kiviä; keittokiviä; 2 kvartsi-iskosta

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 27.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 50 x 25 m (SE-NW)

x= 7551 16 **y=** 482 90 **z=** 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 11.1 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A4 B C4?5?6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Tila/Rno/nimi: 5

tai Kortteli/tontti/palsta: Kajangin Tieva

Omistaja: Aarno Muotka

Puhelin: 9696-532 289

Osoite:

Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Maastohavainnot kiinteistä jäänteistä: ks. yllä sekä kaksi kvartsi-iskosta, KM 29529: 1-2.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 205.

Diat: OY n:o 81.

Tarkastuksen aihe: Inventointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne, pyöreä, n. 8 x 6 x 0.30 m (SE-NW). Valli 2 x 0.05 m, SW-reuna osittain luonnollisesti sortunut penkereeltä alas; sisäosa 5 x 4 m. Kuopan pohjalla puujätettä ja kiviä, ympäristössä n. 10 m:n säteellä myös palaneita kiviä ja keittokiviä. Välittömästi A):n S-puolelta poimittiin myös kaksi pientä kvartsi-iskosta.

N. 19 m A):sta WNW on

B) asuinpaikkakuoppa, soikea, n. 5.5 x 3.5 x 0.6 m (SSE-NNW),

valli 1 x 0.02 m, sisäosa 3 x 2 m.

N. 1 m B):stä S on

painannemainen syvennys maassa, keskellä muutamia palaneita kiviä - kyseessä saattaa olla asuinvallipainanne.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Osittain paljaaksi kulunut, muuten jäkälää, sammalta, variksenmarjaa, heinää, puolukkaa sekä kolme mäntyä, paks. 20 - 25 cm.

B) Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja, suopursu, männyntaimi.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Järvestä (n. 20 m SW) loivasti kohoavan ja hiekkarannasta nousevan pengermän reuna laajassa, tasaisessa niemenkärjessä, joka on harvaa männikköä kasvavaa kangasmaastoa. Aarno Muotkan tiedonannon mukaan Mauri-myrsky 1980-luvulla kaatoi alueella runsaasti puustoa.

B) sijaitsee edellistä ylemmällä terassitasolla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) Huvilan piha-aluetta, jossa ovat sauna n. 8 m SE, mökki n. 10 m N ja aitta n. 16 m NE painanteesta käsin.

B) Huvilaan n. 6 m N.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maaperä hienoa hiekkaa.

A) Pohjalla voimakkaasti hiiltä.

B) Vallissa paikoin kaksoispuodsoli, pohjalla hiilikerros huuhtoumiskerroksen yllä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytyi kulttuurityöntekijän inventointilöytöjen tarkastuskierroksen yhteydessä, ruokataukopaikkaa etsittäessä.

Laajuuden arviointiperuste: Osa asuinpaikasta todennäköisesti huuhtoutunut järveen; maanalaisia jäänteitä saattaa esiintyä alueen E-osan tasaisella kentällä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää hyvin luokituskriteerin (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue havaintoalueen reunojen ympärillä; ks. "pinta-ala" yllä.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Mika Pouttu ja Aarno Muotka, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

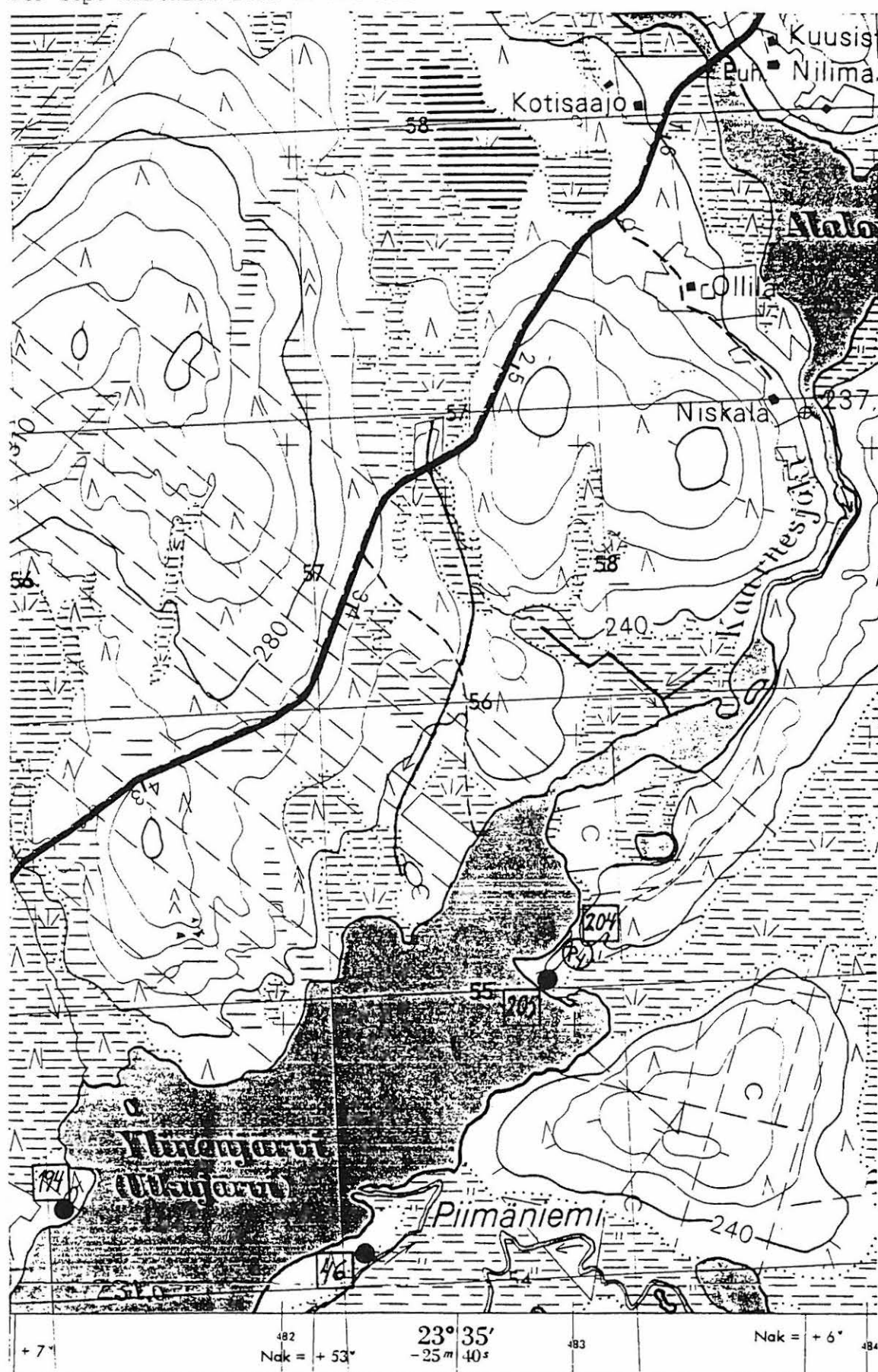
Piha-aluetta, joka on aktiivisessa käytössä. Tämä rasittaa jäänteitä, mutta maanomistajalle on tiedotettu asiasta ja kehoitettu varovaisuuteen.

Lähilöytöjä: MUONIO 204 Kajanki, Ylinen Utkujärvi NE, Kaarnestieva SW: pyyntikuopparyhmä ja kvartsilöytöalue n. 130 m NE; MUONIO 46 Ylinen Utkujärvi, Ruottojoen suu: kivistinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1100 m SW; MUONIO 194 Ylinen Utkujärvi W: kivistinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 1800 m WSW.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Aarno Muotka (n. 65 v. ?) kertoi, että hänen suvussaan kulkeneen perimätiedon mukaan tällä paikalla olisi muinoin sijainnut lappalaisten hauta- ja/tai asuinpaikka.

Ote top. kartasta 2724 07 KAJANKI

Kohteet MUONIO 46, 194, 204, 205

MUONIO 206 Kajanki, Alalompolo SE, Kaarnestieva

-Pyynti- tai purnukuoppa (?)

*Kajanka VtB
muonio*

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: n. 10 x 9 m (NW-SE)

x= 7553 36 y= 484 13 z= 245

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.8 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A1? B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Yksi kiinteä kuoppajäännös.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointilöydön varmentaminen.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):Pyynti- tai purnukuoppa (?), soikea, 4 x 3.5 x 0.5 m (NW-SE), valli 1 x 0 - 0.03 m, sisäosa 2.5 x 2 m. Vallilla osittain kolme podsolikerrosta, NW-puolelta se lähes puuttuu - mahdollisesti kaiveltu myöhemmin.Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Puolukka, sammal, jäkälä, variksenmarja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Harvaan mäntyä kasvavaa, kumpuilevaa kangasmaastoa, järveen (150 m NW) loivasti laskevan kumpareen alaosa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Poroaidalle (WNW-ESE) n. 200 m NE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto; pohjana hieno hiekka, jonkin verran m. hienorakeista soraa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän inventointilöytö 22.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; tyypillinen luokkansa edustaja (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen reunojen ympärillä, ks. yllä "pinta-ala".

Havaintomahdollisuudet: Melko hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: MUONIO 207 Kajanki, Kaarnesjoki NE, Kaarnestieva: Asuinvallipainanne sijaitsee täältä n. 300 m SSW.

MUONIO 207 Kajanki, Kaarnesjoki NE, Kaarnestieva

-Asuinvallipainanne

Kajanki 2016:
Luontainen

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 10 X 8 m (W-E)

x= 7553 12 y= 483 97 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.6 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Yksi kiinteä kuoppajäänne.**TARKASTUSKERTOMUS****Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointilöydöksen varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Asuinvallipainanne (?), pyöreähkö, 5 x 4 x 0.15 m (W-E), valli max 1.5 x 0.03 m, sisäosa pyöreä, halk. 3 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, sammal, puolukka.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Mäntykangasharjanteiden ympäröimä terassimainen tasanne, jonka NE-puolella on tasainen alue. Järven ja joen yhtymäkohtaan (NW) on n. 200 m.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Asutusta järven W-rannalla vastapäätä löytökohdetta (minimietäisyys n. 250 m).

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuuriryöntekijän inventointilöytö 22.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokituskriteerin (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä; reilunkokoinen alue määriteltä yllä, ks. "pinta-ala".

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lähistöllä suoritettu jonkin verran metsänhakkuuta.

Lähilöytöjä: MUONIO 206 Kajanki, Alalompola SE, Kaarnestieva: pyynti- tai purnukuoppa sijaitsee täältä n. 300 m NE. MUONIO 204 Kajanki, Ylinen Utkujärvi NE, Kaarnestieva SW: pyyntikuopparyhmä ja kvartsikeskittymä sijaitsee täältä n. 2110 m SW.

MUONIO 208 Kajanki, Muorijärvi E, Muorintytär

-Esihistoriallinen asuinpaikka: asuinvallipainanne ja -kuoppa

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 asuinvallipainanne ja 1 asuinpaikkakuoppa

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: N. 35 x 10 m (E-W)

x= 7555 70 y= 484 17 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15.1 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää painannejäännettä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointilöydöksen varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne, soikea, n. 8 x 6 x 0.2 m (SW-NE), valli heikko, n. 2.5 x 0.01 m, sisäosa n. 4 x 3 m.

N. 20 m A):sta E on

B) asuinpaikkakuoppa, pyöreä, halk. n. 3 m, ei selvää vallia.

Muinaisjäänneksen pintakasvillisuus:

A) Sammal, puolukka, jäkälä, neljä mäntyä, paks. 7 - 30 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) Jyrkästi etelästä käsin kohoava, harvaan mäntyjä kasvava, loivasti Muorijärveen (n. 100 m NW) laskeva SW-NE -suuntainen kangaskumpare.

B) Muorintytär -lampeen on paikalta n. 50 m E.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Huvila n. 20 m A):sta NNW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; hiekkapohjainen maasto.

A) Vallilla osittain heikko kaksoispodsoli; pohjanäytteessä esiintyi hiiltä.

B) Reunalta n. 20 cm:n etäisyydellä oli kaksoispodsoli.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 25.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää luokkakriteerin (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue löytöalueen reunojen ympärillä (ks. "pinta-ala").

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: MUONIO 209 Kajanki, Muorijärvi SE: pyyntikuoppa sijaitsee täältä n. 220 m WSW; MUONIO 197 Kajanki, Muorijärvi: saivojärvi sijaitsee paikalta n. 100 m W; MUONIO 196 ja 218 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharju SW: Pyyntikuoppa-alue sijaitsee täältä 550 - 750 m N; MUONIO 198 Kajanki, Tervonjätkä: liesiasuinpaikka sijaitsee täältä n. 1080 m WNW; MUONIO 195 Kajanki, Muorijärvi SW, Taapurivuori: pyynti- ja/tai perunakuopparyhmä sijaitsee täältä n. 600 m WSW; MUONIO 24 Kajanki: rautakirveen irtolöytöpaikka sijaitsee täältä n. 840 m WSW.

MUONIO 209 Kajanki, Muorijärvi SE

-Pyyntikuoppa ja purnu (?)

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 pyyntikuoppa, 1 asuinpaikkakuoppa/purnu (?)

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: Halk. n. 15 m

x= 7555 61 y= 483 95 z= 240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 15 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Yksi kiinteä kuoppajäännös sekä yksi painanne.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän inventointilöydösten arviointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Pyyntikuoppa (?) / asuinpaikkakuoppa (?), suorakaidemainen, 6 x 5 x 0.25 m (NW-SE), valli n. 2 x 0.01 m, sisäosa n. 3 x 2 m. Täältä 2 - 3 m S on

B) toinen, mutta loiva painanne, epämääräinen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Sammal, jäkälä, puolukka, variksenmarja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kangasmaastosta kohoava, järveen (WNW) työntyvä ja harvaan mäntyä kasvava kumpare.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Huvilan saunarakennus sijaitsee löytöpaikalta n. 70 m SSW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Hiekkapohjainen maasto; pyyntikuopan vallilla kaksoispuodsoli, pohjalla hiiltä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 25.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; suhteellisen tavanomainen kuoppakohde (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue löytöyksiköiden reunojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: MUONIO 208 Kajanki, Muorijärvi E, Muorintytär: kaksi asuinvallipainannetta sijaitsevat täältä n. 230 ENE. MUONIO 24 Kajanki: rautakirveen löytöpaikka sijaitsee täältä n. 600 m WSW. MUONIO 197 Kajanki, Muorijärvi: saivovesi sijaitsee välittömästi löytöalueen WNW-puolella. MUONIO 196, 218 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharju SW: pyyntikuopparyhmä sijaitsee täältä 650 - 880 m NNE; MUONIO 195 Kajanki, Muorijärvi SW, Taapurivuori: pyynti- ja/tai perunakuoppia n. 330 m W; MUONIO 198 Kajanki, Tervonjätkä: esihistoriallinen liesiasuinpaikka sijaitsee täältä n. 930 m WNW.

MUONIO 210 Kajanki, Juutilaisenjärvi SE

-Esihistoriallinen asuinpaikka: asuinvallipainanteita ja pyyntikuoppia

Luokka: I - II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaika/historiallinen (?)

Lukumäärä: Asuinvallipainanteita 4 kpl; pyyntikuopparyhmiä 2 kpl
à 3 pyyntikuoppaa, joita yhteensä siis 6 kpl.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: A: n. 65 x 30 m (E-W)

B: n. 60 x 15 m (SSW-NNE)

C: n. 60 x 10 m (E-W)

x= 7558 10 - 26 y= 487 63 - 88 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17.5 km Muonion kirkosta
NNE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 (7) D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot 10 kiinteästä kuoppa- ja
painannerakenteesta maastossa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 212.

Tarkastuksen aihe: Esihistorialliseen pyyntiin liittyvien
jäänteiden etsintä (Kajangin sisarusten) tiedonannon pohjalta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:
leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat,
kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,
leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet,
kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Alue A:

1) Asuinvallipainanne, pyöreä, halk. n. 6 m, syv. 30 cm.
N. 4 m 1):stä SE on

2) Asuinpaikkakuoppa, pyöreä, halk. n. 3 m, syv. 20 cm.
N. 9 m 1):stä E on

3) Asuinvallipainanne, pyöreä, halk. n. 5 m, syv. 25 cm,
matalahko, loiva ympärysvalli.

N. 21 m 3):sta E on

4) Asuinvallipainanne, pyöreä, halk. 6 m, syv. 30 cm, matalahko, loiva ympärysvalli.

N. 47 m 1):stä SSW on

Alue B

5) Pyyntikuoppa (?), pyöreä, halk. 9 m, syv. 90 cm, vallillinen. N. 18 m 5):sta SSW on

6) pyyntikuoppa (?), pyöreä, halk. 7 m, syv. 1 m, vallillinen. N. 20 m 6):sta SSW on

7) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. 8 m, syv. 45 cm, vallillinen. N. 10 m 4):sta ESE on

Alue C

8) Pyyntikuoppa, pyöreä, halk. 7 m, syv. 1 m, loivat vallit. N. 11 m 8):sta E on

9) pyyntikuoppa, pyöreähkö, halk. 4.5 m, syv. 55 - 60 cm, heikohkot vallit.

N. 28 m 9):stä E on

10) pyyntikuoppa, pyöreä, halk. 7 m, josta vallin lev. 2 m, syv. 55 cm, ympärillä palaneita kiviä.

Kaikkien pyyntikuoppien muoto on suppilomainen.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Pääasiassa jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Loivasti kumpareittain polveilevaa hiekkapohjaista, mäntyvaltaista jäkäläkangasta, josta järven rantaan on 20 - 100 m NW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäajoura (SW-NE) sijaitsee täältä n. 100 m SSE.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintamorfologisia havaintoja; hieno hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa syksyllä 1995.

Laajuuden arviointiperuste: Lähistöllä saattaa olla lisää samanlaisia kuoppia, joita ei tällä käyntikerralla havaittu.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; kohde varsin hyvin säilynyt; kuoppien luonteen selvitys vaatii vielä tarkempaa analyysia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue kuopanteiden ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Suhteellisen hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; Hilikka Oksala.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lienee nykyisellään porolaidunaluetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 211 ja 212 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi E ja NE: pyyntikuopat sijaitsevat täältä n. 300 m NE ja 350 m N.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Hellin Kajangin tiedonanto kolmesta pyyntikuopasta Juutilaisenmaalla (25.9.1995).

MUONIO 211 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi E

-Pyyntikuopparyhmä

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallisia (?) /saamelaisaikaisia

Lukumäärä: 4 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: n. 60 x 60 m

x= 7558 48 - 56 y= 487 99 - 488 10 z= n. 255

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17.5 km Muonion kirkolta NNE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja:

Omistaja: Valtionmaa/Metsähallitus

Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä pyyntikuopparakenteista.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 212.

Tarkastuksen aihe: Tiedonannon perusteella suoritettu maastotarkastus tavoitteena pyyntikuoppien löytäminen ao. alueelta inventoinnin yhteydessä.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):A) Pyyntikuoppa, soikea, n. 5 x 4 x 0.5 m (WSW-ENE), heikko valli.

N. 16 m A):sta S on

B) pyyntikuoppa, pitkulainen, 4 x 3 x 0.15 m (NNE-SSW), heikko valli.

N. 18 m B):stä S on

C) pyyntikuoppa, pitkulainen ja soikea, 4 x 3 x 0.5 m (ENE-WSW), valli heikko. Kuopassa oli pitkittäin molemmista päistä veistetty seiväs, jonka paksuus oli 4 cm ja pituus 1.5 m.

N. 52 m C):stä E on

D) pyyntikuoppa, pitkulainen, 5 x 5 x 0.35 m, sisämitat 3 x 2.5 m (E-W), valli paikoin selkeähkö, mutta matala.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Pääasiassa jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Hiekkapohjainen, mäntyvaltainen jäkäläkangastasanne järven (NW) ja kosteikon (SE) välisellä kannaksella.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Metsäajoura (NE-SW) sivuaa välittömästi B):tä sen E-puolitse, A):n ja B):n sekä C):n ja D):n välitse. Porokämpä sijaitsee paikalta n. 200 m WNW, ja erotusaita n. 250 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavaintoja; kasvipeitteen alla hieno hiekka.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä syksyllä 1995, osin Kajangin siskosten antaman vihjeen pohjalta.

Laajuuden arviointiperuste: Tilannehavainnot. Samaan ryhmään saattaa etäämmällä liittyä lisää kuoppia.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää ainakin luokan yleiskriteerit (Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen ympäröivä minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Tiedonantaja Hellin Kajanki sisarineen,
Kajanki
99300 MUONIO
Tarvittaessa Hilikka Oksala tai
Mika Pouttu, Muonio.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:
Ajoura jonkin verran kuluttaa etenkin painannetta B).

Lähilöytöjä: MUONIO 210 Kajanki, Juutilaisenjärvi SE: asuinpaikka ja pyyntikuoppajärjestelmä sijaitsee täältä n. 300 m SSE; MUONIO 212 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi NE: yksittäinen pyyntikuoppa sijaitsee täältä n. 240 m WNW.

MUONIO 212 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi NE

-Pyyntikuoppa

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/saamelaisaikainen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 28.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: n. 7 x 6 m (NW-SE)

x= 7558 59 y= 487 81 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 17.8 km Muonion kirkosta NNE.

Hoito ja kunto

A1 B1 C4,6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24

Postitmp: 95700 PELLO

Aiemmat tiedot: Hellin Kajangin vihje alueella sijaitsevista pyyntikuopista.Tarkastuslöydöt: Yksittäinen kiinteä pyyntikuoppa.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 212.

Tarkastuksen aihe: Tavoite löytää alueen pyyntikuopat vihjeen pohjalta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Pyyntikuoppa, pitkulainen, 6 - 7 x 6 x 0.5 m (NW-SE), sisämitat 4 x 3.3 m, valli n. 2 x 0.05 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Variksenmarjaa, heinätuppoja, jäkälää, puolukkaa.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Tasaisen mäntyvaltaisen jäkäläkankaan S-reuna, jonka taitteeseen on paikalta vielä 10 m:n etäisyys. Järven ranta näkyy n. 200 metrin päässä SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ajoura (NE-SW) sijaitsee paikalta n. 2 m N. Porokämpään (WSW) on tältä n. 80 m. Erotusaita-aluetta.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainto hienolla hiekkapohjalla.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä vihjeen perusteella syyskuun lopulla 1995.

Laaajuuden arviointiperuste: Ao. havainto; ympäristössä saattaa todennäköisesti esiintyä runsaastikin lisää pyyntikuoppia, erityisesti kohti N, jossa ei työajan puitteissa ehditty käydä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; täyttää vähintään nämä luokituskriteerit (ks. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Vähintään lakisääteinen minimisuoja-alue kohteen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Tarvittaessa H. Oksala tai Mika Pouttu, Muonio.

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

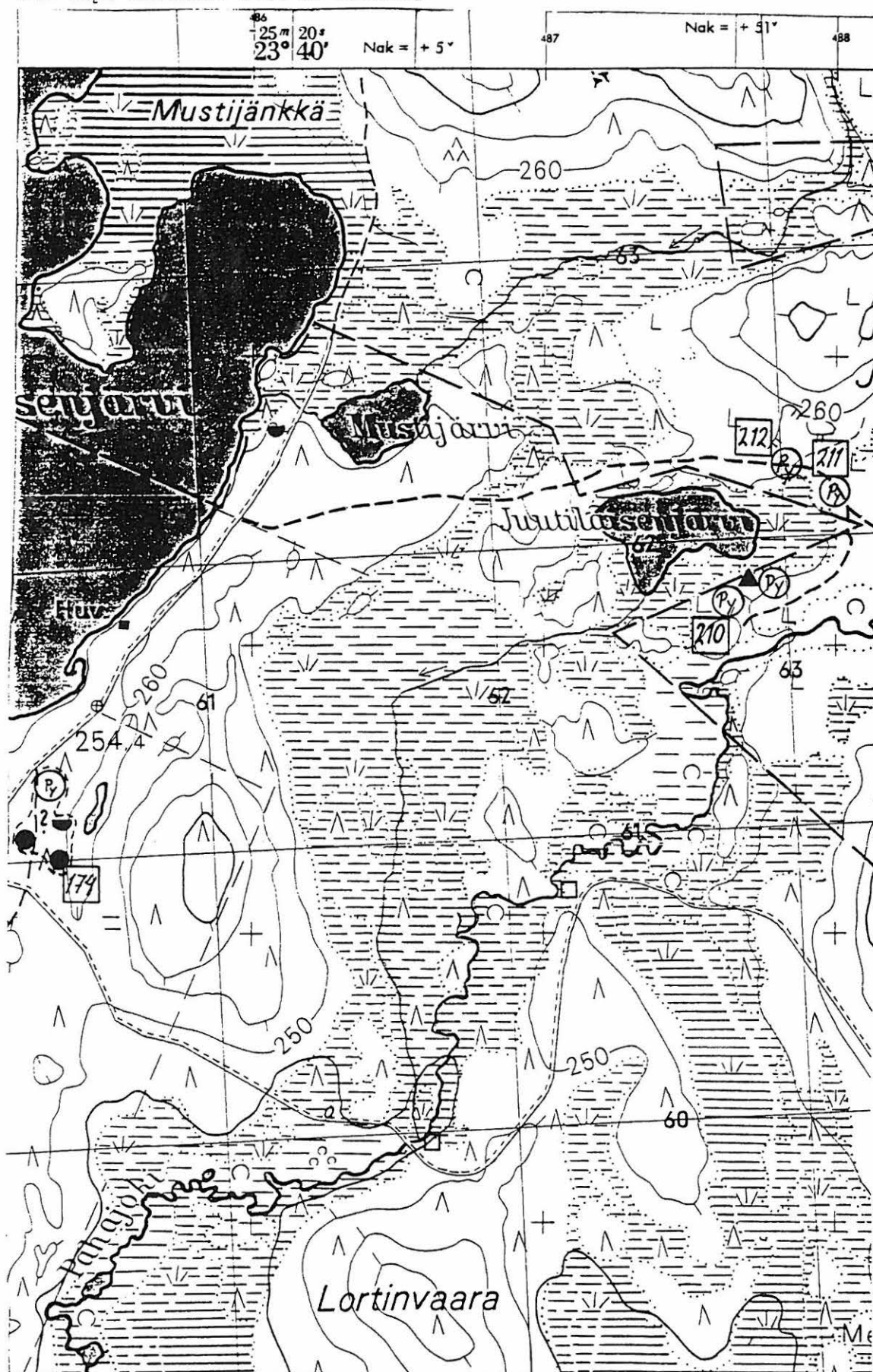
Ajoittaisen vilkkaan erotustoiminnan vuoksi alueella kohteen voisi esim. aidata eroosion varalta.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Ks. edellä; tien ja poroerotusalueen toiminnot saattavat kuluttaa kohdetta.

Lähilöytöjä: MUONIO 211 Kajanki, Juutilaisenmaa, Juutilaisenjärvi E: neljän pyyntikuopan ryhmä sijaitsee tältä n. 200 m SE. MUONIO 210 Kajanki, Juutilaisenjärvi SE: asuinvallipainanne- ja pyyntikuoppakompleksi sijaitsee tältä n. 340 m S. Kokonaisuutena Juutilaisenjärven löydöksiä voidaan pitää yhteinäisenä muinaisjäännösalueena.

Ote top. kartasta 2724 07 KAJANKI

Kohteet MUONIO 174 ja 210-212 sekä kaksi tuvanpohjaa ja yksi tervahauta

MUONIO 213 Kätkäsuvento, Vuopionpalo SW, Kätkäjärvi N

-Pyyntikuoppia

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoria/saamelaisaika

Lukumäärä: 2 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 2.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 05 SONKAMUOTKA (1969)

Pinta-ala: n. 45 x 15 m (SSW-NNE)

x= 7560 26 y= 473 68 z= n. 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.1 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Kaksi kiinteää kuoppajäännettä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 217.

Tarkastuksen aihe: Kulttuuriryöntekijän löydösten varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Pyyntikuoppa, pyöreä, halk. 7 m, syv. 30 cm, ei havaittavaa vallia, sisäosan halk. 3.5 m, pohja pitkulainen (S-N).

N. 18 m A):sta NNE on

B) pyyntikuoppa, soikea, 7 x 5 x 0.3 m (S-N), loiva, vallia ei havaittavissa, sisäosa 4 x 3 m.

Muinaisjäänneksen pintakasvillisuus:

A) Variksenmarja, jäkälä, heinä, kanerva, yksi männyntaimi.

B) Jäkälä, sammal, puolukka, keskellä kaksi mäntyä, paks. 10 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

W-E -suuntaisen harjanteen päällä. Harjanne laskee ensin jyrkästi ja sitten loivemmin järveen n. 30 m SE. Mäntyvaltaista kangasmaastoa.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Sauna A):sta n. 30 m SE, hirsihuvila n. 40 m ENE, W-E -suuntainen tie n. 50 m NW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maaperä hiekkapohjainen. Pakkasen jäädyttämän maan vuoksi kuopista ei saanut kairanäytteitä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

A) kulttuurityöntekijän inventointilöytö 29.9.1995; B) tarkastajan inventointilöytö 2.10.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; varsin tyypillinen luokan edustaja (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue havaintojen ulkoreunojen ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Varsin hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: MUONIO 214 Kätkäsvanto, Vuopionpalo: asuinvallipainanne sijaitsee täältä n. 800 m N. MUONIO 215 Kätkäsvanto, Kätkäjärvi W: kivikautinen kvartsiasuinpaikka sijaitsee täältä n. 870 m SW. MUONIO 216 Kätkäsvanto, Kätkäjärvi: esihistoriallisia asuinvallipainanteita ja historiallisen ajan jäänteitä sijaitsee täältä n. 1060 m SW.

MUONIO 214 Kätkäsuvento, Vuopionpalo

-Asuinvallipainanne

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/esihistoriallinen

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 2.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 05 SONKAMUOTKA (1969)

Pinta-ala: Halk. n. 10 m

x= 7561 06 y= 473 68 z= n. 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 23.8 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A1 B1 C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaata/Metsähallitus Puhelin: 9695-512 021

Osoite: Nivanpääntie 24 Postitmp: 95700 PELLO

Tarkastuslöydöt: Kiinteä painanteen jäännös.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 217.

Tarkastuksen aihe: Kulttuurityöntekijän inventointilöydön varmennus.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Asuinvallipainanne, pyöreä, halk. 6 m, syv. 30 cm, valli n. 2 x 0 - 0.05 m, osittain heikko, sisäosan halk. n. 3 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, puolukka, variksenmarja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Lammen (n. 10 m E) rannasta portaittain nousevan kumpareen terassimaisella alatasanteella, harvaan mäntyjä kasvavalla puistomaisella jäkäläkankaalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Ajoura n. 50 m SW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Maapohja hienoa hiekkaa. Kairanäytteessä esiintyi hiiltä sekä huuhtoumiskerroksen alla vahva likamaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Kulttuurityöntekijän inventointilöytö 29.9.1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; luokituskriteeri täyttyy (vrt. Kotivuori - Torvinen 1993: 10).

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue; vrt. yllä "pinta-ala".

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Mika Pouttu, Muonio; tarvittaessa Hilikka Oksala.

Lähilöytöjä: Löytöpaikalta 120 - 200 m kohti W ja SW esiintyy useita (ainakin 5 eri havaintoa) pengerrettyjä, vallien ympäröimiä painanteita tai tasanteita, eri muotoisia ja kokoisia mäntykangaskumpareilla ja harjanteilla alueella sijaitsevan pikkujärven E-puolella. Ajanpuutteen vuoksi rakenteita ei ehditty tutkia perusteellisesti kairalla. Lienevätkö kyseessä vanhat tervahautojen pohjat tai peräti jonkinlaiset esihistorialliset asuinvallipainanteet (?). Näiden lisäksi Vuopionpalossa esiintyy runsaasti saksalaissodan (1945) aikaisia ampumapoteroryhmiä. MUONIO 213 Kätkäsvanto, Vuopionpalo SW, Kätkäjärvi N: kaksi pyyntikuoppaa sijaitsee tästä kohteesta n. 780 m S. MUONIO 217 Kätkäsvanto, Myllykorva: kivikautinen asuinpaikka (?) sijaitsee täältä n. 2600 m WNW. MUONIO 51 Kätkäsvanto, Sonkamuotka: pyyntikuoppajärjestelmä sijaitsee täältä n. 2600 m NW; MUONIO 8 Kätkäsvanto, Kaarantojärvi N: seitakivi ja asuinkenttä sijaitsee täältä n. 4650 m N.

MUONIO 215 Kätkäsuvento, Kätkäjärvi W

-Kivikautinen kvarttsiasuinpaikka

Luokka: I - II

Lukumäärä: 1 kohde, josta useita kvarttsiesineitä, ja -iskoksia ja palanutta luuta.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 2.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 04 KÄTKÄSUVENTO (1968)

Pinta-ala: 20 x 35 m (E-W)

x= 7559 44 y= 473 15 z= 260 - 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 22.5 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A4 B4 C3,5 (?) D E1,5 F1 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29530: 1-29 runsaasti kvarttsiesineitä, -teriä ja -iskoksia sekä pari kappaletta palanutta luuta.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 216.

Diat: OY n:ot 82 ja 83.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisen ihmistoiminnan merkkien etsintä inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Kvartsilöytöalue, josta pintapoimintana tallennettiin runsaasti erikokoista kvarttsikalustoa, kuten esineitä, teriä, teelmiä ja iskoksia n. 20 x 35 m olevalta alueelta (E-W). (Yht. 53 iskettyä kvarttsia sekä kauniin pyöreäksi hioutunut valkea pieni kvartsiitti). Lisäksi poimittiin mukaan kaksi palaneen luun kappaletta, joista pienempi saattaisi olla peräisin linnusta. Erityisen tiheä keskittymä oli alueen W-osassa.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Osittain kulunut pois, muuten jäkälää, variksenmarjaa, kanervaa ja männyn taimia.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Harjanteiden ja kumpareiden ympäröimä "kattila", mäntyä kasvava hiekkapohjainen ja kuivahko jäkälä-/puolukkakangas järven lahden pohjukassa, joka laskee loivasti rantaviivaan n. 35 m SSE.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee kahtaalle haarautuvan tilustien (SW-NE) risteyksessä, josta toinen tie kääntyy kohti N ja toinen kohti E. Alueen E-osassa on sähköpylväs, joka jakaa langat kohti SE ja SW. Paikalta on näkyvyys rantahuvilaan n. 150 m S.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintalöytöjä erittäin hienosta vaaleankeltaisesta hiekasta, ei erityisiä värjäytyksiä - ajamisen sekoittamaa.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoinnin yhteydessä lokakuun alussa 1995.

Laajuuden arviointiperuste: Pintapoimintalöytöjen muodostama alue.

Luokitusehdotus perusteluineen: I - II; kvartsiaineisto on monipuolinen ja korkeatasoinen sisältäen selviä esineitä ja teriä. Mahdollisesti kyseessä "työkalusarja".

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä määritetty minimialue sekä lakisääteinen suoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset - kvartsit ehkä tulivat kootuksi loppuun pinnalta.

Opas: Tarvittaessa H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Väylät lienevät kesäisin jatkuvassa käytössä, mikä on sekoittanut ja rikkonut löytökerrostuman.

Lähilöytöjä: MUONIO 216 Kätkäsuvento, Kätkäjärvi: mahdollisesti tähän kohteeseen liittyvät asuinvallipainanteet sijaitsevat täältä n. 150 m W.

MUONIO 216 Kätkäsuvento, Kätkäjärvi

-Esihistoriallinen/historiallisen ajan asuinpaikka:
Kivikaudentyyppisiä asuinvallipainanteita, resenttejä (?)
kuoppia, tuvanpohja

Luokka: II

Ajoitus: Kivikausi/historiallinen aika (?)

Lukumäärä: asuinvallipainanteita 2 kpl, resenttejä kuoppia 3 kpl,
tuvanpohja 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 2.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 04 KÄTKÄSUVENTO (1968)

Pinta-ala: N. 70 x 30 m (SW-NE)

x= 7559 48 y= 473 02 z= n. 255

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 22.6 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A1?, 4? B C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainnot kiinteistä kuoppajäänteistä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 216.

Tarkastuksen aihe: Maaston topografian tarkkailu
esihistoriallisten asutusmerkkien kartoittamiseksi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat:
leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat,
kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat,
leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet,
kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne (?), soikeanpyöreä, allasmainen, 8 x 7.5
x 0 - 0.4 m, valli n. 2.5 x 0.07 m, SW:ssä epäselvä.
Sisähalkaisija n. 4 m.

N. 1 m A):sta W on

B) kaksoispainanne, n. 10 x 5 x 0.2 - 0.5 m (SE-NW), pienempi
painanne sijaitsee SE-puolella.

N. 9 m A):sta W on

C) asuinvallipainanne (?), pyöreä, laaja, allas- ja/tai
kraaterimainen, halk. 11 m, syv. 0.7 m, valli n. 3 x 0.15 m,
sisämitat: halk. n. 6 m ja pohjan halk. n. 1 m.

N. 1.5 m C):stä SW on

D) kuoppa, 2 x 1.1 x 0.65 m, valliton, reunat osittain romahtaneet, resentti.

N. 19 m A):sta SSW on

E) tuvanpohja, suorakaide, 5 x 4 x 0.5 m (S-N), vallit n. 0.7 x 0.1, mahdollisesti ns. multakodan jäännöksi historialliselta ajalta (?).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Variksenmarja, puolukka, jäkälä, männyn taimia, N-vallilla kaksi mäntyä paksuudeltaan $\approx$ 20 cm.

C) jäkälä, kanerva, puolukka, vallilla männyn taimi, kolme 5 cm paksua mäntyä sekä kolme 20 - 25 cm paksua mäntyä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Hiekkapohjainen jäkäläkangaskumpare, jossa kasvaa harvaa männikköä. Järven lahden rantaan (ESE) on täältä n. 50 m. NW:ssä on pieni pyöreä jänkä n. 40 metrin etäisyydellä.

E) sijaitsee kumpareen juurella, sen S-reunalla.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Tilustie (SW-NE) on täältä n. 17 m SSE, ja asuintalo n. 40 m WNW. Kilpisjärvelle johtavalle tielle E8 on täältä n. 80 m SW.

E) sijaitsee kahden tieuran risteyskohdassa.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A) Kaksoispuodsolia esiintyy, mutta ylemmän huuhtoutumiskerros on paikoin epäselvä. Myös painanteen pohjan huuhtoutumiskerros on heikko. Hienoa hiekkaa.

B) Kairanäytteen yläosa sekoittunut. Myös reunojen terävyys viittaa resenttisyyteen.

C) Vallissa paikoin kaksoispuodsoli, paikoin hyvin kehittynyt. Pohjalla sekoittunutta likamaata (?).

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa lokakuun alussa 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; A)- ja C)-painanteet saattavat liittyä kohteeseen MUONIO 215; painanteiden määrittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Hiekkakumpare lähiympäristöineen lakisääteisten suoja-alueiden mukaan.

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

Opas: Tarvittaessa H. Oksala.

LähiLöytöjä: MUONIO 215 Kätkäsuovanto, Kätkäjärvi W: kivikautinen kvartsisuonipaikka sijaitsee täältä n. 150 m E. Löytöjä, mm. pyyntikuoppia tunnetaan myös järven N-päästä.

[illegible]

MUONIO 217 Kätkäsuvento, Sonkamuotka, Myllykorva

-Esihistoriallinen asuinpaikka (?): palaneita kiviä ja asuinvallipainanne

*Krafft, Wb.
(Lupat)*

Luokka: II

Ajoitus: Esihistoriallinen/kivikausi?

Lukumäärä: 1 asuinvallipainanne, 1 esiintymä palaneita kiviä

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 3.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 05 SONKAMUOTKA (1969)

Pinta-ala: N. 45 x 17 m (SW-NE)

x= 7562 46 y= 471 49 z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 27.2 km Muonion kirkosta NW.

Hoito ja kunto

A4 B1 C1,2,3,4,5,6 D E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Niemelät

Puhelin: 9696-538 718

Osoite: Myllykorva, Kätkäsuvento Postitmp: 99300 MUONIO

Tarkastuslöydöt: Havainnot palaneista kivistä sekä yhdestä asuinvallipainannetta muistuttavasta rakenteesta.

TARKASTUSKERTOMUS**Liitteet:**

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 217.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten asutusmerkkien etsintä inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Palaneiden kivien esiintymä, muutamia palaneita, kooltaan n. 5 cm olevia kiviä siellä täällä n. 35 x 17 m laajalla alueella (SW-NE).

A): N SW-puolella on

B) ilmeinen asuinvallipainanne, soikeahko, n. 8 x 6 x 0.1 m (SW-NE), valli n. 1.5 x 0.03 m, sisämitat n. 3 x 4 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) Ajamisen paljaaksi kuluttamaa pintaa. Muuten kariketta, heinää, ympärillä nuorta männikköä, kuivaa puolukka-/variksenmarjapohjaista kangasta.

B) Heinä, karike, reunoilla variksenmarjaa, puolukkaa ja 3 - 20 cm paksuja mäntyjä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Pihapiiriä ja varastoaluetta kosken rannalla jokitörmän yläterassin NW-laidalla. Hyvä näkyvyys jokeen ja koskeen, n. 30 m NW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Varastorakennus sijaitsee kohteesta n. 60 m ESE, vanha tie (S-N) n. 50 m E, naapuritontin päärakennus, uudehko matalakattoinen omakotitalo, sijaitsee n. 40 NNE, Niemelän tilan oma päärakennus sijaitsee n. 100 m SSE, ja uudistalo samalla tontilla n. 150 m löytökohteesta SSW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Sorapohja.

B) Kairanäytteessä vahva huuhtoutumiskerros painanteen pohjalla sekä valleilla - maan jäätyneisyys esti syvemmän näytteen irroittamisen.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa, ks. yllä.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; kohteen luonteen selvitys vaatii lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Yllä esitetty ala; lakisääteinen minimisuoja-alue.

Havaintomahdollisuudet: Vaatii tarkkuutta.

Opas: Tarvittaessa H. Oksala.

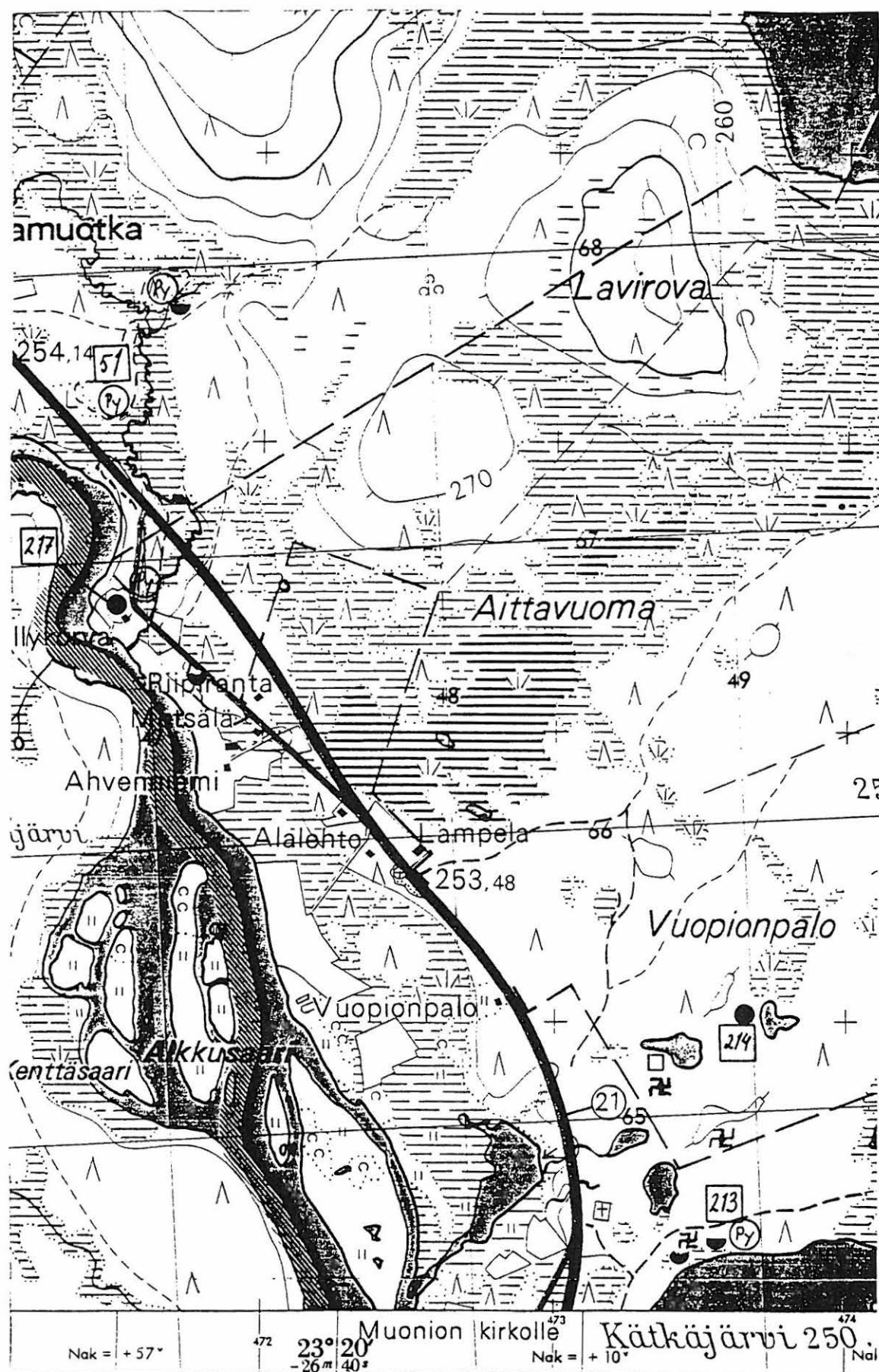
Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Aluetta käytetään raskaiden maatalouskoneiden, vanhojen renkaiden ym. varastointiin, mikä kuluttaa maaperää.

Lähilöytöjä: MUONIO 51 Kätkäsuvento, Sonkajoki: laaja pyyntikuopparyhmä sekä tervahautoja laajalla alueella alk. n. 640 m täältä N.

Jatkotoimenpiteitä: Kohdetta ja sen ympäristöä voisi vähän siivota, mikä saattaa antaa lisätietoa myös vallipainanteen piirteistä.

Ote top. kartasta 2724 05 SONKAMUOTKA

Kohteet MUONIO 51, 213, 214 ja 217 sekä neljä tervahautaa, tuvanpohja sekä kolme sotapoteroaluetta

MUONIO 218 Kajanki, Muorinharju

-Pyyntikuoppa

Luokka: II

Ajoitus:

Esihistoriallinen/saamelaisaikainen/historiallinen (?)

Lukumäärä: 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 4.10.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 07 KAJANKI (1968)

Pinta-ala: 10 x 8 m (ENE-WSW)

x= 7556 43 y= 484 14 z= 270

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 16 km Muonion kirkosta N.

Hoito ja kunto

A4 B C4,6 D E5 F1,3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Havainto yksittäisestä kuopparakenteesta.TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 218.

Tarkastuksen aihe: Esihistoriallisten ihmistoiminnan merkkien etsintä maastosta inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Pyyntikuoppa, kookas, syvä, soikeanpyöreä, 10 x 8 x 1.4 m (ENE-WSW), vallia ilmeisesti liikuteltu, näkyvissä 4.5 x 0.3 m, kuopan sisämitat 5.5 x 4.5 m, pohja pitkänsoikea, 1.2 x 0.8 m.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Pohjalla sammal, jäkälää, variksenmarjaa, männyntaimia, yhden männyn paksuus n. 4 cm.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Hiekkapohjainen suppamaasto, jossa on jyrkkiä mäntykangaskumpareita. Jäkälä-, puolukka- ja variksenmarjapohjainen.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee tien (SW-NE) ja samansuuntaisen poroaidan välissä olevan, samansuuntaisen harjanteen jäänteiden päällä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kairanäyte osoitti sekoittuneisuutta - turpeen alla välittömästi oli tumma kerros, ja sen alla hieno vaalea pohjahiekka. Kuopan pohjassa tämän resentin (?) kerroksen alla oli harmaaksi huuhtoutunutta, mutta hiilensekaista likamaata.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa, ensimmäinen havainto auton ikkunasta ohi ajettaessa syksyllä 1995.

Luokitusehdotus perusteluineen: II; rakenne hyvin säilynyt häiriöistä huolimatta; varmistus vaatii lisätutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimisuoja-alue, joka tosin on tuhoutunut painanteen SE-puolella l. tien puolella.

Havaintomahdollisuudet: Erittäin hyvät.

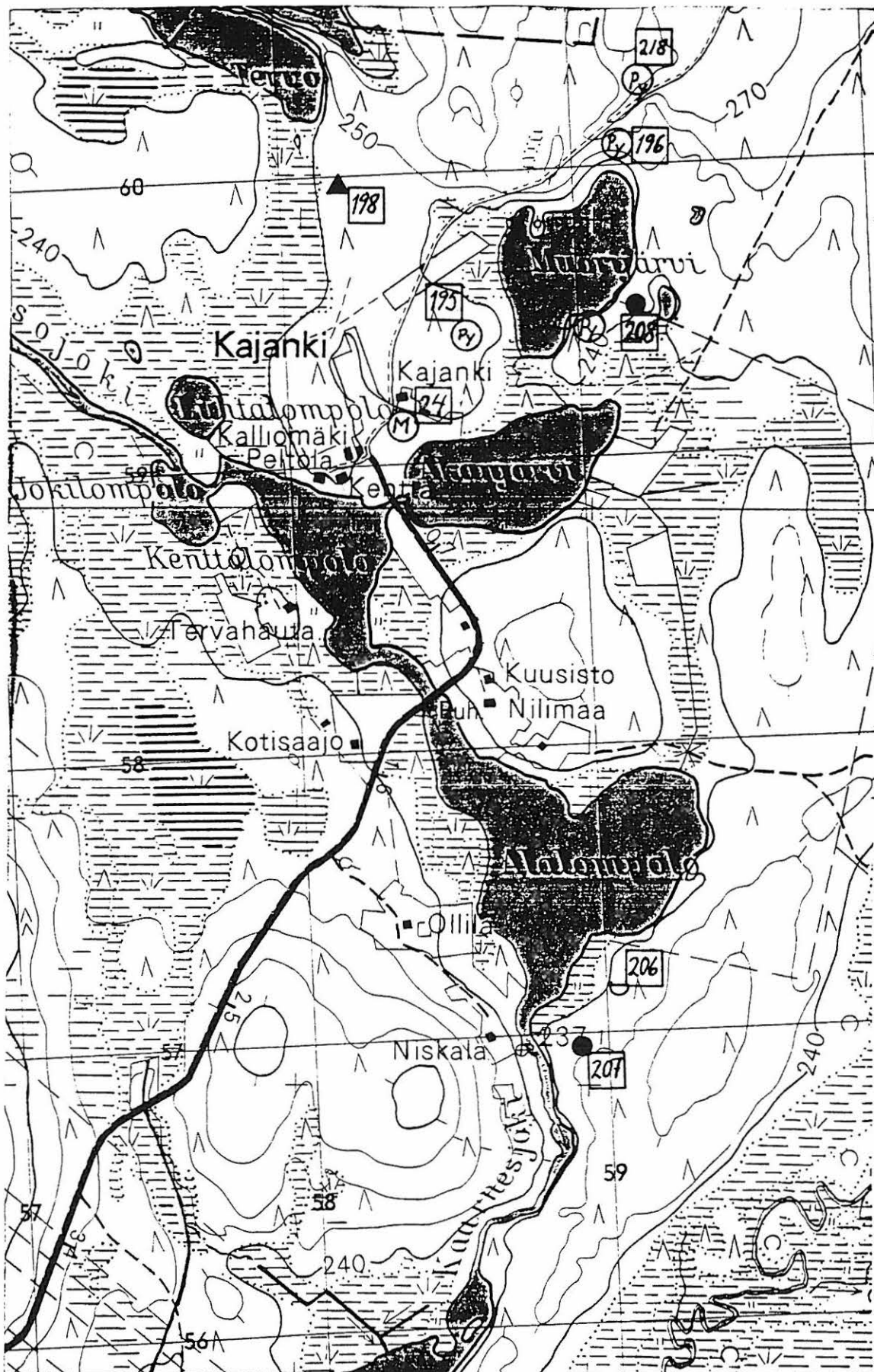
Opas: Hilikka Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Tienrakennus on kuluttanut kuoppaa; tien reuna on osittain halkaissut vallin SE-laitaa. Ilmeisesti tiestä on myös nostettu hiekkaa vallille. Kuopan päältä on ajettu myös moottoripyörällä.

Lähilöytöjä: Kohde saattaa liittyä pyyntikuopparyhmään MUONIO 196 Kajanki, Muorijärvi N, Muorinharju SW, jonka kanssa se asettuu hyvin linjaan sijaiten täältä n. 160 m NNE. Tie on saattanut tuhota muitakin kuoppia ko. välimatkalla. MUONIO 197 Kajanki, Muorijärvi: saivojärvi sijaitsee täältä n. 300 m SSW. MUONIO 198 Kajanki, Tervonjätkä: liesiasuinpaikka sijaitsee täältä n. 1080 m WSW.

Ote top. kartasta 2724 07 KAJANKI

Kohteet MUONIO 24, 195-198, 206-209 ja 218

MUONIO 219 Kangosjärvi NW, Koivuranta

-Kivikautinen kvartsiasuinpaikka; asuinvallipainanteita tai pyyntikuoppia

Luokka: I-II

Ajoitus: Kivikausi/saamelaisaika (?)

Lukumäärä: asuinvallipainanteita/pyyntikuoppia (?) yht. 3 kpl;
kvartsilöytöpaikka 1 kpl

Tarkastaja: Hilikka Oksala **Tarkastusaika:** 15.6.1996

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 04+07 KANGOSJÄRVI (1969)

Pinta-ala: n. 200 x 50 m (SSE-NNW)

x=7528 30 - 48 y=484 64 - 74 z=220-230

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 12.5 km Muonion kirkosta S.

Hoito ja kunto

A4? B1? C6 D E5 F3 G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: KM 29531: 1-3 kvartsi-iskoksia sekä kiinteinä jäänteinä kolme asuinvallipainannetta tai pyyntikuoppaa.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 219.

Tarkastuksen aihe: Aiemmin retkellä havaittujen kuopanteiden ja painanteiden dokumentointi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

A) Asuinvallipainanne/pyyntikuoppa (?), soikea, 8 x 6 x 0.8 m (NW-SE), valli rinteessä, max n. 3 x 0.4 m, sisämitat n. 3 x 2 m. Ympärillä runsaasti harmaajäkäläisiä palaneita kiviä nostetuissa kannoissa, siellä täällä myös maassa pystyssä olevia kiviä.

N. 4 m A):sta NW on

B) liedensija (?), jokseenkin suorakaidemainen, 2 x 1.2 x 0.1 m (SSW-NE), pinnalla kolme palanutta kiveä, kooltaan 5-10 cm.

N. 89 m A):sta SE on

C) asuinvallipainanne/pyyntikuoppa (?), soikea, n. 8 x 7 x 0.9 m (S-N), valli n. 2 x 0.9 m.

N. 70 m C):stä SSE on

D) asuinvallipainanne/pyyntikuoppa (?), puolikaaren muotoinen, n. 6 x 5 x 0.3-0.8 m (W-E), valli n. 2 x 0.3 m, pohjakuoppa n. 2 x 1.5 m, ympärillä jonkin verran palaneita kiviä.

N. 17 m D:stä ESE on

E) kvartsilöytöalue männynkantojuurakon hiekan pinnassa, josta löytyneet kolme kvartsi-iskosta sijaitsivat laajuudeltaan n. 1 m²:n alueella.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

A) ja B): jäkälä, puolukka, variksenmarja, sammal.

C) Jäkälä, puolukka, variksenmarja, suopursu, sammal, mustikka.

D) Sammalla, variksenmarja, jäkälä, puolukka.

E) Männyn juurakko.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

A) ja B): Harjanteen yläosa ja sen taite järven ympäröimässä niemikkeessä, josta lähimpään rantaviivaan on n. 50 m SSW. Lievästi kivikkoista, harvennettua mänty-/jäkäläkangasta.

C) Niemekkeen keskellä, tasaisella kankaalla, lähin rantaan viettävän törmän reuna sijaitsee kohteesta n. 25 m WSW.

D) Niemen S-kärjessä juuri törmän alla terassin taitteessa, jossa maasto on edellisiä hienohiekkaisempaa. Upea asuinympäristönä. Seuraavan törmän reunaan on kohteesta n. 8 m S, ja edelleen järveen n. 30 m S.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

A) ja B): Lähin mökki A:sta n. 100 m S, toinen mökki n. 250 m ENE, joihin paikalta on näkyvyys. Kohteiden E-puolitse kulkee S-N -suuntainen traktoriura.

C) Edellä ensiksi mainittu mökki on törmän alla suunnassa WSW.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

A)-E) pintahavaintoja.

E) Juurakossa hienoa hiekkaa, löydöt huuhtoutumiskerroksen ja pintaan nousseen rikastumiskerroksen taitteesta.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Retkeilyn yhteydessä.

Luokitusehdotus perusteluineen: I-II; kohde varsin hyvin säilynyt; korkealaatuista kvartsiniskentätyötä; mahdollisesti koko niemekkeen alueelta löytyy merkkejä muinaisasutuksesta.

Ehdotus suoja-alueeksi: Koko niemeke?

Havaintomahdollisuudet: Hyvät.

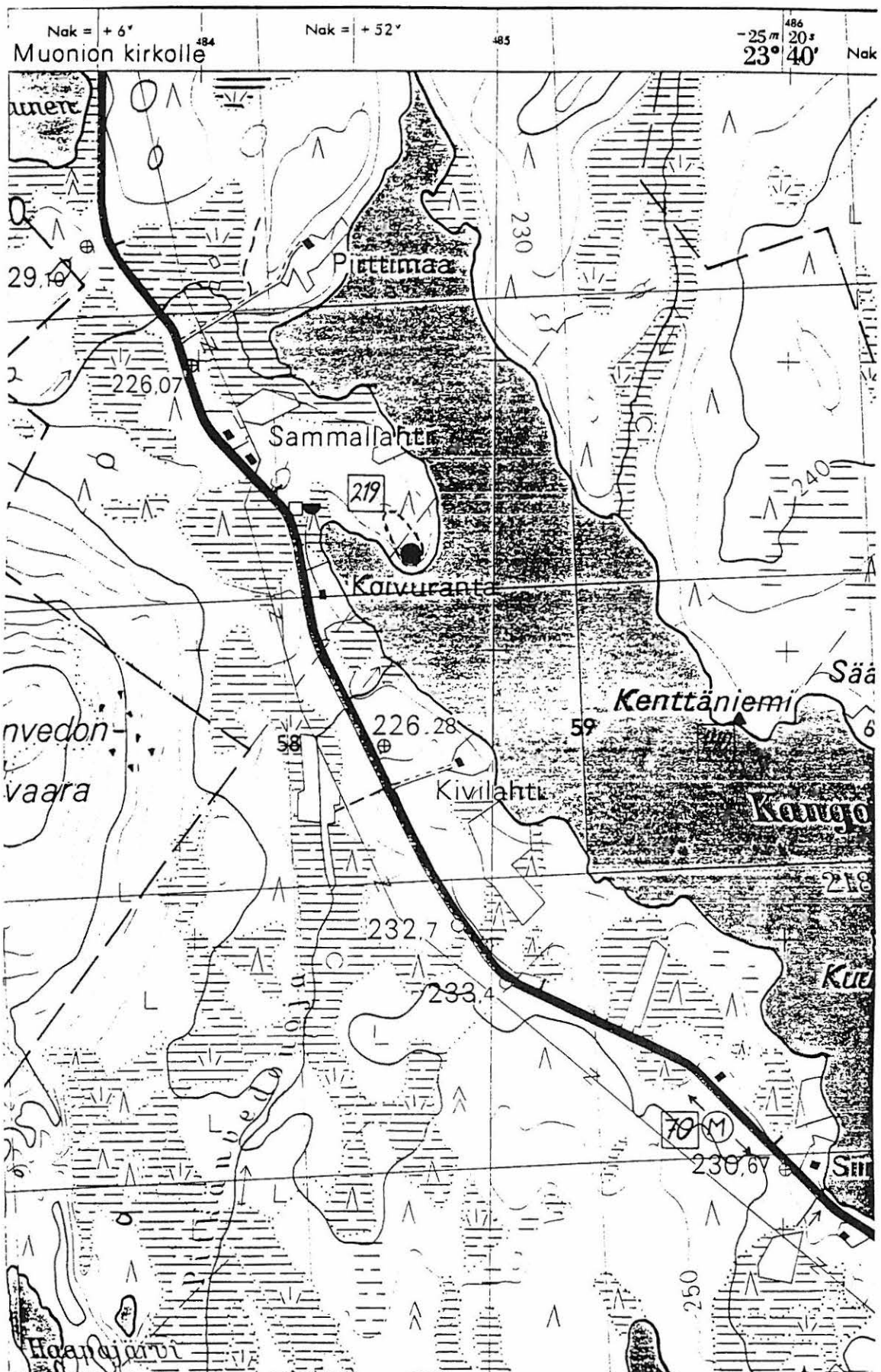
Opas: H. Oksala, Oulu.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alue yksityistä kesämökkkitonttimaata; raaka metsänhoito saattaa vahingoittaa rakenteita.

Lähilöytöjä: MUONIO 70 Kangosjärvi W: puukon ja tikarin rautakautinen (?) löytöpaikka tien varressa täältä S-SSE. MUONIO 140 Kangosjärvi N, Kenttäniemi: karjakenttä sijaitsee täältä n. 1250 m ESE. MUONIO 30 Kangosjärvi, Mäntylä: kivitaltan löytöpaikka sijaitsee täältä n. 3600 m SE.

Ote top. kartasta 2723 04+07 KANGOSJÄRVI

Kohteet MUONIO 70, 140 ja 219 sekä tuvanpohja ja tervahauta

MUONIO 220 Liepimäjärvi II

-Suksen suolöytöpaikka

Luokka: III

Ajoitus: Saamelainen keskiaika: 1400-1500-luku AD tai varhaismetallikausi (alk. n. 1500 BC)

Lukumäärä: 1 kpl

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2724 10 KERÄS-SIEPPI (1968) tai 2724 07 KAJANKI (1968)

x= 7550-7552 **y=** 489-492 **z=** 235.2-240

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: Muonion kirkosta 7.5-12 km NNE.

Tila ja omistaja

Omistaja: Valtionmaa tai yksityinen (?)

Aiemmat tiedot:

Kirje:

Toini-Inkeri Kaukonen 1959: Herra Erkki Vuollo, Muonio kk. Muinaistieteellinen toimikunta, Kansatieteellinen osasto, Kansallismuseo, Helsinki. Museovirasto, Kansatieteen osasto, top. arkisto.

Aiemmat löydöt: KM 9428 puusuksi (kansatieteen kokoelmat)

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 220.

Muut liitteet: LIITE I/220: Kopio Toini-Inkeri Kaukonen kirjeestä Erkki Vuollolle v. 1959.

Tarkastuksen aihe: Kohdetta ei tarkastettu löytötietojen puutteellisuuden vuoksi.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Suksi, tyypiltään lappalaista mallia, ilmeisesti oikean jalan suksi eli "kalhu". Kantaosa rikkoutunut (Kaukonen 1959).

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Suokasvillisuutta (?).

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Jokin Liepimäjärveä ympäröivistä jängistä - mahdollisesti kylän läheltä järven NE-osasta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Mahdollisesti Liepimäjärven kylä järven N-osassa, tai esim. Keräs-Siepin tie järven E-puolella.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Löytynyt 40-50 cm:n syvyydestä.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Suoraivauksessa vuoteen 1959 mennessä.

Laajuuden arviointiperuste: Päätelmät raivatuista alueista lähinnä Liepimäjärven kylää.

Luokitusehdotus perusteluineen: III; irtolöytö, paikka raivattu eikä se ole täsmällisesti tiedossa.

Havaintomahdollisuudet: Heikohkot; lisätietoja mahd. Erkki Vuollolta, Muonion kunta, Sosiaalitoisto, PL 25, 99301 MUONIO.

Opas: Erkki Vuollo (?)

Lähilöytöjä: MUONIO 199 ja 200 Liepimäjärvi N: Liesi järven rannalla ja kiviladella tai liesi kylän W-reunalla; MUONIO 201 Liepimäjärvi: saivojärvi.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäksi: Liepimäjärven Kenttäsaaresta on perimätietoa lappalaisasutuksesta (ks. muistitietoluettelo: LIITE ii, s. 1 sekä kohde MUONIO 201). Matti Huurre (1983: 295) on Valoseen (1980: 29-37) viitaten maininnut Muoniosta löytyneen ns. botnisen suksen: se lienee juuri tämä.

MUINAISTIETEELLINEN TOIMIKUNTA
KANSATIETEELLINEN OSASTOKansallismuseo
Helsinki,Herra Erkki Vuollo
Muonio kk.

14 p:nä joulukuuta 1959

N:o 2679

Viite:

Asia:

Lämpimät kiitokset tänne toimittamastanne suolöytösuksesta, jonka Sulo Sieppi oli löytänyt. Hänelle on nyt siitä lähetetty 2.000 mk löytöpalkkiona (Asetusten mukaan palkkio kuuluu löytäjälle). Jos suksen kantaosa olisi ollut ehyt, niin palkkio olisi ollut vähän isompi. - Suksi on tyypiltään lappalaista mallia, ilmeisesti oikean jalan suksi eli "kalhu".

Suksen iäksi arvioitiin noin 400 vuotta, joten se siis ei liene esihistoriallinen, vaan uuden ajan alusta.

Asia on viipynyt näin kauan, kun odotin kunnes vanhojen suksien asiantuntija, tri T.I. Itkonen kävi sitä katsomassa.

Kiitämme Teitä asianharrastuksesta ja toivomme Teidän tilaisuuden tullen toistekin toimittavan vanhoja esineitä tänne tutkittavaksi. - Mm. peräpohjalaisten raidallisten vuoderaanujen tyypillisiä kappaleita ostettaisiin lisää.

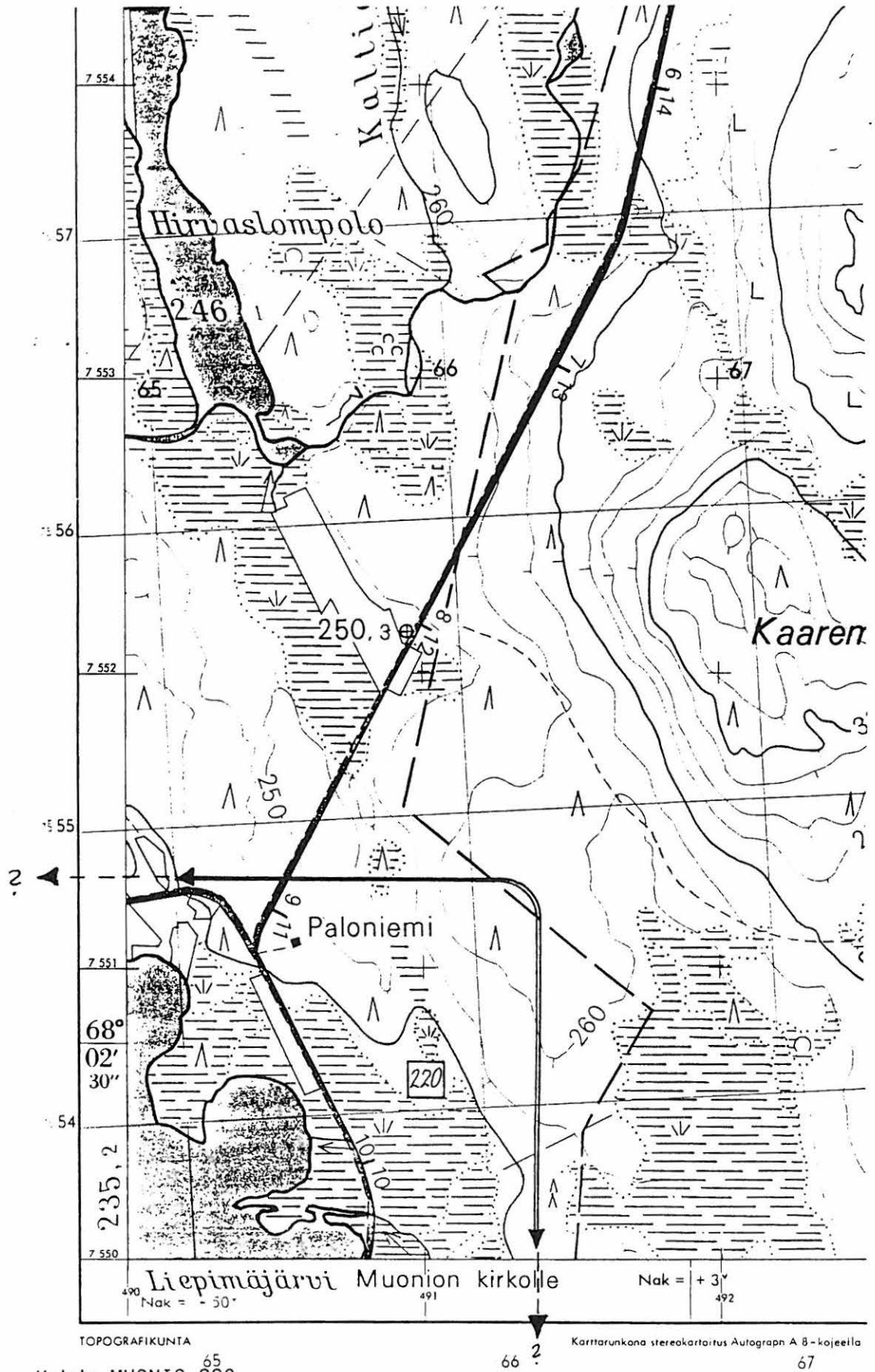
Osaston puolesta

Toini-Inkeri Kaukonen

Toini-Inkeri Kaukonen

*Löytynyt Liepimäjärveltä.
(E. Vuollo 30.8.1995).*

Ote top. kartasta 2724 10 KERÄS-SIEPPI

Epävarmat tarkastetut kohteet

MUONIO, Torasjärvi NW, Kielinen

-Kalmisto (??)

Luokka: ?

Ajoitus: Saamelaisaika ??

Lukumäärä: Useita.

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 7.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

Pinta-ala: N. 1 ha

x= 7544 55 y= 490 97 z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 6.8 km Muonion kirkosta ENE.

Hoito ja kunto

A4 B1 C2,3 D E1,5 F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/Yrjö Anttila

Puhelin: 9696-532 074

Osoite: Juhontörmä

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot:

Yrjö Anttila 1993: Arvoisa muinaisesineen löytäjä -kaavake.
Museovirasto, arkeologian osasto, top. arkisto. Helsinki.
(Ilmoitus mahdollisesta muinaisjäännöksestä.)

Aiemmat löydöt: Y. Anttilan havainnot kivikummuista.

Tarkastuslöydöt: Useita maatuneita, epämääräisiä hiekkamaansekaisia kivikumpareita tai -rykelmiä.

TARKASTUSKERTOMUSLiitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 178.

Tarkastuksen aihe: Y. Anttilan tiedonannon muinaisjäännösluonteen toteaminen maastossa opastettuna inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):
Useita maatuneita, hiekkamaansekaisia ja jäkäläkankaan peittämiä kivikumpareita tai -rykelmiä laajalla alueella. Kumpareet ovat kooltaan keskimäärin 0.5 - 2 x 0.5 - 1 x 0.2 m, ja niiden pituusakseleiden suunnat vaihtelevat välillä S-N, SW-NE, NW-SE. Kivien koot ovat 20 - 30 cm. Lähes kaikki kivet alueella ovat

pohjistaan palaneita, rapautuneita ja nokisia.

Yrjö Anttila uteliaisuudessaan oli halkaissut yhden kivirykelmän (A) (n. 2 x 1 x 0.15 m (S-N)) n. 1.5 x 0.5 x 0.5 metrin (W-E) kokoisella kaivannolla v. 1994 alueen E-laidalla. Ao. kasautumasta n. 1 m W oli myös pysty laakakivi, jonka näkyvät mitat olivat 20 x 5 x 30 cm. Tämänkin ympäristää Anttila oli kaivanut n. 15 cm alaspäin. Tätä hän arveli hautakiveksi. Kaivannoissa ei kuitenkaan näkynyt selviä merkkejä kivien tietoisesta latomisesta.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Jäkälä, männynntaimet, puolukka. Kivet pääosin harmaajäkäläisiä.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

W:ssä jänkien ympäröimä laaja moreenikangastasanne, jossa kasvaa harvennettua mäntyä ja taimia; vanhaa hakkuualuetta.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Kohde sijaitsee Torasjärven SW-rantaa kulkevan metsäautotien päässä olevalta autojen kääntöpaikalta n. 300 m W.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kivensekaista moreenia.

A) Pinnalla heikko podsoli, mutta sen alla oli hiilikerros, jonka alta alkoi selkeä podsolikerros.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Löytynyt metsätyön yhteydessä (Anttila 1993).

Luokitusehdotus perusteluineen: II?; vaatii uudelleentulkintaa ja vähintään yhden kivikeskittymän koeluontoisen kaivauksen.

Ehdotus suoja-alueeksi: Mikäli kohde voidaan todeta muinaisjäännökseksi, niin koko tasannealue olisi rauhoitettava ladelmien ympärillä.

Havaintomahdollisuudet: Opastettaessa erittäin hyvät.

Opas: Yrjö Anttila, n. 65 v.(?)

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueella suoritetaan keveitä hakkuita.

Lähilöytöjä: MUONIO 177 Torasjärvi, Kenttä, Kalkinmukka: historiallisen ajan uittoränni n. 3400 m täältä SE.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Anttilan mukaan paikalla on riehunut metsäpalo n. 200 vuotta sitten. Välittömästi kivien alainen palokerros saattaa olla peräisin tuolta ajalta. Muuta kansan perimätietoa alueesta Y. Anttila ei tuntenut. Paikalla ei mielestäni esiintynyt riittävän

selkeitä todisteita siitä, että kivirykelmät olisivat olleet ihmisten rakentamia - ne saattavat olla myös luontaisia kivikeskittymiä moreenissa, joiden syntymistä mahdollisesti olisivat edesauttaneet mm. routiminen, jo maatuneet tuulenkaadot, metsäpalot jne.

MUONIO Kutuniva, Törmäslompolo, Luikolahti/Palsilahti

-Lappalaisten hautausmaa (?)

Luokka: III

Tarkastaja: Hilikka Oksala

Tarkastusaika: 6.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2741 03 SAMMALTUNTURI (1968)

2723 12 TORAS-SIEPPI (1968)

x= 7540 - 7541

y= 499 - 500

z= 260

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: n. 13 km Muonion kirkosta E.

Hoito ja kunto

A1

Tila ja omistaja

Omistaja: Yksityinen/valtionmaa

Puhelin:

960-392 003/9696-532 451

Osoite: Kutuniva, Pallas-Tuvat/Metsäntutkimuslaitos, Pallas-Ounastunturin kansallispuisto

Postitmp: PPA 1, 99300 MUONIO/99330 PALLASTUNTURI

Aiemmat tiedot:

Samuli Paulaharju 1932: Seitoja ja Seidan palvontaa. Suomi

V:15. Helsinki. (s. 47):

"Luikolahden rannalla, Seitaniemen toisella puolella, on tievämäassa pitkulaisia kuoppia, joita luullaan lappalaisten haudoiksi."

Tarkastuslöydöt: Kuoppia, jotka vaikuttavat luonnonmuodostumilta.

TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastuksen aihe: Paulaharjun (1932) maininta mahdollisesta muinaissaamelaisesta kalmistosta.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Rannalla oli havaittavissa kuoppia, 2 - 3 x 1.5 x 0.4 m. Nämä näyttäisivät syntyneen kivirakkaan luonnonvoimien tuloksena turpeen kasvaessa niiden yli osittain. Kuoppien pohjilla oli n. 1 m halkaisijaltaan olevia kiviä, jotka muodostivat onkaloita. Näissä puolestaan esiintyi jänkävettä. Paikalla ei havaittu mitään empiiristä materiaalia, joka viittaisi ihmisten rakentamiin hautoihin.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Kivikkoista rantajänkää, joka nousee "tievamaaksi" E:ssä ja laskee välittömästi W:ssä sijaitsevaan järveen.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

N. 300 m S sijaitsee Pallas-Tupien lomakylä. Alueen katkaisee kansallispuiston raja (WSW-ENE) N:ssa.

Luokitusehdotus perusteluineen: III: kirjallisuustiedon kuvausta muistuttava selvä luonnonmuodostuma (??).

Havaintomahdollisuudet: Luikolahti -nimistä paikkaa ei esiinny nykykartoissa.

Lähilöytöjä: MUONIO 27 Kutuniva, Törmäslompolo, Seitaniemi: vanha seidanpalvontapaikka sijaitsee täältä 500 - 1000 S.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Koko ikänsä Kutunivassa asunut Väinö Suosilmä (n. 75 v.) ei tunne Törmäslompolosta Luikolahti -nimistä paikkaa. Sen sijaan hänen edesmennyt Abiel-enonsa oli puhunut Seitaniemestä (MUONIO 27) hautapaikkana, jossa joskus näkyy tulta ja savua.

TARKASTETTU TIEDONANTO:

MUONIO, Ahvenkielinen, Salmijärvi SE, Salmijoki

-Ihmisen kallon löytöpaikka

Luokka: III (?)

Ajoitus: Hist. aika/saamelaisaika (?)

Kohteen laji: Hautapaikka (?) Lukumäärä: 1

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 25.7.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2714 12 SUOPPAMANSELKÄ

x= 7511 44 y= 495 70

z= 250

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 30 km Muonion kirkosta SE.

Hoito ja kunto

A4? B4 C3,5 D E F G

Tila ja omistaja

Omistaja: Kalevi Friman

Puhelin: 9696-532 097

Osoite: Näkkäläntie

Postitmp: 99300 MUONIO

Aiemmat tiedot: Kalevi Frimanin tiedonanto 25.7.95Aiemmat löydöt: Ihmisen pääkallo, joka oli löytynyt 1930-luvulla ja luovutettu poliisille. Sen jälkeen kallo haudattiin Muonion kirkkomaahan.Tarkastuslöydöt: Ei selkeitä havaintoja muista hautauksista tai kalmistosta.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat: Ote top. kartasta ks. kohde 106.

Tarkastuksen aihe: K. Frimanin kertomus -30-luvulla löytyneestä pääkallosta.Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti): Frimanin mukaan kallo löytyi Salmijärven ja -joen suuosasta, luonnon kivikosta. Osoitetulla paikalla ei kuitenkaan havaittu suoria viitteitä maankäytöstä, mutta alueen luonnonkivikossa esiintyi koloja, joita on ehkä voitu käyttää hautaamiseen, varsinkin, kun tiedetään saamelaiden käyttäneen kivikoita ja kallionkoloja hautapaikkoina.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Kuusia, mäntyjä, rannan lähellä koivuja.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

Järven SE-osassa, joen laskusuulla luonnonkivikkoisessa rinteessä, joka viettää kohti vesiä SW.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

Salmijärven tila sijaitsee kohteesta n. 860 m WNW. Lähempänä sijaitsee kesämökki, n. 600 m WNW. Frimanin mukaan jokisuuhun 1930-luvulla rakennettiin tammi (pato), josta kuitenkin 1995 ei havaittu merkkejä

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Kivikkoinen rinne ja rnata-alue.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Tammen rakennustyön yhteydesä 1930-luvulla.

Laajuuden arviointiperuste: Aineisto ja havainnot.

Luokitusehdotus perusteluineen: III; tarkastushavainnot eivät suoraan viitanneet kalmistoon, mutta seikka vaatinee lisätutkimuksia, mikäli hautapaikka halutaan todeta.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset.

Opas: Janne Muotka, Mika Pouttu, Kalevi Friman

Lähilöytöjä: MUONIO 106, asumuksen pohja ja kvartsilöytöpaikka sijaitsevat täältä n. 200 m NW. Välillä on myös pari tervahautaa. MUONIO 86, kodansijat Frimanin kentällä sijaitsevat täältä n. 800 m WNW. MUONIO 87, Pikku Ahvenjärven kohteet sijaitsevat täältä n. 1500 m ESE. MUONIO 88, 89, 105, Ruma- ja Ahvenjärvien kohteet (asumusten sijoja, kvartsilouhos, porokaarre, asuinvallipainanne) sijaitsevat täältä (max) n. 1700 m NW-NE.

MUONIO, Ylimuonio, Utkujärvi SE, Talvilahti

-Talviasuinpaikka (?)

Luokka: II - III

Ajoitus: Saamelaisaika (?)

Lukumäärä: Kodansija ? 1 kpl, palaneita kiviä.

Tarkastaja: Hilikka Oksala Tarkastusaika: 21.9.1995

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2723 09 + 06 MUONIO (1984)

Pinta-ala: n. 40 x 30 m (?) (WNW-ESE)

x= 7549 70 y= 2480 89 z= 230 - 225

Suunta ja etäisyys kirkosta tms.: N. 10.7 km Muonion kirkosta NNW.

Hoito ja kunto

A5? B4? C5? D3? E1,5 F3 G

Tila ja omistaja

Rno: 24:4

Omistaja: Yksityinen

Tarkastuslöydöt: Heikkoja havaintoja palaneista kivistä ja mahdollisista kodansijan vallin jäännöksistä.

TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastuksen aihe: Paikannimen perusteella suoritettu tarkastus mahdollisella talviasuinpaikalla.

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Talviasuinpaikkaan melko heikosti viittaavia havaintoja olivat a) palaneiden kivien esiintymä sekä mahdollinen b) kodansijan vallin jäännös, joka oli pyöreä ja halkaisijaltaan n. 4 m. Oletettu valli oli kooltaan n. 1.2 x 0.1 m. Jäänteiden kohdalla ojan S-reunassa oli jonkin verran niinikään palaneita kiviä.

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus: Puolukkaa ym. varpukasveja sekä sammalta ja jäkälää.

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms., ympäristön kasvillisuus)

a) Kangaskumpre.

Kosteahkon, loivasti kohti järveä (n. 40 m E) viettävän, mäntyvaltaisen jänkämaaston ympäröimää pihapiiriä.

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat, sähköpylväät jne.)

a) Jonkin verran palaneita kiviä sijaitsee paikalla olevasta huvilarakennuksesta 10 - 20 m kohti W olevalla kangaskumpareella.

b) sijaitsee alueen huoltorakennuksen SW-nurkasta n. 8 m S, välittömästi ojan (W-E) S-puolella. Ojitettua pihapiiriä.

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai moreeni)

Pintahavainnoja.

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa, tietyössä tms.)

Inventoitaessa.

Luokitusehdotus perusteluineen: II - III; havainnot melko epämääräisiä. Suuri osa kohteesta on voinut tuhoutua huvilan rakentamisen yhteydessä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen minimi.

Havaintomahdollisuudet: Vaativat tarkkuutta ja mielikuvitustakin.

Opas: H. Oksala

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Huvilan rakennus- ja korjaustyöt saattavat vahingoittaa mahdollisia muinaisjäännöksiä.

Lähilöytöjä: MUONIO 45 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi SE, Sokkapora ja MUONIO 46 Ylimuonio, Ylinen Utkujärvi, Ruottojoensuun kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat täältä n. 900 m E ja ENE. MUONIO 194 Ylinen Utkujärvi W: kivikautinen asuinpaikka sijaitsee täältä n. 300 m NE.

LÄHDELUETTELO**Arkistot:**

- Museovirasto, Arkeologian osasto, topografinen arkisto, Helsinki.
- Museovirasto, Kansatieteen osasto, topografinen arkisto, Helsinki.
- Oulun yliopisto, Arkeologian laboratorio (OY)

Kartat:

- Topografikarttalehdet 1:20 000. Maanmittaushallitus. Helsinki 1968-1969.
- Peruskarttalehdet 1:20 000. Maastokartasto, Maanmittaushallitus. Helsinki 1984. (Ks. ss. i-vi).
- Suomen tiekartta GT 16 1:200000. Karttakeskus. Helsinki 1991.
- Ulkoilukartat 1:50 000. Karttakeskus, Helsinki:
Pallas-Olos (1993)
Ylläs-Levi (1993)
- Suomen geologinen yleiskartta (Geological Survey):
*Kivilajikartta Muonio (lehti B7), 1:400000.
Helsinki 1936/1977.
*Maaperäkartta N:o 27 Kittilä, 1:400000.
Helsinki 1964.

Lait:

Muinaismuistolaki Muinaismuistolaki 17.6.1963/295.
1963

Rakennussuojelulaki Rakennussuojelulaki 18.1.1985/60 -
1985 HE:45/1983.

Kirjallisuus:

Aapala, Kirsti: Seitauskosta ja Ukon palvonnasta. Raito
1989 1/1989. Rovaniemi. 14-17.

Algotsson, Åsa: Merasjärvi och Erkheikki/Juhonpieti. Bo-
1994 platsområden i inlandsmiljö. Arkeologisk del-
undersökning 1993. Rapport från projektet "Sam-
hälle och bebyggelse i östra Norrbotten under
neolitikum och äldre bronsålder". Umeå
Universitet, Institutionen för arkeologi.

Baudou, Evert: Norrlands forntid - ett historiskt perspektiv.
1992 Wiken.

Broadbent, N. D.: Use of Lichenometric and Weathering Rates
1990 for Dating. Norwegian Archaeological Review
Vol. 23, Nos 1-2, 1990. Universitetsforlaget.
3-8.

- Carpelan**, Christian: Katsaus saamelaistumisen
1994 varhaisvaiheisiin. Johdatus saamentutkimukseen.
Toim. Ulla-Maija Kulonen, Juha Pentikäinen ja Irja
Seurujärvi-Kari. Tietolipas 131 SKS. Pieksämäki.
13-42.
- Erä-Esko**, Liisa: Suomen Lapin rautakauden esineet. Pro gradu-
1978 tutkielma Suomen ja Skandinavian arkeologian
laudatur-arvosanaa varten 17.4.1978. Helsingin yli-
opiston arkeologian laitos.
- Fellman**, Jakob: Anteckningar under min vistelse i Lappmarken.
1906 Helsingfors.
- Halinen**, Petri: Ounasjärven alueen esihistoriallisten
1995 peuranpyytäjyhteisöjen asutusmallit.
Lisensiaattitutkimus. Helsingin yliopisto,
Arkeologian laitos. (Painamaton).
- Huurre**, Matti: Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoria.
1983 Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin historia I. Kuusamo.
1986 The eastern contacts of northern Fennoscandia in the
Bronze Age. Fennoscandia archaeologica III.
Helsinki. 51-58.
- Itkonen**, T. I.: Muinaissuoksia ja -jalaksia VII. Suomen Museo
1947 LIIII 1946. Helsinki. 47-55.
1948/84 Suomen lappalaiset vuoteen 1945. I-II. (2. painos).
Porvoo.
- Julku**, Kyösti: Suomen itärajan synty. Studia historica
1987 septentrionalia 10. Pohjois-Suomen historiallinen
yhdistys. Rovaniemi.
- Kivinen**, Olli: Keimiöniemi. Rantakaava ja alueen
1982 kehittämissuunnitelma. Helsinki.
- Koivunen**, Pentti: Suomen Tornionlaakson esihistoriaa.
1991 Tornionlaakson historia I. Jääkaudelta 1600-
luvulle. Malung. 101-159.
- Korteniemi**, Ismo: Peurahautojen ajoitus ja sijainti Tornion-
1992 laaksossa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Oulun
Yliopisto, Maantieteen laitos.
1995 Maannostutkimuksesta kasvillisuusanalyysiin -
luonnontieteen metodeja inventointitutkimukseen.
Muinaistutkija 3/1995. Helsinki. 10-14.
- Korteniemi**, Markku: Lapinhaudat ja hautapyynti Tengeliön vesistön
1990 yläosassa. Kulttuurihistoriallinen ja topografinen
tutkimus. Yleisen historian lisensiaattitutkimus.
Oulun yliopisto. Historian laitos 14.5.1990.
- Kostet**, Juhani: Kuvia kokoelmista II. Piirteitä Länsipohjan
1982 Esihistoriasta. Tornio.

- Kotivuori, Hannu - Torvinen, Markku:** Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset. Lapin seutukaavaliitto. Julkaisu n:o 130. Sarja A. Rovaniemi.
- Lapin Kansa** 29.7.
1961
- Lehtimäki, Seppo - Matti, Bengt (toim.):** Häntä tulee! Rumpan kommer! Tornionlaakson uittojätkien kertomuksia. Kalix.
- Leppäaho, Jorma:** Ns. "lapinpattahat". Kotiseutu 1. vihko
1935 1935. Helsinki. 38-49.
- Manker, Ernst:** Fångstgropar och stalotomter. Kulturlämningar från lapsk forntid. Nordiska Museet: Acta Lapponica XV. Uppsala.
1968 Skogslapparna i Sverige. Fältanteckningar. Nordiska Museet: Acta Lapponica XVIII. Stockholm/Uppsala.
- Metsähallitus:** Ylläksen kairoilta. Teksti Ismo Korteniemi.
1991
- Muinaistutkija** 1/1996. Helsinki.
1996
- Muonion kairoilta** Julk. Lions Club Muonio.
1987 Tornio.
- Oksala, Hilikka:** Arkeologisia kenttätöitä Ruotsin Pajalassa
1994 1992-93. Tornionlaakson vuosikirja 1994. Kemi. 229-240
1996 Pohjoisen etniset menneisyydet ja arkeologian tutkimusetiikka. Kaltio 6/1996. Oulu. 160-161.
- Olsen, Björn:** Bosättning og samfunn i Finnmarks forhistorie.
1994 Oslo.
- Paulaharju, Samuli:** Lapin muisteluksia. Helsinki.
1922 (1977)
1923 Vanhaa Lappia ja Peräpohjaa. Helsinki.
1932 Seitoja ja seidan palvontaa. Suomi 5/15/III. Helsinki. 1-54.
1937 Kiveliöitten kansaa. Pohjois-Ruotsin suomalais-seuduilta. Porvoo.
- Pääkkönen, Lauri W.:** Matkakertomus Muinais- ja kansatieteellisesti keräysmatkalta kesällä 1901 Tornion, Muonion ja Ounas sekä Kemin jokivarsilla. Museovirasto, Ark. os. top. arkisto, Helsinki. (Painamaton).
- Sippola, Anna-Liisa - Rauhala, Jukka-Pekka:** Acerbin keinosta Jerisjärven tielle: Pallas-Ounastunturin kansallispuiston historiaa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 410. Rovaniemi.

Tornionlaakso 8.9.

1994

- Vahtola,** Jouko: Nimistöntutkimus ja Pohjois-Suomen varhais-
 1990 historia. Sukuviesti. Sukumme eilen ja tänään
 2/1990. 8-12.
- 1991 a Kansojen moninaisuus. 179-211.
- 1991 b Jokilaakson kylät ja yhteiskunta. 225-256.
- 1991 c Tornion Lapin saamelaiset. 257-265.
Tornionlaakson historia I. Jääkaudelta 1600-
luvulle. Malung. 179-265.

- Valonen,** Niilo: Varhaisia lappalais-suomalaisia kosketuksia.
 1980 Ethnologica Fennica vol. 10/1980. Helsinki.

- Wahlberg,** Erik: Finska ortnamn i norra Sverige. Förberedande
 1963 studier med introduktion till utforskningen av
 ortnamnen i Torne älvdal med angränsande områden.
Tornedalica Nr 2. 1963. Luleå/Uppsala.

- Äyräpää,** Aarne: Lapin kihlakunta. Muonio. Muinaismuistoja.
 1931 Suomenmaa. Maantieteellis-taloudellinen ja
historiallinen tietokirja IX:2. Toim. J.E. Rosberg,
 Kaarlo Hildén ja Erkki Mikkola. Porvoo. 244-245.

ARKEOLOGINEN KOHDE

LIITE i

Tunnistetiedot

Kunta:	Inventointinnumero:
Alue:	Luokka:
Nimi:	Ajoitus:
Kohteen laji:	Lukumäärä:
Kohteesta muita kortteja	kpl
Tarkastaja:	Tarkastusaika:

Sijaintitiedot

Peruskartta:	Pinta-ala:
x= y=	z=
Suunta ja etäisyys kirkosta tms.:	

Hoito ja kunto

A	B	C	D	E	F	G
---	---	---	---	---	---	---

Tila ja omistaja

Kylä/kaupunginosa:	
Tila/Rno/nimi:	
tai Kortteli/tontti/palsta:	
Omistaja:	Puhelin:
Osoite:	Postitmp:
Kiinteistötunnus:	Vuokrattu, ks. huomautukset:
Lisää kiinteistöjä	kpl

Aiemmat tiedot:

Aiemmat löydöt:

Tarkastuslöydöt

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

Kartat:
Muut liitteet:
Negatiivit:
Diat:

Tarkastuksen aihe:

Kohteen kuvaus (esiintymän mahdolliset ulko- ja sisämitat: leveys, pituus, paksuus, korkeus tai syvyys, muoto, ilmansuunnat, kivien raekoko, vallien leveydet ja korkeudet, aukkojen suunnat, leveydet ja syvyydet, ojien pituudet, leveydet ja syvyydet, kivikeskittymät sekä irtaimen löydöstön luonne ja sijainti):

Muinaisjäännöksen pintakasvillisuus:

Luonnonympäristö ja maasto: (lähin vesistö, suo, vaara tms.,
ympäristön kasvillisuus)

Rakennettu ympäristö: (lähimmät rakennukset, tiet, sorakuopat,
sähköpylväät jne.)

Löytösyvyys ja kerroksen laatu: (värjäytymät; sora, hiekka vai
moreeni)

Löytöaika ja -tapa: (peltotyössä, ojankaivuussa, hiekanotossa,
tietyössä tms.)

Laajuuden arviointiperuste:

Luokitusehdotus perusteluineen:

Ehdotus suoja-alueeksi:

Havaintomahdollisuudet:

Opas:

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lähilöytöjä:

Selostus jätetty:

Aika

Paikka

Allekirjoitus

Jatkotoimenpiteitä:

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

LIITE ii

Muinaismuistoja koskeva MUISTITIETOLUETTELO Muonio 1995

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Liepimäjärven saari	Vanhaa lappalaisasutusta paikalla mm. kodanpohjia	Ari Luosujärvi - äiti Hilja, asuu etelässä. Armas Piirainen -Iäkäs liikennöitsijä, tietää paljon	7.6.95
Valkeajoki Kiuaskeron rinne (paikalle pääsee Kolarin puolelta sivujokea pitkin).	Alueella asuivat Kolarin viimeiset saamelaiset, Suikit. Siellä ovat heidän kämppänsä.	Markku Kurkkio, FM (suomi ja historia), Ylläksen Loman toimitusjohtaja, Äkäslompolo. -Vrt. B. O. Lindqvist	27.5. 1995
Käkinivanvaara vaaran laki (poroerotus)	Vanha kolmionmittaustorni, jossa kaiverrus 1870 ja männyssä vanhoja kirjoituksia.	Prokkola, Pellon metsähallitus.	Kevät 95
(Miljoonatie)		Veikko Liikavainio - kulkenut B.O. Lindqvistin kanssa. Asuu Miljoonatatiellä.	
Muonio Kirkonkylä Niemenpää Ollinpaikka	Muonion ensimmäisiä talonpoikaisasutuksia.	Kaija Hiilivirta	
Toras-Sieppi	Talonpoikaisasutus alkanut 150 vuotta sitten, 1840-luvulla.	" " Alli Ohenoja	
Niva Muonionkoski (Kari Liikavainion paikka tullin luona)	Suvanto, eteläinen niemi hyvä kulkupaikka.	Kaija Hiilivirta	
Ylimuonio Autioniemi	Vesiltä käsin hyvä rantautumispaikka.	" "	
Pakajärvi Pakajoki	Mm. Suikkien lapinsuvun vanhaa asuinseutua.	Paulaharju Ylläksen kairoilta	1922 1991

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Pakajärvi Pakajoki	Tuntee peurakuoppia ym.	Kalervo Uuttu (Uuttu-Kalle) ÄKÄSLOMPOLO	
MUONIO 34 Äkäsjoki Äkässaivo	Alueella myös maakella- reita ja kivipurnuja.	Matti Mela INARI Metsähallitus	
Äkäsjärven eteläosa	Tuntevat alueen mennei- syyttä	Ismo Korteniemi ROVANIEMI Tarja Pesonen Arktikum (p. 016-329 46 46) Ahti Tolonen ÄKÄSLOMPOLO (p. 016-69 178)	
*Muonion suvanto	Niittyjen nimiä, laonalojen nimiä, niityt, kosket, nivat, niskat.	Olavi Regina Muonio-seuran haastattelu.	16.11. 1994
*Muonio - Kil- pisjärvi *Jerisjoen ve- sistö: Vuontissuvanto Vuontisjärven Talonieni; Vuontisrova; Leenan polku ja kivi *Torassieppi	Järvet, lompot, suvannot, kosket, virrat. Luonnonniittyjä, vanhojen niittylatojen jäänteitä, Vuontis-Heikin ja Leenan talo, jossa ollut karjaa (kenttä). Kulkija on levähtänyt kivellä. Kylän perustaja-asukkai- den nimi on Kotakorva - merkitsee lapinkodan tukipuuta, jollaisia tar- vitaan neljä.		
*Torasjärven itäranta	Järvellä ei tiettävästi koskaan ole ollut vaki- naista asutusta. Itä- rannan kalakämpässä ennen asui erakko Matti Vuollo, ns. Tissu Matti.		
*Kalkinmukka (MUONIO 177)	Jatkosodan jälkeen mukkaan rakennettiin uittoränni, jonka tarkoitus oli oikaista mukkaa tukkeja uitettaessa Torasjärvestä Jerisjokeen. Uusien puun- kuljetusmuotojen tullessa käyttöön ränni jäi käyttä- mättä.		
*Saarikoski	Koskessa on pieni saareke, kapeampaa väylää kutsutaan ryöstöreiäksi, koska uiton		

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
*Saarikoski	aikana sinne ryöstäytyi tukkeja, jotka ruuhkautuivat siihen.	Olavi Regina Muonio-seuran	16.11. 1994
*Olosjärvi Juustoniemi	Rannan ainoa asuttajasuku on ollut Oja. Tilalla oli karjaa.	haastattelu.	
*Olosniva	Nivan niskassa on ollut tammi, jolla on säännöstelty vettä uiton aikana.		
*Oloslompolo Suonttan kenttä	Lompolon rannalla kalastusveneiden lepopaikka. Paikalla on majaillut Suontta Erkki jonkinlaisessa kämpässä.		
*Oloskoski	Koskessa on ollut joskus mylly, jossa on jauhettu ohraa.		
*Lompolonniva Pasmalompolo Ratsutie Jokisilta	Silta on rakennettu ylikulkupaikaksi Ratsutiele, jonka venäläiset sotilaat rakensivat 1. maailmansodan aikana yhteyksien pitämiseksi Kittilään.		
*Suukoski (teollisuus- jäännö)	Kylän isäntien omistama vesivoimalaitos, jonka tuottamalla sähköllä toimi raamisaha, mylly, höyläämö ja kylän kiinteistöjen valaistus. Laitos paloi 3 kertaa, viimeksi Lapin sodassa -44, jonka jälkeen turbiini on hautautunut Muonion keskuksen nykyisten rakennusten alle.		
Kangosjärvi Akanjoki Suezin kanava	Tukkikanava. Palanut n. v. 1993.	Markku Kuortti MUONIO	K e v ä t 1996
Jerisjärvi?	Samuli Oja on löytänyt järven pohjasta puuankurin.	Raimo Ylivirta Autiontie MUONIO	
Karesuando RUOTSI	Luola, josta on kivikauden löytöjä.	Jukka-Pekka Hietala	Syysk. 1994
	Vanha erävirta:	Esko Heikurainen	
Ojasensaari	Tupa, jonka katto on romahtanut. E. V. on mm. museoharrastaja.	Erkki Vuollo MUONIO	Toukok. 1995

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Kolvakero/ Risukero (linjassa Sieppijärveen)	Venäjän vallan rajapyykki.	Kaisa Mäkelin ÄKÄSJÄRVI E SOUKKA (Mainittu K. Julkun teokses- sa (1987))	Huhtik. 1995
Putaanrannan tie	Vanhan puisen verkon puikkarin löytöpaikka. Löytöaika n. 1985 tie- työn yhteydessä. Löytö hävinnyt?	Janne Muotka HELSINKI	Kesäk. 1995
Jerissaari	Alueen vanhimmat saame- laissuvut Marakatti, myöhemmin Markkala sekä Vasara.	Mauri Ruoko- koski JERISSAARI	Elok. 1994
Jerisjärvi Särkilahti	Jänkäniityllä ennen pi- dettiin lampaita, johon liittynyt rakennus si- jaitsi jängän laidalla.	Jari Rossi JERISJÄRVI	Elok. 1994
Ruoppavaara (Kittilä)	Kuoppia ja asumuksenpoh- jia.	Aarni Erä-Esko Museovirasto HELSINKI	1962
Muonio - Kittilä maantie	Viikinki-/ristiretkiai- kaisen nuolen/tikarinte- rän löytöpaikka. Löyty- nyt maasta maantietä tehtaessa Kittilästä Muonioon.	PPM 1003/ Museovirasto, top. ark. Pääkkönen (No 106)	1901
*Muonio Liekopalo?	"Vanha tulisijan paikka"	B. O. Lind- qvist Museovirasto, top. ark. Eetu Sipilä MUONIO	1964
*Kihlanki Kiuaskero *Kihlanki Manalaisen ku- ru Valkeajoki (Mustijärvi E)	Lypsykaarre. Peurahautoja ja vanhaa lappalaisasutusta. Esineistöä (messinki- kampa ja rahoja)	 metsäkasööri E. Merikannolla, Kemi Oy., metsäosasto, ROVANIEMI	
Jonkin järven ranta Muonios- sa	Tuuran kärki: kivikauti- nen irtolöytö KM 15742.	Olavi Poro PAATTINEN Museovirasto, top. ark. Diarioitu.	1962

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
*Vinsa -n. 4 km Kih- langista S	Vanha poroerotuspaikka.	Eero Naapanki VAASA/MUONIO	17.7. 1995
*Honkakoski *Pakajokisuu, sillan kohta	Kämppä ja multakotia. Vanhan myllyn paikka, jäänyt tien alle, oli kyläkunnan omistama. Oli kanava. Hoitajana oli Maunu Nivala. Met- sähallitus purki mylly- pirtin -60-luvulla met- sänhoitaja Hämmäläisen toimesta. Kihlankilaisia infor- mantteja:	Manta Heikkilä, os. Suikki Ales Suikki Kerttu Suikki Arvi Naapanki -savottamies Tuomas Vesa Antti Laurila	
*Hietaoja - Valkeajoki	Kodansijoja: "Yksinäisen kodan kangas" "Kolmen kodan kangas". Suikkien kaarteita.	Kalevi Friman MUONIO	25.7. 1995
*Rihmakursu -Pakajoen S- puoli, joessa Honkakoskelta kohti Tapo- järveä			
*Pakajärvestä Kiuasselälle -polku Tapo- järveen.	Albert Kihlanki-vainaan niliäittoa oli paikalla vielä sodan jälkeen.		
*Pakasaivo - Kirkkopahta -maantien vie- ressä saivon lähellä	Kodansijoja, joiden ympä- rillä on kivirenkaita.		
*Kiuasselkä *Pakarova	Keveitä kotia. Poroaita, jota on käytetty 1900-luvulla.		
*Salmijärven ja -joen suu- alue ja luon- nonkivikko	Tammi 1930-luvulta. Tammea rakennettaessa löytyi ihmisen kallo kivikosta. Kallo luo- vutettiin poliisille, jonka jälkeen se hauda- ttiin Muonion kirkkomaahan.		
Tiuraoja Tiurajärven NE-pää	Ojan yli on kulkenut silta ja pato. Mahdol- lisesti jo viime vuosi-	Markku Salo -Tiurahovin vahtimestari	31.7. 1995

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Tiuraoja	sadalla on ko. tietä (SE-NW) Tiurajärven NE-puolella käytetty jänkäheinän hakuun. Padolla pyrittiin säännöstelemään järven korkeutta. Lisätietoja:	Ilpo Siimes puh. 049- 470 490	
Muonio		Erkki Vuollo	18.8.
*Erkki Vuollon piha	Aitta, jossa on kaiverus J.A. Kihlanki 1840.	-sosiaalineu- vos	1995
*Ollintörmä	Paikalla oli 1. kirkkotupa. Kirkkotupia rakennettiin sivukyliltä tulleille.		
*Ojasensaari	Ollin tilan heinälato - katto romahtanut - vuosiluku 1872.		
Muonionjoessa			
Muonionjärven saari	Vuollon isoisällä oli sarviliimatehdas heinäladossa.		
*Kerässiepin tiehaarasta 6-7 km Kerässieppiin päin, tien varressa Maijanlahdesta Muonioon päin, Liepimäjärven alkaessa.	Kaksi tervahautaa, yksi metsässä.	Henni Lapinniemi -siivooja	31.7. 1995
*Kangosjärvi	Yksi tervahauta.		
*Vuontisjärvi	Yksi iso, erittäin vanha tervahauta. Vanhaa asutusta, avokämpä.	Maininta Paulaharjun kirjasta.	
Muonionjoki			
Myllyojan suu	Vanha myllyn paikka, jossa myllynkivet ovat olleet jäljellä vielä 1970-luvulla.	Mika Pouttu -kulttuuri- työntekijä	11.9. 1995
Myllykorva			
-Oostajärvestä laskeva Myllyoja			
Pakajoki			
Rihmakursunoja	Tervanpolttajan multakotata (ja tervahauta?).	Eero Naapanki -eläkeläinen	15.8. 1995
*Pakajoen N-puoli	Heinäniittyjä latoineen.		
*Kihlangin tie	Tervahautoja.		
Äkäsjärven E-puoli	Hyvä informantti: tietää paljon.	Rauha Ryynänen	

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Äkäskero *Kolvakeron Risukero	Kaksi vanhaa Suomen ja Venäjän välistä rajapyykkiä (Julku 1987).	Kaisa Mäkelin -Soukant./ tvm.-tsto, puh. 522 247	3.8. 1995
Pallastunturi -Hotelli	Vanhan hotellin rauniot, jotka saksalaiset polttivat. Muoniolaisilla on tallella paljon kuvia ja perinnettä vanhasta hotellista.	Rva Niemelä ?	10.7. 1995
Kittilä Mäntyvaara -Kallonkylän S-puolella, nykyisen poroerotuspaikan lähellä Kolarin rajalla.	Vasara-suvun kotakenttä.	Veli Vaatto- vaara -Kolari/ Ylitornio	27.5. 1995
Riistan- ja kalantutkimuslaitos, Muonion kalafarmi	Tietoja pyyntiperinteestä:	Keijo Juntunen	11.5. 1995
Äkäsjärvi Kevätniemen lahti *Kotasijanniemmi	Vanha kalakenttä 1800-luvulta ja vanha heinäntekepaikka 1930-40-l.. Lähijängässä on ollut suorakaiteisia kuoppia, jotka on peitetty.	Senja Rauhala -Linkuniemi	3.8. 1995
Äkäskeron pää *Muonio	Hyvää peuramaastoa. P.B. arveli, että Muonion peurakuoppia on ehkä tuhoutunut runsaasti, sillä routa nostattaa maaperää.	Pasi Baas -Ruonajoen suu Äkäsjärvi	4.8. 1995
Matinlahti -Jerisjärven Isosaaren Eranta *Keimiötunturi -tunturin juurella.	Rajapyykki (Julku 1987). Toinen rajapyykki.	Jorma Vaatto- vaara -Jerisjärvi Heinäniemi puh. 529 136	7.8. 1995
Äkäsjärvi Kivenlahden tyvi	Vanha poromiesten kenttä, jossa kota on vielä pystyssä. Kaarre.	Pentti Kaarna -Kevätlahti Äkäsjärvi	7.8. 1995
Äkäsjärvi E Soukantie	Hyvä informantti: tietää paljon.	Mäki-Kokon mummo, n. 80 v.	

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Matala Nivun- kijärvi	Kumpu - ilmeisesti van- han lappalaisasutuksen jäännöksi.	Jaakko Martimo -Muonion kk (n. 75 v.)	
Jerissaari Salminiemi	Mahdollisia kuoppajään- teitä. Jerissaaren pyyntikuo- pista ja kodanpohjista:	Mikko Kangos- järvi Kirjoittanut Paulaharju ??	2.9. 1995
Kajanki Muonion alue	Etnografista aineistoa kerätty:	Nils Storå Åbo Akademi Hellin Kajanki ja hänen edes- mennyt isänsä antoivat tie- toja N. Storålle.	25.9. 1995
Naankijärvi Muonionalusta Ruotsi	Asuinpaikka, jossa on asuinvallipainanteita - lähinnä Muoniota tun- nettu kohde Ruotsin puo- lalla - uusi löytö. Löytönä mm. mustaa kiil- leliusketta oleva kei- häänkärki sekä jaspis- iskoksia.	Peter Keski- talo -Muodosmineral Muodoslompolo. Löytäjä Lasse Malmström, -Rajamaa. Rekisteröinyt Åsa Algotsson (Hunnebostrand)	10.10. 1995 27.3. 1996
Enontekiö	Entinen muoniolainen: tietää paljon vanhoja asioita.	Hilda Välitalo n. 80 v.	touk. 1996
Kätkäsuvanto *Muoniossa	N. 100 tervahautaa. tervaa poltettiin pää- asiassa vasta 1800-lu- vulta alkaen.	Vieno Aidan- tausta (s. 1921)	maal. 1996
Kätkäsuvanto hautausmaa ent. Vanhan- muotkanmaa	Muotkiminen oli sitä, että veneitä vedettiin vedenjakajien yli. V. Aidantaustan setä löysi paikalta ruuhen n. 70 cm syvästä suosta 1930-luvulla. Se oli koverrettu tulella. Paikasta tehtiin hautuu- maa v. 1947. Paulaharju asui Aidantau- salla reissullaan. Kaik- ki kyläläiset eivät oikein pitäneet siitä, että hän oli niin lappalaismielinen.		
Kätkäsuvanto	Ensimmäinen kylän vero- tila oli Anunti v. 1657. Hetta-suku tuli kylään 1690-luvulla. Alunperin		

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Kätkäsuvanto	se oli suomalainen suku, mutta lappalaistui osin myöhemmin. Ensimmäisiä kätkäsuvantolaisia oli Pekka Bäck, Kaarle XII:n sotilas 1700-luvulla. Hän oli pirkkalaisten Anunnin jälkeläisiä. Näistä on peräisin myös Aidantaustan suku, jonka edustajat mm. keittivät poronsarviliimaa.	Vieno Aidantausta	maal. 1996
Enontekiölle	tehtiin maantie v. 1908. Ennen sitä talvisin kuljettiin jokea pitkin.		
Kiekeröjärvi	Juusot ovat ajaneet porojaan alueelle viimeksi 1950-luvulla.	Tapio Oja -talonmies (n. 40 v.)	17.4. 1996
-Siosjoen W-puolen harjanteet	Kivetty tulisija, jonka keskeltä kasvoi n. 20 cm paksu puu. Alta löytyi hiiltä n. 1 m laajuiselta alueelta. (Puu kaadettiin?).		
Kero-nimisiä paikkoja	lappalaiset hyödynsivät kulkureitteinä.		
Muonio kk. Roimaanniemi	Apteekin kohdalta on löytynyt reikäkiviä. Hävinneet?	Jorma Ylivirta puh. 532 149 (n. 40 v.)	
Toras-Sieppi	Kosken rannalla on ollut vanha kotakenttä. Siitä sai nimensä Kotakorvan talo, sillä nie-meke oli korvan muotoinen. Sitten siirryttiin taloihin asumaan. Paikalla on ollut myös mylly.	Alli Ohenoja -matkailu- yrittäjä	2.2. 1996
Käkivaara	Vaarassa on puu, johon on kaiverrettu: 1870 P.A. SÄIPPÄ.	Kaija Hiilivirta (60 v.)	16.1. 1996
Muonio kk. 'Ollin paikka' kantatila n:o 14 (Olli) nyk. ala-aste	Hedvig Tuomisen (k. 1980-l.) kotiapulainen löysi perunapellosta kupariplootuja 1910-20-luvulla. Ne on lahjoitettu Kansallismuseoon. Nyk. Vuollon suku on peräisin tältä tilalta.	Erkki Vuollo (60 v.)	15.1. 1996
Niemenpää	Muonion vanhin asutus.		

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Ruotsi Övertorneå Soukolojärvi	Kirjoittanut Muonion tiloista 1500-luvulta alkaen. E. W. tietää paljon.	Erik Wahlberg -tutkija (yli 70 v.)	
Nivunkijärvi S-puoli	Tervahaudasta n. 50 m (W?) on Salmin Simun, Muonion viimeisen lap- palaisen, lypsykaarre. Sen ympärillä on kiviä. Simu oli Väinön isän eno.	Väinö Suosilmä -poromies (n. 70 v.) puh. 538 513	7.1. 1996
Mikkalajärvi	Mikkala-nimisen lappa- laisen paimennuspaikka, jossa on lypsykaarteita ja asuinkenttä. Myö- hemmin hän muutti Nor- jaan.	Paulaharju on tästä kirjoit- tanut.	
Juuvanrova	Vanhoja aitoja: vaaran ympärillä n. 100 vuotta vanha syöttöaita, jota viimeksi käytettiin 1920-luvulla.	Väinö Suosilmä	"
Juuvanrovan laatas: -Nivunkituntu- rin ja Juuvan- rovan välissä *Luusunselän nokka/ Luusunjärvi: -Junkijärvestä 6 km SSW *Kotamaa: Sulaojalla *Särkitunturi	Paikalla on ollut kaarre, jossa on salvettu eli purtu hirvaita. Vanha porokaarre, jossa kasvaa koivua. Ojalla on ollut kämppä eli maa- kota, joka on nyt sortu- nut. Väinö on siellä joskus nukkunut. Paikalla on ollut kämppä. Kiviröykkiö, jonka muo- niolaiset ovat koonneet aikoinaan tunturiin retkeillessään. Jossa- kin toisessakin Muonion tunturissa on samanlai- nen.		10.3. 1997
Nivunkitunturi Juuvanrova	Tätä poroaitaa on Vasa- ra-suku käyttänyt jo 1600-luvulla. Suku on peräisin Suonttavaarasta ja kulki jo tuolloin pitkin Muoniota, Enonte- kiötä ja Kittilää poroi- neen. A. Metsola on tä- män suvun jälkeläinen. Myös Utsi-suku on samal- ta suunnalta, Ruotsin	Antti Metsola -Särkijärvi	5.12. 1995

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
	puolelta Kaaresuvannosta. Kinnusen Urpon äidinäiti on ollut tätä sukua.	Antti Metsola -Särkijärvi	5.12. 1995
Kenttäjärvi	Porojen ventäminen puussa kiinni: Poro sidottiin puuhun, jonka ympäriltä se sai kaluta jäkälää - siitä voivat johtua puiden ympärillä olevat pyöreät pläntit.		
Sulaoja ja Sulanojantien varsi	Täällä on aikoinaan pidetty savottoja.	Juha Niemelä -Särkijärvi	5.12. 1995
Muonio Hirsilaitavaara ja Oostajärvi *Ratsutie	Suomalaisten sotilaiden leirit Lapin sodan aikana vv. 1944-45 olivat näissä paikoissa. kulki Olosjärveltä Toras-Sieppiin, jossa oli kestikievari. Sieltä edelleen Kutunivaan... Pöntsöön...Kylissä oli tien varrella kestikievareita.	Kaija Hiili- virta	18.10. 1995
Toras-Sieppi Kotakorvan ranta	Vanha kalakellari, jonka katto on sortunut. Ehdotettu kunnostettavaksi kesällä 1996.		
Jerisjoen Saari	Niittytuvan raunio. Hirressä on K. Hiiliviran isän nimi ja vuosiluku 1917. Sijainti ilmeisesti PK 2723 12 x=7541 00-7543 00 y=497 00-500 00.		21.11. 1995
Kajanki Akanjärvi	Rannalla on kodanpohjia.	Kajangin sisä- rukset	22.9. 1995
Särkiselkä: Särkikurun lähellä, Ahmapalon tietä *Löyttyöjan jängät	Kodanpohjia. Rannoilla useita lypsykaarteita.	Kalevi Friman	20.11. 1995
		Väinö Husso kulki metsänhoitaja Lindqvistin mukana.	

<u>Paikannimi</u>	<u>Kohteen luonne</u>	<u>Tietolähde</u>	<u>Pvm.</u>
Kittilä - Muonio maantie	Jahtipuukon terä PPM 941. Rautaa, karkeate- koinen. Löydetty maan- tietä tehdessä.	Pääkkönen, L. Lahjoittanut Kittilän nimis- mies. Luett. Päivi Lämsä. Sama kuin Pääkkönen No 105.	1896 1993 1901
Muonionjoki Ojasensaari	Romahtaneen rakennuksen pohja, ehkä Kaarle XII:n ajalta saaren NW-rannal- la. Vuollojen omistuk- sessa.	Erkki Vuollo	21.8. 1995
Tervavuoma N-pää	Vuoman N-päässä, polun lähellä vanha tulisijan paikka, miehen nyrkin kokoiset tai sitä suu- remmat kivet soikean muotoisessa kehässä, ki- vien päällä n. 5 sm pak- suinen sammalkerros. Nuotiopaikka sijaitsee mäntykankaalla suon lai- dassa.	B.O. Lindqvist (Liite Muonion hoitoalueen virkakirjee- seen n:o 209.) Museovirasto, top. arkisto. Veikko Liika- vainio oli mukana seutua leimattaessa.	18.4. 1964 1955
Jerisjärvi Alasoukanniemi	Lahonnut rakennuksen jäännös, ehkä 1400-1500- luvulta.	Pertti Yli- niemi	19.2. 1997
Jerisjärvi Vintturi Kansallispuis- to	N. 100 m hiekkarannasta N on toinen laho rakennuksen jäännös, ehkä 1600-luvulta.		

KUVAUSPÄIVÄKIRJA				
Tunnus:		MUONIO 1995 INVENTOINTI		
Kamera:		Canon af		
Aihepiiri:		inventointikuvia		
Filmilaatu:		Dia		
Filmin n:o:		1		
Kuvaaja:		Hilkka Oksala		
N:o	Pv	S	Ob	A.N:o Aihe
1	10.kes	ylh.		46 Pohjalaisen kirveen kupera puoli.
2	10.kes	ylh.		46 Sama, tasaiselta lappeelta.
3	10.kes	ylh.		157 Tuuran kärki Jerisjärven Särkilahdelta.
4	10.kes	ylh.		Alkeellinen kirves(?) Kilpisjärven aukijoen rannalta Muotkatakan S-puolelta.
5	10.kes	ylh.		Sama, tasalape.
6	20.kes	NE-SW		Puuhun tarttunut hirvaan sarvi Tapojärven E-puolella.
7	21.kes	SN		Pihamiljöön Vanhasta Kihlangista.
8	28.kes	ENE-WSW	60	Kihlanki, kattilapalo, Kivikaudentyyppin asumuspainanne n:o 1.
9	3.hei	SSE-NNW	63	Asuinpaikkakuoppa. Kihlanki, Naapanginkoski.
10	3.hei	SW-NE		Pakajoen vonkamies.
11	12.hei	NE-SW	10 a)	Seita- I. Kirkkopahta.
12	12.hei	SE-NW	10	Pakasaivon N-osa.
13	12.hei		10	Kallionkolo Pakasaivon NE-jyrkänteellä.
14	14.hei	E-W	74	Myllypalo, liesi 1.
15	14.hei	N-S	74	Liesi 3.
16	14.hei	NNE-SSW	76	Kotapainanne N:o 1.
17	17.hei	ESE-WNW	43	Pyyntikuoppia, taaemmassa Mika P.
18	17.hei	ESE-WNW	43	Pyyntikuoppa ketjun SE-päässä.
19	17.hei	ESE-WNW	43	Sama kuoppa kuin ed., Mika mittakaavana.
20	17.hei	SSW-NNE	44	Toras-Sieppi, Loma-Pallas, leirintäalue, koristekiveys.
21	17.hei	E-W	44	Toras-Sieppi, Loma-Pallas, leirintäalue, kotapainanne e).
22	17.hei	NE-SW	157	Jerisjärvi, Särkilahti: kuopanteet B-D
23	17.hei	NW-SE	157	Kuopanteita Kemiläisentien E-puolella. Mika kuopassa.
24	17.hei	NW-SE	157	Sama kuin ed., vasemmalla tuulenkaato, jossa lieden jäänteitä.

kuvauspäiväkirja

KUVAUSPÄIVÄKIRJA				
Tunnus:		MUONIO 1995 INVENTOINTI		
Kamera:		Canon af		
Aihepiiri:		inventointikuvia		
Filmilaatu:		Dia		
Filmin n:o:		2		
Kuvaaja:		Hilkka Oksala		
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o Aihe
25	20.hei	W-E		90 Särkiselkä, Särkijärvi, kivikautinen asuinpaikka, yleiskuva.
26	20.hei	W-E		90 Kivikautinen asuinpaikka, yleiskuva.
27	20.hei	S-N		Löyttyjärven poroerotus, moderni kota.
28	20.hei	S-N		Löyttyjärven poroerotus, moderni kotaliesi.
29	25.hei	SE-NW		86 Salmijärvi, Frimanin kenttä, yleiskuva.
30	25.hei	SSW-NNE		88 Kvartsinlouhintapaikka.
31	26.hei	S-N		Löyttyjärven poroerotus.
32	26.hei	SSW-NNE		Löyttyjärven poroerotus.
33	26.hei	S-N		Löyttyjärven poroerotus.
34	26.hei	NE-SW		98 Löyttyjärven N-pää, lypsykaarre.
35	27.hei	S-N		34 Äkässaivon kirkkopahta.
36	27.hei	SW-NE		34 Äkässaivon pohjukkaa
37	27.hei	E-W		34 Kalkkiuuni Äkässaivossa
38	28.hei	N-S		83 Saivon W-päätä Akanjärven suuntaan
39	31.hei	SE-NW		105 Rumajärvi, kalajumala (??) Saivojärvellä
40	31.hei	SE-NW		92 Tiurajärvi, puuseita
41	1.elo	SW-NE		107 Kukaslompolonvaaran karjakenttä
42	1.elo	SE-NW		108 Jassanmaa, 3 keloja
43	1.elo	SW-NE		108 Jassanmaa, 2 keloja; samat kuin ed.

kuvauspäiväkirja

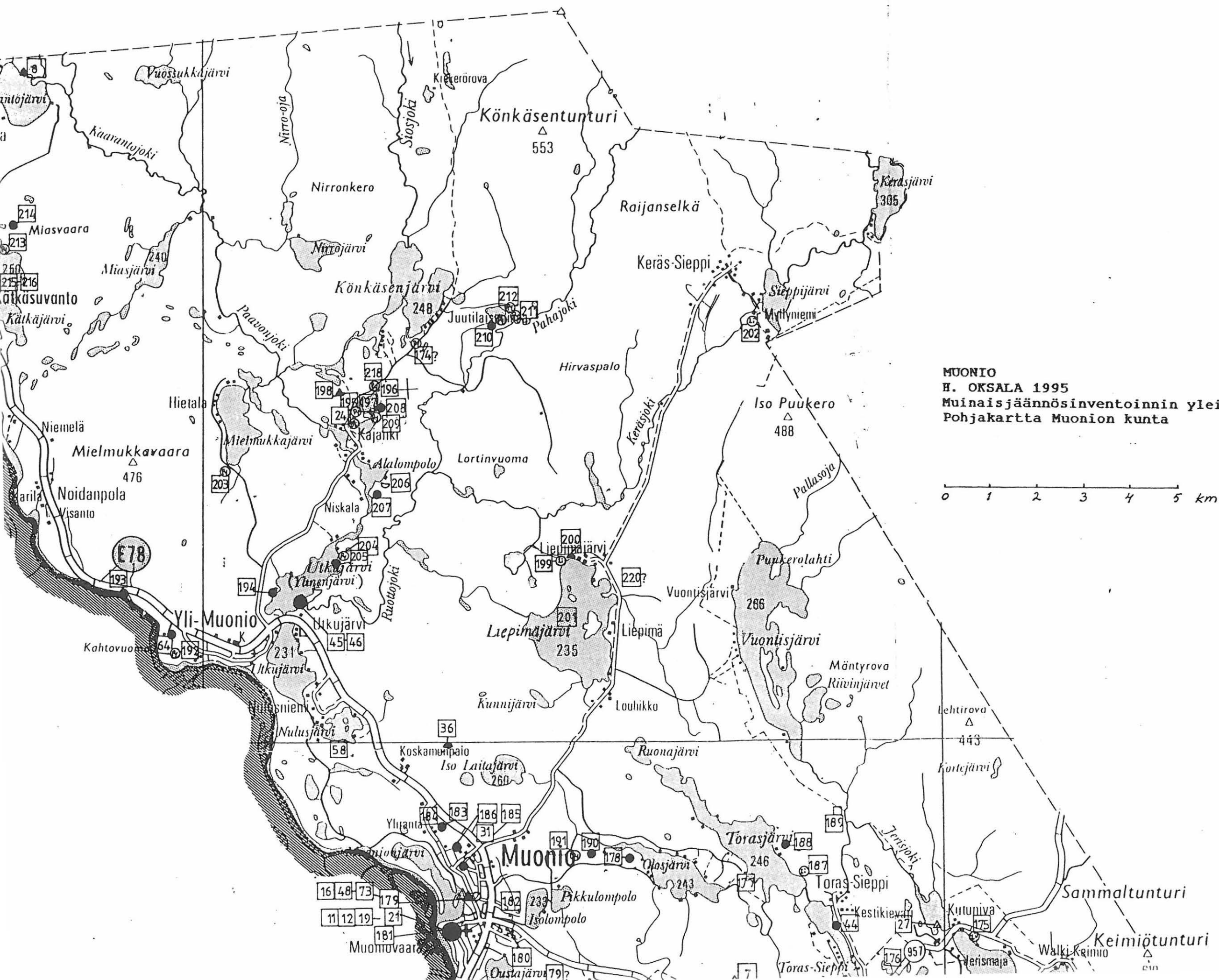
KUVAUSPÄIVÄKIRJA					
Tunnus:	MUONIO 1995 INVENTOINTI				
Kamera:	Canon af				
Aihepiiri:	löytökuvia				
Filmilaatu:	Dia, ASA 100				
Filmin n:o:	9				
Kuvaaja:	Hilkka Oksala				
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o	Aihe
44	3.tam			45-46	Kvartseja, keittokiviä, palanut luu
45	3.tam			46	Kvartsi-iskoksia, palanutta luuta
46	3.tam			55	Kvartsilouhoksen materiaalia
47	3.tam			88	Louhoskvartseja
48	3.tam			90	Kvartsiitti- ja kvartsi-iskoksia, lieden A kvartsit
49	4.tam			90	Kvartseja polulta ja louhikosta
50	4.tam			63	Lohjennut kvartsiesine liedestä 1
51	4.tam			65	Palaneita kiviä liedensijasta 1
52	4.tam			66	Kvartsiitti-iskos
53	4.tam			74	Palanutta luuta liedestä 2
54	4.tam			84	Kvartseja hiekkakuopalta
KUVAUSPÄIVÄKIRJA					
Tunnus:	MUONIO 1995 INVENTOINTI				
Kamera:	Canon af				
Aihepiiri:	löytökuvia				
Filmilaatu:	Dia, ASA 100				
Filmin n:o:	10				
Kuvaaja:	Hilkka Oksala				
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o	Aihe
55	4.tam			99	Painanne B: palaneita kiviä, palamatonta luuta, kvartsi-iskos
56	4.tam			101	Kvartseja 2 kpl
57	4.tam			106	Kvartseja 2 kpl
58	4.tam			127	Kvartsi ja sädekiviliuske
59	5.tam			143	Kvartsi-iskoksia
60	5.tam			144	Murtunut kvartsiitti
61	5.tam			147	Kaksi kvartsiittiteelmää
62	5.tam			149	Alue A/1994: savea, sintraantunutta pullolasia, kvartseja; Alue A/1995: 4 isettyä kvartsia; Alue C/1995: kvartsi-iskoksia
63	5.tam			150	Kvartsi-iskos
64	5.tam			152	Kvartseja alueelta A-F; Kvartseja ja keittokivi alueelta G-H
65	5.tam			157	Kvartsiydin liesikiveyksestä E, kvartsiiterä ja -iskos tuurankat- kelman löytöpaikasta F/1994, sekä iskoksia 1995, ylinnä kvart- siitti, kvartseja ja 1 kvartsiitti tien pinnoista
66	5.tam			167	Kvartsiitti- ja kvartsiytimet

kuvauspäiväkirja

Kuvauspäiväkirja				
Tunnus:		MUONIO 1995 INVENTOINTI		
Kamera:		Canon af		
Aihepiiri:		löytökuvia		
Filmilaatu:		Dia, ASA 100		
Filmin n:o:		11		
Kuvaaja:		Hilkka Oksala		
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o Aihe
67	8.tam			52 Kvartseja ja pohjalainen kirves
68	8.tam			180 Kvartsikaavin
69	8.tam			181 Kvartseja
70	8.tam			182 Kvartseja ja tuuran kärki 1994, sekä kvartseja 1995
71	9.tam			183 Kvartseja 1994/95
72	9.tam			186 Kvartseja punamultakeskittymästä
73	9.tam			188 kvartsiitti-iskos
74	9.tam			189 Palanut liesikivi ja kvartsi
75	9.tam			190 Kvartsi-iskos
76	9.tam			191 Kvartsi-iskos
77	9.tam			193 Kvartseja
78	9.tam			194 Palanutta kiveä ja kvartseja
79	9.tam			198 Kaksi kvartsia, joista toinen kaavin
Kuvauspäiväkirja				
Tunnus:		MUONIO 1995 INVENTOINTI		
Kamera:		Canon af		
Aihepiiri:		löytökuvia		
Filmilaatu:		Dia, ASA 100		
Filmin n:o:		12		
Kuvaaja:		Hilkka Oksala		
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o Aihe
80	9.tam			204 Kvartseja
81	9.tam			205 Kaksi kvartsi-iskosta
82	9.tam			215 Kätkäsvanto, Kätkäjärvi: palanutta luuta
83	9.tam			215 Kätkäsvanto, Kätkäjärvi: kvartsikalusto
84	9.tam			15 Urpo Kinnusen lahjoitukset: piikaavin ja liuskepuikko
85	9.tam			157 Tuuran karkikatkelma, J.-P. Hietalan (=löytäjä) hallussa.
86	9.tam			45-46 Pohjalainen poikkikirves, J.-P. Hietalan hallussa.
87	9.tam			23 Jouko Saaren lahjoituksia: kaitakirves/tuura
88	9.tam			86 Taltan katkelma, Ulla-Maija Frimanin lahjoitus

kuvauspäiväkirja

KUVAUSPÄIVÄKIRJA				
Tunnus:		MUONIO 1995 INVENTOINTI		
Kamera:		Canon af		
Aihepiiri:		löytökuvia		
Filmilaatu:		Dia, ASA 100		
Filmin n:o:		13		
Kuvaaja:		Hilkka Oksala		
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o Aihe
89	9.tam			Muonio, Alamuonio, Valkeajärvenharju/Halkosenharju: Helmi Hyökyn löytämä, limsiöksi määritelty reiällinen hioutunut luonnonkivi
90	9.tam			Aarea, Suvamonkangas: luontaista sädekiviliusketta 2 kpl, tumma harmaata kovaa kivilajia 6 kpl
91	9.tam		64	Kvartsiterä ja -kaavin.
92	9.tam		79	Kaksi kimpiastian sälettä, suolöytö, lahj. Erkki Vuollo.
KUVAUSPÄIVÄKIRJA				
Tunnus:		MUONIO 1995 INVENTOINTI		
Kamera:		Canon af		
Aihepiiri:		löytökuvia		
Filmilaatu:		Paperi, ASA 200		
Filmin n:o:		8		
Kuvaaja:		Hilkka Oksala		
N:o	Pv	Suunta	Ob	A.N:o Aihe
93	29.jou			12 Palanutta luuta
94	29.jou			15 Palanutta luuta
95	29.jou			31 Kvartseja
96	29.jou			35 Kvartseja
97	29.jou			44 Toras-Sieppi, Loma-Pallas, leirintäalue: löydöt
98	29.jou			45 Kvartseja

MUONIO
H. OKSALA 1995
Muinaisjäännösinventoinnin yleiskartta 2
Pohjakartta Muonion kunta

